

OP Ryhmän
toimintakertomus
ja tilinpäätös 2014

Sisältö

Toimintakertomus

Vuosi 2014 tiivistetysti	1
Toimintaympäristö	3
Ryhmän tulos ja tase	5
Asiakkuudet	9
Palvelukanavat	10
Pohjola Pankin osakkeiden hankinta	11
Vakavaraisuus	12
Riskien ja vakavaraisuuden hallinta sekä riskiasema	13
Luottoluokitukset	16
Vuoden 2015 näkymät	17
Toiminta ja tulos liiketoimintasegmenteittäin	18
OP Ryhmän rakenteessa tapahtuneet muutokset	31
Henkilöstö ja palkitseminen	32
OP Osuuskunnan hallinto	34
OP Ryhmän tehostamisohjelma	35
Investoinnit ja palvelukehittäminen	36
Vastuullisuus	37
Osuuspankkien yhteenliittymän ja OP Ryhmän juridinen rakenne	38
Keskeiset tuloslaskelma- ja tase-erät sekä taloudelliset tunnusluvut	41
Tunnuslukujen laskentakaavat	43

Tilinpäätös

OP Ryhmän tuloslaskelma	46
OP Ryhmän tase	48
Laskelma OP Ryhmän omien pääomien muutoksista	50
OP Ryhmän rahavirtalaskelma	52
OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot	56
LIITETIETOJEN SISÄLLYSLUETTELO	
Liite 1. OP Ryhmän IFRS-tilinpäätöksen laatimisperiaatteet	58
Liite 2. OP Ryhmän riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan periaatteet	76
Liite 3. Tilinpäätöksen laatimisperiaatteen muutos	96
Liite 4. Tilikauden aikana hankitut liiketoiminnot	104
TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT	
Liite 5. Korkotuotot ja -kulut	105
Liite 6. Saamisten arvonalentumiset	107
Liite 7. Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot	108
Liite 8. Henkivakuutustoiminnan nettotuotot	111
Liite 9. Palkkiotuotot ja -kulut, netto	116
Liite 10. Kaupankäynnin nettotuotot	117
Liite 11. Sijoitustoiminnan nettotuotot	118
Liite 12. Liiketoiminnan muut tuotot	119
Liite 13. Henkilöstökulut	120
Liite 14. Muut hallintokulut	121
Liite 15. Liiketoiminnan muut kulut	122

Liite 16. Palautukset omistajajäsenille	123
Liite 17. Tuloverot	124
VAROJA KOSKEVAT LIITETIEDOT	
Liite 18. Käteiset varat	125
Liite 19. Saamiset luottolaitoksilta	126
Liite 20. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	127
Liite 21. Johdannaissopimukset	129
Liite 22. Saamiset asiakkailta	130
Liite 23. Vahinkovakuutustoiminnan varat	133
Liite 24. Henkivakuutustoiminnan varat	137
Liite 25. Sijoitusomaisuus	141
Liite 26. Uudelleenluokitellut saamistodistukset	144
Liite 27. Pääomaosuusmenetelmällä käsiteltävät sijoitukset	146
Liite 28. Aineettomat hyödykkeet	150
Liite 29. Aineelliset hyödykkeet	156
Liite 30. Muut varat	158
Liite 31. Verosaamiset	159
VELKOJA JA OMAA PÄÄOMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT	
Liite 32. Velat luottolaitoksille	162
Liite 33. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat	163
Liite 34. Johdannaissopimukset	164
Liite 35. Velat asiakkaille	165
Liite 36. Vahinkovakuutustoiminnan velat	166
Liite 37. Henkivakuutustoiminnan velat	174
Liite 38. Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	177
Liite 39. Varaukset ja muut velat	179
Liite 40. Verovelat	187
Liite 41. Lisäosuuspääoma	188
Liite 42. Velat, joilla on huonompi etuoikeus	189
Liite 43. Oma pääoma	191
MUUT TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT	
Liite 44. Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset	195
Liite 45. Huonommalla etuoikeudella olevat saamistodistukset	196
Liite 46. Annetut vakuudet	197
Liite 47. Saadut rahoitusvakuudet	198
Liite 48. Rahoitusvarojen ja -velkojen luokittelu	199
Liite 49. Toistuvasti käypään arvoon arvostettujen erien ryhmittely arvostusmenetelmän mukaisesti	202
VASTUUSITOUMUKSIA JA JOHDANNAISIA KOSKEVAT LIITETIEDOT	
Liite 50. Taseen ulkopuoliset sitoumukset	211
Liite 51. Ehdolliset velat ja varat	212
Liite 52. Muut vuokrasopimukset	213
Liite 53. Johdannaissopimukset	214
Liite 54. Rahoitusvarat ja -velat, jotka on vähennetty toisistaan tai joita koskee toimeenpantavissa oleva yleinen nettoutusjärjestely	222
MUUT LIITETIEDOT	
Liite 55. Omistukset tytäryrityksissä, strukturoiduissa yhteisöissä sekä yhteisissä toiminnoissa	225
Liite 56. Lähipiiritapahtumat	237
Liite 57. Muuttuva palkitseminen	240
Liite 58. Tilinpäätöspäivän jälkeiset tapahtumat	243

Liite 59. Segmenttiraportointi	244
RISKIENHALLINNAN LIITETIEDOT	
OP RYHMÄN RISKIASEMA	
Liite 60. OP Ryhmän riskilimitit	249
Liite 61. OP Ryhmän vakavaraisuus	252
Liite 62. OP Ryhmän vastuiden maajakauma	254
Liite 63. OP Ryhmän rahoitusvarat ja niistä kumulatiivisesti kirjatut arvonalentumistappiot	256
PANKKITOIMINNAN RISKIASEMA	
Liite 64. Saamiset luottolaitoksilta ja asiakkailta sekä ongelmasaamiset	257
Liite 65. Luottotappioiden ja arvonalentumisten kehitys	262
Liite 66. Henkilövastuut rating-luokittain	263
Liite 67. Yritysvastuut toimialoittain	264
Liite 68. Yritysvastuut rating-luokittain	266
Liite 69. Yritysvastuiden jakauma asiakkaan vastuun määrän mukaan	267
Liite 70. OP Ryhmän varainhankinnan rakenne	268
Liite 71. Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteettijakauma jäljellä olevan juoksuajan mukaan	269
Liite 72. Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteetit erääntymisen tai uudelleenhinnoittelun mukaan	272
Liite 73. Markkinariskin herkkyyshanalyysi	274
PILARI III MUKAISET VAKAVARAIKUUSTIEDOT	
Liite 74. Omat varat	275
Liite 75. Omien varojen vähimmäisvaatimus	278
Liite 76. Vakavaraisuuden tunnusluvut	281
Liite 77. Vastuiden kokonaismäärä vastuuryhmittäin	282
Liite 78. Vastuiden maantieteellinen jakautuminen vastuuryhmittäin	284
Liite 79. Vastuiden jäljellä oleva juoksu-aika vastuuryhmittäin	285
Liite 80. Erääntyneet ja arvonalentuneet vastuut vastuuryhmittäin	286
Liite 81. Yritysvastuut toimialoittain	287
Liite 82. Luottoriskin standardimenetelmän vastuut riskipainoittain ennen ja jälkeen luottoriskin vähentämistekniikoita	289
Liite 83. Vähittäisvastuut rating-luokittain (AIRB)	290
Liite 84. Yritysvastuut rating-luokittain (FIRB)	292
Liite 85. Luottolaitosvastuut rating-luokittain (FIRB)	293
Liite 86. Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	294
Liite 87. Odotetut tappiot ja toteutuneet arvonalentumiset	295
Liite 88. Vakavaraisuuslaskennassa hyödynnetyt vakuudet	296
Liite 89. Johdannaissopimukset ja vastapuoliriski	299
Liite 90. Arvopaperistetut erät	301
Liite 91. Konsernitaseen ja konsolidointiryhmän taseen täsmäytys	303
Liite 92. Omat varat siirtymäsäännösten mukaan	305
Liite 93. Pääomainstrumenttien keskeiset ominaisuudet	308
Liite 94. Varojen sitoutuneisuus	316
VAHINKOVAKUUTUSTOIMINNAN RISKIASEMA	
Liite 95. Vahinkovakuutustoiminnan riskinkantokyky	318
Liite 96. Vahinkovakuutustoiminnan riskiherkkyys	319
Liite 97. Vakuutusmaksutulon ja vakuutusmäärien luokkajakaumia	320
Liite 98. Suurvahinkojen kehitys	322
Liite 99. Vakuutusliikkeen kannattavuus	324
Liite 100. Vakuutusvelan luonnetta kuvaavia tietoja	325
Liite 101. Vakuutusvelan arvioitu maturiteettijakauma	326

Liite 102. Sijoitustoiminnan riskiasema	327
Liite 103. Sijoitusriskien herkkyyshanalyysi	328
Liite 104. Korkoriski	329
Liite 105. Valuuttariski	331
Liite 106. Vastapuoliriski	332
VARALLISUUDENHOIDON RISKIASEMA	
Liite 107. Varallisuudenhoidon hallinnoitavat varat	333
Liite 108. Henkivakuutustoiminnan luonnetta kuvaavia tietoja ja vakuutusvelan herkkyyshanalyysi	334
Liite 109. Henkivakuutuksen vakuutusvelan purkautuminen kassavirroiksi	338
Liite 110. Henkivakuutuksen kannattavuus	341
Liite 111. Henkivakuutuksen sijoitusten jakauma	342
Liite 112. Henkivakuutuksen sijoitusten herkkyyshanalyysi	343
Liite 113. Henkivakuutuksen korkosijoitusten riskiasema	344
Liite 114. Henkivakuutuksen sijoitusten valuuttariski	345
Liite 115. Henkivakuutuksen sijoitusten vastapuoliriski	346
Tilinpäätöslausuma	347
Tilintarkastuskertomus	348

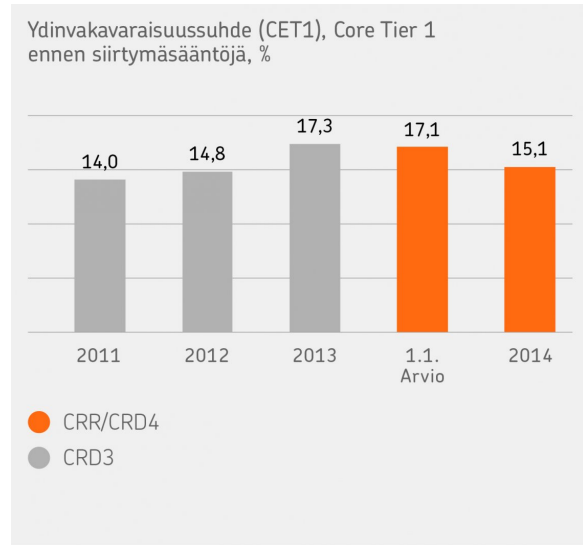
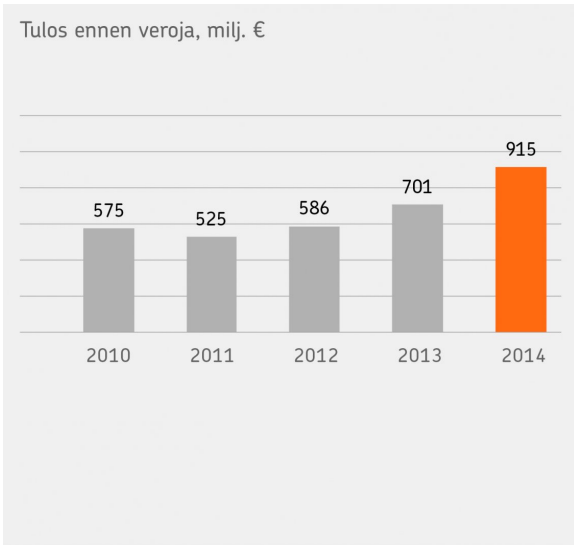
Vuosi 2014 tiivistetysti

- Ryhmän vuoden 2014 tulos ennen veroja oli 915 miljoonaa euroa (701), eli 31 % vertailukautta parempi.
- Ryhmän tuotot kasvoivat 8 %, samalla kulut supistuivat vuotta aiemmasta.
- Saamisten arvonalentumiset olivat 88 miljoonaa euroa (84), eli matalalla 0,12 %:n tasolla luotto- ja takauskannasta.
- Ryhmän omistajajäsenille ja OP-bonusasiakkaille kertyi vuodelta 2014 bonuksia sekä tuottoja oman pääoman sijoituksista arviolta yhteensä 216 miljoonaa euroa (193).
- Ryhmän tilikauden verot olivat 337 miljoonaa euroa (120).
- Jokaisen kolmen liiketoimintasegmentin tulos parani selvästi:
 - Pankkitoiminnan tulos ennen veroja kasvoi 45 % 587 miljoonaan euroon (404). Kulu-tuottosuhte parani 6 %-yksikköä 56 %:iin. Luottokanta kasvoi vuodessa 3,8 % ja talletuskanta 3,0 %.
 - Vahinkovakuutuksen tulos ennen veroja kasvoi 34 % 223 miljoonaan euroon (166). Operatiivinen yhdistetty kulusuhde saavutti uuden ennätystason ja oli 84,7 %. Maksutulo kasvoi tilikaudella 5 %.
 - Varallisuudenhoidon tulos ennen veroja kasvoi 43 % 161 miljoonaan euroon (113). Sijoitusrahastojen pääomat kasvoivat vuodessa 21 % ja sijoitussidonnaiset vakuutussäästöt 21 %.
 - Pankki- ja vahinkovakuutustoiminnan yhteisten asiakkaiden määrä kasvoi 72 000:lla 1 590 000:een.
- Vuoden 2014 aikana OP Ryhmä lunasti ryhmän ulkopuolisten omistamat Pohjola Pankin osakkeet 2,4 miljardilla eurolla, ja Pohjolan osakkeen noteeraus Helsingin pörssissä päättyi 30.9.2014.
- Pohjola Pankin osakkeiden ostosta huolimatta ryhmän vakavaraisuus on vahva. Joulukuun lopussa CET1-vakavaraisuus oli 15,1 % (17,1). CET1-vakavaraisuutta tukevia Tuotto-osuuksia oli laskettu liikkeelle vuoden loppuun mennessä 1 561 miljoonaa euroa.
- Vuoden 2015 tuloksen arvioidaan muodostuvan samantasoiseksi tai suuremmaksi kuin vuonna 2014. Tarkemmin kohdassa "Vuoden 2015 näkymät".

OP Ryhmän avainlukuja

	1-12/2014	1-12/2013	Muutos, %
Tulos ennen veroja, milj. e	915	701	30,6
Pankkitoiminta	587	404	45,1
Vahinkovakuutus	223	166	34,4
Varallisuudenhoito	161	113	42,5
Palautukset omistajajäsenille ja OP- bonusasiakkaille	195	193	0,7
	31.12.2014	31.12.2013	Muutos, %
Ydinvakavaraisuus CET1, %**	15,1	17,1	-2,0*
Omien varojen suhde omien varojen vähimmäismäärään (RaVa)**	1,89	2,19	-0,3*
Yli 90 päivää erääntyneet saamiset luotto- ja takauskannasta, %	0,38	0,42	-0,04*
Pankki- ja vakuutustoiminnan yhteiset asiakkaat (1000)	1 590	1 518	4,7

* suhdeluvun muutos. ** vertailutiedot esitetty arviona 1.1.2014 voimaan tulleen sääntelyn mukaisina.

Toimintaympäristö

Maailmantalous kasvoi vuonna 2014 edelleen keskimääräistä hitaammin. Kehitys vaihteli maittain selvästi. Euroalueen talous alkoi elpyä hitaasti kahden vuoden taantuman jälkeen, mutta luottamus talouden elpymiseen rakoili vuoden kuluessa muun muassa Ukrainan kriisin vuoksi.

Euroalueen inflaatio hidastui vuoden aikana ja päättyi lopulta negatiiviseksi, kun öljy halpeni jyrkästi. Euroopan keskuspankki (EKP) laski ohjauskoron pohjalukemiin 0,05 prosenttiin syyskuussa. Euribor-korot alenivat keskuspankin toimien vuoksi. EKP pyrki kohentamaan talouskehitystä loppuvuonna myös epätavanomaisiin toimiin, kuten ostamalla markkinoilta katettuja joukkolainoja.

Suomen talous kehittyi heikosti. Kansantuote polki paikallaan, investoinnit alenivat ja työttömyys nousi. Asuntojen hinnat laskivat vajaan prosentin ja asuntokauppa väheni. Vuoden kuluessa taloustilanne koheni aavistuksen. Teollisuuden tilaukset alkoivat nousta ja viennin määrä oli pienessä kasvussa loppuvuonna. Öljyn hinnan lasku hidasti inflaation 0,5 prosenttiin joulukuussa.

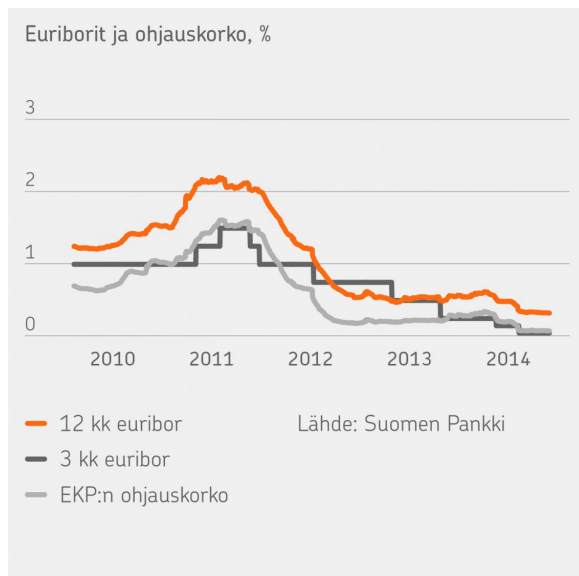
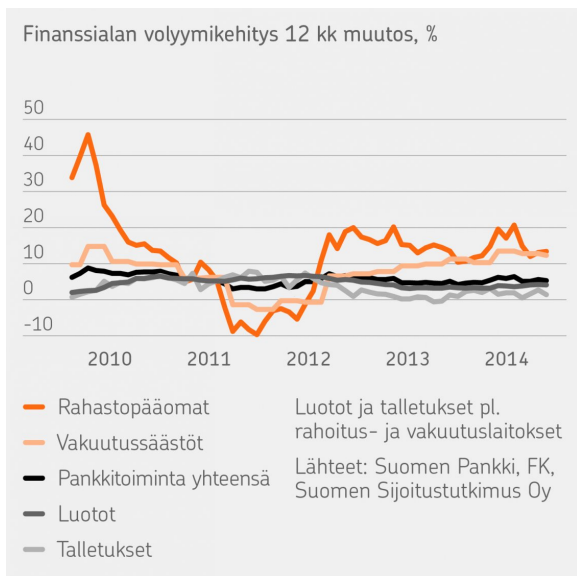
Pankkien kotitalousluottokanta kasvoi viime vuonna hidasta 2 prosentin vuosivauhtia. Uusien nostettujen asuntoluottojen määrän lasku tasaantui vuoden loppua kohden. Yritysluottokanta nousi aavistuksen kotitalouksia nopeammin käyttöpääomarahoituksen kasvettua. Luotonkysynnän odotetaan pysyvän vuonna 2015 keskimääräistä vaimeampana.

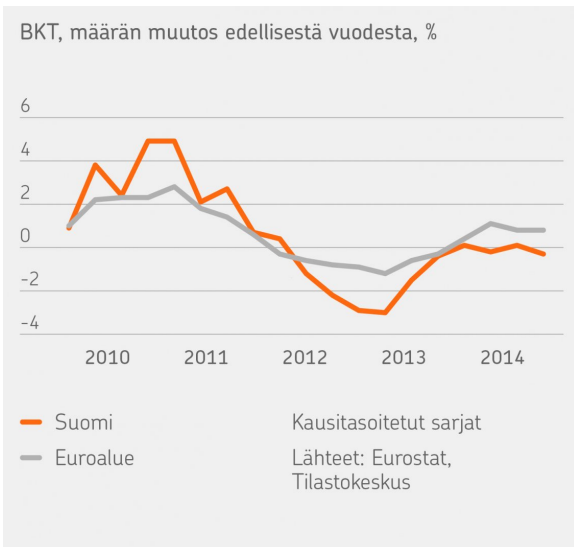
Henkilö- ja yritysasiakkaiden talletuskanta kasvoi matalassa korkoympäristössä vain hieman vuoden takaisesta tasosta. Määräaikaistalletukset supistuivat yhä voimakkaasti varojen siirtymässä käyttötileille ja riskillisempiin säästö- ja sijoituskohteisiin.

Sijoitusmarkkinoiden kehitys jatkui suotuisana, joskin markkinoiden riski-indikaattorit nousivat hieman toisella vuosipuoliskolla. Rahasto- ja vakuutussäästöt Suomessa kasvoivat viime vuonna 13 prosenttia. Rahastojen nettomerkintöjen kehitys jatkui vahvana läpi vuoden kysynnän kohdistuessa erityisesti yritysrahoitukseen. Henkivakuutuksen maksutulo nousi 10 prosenttia edellisvuodesta. Vakuutussäästöjen siirtyminen perustekorkoisista sijoitussidonnaisiin tuotteisiin jatkui.

Vahinkovakuutustoimialan maksutulo kasvoi ennakkotietojen mukaan vuonna 2014 5 prosenttia. Korvausmenojen kasvu oli edelleen maksutulon kasvua hitaampaa.

Maailmantalouden näkymät ovat kohentuneet öljyn hinnan laskun vuoksi, mutta monet poikkeukselliset riskit varjostavat talouskehitystä. Euroalueen talous kasvaa yhä verkkaisesti ja on altis häiriöille. EKP aloittaa maaliskuussa ainakin vuoden 2016 syyskuuhun jatkuvan arvopapereiden osto-ohjelman. Euribor-korot säilynevät koko vuoden nollan tuntumassa. Viennin vilkastuminen tukee Suomen taloutta, mutta talouskehitys on kokonaisuutena edelleen heikkoa.

Ryhmän tulos ja tase

Tulosanalyysi

Milj. e	2014	2013	Muutos, %
Pankkitoiminta	587	404	45,1
Vahinkovakuutus	223	166	34,4
Varallisuudenhoito	161	113	42,5
Tulos ennen veroja	915	701	30,6
Käyvän arvon rahaston muutos, brutto	152	-39	
Tulos käyvin arvoin ennen veroja	1 067	662	61,2
Taloudellisen pääomavaateen tuotto, % *)	16,5	15,2	1,3*
Taloudellisen pääomavaateen tuotto käyvin arvoin, % *)	19,1	15,0	4,2*
Tuotot			
Korkokate	1 043	915	14,0
Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot	593	524	13,2
Henkivakuutustoiminnan nettotuotot	197	175	12,5
Palkkiotuotot, netto	727	694	4,8
Kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan nettotuotot	162	182	-10,8
Liiketoiminnan muut tuotot	67	85	-21,6
Muut tuotot yhteensä	1 746	1 660	5,2
Tuotot yhteensä	2 789	2 575	8,3
Kulut			
Henkilöstökulut	741	791	-6,4
Muut hallintokulut	414	384	7,6
Liiketoiminnan muut kulut	437	422	3,6
Kulut yhteensä	1 592	1 598	-0,4

Arvonalentumiset saamisista	88	84	5,4
Palautukset omistajajäsenille ja OP-bonusasiakkaille			
Bonukset	189	182	3,6
Osuus- ja lisäosuuspääoman korot	6	11	-48,1
Palautukset yhteensä	195	193	0,7

*) 12kk liukuva, muutos suhdeluvun muutoksena

Keskeisiä tase-eriä

Milj. e	31.12.2014	31.12.2013	Muutos, %
Saamiset asiakkailta	70 683	68 142	3,7
Henkivakuutustoiminnan varat	11 238	9 872	13,8
Vahinkovakuutustoiminnan varat	3 797	3 479	9,1
Velat asiakkaille	51 163	50 157	2,0
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	24 956	21 428	16,5
Oma pääoma	7 213	7 724	-6,6
Tase yhteensä	110 427	100 991	9,3

Tuloksen vertailulukuna on käytetty vuoden 2013 vastaavien jaksojen lukuja. Tase- ja muiden poikkileikkaustyyppisten erien vertailulukuna on käytetty lukua vuoden 2013 lopun tilanteesta, ellei toisin mainita. IFRS 10 Konsernitilinpäätös -standardin käyttöönoton seurauksena vertailutietoja on oikaistu.

Tammi-joulukuu

OP Ryhmän tulos ennen veroja kasvoi 31 prosenttia 915 miljoonaan euroon (701). Tulosta paransivat erityisesti korkokatteen ja vahinkovakuutuksen nettotuottojen kasvu. Myös palkkiotuotot ja henkivakuutuksen nettotuotot kasvoivat. Kulukasvun pysähtyminen on tukenut koko ryhmän tuloksen parantumista.

Korkokate kasvoi 14 prosenttia. Korkokatteen kasvuun vaikuttivat luottokannan keskimääräisen marginaalitason nousu sekä taseen kasvu. Myös pääomamarkkinatuotteiden korkokatteen suotuisa kehitys ja talletusvarainhankinnan kustannuksen lasku tukivat korkokatteen vahvistumista.

Ryhmän kulut supistuivat 0,4 prosenttia eli olivat 6 miljoonaa euroa pienemmät kuin vertailukaudella. Tilikaudella liiketoiminnan muita kuluja kasvattivat

Pohjola Pankin osakkeiden lunastukseen liittyvät kertaluonteiset kulut, jotka olivat yhteensä 12 miljoonaa euroa. Ilman näitä vertailukelpoisuuteen vaikuttavia kertaeriä kulut supistuivat 1,1 prosenttia.

Tehostamistoimenpiteiden ja ICT-toimintojen ulkoistamisen johdosta ryhmän henkilöstökulut supistuivat 6,4 prosenttia eli olivat 50 miljoonaa euroa pienemmät kuin vertailukaudella. Ulkoistaminen ja siihen liittyvien toimintamallien uudistaminen kasvattivat osaltaan ICT- ja liiketoiminnan muita kuluja.

Tulosta heikentäviä, eri tuloslaskelmaeriin kohdistuneita arvonalentumisia kirjattiin yhteensä 113 miljoonaa euroa (131), joista 88 miljoonaa euroa (84) kirjattiin luotoista ja muista saamisista. Nettomääräiset arvonalentumiset luotoista ja muista saamisista olivat matalalla 0,12 prosentin tasolla (0,12) luotto- ja takauskannasta. Saamisryhmäkohtaisia arvonalentumisia eli varauksia jo tapahtuneisiin, mutta ei vielä tiedossa

oleviin saamisten arvonalentumisiin on kirjattu kumulatiivisesti yhteensä 65 miljoonaa euroa, kasvu vuoden alusta oli 7 miljoonaa euroa.

OP Ryhmän tilikauden 2014 verot kasvoivat 217 miljoonaa euroa 337 miljoonaan euroon. Ryhmän tuloverot olivat laskennallisten verojen muutoksen jälkeen 308 miljoonaa euroa (36). Efektiivinen verokanta oli 33,6 prosenttia (5,1). Tilikaudella efektiivistä verokantaa nosti Pohjola Pankin osakkeiden hankintaan liittyvistä, ryhmän sisäisistä kaupoista syntynyt luovutusvoittovero sekä Osuuspankkien Keskinäisen Vakuutusyhtiön tasoitusmäärän purkamisesta aiheutuva tulovero. Vertailukaudella efektiivistä veroastetta laski merkittävästi verokannan muutos.

Pankkitoiminnan tulos ennen veroja oli 587 miljoonaa euroa (404). Pankkitoiminnan tuloskehitystä tuki erityisesti korkokatteen kasvu. Myös palkkiotuotot kasvoivat vertailukauteen verrattuna. Kulut supistuivat 0,8 prosenttia ja olivat 1 082 miljoonaa euroa (1 090). Henkilöstökulut supistuivat 5,6 prosenttia 456 miljoonaan euroon (483). ICT-kulut olivat 12 miljoonaa euroa suuremmat kuin vertailukaudella.

Vahinkovakuutuksen operatiivinen yhdistetty kulusuhde oli historiallisen matalalla vuositasolla ollen 84,7 prosenttia (86,9). Kannattavuus

ilman laskuperustemuutoksen vaikutusta parani vakuutusmaksutuottojen kasvun ja suotuisan vahinkokehityksen johdosta. Tilikauden aikana kirjattiin tulosta heikentävää vakuutusvelan laskuperustemuutosta yhteensä 62 miljoonaa euroa (38). Myös liikekulusuhde kehittyi myönteisesti. Tuloslaskelmaan kirjatut sijoitustoiminnan nettotuotot kasvoivat vertailukaudesta 40 miljoonaa euroa.

Varallisuudenhoitosegmentin tulos ennen veroja parani vertailukaudesta palkkiotuottojen sekä henkivakuutuksen sijoitustoiminnan tuottojen kasvun seurauksena. Segmentin palkkiotuotot olivat 19 prosenttia suuremmat kuin vertailukaudella hallinnoitavan varallisuuden kasvettua.

OP Ryhmän käyvän arvon rahasto ennen veroja oli tilikauden lopussa 531 miljoonaa euroa (409). Tulos käyvin arvoin ennen veroja oli 1 067 miljoonaa euroa (662).

Tilikauden lopussa oma pääoma oli 7,2 miljardia euroa (7,7). Tilikaudella toteutettu Pohjola Pankin osakkeiden osto pienensi omia pääomia 2,4 miljardilla eurolla. Omia pääomia kasvatti ryhmän tulos sekä Tuotto-osuuksien liikkeeseen laskut. Tilikauden lopussa omiin pääomiin sisältyi Tuotto-osuuksia 1,6 miljardia euroa (0).

OP Ryhmän pitkän aikavälin taloudelliset tavoitteet

	31.12.2014	31.12.2013	Tavoite
Rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetun lain mukainen vakavaraisuus	1,89	2,19	1,6
Taloudellisen pääomavaateen tuotto, % (12 kk liukuva)	16,5	15,2	20
Tuottojen ja kulujen kasvuoero, %-yks. (3 vuoden aikana)	13,8	-2,8	>0 %-yks.

Taloudellisen pääomavaateen tuottoa laski Pohjola Pankin osakkeiden hankintaan liittyvistä, ryhmän sisäisistä kaupoista syntynyt 109 miljoonan euron luovutusvoittovero sekä Osuuspankkien Keskinäisen Vakuutusyhtiön tasoitusmäärän purkamisesta aiheutuva 50 miljoonan euron tulovero. Ilman näiden sisäisten

toimenpiteiden verovaikutusta taloudellisen pääomavaateen tuotto olisi noussut 19,9 prosenttiin.

Tuloslaskelman pääerät vuosineljänneksittäin

Milj. e	2014				2014	2013	Muutos
	1-3	4-6	7-9	10-12			%
Korkokate	251	254	269	269	1 043	915	14,0
Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot	151	159	143	139	593	524	13,2
Henkivakuutustoiminnan nettotuotot	80	41	47	29	197	175	12,5
Palkkiotuotot, netto	197	173	177	179	727	694	4,8
Muut tuotot	56	75	52	46	229	267	-14,3
Tuotot yhteensä	736	703	688	663	2 789	2 575	8,3
Henkilöstökulut	195	190	166	190	741	791	-6,4
Muut hallintokulut	112	102	98	101	414	384	7,6
Liiketoiminnan muut kulut	113	107	107	110	437	422	3,6
Kulut yhteensä	420	400	371	401	1 592	1 598	-0,4
Saamisten arvonalentumiset	10	23	17	38	88	84	5,4
Palautukset omistajajäsenille ja OP-bonusasiakkaille	49	49	49	48	195	193	0,7
Tulos ennen veroja	257	231	251	176	915	701	30,6

Asiakkuudet

Ryhmään kuuluvilla osuuspankeilla oli joulukuun lopussa 1,4 miljoonaa omistajajäsentä eli 30 000 enemmän kuin vuotta aiemmin.

Pohjola Pankin vähemmistöosakkaiden osakkeiden lunastuksen jälkeen OP Ryhmä on kokonaisuudessaan osuuspankkien jäsenten omistama. Osuuspankkien jäsenet voivat sijoittaa OP Ryhmän osuuspankkeihin oman pääoman ehtoisina Tuotto-osuuksina.

Kokonaisuudessaan osuuspankkien omistajajäsenten sijoitukset osuuspankkien Tuotto-, jäsen- ja lisäosuuksiin olivat joulukuun lopussa yhteensä 1,9 miljardia euroa (0,8).

Osuuspankkien arvioidaan maksavan Tuotto- ja lisäosuuksille korkoa vuodelta 2014 yhteensä 27 miljoonaa euroa (11). Tuotto-osuuksien tuottotavoite on 3,25 prosenttia ja se lasketaan sijoitusten tekopäivästä lähtien.

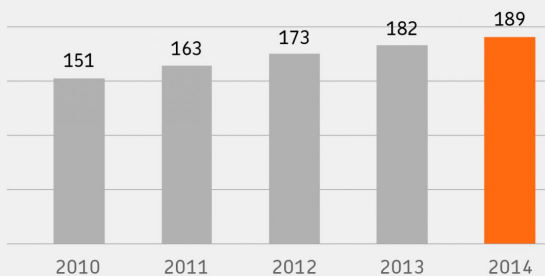
Osuuspankeilla ja pääkaupunkiseudulla toimivalla Helsingin OP Pankki Oyj:llä oli joulukuun lopussa yhteensä 1,4 miljoonaa OP-bonusasiakasta.

Pankki- ja vakuutuspalveluiden keskittämisestä OP-bonusasiakkaille tammi-joulukuussa kertyneiden bonusten arvo oli yhteensä 189 miljoonaa euroa (182). Bonuksia käytettiin pankkipalveluihin yhteensä 86 miljoonaa euroa (88), varallisuudenhoitopalveluihin 12 miljoonaa euroa (11) ja vahinkovakuutus tuotteiden vakuutusmaksuihin 95 miljoonaa euroa (89). OP-bonuksia käytettiin 1 912 000 vakuutuslaskuun (1 783 000), joista 255 000 laskua (253 000) maksettiin kokonaan bonuksilla.

OP Ryhmän asiakasmäärä Suomessa oli joulukuun lopussa 4 284 000. Henkilöasiakkaiden määrä oli 3 848 000 ja yritysasiakkaiden määrä 436 000. Pankki- ja vahinko-vakuutustoiminnan yhteisten asiakkaiden määrä kasvoi ristiinmyynnin seurauksena tilikaudella 72 000:lla 1 590 000:een.

Vahinkovakuutuksen etuasiakastalouksien määrä kasvoi tilikauden aikana 40 000 taloudella (46 000). Etuasiakastalouksia oli joulukuun lopussa 655 000. Etuasiakastalouksille annettiin tilikaudella 72 miljoonaa euroa keskittämisalennuksia.

Palautukset OP-bonusasiakkaille, milj. €

Palvelukanavat

OP Ryhmän palveluverkosto koostuu monikanavaisesti verkko- ja mobiilipalveluista, puhelinpalveluista sekä maan kattavimmasta konttoriverkostosta. Oman palveluverkoston toimintaa tukee lisäksi laaja asiamies- ja kumppanuusverkosto, jonka merkitys on erityisen suuri vahinkovakuutusten myynnissä.

Asiakaskäyttäytymisen muutos ja yleinen asiakkaiden arjen digitalisoituminen muuttaa merkittävästi tulevaisuudessa finanssitoimijoiden tapaa kohdata asiakas. OP Ryhmä on monin tavoin varautunut tähän muutokseen. Kehittämisinvestoinnit mobiili- ja verkkopalveluiden kehittämiseen ovat kasvaneet merkittävästi.

Konkreettisena ilmentymänä muutoksesta finanssipalveluiden käyttö on siirtymässä yhä enenevässä määrin mobiililaitteisiin. Vastauksena asiakaskäyttäytymisen voimakkaaseen muutokseen OP Ryhmä perusti Digitalisointiratkaisut-yksikön kehittämään mobiilipalveluita sekä verkkopalveluiden myynnillisyyttä ja käytettävyyttä. Digitalisointiratkaisut-yksikön palveluksessa oli joulukuun lopussa lähes 100 henkilöä.

Maksaminen ja kaupan palvelut ovat alue, jossa digitalisaatio etenee kenties kaikkein nopeimmin. OP Ryhmä vahvisti edelläkävijyyttään digitaalisissa maksamisen palveluissa hankkimalla suomalaisille verkkokaupoille maksupalveluja tarjoavan Checkout Finland Oy:n koko osakekannan. Palvelun avulla verkkokauppa voi tarjota asiakkailleen laajan maksuvalikoiman. Palveluvalikoimaan kuuluu muun muassa pankkien maksunapit, korttimaksut ja luotolliset maksutavat.

Tilikauden lopulla Checkout Finland Oy palveli lähes 10 000 suomalaista verkkokauppaa ja on verkkomaksujen välittäjänä asiakasmäärältään Suomen suurin. OP Ryhmä haluaa kaupalla edistää suomalaista verkkokauppaa ja sen maksujenvälitystä. Yhdessä Pivo-mobiilisovelluksen kanssa OP Ryhmä pystyy nyt tarjoamaan kaupalle ja yrittäjälle kilpailukykyiset maksamisen ja ostamisen palvelut, jotka yhdistävät verkon, mobiilin ja kaupan liiketoiminnan perustan.

OP-mobiilipankin käyttäjämäärä kasvoi tilikaudella 77 prosenttia 540 000:een. OP Ryhmän Pivo-mobiililompakosovellusta on ladattu joulukuun loppuun mennessä yhteensä yli 450 000 kertaa. Pivo-mobiililompakko on nopeasti noussut käyttäjiensä tiheimmin käyttämäksi palvelukanavaksi: yli 30 prosenttia käyttäjistä avaa sovelluksen joka päivä. Verkkopankin käyttäjämäärien kasvu on tasaantunut, lähes 80 prosenttia aktiivisista asiakkaistamme käyttää verkkopankkia.

OP Ryhmällä on puhelinpalvelukeskukset Helsingissä, Joensuussa, Kuopiossa, Tampereella ja Vaasassa. Tilikauden lopussa puhelinpalvelukeskusten palveluksessa oli vakituisessa työsuhteessa 425 henkilöä. Tilikaudella palvelukeskuksiin tuli 1,9 miljoonaa vastattua sisäänsoittoa ja niistä soitettiin asiakkaalle sekä vastattiin verkkoviestiin yhteensä 715 000 kertaa.

Ryhmällä on valtakunnan laajin konttoriverkosto. Joulukuun lopussa ryhmällä on yhteensä 456 toimipaikkaa (485).

Pohjola Pankin osakkeiden hankinta

OP Osuuskunta (ent. OP-Pohjola osk) on toteuttanut helmikuussa 2014 julkistamansa ostotarjouksen ja saanut välimiesoikeuden päätöksellä omistusoikeuden kaikkiin Pohjola Pankki Oyj:n osakkeisiin osakeyhtiölain 18 luvun 6§:n mukaisesti. Kaupankäynti Pohjola Pankki Oyj:n A-sarjan osakkeilla päättyi välimiesoikeuden päätöksen seurauksena 29.9.2014 ja osake poistettiin Helsingin Pörssistä 30.9.2014. OP Osuuskunta on merkitty ainoana osakkeenomistajana Pohjola Pankki Oyj:n osakasluetteloon 7.10.2014. Pohjola Pankki Oyj:n osakkeet poistettiin 28.11.2014 arvo-osuusjärjestelmästä.

Välimiesoikeuden lunastusmenettelyjen kesto on lunastuslautakunnan mukaan keskimäärin noin kuusi kuukautta. Pohjolan vähemmistöosakkeita koskeva lunastusmenettelyn arvioidaan tämän perusteella kestävän kokonaisuudessaan vuoden 2015 alkupuoleen saakka. OP Osuuskunta on maksanut lunastushinnan riidattomana pidetyn osuuden Pohjolan vähemmistöosakkaille 29.10.2014.

Vakavaraisuus

Rahoitus- ja vakuutusryhmittymän (RaVa) valvonnasta annetun lain mukaan lasketut OP Ryhmän omat varat ylittivät joulukuun lopussa laissa määritellyn vähimmäismäärän 2 984 miljoonalla eurolla (3 764). Vakavaraisuuden vertailuluvut on esitetty arviona 1.1.2014 voimaan tulleen sääntelyn mukaan. RaVa-puskuria laskivat Pohjola Pankki Oyj:n osakkeiden osto ja puskuria kasvatti ryhmän tulos sekä Tuotto-osuuksien liikkeeseenlaskut. Ryhmän omien varojen määrä suhteessa vähimmäispääomavaatimukseen oli Pohjola Pankin osakkeiden oston jälkeenkin edelleen vahvalla 1,89:n tasolla (2,19).

Finanssikriisin seurauksena pankkien vakavaraisuussäännökset tiukentuivat. Muutoksilla pyritään muun muassa parantamaan omien varojen laatua, kasvattamaan pääomapuskureita, vähentämään pääomavaateen syklistä ja pankkien velkaantuneisuutta sekä asettamaan määrällisiä rajoitteita likviditeettiriskille. Muutokset tulevat voimaan vuosina 2014–2019. Muutosten merkittävimmät vaikutukset OP Ryhmän RaVa-lain mukaiseen vakavaraisuuteen riippuvat tulevien luottolaitosten puskurivaatimusten tasosta ja laskentatavasta. Muutosten vaikutukset Luottolaitoslain mukaiseen vakavaraisuuteen on käyty tarkemmin läpi Pankkitoiminnan vakavaraisuus-osiossa.

Myös vakuutussektorin vakavaraisuussäännökset ovat muuttumassa. Vakuutussektorin Solvenssi II -säännösmuutoksilla pyritään parantamaan vakuutusyhtiöiden omien varojen laatua, parantamaan yhtiöiden omaa riskienhallintaa, lisäämään pääomavaateen riskiperusteisuutta ja yhtenäistämään vakuutussektorin vakavaraisuussäännöksiä Euroopassa. Säännökset ovat vielä osittain keskeneräiset ja ne tulevat voimaan vuoden 2016 alussa. Säännökset

tulevat kiristämään pääomavaatimuksia ja toisaalta lisäävät omien varojen määrää, mikä nettona laskee RaVa-vakavaraisuutta. Nykyisen arvion mukaan RaVa-vakavaraisuus kuitenkin säilyy vahvalla tasolla.

Vahinkovakuutustoiminta ja henkivakuutustoiminta kokonaisuudessaan täyttävät Solvenssi II -ehdotuksen mukaisen vakavaraisuuspääomavaatimuksen (SCR) jo nykyisin.

Euroopan keskuspankin (EKP) valvontaan siirtyminen

OP Ryhmän luottolaitustoiminta siirtyi EKP:n valvontaan vuoden 2014 marraskuussa. Osana valvonnan siirtymistä EKP suoritti vuoden 2014 aikana kattavan arvioinnin, joka sisälsi riskiarvion, luottolaitostoiminnan laajan saamisten laadun arvioinnin ja stressitestin. EKP:n tekemän saamisten arvioinnin ja stressitestin tarkoituksena oli lisätä eurooppalaisten pankkien toiminnan avoimuutta ja samalla varmistua pankkien riittävästä pääomituksesta. Uusimuotoiseen yhtenäisiin periaattein ja tiukalla aikataululla toteutettuun arviointiin osallistui yhteensä 130 eurooppalaista pankkia.

Kattavan arvion tulokset julkistettiin 26.10.2014. OP Ryhmän riskinkantokyky oli tulosten mukaan vahva. Kattavan arvion tulosten perusteella päivitettiin johdannaisten arvostuksessa käytettävää luotto- ja vastapuoliriskimallia ja saamisryhmäkohtaisten arvonalentumisten mallia. Muutoksilla ei ollut olennaista vaikutusta tilinpäätökseen tai sen laadintaperiaatteisiin.

Riskien- ja vakavaraisuuden hallinta sekä riskiasema

Riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan keskeiset tavoitteet ja periaatteet sekä organisointi pääpiirteissään

Riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan tavoitteena on turvata OP Ryhmän ja sen yhteisöjen riskinkantokyky, ja varmistaa siten toiminnan jatkuvuus. Riskinkantokyky muodostuu toiminnan laajuuteen ja vaativuuteen suhteutetusta laadukkaasta riskienhallinnasta sekä kannattavaan liiketoimintaan perustuvasta riittävästä vakavaraisuudesta.

Riskien- ja vakavaraisuudenhallinta sisältää riskien tunnistamisen, mittaamisen, arvioinnin ja rajaamisen. Lisäksi siihen kuuluu eri riskien ja liiketoimintojen edellyttämän pääomatarpeen määrittäminen luotettavasti ja riippumattomasti sekä pääoman kohdentaminen suunnitelmallisesti nykyisen ja suunnitellun riskinoton mukaan. Myös ryhmän maksuvalmiuden hallinta on osa riskien- ja vakavaraisuudenhallintaa.

OP Ryhmän strategia linjaa ryhmän riskinottohalukkuuden ja riskienhallinnan painopisteet, joilla osaltaan varmistetaan strategian toteutuminen. Strategian mukaan ryhmän riskinkantokyky varmistetaan kaikissa olosuhteissa ja riskinotto suhteessa riskinkantokykyyn pidetään maltillisena. Jokainen ryhmän yhteisö keskittyy toteuttamaan palvelu- ja riskinkantokykensä mukaista rooliaan ryhmän yhteisten liiketoimintamallien mukaisesti.

OP Osuuskunta (keskusyhteisö) vastaa OP Ryhmän riskien ja vakavaraisuuden hallinnasta sekä riskienhallintajärjestelmän riittävydestä ja ajanmukaisuudesta. Keskusyhteisö antaa ryhmään kuuluville yhteisöille ohjeita riskienhallinnan turvaamiseksi ja valvoo, että ne toimivat viranomaissäännösten, omien sääntöjensä, keskusyhteisön antamien ohjeiden ja OP Ryhmän sisäisten sekä asiakassuhteissa asianmukaisten ja eettisesti hyväksyttävien menettelytapojen mukaisesti. OP Ryhmään kuuluvat yhteisöt vastaavat omasta riskien ja vakavaraisuuden hallinnastaan toimintansa laajuuden ja luonteen mukaisesti.

OP Ryhmässä mitattavissa olevat riskit rajoitetaan limiiteillä ja valvontarajoilla, jotka ohjaavat toimintaa niin ryhmätasolla kuin osuuspankeissa ja OP Osuuskunta

-konsernin yhteisöissäkin. Keskusyhteisön hallintoneuvosto on asettanut riskilimiitit vuodelle 2014 OP Ryhmän vakavaraisuudelle sekä luotto-, likviditeetti-, markkina- ja vakuutusriskeille.

OP Ryhmän riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan periaatteet on kuvattu tarkemmin tilinpäätöksen liitteessä 2 "OP Ryhmän riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan periaatteet".

OP Ryhmän riskiasema

Riskinkantokyky

OP Ryhmän riskiasema on säilynyt vakaana. Riskinkantokyky on vahva ja riittävä turvaamaan ryhmän liiketoiminnan edellytykset.

OP Osuuskunnan hallintoneuvosto on asettanut ryhmälle limiitit rahoitus- ja vakuutusryhmittymän valvonnasta annetun lain mukaiselle vakavaraisuudelle (Rava-vakavaraisuussuhde), EU:n vakavaraisuusasetuksen mukaiselle ydinvakavaraisuudelle (CET1) ja riskiperusteiselle vakavaraisuudelle.

Lain edellyttämä vähimmäistaso on Rava-vakavaraisuussuhteelle 1. Vuoden lopussa omien varojen suhde omien varojen vähimmäismäärään oli 1,89 (2,19). Vuoden lopussa ryhmän omat varat olivat 2 984 miljoonaa euroa (3 764) suuremmat kuin lakisääteinen raja.

Lain edellyttämä vähimmäistaso on ydinvakavaraisuudelle (CET1) 4,5 %. Ryhmän ydinvakavaraisuus oli vuoden lopussa 15,1 %. Vuoden lopussa ryhmän omat varat olivat 3 936 miljoonaa suuremmat kuin lain edellyttämä vähimmäistaso.

Luottoriskit

Luottoriskiasema säilyi vakaana taloustilanteesta huolimatta vakaana. Talouden heikko kehitys varjostaa kuitenkin näkymiä.

Luotto- ja takauskanta kasvoi tilikaudella 2,6 miljardia euroa 73,6 miljardiin euroon. Henkilöasiakkaiden osuus luotto- ja takauskannasta oli 62 prosenttia sekä yritysten ja asuntoyhteisöjen osuus 36 prosenttia. Yli 90 päivää erääntyneitä saamisista oli 279 miljoonaa euroa (295) eli suhteessa luotto- ja takauskantaan hieman vähemmän kuin vuotta aiemmin. Nettomääräiset arvonalentumiset luotoista ja muista saamisista olivat matalalla 0,12 prosentin tasolla (0,12) luotto- ja takauskannasta.

OP Ryhmän toimiala- ja asiakasriskit ovat hajautuneita. Vuoden lopussa suurin yksittäisestä vastapuolesta muodostuva asiakasriski oli 6,6 prosenttia (5,8) ryhmän omista varoista. Merkittävien asiakasriskien yhteismäärä oli 23,8 prosenttia (5,8) ryhmän omista varoista. Merkittävien asiakasriskien yhteismäärää kasvatti laskennassa käytettävän 5 prosentin rajan omista varoista liittyvien asiakkaiden lukumäärän kasvu.

Vuoden lopussa suurin toimialariski oli 11,8 prosenttia (11,1), joka muodostui asuntoyhteisöistä. Ryhmän sisäisistä toimiala- ja asiakasriskejä koskevista riskilimiiteistä on kerrottu tarkemmin tilinpäätöksen liitteessä 60 "OP Ryhmän riskilimiitit".

Yritysassiakkaiden vastuista investointitasolle luokiteltujen vastuiden osuus oli 49 prosenttia (46) ja kahden heikoimman ratingluokan vastuut olivat 501 miljoonaa euroa (634) eli 1,5 prosenttia (1,9).

Henkilöasiakkaiden vastuiden kuudesta pääluokasta kahteen parhaimpaan luokkaan kuului 81 (77) prosenttia ja kahteen heikoimpaan luokkaan 4 (4) prosenttia vastuista.

Odotettujen tappioiden suhde vastuun määrään maksukyvyttömyyshetkellä (EAD) oli 0,22 prosenttia (0,37). Odotetut tappiot on OP Ryhmän omilla luottoriskimalleilla laskettu arvio keskimääräisistä vuosittaisista luottoriskeistä aiheutuvista tappioista. Luottoriskimalleihin tehdyt päivitykset laskivat tunnusluvun arvoa vertailukaudesta.

Pääosa OP Ryhmän maavastuista on EU-maissa. Ryhmän vastuiden maajakauma on kerrottu tarkemmin tilinpäätöksen 2014 liitetiedoissa 62.

EU:n vakavaraisuusasetuksen 575/2013 (CRR) edellyttämät luottoriskiä koskevat tiedot on esitetty tilinpäätöksen 2014 riskienhallinnan liitetiedoissa sekä Pilari III mukaisissa vakavaraisuustiedoissa.

Likviditeettiriski

OP Ryhmän rahoitus- ja maksuvalmius on hyvä. OP Ryhmän rahoituksen saatavuus on säilynyt erinomaisena. Tilikauden aikana ryhmä laski liikkeelle kolme yhteismäärältään 3,0 miljardin euron asuntovakuudellista lainaa ja muita pitkäaikaisia joukkovelkakirjalainoja yhteensä 3,5 miljardin euron edestä. Talletusten osuus luottokannasta on säilynyt vakaana.

OP Ryhmä turvaa maksuvalmiutensa likviditeettireservillä, joka muodostuu pääasiassa talletuksista keskuspankkiin ja keskuspankkirahoituksen vakuudeksi kelpaavista saamisista. Likviditeettireserviä hallinnoi OP Ryhmään kuuluva keskuspankki.

Likviditeettireservin vakuusarvo oli tilikauden lopussa 15,5 miljardia euroa (12,3). Likviditeettireservi ja muut varautumissuunnitelman mukaiset lisärahoituslähteet riittävät kattamaan vähintään kahden vuoden rahoitustarpeet tilanteessa, jossa tukkuvarainhankinta ei toimisi ja talletuskanta supistuisi maltillisesti.

Likviditeettireservistä ja sen riskiasemasta on kerrottu tarkemmin toimintakertomuksen Muun toiminnan – segmenttiosuudessa.

Markkinariskit

OP Ryhmän markkinariskiasema oli tilikaudella asetettujen limiittien puitteissa.

Pankkitoiminnan merkittävimmät markkinariskit liittyvät korkotason muutoksen vaikutukseen korkokatteessa. Pankkitoiminnan korkoriski mitattuna yhden prosenttiyksikön koronlaskun vaikutuksena 12 kuukauden korkokatteeseen pieneni markkinakorkotason laskun seurauksena.

Vahinko- ja henkivakuutuksen sijoitusten riskitasossa ei tapahtunut merkittäviä muutoksia ja riskiasema on säilynyt vakaana. Muussa toiminnassa esitetyn likviditeettireservin markkinariskit kasvoivat.

OP Ryhmässä merkittävin valuuttariski on vahinko- ja henkivakuutuksen sijoituksissa. Sekä vahinko- että henkivakuutuksen avoin nettovaluuttapositio euroa vastaan kasvoi hieman. OP Ryhmän pankkitoiminnassa valuuttariski on keskitetty Pohjola Pankki Oyj:hin, missä valuuttariski oli alhainen koko vuoden.

Sijoitusvarallisuus

Milj. e	31.12.2014	31.12.2013	Muutos
Pohjola Pankki Oyj	8 545	8 117	428
Vahinkovakuutus	3 483	3 168	315
Henkivakuutus	3 996	3 545	452
Osuuspankit	796	950	-154
Osuuspankkien keskinäinen vakuutusyhtiö	412	396	16
Yhteensä	17 232	16 174	1 058

Operatiiviset riskit

Merkittävimmät operatiiviset riskit liittyvät ulkoisiin tekijöihin kuten sähköiseen tietoturvallisuuteen ja palvelunestohyökkäyksiin sekä toimintojen ulkoistuksiin.

Vuoden vaihteessa OP Ryhmä joutui voimakkaan palvelunestohyökkäyksen kohteeksi. Hyökkäyksen seurauksena ryhmän palveluihin, etenkin verkkopalveluihin, syntyi palvelukatkoja. Hyökkäysten välittömät taloudelliset seuraukset olivat ryhmätasolla vähäiset. Palvelunestohyökkäyksestä on tehty rikosilmoitus poliisille ja Keskusrikospoliisi tutkii tapausta. Ryhmä on vuoden alussa parantanut kykyään estää vastaavanlaisia hyökkäysten haitallisia vaikutuksia palveluiden käytettävyydelle jatkossa.

Vakuutusriskit

Vahinko- ja henkivakuutuksen vakuutusteknisissä riskeissä ei tapahtunut merkittäviä muutoksia. Matala markkinakorkotaso nosti vahinkovakuutuksen vakuutusvelan diskonttokoron riskitasoa.

Vahinko- ja henkivakuutuksen riskiasemasta ja vakavaraisuudesta kerrotaan tarkemmin tämän katsauksen segmenttiosuudessa sekä tilinpäätöksen 2014 liitetiedoissa 94–105 (vahinkovakuutus) ja 107–114 (henkivakuutus).

Muut riskit

Ryhmän etuus pohjaisten eläkejärjestelyiden keskeiset riskit liittyvät eläkevelvoitteen diskonttokorkotasoon sekä eläkevelvoitteen katteena olevan sijoitusomaisuuden tuottoon. Tilikaudella muihin laajan tuloksen eriin kirjattu etuus pohjaisten eläkejärjestelyiden nettovelan kasvu heikensi tilikauden laajaa tulosta ennen veroja 380 miljoonaa euroa. Etuus pohjaisen eläkevastuun herkkyyden diskonttokoron muutokseen on kerrottu tilinpäätöksen 2014 liitetiedossa 39 Varaukset ja muut velat, kohdassa "Herkkyyshanalyysi keskeisistä vakuutusmatemaattisista muuttujista".

Luottoluokitukset

Luokituslaitos	Lyhyt varainhankinta	Näkymä	Pitkä varainhankinta	Näkymä
Standard & Poor's	A-1+	Negatiivinen	AA-	Negatiivinen
Moody's	P-1	Negatiivinen	Aa3	Negatiivinen
Fitch	F1	Vakaa	A+	Vakaa

Fitch Ratings antaa luokituksen sekä OP Ryhmälle että Pohjola Pankki Oyj:lle. OP Ryhmän taloudellinen asema vaikuttaa myös pelkästään Pohjolalle annettaviin luottoluokituksiin.

OP Ryhmän tai Pohjolan luottoluokitukset eivät muuttuneet vuonna 2014.

Standard & Poor's vahvisti 22.10.2014 Pohjola Pankki Oyj:n luottoluokitukset ja säilytti näkymät negatiivisina.

Moody's vahvisti Pohjola Pankki Oyj:n pitkien luottojen luokituksen 29.5.2014, ja muutti näkymät vakaista negatiivisiksi osana laajempaa eurooppalaista tarkastelua.

Fitch Ratings vahvisti 24.6.2014 OP Ryhmän ja Pohjola Pankki Oyj:n pitkien ja lyhyiden luottojen luokituksen sekä säilytti näkymät vakaina.

Vuoden 2015 näkymät

Euroalueen talous kasvaa edelleen hitaasti ja on altis häiriöille Euroopan keskuspankin keveästä rahapolitiikasta ja muista talouskasvua tukevista toimenpiteistä huolimatta. Myös Suomen talouskasvun arvioidaan olevan edelleen heikkoa, vaikka vienti on kääntynyt hitaaseen kasvuun. Kansainvälisen politiikan jännitys aiheuttaa edelleen epävarmuutta Suomen taloudelle ja hidastaa Suomen toipumista taantumasta.

Vaatimaton talouskehitys yhdistettynä kansainvälisen politiikan jännitteisiin heikentävät finanssialan kasvuodotuksia. Historiallisen matala korkotaso rasittaa pankkien korkokatteita ja heikentää vakuutusyhteisöjen sijoitustuottoja. Vakavaraisuutta ja kannattavuutta parantavien toimenpiteiden merkitys kasvaa toimintaympäristön muutosten ja sääntelyn kiristymisen takia.

Haastavasta toimintaympäristöstä huolimatta OP Ryhmän tuloksen ennen veroja arvioidaan muodostuvan samantasoiseksi tai suuremmaksi kuin vuonna 2014. Tulosarvion merkittävimmät epävarmuustekijät liittyvät matalan korkotason vaikutuksiin, saamisten arvonalentumisiin sekä epäedullisiin sijoitusympäristön muutoksiin.

Kaikki tässä toimintakertomuksessa esitetyt ennusteet ja arviot perustuvat tämän hetkiseen näkemykseen talouden kehityksestä. Toteutuvat tulokset voivat olla merkittävästi erilaiset.

Toiminta ja tulos liiketoimintasegmenteittäin

OP Ryhmän liiketoimintasegmentit ovat Pankkitoiminta, Vahinkovakuutus ja Varallisuudenhoito. Segmentteihin kuulumaton toiminta esitetään ryhmässä "Muu toiminta". Segmenttiraportointi laaditaan noudattaen OP Ryhmän tilinpäätöksen laatimisperiaatteita.

Liiketoimintasegmenttien tulostiivistelmä

Milj. e	Tuotot	Kulut	Muut erät *)	Tulos ennen veroja 1-12/2014	Tulos ennen veroja 1-12/2013	Muutos, %
Pankkitoiminta	1 933	1 082	-264	587	404	45,1
Vahinkovakuutus	595	372	0	223	166	34,4
Varallisuudenhoito	256	95	0	161	113	42,5
Muu toiminta	473	516	0	-43	13	-429,5
Eliminoinnit	-468	-474	-19	-13	4	-395,6
Yhteensä	2 789	1 592	-283	915	701	30,6

*) Muissa erissä esitetty palautukset omistajajäsenille ja OP-bonusasiakkaille, sekä arvonalentumiset saamisista.

Pankkitoiminta

- Tulos ennen veroja kasvoi 45 prosenttia 587 miljoonaan euroon (404).
- Pankkitoiminnan tulos parani selvästi korkokatteen kasvun ja henkilöstökulujen supistumisen johdosta. Korkokate kasvoi 19 prosenttia.
- Luottokannan kasvu hidastui 3,8 prosenttiin, mutta osoitti piristymisen merkkejä toisella vuosipuoliskolla.
- Talletuskannan kasvu kohdistui maksuliiketalletuksiin, jotka kasvoivat vuodessa 12 prosenttia.
- Luottoriskiasema on säilynyt vakaana – arvonalentumiset olivat matalalla 0,12 prosentin tasolla luotto- ja takauskannasta.

Pankkitoiminnan avainlukuja

Milj. e	1-12/2014	1-12/2013	Muutos, %
Korkokate	1 093	915	19,4
Arvonalentumiset saamisista	88	81	8,4
Muut tuotot	840	853	-1,7
Henkilöstökulut	456	483	-5,6
Muut kulut	626	608	2,9
Palautukset omistajajäsenille ja OP-bonusasiakkaille	176	193	-8,8
Tulos ennen veroja	587	404	45,3
Kulu-tuottosuhte, %	56,0	61,6	-5,6
Milj. e			
Nostetut asuntoluotot	5 977	6 340	-5,7
Nostetut yritysluotot	6 468	7 235	-10,6
Välitetyt kiinteistökaupat, kpl	12 341	13 540	-8,9
Mrd. e	31.12.2014	31.12.2013	Muutos, %
Luottokanta			
Asuntoluotot	34,0	33,1	2,5
Yritysten luotot *	16,9	16,2	4,3
Muut luotot *	19,8	18,8	5,7
Luottokanta yhteensä	70,7	68,1	3,8
Takauskanta	2,9	2,9	-0,2
Talletukset			
Käyttely- ja maksuliiketalletukset	29,8	26,6	11,9
Sijoitustalletukset	19,0	20,7	-8,2
Talletukset yhteensä	48,8	47,3	3,0
Markkinaosuus, % **			
Luottokannasta	34,4	34,6	-0,2***)
Talletuskannasta	37,6	36,8	0,8***)

* Vertailukauden 2013 lukuja on oikaistu Tilastokeskuksen 1/2014 sektoriuudistuksen vuoksi. Sektoriuudistuksen myötä vertailukauden yritysluottokannasta siirtyi arviolta 1,7 miljardia euroa muiden luottojen luottokantaan.

** Ilman rahoitus- ja vakuutuslaitosten luottoja ja talletuksia *** suhdeluvun muutos

Vaimea talouskasvu ja kysynnän hiipuminen ovat hidastaneet myös luottokannan kasvua. Nostettujen uusien luottojen määrä laski vuoden aikana 1,0 prosenttia. Toisella vuosipuoliskolla luottokysyntä osoitti kuitenkin piristymisen merkkejä.

OP Ryhmän talletuskanta kasvoi 3,0 prosenttia. Sijoitustalletusten määrä supistui 8,2 prosenttia vuoden aikana poikkeuksellisen pitkään jatkuneen alhaisen korkotason ja määräaikaistalletusten laskeneiden marginaalien johdosta. Talletuskasvun painopiste on edelleen maksuliiketalletuksissa, joiden määrä kasvoi vuodessa 12 prosenttia eli 3,2 miljardia euroa. Tilikaudella osuuspankkien yhteenlaskettu lisä- ja Tuotto-osuuksien määrä kasvoi 1,2 miljardia euroa.

Luottokanta kasvoi vuodessa 3,8 prosenttia. Nostettujen uusien asuntoluottojen määrä laski 5,7 prosenttia ja yritysluottojen 11 prosenttia. Kulutusluottojen kysyntä oli vilkasta ja uusien nostettujen kulutusluottojen määrä kasvoi 27 prosenttia. Uusien asunto- ja yritysluottojen keskimarginaali laski hieman vertailukaudesta.

OP Ryhmän markkina-asema asuntoluotoissa ja yritysrahoituksessa sekä talletuksissa on pysynyt vakaana. OP Ryhmän markkinaosuus asuntoluotoissa kasvoi tilikauden aikana 0,3 prosenttiyksikköä ja oli 38,0 prosenttia (37,7).

Asuntomarkkinoiden alavire on jatkunut tilikauden aikana. Ryhmän kiinteistökeskusten välittämien asuntokauppojen määrä laski 9 prosenttia viime vuodesta.

Tulos

Pankkitoiminnan tulos ennen veroja kasvoi selvästi vuotta aiemmasta ja oli 587 miljoonaa euroa (404). Tulosta paransivat korkokatteen kasvu sekä henkilöstökulujen supistuminen. Arvonalentumiset kasvoivat 7 miljoonaa euroa 88 miljoonaan euroon ollen edelleen matalalla 0,12 prosentin (0,12) tasolla suhteessa luotto- ja takauskantaan.

Korkokate kasvoi 178 miljoonaa euroa eli oli 19 prosenttia suurempi kuin vertailukaudella luottokannan kasvun ja marginaalitason nousun johdosta. Myös pääomamarkkinatuotteiden korkokatteen suotuisa kehitys ja talletusvarainhankinnan kustannuksen lasku tukivat korkokatteen vahvistumista.

Muut tuotot yhteensä supistuivat 14 miljoonaa euroa vertailukaudesta.

Nettopalkkiotuotot olivat 12 miljoonaa euroa suuremmat kuin vertailukaudella maksuliikkeeseen liittyvien palkkioiden kasvettua.

Kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan nettotuotot yhteensä supistuivat vertailukaudesta 22 miljoonaa euroa. Kaupankäynnin nettotuottoja laski johdannaisten arvostuksessa käytettävän luotto- ja vastapuoliriksimallin muutos. Liiketoiminnan muut tuotot supistuivat 6 miljoonaa euroa.

Kulut yhteensä supistuivat 0,8 prosenttia 1 082 miljoonaan euroon (1 090). Tehostamistoimenpiteiden seurauksena henkilöstökulut supistuivat 5,6 prosenttia ja olivat 456 miljoonaa euroa (483). ICT-kulut kasvoivat 12 miljoonaa euroa.

Pankkitoimintaan kohdistuvat OP-bonukset olivat yhteensä 170 miljoonaa euroa (182). Tilikauden alusta lukien osa bonuksista on kohdistunut vahinkovakuutus- ja varallisuudenhoito-segmentteihin. Ryhmätasolla bonusten määrä kasvoi 3,6 prosenttia.

Riskiasema

Pankkitoiminnan keskeiset riskit ovat luottoriski, markkinariskit ja likviditeettiriski.

Pankkitoiminnan luottoriskiasema säilyi vakaana ja riskitasoltaan maltillisena. Luotto- ja takauskanta kasvoi tilikaudella 2,6 miljardia euroa 73,6 miljardiin euroon. Yli 90 päivää erääntyneitä saamisia oli 279 miljoonaa euroa (295) eli suhteessa luotto- ja takauskantaan hieman vähemmän kuin vuotta aiemmin. Yli 90 päivää erääntyneiden saamisten, muiden riskillisiksi luokiteltujen saamisten sekä saamisten, joihin on annettu Euroopan pankkiviranomaisen (EBA) vuonna 2015 voimaan tulevassa ohjeessa tarkoitettu lainanhoitojousto, yhteismäärä oli vuoden lopussa 1,8 miljardia euroa. Määrä oli edellisen vuoden tasolla. Lainanhoitojoustot ovat asiakkaan kanssa sovittuja helpotuksia alkuperäiseen maksuohjelmaan ja niillä pyritään auttamaan asiakasta selviytymään väliaikaisista maksuvaikeuksista. Osuuspankit pyrkivät toiminnallaan aktiivisesti löytämään ratkaisuja asiakkaiden väliaikaisten maksuvaikeuksien ylittämiseksi.

Luotto- ja takauskannasta yritysasiakkaiden (ml. asuntoyhteisöt) vastuut muodostivat 36 prosenttia (36). Yritysasiakkaiden vastuista investointitasolle luokiteltujen vastuiden osuus oli 49 prosenttia (46) ja kahden heikoimman ratingluokan vastuut olivat 501 miljoonaa euroa (634) eli 1,5 prosenttia (1,9).

Henkilöasiakkaiden vastuiden kuudesta pääluokasta kahteen parhaimpaan luokkaan kuului 81 (77) prosenttia ja kahteen heikoimpaan luokkaan 4 (4) prosenttia vastuista.

Suuria asiakasriskejä kattavat pankkitoiminnan omat varat olivat 7,3 miljardia euroa (6,3). Yhdenkään asiakkaan asiakasriski ei ylittänyt 10 prosenttia omista varoista.

Pankkitoiminnan korkoriski mitattuna yhden prosenttiyksikön koronlaskun vaikutuksena 12 kuukauden korkokatteeseen oli joulukuun lopussa 54 miljoonaa euroa (99).

Yli 90 päivää erääntyneet saamiset luotto- ja takauskannasta

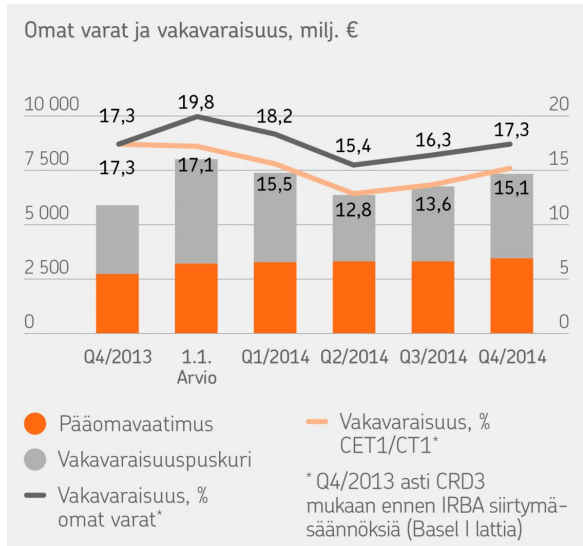
	31.12.2014		31.12.2013	
	Milj. e	%	Milj. e	%
Yli 90 päivää erääntyneet saamiset, netto	279	0,38	295	0,42
Saamisten arvonalentumiset vuoden alusta, netto	88	0,12	84	0,12

Vakavaraisuus

Ryhmän CET1-ydinvakavaraisuus oli tilikauden lopussa 15,1 prosenttia (17,1), tilikauden tulos mukaan lukien. Vakavaraisuuden vertailuluvut on esitetty arviona 1.1.2014 voimaan tulleen sääntelyn mukaan. Pohjola Pankki Oyj:n osakkeiden osto laski ydinvakavaraisuutta noin 6 prosenttiyksikköä. Tuotto-osuuksien liikkeeseenlaskut kasvattivat ydinvakavaraisuutta noin 3,7 prosenttiyksikköä. Ryhmän vakavaraisuustavoite (CET1) on 18 prosenttia vuoden 2016 loppuun mennessä.

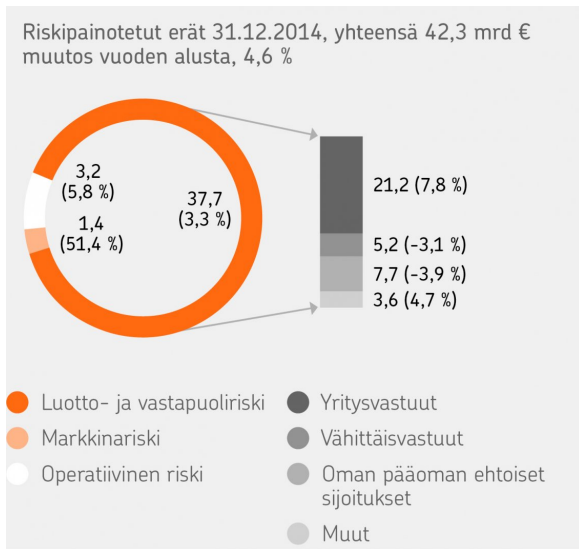
OP Ryhmän luottolaitostoiminnan vakavaraisuus on vahva suhteessa lakisääteiseen ja viranomaisen asettamiin vakavaraisuusvaatimuksiin. Lakisääteinen alaraja vakavaraisuussuhteelle on 8 prosenttia ja ydinpääomalla 4,5 prosenttia.

Uusi luottolaitosdirektiivi ja vakavaraisuusasetus (CRD4/CRR) julkaistiin 27.6.2013. Uudet säännökset tulevat voimaan vaiheittain 1.1.2014 alkaen ja ne implementoivat Basel III -standardit EU:ssa vuosina 2014–2019. Uusiin säännöksiin liittyvät kansalliset lainsäädäntömuutokset hyväksyttiin elokuussa.

Ryhmän ydinpääoma oli joulukuun lopussa 6 384 miljoonaa euroa (6 896). Ydinpääomaa pienensi Pohjola Pankki Oyj:n osakkeiden osto. Ydinpääomaa kasvatti Tuotto-osuuksien liikkeeseen laskut, pankkitoiminnan tilikauden tulos sekä osingot ryhmän vakuutusyhteisöiltä. Tilikaudella vakuutusyhtiöt maksoivat osinkoja 280 miljoonaa euroa. Tuotto-osuuksia oli ydinpääomissa 1 561 miljoonaa euroa joulukuun lopussa. Odotettujen tappioiden ja arvonalentumisten alijäämänä ydinpääomasta on vähennetty 339 miljoonaa euroa (384).

Riskipainotetut erät olivat tilikauden lopussa 42 252 miljoonaa euroa (40 405), eli 4,6 prosenttia suuremmat kuin viime vuoden lopussa. Koko vastuukannan keskimääräinen riskipaino laski vähittäisvastuiden keskimääräisen riskipainon hienoisen laskun myötä. Yritysvastuiden päivitetty luokittelumallit arvioidaan otettavan käyttöön Finanssivalvonnan hyväksynnän jälkeen vuoden 2015 alkupuoliskolla. Mallipäivityksen vakavaraisuusvaikutusten arvioidaan olevan positiivisia.

Oman pääoman ehtoihin sijoituksiin sisältyy ryhmän sisäisiä vakuutusyhtiöomistuksia riskipainotettuina erinä 6 446 miljoonaa euroa.

OP Ryhmä sai 27.11.2013 Finanssivalvonnalta luvan käsitellä rahoitus- ja vakuutusryhmittymän sisäiset

vakuutusyhtiösijoitukset riskipainotettuina erinä. Lupa oli EKP valvontaan siirtymisestä johtuen voimassa määräajan 1.1.–31.12.2014. Vakuutusyhtiösijoituksiin sovellettava menetelmä johtaa noin 280 prosentin riskipainoon. Luvan jatko on EKP:n käsittelyssä.

Kansallisen lainsäädännön kautta implementoitavat vakavaraisuuden puskurivaatimukset korottavat pääomavaatimuksia. Vuoden 2015 alusta lukien kiinteä lisäpääomavaatimus on 2,5 prosenttia riskipainotetuista eristä. Vuoden 2016 alusta voimaan tuleva muuta rahoitusjärjestelmän kannalta merkittävää luottolaitosta koskeva lisäpääomavaatimus on OP Ryhmän osalta vielä vahvistamatta. Finanssivalvonnalla on myös mahdollisuus asettaa syklisyyttä vähentävä muuttuva lisäpääomavaatimus. Tuleva likviditeettisääntely lisää likviditeetin hallinnan kustannuksia. Kannattavuuden merkitys korostuu säännösmuutoksiin valmistauduttaessa.

Uusissa säännöksissä on mukana velkaantumisasastetta kuvaava mittari eli vähimmäisomavaraisuusaste (Leverage Ratio). OP Ryhmän pankkitoiminnan vähimmäisomavaraisuusaste on nykytulkintojen mukaan arviolta 6,4 prosenttia, säännösluonnosten mukaisen minimitasen ollessa kolme prosenttia.

Vahinkovakuutus

- Vahinkovakuutuksen tulos ennen veroja oli 223 miljoonaa euroa (166). Tulos ennen veroja käyvin arvoin oli 272 miljoonaa euroa (149). Eläkevastuiden diskonttokoron lasku heikensi tulosta 62 miljoonaa euroa (38).
- Vakuutusmaksutuotot kasvoivat 5 prosenttia (11).
- Operatiivinen kannattavuus parani. Operatiivinen yhdistetty kulusuhde oli 84,7 prosenttia (86,9) ja operatiivinen liikekulusuhde 18,4 prosenttia (18,7).
- Sijoitusten tuotto käyvin arvoin oli 6,7 prosenttia (3,5).
- Etuasiakastalouksien määrä kasvoi tilikaudella 40 000:lla (46 000).

Vahinkovakuutuksen avainlukuja

Milj. e	1-12/2014	1-12/2013	Muutos, %
Vakuutusmaksutuotot	1 310	1 249	4,9
Vakuutuskorvaukset*	845	809	4,4
Sijoitustoiminnan nettotuotot	171	131	30,3
Diskonttauksen purkautuminen ja muut nettotuottoihin luettavat erät	-42	-43	-2,8
Vahinkovakuutuksen nettotuotot	595	529	12,6
Muut nettotuotot	0	3	-97,1
Henkilöstökulut	102	107	-3,8
Muut kulut	270	260	3,9
Tulos ennen veroja	223	166	34,4
Käyvän arvon rahaston muutos, brutto	49	-17	-388,5
Tulos käyvin arvoin ennen veroja	272	149	82,3
Vakuutusmaksutuotot			
Henkilöasiakkaat	687	630	9,1
Yritykset ja yhteisöt	568	567	0,1
Baltia	55	52	6,1
Vakuutusmaksutuotot yhteensä	1 310	1 249	4,9
Vahinkovakuutuksen tunnusluvut			
Sijoitusten tuotto käyvin arvoin**, %	6,7	3,5	3,2
Operatiivinen yhdistetty kulusuhde**, %	84,7	86,9	-2,2
Operatiivinen liikekulusuhde**, %	18,4	18,7	-0,3
Operatiivinen vahinkosuhte**, %	66,3	68,2	-1,9

* Vakuutuskorvaukset eivät sisällä korvausten hoitokuluja.

** Operatiiviset tunnusluvut eivät sisällä laskuperustemuutoksia ja poistoja yrityskaupan yhteydessä syntyneistä aineettomista hyödykkeistä.

Vakuutusmaksutuottojen kasvu jatkui vahvana henkilöasiakkaissa ja Baltiassa. Yritysassiakkaina yleinen taloustilanne heijastui vakuutusmaksutuottojen kehitykseen ja maksutuotot jäivät vertailukauden tasolle. Vakuutusten myynti oli hieman vertailukautta korkeampi.

OP Ryhmän markkinaosuus vahinkovakuutuksen maksutulosta vuonna 2013 oli 30,3 prosenttia. Maksutulon markkinaosuudella mitattuna OP Ryhmä on Suomen suurin vahinkovakuutusryhmä. Markkina-aseman arvioidaan vahvistuneen myös tilikauden aikana.

Etuasiakastalouksia oli vuoden lopussa 655 000 (616 000), joista jo 75 (73) prosenttia on keskittänyt myös pankkiasiointinsa OP Ryhmään.

OP Ryhmä on päättänyt laajentaa vuonna 2013 pääkaupunkiseudulla toimintansa aloittaneen Omasairaala Oy:n liiketoimintaa avaamalla neljä uutta yksityissairaala Suomeen. Samalla se laajentaa toimintaansa uusille erikoisaloille ja työterveyteen. Valtakunnallista sairaalaverkostoa rakennetaan Pohjolanimellä. Omasairaalan nimi muuttuu Pohjola Terveys Oy:ksi syksyllä 2015.

Tulos

Tulos ennen veroja parani 223 miljoonaan euroon (166) vertailukautta paremman operatiivisen vakuusteknisen kannattavuuden sekä vahvan sijoitustoiminnan tuloksen myötä.

Eläkevastuiden diskonttokorkoa alennettiin tilikaudella 2,8 prosentista 2,5 prosenttiin, mikä kasvatti korvauskuluja 62 miljoonalla eurolla (38).

Vakuutusmaksutuotot kasvoivat 5 prosenttia (11). Liikekulut olivat 3 prosenttia suuremmat kuin vertailukaudella. Operatiivinen yhdistetty kulusuhde vahvistui vertailukauteen verrattuna ja oli historiallisen matalalla vuositasolla ollen 84,7 prosenttia (86,9). Yhdistetty kulusuhde oli 91,0 prosenttia (91,6). Vakuustekninen kannattavuus ilman eläkevastuiden diskonttokoron laskun vaikutusta parani suotuisan vahinkokehityksen ja henkilöasiakkaiden sekä Baltian maksutuottojen vahvan kasvun myötä.

Korvauskulujen kasvu ilman eläkevastuiden diskonttokoron laskun vaikutusta oli 2 prosenttia eli vakuutusmaksutuottojen kasvua hitaampaa. Vahinkokehitys suurvahinkoja lukuun ottamatta oli suotuisaa. Uusista omaisuuden ja toiminnan suurvahingoista aiheutuva korvausmeno oli vertailukautta suurempi. Tilikaudella kirjattiin 82 uutta (77) omaisuuden ja toiminnan suurvahinkoa, joiden omalla vastuulla oleva korvausmeno oli yhteensä 79 miljoonaa euroa (72). Tähän luokkaan kuuluvat yli 0,3 miljoonan euron vahingot. Lakisääteisten eläkkeiden korvausvastuun muutos oli vertailukautta suurempi. Tammi-joulukuussa

eläkkeiden korvausvastuun muutos oli 62 miljoonaa euroa (59). Muutokset aiempina vuosina tapahtuneisiin vahinkoihin, ilman diskonttokoron muutosta, paransivat vakuusteknistä katetta 27 miljoonaa euroa (10). Operatiivinen riskisuhde ilman korvausten välillisiä hoitokuluja oli 60,2 prosenttia (61,7).

Operatiivinen liikekulusuhde parani tuottojen kasvun myötä 18,4 prosenttiin (18,7). Operatiivinen toimintakulusuhde, joka sisältää myös korvausten välilliset hoitokulut, oli 24,4 prosenttia (25,4).

Sijoitustuotot käyvin arvo in olivat vertailukautta paremmat korkojen merkittävän laskun johdosta. Sijoitusten tuotot käyvin arvo in olivat 220 miljoonaa euroa (115) eli 6,7 prosenttia (3,5). Tulokseen kirjatut sijoitusten nettotuotot olivat 171 miljoonaa euroa (131). Arvon alentumisia kirjattiin 2 miljoonaa euroa (10).

Riskiasema ja vakavaraisuus

Vahinkovakuutuksen keskeiset riskit ovat vahinkokehitykseen liittyvät vakuustekniset riskit, vakuutusvelan katteena olevien sijoitusten markkinariskit ja vakuutusvelan diskonttaamisessa käytetyn diskonttokoron taso.

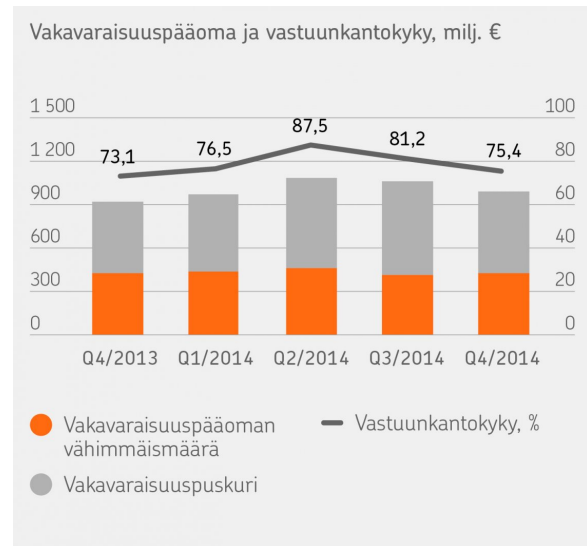
Vahinkovakuutuksen vakuusteknisissä riskeissä ei tapahtunut merkittäviä muutoksia. Matala markkinakorkotaso nosti vakuutusvelan diskonttokoron riskitasoa. Kokonaisuudessaan sijoitusten riskitasossa ei tapahtunut merkittäviä muutoksia. Sijoitusten osakeriskiä alennettiin hieman. Joukkovelkakirjalainojen ja epälikvidien sijoitusten riskitasoa nostettiin maltillisesti.

Vahinkovakuutuksen sijoituskanta oli tilikauden lopussa 3 522 miljoonaa euroa (3 219). Korkosalkun luottoluokitusjakauma oli hyvä. Investointitasolle luokiteltujen sijoitusten osuus oli 94 prosenttia (91) ja 71 prosenttia (74) sijoituksista oli vähintään A- - luokitetuissa saamisissa. Korkosalkun jäljellä oleva keskimääräinen juoksu-aika oli 4,5 vuotta (4,4) ja duraatio 4,3 vuotta (3,7).

Vahinkovakuutuksen vakavaraisuuspääoma oli joulukuun lopussa 988 miljoonaa euroa (913). Vakavaraisuuspääoma suhteessa vakuutusmaksutuottoihin (vastuunkantokyky) oli 75 prosenttia (73). Tasoitusmäärä oli 215 miljoonaa euroa (248).

Vakuutusyhtiöiden Solvenssi II - vakavaraisuusvaatimukset tulevat voimaan vuoden 2016 alussa. Vahinkovakuutuksen alustavat Solvenssi II omat varat olivat joulukuun lopussa 804 miljoonaa euroa (894) ja pääomavaade oli 685 miljoonaa euroa (713). Solvenssi II:n mukainen solvenssisuhde oli 117 prosenttia (125). Luvut on esitetty ilman siirtymäsäännöksiä. Siirtymäsäännöksillä on parantava vaikutus vakavaraisuuspuskuriin.

Varallisuudenhoito

- Tulos ennen veroja kasvoi 161 miljoonaan euroon (113); tulos käyvin arvoon oli 211 miljoonaa euroa (96).
- Hallinnoitavien varojen bruttomäärä oli joulukuun lopussa 61,3 miljardia euroa (52,0).
- Sijoitussidonnaiset vakuutussäästöt kasvoivat vuodenvaihteesta 20,8 prosenttia ja niiden osuus vakuutussäästöistä nousi 71,2 prosenttiin.
- Henkivakuutuksen sijoitusten tuotto käyvin arvoon oli 6,0 prosenttia (3,5).

Varallisuudenhoidon avainlukuja

Milj. e	1-12/2014	1-12/2013	Muutos, %
Henkivakuutuksen korko- ja riskiliikkeen nettotuotot	66	50	31,7
Nettopalkkiotuotot			
Rahastoista ja omaisuudenhoidosta	140	116	20,6
Henkivakuutuksesta	156	139	11,7
Kulut	-121	-108	11,3
josta palautukset OP-bonusasiakkaille	18		
Nettopalkkiotuotot yhteensä	175	147	19,1
Muut tuotot	14	13	6,1
Henkilöstökulut	24	24	-2,8
Muut kulut	72	74	-3,2
Tulos ennen veroja	161	113	42,5
Käyvän arvon rahaston muutos, brutto	51	-17	-395,7
Tulos käyvin arvoin ennen veroja	211	96	120,9
Mrd. e	31.12.2014	31.12.2013	Muutos, %
Vakuutussäästöt	10,6	9,4	12,8
Hallinnoitavat varat (brutto)			
Sijoitusrahastot	17,5	14,4	20,9
Instituutioasiakkaat	23,5	20,9	12,6
Private Banking	12,8	10,5	21,6
Sijoitussidonnaiset vakuutussäästöt	7,6	6,3	20,8
Hallinnoitavat varat (brutto) yhteensä	61,3	52,0	17,7
Markkinaosuus, %			
Vakuutussäästöistä	24,7	24,6	0,1
Sijoitussidonnaisista vakuutussäästöistä	28,0	29,1	-1,1
Sijoitusrahastojen pääomista	20,5	19,2	1,3

Hallinnoitavien varojen bruttomäärä oli 61,3 miljardia euroa (52,0). Hallinnoitavat varat sisältävät 14,0 miljardia euroa OP Ryhmään kuuluvien yritysten varoja.

Nettomerkinnät OP Ryhmän sijoitusrahastoihin ja sijoitus-sidonnaisiin vakuutuksiin olivat yhteensä 2 490 miljoonaa euroa (2 530). Hallinnoitavien sijoitusrahastojen pääoma kasvoi 20,9 prosenttia 17,5 miljardiin euroon (14,4). Sijoitussidonnaiset vakuutussäästöt kasvoivat 20,8 prosenttia 7,6 miljardiin euroon (6,3).

Säästäjä- ja sijoittaja-asiakkaiden määrä oli tilikauden lopussa 755 000 eli 19 000 suurempi kuin vuotta aiemmin. OP Ryhmän asiakasmarkkinaosuus Suomeen rekisteröidyistä sijoitusrahastojen osuudenomistajista kasvoi 22,8 prosenttiin (19,9).

Tulos

Tulos ennen veroja kasvoi vertailukaudesta 161 miljoonaan euroon (113). Tulos käyvän arvon rahaston muutoksen jälkeen oli 211 miljoonaa euroa (96).

Nettopalkkiotulot kasvoivat 19 prosenttia vertailukaudesta hallinnoitavan varallisuuden kasvun myötä ja olivat 175 miljoonaa euroa (147).

Henkivakuutuksen sijoitustoiminnan tuotto käyvin arvo oli 6,0 prosenttia (3,5). Henkivakuutuksen korko- ja riskiliikkeen nettotuottoihin sisältyvät sijoitustoiminnan tuotot ilman vakuutusvelan korkoriskiä suojaavien johdannaisten tulosta olivat 169 miljoonaa euroa (147).

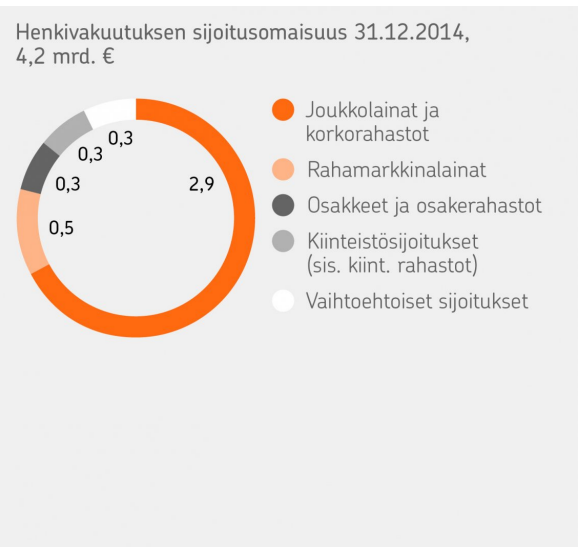
Matalan korkotason jatkumiseen varauduttiin tekemällä vakuutusvelkaan tulosvaikutteisia korkotäydennyksiä nettona 38 miljoonaa euroa (12).

Kulut olivat 3 miljoonaa euroa pienemmät kuin vertailukaudella. Henkilöstökulut supistuivat 1 miljoonaa euroa ja muut kulut 2 miljoonaa euroa. Tilikaudella kuluja kasvatti 2 miljoonan euron kertaluonteinen järjestelmäpoisto. Varallisuudenhoidon kulu-tuottosuhte parani ja oli 40,8 prosenttia (49,4).

Riskiasema ja vakavaraisuus

Varallisuudenhoidon keskeisimmät riskit ovat henkivakuutuksen sijoitusomaisuuden markkinariskit, vakuutusvelan diskonttauksessa käytetty korkotaso sekä ihmisten elinajanodotteen ennakoitua nopeampi kasvu.

Henkivakuutuksen sijoitusomaisuus ilman sijoitussidonnaisen vakuutuksen katteena olevaa omaisuutta oli 4,2 miljardia euroa (3,9) jakautuen seuraavasti:

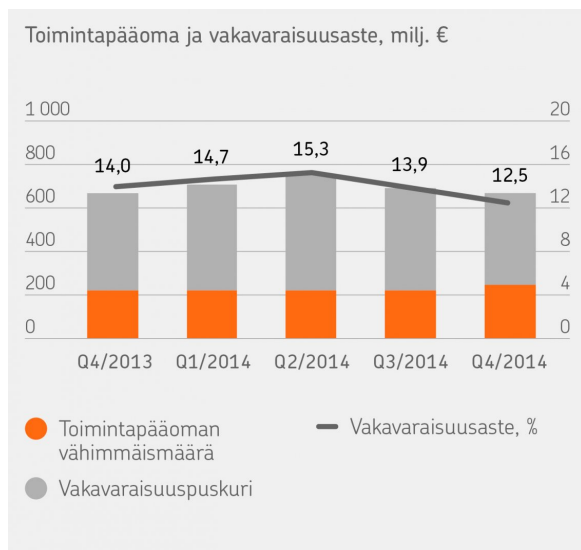
Investointitasolle luokiteltujen sijoitusten osuus korkosalkusta oli 94 prosenttia (90). Tilikauden lopussa korkosijoitusten modifioitu duraatio oli 3,1 (2,4).

Henkivakuutuksen vakuusteknisissä riskeissä ja sijoitusten riskitasossa ei tapahtunut merkittäviä muutoksia. Kokonaisuutena henkivakuutuksen riskiasema on säilynyt vakaana.

Vakuutusvelan diskonttauksessa käytetyn koron muutokseen on varauduttu suojaamalla merkittävä osa riskistä korkojohdannaisilla. Vakuutusvelan korkotäydennykset olivat tilikauden lopussa 475 miljoonaa euroa (128).

Henkivakuutuksen toimintapääoma oli 666 miljoonaa euroa (664). Vakavaraisuusaste, eli vakavaraisuuspääoman suhde painotettuun vakuutusvelkaan, oli 12,5 prosenttia (14,0).

Vakuutusyhtiöiden Solvenssi II -vakavaraisuusvaatimukset tulevat voimaan vuoden 2016 alussa. Henkivakuutuksen alustavat Solvenssi II omat varat olivat joulukuun lopussa 804 miljoonaa euroa (789) ja alustava pääomavaade oli 806 miljoonaa euroa (793). Solvenssi II:n mukainen solvenssisuhde oli 100 prosenttia (99). Luvut on esitetty ilman siirtymäsäännöksiä. Siirtymäsäännöksillä on parantava vaikutus vakavaraisuuspuskuriin.

Muu toiminta

Muun toiminnan avainlukuja

Milj. e	1-12/2014	1-12/2013	Muutos, %
Korkokate	-34	11	-398,9
Kaupankäynnin nettotuotot	-8	-11	-31,6
Sijoitustoiminnan nettotuotot	49	45	8,5
Muut tuotot	465	443	5,1
Kulut	516	472	9,3
Arvonalentumiset saamisista	0	2	-100,0
Tulos ennen veroja	-43	13	-429,5
Mrd. e	31.12.2014	31.12.2013	Muutos, %
Saamiset luottolaitoksilta	10,0	9,0	6,9
Sijoitusomaisuus	12,0	9,0	43,7
Velat luottolaitoksille	5,0	4,0	8,1
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	17,0	17,0	1,8

Tulos

Muun toiminnan tulos ennen veroja oli -43 miljoonaa euroa (13). Tulosta rasitti korkokatteen supistuminen ja kulujen kasvu.

Valmistautumien tiukentuvaan likviditeettisäätelyyn laski likviditeettireservin korkokatetta, jonka seurauksena muun toiminnan korkokate supistui -34 miljoonaan euroon (11). Muut tuotot ovat merkittävältä osin ryhmän sisäisiä palveluveloituksia, jotka esitetään liiketoimintasegmenttien kuluina. Ryhmän ulkopuoliset

nettopalkkiotuotot olivat 6 miljoonaa euroa suuremmat kuin vertailukaudella maksuliikkeeseen liittyvien palkkioiden kasvettua.

Muun toiminnan kulut kasvoivat 9 prosenttia eli olivat 44 miljoonaa euroa suuremmat kuin vertailukaudella. Muun toiminnan kuluista 158 miljoonaa (178) euroa oli henkilöstökuluja ja 174 miljoonaa euroa ICT-kuluja (136). Vuoden 2013 lopussa toteutettu ICT-toimintojen ulkoistaminen vähensi henkilöstökuluja, mutta lisäsi ICT-kuluja. Tilikaudella liiketoiminnan muita kuluja kasvattivat erään kirjatut Pohjola Pankin osakkeiden ostotarjoukseen liittyvät kertaluonteiset palkkiot, yhteensä 20 miljoonaa euroa, josta noin kolmannes oli ryhmän sisäisiä kuluja.

Riskiasema ja likviditeettireservi

Muun toiminnan keskeiset riskit ovat likviditeettireservin luotto- ja markkinariskit sekä likviditeettiriskit.

Likviditeettireservi

Mrd. e	31.12.2014	31.12.2013	Muutos, %
Talletukset keskuspankissa	3,8	2,0	90
Vakuuskelpoiset saamistodistukset	7,8	7,4	6
Vakuuskelpoiset yritysluotot	4,3	3,3	31
Yhteensä	15,9	12,7	26
Ei vakuuskelpoiset saamiset	0,7	0,7	6
Likviditeettireservi markkina-arvoin	16,6	13,3	25
Vakuuden aliarvostus (Haircut)	-1,1	-1,0	12
Likviditeettireservi vakuusarvoin	15,5	12,3	26

Likviditeettireservi sisältää hyvän luottoluokituksen omaavien valtioiden, kuntien, rahoituslaitosten ja yritysten liikkeeseen laskemia saamistodistuksia, arvopaperistettuja saamisia ja vakuuskelpoisia luottoja. Likviditeettireserviin kuuluvat saamistodistukset on reservilaskelmassa arvostettu markkinoilta saataviin noteerauksiin.

OP Ryhmään kuuluva OP-Asuntoluottopankki Oyj laski liikkeeseen kolme kiinteäkorkoista 1,0 miljardin euron kiinteistövakuudellista joukkovelkakirjalainaa. Maaliskuussa liikkeeseen lasketun lainan maturiteetti on 7 vuotta, kesäkuussa liikkeeseen lasketun 5 vuotta ja marraskuussa liikkeeseen lasketun 10 vuotta.

Markkinariski on merkitykseltään suurin likviditeettireserviin sisältyvissä saamistodistuksissa.

Likviditeettireservin sijoitusten markkinariskit kasvoivat tilikaudella likviditeettireservin kasvun ja allokaatiomuutosten seurauksena.

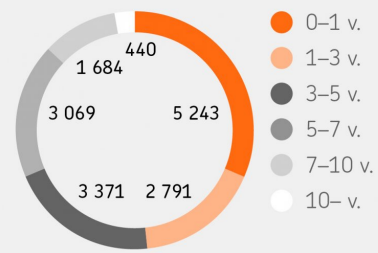
OP Ryhmä turvaa maksuvalmiutensa likviditeettireservillä, joka muodostuu pääasiassa talletuksista keskuspankkiin ja keskuspankkirahoituksen vakuudeksi kelpaavista saamisista. Likviditeettireservi ja muut varautumissuunnitelman mukaiset lisärahoituslähteet riittävät kattamaan vähintään kahden vuoden rahoitustarpeen tilanteessa, jossa tukkuvarainhankinta ei toimisi ja talletuskanta supistuisi maltillisesti.

Pohjola Pankki Oyj laski liikkeeseen pitkäaikaisia joukkovelkakirjalainoja tilikaudella 3,5 miljardia euroa. Kansainvälisillä pääomamarkkinoilla laskettiin maaliskuussa liikkeeseen kaksi 750 miljoonan euron senior-ehtoista joukkovelkakirjalainaa, jotka ovat maturiteetiltaan kolme ja seitsemän vuotta. Kesäkuussa laskettiin liikkeeseen maturiteetiltaan viiden vuoden mittainen 750 miljoonan euron senior-ehtoinen joukkovelkakirjalaina sekä Japanin markkinoilla kaksi Samurai-joukkovelkakirjalainaa yhteensä 60 miljardia jeniä (432 miljoonaa euroa).

Likviditeettireserviin luettavien rahoitusvarojen luottoluokitusjakauma 31.12.2014, milj. €

Likviditeettireserviin luettavien rahoitusvarojen maturiteettijakauma 31.12.2014, milj. €

OP Ryhmän rakenteessa tapahtuneet muutokset

OP Ryhmän tilinpäätökseen yhdistellään 181 osuuspankkia (183) konserniyhtiöineen, OP Osuuskunta - konserni ja Osuuspankkien Keskinäinen Vakuutusyhtiö.

OP-Pohjolan uusi nimi on OP. Pankki-, vahinkovakuutus ja varallisuudenhoitotoiminnot ovat jatkossa kaikki OP-brändin alla. OP-Pohjola-ryhmän uusi nimi OP Ryhmä otettiin käyttöön 1.1.2015 alkaen. Samassa yhteydessä Keskusyhteisö OP-Pohjola osk:n nimi muutettiin OP Osuuskunnaksi.

Koillis-Savon Seudun Osuuspankki on sulautunut 28.2.2014 Pohjois-Savon Osuuspankkiin.

Juuan Osuuspankki on sulautunut 31.3.2014 Joensuun Seudun Osuuspankkiin, jonka toiminimi sulautumisen yhteydessä on muuttunut Pohjois-Karjalan Osuuspankiksi.

Itä-Uudenmaan Osuuspankki ja Porvoon Osuuspankki ovat 9.12.2014 hyväksyneet sulautumissuunnitelman, jonka mukaan Itä-Uudenmaan Osuuspankki sulautuu Porvoon Osuuspankkiin, jonka toiminimi muutetaan Itä-Uudenmaan Osuuspankiksi. Sulautumisen täytäntöönpanon rekisteröinnin suunniteltu ajankohta on 31.7.2015.

OP Ryhmän keskusyhteisökonsernin rakennejärjestelyjen ja organisaation juridisten rakenteiden toteutusvaihtoehtojen suunnittelu ja selvitystyö jatkuu. Rakennejärjestelyiden jatkosuunnittelun yhteydessä arvioidaan myös mahdollisuutta eriyttää OP Ryhmän keskuspankkitoiminnot, jotka tällä hetkellä ovat osana Pohjola Pankki Oyj:tä, omaksi OP Osuuskunnan täysin omistamaksi tytäryhtiöksi. Jatkossakin OP Ryhmän pankkitoiminta kuuluu kokonaisuudessaan keskinäisen vastuun piiriin lainsäädännössä määritellyllä tavalla. Näiden tarkemmasta toteutustavasta tai aikataulusta ei ole tehty päätöksiä.

Pohjola-konsernissa suunnitellaan toteutettavaksi OP Ryhmän keskusyhteisön tekemän ostotarjouksen mukaisesti rakennejärjestelyjä, joissa mm. vahinkovakuutus- ja varainhoitosegmentit siirretään pois Pohjola-konsernista ryhmän keskusyhteisön suoraan omistukseen. Varainhoidon osalta siirto on tarkoitettu toteuttamaan vuoden 2015 aikana. Lisäksi Helsingin OP Pankki Oyj:n ja Pohjola Pankki Oyj:n liiketoimintoja tullaan yhdistämään yhteisen johdon alle. Rakennejärjestelyillä ei ole välitöntä vaikutusta OP Ryhmän liiketoimintasegmenttien raportointiin.

OP Ryhmä on hankkinut suomalaisille verkkokaupoille maksupalveluja tarjoavan Checkout Finland Oy:n.

OP Ryhmä on valmis tukemaan POP-pankkeja niiden tulevaisuutta koskevien ratkaisujen selvittämisessä ja toteuttamisessa. POP Pankki -ryhmään kuuluvan pankin siirtyminen OP Ryhmään edellyttää aina siirtyvän pankin aloitetta. POP-Pankkien mahdollisen liittymisen OP Ryhmään tulee olla myös OP Ryhmän ja sen jäsenpankkien edun mukaista.

POP Pankki -ryhmään kuuluvat Osuuspankki Poppia, Laihian Osuuspankki ja Multian Osuuspankki ovat päättäneet liittyä OP ryhmään itsenäisinä osuuspankkeina. Osuuspankki Poppian osuuskunnan kokous päätti asiasta 18.11.2014, Laihian Osuuspankin osuuskunnan kokous 15.1.2015 ja Multian Osuuspankin ylimääräinen osuuskunnan kokous 29.1.2015.

POP Pankki -ryhmään kuuluva Keiteleen Osuuspankki ja OP Ryhmään kuuluva Pielaveden Osuuspankki ovat 15.10.2014 hyväksyneet sulautumissuunnitelman, jonka mukaan Keiteleen Osuuspankki sulautuu Pielaveden Osuuspankkiin, jonka toiminimi muutetaan Nilakan Seudun Osuuspankiksi. Sulautumisen täytäntöönpanon rekisteröinnin suunniteltu ajankohta on 31.5.2015.

Henkilöstö ja palkitseminen

OP Ryhmän palveluksessa oli tilikauden lopussa 12 356 henkilöä (12 856). Henkilöstöä oli keskimäärin 12 548 (13 461). Osuuspankeissa ja OP Osuuskunta -konsernissa tehdyt uudelleenjärjestelyt ja tehostamistoimenpiteet vaikuttivat henkilömäärän vähenemiseen tarkastelukaudella.

Tilikauden aikana OP Ryhmän palveluksesta siirtyi eläkkeelle 323 henkilöä (343). Eläkkeelle siirtyneiden keski-ikä oli 61,7 vuotta (61,7).

OP Ryhmän muuttuva palkitseminen jakautuu lyhyen aikavälin yrityskohtaiseen palkitsemiseen sekä ryhmätasoiseen pitkän aikavälin palkitsemiseen.

OP Ryhmän ryhmätasoinen pitkän aikavälin palkitsemisjärjestelmä muodostuu johdolle tarkoitetusta kannustinjärjestelmästä sekä muulle henkilöstölle tarkoitetusta henkilöstörahasosta.

Johdon pitkän aikavälin palkitsemisjärjestelmää päätettiin jatkaa uudella kolmen vuoden ansaintajaksolla vuosille 2014–2016. Lisäksi henkilöstölle suunnattu OP Ryhmän henkilöstörahason palkitsemisjärjestelmä jatkuu vuoden ansaintajaksiin.

OP Osuuskunnan hallintoneuvosto päätti keväällä 2014 uusista ryhmätasoisista tavoitteista OP Ryhmän pitkän aikavälin palkitsemisjärjestelmissä. Ryhmätasoiset tavoitteet ovat yhtenevät sekä johdon kannustinjärjestelmässä että OP Ryhmän henkilöstörahasossa.

Kannustinjärjestelmiä laadittaessa on otettu huomioon finanssi- ja rahoitusalan palkitsemisjärjestelmiä koskeva sääntely. Palkitsemisjärjestelmä 2014–2016 noudattelee edellisen kolmivuotisen ansaintajakson pääperiaatteita.

Uusiksi pitkän aikavälin tavoitemittareiksi OP Osuuskunnan hallintoneuvosto asetti OP Ryhmän tuloksen ennen veroja, ryhmän ydinvakavaraisuuden (CET1) ja keskittäjäasiakkaiden määrän kasvun.

Johtokunnan jäsenten ja tarkastusjohtajan toimisuhdetta koskevat tiedot

OP Ryhmän pääjohtajan, joka toimii myös keskusyhteisön toimitusjohtajana, ja muiden keskusyhteisön johtokunnan jäsenten, varajäsenen ja tarkastusjohtajan palkasta, palkkioista ja muista eduista päättää

keskusyhteisön hallintoneuvoston puheenjohtajisto. Kunkin johtokunnan jäsenen, varajäsenen ja tarkastusjohtajan toimisuhteen ehdot on määritelty kirjallisessa johtajasopimuksessa, jonka hallintoneuvosto on hyväksynyt.

Vakavaraisuusasetuksen edellyttämät tiedot OP Ryhmän riskiasemaan vaikuttavien henkilöiden palkitsemisesta julkaistaan vuosittain OPn verkkosivuilla.

OPn pääjohtajalle maksettiin vuonna 2014 palkkaa 754 392 euroa ja luontoisetuja 18 134 euroa sekä lyhyen ja pitkän aikavälin palkkioita 209 028 euroa eli yhteensä 981 554 euroa. Muiden johtokunnan jäsenten, varajäsenen ja tarkastusjohtajan palkat olivat 2 297 047 euroa ja luontoisedut 101 767 euroa sekä lyhyen ja pitkän aikavälin maksetut palkkiot 477 673 euroa eli yhteensä 2 876 488 euroa.

Palkat ja palkkiot sisältävät sekä vuosilta 2011 ja 2012 että vuodelta 2013 ansaituista tulospalkkioista vuonna 2014 maksetun osuuden. Pääjohtajan ja johtokunnan jäsenten vuodelta 2013 ansaitsemista tulospalkkioista yhteensä 199 589 euroa on lykätty maksettavaksi kolmessa erässä vuosina 2015–2017. Lykkäämismenettely perustuu luottolaitostoiminnasta annetun lain (610/2014) mukaiseen menettelyyn, joka on kuvattu OP Ryhmän IFRS-tilinpäätöksen 2014 muuttuvaa palkitsemista koskevassa liitteessä 57.

Pääjohtajan ja muiden johtokunnan jäsenten sekä varajäsenen ja tarkastusjohtajan eläkeikä on 63 vuotta. Eläke-etuudet määräytyvät eläkelakien ja OP Ryhmän omien eläkejärjestelmien mukaisesti.

Pääjohtaja kuuluu OP-Eläkesäätiön lisäeläketurvan piiriin. Säätiössä karttuneen eläkkeen voi ottaa maksuun myös ennen sääntöjen mukaista vanhuuseläkettä ns. vapaakirjaeläkkeenä, jos työsuhde OP Ryhmässä päättyy.

Kolme johtokunnan muista jäsenistä kuuluu OP-Eläkesäätiön lisäeläketurvan piiriin. Johtokunnan muille jäsenille, varajäsenelle ja tarkastusjohtajalle on järjestetty lisäeläketurva OP-Henkivakuutuksen kautta.

	Pääjohtaja	Muut johtokunnan jäsenet, varajäsen ja tarkastusjohtaja	Yhteensä
Säännöllinen rahapalkka	754 392	2 297 047	3 051 439
Luontoisedut	18 134	101 767	119 901
Aikaisempina vuosina ansaittujen tulospalkkioiden lykätystä osuudesta vuonna 2014 maksettu osa (*)	77 725	97 312	175 037
Ansaittu tulospalkkio vuodelta 2013	218 838	492 414	711 252
Josta vuonna 2014 maksettu osuus	131 303	380 361	511 664
Josta rahana maksettu osuus	65 651	296 322	361 973
Josta instrumentilla maksettu osuus	65 651	84 040	149 691
Josta lykätty osuus (**)	87 536	112 053	199 589
2014 maksetut palkat, palkkiot ja luontoisedut yhteensä	981 554	2 876 488	3 858 042
2014 maksetut palkat, palkkiot ja luontoisedut sekä lykätty tulospalkkio yhteensä	1 069 089	2 988 541	4 057 630

*) Sisältää vuonna 2014 maksetun osuuden vuosilta 2011 ja 2012 ansaitusta tulospalkkiosta. Loppuosa vuosilta 2011 ja 2012 ansaitusta palkkiosta on lykätty maksettavaksi vuosina 2015–2016. Lykättyjen erien maksaminen edellyttää erillistä päätöstä.

**) Luottolaitostoiminnasta annetun lain (610/2014) mukainen menettely

Vuonna 2014 OP-Eläkesäätiön lisäeläketurvasta ei ole kirjattu kustannuksia. OP-Henkivakuutuksen lisäeläkevakuutuksen kustannukset olivat 460 310 euroa. Lisäeläkekustannukset on julkistettu Euroopan pankkiviranomaisen EBA:n vuosittain keräämissä palkitsemista koskeissa tiedoissa Euroopan parlamentin ja neuvoston vakavaraisuusasetuksen 575/2013 ja direktiivin 2013/36 mukaisesti.

Sekä pääjohtajan että muiden johtokunnan jäsenten, varajäsenen ja tarkastusjohtajan osalta työnantajan noudattama irtisanomisaika on 6 kuukautta. Työsuhteen päättyessä johtajasopimuksissa erikseen määritellyissä tilanteissa pääjohtajalle maksetaan irtisanomisajan palkan lisäksi enintään 12 kuukauden rahapalkkaa vastaava summa ja muille johtokunnan jäsenille, varajäsenelle ja tarkastusjohtajalle enintään 6 kuukauden rahapalkkaa vastaava summa.

OP Osuuskunnan hallinto

OP Ryhmän keskusyhteisön (OP Osuuskunta) varsinainen osuuskunnan kokous pidettiin 20.3.2014.

Hallintoneuvostoon valittiin vuonna 2017 päättyväksi kaudeksi erovuorossa olleista jäsenistä uudelleen toimitusjohtaja Vesa Lehikoinen, professori Jaakko Pehkonen, toimitusjohtaja Ari Kakkori, rehtori Seppo Laaninen, johtava hoitaja Marita Marttila sekä teollisuusneuvos Timo Parmasuo. Hallintoneuvostosta ikäsäännösten takia eroavan professori Paavo Pelkosen tilalle toimikaudeksi 2014–2015 valittiin kehityssihteeri Raita Joutsensaari ja hallintoneuvostosta eroa pyytäneen toimitusjohtaja Seppo Pääkön tilalle toimikaudeksi 2014–2015 valittiin toimitusjohtaja Ari Väänänen. Hallintoneuvostossa on kaikkiaan 33 jäsentä.

Hallintoneuvosto valitsi järjestäytymiskokouksessaan puheenjohtajakseen professori Jaakko Pehkosen. Varapuheenjohtajiksi valittiin lehtori Mervi Väisänen ja toimitusjohtaja Vesa Lehikoinen.

Tilintarkastajaksi valittiin KHT-yhteisö KPMG Oy Ab, KPMG Oy Ab:n nimeämänä päävastuullisena tilintarkastajana on toiminut KHT Raija-Leena Hankonen.

OP Ryhmän OP Osuuskunta -konsernin uudelleenorganisoinnissa johtamisjärjestelmän ytimen muodostavat kolme liiketoimintasegmenttiä: pankkitoiminta, vahinkovakuutus ja varallisuudenhoito.

Osana johtamisjärjestelmän uudistamista OPn keskusyhteisön hallintoneuvosto nimitti keväällä 2014 johtokunnan jäsenet. Johtokunnan kokoonpano 1.10.2014 alkaen:

Karhinen Reijo, pääjohtaja, johtokunnan puheenjohtaja
Vepsäläinen Tony, ryhmäpalvelut, johtokunnan varapuheenjohtaja

Geber-Teir Carina, identiteetti ja viestintä
Himanen Jari, ryhmäohjaus
Lehtilä Olli, vahinkovakuutus
Luhtala Harri, talous ja tasehallinta
Nummela Harri, varallisuudenhoito
Palmén Erik, riskienhallinta
Pölonen Jouko, pankkitoiminta
Sarajärvi Teija, HR

Johtokunnan sihteerinä ja lakiasioista vastaavana johtokunnan varajäsenenä jatkaa Markku Koponen.

OP Osuuskunnan johtokunta ja Pohjola Pankki Oyj:n hallitus ovat 16.12.2014 hyväksyneet OP Ryhmää koskevan ryhmätasoisien viestintä- ja tiedonantopolitiikan (disclosure policy). Ryhmätasoinen viestintä- ja tiedonantopolitiikka korvaa Pohjolan 17.12.2013 julkaistun tiedonantopolitiikan. Viestintä- ja tiedonantopolitiikka on julkaistu OP Ryhmän internetsivuilla op.fi > OP Ryhmä > hallinnointi.

OP Ryhmän tehostamisohjelma

OP Ryhmä päätti vuoden 2012 lopussa tehostamisohjelmasta, jonka tavoitteeksi on asetettu yhteensä 150 miljoonan euron vuotuiset kustannussäästöt vuoden 2015 loppuun mennessä.

Vuoden 2014 loppuun mennessä toteutetuilla toimenpiteillä on saavutettu noin 139 miljoonan euron vuosisäästöt. Tästä henkilöstösidonnaisten kulujen osuus on 55 miljoonaa euroa.

Investoinnit ja palvelukehittäminen

OP Osuuskunta tytäryhtiöineen vastaa OP Ryhmän palvelutoiminnan kehittämisestä. Palvelutoiminnan kehittämiseen liittyvistä kustannuksista merkittävä osa muodostuu ICT-investoinneista ja niihin liittyvistä määrittelyistä.

OP Osuuskunta -konsernin kehittämiskustannukset olivat tammi-joulukuussa 111 miljoonaa euroa (109). Nämä sisältävät lisenssimaksut, ostetut palvelut sekä OP Osuuskunta -konsernin aktivoitua omaa työtä.

Taseeseen aktivoituja ICT-investointeja oli tilikaudella 83 miljoonaa euroa (103). Tilikauden investoinneista 72 miljoonaa euroa (85) kohdistui pankkitoimintaan, 9 miljoonaa euroa (12) vahinkovakuutukseen ja 2 miljoonaa euroa (6) varallisuudenhoitoon.

OP Ryhmä aloitti vuonna 2012 Vallila-korttelin toimitilojen uudelleenrakentamisen. Hanke valmistuu kesään 2015 mennessä. Hankkeen kokonaiskustannukset ovat lähes 250 miljoonaa euroa. Tilikauden loppuun mennessä toteutuneet kustannukset olivat yhteensä noin 165 miljoonaa euroa.

Vastuullisuus

Yhteiskuntavastuu on keskeinen osa OP Ryhmän arvoja ja strategiaa, jonka mukaan vastuullisuus on tiivis osa liiketoimintaa. Vastuullisuuden perusta rakentuu ryhmän arvoille, vahvalle vakavaraisuudelle ja osaavalle riskienhallinnalle. Strategian mukaisesti OPn vastuullisuus näkyy jokapäiväisessä toiminnassa niin asiakkaille kuin henkilöstölle. Yhteiskuntavastuun toimenpiteissä huomioidaan taloudellinen, sosiaalinen ja ympäristövastuu.

Lue lisää OPn Vuosi 2014-raportista ja OP Ryhmän Yhteiskuntavastuun GRI-tiedot-liitteestä, jotka muodostavat GRI G4 -ohjeiston mukaisen vastuullisuusraportin.

Osuuspankkien yhteenliittymän ja OP Ryhmän juridinen rakenne

Osuuspankkien yhteenliittymä ja OP Ryhmä

OP Ryhmään kuuluvien osuuspankkien yhteenliittymän muodostavat yhteenliittymän keskusyhteisö OP Osuuskunta, sen konsolidointiryhmään kuuluvat yritykset, keskusyhteisön jäsenluottolaitokset sekä niiden konsolidointiryhmiin kuuluvat yritykset sekä sellaiset luottolaitokset, rahoituslaitokset ja palveluyritykset, joiden äänivallasta edellä mainitut yhteisöt yhdessä omistavat yli puolet.

OP Ryhmän muodostavat osuuspankkien yhteenliittymä sekä sellaiset yhteenliittymän ulkopuoliset yritykset, joiden äänivallasta yhteenliittymään kuuluvat yhteisöt omistavat yli puolet. OP Ryhmän laajuus eroaa osuuspankkien yhteenliittymän laajuudesta siten, että OP Ryhmään kuuluu myös muita yrityksiä kuin luottolaitoksia, rahoituslaitoksia tai palveluyrityksiä. Näistä merkittävimpiä ovat vakuutusyhtiöt, joiden kanssa yhteenliittymä muodostaa rahoitus- ja vakuutusryhmittymän.

Osuuspankkien yhteenliittymän ohjaus, riskienhallinta ja vakavaraisuus

Yhteenliittymälain mukaan yhteenliittymään kuuluvien yritysten yhdisteltyä omien varojen määrää ja maksuvalmiutta valvotaan konsolidoidusti yhteenliittymän tasolla. Keskusyhteisöllä on velvollisuus valvoa jäsenluottolaitosten toimintaa, antaa niille niiden maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden turvaamiseksi ohjeita riskien hallinnasta, luotettavasta hallinnosta

ja sisäisestä valvonnasta sekä antaa niille ohjeita yhtenäisten tilinpäätösperiaatteiden noudattamiseksi yhdistellyn tilinpäätöksen laatimisessa. Keskusyhteisö voi lisäksi säännöissään määrättyllä tavalla vahvistaa jäsenluottolaitoksille yleisiä toimintaperiaatteita noudatettaviksi näiden yhteenliittymän kannalta merkittävässä toiminnassa.

Ohjeidenanto- ja valvontavelvollisuus ei kuitenkaan anna keskusyhteisölle valtaa määrätä jäsenluottolaitoksen liiketoiminnasta. Jokainen jäsenluottolaitos harjoittaa itsenäisesti liiketoimintaansa omien voimavarojensa ja keskusyhteisön ohjeiden puitteissa.

Yhteenliittymään kuuluva yritys ei saa ottaa toiminnassaan niin suurta riskiä, että siitä aiheutuu olennaista vaaraa yhteenliittymään kuuluvien yritysten yhdistellylle vakavaraisuudelle tai maksuvalmiudelle. Keskusyhteisöllä on lain mukaan oltava yhteenliittymän tehokkaan riskienhallinnan mahdollistava luotettava hallinto sekä yhteenliittymän toimintaan nähden riittävä sisäinen valvonta ja riittävät riskienhallintajärjestelmät. Osuuspankkien yhteenliittymän riskienhallinnassa noudatettavat periaatteet sisältyvät OP Ryhmän riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan periaatteisiin, joita on kuvattu yksityiskohtaisemmin muualla toimintakertomuksessa sekä OP Ryhmän IFRS-tilinpäätöksessä.

Yhteenliittymän on täytettävä laissa säädetyt yhteenliittymän taloudellista asemaa koskevat vaatimukset. Yhteenliittymällä on oltava omia varoja vähintään luottolaitostoiminnasta annetun lain 10 luvun 1 §:ssä tarkoitettu määrä.

Jäsenluottolaitoksen vakavaraisuus ja sen valvonta

Yhteenliittymälain mukaan valvoja voi antaa keskusyhteisölle luvan päättää seuraavista poikkeuksista jäsenluottolaitoksilleen:

- omien varojen määrä voi olla korkeintaan 80 prosenttia alempi kuin luottolaitoslaki edellyttää
- asiakasriskit voivat olla korkeintaan 40 prosenttia omista varoista
- maksuvalmiudelle asetettuja vaatimuksia ei sovelleta
- riskien laadulliseen hallintaan liittyvät helpotukset

Keskusyhteisö ei saa antaa poikkeusta säännöksistä sellaiselle jäsenluottolaitokselle, joka on merkittävästi tai toistuvasti laiminlyönyt noudattaa keskusyhteisön antamia yhteenliittymälain 17 §:ssä tarkoitettuja ohjeita taikka jäsenluottolaitokselle 23 §:ssä säädettyjä tai valvojan ko. säännöksen nojalla antaman luvan mukaisia velvollisuuksia. Suostumus voidaan antaa enintään kolmeksi vuodeksi. Keskusyhteisö on antanut valvojan luvalla poikkeuksia jäsenluottolaitoksien asiakasriskejä, maksuvalmiutta ja riskien laadulliseen hallintaan liittyviin kohtiin.

Jäsenluottolaitoksella ei ole velvollisuutta julkistaa luottolaitostoiminnasta annetun lain 12 luvun 12 §:n mukaista osavuositiedon. Jäsenluottolaitoksella ei ole velvollisuutta julkistaa vakavaraisuutta koskevia tietoja (ns. Pilari III tiedot) kokonaisuudessaan, vaan ne julkistetaan OP yhteenliittymästä.

Osuuspankkien yhteenliittymään liittyminen ja siitä eroaminen

Keskusyhteisön jäsenenä voivat olla luottolaitokset, joiden säännöt tai yhtiöjärjestys vastaavat mitä yhteenliittymälaisissa säädetään, ja joiden säännöt tai yhtiöjärjestyksen keskusyhteisö on hyväksynyt. Jäseneksi ottamisesta päättää keskusyhteisön hallintoneuvosto.

Jäsenluottolaitoksella on oikeus erota keskusyhteisön jäsenyydestä. Yhteenliittymään kuuluvien yritysten omien varojen yhdistellyn määrän on jäsenluottolaitoksen eroamisesta huolimatta säilyttävä yhteenliittymälain edellyttämällä tasolla.

Jäsenluottolaitos voidaan myös erottaa keskusyhteisön jäsenyydestä osuuskuntalain mukaisesti. Lisäksi jäsenluottolaitos voidaan erottaa, jos tämä on laiminlyönyt noudattaa keskusyhteisön yhteenliittymälain 17 §:n nojalla antamia ohjeita tavalla, joka merkittävästi vaarantaa maksuvalmiuden tai vakavaraisuuden hallintaa taikka tilinpäätöksen laatimista koskevien yhtenäisten periaatteiden soveltamista tai niiden noudattamisen valvontaa yhteenliittymässä. Erottaminen on mahdollista myös jos jäsenluottolaitos toimii olennaisesti keskusyhteisön vahvistamien yhteenliittymän yleisten toimintaperiaatteiden vastaisesti.

Mitä yhteenliittymälaisissa säädetään jäsenluottolaitoksen maksuvelvollisuudesta, sovelletaan myös luottolaitokseen, joka on eronnut tai erotettu keskusyhteisön jäsenyydestä, jos sen kalenterivuoden päättymisestä, jolloin jäsenluottolaitos on eronnut tai erotettu, on kulunut vähemmän kuin viisi vuotta silloin, kun maksuvelvollisuutta koskeva vaatimus esitetään jäsenluottolaitokselle.

OP Ryhmän tilinpäätös ja tilintarkastus

Yhteenliittymälain mukaan OP Ryhmän tilinpäätös on laadittava noudattaen kirjanpitolaisissa tarkoitettuja kansainvälisiä tilinpäätösstandardeja. Finanssivalvonta on antanut yksityiskohtaisempia määräyksiä OP Ryhmän tilinpäätöksen laatimisesta. Tilinpäätöksessä noudatetut laadintaperiaatteet on esitetty OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedoissa.

Keskusyhteisöllä on velvollisuus antaa ohjeita jäsenluottolaitoksille yhtenäisten tilinpäätösperiaatteiden noudattamiseksi OP Ryhmän tilinpäätöksen laatimisessa. Jäsenluottolaitoksilla on velvollisuus antaa keskusyhteisölle OP Ryhmän tilinpäätöksen yhdistelyä varten tarpeelliset tiedot. Keskusyhteisön tilintarkastajilla on oikeus saada OP Ryhmän tilinpäätöksen tarkastamista varten jäljennös jäsenluottolaitoksen tilintarkastusta koskevista asiakirjoista

Keskusyhteisön tilintarkastajat tarkastavat OP Ryhmän tilinpäätöksen noudattaen soveltuvin osin luottolaitoslain säädöksiä. Tilinpäätös esitellään ja annetaan tiedoksi keskusyhteisön varsinaiselle osuuskunnan kokoukselle.

Osuuspankkien yhteenliittymän valvonta

Keskusyhteisöä ja OP yhteenliittymää valvoo Euroopan keskuspankki (EKP). Keskusyhteisön jäsenluottolaitoksia valvovat EKP ja keskusyhteisö.

Keskusyhteisö valvoo, että yhteenliittymään kuuluvat yritykset toimivat rahoitusmarkkinoita koskevien lakien, asetusten, viranomaisten antamien määräysten, sääntöjensä ja yhtiöjärjestyksensä sekä keskusyhteisön yhteenliittymälain 17 §:n nojalla antamien ohjeiden mukaisesti. Lisäksi keskusyhteisö valvoo yhteenliittymään kuuluvien yritysten taloudellista asemaa.

EKP valvoo, että keskusyhteisö ohjaa ja valvoo jäsenluottolaitosten toimintaa yhteenliittymälain säännösten mukaisesti ja että yhteenliittymään kuuluvat yritykset täyttävät niille laissa asetetut vaatimukset.

Keskusyhteisön ja sen jäsenluottolaitosten tarkastusta suorittaa keskusyhteisön pääjohtajan alainen Tarkastustoiminto. Sen tehtäviin kuuluvat keskusyhteisön jäsenluottolaitosten ja niiden konsolidointiryhmiin kuuluvien yritysten sekä keskusyhteisön ja sen tytäryhtiöiden sisäinen tarkastus.

OP Ryhmän Tarkastuksen Sisäinen tarkastus -osastojen suorittama sisäinen tarkastus on riippumatonta ja objektiivista arviointi- ja varmistus- sekä konsultointitoimintaa, joka on luotu tuottamaan

lisäarvoa OP Ryhmälle ja parantamaan sen toimintaa. Sisäinen tarkastus tukee OP Ryhmää sen tavoitteiden saavuttamisessa tarjoamalla järjestelmällisen lähestymistavan organisaation riskienhallinta-, valvonta- sekä johtamis- ja hallintoprosessien tehokkuuden arviointiin ja kehittämiseen. Pääpaino on riskitekijöiden tunnistamisessa ja sisäisten valvonnan toimivuuden arvioinnissa. Sisäinen tarkastus suosittaa raporteissaan parannuksia havaittuihin epäkohtiin.

Tarkastukset suoritetaan noudattaen sisäisen tarkastuksen kansainvälisiä ammattistandardeja ja hyvää tarkastustapaa.

Keskusyhteisön maksuvelvollisuus ja jäsenluottolaitosten keskinäinen vastuu

Keskusyhteisö on velvollinen suorittamaan yhteenliittymälaisissa tarkoitettuna tukitoimena jäsenluottolaitokselle määrän, joka on tarpeen jäsenluottolaitoksen selvitystilanteen estämiseksi. Lisäksi keskusyhteisö vastaa jäsenluottolaitoksen niistä veloista, joita ei saada suoritetuksi jäsenluottolaitoksen varoista.

Jäsenluottolaitos on velvollinen suorittamaan keskusyhteisölle osuutensa määrästä, jonka keskusyhteisö on suorittanut joko toiselle jäsenluottolaitokselle tukitoimena taikka toisen jäsenluottolaitoksen velkojalle maksuna erääntyneestä velasta, johon velkoja ei ole saanut suoritusta jäsenluottolaitokselta. Jäsenluottolaitoksella on lisäksi keskusyhteisön maksukyvyttömyystilanteessa osuuskuntalaisissa tarkoitettu rajaton lisämaksuvelvollisuus keskusyhteisön veloista.

Jäsenluottolaitoksen vastuu määrästä, jonka keskusyhteisö on jonkin jäsenluottolaitoksen puolesta tämän velkojalle suorittanut, jakautuu jäsenluottolaitosten kesken niiden viimeksi vahvistettujen taseiden loppusumman mukaisessa suhteessa. Jäsenluottolaitokselta toisen jäsenluottolaitoksen selvitystilanteen ehkäisemiseksi käytettäviin tukitoimiin perittävien maksujen vuotuinen yhteenlaskettu määrä saa kunakin tilikautena olla yhteensä enintään viisi tuhannesosaa kunkin jäsenluottolaitoksen viimeksi vahvistetun taseen loppusummasta.

Talletussuojarahaston ja sijoittajien korvausrahaston suoja

Talletussuojarahastoa koskevan lainsäädännön mukaan osuuspankkien yhteenliittymään kuuluvia talletuspankkeja pidetään talletussuojan osalta yhtenä pankkina. Talletussuojarahaston varoista korvataan tallettajan saamiset osuuspankkien yhteenliittymään kuuluvilta talletuspankeilta yhteensä enintään 100 000 euroon asti.

Myös sijoittajien korvausrahastoa koskevan lainsäädännön mukaan osuuspankkien yhteenliittymää pidetään korvaussuojan osalta yhtenä pankkina. Korvaussuojarahaston varoista korvataan sijoittajan saamiset osuuspankkien yhteenliittymään kuuluvilta yhteisöiltä yhteensä enintään 20 000 euroon saakka.

Talletussuojasta vastaa vuoden 2015 alusta perustettava uusi viranomaislain, Rahoitusvakuusvirasto. Rahoitusvakuusviraston tehtäviä hoidetaan valtiovarainministeriössä.

Rahoitus- ja vakuutusryhmittymä

OP Ryhmä muodostaa rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa (RavaL) määritellyn rahoitus- ja vakuutusryhmittymän. Yhteenliittymän keskusyhteisö toimii RavaL:n 3 §:n perusteella ryhmittymän johdossa olevana yrityksenä.

RavaL:ssa säädetään rahoitus- ja vakuutusryhmittymälle oma vakavaraisuusvaatimus. OP Ryhmän vakavaraisuus ilmoitetaan vähimmäispääoman ylittävänä omien varojen määränä sekä omien varojen kokonaismäärän suhteena omien varojen vähimmäismäärään.

RavaL:ssa säädetään myös rahoitus- ja vakuutusryhmittymän asiakasriskeistä. Lisäksi OP Ryhmän muodostamaan rahoitus- ja vakuutusryhmittymään sovelletaan, mitä yhteenliittymälain 19 §:ssä säädetään yhteenliittymän asiakasriskeistä.

RavaL:n tilinpäätöstä koskevaa normistoa ei sovelleta lain 30 §:n perusteella OP Ryhmään, koska ryhmän tilinpäätös laaditaan noudattaen kansainvälisiä IFRS-tilinpäätösstandardeja.

Keskeiset tuloslaskelma- ja tase-erät sekä taloudelliset tunnusluvut

Milj. e	2010	2011	2012	2013	2014
Keskeiset tuloslaskelmaerät, milj. e					
Korkokate	917	1 030	1 003	915	1 043
Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot	382	312	433	524	593
Henkivakuutustoiminnan nettotuotot	100	72	108	175	197
Palkkiotuotot, netto	563	574	584	694	727
Muut tuotot	210	173	243	267	229
Henkilöstökulut	643	689	764	791	741
Muut kulut	643	669	730	806	851
Saamisten arvonalentumiset	149	101	99	84	88
Palautukset omistajajäsenille	163	176	192	193	195
Tulos ennen veroja	575	525	586	701	915
Keskeiset tase-erät - vastaavaa, milj. e					
Saamiset luottolaitoksilta	1 121	1 104	840	849	686
Saamiset asiakkailta	56 834	60 331	65 161	68 142	70 683
Vahinkovakuutustoiminnan varat	3 164	3 205	3 492	3 479	3 797
Henkivakuutustoiminnan varat	7 544	7 006	9 173	9 872	11 238
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja sijoitusomaisuus	7 958	8 624	6 954	9 290	9 927
Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet	1 875	1 871	2 030	2 065	2 113
Muut erät	5 220	9 765	12 120	7 294	11 983
Vastaavaa yhteensä	83 715	91 905	99 769	100 991	110 427
Keskeiset tase-erät - vastattavaa, milj. e					
Velat luottolaitoksille	1 696	1 783	1 965	1 039	1 776
Velat asiakkaille	39 205	45 974	49 650	50 157	51 163
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	19 577	20 005	19 270	21 428	24 956
Velat, joilla on huonompi etuoikeus	1 825	1 555	1 736	1 466	1 212
Vahinkovakuutustoiminnan velat	2 350	2 508	2 592	2 746	2 972
Henkivakuutustoiminnan velat	7 290	6 932	8 970	9 771	11 230
Muut vieraan pääoman erät	5 232	6 907	8 452	6 660	9 904
Oma pääoma	6 539	6 242	7 134	7 724	7 213
Vastattavaa yhteensä	83 715	91 905	99 769	100 991	110 427

Taloudelliset tunnusluvut, %					
Oman pääoman tuotto, ROE	6,9	6,8	7,0	8,9	8,1
Oman pääoman tuotto käyvin arvo	9,5	0,4	14,1	8,7	5,7
Koko pääoman tuotto, ROA	0,5	0,5	0,5	0,7	0,6
Omavaraisuusaste	7,8	6,8	7,2	7,6	6,5
Kulujen osuus tuotoista	59	63	63	62	57
Ydinvakavaraisuus *	12,6	14,0	14,8	17,3	15,1
Vakavaraisuus *	12,8	14,0	14,8	17,3	17,3
Rahoitus- ja vakuutusryhmittymän valvonnasta annetun lain mukainen vakavaraisuus	1,70	1,80	1,90	1,90	1,89

*) 2010-2013 on esitetty suhdeluvut ilman siirtymäsäännöksiä, ydinvakavaraisuutena on esitetty Core Tier 1 vakavaraisuus

Tunnuslukujen laskentakaavat

Tunnuslukujen laskentakaavat

Oman pääoman tuotto (ROE), %	=	$\frac{\text{Tilikauden tulos}}{\text{Oma pääoma (vuoden alun ja lopun keskiarvo)}} \times 100$
Oman pääoman tuotto käyvin arvoin, %	=	$\frac{\text{Tilikauden laaja tulos}}{\text{Oma pääoma (vuoden alun ja lopun keskiarvo)}} \times 100$
Koko pääoman tuotto (ROA), %	=	$\frac{\text{Tilikauden tulos}}{\text{Taseen loppusumma keskimäärin (vuoden alun ja lopun keskiarvo)}} \times 100$
Omavaraisuusaste, %	=	$\frac{\text{Oma pääoma}}{\text{Taseen loppusumma}} \times 100$
Kulujen osuus tuotoista, %	=	$\frac{\text{Henkilöstökulut + muut hallintokulut + liiketoiminnan muut kulut}}{\text{Korkokate + vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot + henkivakuutustoiminnan nettotuotot + palkkiotuotot- ja kulut, netto + kaupankäynnin nettotuotot + sijoitustoiminnan nettotuotot + liiketoiminnan muut tuotot + osuus osakkuusyritysten tuloksesta}} \times 100$
Core Tier 1, %	=	$\frac{\text{Ensisijaiset omat varat yhteensä pl. pääomalainat ja pääomalainoilla katettava toissijaisten omien varojen alijäämä}}{\text{Omien varojen vähimmäisvaatimus yhteensä}} \times 8$
Ydinpääoma (CET1)*, %	=	$\frac{\text{Ydinpääoma (CET1)}}{\text{Kokonaisriski}} \times 100$

*) Ydinpääoma (CET1) EU:n asetuksen 575/2103 artiklan 26 ja kokonaisriski artiklan 90 mukaisesti määriteltynä

$$\text{Vakavaraisuussuhde ensisijaisilla omilla varoilla, \%} = \frac{\text{Ensisijaiset omat varat}}{\text{Omien varojen vähimmäisvaatimus yhteensä}} \times 8$$

$$\text{Vakavaraisuussuhde, \%} = \frac{\text{Omat varat yhteensä}}{\text{Omien varojen vähimmäisvaatimus yhteensä}} \times 8$$

$$\text{Rahoitus- ja vakuutus-ryhmittymän valvonnasta annetun lain mukainen vakavaraisuussuhde} = \frac{\text{Ryhmittymän omat varat yhteensä}}{\text{Ryhmittymän omien varojen vähimmäismäärä yhteensä}}$$

Mualla toimintakertomuksessa esiintyy lisäksi seuraavia tunnuslukuja:

Vahinkovakuutus:

$$\text{Yhdistetty kulusuhde (ilman perustekorkokulua), \%} = \frac{\text{Vahinkosuhde + liikekulusuhde}}{\text{Riskisuhde + toimintakulusuhde}}$$

$$\text{Vahinkosuhde (ilman perustekorkokulua), \%} = \frac{\text{Korvaukset ja korvausten hoitokulut}}{\text{Vakuutusmaksutuotot (netto)}} \times 100$$

$$\text{Liikekulusuhde, \%} = \frac{\text{Liikekulut + poistot/oikaisut yrityskaupan yhteydessä syntyneistä aineettomista hyödykkeistä}}{\text{Vakuutusmaksutuotot (netto)}} \times 100$$

$$\text{Riskisuhde (ilman perustekorkokulua), \%} = \frac{\text{Korvaukset pl. korvausten selvittelykulut}}{\text{Vakuutusmaksutuotot (netto)}} \times 100$$

Operatiivinen yhdistetty kulusuhde		Operatiivinen vahinkosuhde + operatiivinen liikeykulusuhde	
		Operatiivinen riskisuhde + operatiivinen toimintakulusuhde	
Operatiivinen riskisuhde (ilman perustekorkokulua), %	=	$\frac{\text{Korvaukset pl. korvausten selvittelykulut ja laskuperustemuutokset}}{\text{Vakuutusmaksutuotot pl. laskuperustemuutokset (netto)}} \times 100$	
Operatiivinen vahinkosuhde, %	=	$\frac{\text{Korvauskulut pl. laskuperustemuutokset}}{\text{Vakuutusmaksutuotot pl. laskuperustemuutokset (netto)}} \times 100$	
Operatiivinen liikeykulusuhde, %	=	$\frac{\text{Liikekulut}}{\text{Vakuutusmaksutuotot pl. laskuperustemuutokset (netto)}} \times 100$	
Toimintakulusuhde, %	=	$\frac{\text{Liikekulut ja korvausten selvittelykulut}}{\text{Vakuutusmaksutuotot (netto)}} \times 100$	
Operatiivinen toimintakulusuhde, %	=	$\frac{\text{Liikekulut ja korvausten selvittelykulut}}{\text{Vakuutusmaksutuotot (netto) pl. laskuperustemuutokset}} \times 100$	
Vastuunkantokyky, %	=	$\frac{\text{Vakavaraisuuspääoma}}{\text{Vakuutusmaksutuotot}} \times 100$	
Henkivakuutus:			
Liikekustannussuhde, %	=	$\frac{\text{Liikekulut ennen vakuutusten aktivoitujen hankintamenojen muutosta + korvausten selvittelykulut}}{\text{Kuormitustulo}} \times 100$	

OP RYHMÄN TULOSLASKELMA

Milj. e	Liitetieto	2014	2013 oikaistu*	Muutos-%
Korkotuotot		2 685	2 514	7
Korkokulut		1 642	1 599	3
Korkokate ennen arvonalentumisia	5	1 043	915	14
Saamisten arvonalentumiset	6	88	84	5
Korkokate arvonalentumisten jälkeen		955	831	15
Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot	7	593	524	13
Henkivakuutustoiminnan nettotuotot	8	197	175	13
Palkkiotuotot ja -kulut, netto	9	727	694	5
Kaupankäynnin nettotuotot	10	88	114	-22
Sijoitustoiminnan nettotuotot	11	74	68	9
Liiketoiminnan muut tuotot	12	64	86	-26
Nettotuotot yhteensä		2 698	2 493	8
Henkilöstökulut	13	741	791	-6
Muut hallintokulut	14	414	384	8
Liiketoiminnan muut kulut	15	437	422	4
Kulut yhteensä		1 592	1 598	0
Palautukset omistajajäsenille	16	195	193	1
Osuus pääomaosuusmenetelmällä käsiteltävien osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta		3	-1	
Tulos ennen veroja		915	701	31
Tuloverot	17	308	36	
Tilikauden tulos		607	665	-9
Jakautuminen, milj. e				
Omistajien osuus tilikauden tuloksesta		599	661	-9
Määräysvallattomien omistajien osuus tilikauden tuloksesta		8	4	
Yhteensä		607	665	-9

* IFRS 10 Konsernitilinpäätösstandardin käyttöönoton seurauksena vertailutietoja on oikaistu

OP Ryhmän laaja tuloslaskelma

Milj. e	Liitetieto	2014	2013 oikaistu*	Muutos-%
Tilikauden tulos		607	665	-9
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi				
Etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden uudelleen määrittämisestä johtuvat voitot/(tappiot)		-380	19	
Erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi				
Käyvän arvon rahaston muutos				
Käypään arvoon arvostamisesta		85	-9	
Rahavirran suojauksesta		67	-30	
Muuntoerot		0	0	-67
Tuloverot				
Eristä, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi				
Etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden uudelleen määrittämisestä johtuvista voitoista/(tappioista)		-76	26	
Eristä, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi				
Käypään arvoon arvostamisesta		17	-19	
Rahavirran suojauksesta		13	-9	
Tilikauden laaja tulos		424	647	-34
Jakautuminen, milj. e				
Omistajien osuus tilikauden laajasta tuloksesta		393	643	-39
Määräysvallattomien omistajien osuus tilikauden laajasta tuloksesta		32	4	
Yhteensä		424	647	-34

* IFRS 10 Konsernitilinpäätösstandardin käyttöönoton seurauksena vertailutietoja on oikaistu.

Tunnusluvut	2014	2013
Oman pääoman tuotto (ROE), %	8,1	8,9
Oman pääoman tuotto käyvin arvoin, %	5,7	8,7
Koko pääoman tuotto (ROA), %	0,57	0,66
Kulujen osuus tuotoista, %	57	62
Henkilöstö keskimäärin	12 548	13 461
josta kokoaikaisia	11 663	12 536
josta osa-aikaisia	885	925

OP RYHMÄN TASE

Milj. e	Liitetieto	31.12.2014	31.12.2013 oikaistu*	1.1.2013 oikaistu*
Käteiset varat	18	3 888	2 172	5 784
Saamiset luottolaitoksilta	19	686	849	841
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvarat	20	427	537	358
Johdannaissopimukset	21	5 920	3 423	4 436
Saamiset asiakkailta	22	70 683	68 142	65 051
Vahinkovakuutustoiminnan varat	23	3 797	3 479	3 476
Henkivakuutustoiminnan varat	24	11 238	9 872	9 173
Sijoitusomaisuus	25	9 500	8 753	6 719
Pääomaosuusmenetelmällä käsiteltävät sijoitukset	27	56	54	53
Aineettomat hyödykkeet	28	1 332	1 339	1 321
Aineelliset hyödykkeet	29	781	726	664
Muut varat	30	1 951	1 554	1 752
Verosaamiset	31	168	91	137
Varat yhteensä		110 427	100 991	99 766
Velat luottolaitoksille	32	1 776	1 039	1 966
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvelat	33	4	4	3
Johdannaissopimukset	34	5 489	3 157	4 162
Velat asiakkaille	35	51 163	50 157	49 627
Vahinkovakuutustoiminnan velat	36	2 972	2 746	2 598
Henkivakuutustoiminnan velat	37	11 230	9 771	8 970
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	38	24 956	21 428	19 270
Varaukset ja muut velat	39	3 447	2 691	3 303
Verovelat	40	964	808	990
Lisäosuuspääoma	41	192	606	622
Velat, joilla on huonompi etuoikeus	42	1 020	861	1 115
Velat yhteensä		103 214	93 267	92 627

Oma pääoma**OP Ryhmän omistajien osuus**

Osakepääoma		-	199	200
Osuuspääoma, jäsenosuudet		148	140	136
Osuuspääoma, tuotto-osuudet		1 561	-	-
Muuntoerot		0	0	0
Rahastot		2 421	3 067	3 021
Kertyneet voittovarat		3 014	4 218	3 709
Määräysvallattomien omistajien osuus		69	100	73
Oma pääoma yhteensä	43	7 213	7 724	7 139
Velat ja oma pääoma yhteensä		110 427	100 991	99 766

* IFRS 10 Konsernitilinpäätösstandardin käyttöönoton seurauksena vertailutietoja on oikaistu.

LASKELMA OP RYHMÄN OMIEN PÄÄOMIEN MUUTOKSISTA

Milj. e	OP Ryhmän omistajille kuuluva oma pääoma						Oma pääoma yhteensä
	Osake- ja osuus- pääoma	Käyvän arvon rahasto***	Muut rahastot	Kertyneet voittovarat	Yhteensä	Määräys- vallattomien omistajien osuus	
Oma pääoma 1.1.2013	336	339	2 682	3 752	7 110	24	7 134
IFRS 10 Konsernitilinpäätös standardimuutoksen vaikutus, veroilla vähennettynä	-	0	0	-43	-43	48	5
Oikaistu* oma pääoma 1.1.2013	336	339	2 682	3 709	7 067	73	7 139
Tilikauden laaja tulos	-	-11	-	654	643	5	648
Tilikauden tulos	-	-	-	661	661	4	665
Muut laajan tuloksen erät	-	-11	-	-7	-18	1	-17
Osuuspääoman lisäys	4	-	-	-	4	-	4
Rahastosiirrot	-	-	40	-40	-	-	-
Voitonjako	-	-	-	-71	-71	-	-71
Osakeperusteiset maksut	-	-	-	-1	-1	-	-1
Muut	-1	-	17	-33	-17	22	4
Oma pääoma 31.12.2013	339	328	2 739	4 218	7 625	100	7 724

OP Ryhmän omistajille kuuluva oma pääoma

Milj. e	Osake- ja osuus- pääoma	Käyvän arvon rahasto***	Muut rahastot	Kertyneet voittovarot	Yhteensä	Määräys- vallattomien omistajien osuus	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 1.1.2014	339	328	2 739	4 218	7 625	100	7 724
Tilikauden laaja tulos	-	175	-	279	454	32	486
Tilikauden tulos	-	-	-	599	599	8	607
Muut laajan tuloksen erät	-	175	-	-321	-145	24	-121
Määräysvallattomilta omistajilta hankittu omistusosuus Pohjola Pankki Oyj:stä**	-199	-78	-512	-1 633	-2 422	-	-2 422
Osuuspääoman lisäys	1 568	-	0	-	1 568	-	1 568
Rahastosiirrot	-	-	26	-26	-	-	-
Voitonjako	-	-	0	-76	-76	-	-76
Osakeperusteiset maksut	-	-	-	-2	-2	-	-2
Muut	0	-	-257	254	-3	-62	-65
Oma pääoma 31.12.2014	1 709	425	1 996	3 014	7 144	69	7 213

* IFRS 10 Konsernitilinpäätösstandardin käyttöönoton seurauksena vertailutietoja on oikaistu.

** OP Osuuskunnan Pohjola Pankki Oyj:n osakkeita koskevan julkisen ostotarjouksen mukainen koko kauppahinta on vähennetty omasta pääomasta.

*** Liite 43

OP RYHMÄN RAHAVIRTALASKELMA

Milj. e	2014	2013 oikaistu*
Liiketoiminnan rahavirta		
Tilikauden tulos	607	665
Oikaisut tilikauden tulokseen	168	724
Liiketoiminnan varojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-4 230	-5 828
Saamiset luottolaitoksilta	99	215
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	433	-326
Johdannaissopimukset	65	26
Saamiset asiakkailta	-2 617	-3 215
Vahinkovakuutustoiminnan varat	-199	-63
Henkivakuutustoiminnan varat	-698	-421
Sijoitusomaisuus	-393	-2 297
Muut varat	-920	253
Liiketoiminnan velkojen lisäys (+) tai vähennys (-)	3 799	-934
Velat luottolaitoksille	732	-907
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat	0	1
Johdannaissopimukset	60	-18
Velat asiakkaille	1 006	530
Vahinkovakuutustoiminnan velat	149	48
Henkivakuutustoiminnan velat	1 284	189
Varaukset ja muut velat	566	-777
Maksetut tuloverot	-201	-173
Saadut osingot	102	106
A. Liiketoiminnan rahavirta yhteensä	244	-5 440
Investointien rahavirta		
Eräpäivään asti pidettävien rahavarojen lisäykset	-	-4
Eräpäivään asti pidettävien rahavarojen vähennykset	80	135
Tytäryritysten hankinnat hankintahetken rahavaroilla vähennettynä	-3	-5
Tytäryritysten myynnit myyntihetken rahavaroilla vähennettynä	3	-
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-214	-228
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutukset	6	17
B. Investointien rahavirta yhteensä	-128	-85

Rahoituksen rahavirrat		
Velat, joilla on huonompi etuoikeus, lisäykset	60	-
Velat, joilla on huonompi etuoikeus, vähennykset	-	-234
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, lisäykset	38 820	24 466
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, vähennykset	-35 953	-22 003
Osuus- ja osakepääoma, lisäykset	2 432	183
Osuus- ja osakepääoman vähennykset	-1 278	-195
Maksetut osingot ja osuuspääoman korot	-76	-81
Palautukset omistajajäsenille	-	-7
Määräysvallattomilta omistajilta hankittu osuus Pohjola Pankki Oyj:stä	-2 422	-
C. Rahoituksen rahavirta yhteensä	1 583	2 129
Rahavarojen nettomuutos (A+B+C)	1 699	-3 396
Rahavarat tilikauden alussa	2 476	5 873
Rahavarat tilikauden lopussa	4 175	2 476
		2013
Milj. e	2014	oikaistu*
Saadut korot	2 765	2 533
Maksetut korot	-1 697	-1 694

Tilikauden tulokseen tehdyt oikaisut

Erät, joihin ei liity maksutapahtumaa ja muut oikaisut

Saamisten arvonalentumiset	101	99
Vahinkovakuutustoiminnan realisoitumaton nettotulos	50	108
Henkivakuutustoiminnan realisoitumaton nettotulos	-431	316
Kaupankäynnin käyvän arvon muutos	159	-214
Valuuttatoiminnan realisoitumaton nettotulos	79	2
Sijoituskiinteistöjen käyvän arvon muutos	6	-12
Poistot	149	146
Osuus osakkuusyritysten tuloksista	-1	3
Muut	48	262

Erät, jotka esitetään muualla kuin liiketoiminnan rahavirrassa

Myyntivoitot, investointien rahavirtaan kuuluva osuus	1	-3
Osuuspääoman korot	6	11
Muut palautukset omistajajäsenille	0	7
Oikaisut yhteensä	168	724

Rahavarat

Käteiset varat**	3 942	2 179
Vaadittaessa maksettavat saamiset luottolaitoksilta	233	298
Yhteensä	4 175	2 476

* IFRS 10 Konsernitilinpäätösstandardin käyttöönoton seurauksena vertailutietoja on oikaistu.

** Josta vahinkovakuutustoiminnan käteisiä varoja 40 miljoonaa euroa (4) ja henkivakuutustoiminnan 13 miljoonaa euroa (3).

LIITETIETOJEN SISÄLLYSLUETTELO

Liite 1. OP Ryhmän IFRS-tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Liite 2. OP Ryhmän riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan periaatteet

Liite 3. Tilinpäätöksen laatimisperiaatteen muutos

Liite 4. Tilikauden aikana hankitut liiketoiminnot

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 5. Korkotuotot ja -kulut

Liite 6. Saamisten arvonalentumiset

Liite 7. Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot

Liite 8. Henkivakuutustoiminnan nettotuotot

Liite 9. Palkkiotuotot ja -kulut, netto

Liite 10. Kaupankäynnin nettotuotot

Liite 11. Sijoitustoiminnan nettotuotot

Liite 12. Liiketoiminnan muut tuotot

Liite 13. Henkilöstökulut

Liite 14. Muut hallintokulut

Liite 15. Liiketoiminnan muut kulut

Liite 16. Palautukset omistajajäsenille

Liite 17. Tuloverot

VAROJA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 18. Käteiset varat

Liite 19. Saamiset luottolaitoksilta

Liite 20. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat

Liite 21. Johdannaissopimukset

Liite 22. Saamiset asiakkailta

Liite 23. Vahinkovakuutustoiminnan varat

Liite 24. Henkivakuutustoiminnan varat

Liite 25. Sijoitusomaisuus

Liite 26. Uudelleenluokitellut saamistodistukset

Liite 27. Pääomaosuusmenetelmällä käsiteltävät sijoitukset

Liite 28. Aineettomat hyödykkeet

Liite 29. Aineelliset hyödykkeet

Liite 30. Muut varat

Liite 31. Verosaamiset

VELKOJA JA OMAA PÄÄOMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 32. Velat luottolaitoksille

Liite 33. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat

Liite 34. Johdannaissopimukset

Liite 35. Velat asiakkaille

Liite 36. Vahinkovakuutustoiminnan velat

Liite 37. Henkivakuutustoiminnan velat

Liite 38. Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat

Liite 39. Varaukset ja muut velat

Liite 40. Verovelat

Liite 41. Lisäosuuspääoma

Liite 42. Velat, joilla on huonompi etuoikeus

Liite 43. Oma pääoma

MUUT TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 44. Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset

Liite 45. Huonommalla etuoikeudella olevat saamistodistukset

Liite 46. Annetut vakuudet

Liite 47. Saadut rahoitusvakuudet

Liite 48. Rahoitusvarojen ja -velkojen luokittelu

Liite 49. Toistuvasti käypään arvoon arvostettujen erien ryhmittely arvostusmenetelmän mukaisesti

VASTUUSITOUMUKSIA JA JOHDANNAISIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 50. Taseen ulkopuoliset sitoumukset

Liite 51. Ehdolliset velat ja varat

Liite 52. Muut vuokrasopimukset

Liite 53. Johdannaissopimukset

Liite 54. Rahoitusvarat ja -velat, jotka on vähennetty toisistaan tai joita koskee toimeenpantavissa oleva yleinen nettoutusjärjestely

MUUT LIITETIEDOT

Liite 55. Omistukset tytäryrityksissä, strukturoiduissa yhteisöissä sekä yhteisissä toiminnoissa

Liite 56. Lähipiiritapahtumat

Liite 57. Muuttuva palkitseminen

Liite 58. Tilinpäätöspäivän jälkeiset tapahtumat

Liite 59. Segmenttiraportointi

RISKIENHALLINNAN LIITETIEDOT

OP RYHMÄN RISKIASEMA

Liite 60. OP Ryhmän riskilimiitit

Liite 61. OP Ryhmän vakavaraisuus

Liite 62. OP Ryhmän vastuiden maajakauma

Liite 63. OP Ryhmän rahoitusvarat ja niistä kumulatiivisesti kirjatut arvonalentumistappiot

PANKKITOIMINNAN RISKIASEMA

Liite 64. Saamiset luottolaitoksilta ja asiakkailta sekä ongelmasaamiset

Liite 65. Luottotappioiden ja arvonalentumisten kehitys

Liite 66. Henkilövastuut rating-luokittain

Liite 67. Yritysvastuut toimialoittain

Liite 68. Yritysvastuut rating-luokittain

Liite 69. Yritysvastuiden jakauma asiakkaan vastuun määrän mukaan

Liite 70. OP Ryhmän varainhankinnan rakenne

Liite 71. Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteettijakauma jäljellä olevan juoksuajan mukaan

Liite 72. Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteetit erääntymisen tai uudelleenhinnoittelun mukaan

Liite 73. Markkinariskin herkkyysanalyysi

PILARI III MUKAISET VAKAVARAIJUUSTIEDOT

Liite 74. Omat varat

Liite 75. Omien varojen vähimmäisvaatimus

Liite 76. Vakavaraisuuden tunnusluvut

Liite 77. Vastuiden kokonaismäärä vastuuryhmittäin

Liite 78. Vastuiden maantieteellinen jakautuminen vastuuryhmittäin

Liite 79. Vastuiden jäljellä oleva juoksuaika vastuuryhmittäin

Liite 80. Erääntyneet ja arvonalentuneet vastuut vastuuryhmittäin

Liite 81. Yritysvastuut toimialoittain

Liite 82. Luottoriskin standardimenetelmän vastuut riskipainoittain ennen ja jälkeen luottoriskin vähentämistekniikoita

Liite 83. Vähittäisvastuut rating-luokittain (AIRB)

Liite 84. Yritysvastuut rating-luokittain (FIRB)

Liite 85. Luottolaitosvastuut rating-luokittain (FIRB)

Liite 86. Oman pääoman ehtoiset sijoitukset

Liite 87. Odotetut tappiot ja toteutuneet arvonalentumiset

Liite 88. Vakavaraisuuslaskennassa hyödynnetyt vakuudet

Liite 89. Johdannaissopimukset ja vastapuoliriski

Liite 90. Arvopaperistetut erät

Liite 91. Konsernitaseen ja konsolidointiryhmän taseen täsmäytys

Liite 92. Omat varat siirtymäsäännösten mukaan

Liite 93. Päämainstrumenttien keskeiset ominaisuudet

Liite 94. Varojen sitoutuneisuus

VAHINKOVAKUUTUSTOIMINNAN RISKIASEMA

Liite 95. Vahinkovakuutustoiminnan riskinkantokyky

Liite 96. Vahinkovakuutustoiminnan riskiherkkyys

Liite 97. Vakuutusmaksutulon ja vakuutusmäärien luokkajakaumia

Liite 98. Suurvahinkojen kehitys

Liite 99. Vakuutusliikkeen kannattavuus

Liite 100. Vakuutusvelan luonnetta kuvaavia tietoja

Liite 101. Vakuutusvelan arvioitu maturiteettijakauma

Liite 102. Sijoitustoiminnan riskiasema

Liite 103. Sijoitusriskien herkkyysanalyysi

Liite 104. Korkoriski

Liite 105. Valuuttariski

Liite 106. Vastapuoliriski

VARALLISUUDENHOIDON RISKIASEMA

Liite 107. Varallisuudenhoidon hallinnoitavat varat

Liite 108. Henkivakuutustoiminnan luonnetta kuvaavia tietoja ja vakuutusvelan herkkyysanalyysi

Liite 109. Henkivakuutuksen vakuutusvelan purkautuminen kassavirroiksi

Liite 110. Henkivakuutuksen kannattavuus

Liite 111. Henkivakuutuksen sijoitusten jakauma

Liite 112. Henkivakuutuksen sijoitusten herkkyysanalyysi

Liite 113. Henkivakuutuksen korkosijoitusten riskiasema

Liite 114. Henkivakuutuksen sijoitusten valuuttariski

Liite 115. Henkivakuutuksen sijoitusten vastapuoliriski

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

Liite 1. OP Ryhmän IFRS-tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

1. Yleistä

Pankki- ja vakuutustoimintaa harjoittava osuuspankkien yhteenliittymä (jäljempänä OP Ryhmä) on osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista (jäljempänä osuuspankkilaki) sekä talletuspankkien yhteenliittymästä annetuissa laeissa määritelty taloudellinen kokonaisuus, jossa OP Osuuskunta ja sen jäsenluottolaitokset vastaavat viime kädessä yhteisvastuullisesti toistensa veloista ja sitoumuksista. OP Ryhmä ei muodosta kirjanpitoaissa määriteltyä konsernia eikä luottolaitostoiminnasta annetussa laissa määriteltyä konsolidointiryhmää. OP Osuuskunnalla ja sen jäsenosuuspankeilla ei ole toisiinsa nähden yleisten konsernilaskentaperiaatteiden tarkoittamaa määräysvaltaa, minkä vuoksi OP Ryhmälle ei voida määrittellä emoyhtiötä.

OP Osuuskunta toimii koko OP Ryhmän strategisena omistusyhteisönä ja ryhmäohjauksesta ja valvonnasta vastaavana keskusyhteisönä.

Laissa talletuspankkien yhteenliittymästä määrätään, että OP Ryhmän keskusyhteisön OP Osuuskunnan on laadittava OP Ryhmän yhdistelty tilinpäätös. OP Osuuskunnan johtokunta on vastuussa tilinpäätöksen laatimisesta sitä koskevien säännösten mukaisesti.

OP Ryhmä otti käyttöön vuonna 2014 seuraavat standardit ja tulkinnot:

- IFRS 10 "Konsernitilinpäätös" – standardi rakentuu nykyisille periaatteille, joiden mukaan määräysvalta ratkaisee, sisällytetäänkö tietty yhteisö emoyrityksen konsernitilinpäätökseen. Standardi sisältää uutta ohjeistusta sellaisia tilanteita varten, joissa määräysvallan olemassaolo on vaikeaa todeta. Standardimuutoksen johdosta OP Ryhmän tilinpäätökseen yhdisteltävien yritysten määrä kasvoi, kun yhdisteltäväksi tuli osuuspankkien omistamat OP-Kiinteistökeskukset ja erilaisia rahastoja. Standardimuutoksen vaikutukset on esitetty liitteessä 3 Tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden muutokset.
- IFRS 11 "Yhteisjärjestelyt" –standardi painottaa yhteisjärjestelyjen kirjanpidollisessa käsittelyssä niistä seuraavia oikeuksia ja velvoitteita enemmän kuin niiden oikeudellista muotoa. Yhteisjärjestelyjä on kahden tyyppisiä: yhteiset toiminnot ja yhteisyrietykset. Lisäksi standardi edellyttää, että yhteisyrietysosuuksien raportoinnissa käytetään ainoastaan pääomaosuusmenetelmää. Muutoksella oli vähäinen vaikutus OP Ryhmän taseeseen ja laajaan tuloslaskelmaan. OP Ryhmän omistamat kiinteistöyhtiöt on raportoitu yhteisinä toimintoina ja ne on yhdistelty suhteellisen yhdistelyn menetelmällä. Yhdistelyn vaikutuksesta taseessa saamiset asiakkailta pienenevät ja kiinteistöomaisuuden määrä kasvoi vastaavasti. Standardimuutoksen vaikutukset on esitetty liitteessä 3 Tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden muutokset.
- IFRS 12 "Tilinpäätöksessä esitettävät tiedot osuuksista muissa yhteisöissä" –standardi sisältää liitetietovaatimukset, jotka koskevat erilaisia osuuksia muissa yhteisöissä, mukaan lukien tytäryhtiöt, osakkuusyhtiöt, yhteisjärjestelyt, strukturoidut yhteisöt ja muut konsolidoimattomat yhtiöt. Uusi standardi laajensi liitetietoja 27 Pääomaosuusmenetelmällä käsiteltävät sijoitukset ja 55 Omistukset tytäryhtiöissä, strukturoiduissa yhteisöissä sekä yhteisissä toiminnoissa.

OP Osuuskunnan kotipaikka on Helsinki, ja sen rekisteröity osoite on Teollisuuskatu 1 b, PL 308, 00101 Helsinki.

Jäljennös OP Ryhmän tilinpäätöksestä on saatavissa internet-osoitteesta www.op.fi tai ryhmän toimitiloista käyntiosoitteesta Vääksyntie 4, PL 308, 00101 Helsinki.

OP Osuuskunnan johtokunta hyväksyi tilinpäätöksen julkaistavaksi 5.2.2015.

1.1 Laatimisperusta

OP Ryhmän tilinpäätös on laadittu kansainvälisten IFRS-standardien (International Financial Reporting Standards) mukaisesti. Tilinpäätöksen laadinnassa noudatetaan niitä IAS- ja IFRS-standardeja ja SIC- ja IFRIC-tulkintoja, jotka olivat voimassa 31.12.2014. Kansainvälisillä tilinpäätösstandardeilla viitataan niihin standardeihin ja tulkintoihin, jotka on hyväksytty Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1606/2002 mukaisesti. OP Ryhmän velvollisuus laatia tilinpäätös kansainvälisten tilinpäätösstandardien mukaisesti perustuu lakiin talletuspankkien yhteenliittymästä. OP Ryhmän liitetiedot ovat myös suomalaisten, IFRS-säännöksiä täydentävien kirjanpito- ja yhteisölaainsäädännön vaatimusten mukaiset.

- IAS 32:n Rahoitusinstrumentit: esittämistapa -muutos "Rahoitusvarojen ja -velkojen vähentäminen toisistaan". Muutos tarkensi rahoitusvarojen ja -velkojen nettomääräistä esittämistä koskevia sääntöjä ja lisäsi aihetta koskevaa soveltamisohjeistusta. Standardin muutoksella ei ollut olennaista vaikutusta OP Ryhmän tilinpäätökseen.
- IAS 36:n Omaisuuserien arvon alentuminen -muutos "Tilinpäätöksessä esitettävät tiedot kerrytettävissä olevasta rahamäärästä rahoitusvaroihin kuulumattomien omaisuuserien osalta". Muutos täsmensi liitetietovaatimuksia, jotka koskevat sellaisia rahavirtaa tuottavia yksiköitä, joihin on kohdistunut arvonalentumiskirjauksia.
- IAS 39:n Rahoitusinstrumentit: kirjaaminen ja arvostaminen -muutos "Johdannaisten uudistaminen ja suojauslaskennan jatkaminen". Muutos koski suojauslaskennan soveltamisedellytyksiä tilanteissa, joissa johdannaissopimus siirretään keskusvastapuoliselvitykseen. Standardimuutoksen myötä suojauslaskentaa voidaan jatkaa tiettyjen ehtojen täytyessä kyseisissä siirtotilanteissa.
- IFRIC 21 tulkinta "Julkiset maksut" koski julkisen maksun suorittamisvelvollisuutta koskevan velan kirjanpitokäsittelyä. Tulkinta määritteli mikä on velvoitteen synnyttävä tapahtuma, joka aiheuttaa julkisen maksun suorittamisvelvollisuutta koskevan velan kirjaamisen. OP Ryhmässä tulkinta koski mm. pankkiverovelan ja talletussuojarahaston kannatusmaksuvelan kirjaamista.

OP Ryhmän yhdistelty tilinpäätös on laadittu alkuperäisiin hankintamenoihin perustuen lukuun ottamatta käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavia rahoitusvaroja ja -velkoja, myytävissä olevia rahoitusvaroja, suojauskohteita käyvän arvon suojauksessa (suojatun riskin osalta) ja sijoituskiinteistöjä, jotka on arvostettu käypään arvoon.

Tilinpäätöstiedot esitetään miljoonina euroina.

Talletuspankkien yhteenliittymälain sekä tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, kirjanpidollisten arvioiden muutoksia ja virheitä käsittelevän IAS 8 -standardin periaatteiden mukaisesti OP Osuuskunnan johtokunnan on vahvistettava sellaiset sovellettavat tilinpäätösperiaatteet, joihin ei ole saatavissa ohjausta kansainvälisistä tilinpäätösstandardeista. Tämän mukaisesti OP Osuuskunnan johtokunta on vahvistanut periaatteen, jonka mukaan OP Ryhmän laskentatekninen emoyhtiö muodostuu jäsenosuuksista.

OP Ryhmä esittää Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 575/2013 mukaiset Pilarin 3 -vakavaraisuustiedot osana tilinpäätöstään ja soveltuvin osin toimintakertomuksessaan.

1.2 Arvioiden käyttö

Tilinpäätöksen laatiminen IFRS-standardien mukaisesti edellyttää johdolta arvioiden tekemistä ja harkintaa laatimisperiaatteiden soveltamisessa. Johdon arvioita ja harkintaa edellyttäviä laatimisperiaatteita on käsitelty jäljempänä yksityiskohtaisemmin kohdassa 1.8 "Johdon harkintaa edellyttävät laatimisperiaatteet ja arvioihin sisältyvät keskeiset epävarmuustekijät".

1.3 Yhdistelyperiaatteet

1.3.1 Laskentatekninen emoyhtiö

Laissa talletuspankkien yhteenliittymästä määrätään, että OP Ryhmän yhdistelty tilinpäätös on laadittava keskusyhteisö OP Osuuskunnan ja sen jäsenluottolaitosten tilinpäätösten tai konsernitilinpäätösten yhdistelmänä. Yhdistelty

tilinpäätös käsittää myös sellaiset yhteisöt, joissa edellä tarkoitetuilla yhteisöillä yhdessä on kirjanpitolaissa tarkoitettu määräysvalta. Ryhmän oman pääoman muodostavat osuuspankkien omat pääomat ja vuonna 2013 lisäksi Pohjola Pankki Oyj:n omasta pääomasta se osa, joka oli muiden kuin yhteenliittymään kuuluvien yhteisöjen omistuksessa. OP Osuuskunta toteutti helmikuussa 2014 julkistamansa ostotarjouksen kaikista Pohjola Pankki Oyj:n osakkeista ja OP Osuuskunta merkittiin 7.10.2014 ainoana omistajana Pohjolan osakasluetteloon. Edellä mainitun periaatteen mukaan OP Ryhmälle on muodostettu ns. laskentatekninen emoyhtiö.

Laskentateknisen emoyhtiön keskinäinen omistus, sisäiset liiketapahtumat, keskinäiset saamiset ja velat, sisäinen voitonjako ja sisäiset katteet eliminoidaan. Osuuspääoma muodostuu osuuspankkien jäsenten sellaisista osuusmaksuista, joita pankilla on ehdoton oikeus kieltäytyä lunastamasta. OP Ryhmän osakepääoma muodostui vuonna 2013 OP Ryhmän ulkopuolisten osakkaiden sijoituksista Pohjola Pankki Oyj:n osakepääomaan.

1.3.2 Tytäryhtiöt, osakkuus- ja yhteisjärjestelyt

OP Ryhmän tilinpäätökseen yhdistellään laskentateknisen emoyhtiön sekä sen määräysvallassa olevien yhtiöiden tilinpäätökset. OP Ryhmällä on määräysvalta yrityksessä, jos se olemalla osallisena siinä altistuu sen muuttuvalle tuotolle tai on oikeutettu sen muuttuvaan tuottoon ja se pystyy vaikuttamaan tähän tuottoon käyttämällä yritystä koskevaa valtaansa (strukturoidut yhteisöt mukaan luettuina). Suurin osa tytäryrityksistä on täysin OP Ryhmän omistuksessa, jolloin ryhmän määräysvalta perustuu äänivaltaan.

OP Ryhmä toimii sijoittajana ja sijoitusrahastojen hallinnoijana erilaisissa sijoitusrahastoissa saadakseen sijoitustuottoja sekä erilaisia palkkiotuottoja. Rahastot, jotka on luokiteltu strukturoiduksi yhteisöiksi on konsolidoitu ryhmän tilinpäätökseen silloin, kun OP Ryhmän määräysvalta ei perustu äänioikeuksiin vaan merkityksellisten toimintojen ohjaamiseen, altistumiseen rahaston muuttuviin tuottoihin sekä rahaston hallinnon

järjestämiseen. Määräysvallan muutoksia OP Ryhmään yhdistellyissä erilaisissa rahastosijoituksissa seurataan neljännesvuosittain. Määräysvallan tarkastelussa otetaan huomioon sijoittajan valta ohjata sijoituskohteen merkityksellisiä toimintoja sekä sijoittajan altistumista muuttuville tuotoille. Kun OP Ryhmän määräysvalta lakkaa, jäljelle jäävä omistusosuus arvostetaan määräysvallan menettämispäivän käypään arvoon ja kirjanpitoarvon muutos kirjataan tulosvaikutteisesti. Tämä käypä arvo toimii alkuperäisenä kirjanpitoarvona, kun jäljelle jäävää osuutta myöhemmin käsitellään osakkuusyhtiönä, yhteisyrityksenä tai rahoitusvaroina. Lisäksi asianomaisesta rahastosta aiemmin muihin laajan tuloksen eriin kirjattuja määriä käsitellään ikään kuin ryhmä olisi suoraan luovuttanut niihin liittyvät varat ja velat. Tämä voi tarkoittaa, että aiemmin muihin laajan tuloksen eriin kirjatut määrät siirretään tulosvaikutteisiksi.

Ryhmän keskinäinen omistus on eliminoitu hankintamenetelmällä. Luovutettu vastike ja hankitun yhtiön yksilöitävissä olevat varat ja vastattavaksi otetut velat arvostetaan käypään arvoon hankintahetkellä. Nettovarot ylittävä osuus hankintamenoa esitetään liikearvona. Mikäli hankintameno on pienempi kuin nettovarojen käypä arvo, erotus kirjataan tulosvaikutteisesti.

Hankintaan liittyvät menot kirjataan toteutuessaan kuluksi. Mahdollinen lisäkauppahinta arvostetaan käypään arvoon ja luokitellaan joko velaksi tai omaksi pääomaksi. Velaksi luokiteltu lisäkauppahinta arvostetaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti raportointikauden päättymispäivänä.

Osakkuusyhtiöt, joissa OP Ryhmään kuuluvilla yhtiöillä on huomattava vaikutusvalta, yhdistetään pääomaosuusmenetelmällä. Huomattava vaikutusvalta syntyy pääsääntöisesti silloin, kun ryhmä omistaa 20-50 prosenttia toisen yhtiön äänivallasta tai kun ryhmällä muutoin on huomattava vaikutusvalta, mutta ei määräysvaltaa. Pääomaosuusmenetelmää sovellettaessa sijoitus kirjataan alun perin hankintameno määräisenä ja sitä lisätään tai vähennetään kirjaamalla sijoittajan osuus sijoituskohteen hankinta-ajankohdan jälkeisistä voitoista tai tappioista. OP Ryhmän osuudet osakkuusyhtiöissä sisältävät myös hankinta-ajankohtana määritetyn liikearvon. Jos konsernin osuus osakkuusyhtiön tappioista ylittää sijoituksen kirjanpitoarvon, sijoitus merkitään taseeseen nolla-arvoon eikä kirjanpitoarvon ylittäviä tappioita yhdistellä, ellei ryhmä ole sitoutunut osakkuusyhtiön veloitteiden täyttämiseen. Osakkuusyhtiöinä käsitellyt pääomasijoitusrahastot on arvostettu käypään arvoon IAS 28:n salliman tavan mukaisesti.

Yhteisjärjestely on järjestely, jossa kahdella tai useammalla osapuolella on yhteinen määräysvalta. Yhteinen määräysvalta on järjestelyä koskevan määräysvallan pitämistä yhteisenä sopimukseen

perustuen, ja se vallitsee vain silloin, kun merkityksellisiä toimintoja koskevat päätökset edellyttävät määräysvallan jakavien osapuolten yksimielistä hyväksymistä. Yhteisjärjestely on joko yhteinen toiminto tai yhteisyritys. Yhteisyritys on järjestely, jossa ryhmällä on oikeuksia järjestelyn nettovarallisuuteen, kun taas yhteisessä toiminnossa ryhmällä on järjestelyyn liittyviä varoja koskevia oikeuksia ja velkoja koskevia velvoitteita. Kiinteistöyhtiöt yhdistellään OP Ryhmän tilinpäätökseen yhteisinä toimintoina yhdistelemällä OP Ryhmän omistusosuutta vastaava osuus kiinteistöyhtiön omaisuuseristä ja veloista.

Tilikauden aikana hankitut tytär-, osakkuus- tai yhteisjärjestelyt yhdistellään siitä hetkestä lähtien, kun OP Ryhmä on saanut määräysvallan, yhteisen määräysvallan tai huomattavan vaikutusvallan. Vastaavasti tilikauden aikana myydyt tytär-, osakkuus- tai yhteisjärjestelyt yhdistellään siihen saakka, kunnes määräysvalta tai huomattava vaikutusvalta lakkaa.

Sisäiset liiketapahtumat, saamiset, velat ja voitonjako eliminoidaan tilinpäätöstä laadittaessa.

1.3.3 Määräysvallattomien omistajien osuudet

Tilikauden tuloksen jakautuminen laskentateknisen emoyhtiön omistajien osuuteen ja määräysvallattomien omistajien osuuteen esitetään tuloslaskelmassa ja laajan tuloksen jakautuminen esitetään erillisessä laajassa tuloslaskelmassa. Tilikauden tulos sekä laaja tulos kohdistetaan määräysvallattomille siinäkin tapauksessa, että se johtaisi siihen, että määräysvallattomien omistajien osuudesta tulisi negatiivinen. Määräysvallattomien omistajien osuus omasta pääomasta esitetään taseessa osana omaa pääomaa. Mikäli sijoituskohteen pääoma ei täytä IAS 32 mukaisia oman pääoman kriteereitä, esitetään määräysvallattomien osuus nettovarallisuudesta velkana.

Määräysvallattomien omistajien osuus hankinnan kohteessa arvostetaan joko käypään arvoon tai suhteellisenä osuutena hankinnan kohteen nettovarallisuudesta. Arvostamisperiaate määritetään erikseen kullekin hankinnalle.

1.4 Ulkomaan rahan määräiset erät

OP Ryhmän tilinpäätös laaditaan euroina, joka on emoyhtiön toiminta- ja esittämismuuttua. Ulkomaan rahan määräiset liiketoimet kirjataan euromääräisiksi tapahtumapäivän kurssiin tai kirjauskuukauden keskikurssiin. Tilinpäätöspäivänä ulkomaan rahan määräiset monetaariset tase-erät muutetaan euroiksi tilinpäätöspäivän kurssiin. Ei-monetaariset tase-erät, jotka arvostetaan alkuperäiseen hankintamenoon, esitetään tapahtumapäivän kurssiin.

Ulkomaan rahan määräisten liiketapahtumien ja monetaaristen tase-erien muuttamisesta

euroiksi syntyvät kurssierot kirjataan valuuttakurssivoitoina tai -tappioiden tuloslaskelman erään Kaupankäynnin nettotuotot.

Ulkomaisten tytäryritysten, joiden toimintavaluutta ei ole euro, tuloslaskelmat muutetaan euroiksi tilikauden keskikurssiin ja taseet tilinpäätöspäivän kurssiin. Syntyvät kurssierot kirjataan muuntoeroksi muihin laajan tuloksen eriin. Ulkomaisten tytäryritysten hankintamenojen eliminoinnista ja hankinnan jälkeen kertyneiden oman pääoman erien muuntamisesta syntyneet muuntoerot kirjataan muihin laajan tuloksen eriin. Kun tytäryritys myydään, kertyneet muuntoerot kirjataan tuloslaskelmaan osana myyntivoittoa tai -tappiota.

1.5 Rahoitusinstrumentit

1.5.1 Käyvän arvon määräytyminen

Käypä arvo on se hinta, joka saataisiin omaisuuserän myynnistä tai maksettaisiin velan siirtämisestä markkinaosapuolten välillä arvostuspäivänä toteutuvassa tavanmukaisessa liiketoiminnassa.

Rahoitusinstrumentin käypä arvo määritellään joko toimivilta markkinoilta saatavien hintanoteerauksien avulla tai jos toimivia markkinoita ei ole, omia arvostusmenetelmiä käyttäen. Markkinoiden katsotaan olevat toimivat, jos hintanoteerauksia on helposti ja säännönmukaisesti saatavissa ja ne kuvastavat todellisia ja säännönmukaisesti toistuvia, toisistaan

Rahoitusinstrumenttien käyvät arvot jaetaan kolmeen eri hierarkiatasoon sen mukaan, miten käypä arvo on määritelty:

- täysin samanlaisille varoille tai veloille toimivilla markkinoilla noteeratut käyvät arvot (taso 1)
- käyvät arvot, jotka on määritetty käyttäen syöttötietoina muita kuin tason 1 noteerattuja hintoja, jotka ovat todennettavissa varoille tai veloille, joko suoraan (esim. hintoina) tai välillisesti (esim. johdettuina hinnoista) (taso 2)
- käyvät arvot on määritetty käyttäen varoille tai veloille syöttötietoja, jotka eivät perustu todennettavissa oleviin markkinahintoihin (taso 3).

Se käypien arvojen hierarkian taso, jolle tietty käypään arvoon arvostettu erä on kokonaisuudessaan luokiteltu, on määritetty koko kyseisen käypään arvoon arvostetun erän kannalta merkittävän alimmalla tasolla olevan syöttötiedon perusteella. Syöttötiedon merkittävyys on arvioitu kyseisen käypään arvoon arvostetun erän suhteen kokonaisuudessaan.

Epälikvideille tuotteille on tyypillistä, että hinnoittelumallilla laskettu hinta poikkeaa toteutuneesta kauppahinnasta. Toteutunut kauppahinta on kuitenkin paras osoitus tuotteen käyvästä arvosta. Toteutuneen kauppahinnan ja markkinahintoja käyttävän hinnoittelumallin avulla lasketun hinnan erotuksena saatu tulos, Day 1 profit/loss, jaksotetaan tuloslaskelmaan sopimuksen voimassaoloajalle. Jaksottamatta oleva osuus tuloutetaan kuitenkin heti, mikäli tuotteelle on saatavilla aito markkinahinta tai markkinoille muodostuu vakiintunut hinnoittelukäytäntö.

riippumattomien osapuolten välisiä markkinatransaktioita. Rahoitusvarojen noteerattuna markkinahintana käytetään senhetkistä ostokurssia.

Mikäli markkinoilla on vakiintunut arvostuskäytäntö rahoitusinstrumentille, jolle ei saada suoraan markkinahintaa (esim. OTC-johdannaiset), niin käypä arvo perustuu markkinoilla yleisesti käytettyyn markkinahinnan laskentamalliin ja mallin käyttämien syöttötietojen markkinanoteerauksiin.

Mikäli arvostuskäytäntö ei ole markkinoilla vakiintunut, käytetään markkina-arvon määrittämisessä asianomaiselle tuotteelle laadittua omaa arvostusmallia. Arvostusmallit pohjautuvat yleisesti käytettyihin laskentamenetelmiin ja ne kattavat kaikki ne osatekijät, jotka markkinaosapuolet ottaisivat huomioon hintaa asettaessaan sekä ovat yhdenmukaisia rahoitusinstrumenttien hinnoittelussa käytettävien hyväksytyjen taloudellisten menetelmien kanssa.

Arvostusmenetelminä käytetään markkinatransaktioiden hintoja, diskontattujen rahavirtojen menetelmää sekä toisen olennaisilta osin samanlaisen instrumentin tilinpäätöshetken käypää arvoa. Arvostusmenetelmissä otetaan huomioon arvio luottoriskistä, käytettävistä diskonttauskoroista, ennenaikaisen takaisinmaksun mahdollisuudesta ja muista sellaisista tekijöistä, jotka vaikuttavat rahoitusinstrumentin käyvän arvon määrittämiseen luotettavasti.

Epälikvidien rahoitusvarojen määrä OP Ryhmän taseessa on epäolennainen.

Aurum Sijoitusvakuutuksen epälikvidit rahoitusvelat (sijoitussopimukset) arvostetaan IAS 39:n perusteella käypään arvoon. Sijoitussopimusten käyvän arvon laskennassa käytetään arvostusmenetelmää, joka ottaa huomioon mm. rahan aika-arvon ja katteena olevien rahoitusvarojen käyvän arvon. Velan arvo ei voi kuitenkaan alittaa sopimuksen takaisinostoarvoa. Nämä sopimukset on luokiteltu tasolle 3 käyvän arvon hierarkiassa.

1.5.2 Rahoitusvarojen arvonalentuminen

Jokaisen raportointikauden päättyessä arvioidaan, onko objektiivista näyttöä siitä, että muun kuin käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavan rahoitusvaroihin kuuluvan erän arvo on alentunut.

Rahoitusvaroihin kuuluvan erän arvo on alentunut, jos arvonalentumisesta on objektiivista näyttöä yhden tai useamman, omaisuuserän alkuperäisen kirjaamisen

jälkeen toteutuneen tapahtuman seurauksena ja tällä on luotettavasti arvioitavissa oleva vaikutus rahoitusvaroista tulevaisuudessa saataviin arvioituihin rahavirtoihin.

Arvonalentumisen objektiivisena näyttönä voidaan pitää mm:

- merkittävää heikkenemistä liikkeeseenlaskijan tuloksessa, luottoluokituksessa, taseessa, maksukäyttäytymisessä tai liiketoimintasuunnitelmissa sekä epäedullisia muutoksia liikkeeseenlaskijan taloudellisessa tai toiminnallisessa ympäristössä
- bona fide -tarjousta ostaa sama tai samanlainen sijoitus markkinoilta alle hankinta-arvon
- tapahtumia tai olosuhteita, jotka heikentävät merkittävästi liikkeeseenlaskijan toimintamahdollisuuksia ja jatkuvuutta (going concern), esim. toiminnasta aiheutuneet negatiiviset kassavirrat, pääomien riittämättömyys, käyttö pääoman vähäisyys
- velallisen konkurssi tai muu uudelleenjärjestely tulee todennäköiseksi
- velallisen sopimusrikkomusta
- velalliselle annettua myönnytystä
- aikaisemmin kirjattua arvonalennusta
- rahoitusinstrumentin toimivien markkinoiden häviämistä.

Lisäksi oman pääoman ehtoisen instrumentin osalta merkittävä tai pitkäaikainen arvonalentuminen alle sen hankintamenon on objektiivinen näyttö arvonalentumisesta.

Arvonalentumisten kirjaamista on käsitelty tarkemmin eri rahoitusinstrumenttiryhmien kohdalla.

1.5.3 Arvopapereiden osto- ja myyntisopimukset

Molempia osapuolia velvoittavin takaisinmyyntiehdoin ostettujen arvopapereiden ostohinta merkitään taseeseen saamiseksi vastapuolen mukaan määräytyvään tase-erään. Ostohinnan ja takaisinmyyntihinnan erotus jaksotetaan korkotuotoksi sopimuksen voimassaoloajalle.

Molempia osapuolia velvoittavin takaisinostoehdoin myytyjen arvopapereiden myyntihinta kirjataan rahoitusvelaksi vastapuolen mukaan määräytyvään tase-erään. Myyntihinnan ja takaisinostohinnan erotus jaksotetaan korkokuluksi sopimuksen voimassaoloajalle. Takaisinostovelvollisuuksin myydyt ja vastaavat marginaalivakuudeksi annetut arvopaperit sisällytetään alkuperäiseen tase-erään sopimuksesta huolimatta.

1.5.4 Rahoitusinstrumenttien luokittelu ja kirjaaminen OP Ryhmän taseessa

Rahoitusvarat ja -velat luokitellaan alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä seuraaviin ryhmiin: käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin ja -velkoihin, lainoihin ja muihin saamisiin, eräpäivään asti pidettäviin sijoituksiin, myytävissä oleviin rahoitusvaroihin sekä muihin rahoitusvelkoihin. Luokittelu riippuu siitä, mihin tarkoitukseen kyseiset rahoitusvarat ja -velat on hankittu. Lainat ja muut saamiset, eräpäivään asti pidettävät sijoitukset ja muut rahoitusvelat arvostetaan jaksotettuun hankintamenuon efektiivisen koron menetelmällä.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien rahoitusvarojen ja -velkojen, eräpäivään asti pidettävien sijoitusten ja myytävissä olevien rahoitusvarojen ostot ja myynnit kirjataan taseeseen kauppapäivänä eli päivänä, jolloin sitoudutaan ostamaan tai myymään kyseinen rahoitusvaroihin tai velkoihin kuuluva erä. Lainat ja muut saamiset ryhmään luokitellut saamistodistukset kirjataan rahoitusvaroiksi kauppapäivänä ja annetut lainat sinä päivänä, jolloin asiakas nostaa lainan.

Ne rahoitusvarat ja -velat nettoutetaan taseessa, jossa OP Ryhmällä on tarkasteluhetkellä laillisesti toimeenpantavissa oleva kuittausoikeus tavanomaisessa liiketoiminnassa sekä laiminlyönti-, maksukyvyttömyys- ja konkurssitapauksissa ja se aikoo toteuttaa suoritukset nettomääräisesti. Taseessa netotetaan keskusvastapuoliselvityksessä olevat OTC-korkojohdannaiset, jotka selvitetään päivittäisessä selvitysprosessissa London Clearing Housen kanssa. Rahoitusvarat kirjataan pois taseesta, kun sopimusperusteinen oikeus rahoitusvaroihin kuuluvan erän rahavirtoihin lakkaa tai kun oikeudet on siirretty toiselle osapuolelle niin, että omistukseen liittyvät riskit ja edut on siirretty olennaisilta osin. Rahoitusvelat kirjataan pois taseesta, kun niiden veloitteet on täytetty ja niiden voimassaolo on lakannut.

1.5.4.1 Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja -velat

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavia tase-eriä ovat kaupankäynnin rahoitusvarat ja -velat, kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannaisopimukset, alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritetyt rahoitusvarat sekä velat vakuutusyhtiöiden myöntämistä sijoitussopimuksista, joilla ei ole oikeutta harkinnanvaraiseen lisäetun.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat kirjataan alun perin käypään arvoon ja transaktiomenot kirjataan kuluksi tuloslaskelmaan. Myöhempi käyvän arvon muutos samoin kuin myyntivoitot ja -tappiot, korkotuotot ja -kulut sekä osinkotuotot kirjataan tuloslaskelmaan luonteensa mukaiseen erään.

1.5.4.1.1 Kaupankäynnin rahoitusvarat ja -velat sekä johdannaissovimukset

Kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviin varoihin luokitellaan saamistodistukset sekä osakkeet ja osuudet, jotka on hankittu tarkoituksena hyötyä lyhyen aikavälin markkinahintojen muutoksista. Kaupankäyntivelat ovat velvoitteita toimittaa vastapuolelle arvopapereita, jotka on myyty, mutta joita ei ole ollut omistuksessa myyntihetkellä (lyhyeksi myynnit). Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävänä käsitellään myös kaikki johdannaissovimukset, paitsi tehokkaaseen suojaussuhteeseen määritetyt johdannaiset ja takaussopimusjohdannaiset.

1.5.4.1.2 Alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi luokitellut rahoitusvarat

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi rahoitusvaroiksi luokitellaan rahoitusvarat, jotka alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä peruuttamattomasti määritellään sellaisiksi.

Alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi määritetyt rahoitusvarat ovat joukkovelkakirjalainoja, joita hallinnoidaan ja niiden tulokellisuutta arvioidaan ryhmän riskienhallintaperiaatteiden mukaisesti käyvin arvoon mahdollisimman oikean ja ajantasaisen kuvan saamiseksi sijoitustoiminnasta. Raportointi ryhmän johdolle tehdään käyvin arvoon. Liiketoiminnan luonne on pitkän aikavälin sijoitustoimintaa, joten rahoitusvarat esitetään erillään kaupankäyntitarkoituksessa pidettävistä rahoitusvaroista.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattujen rahoitusvarojen ryhmään luokitellaan myös sellaiset yhdistetyt instrumentit, joissa kytketyn johdannaisen käypää arvoa ei pystytä määrittämään erikseen sekä sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin liittyvät sijoitukset.

1.5.4.2 Lainat ja muut saamiset

Lainoiksi ja saamisiksi luokitellut rahoitusvarat ovat muita kuin johdannaisvaroihin kuuluvia rahoitusvaroja, joilla on kiinteät tai määriteltävissä olevat maksuvirrat ja joita ei noteerata aktiivisilla markkinoilla. Vakuutussovimuksiin, korvaustenhoitosopimuksiin sekä sijoitusten myyntiin liittyvät saamiset esitetään tässä ryhmässä.

Lainat ja muut saamiset merkitään niitä alun perin kirjanpitoon kirjattaessa hankintamenuon, joka on annetun vastikkeen käypä arvo, johon on lisätty välittömästi kohdistettavissa olevat transaktiomenot. Alkuperäisen kirjaamisen jälkeen lainat ja muut saamiset arvostetaan jaksotettuun hankintamenuon.

Lainojen ja muiden saamisten arvonalentumisia kirjataan saamiskohtaisesti ja saamisryhmäkohtaisesti. Arvonalentumiset arvioidaan saamiskohtaisesti, mikäli asiakkaan vastuiden määrä on merkittävä. Muilta osin arvonalentumiset arvioidaan saamisryhmäkohtaisesti.

Arvonalentuminen kirjataan silloin, kun on saatu objektiivista näyttöä siitä, että saamista ei saada perityksi täysimääräisesti. Saamisen arvo on alentunut, jos sen arvioitujen vastaisten rahavirtojen nykyarvo – vakuus huomioon otettuna – on pienempi kuin luoton ja sen maksamattomien korkojen yhteenlaskettu kirjanpitoarvo. Tulevat rahavirrat diskontataan lainan alkuperäisellä efektiivisellä korolla. Jos laina on vaihtuvakorkoinen, diskonttauskorkona käytetään tarkasteluhetken sopimuksen mukaista korkoa. Tulosvaikutteisesti kirjattavan arvonalentumistappion suuruus on lainan kirjanpitoarvon ja sitä alhaisemman vastaisten rahavirtojen nykyarvon erotus.

Arvon alentumisen arviointiprosessi on kaksivaiheinen. Arvonalentumista arvioidaan saamiskohtaisesti yksittäin merkittävistä lainoista ja saamisista. Jos lainoja ja muita saamisista ei tarkastella saamiskohtaisesti, ne tulevat saamisryhmäkohtaisen arvonalennuslaskennan piiriin. Ryhmäkohtaisena arvonalentumisena kirjataan syntyneet mutta ei vielä raportoidut tappiot, joita ei vielä voida kohdistaa tietyille asiakaslainalle. Ryhmäkohtainen arvonalentuminen perustuu taloudellisen pääomavaateen laskennassa käytettävään tilastolliseen malliin. Malli on johdettu vakavaraisuuslaskennassa käytetystä odotetun tappion mallista, johon on tehty oikaisuja vastaamaan IFRS-vaatimuksia. Suurimmat oikaisut liittyvät vakavaraisuudelle asetettuihin viranomaisrajoihin sekä tappion synnyttävän tapahtuman toteutumiseen. Mallissa saamiset ryhmitellään luottoriskiominaisuuksiltaan samankaltaisiin ryhmiin rating-luokittain. Ryhmäkohtaisen arvonalentuminen lasketaan rating-luokittain odotetun tappion perusteella, jonka lisäksi laskennassa huomioidaan vakuuksien diskonttatut nykyarvot sekä aikaisempi keskimääräinen tappiokehitys.

Jos luoton maksusuunnitelmaa muutetaan, muutoksen syy ja vakavuusaste luokitellaan sisäisellä asteikolla. Osa maksusuunnitelmien muutoksista tehdään asiakassuhteiden hoidon perusteella eivätkä ne johdu asiakkaan maksukyvyyn heikkenemisestä. Nämä muutokset eivät vaikuta arvonalentumisen kirjaamiseen. Joissakin tapauksissa asiakkaan heikentyneestä maksukyvyistä johtuen annetaan myönnytys lainaehtoihin esim. lyhennysvapaa rajoitetuksi ajaksi tai muu luoton uudelleenjärjestely, jolla pyritään turvaamaan asiakkaan maksukyky ja rajoittamaan vastuiden luottoriskiä.

Tällaiset uudelleen neuvotellut luotot raportoidaan ongelmasaamisina. Maksusuunnitelman muutokset, jotka johtuvat asiakkaan heikentyneestä maksukyvyystä vaikuttavat yhdessä muiden kriteerien kanssa asiakkaan luottoluokitusta heikentävästi ja siten lisäävät ryhmäkohtaisen arvonalennuksen määrää. Korkeimman vakavuusasteen maksusuunnitelman muutoksella on vaikutus myös luoton ohjautumiseen saamiskohtaisen arvonalentumistestauksen piiriin. Jos asiakas on pysynyt uudessa maksusuunnitelmassa eikä asiakkaan vastuista ole kirjattu saamiskohtaista arvonalennusta, se poistuu ongelmasaamisten ryhmästä. Maksusuunnitelmien muutosten kehitystä raportoidaan säännöllisesti johdolle asiakkaiden maksukykyä ennakoivana mittarina.

Lainat ja saamiset luokitellaan liitetiedoissa luoton laadun arvioimiseksi myös sen perusteella miten velallisen arvioidaan suoriutuvan tulevasta maksuveloitteistaan. Laina luokitellaan järjestämättömäksi ("non-performing") silloin kun sen maksut ovat erääntyneet yli 90 pv, asiakas on luokiteltu ryhmän sisäisessä 12-portaisessa ratingluokittelussa kahteen heikoimpaan luokkaan (11 tai 12) tai lainaan on tehty saamiskohtainen arvonalentuminen. Muissa tilanteissa laina luokitellaan terveeksi ("performing").

Saamiskohtainen sekä ryhmäkohtainen arvonalentuminen kirjataan erillisiä vähennystilejä käyttäen, jotka esitetään saamisten tase-erän vähennyksenä. Arvonalentumiset kirjataan tuloslaskelmassa erään Saamisten arvonalentumiset. Arvonalentumisen jälkeen koron tulouttamista jatketaan arvonalennetulle määrälle.

Laina kirjataan pois taseesta, kun kaikki perintätoimet on suoritettu loppuun tai lainan ehtoja muutetaan merkittävästi (esim. uudelleenrahoitus) tai muutoin johdon päätöksellä. Taseesta pois kirjaamisen jälkeen saadut suoritukset kirjataan saamisten arvonalentumisten oikaisuiksi. Mikäli asiakkaan maksukyvyyn palautumisesta saadaan objektiivista näyttöä, aiemmin kirjattujen arvonalentumisten määrä arvioidaan uudelleen ja maksukyvyyn parantumisesta aiheutuvat muutokset kirjataan tuloslaskelmaan.

1.5.4.3 Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset

Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset ovat muita kuin johdannaisvaroihin kuuluvia rahoitusvaroja, joilla on kiinteät tai määriteltävissä olevat maksuvirrat ja jotka on hankittu aikomuksella pitää ne eräpäivään saakka. Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset kirjataan alun perin käypään arvoon, johon lisätään transaktiomenot. Myöhemmin ne käsitellään kirjanpidossa jaksotetun hankintamenon määräisinä.

Eräpäivään asti pidettävien sijoitusten arvonalentumista tarkastellaan samojen periaatteiden mukaisesti kuin lainojen ja saamisten arvonalentumista. Saamistodistuksen arvonalentumisena kirjataan

sen kirjanpitoarvon ja sitä alhaisemman vastaisten rahavirtojen nykyarvon erotus.

Eräpäivään asti pidettävien rahoitusvarojen ryhmästä myydään sijoituksia ennen niiden eräpäivää vain IAS 39 -standardissa mainituissa poikkeustilanteissa.

1.5.4.4 Myytävissä olevat rahoitusvarat

Myytävissä olevat rahoitusvarat ovat muita kuin johdannaisvaroihin kuuluvia rahoitusvaroja, joita ei sisällytetä edellä mainittuihin rahoitusvarojen luokkiin, mutta jotka saatetaan myydä ennen eräpäivää. Myytävissä olevat rahoitusvarat koostuvat saamistodistuksista, osakkeista ja osuuksista.

Myytävissä olevat rahoitusvarat kirjataan ostohetkellä taseeseen hankintamenoon, joka on niistä maksetun vastikkeen käypä arvo lisätynä hankintaan suoraan kohdistettavilla transaktiomenoilla. Myytävissä olevat rahoitusvarat arvostetaan taseessa käypään arvoon. Arvonmuutokset kirjataan muihin laajan tuloksen eriin, josta ne kirjataan tuloslaskelmaan, kun omaisuuserä kirjataan pois taseesta tai on objektiivista näyttöä siitä, että sen arvo on alentunut.

Myytävissä olevien rahoitusvarojen kohdalla objektiiviseksi näytöksi katsotaan saamistodistusten osalta esimerkiksi liikkeeseenlaskijan luottoriskiluokituksen huomattava negatiivinen muutos tai oman pääoman ehtoisen instrumentin osalta sen käyvän arvon merkittävä tai pitkäaikainen aleneminen alle sen hankintamenon.

Jos arvopaperin markkina-arvo arvonalentumiskirjauksen jälkeen edelleen alentuu, kirjataan arvonalennus tuloslaskelmaan.

Jos myytävissä oleviin rahoitusvaroihin luokitellun, arvonalentuneen saamistodistuksen käypä arvo myöhemmin nousee ja nousu voidaan objektiivisesti todeta liittyvän arvonalentumistappiokirjauksen jälkeiseen tapahtumaan, arvonalentumistappio peruutetaan ja kirjataan tuloslaskelmaan. Jos arvonalentuneen oman pääoman ehtoisen instrumentin käypä arvo myöhemmin nousee, arvonnousu kirjataan muihin laajan tuloksen eriin.

Kiinteäkorkoisten joukkovelkakirjalainojen nimellisarvon ja hankintahinnan välinen erotus jaksotetaan korkotuottoihin lainan arvioidulle juoksuajalle efektiivisen koron menetelmää käyttäen.

1.5.5 Rahavarat

Rahavarat koostuvat käteisistä varoista ja vaadittaessa maksettavista saamisista luottolaitoksilta.

1.5.6 Muut rahoitusvelat

Muut rahoitusvelat -luokkaan sisällytetään muut kuin

käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi luokitellut rahoitusvelat. Muita rahoitusvelkoja ovat talletukset ja muut velat luottolaitoksille ja asiakkaille sekä liikkeeseen lasketut velkakirjat ja muut rahoitusvelat. Muut rahoitusvelat kirjataan taseeseen selvityspäivänä ja käsitellään kirjanpidossa alkuperäisen kirjaamisen jälkeen jaksotetun hankintamenon määräisinä.

Kiinteäkorkoisten joukkovelkakirjalainojen nimellisarvon ja hankintahinnan välinen erotus jaksotetaan korkokuluihin lainan arvioidulle juoksuajalle.

1.5.7 Johdannaissopimukset

Johdannaissopimukset luokitellaan suojaaviin ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviin ja ne sisältävät korkojohdannaiset, valuuttajohdannaiset, osakejohdannaiset, hyödykejohdannaiset ja lottojohdannaiset. Johdannaiset arvostetaan aina käypään arvoon.

1.5.7.1 Suojaavat johdannaiset

OP Ryhmässä on laadittu suojauslaskennassa käytettävät menetelmät ja sisäiset periaatteet, joiden mukaisesti rahoitusinstrumentti voidaan määrittellä suojaavaksi. Suojausperiaatteiden mukaisesti OP Ryhmässä voidaan suojautua korkoriskiltä, valuuttakurssiriskiltä ja hintariskiltä soveltamalla käyvän arvon tai rahavirran suojausta. Käyvän arvon suojauksella suojaudutaan suojattavan kohteen käyvän arvon muutoksilta ja rahavirran suojauksella suojaudutaan tulevien rahavirtojen vaihtelulta.

Sopimuksia ei voi käsitellä suojauslaskennan sääntöjen mukaisesti kirjanpidossa, mikäli IAS 39:n edellyttämä suojausinstrumentin ja siihen liittyvän suojauskohteen välinen suojaussuhde ei täytä standardin kriteerejä. OP Ryhmässä tehdään myös johdannaissopimuksia, joilla tosiasiaa suojaudutaan taloudellisilta riskeiltä, mutta jotka eivät täytä näitä kriteerejä.

Keskusvastapuoliselvityksessä olevien OTC-korkojohdannaisten käyvät arvot selvitetään päivittäin käteis suorituksella. Taseessa nämä selvitetty johdannaiset netotetaan ja ne näkyvät nettona käteisvarojen muutoksena. Muut johdannaiset esitetään taseessa bruttoperiaatteella, jolloin positiiviset arvonmuutokset esitetään Johdannaissuoroina ja negatiiviset arvonmuutokset Johdannaissuoroina.

1.5.7.2 Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannaiset

Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävistä koronvaihtosopimuksista saatujen ja niistä maksettujen korkojen erotus merkitään korkokatteeseen ja niitä vastaavat siirtyvät korot muihin varoihin ja muihin velkoihin. Kaupankäyntitarkoituksessa

pidettävien johdannaisten arvonmuutokset kirjataan tuloslaskelman erään "Kaupankäynnin nettotuotot", "Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot" tai "Henkivakuutustoiminnan nettotuotot". Johdannaissopimuksista taseeseen merkityt positiiviset arvonmuutokset kirjataan varoiksi erään "Johdannaissopimukset, varat", "Vahinkovakuutustoiminnan varat" tai "Henkivakuutustoiminnan varat" ja negatiiviset erään "Johdannaissopimukset, velat", "Vahinkovakuutustoiminnan velat" tai "Henkivakuutustoiminnan velat".

Liikkeeseen laskettuihin strukturoituihin lainoihin ja tiettyihin luottosopimuksiin liittyvät ns. kytketyt johdannaiset erotetaan pääsopimuksesta ja arvostetaan taseessa käypään arvoon. Näiden kytkettyjen johdannaisten ja niitä suojaavien johdannaisten käypien arvojen muutokset kirjataan Korkokatteeseen.

1.5.8 Suojauslaskenta

Suojauslaskennalla todennetaan, että suojaussuhteessa olevan suojaavan instrumentin käyvän arvon tai rahavirtojen muutokset kumoavat suojatun kohteen vastaavat muutokset kokonaan tai osittain.

Suojaavien ja suojattavien instrumenttien välinen yhteys dokumentoidaan määrämuotoisesti. Dokumentaatio sisältää tiedot riskienhallinnan periaatteista, suojausstrategiasta ja menetelmistä, joilla suojauksen tehokkuus osoitetaan. Suojauksen tehokkuus osoitetaan suojauksen tehoketkellä ja suojausperiodin aikana vertailemalla suojaavan ja suojattavan instrumentin käypien arvojen tai rahavirtojen muutoksia keskenään. Suojaus katsotaan tehokkaaksi, kun suojaavaan instrumentin käyvän arvon tai rahavirtojen muutos eliminoi suojauksen kohteena olevan sopimuksen tai portfolion käyvän arvon tai rahavirtojen muutoksesta 80–125 prosenttia.

Suojauslaskennassa ei käytetä makrosuojausmallia eikä EU:n sallimaa IAS 39 ns. "carve-out" -standardia.

1.5.8.1 Käyvän arvon suojauslaskenta

Korkoriskin käyvän arvon suojaus kohdistuu pitkäaikaisiin, kiinteäkorkoisiin velkoihin (kuten omat emissiot ja eräät määräaikaistalletusten emissiot), yksittäisiin joukkovelkakirjalaina- ja luottoportfolioihin sekä yksittäisiin luottoihin. Suojausinstrumentteina käytetään koronvaihtosopimuksia sekä koron- ja valuutanvaihtosopimuksia (OTC swap-sopimuksia). Osake- ja valuutariskin suojaus kohdistuu vahinko- ja henkivakuutuksen osakerahastosijoituksiin.

Johdannaissopimusten, jotka on dokumentoitu käypää arvoa suojaaviksi ja jotka ovat suojauskohteena tehokkaita, käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmaan. Myös suojauskohteena olevat omaisuus- ja velkaerät

arvostetaan suojausten aikana suojatun riskin osalta käypään arvoon ja käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmaan.

Käyvän arvon suojauslaskennassa suojaavan ja suojattavan instrumentin arvonmuutokset kirjataan pankkitoiminnassa tuloslaskelman Korkokatteeseen (luotot ja omat emissiot) ja Sijoitustoiminnan nettotuottoihin (myytävissä oleviin rahavaroihin sisältyvät joukkovelkakirjalainat). Vahinko- ja Henkivakuutuksissa ne kirjataan sijoitustoiminnan nettotuottoihin (myytävissä oleviin rahoitusvaroihin sisältyvät rahastosijoitukset).

1.5.8.2 Rahavirran suojauslaskenta

Rahavirran suojauksella suojataan vaihtuvakorkoisten velkakirjalainojen tai muiden vaihtuvakorkoisten varojen ja velkojen korkorahavirtoja. Lisäksi rahavirran suojausta käytetään korkosidonnaisuusittain määritellyn luottokannan tulevien korkovirtojen suojaukseen. Suojaavina instrumentteina käytetään pääasiassa koronvaihtosopimuksia.

Johdannaissopimukset, jotka on dokumentoitu rahavirtaa suojaaviksi ja jotka ovat suojauksessa tehokkaita, arvostetaan käypään arvoon. Käyvän arvon muutoksesta tehokkaan suojauksen osuus kirjataan muihin laajan tuloksen eriin. Tehoton osuus kirjataan tulokseen. Omaan pääomaan kertyneet käyvän arvon muutokset kirjataan tulokseen sille tilikaudelle, jona suojauksen kohteena olevat rahavirrat toteutuvat.

1.6 Sijoituskiinteistöt

Sijoituskiinteistö on maa-alue ja/tai rakennus tai rakennuksen osa, joka omistetaan vuokratuoton tai omaisuuden arvonnousun hankkimiseksi. Myös sellaiset kiinteistöt, joista vähäinen osuus on omistajayhtiön omassa tai sen henkilökunnan käytössä luetaan sijoituskiinteistöiksi. Omassa tai henkilökunnan käytössä olevaa osuutta ei kuitenkaan lueta sijoituskiinteistöksi silloin, kun tämä osa on myytävissä erikseen. OP Ryhmän taseessa sijoituskiinteistöt esitetään sijoitusomaisuutena, vahinkovakuutustoiminnan varoina tai henkivakuutustoiminnan varoina.

Sijoituskiinteistöt merkitään taseeseen alun perin hankintameno, joka sisältää transaktiomenot. Alkuperäisen kirjaamisen jälkeen sijoituskiinteistöt arvostetaan käypään arvoon. Myös rakenteilla olevat sijoituskiinteistöt arvostetaan käypään arvoon edellyttäen, että käypä arvo on luotettavasti määritettävissä. Käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmaan joko vahinkovakuutuksen, henkivakuutuksen tai sijoitustoiminnan sijoituskiinteistöjen nettotuottoihin.

Jos vertailukelpoista markkinatietoa arvioitavaa kohdetta vastaavien kiinteistöjen toteutuneista kauppahinnoista ei ole saatavilla, käytetään

liike-, toimisto- ja teollisuuskiinteistöjen käyvän arvon määrittelyn pohjana tuottoarvolaskentaa ja kohdekohtaiseen nettotuottoon perustuvia sisäisiä laskentamalleja. Tuottoarvon laskennassa hyödynnetään sekä ryhmän sisäistä että ulkoista tietoa. Kohteen nettotuotto muodostuu vuokratuottojen ja hoitokulujen erotuksesta ja se perustuu voimassa olevien vuokrasopimusten mukaiseen tuottoon tai, sikäli kuin kun voimassa olevaa vuokrasopimusta ei ole, keskimääräisiin markkinavuokriin. Tuotoista vähennettävät kulut perustuvat pääosin toteutuneisiin kuluihin. Laskennassa huomioidaan myös oletus kohteen vajaakäytöstä. Tuottoarvon laskentaa varten markkinavuokra- ja kustannustasoista hankitaan tietoa ryhmän oman asiantuntemuksen lisäksi ulkopuolisista lähteistä. Sijoituskiinteistöjen tuottovaatimukset määräytyvät kohteen käyttötarkoituksen, sijainnin ja kunnan/ajanmukaisuuden perusteella ja ne perustuvat KTI Kiinteistötieto Oy:n toimittamiin markkinatietoihin.

Asuntojen ja maa-alueiden käypä arvo arvioidaan pääasiassa kauppa-arvomenetelmällä perustuen vastaavanlaisten kohteiden toteutuneisiin kauppahintatietoihin ja OP Ryhmän sisäiseen asiantuntemukseen. Rakentamattomien tonttien arvossa on huomioitu arviointihetken kaavoitus- ja markkinatilanne. Merkittävimpien kohteiden käypä arvo perustuu ulkopuolisten, AKA-auktorisoitujen arvioitsijoiden laatimiin arviokirjoihin. Ulkopuoliset arvioitsijat käyttävät arviointinsa pohjana kassavirta-analyysejä.

1.7 Aineettomat hyödykkeet

1.7.1 Liikearvo

1.1.2010 jälkeen tapahtuneiden liiketoimintojen yhdistämisissä syntyvä liikearvo kirjataan määrään, jolla luovutettu vastike, määräysvallattomien omistajien osuus käyvin arvo in hankinnan kohteessa ja aiemmin omistettu osuus yhteenlaskettuna ylittävät ryhmän osuuden hankitun nettovarallisuuden käyvästä arvosta.

Aiemmin tapahtuneissa hankinnoissa liikearvo vastaa sitä osaa hankintamenoista, joka ylittää ryhmän osuuden hankittujen yksilöitävissä olevien varojen, velkojen ja ehdollisten velkojen nettomääräisestä käyvästä arvosta hankinta-ajankohtana.

Liikearvo testataan vuosittain mahdollisen arvonalentumisen varalta. Arvonalentumistestausta varten liikearvo kohdistetaan rahavirtaa tuottaville yksiköille, jotka ovat joko liiketoimintasegmenttejä tai niihin kuuluvia yrityksiä. Liikearvo arvostetaan alkuperäiseen hankintameno vähennettynä kertyneillä arvonalentumistappioilla.

1.7.2 Hankitun vakuutuskannan arvo

Hankitusta vakuutuskannasta kirjataan hankitun vakuutuskannan arvoa vastaava aineeton

hyödyke silloin, kun vakuutuskanta hankitaan joko suoraan toiselta vakuutusyhtiöltä tai tytäryhtiön hankinnan kautta. Hankittujen vakuutus sopimusten käypä arvo määritetään arvioimalla tulevien rahavirtojen nykyarvo hankintahetken vakuutuskannan mukaan. Alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä hankittujen vakuutus sopimusten käypä arvo jaetaan kahteen osaan eli vakuutus sopimukseen liittyvään velkaan, joka arvostetaan siihen hankintahetkellä sovellettavia periaatteita noudattaen, ja aineettomaan hyödykkeeseen. Hankinnan jälkeen aineeton hyödyke kirjataan liiketoiminnasta riippuen joko etupainotteisina poistoina tai tasapoistoina kuluksi hankittujen sopimusten arvioituna vaikutusaikana. Vaikutusaika tarkistetaan vuosittain ja arvo poistetaan vahinkovakuutuksessa 1–4 vuodessa ja henkivakuutuksessa 15 vuodessa. Aineeton hyödyke testataan vuosittain vakuutus sopimukseen liittyvän velan riittävyystestin yhteydessä.

1.7.3 Vakuutus sopimusten aktivoituiden hankintamenot

OP Ryhmässä aktivoidaan Baltian vahinkovakuutus toiminnassa palkkio- ym. menoja, jotka liittyvät uusien vakuutus sopimusten hankintaan tai olemassa olevien sopimusten uudistamiseen. Syntyvä aineeton hyödyke poistetaan tasapoistoin sopimusten vaikutusaikana. Aineeton hyödyke arvioidaan vuosittain arvonalentumisen varalta vakuutus sopimukseen liittyvän velan riittävyystestin yhteydessä.

1.7.4 Asiakassuhteet

Liiketoimintojen yhdistämisissä hankitut yksilöitävissä olevat asiakassuhteet arvostetaan hankinnan yhteydessä käypään arvoon. Asiakassuhteista muodostuva aineeton hyödyke kirjataan tasapoistoina kuluksi arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa. OP Ryhmässä hankittujen asiakassuhteiden taloudelliseksi vaikutusajaksi on arvioitu 5–13 vuotta.

Arvioituiden taloudellisten vaikutusajojen ovat pääosin seuraavat:

Rakennukset	20–50 vuotta
Varavalmatilat ja generaattorit	15 vuotta
Koneet ja kalusto	3–10 vuotta
Atk-laitteistot	3–5 vuotta
Autot	5–6 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet	3–10 vuotta

Hyödykkeiden jäännösarvo ja taloudellinen vaikutusaika tarkistetaan jokaisessa tilinpäätöksessä ja tarvittaessa oikaistaan kuvastamaan taloudellisen hyödyn odotuksissa tapahtuneita muutoksia.

1.8.1 Aineellisen ja aineettoman omaisuuden arvonalentumiset

Jokaisen tilinpäätöksen yhteydessä arvioidaan,

1.7.5 Tuotemerkit

Liiketoimintojen yhdistämisissä hankitut yksilöitävissä olevat tuotemerkit arvostetaan hankinnan yhteydessä käypään arvoon. Tuotemerkkien taloudellinen vaikutusaika on arvioitu rajoittamattomaksi, koska ne vaikuttavat rahavirtojen kerryttämiseen määrittelemättömän ajan. Tuotemerkkien arvoa testataan vuosittain arvonalentumisen varalta.

1.7.6 Muut aineettomat hyödykkeet

Muut aineettomat hyödykkeet arvostetaan poistoilla ja arvonalentumisilla vähennettyyn hankintamenuon. Poistot kirjataan kuluksi tietokoneohjelmistojen ja lisenssien osalta 2–10 vuodessa ja muiden aineettomien hyödykkeiden osalta pääsääntöisesti 5 vuodessa. Sisäisesti aikaansaatuja aineettomien hyödykkeiden (ohjelmistot) kehittämisestä johtuvat menot aktivoidaan siitä lähtien, kun on todettu, että ohjelmistosta saadaan tulevaisuudessa taloudellista hyötyä. Hyödykettä poistetaan siitä lähtien, kun se on valmis käytettäväksi. Poistoaika on pääosin 3–10 vuotta. Hyödyke, joka ei ole vielä valmis käytettäväksi, arvioidaan vuosittain arvonalentumisen varalta.

1.8 Aineelliset hyödykkeet

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet arvostetaan poistoilla ja arvonalentumisilla vähennettyyn hankintamenuon. Hyödykkeet poistetaan tasapoistoin arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Maa-alueista ei tehdä poistoja. Hyödykkeeseen liittyvät alkuperäisen hankinnan jälkeen syntyvät menot aktivoidaan hyödykkeen kirjanpitoarvoon vain, jos on todennäköistä, että hyödykkeestä kertyy alun perin arvioitua suurempaa taloudellista hyötyä.

onko omaisuuden arvonalentumisesta viitteitä. Jos viitteitä on, arvioidaan kyseisestä omaisuuserästä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Viitteiden olemassaolosta riippumatta kerrytettävissä oleva rahamäärä arvioidaan vuosittain keskeneräisistä hyödykkeistä, liikearvosta ja niistä aineettomista hyödykkeistä, joiden taloudellinen vaikutusaika on rajoittamaton (tuotemerkit).

Jos omaisuuserän kirjanpitoarvo on suurempi kuin arvio sen tulevaisuudessa kerryttämästä rahamäärästä, ylittävä osa kirjataan kuluksi.

Kerrytettävissä oleva rahamäärä on omaisuuserän käypä arvo vähennettynä myynnistä johtuvilla menoilla (nettomyyntihinta) tai sitä korkeampi käyttöarvo. Kerrytettävissä oleva rahamäärä pyritään lähtökohtaisesti määrittämään omaisuuserän nettomyyntihinnan kautta. Jos nettomyyntihintaa ei voida määrittää, omaisuuserälle määritellään käyttöarvo. Käyttöarvo on niiden vastaisten rahavirtojen nykyarvo, jonka omaisuuserän odotetaan kerryttävän. Diskonttokorkona käytetään ennen veroa määritettyä korkoa, joka kuvastaa markkinoiden näkemystä rahan aika-arvosta ja omaisuuserään liittyvistä erityisriskeistä. Edellä mainittujen vuosittain testattavien omaisuuserien arvonalentumistarve määritellään aina käyttöarvon laskennan kautta.

Mikäli omaisuuserälle ei voida määrittää nettomyyntihintaa eikä se kerrytä itsenäistä, muista eristä riippumatonta rahavirtaa, määritellään arvonalentumistarve sen rahavirtaa tuottavan yksikön eli liiketoimintasegmentin tai siihen kuuluvan yrityksen kautta, johon omaisuuserä kuuluu. Tällöin verrataan yksikköön sisältyvien omaisuuserien kirjanpitoarvoja koko rahavirtaa tuottavan yksikön kerrytettävissä olevaan rahamäärään.

Arvonalentumistappio peruutetaan, jos olosuhteissa on tapahtunut muutos ja hyödykkeen kerrytettävissä oleva rahamäärä on muuttunut arvonalentumisen kirjaamisajankohdasta. Arvonalentumistappiota ei peruuteta enempää kuin mikä hyödykkeen kirjanpitoarvo olisi ilman arvonalentumistappion kirjaamista. Liikearvosta kirjattua arvonalentumistappiota ei peruuteta missään tilanteessa.

1.9 Vuokrasopimukset

Vuokrasopimukset samoin kuin eri järjestelyihin sisältyvät vuokrasopimukset luokitellaan sopimuksen syntymisajankohdasta rahoitusleasingisopimuksiksi tai muiksi vuokrasopimuksiksi liiketoimen tosiasiallisen sisällön mukaan. Vuokrasopimus on rahoitusleasingisopimus, mikäli se siirtää vuokralaiselle olennaisilta osin omistamiselle ominaiset riskit ja edut. Muutoin se on muu vuokrasopimus. Vuokrasopimukset luokitellaan sopimuksen syntymisajankohdasta.

Rahoitusleasingisopimuksilla vuokralle annetut hyödykkeet esitetään taseessa saamisina asiakkailta. Saaminen kirjataan määrään, joka on yhtä suuri kuin vuokrasopimuksen nettosisjoitus. Sopimuksesta saatava rahoitustuotto kirjataan korkotuottoihin siten, että se tuottaa vuokralle antajan jäljellä olevalle nettosisjoitukselle kultakin tilikaudelta samansuuruisen tuottoasteen.

Rahoitusleasingisopimuksella vuokralle otetut hyödykkeet esitetään aineellisissa hyödykkeissä ja vastaava rahoitusleasingvelka muissa veloissa. Vuokralle otetut hyödykkeet merkitään sopimuksen alkamisajankohdasta taseeseen varoiksi ja veloiksi määrään, joka on yhtä suuri kuin vuokratun hyödykkeen käypä arvo tai sitä alempi vähimmäisvuokrien nykyarvo. Poistot aineellisiin hyödykkeisiin kirjatuista varoista tehdään taloudellisen pitoajan tai lyhyemmän vuokra-ajan kuluessa. Rahoitusmenot kirjataan korkokuluihin siten, että jäljellä olevalle velalle tulee kullakin tilikaudella samansuuruisen korkoprosentti.

Muulla vuokrasopimuksella vuokralle annetut hyödykkeet esitetään aineellisissa hyödykkeissä, ja vuokratuotot kirjataan tasaerinä vuokra-ajan kuluessa. Muulla vuokrasopimuksella otettujen hyödykkeiden vuokrat merkitään tuloslaskelmaan kuluiksi tasasuuruuksina erinä vuokra-ajan kuluessa.

1.10 Työsuhde-etuudet

1.10.1 Eläke-etuudet

OP Ryhmän yhtiöiden työntekijöiden lakisääteinen eläketurva hoidetaan joko OP-Eläkekassassa tai vakuutusyhtiöiltä otetuina vakuutusina. Eräät OP Ryhmän yritykset ovat järjestäneet työntekijöille lisäeläketurvan joko OP-Eläkesäätiön tai vakuutusyhtiön kautta.

OP Ryhmässä on sekä etuus- että maksupohjaisia eläkejärjestelyjä. OP-Eläkekassassa hoidetut eläkejärjestelyt työkyvyttömyys- ja vanhuuseläkkeiden rahastoidulta osin ovat etuus- ja maksupohjaisia järjestelyjä. Vakuutusyhtiöissä hoidetut järjestelyt voivat olla joko etuus- tai maksupohjaisia. OP-Eläkesäätiössä hoidetut järjestelyt ovat kokonaisuudessaan etuus- ja maksupohjaisia.

Eläkejärjestelyistä johtuvat kulut kirjataan tuloslaskelman erään ”Henkilöstökulut”. Maksupohjaisissa järjestelyissä vakuutusmaksut maksetaan vakuutusyhtiölle ja kirjataan kuluksi sille tilikaudelle, jota veloitus koskee. Maksupohjaisissa järjestelyissä muita maksuvelvoitteita ei ole.

Etuus- ja maksupohjaiset järjestelyt vakuutusyhtiöissä, OP-Eläkekassassa ja OP-Eläkesäätiössä rahoitetaan suorituksilla, jotka perustuvat vakuutusmatemaattisiin laskelmiin.

Etuus- ja maksupohjaisissa järjestelyissä velkaeränä esitetään järjestelystä johtuvien velvoitteiden nykyarvo tilinpäätöspäivänä vähennettynä järjestelyyn kuuluvien varojen käyväällä arvolla.

Etuus- ja maksupohjaisten eläkejärjestelyjen velvoitteet on laskettu kustakin järjestelystä erikseen. Laskenta on suoritettu ennakoituun etuus- ja maksupohjaisuuksiin perustuvalla menetelmällä (project unit credit method). Eläkemeno kirjataan kuluksi henkilöiden palvelusajalle auktorisoitujen

vakuutusmatemaatikkojen suorittamien laskelmien perusteella. Eläkevelvoitteen nykyarvoa laskettaessa käytetty diskonttauskorko on määritelty yritysten liikkeeseen laskemien korkealaatuisten joukkovelkakirjalainojen raportointikauden päättymispäivän markkinatuoton perusteella.

Eläkevelvoitteen uudelleen määrittämisestä johtuvat erät kirjataan muihin laajan tuloksen eriin sillä kaudella, jonka aikana ne syntyvät. Kirjattaessa uudelleen määrittämisestä johtuvia eriä muihin laajan tuloksen eriin, ei näitä eriä enää siirretä tulosvaikutteisesti myöhemmillä tilikausilla.

Eläkejärjestelyn supistaminen kirjataan tapahtumahetkellä.

1.10.2 Johdon pitkän aikavälin palkitseminen

OP Ryhmässä on käytössä johdon lyhyen ja pitkän aikavälin palkitsemisjärjestelmä, joiden perusteella niihin kuuluvat henkilöt voivat saada joko pelkästään rahana tai osittain OP:n liikkeeseen laskeman debentuurilainan ja rahan yhdistelmänä selvitetävän palkkion ns. ansainta- ja sitouttamisjakson aikana suorittamistaan työsuorituksista. Palkitsemisjärjestelmien arvioitu maksimimäärä lasketaan järjestelmän myöntämishetkellä. Kuluksi kirjattava määrä jaksetetaan henkilöstökuluihin ja siirtovelkoihin oikeuden syntymisajanjakson kuluessa.

Saavutettujen tavoitteiden mukainen toteutuneen palkkion määrää tarkastetaan neljännesvuosittain. Alkuperäisiin arvioihin tehtävien tarkistusten mahdolliset vaikutukset kirjataan henkilöstökuluna tuloslaskelmaan, ja vastaava oikaisu tehdään siirtovelkoihin.

1.11 Vakuutustoiminnan varat ja velat

1.11.1 Vakuutustoiminnan rahoitusvarojen luokittelu

Vakuutustoiminnan rahoitusvarojen luokittelu on esitetty kohdassa Rahoitusinstrumenttien luokittelu ja kirjaaminen OP Ryhmän taseessa.

1.11.2 Vakuutusyhtiöiden myöntämien sopimusten luokittelu ja ryhmittely

Vakuutus sopimuksia ovat sopimukset, joilla siirretään sopimuksen omistajalta vakuutusyhtiölle merkittävä vakuutusriski, siten kuin se on määritelty IFRS 4 - standardissa. Muut sopimukset, joita yhtiö saa toimilupansa perusteella myöntää, ovat sijoitus sopimuksia. Jos sopimuksessa ei ole tilinpäätöshetkellä merkittävää vakuutusriskiä, mutta sopimuksen omistajalla on oikeus muuttaa sopimusta siten, että sopimus siirtää merkittävän vakuutusriskin yhtiölle, niin sopimus luokitellaan vakuutus sopimukseksi. Sopimukset luokitellaan sopimuksittain tai sellaisien sopimuslajien mukaan, joiden sisältämät riskit ovat homogeenisia. Jos useampi sopimus tehdään samanaikaisesti saman vastapuolen kanssa tai

sopimukset riippuvat toisistaan, nämä sopimukset käsitellään kuitenkin yhdessä.

Vakuutus sopimuksissa säästö- ja vakuutusosaa ei eroteta toisistaan erikseen käsiteltäviksi.

Vahinkovakuutusyhtiöiden myöntämät sopimukset ovat lähes kaikki vakuutus sopimuksia. Sopimukset, joissa toteutuneiden ja ennakoitujen vahinkojen erotus tasataan lisämaksulla, ja jotka eivät sisällä vakuutusriskiä, on luokiteltu sijoitus sopimukseksi.

Henkivakuutusyhtiöiden myöntämät kapitalisaatiosopimukset eivät sisällä vakuutusriskiä, joten ne luokitellaan sijoitus sopimukseksi. Aurum Sijoitusvakuutuksen eläkesopimukset ovat kaikki sijoitus sopimuksia, sillä ne eivät sisällä merkittävää vakuutusriskiä eikä niissä ole vakuutuksenottajalla oikeutta muuttaa sopimuksia sellaisiksi.

Vakuutus sopimukset jaetaan sopimuksen riskin mukaan ryhmiin siten, että kussakin ryhmässä sopimusten riskit ovat homogeenisia. Vahinkovakuutus sopimusten ryhmittelyssä otetaan huomioon vakuutettu kohde, eroavuudet sopimuskausien pituuksissa tai siinä kuinka kauan keskimäärin kuluu vakuutustapahtuman sattumisesta siihen, että se on kokonaan korvattu (vahingon selviämisenopeus). Henkivakuutuksessa otetaan huomioon kertykö vakuutukseen säästöä, miten kertyneen säästön tuottokomponentti määräytyy sekä onko sopimus elämän- vai kuolemanvaran vakuutus tai työkyvyttömyysvakuutus.

Vakuutus sopimusten pääryhmät ovat lyhytkestoiset vahinkovakuutus sopimukset, pitkäkestoiset vahinkovakuutus sopimukset sekä henkivakuutus sopimukset.

Lyhytkestoisten vahinkovakuutus sopimusten voimassaoloaika on yleensä 12 kuukautta tai vähemmän, hyvin harvoin yli kaksi vuotta. Etenkin yksityishenkilöiden vakuutukset, ajoneuvovakuutukset ja lakisääteiset tapaturmavakuutukset ovat yleensä jatkuvia vuosivakuutuksia, jotka luetaan lyhytkestoisiksi.

Pitkäkestoisiksi vahinkovakuutus sopimukseksi luokitellaan ne vakuutus sopimukset, joiden keskimääräinen voimassaoloaika on vähintään kaksi vuotta. Näitä ovat ainaisvakuutukset sekä asuntokauppalaan mukaiset rakennusvirhevakuutukset.

Henkivakuutus sopimuksia ovat säästöpainotteiset kerta- ja jatkuvamaksuiset henkivakuutukset, joissa on tarkoitus maksaa vakuutussumma vakuutuksen päättyessä, yksilölliset eläkevakuutukset, ryhmäeläkevakuutukset, jotka täydentävät lakisääteistä eläketurvaa, sekä riskivakuutukset, jotka on myönnetty pääosin kuoleman tai työkyvyttömyyden varalta. Henki- ja eläkevakuutusten säästöt voivat olla joko takuukorkoisia, joilla

on oikeus harkinnanvaraiseen osuuteen yhtiön ylijäämästä, tai sijoitussidonnaisia, joissa sijoitusriski on siirretty vakuutuksenottajille.

1.11.3 Vakuutusyhtiöiden myöntämien sopimusten kirjaaminen ja arvostaminen

Sopimukset kirjataan silloin, kun yhtiöllä alkaa velvollisuus maksaa niistä korvaus mahdollisen vakuutustapahtuman sattuessa.

Vakuutus sopimukset ja sijoitussopimukset, joissa sopimuksen omistajalla on oikeus harkinnanvaraiseen lisäetuu tai oikeus siirtää säästönsä takuukorkoiseksi ja siten oikeus saada harkinnanvaraista lisäetua, arvostetaan ja käsitellään vakuutus sopimusstandardin IFRS 4 mukaan. Muut sijoitussopimukset arvostetaan IAS 39 -standardin mukaan.

Vakuutusyhtiöiden myöntämien vakuutus sopimusstandardin mukaan arvostettavista sopimuksista aiheutuva velka lasketaan pääosin kansallisin laatimisperiaattein. Tasoitusmäärää ei kuitenkaan lueta velkaan ja se huomioidaan omassa pääomassa. Lisäksi osa vakuutusvelasta arvostetaan huomioiden tarkasteluhetken markkinakorko.

Velka koostuu vakuutusmaksuvastuusta ja korvausvastuusta. Henkivakuutuksen vakuutusmaksuvastuu on nettoperusteinen, voimassa olevien sopimuksien jäljellä olevien vakuutus aikojen odotettavissa olevista korvauksista ja liikekuluista sekä tulevien vakuutusmaksujen vähentämisen jälkeen aiheutuva velka. Vahinkovakuutuksen vakuutusmaksuvastuu on voimassa olevien sopimuksien jäljellä olevien vakuutuskausien odotettavissa olevista korvauksista ja muista kuluista aiheutuva velka. Korvausvastuu on jo sattuneiden tunnettujen tai tuntemattomien vakuutustapahtumien aiheuttamista korvaus- ja selvittelykuluista aiheutuva velka.

1.11.3.1 Vahinkovakuutusyhtiöiden myöntämien sopimusten arvostaminen

Vakuutusmaksut tuloutetaan vakuutus sopimuksen voimassaoloaikana pääsääntöisesti ajan kulumisen suhteessa. Rakennusvirhevakuutuksissa ja ainaisvakuutuksissa tuloutus tapahtuu kuitenkin vakuutusriskin jakautumisen suhteessa. Näissä vakuutuksissa tilinpäätöspäivän jälkeiseen aikaan kohdistuva osuus vakuutusmaksutulosta merkitään taseeseen vakuutusmaksuvastuuna ja jaksotetaan vakuutusmaksutuotoksi riskiä vastaavasti sopimuksen voimassaolokaudelle.

Asiakkaalle maksettavat korvaukset ja vahingon selvittelystä aiheutuvat välittömät ja välilliset kustannukset kirjataan korvauskuluksi vahingon sattumishetken perusteella. Jo sattuneista vahingoista tilinpäätöshetkellä vielä maksamatta olevat

korvaukset ja niiden selvittelykulut, myös vielä ilmoittamatta olevien vahinkojen osalta, varataan korvausvastuuseen. Korvausvastuu muodostuu sekä tapauskohtaisesti varatuista vahingoista että tilastollisesti varatuista vahingoista. Korvausvastuuseen sisältyvä varaus jo sattuneiden vahinkojen vielä toteutumattomia vahingon selvittelykuluja varten perustuu korvauskäsittelyn arvioituihin kustannuksiin.

Lakisääteisen rakennusvirhevakuutuksen ja ainaisvakuutusten vakuutusmaksuvastuu sekä eläkemutoisiin korvauksiin liittyvä korvausvastuu lasketaan diskonttausta käyttäen. Konsernin soveltama diskonttokorko on vakio koko eläkeajalle. Sen määrittämisessä otetaan huomioon yleinen korkokehitys. Korko ei saa ylittää vastuuta kattavan omaisuuden tuotto-odotusta eikä viranomais määräyksillä säädettyä tasoa. Ajan kulumisesta johtuva velan lisäys (diskonttauksen purkautuminen) esitetään tuloslaskelmassa omana eränään vahinkovakuutuksen nettotuotoissa muissa vahinkovakuutuksen erissä. Vahinkovakuutuksen vakuutusvelan korkoriskiä pienennetään hankkimalla korkojohdannaisia, jotka arvostetaan taseessa käypään arvoon tulosaikutteisesti. Johdannaisten arvo sisältyy vakuutusvelkaan, koska johdannaisista saatava etu käytetään sopimuksesta maksettavien korvausten kassavirtoihin.

1.11.3.2 Henkivakuutusyhtiöiden myöntämien sopimusten arvostaminen

Riskivakuutusten tilinpäätöspäivän jälkeiseen aikaan kohdistuva osuus vakuutusmaksutulosta vähennettynä mahdollisesti saamatta olevilla vakuutusmaksuilla, merkitään taseeseen vakuutusmaksuvastuuna.

Säästömuotoisten vakuutus sopimusten velka lasketaan tulevien etuuksien, sopimuksen hallinnointiin liittyvien kulujen ja tulevien vakuutusmaksujen pääoma-arvona. Pääoma-arvon laskennassa käytetään pääosin hinnoittelun korkoutuvuutta, kuolevuutta, työkyvyttömyyden todennäköisyyttä ja liikekuluoletuksia. Päätetyt asiakashyvitykset huomioidaan velkaa laskettaessa.

Korvausvastuu on jo sattuneiden tunnettujen tai tuntemattomien vakuutustapahtumien aiheuttamista korvaus- ja selvittelykuluista aiheutuva velka.

Velan diskonttauskorko on vakuutusyhtiölain mukaan enintään se korko, jota on käytetty vakuutuksen hinnoittelussa. Korko ei saa ylittää vastuuta kattavan omaisuuden tuotto-odotusta eikä viranomais määräyksillä säädettyä tasoa.

Yhtiön riskillä on säästöjä, joissa on korkotakuu 1,5–4,5 %. Niiden sopimusten, joiden korkotakuu on 4,5 %, vakuutusvelkaa on täydennetty niin, että tilinpäätöksen vakuutusvelan diskonttokorkona on perustekorko 3,5 %.

Tämän lisäksi korkotäydennyksien avulla diskonttokorkoa on laskettu määrääjäksi. Muuten diskonttauksen perustekorko on korkotakuu. Henkivakuutuksen korvausvastuuta ei diskontata.

Henkivakuutuksen vakuutusvelan korkoriskiä pienennetään hankkimalla korkojohdannaisia, jotka arvostetaan taseessa käypään arvoon tulosvaikutteisesti. Johdannaisten arvo sisältyy vakuutusvelkaan, koska johdannaisista saatava etu käytetään sopimusten taattuihin kassavirtoihin.

Sijoitussidonnaisten vakuutus sopimusten ja sijoitussopimusten velkaa arvostettaessa keskeinen oletus on, että vakuutukselle hyvitetään tuottona vastuuvulkaa kattavien varojen markkinaehtoinen tuotto.

Sijoitussopimuksista osa arvostetaan IAS 39 -standardin mukaan, josta suurin sijoitussopimusluokka on Aurum Sijoitusvakuutuksen myöntämät eläkesopimukset. Sijoitussopimukset esitetään tase-erässä "Henkivakuutustoiminnan velat" osana muita velkoja.

1.11.4 Vakuutus sopimuksiin liittyvän velan riittävyystesti

Tilinpäätöspäivänä arvioidaan, onko taseeseen merkitty velka riittävä. Testauksessa käytetään tarkasteluhetken arvioita vakuutus sopimusten tulevista rahavirroista. Jos arviointi osoittaa, että vakuutus sopimuksista aiheutuvan velan kirjanpitoarvo vähennettynä vakuutus sopimusten aktivoituihin hankintamenoihin ja hankittuihin vakuutuskantoihin liittyvillä aineettomilla hyödykkeillä ei ole riittävä, vajeus kirjataan tulokseen ensisijaisesti tekemällä lisäpoisto aineettomista hyödykkeistä ja toissijaisesti kasvattamalla velan määrää.

1.11.5 Vakuutusmaksutulo

Tuloslaskelman vakuutustoiminnan nettotuottoihin sisältyvä vakuutusmaksutulo on vastike kauden aikana alkaneesta vakuutusturvasta.

Vakuutusmaksutulosta on vähennetty vakuutusmaksuvero, mutta ei palkkioita eikä vakuutusmaksusaamisten luottotappioita.

Vahinkovakuutus sopimusten vakuutusmaksut kirjataan vakuutusmaksutuloksi vakuutuskauden alkaessa.

Henkivakuutuksen vakuutus- ja sijoitussopimusten maksut kirjataan vakuutusmaksutuloon suoriteperusteisesti siten, että muista sopimuksista kuin etuusperusteisista ryhmäeläkevakuutuksista ei muodostu vakuutussaamia. Vakuutusmaksutulosta ei vähennetä palkkioita eikä luottotappioita.

1.11.5.1 Vakuutus sopimuksiin liittyvät saamiset ja velat

Vahinkovakuutuksen vakuutusmaksusaamiset kirjataan vakuutuskauden alkaessa, kun oikeus saamiseen

syntyy. Saamiset ovat pääasiassa saamia vakuutusnottajilta ja vain vähäisessä määrin vakuutusedustajilta. Etukäteen maksetut vakuutusmaksut merkitään Vahinkovakuutus- ja Henkivakuutustoiminnan velkoihin erään "Velat ensivakuutustoiminnasta".

Vahinkovakuutuksen vakuutus sopimuksiin perustuvat saamiset testataan tilinpäätöksen yhteydessä arvonalentumisen varalta. Jos on objektiivista näyttöä saamisen arvonalentumisesta, saamisen kirjanpitoarvo alennetaan tulosvaikutteisesti. Saamisista vähennetään sekä lopullisiksi todetut arvonalentumiset (luottotappiot) että veloituksen perimisvaiheen perusteella tilastollisesti todetut arvonalentumiset.

1.11.6 Vahinkotavara ja regressisaamiset

Regressisaamiset ja yhtiön omistukseen siirtynyt vahinkotavara kirjataan käyvästä arvostaan taseen "Vahinkovakuutustoiminnan varoihin" korvauksen maksun yhteydessä.

1.11.7 Jälleenvakuutus sopimukset

OP Ryhmän ottamalla jälleenvakuutuksella tarkoitetaan sopimusta, joka täyttää vakuutus sopimuksen määritelmän ja jonka perusteella OP Ryhmä voi saada korvauksia toiselta vakuutusyhtiöltä, mikäli OP Ryhmä joutuu itse muiden vakuutus sopimusten perusteella korvausvelvolliseksi.

Jälleenvakuutus sopimuksiin perustuvat saamiset testataan tilinpäätöksen yhteydessä arvonalentumisen varalta. Jos on objektiivista näyttöä siitä, että OP Ryhmä ei saa mahdollisesti kaikkia rahamääriä, joihin sillä on oikeus sopimuksen ehtojen mukaan, saamisen kirjanpitoarvo alennetaan tulosvaikutteisesti kerrytettävissä olevaa rahamäärää vastaavalle tasolle.

Vahinkovakuutuksessa jälleenvakuutus sopimusten perusteella saatavat suoritukset merkitään taseessa joko "Lainoihin ja muihin saamisiin" tai "Saamisiin jälleenvakuutus sopimuksista". Viimeksi mainitut saamiset vastaavat jälleenvakuuttajien osuutta OP Ryhmän jälleenvakuuttamien vakuutus sopimusten vakuutusmaksu- ja korvausvastuusta. "Lainoihin ja muihin saamisiin" merkityt erät ovat lyhyempiaikaisia saamia. Jälleenvakuuttajille maksamatta olevat vakuutusmaksut kirjataan Vahinkovakuutustoiminnan velkoihin erään "Velat jälleenvakuutustoiminnasta".

Henkivakuutuksessa jälleenvakuutukseen liittyvät saamiset ja velat arvostetaan yhdenmukaisesti jälleenvakuutettujen sopimusten velkojen ja saamisten kanssa ja merkitään taseeseen joko "Henkivakuutustoiminnan varoihin" tai "Henkivakuutustoiminnan velkoihin".

1.11.8 Rinnakkaisvakuutus ja poolit

OP Ryhmä osallistuu joihinkin

rinnakkaisvakuutusjärjestelyihin yhdessä muiden vakuutusenantajien kanssa. Rinnakkaisvakuutusopimuksista OP Ryhmä käsittelee vakuutusopimuksena vain sopimuksessa tarkoitetun ryhmän oman osuuden. Ryhmän vastuu rajoittuu tähän osuuteen.

OP Ryhmä merkitsee osuuksia vakuutusopimuksista myös poolien kautta. Poolin jäsenet ovat ensisijaisesti vastuussa omasta suhteellisesta osuudestaan. Osuudet perustuvat sopimuksiin, jotka vahvistetaan vuosittain. OP Ryhmä käsittelee vakuutusopimuksina oman suhteellisen osuutensa poolien hoitamasta ensivakuutusliikkeestä ja poolilta jäsenille tulevasta jälleenvakuutusliikkeestä.

Poolin osuus näistä vakuutusopimuksista käsitellään jälleenvakuutusena. Eräissä pooleissa poolin jäsenet vastaavat maksukyvyttömän poolijäsenen velvoitteista omien osuuksiensa suhteessa. OP Ryhmä kirjaa yhteisvastuun kautta tulevat vastuut ja saamiset, mikäli yhteisvastuun realisointuminen on todennäköistä.

1.11.9 Henkivakuutuksen kohtusperiaate

Henkivakuutusopimusten sijoitussidonnaisia osia lukuun ottamatta lähes kaikki henkivakuutukset ja osa kapitalisaatiosopimuksista ovat oikeutettuja taattujen etujen lisäksi harkinnanvaraiseen osuuteen ylijäämästä, joka voi olla merkittävä osa sopimuksen mukaisista kokonaiseduista, mutta jonka määrä ja ajoittuminen ovat sopimuksen mukaan yhtiön harkittavissa. Osalla sijoitussidonnaisia vakuutuksia on mahdollisuus harkinnanvaraiseen osuuteen ylijäämästä. Lisäetuja jaetaan lisätuottoina laskuperustekorona päälle, lisäetuina kuolemantapaussummiin tai maksunalennuksina.

Ylijäämä perustuu vakuutusyhtiölain kohtusperiaatteeseen, joka edellyttää, että kohtuullinen osa lisäetuihin oikeutettujen sopimusten tuottamasta ylijäämästä palautetaan lisäetuina näille vakuutusnottajille, mikäli vakavaraisuusvaatimukset eivät estä lisäetujen antamista. Lisäetujen tason suhteen on pyrittävä jatkuvuuteen. Kohtusperiaatteesta ei kuitenkaan muodostu velkasaamisoikeutta vakuutusnottajille. OP-Henkivakuutus on julkaissut lisäetuperiaatteensa ja sen toteutumisen internet-verkkosivullaan. Myönnettävät lisäedut päättää OP-Henkivakuutus Oy:n hallitus. Aurum Sijoitusvakuutus Oy:n sopimukset eivät ole oikeutettuja harkinnanvaraisiin lisäetuihin.

1.12 Varaukset ja ehdolliset velat

Velvoitteen perusteella kirjataan varaus, mikäli veloitte perustuu aiempaan tapahtumaan ja sen toteutuminen on todennäköistä, mutta toteutumisasjankohda tai toteutuva määrä on epävarma. Lisäksi velvoitteen pitää perustua joko tosiasialliseen tai oikeudelliseen veloitteeseen ulkopuolista kohtaan. Jos osasta veloitetta on mahdollista saada korvaus

joltakin kolmannelta osapuolelta, korvaus kirjataan erilliseksi omaisuuseräksi, mutta vasta siinä vaiheessa, kun korvauksen saaminen on käytännössä varmaa.

Ehdollinen velka on aikaisempien tapahtumien seurauksena syntynyt mahdollinen velvoite, jonka olemassaolo varmistuu vasta ryhmän määräysvallan ulkopuolella olevan epävarman tapahtuman realisoituessa. Ehdolliseksi velaksi katsotaan myös sellainen olemassa oleva velvoite, joka ei todennäköisesti edellytä maksuvelvoitteen täyttämistä, tai jonka suuruutta ei voida määrittää luotettavasti. Ehdollinen velka esitetään liitetietona.

1.13 Oma pääoma

OP Ryhmä luokittelee liikkeeseen laskemansa instrumentit niiden luonteen perusteella joko omaksi pääomaksi tai vieraaksi pääomaksi (rahoitusvelaksi). Menot, jotka liittyvät omien oman pääoman ehtoisten instrumenttien liikkeeseenlaskuun tai hankintaan, esitetään oman pääoman vähennyseränä.

Oman pääoman ehtoisiksi instrumenteiksi luokitellaan osuuspääomat, jotka jakaantuvat osuuspankkien jäsenten jäsenosuusmaksuihin ja Tuotto-osuuksiin. Osuuspankilla on ehdoton oikeus kieltäytyä sekä jäsenosuuden että Tuotto-osuuden palauttamisesta. Osuuspääomia voidaan kuitenkin vuosittain palauttaa osuuspankin päätöksen mukaisesti ja viranomaisen antamissa rajoissa. Osuuspankkien lisäosuuspääoma esitetään ryhmän tilinpäätöksessä velkana.

Jäsenosuusmaksu ja siitä seuraava asiakasomistajuus antaa mahdollisuuden osallistua osuuspankin päätöksentekoon. Osuuspankilla on ehdoton oikeus kieltäytyä jäsenosuuden palauttamisesta. Jäsenosuudelle ei makseta korkoa.

Tuotto-osuudella ei ole äänivaltaa. Osuuspankilla on ehdoton oikeus kieltäytyä Tuotto-osuuden pääoman ja koron maksusta. Tuotto-osuuksille mahdollisesti maksettava korko on kaikille Tuotto-osuuksille samansuuruinen. Korko kirjataan velaksi ja vähennetään omasta pääomasta, kun päätös maksusta on tehty.

1.14 Tuloverot ja laskennalliset verot

Tuloslaskelman veroihin sisältyvät OP Ryhmän yhtiöiden tilikauden verotettavaan tuloon perustuvat verot, aikaisempien tilikausien verot ja laskennallinen verokulu tai -tuotto. Verot kirjataan tulosvaikutteisesti, paitsi milloin ne liittyvät suoraan omaan pääomaan kirjattuihin eriin tai muihin laajan tuloksen eriin. Tällöin myös vero kirjataan kyseisiin eriin. Kauden verotettavaan tuloon perustuva vero lasketaan verotettavasta tulosta kunkin maan voimassaolevan verokannan ja laskennalliset verot voimassa olevan verokannan tai tilinpäätöspäivään mennessä hyväksytyyn, tulevia vuosia koskevan verokannan perusteella.

Laskennallinen verovelka lasketaan kirjanpidon ja verotuksen välisistä veronalaisista väliaikaisista eroista. Laskennallinen verosaaminen lasketaan kirjanpidon ja verotuksen välisistä vähennyskelpoisista väliaikaisista eroista ja verotuksessa vahvistettavista tappioista. Mikäli verotettavan tulon kertymisen ansiosta on todennäköistä, että saaminen voidaan hyödyntää, se kirjataan. OP Ryhmässä merkittävimmät väliaikaiset erot syntyvät verotuksellisista varauksista (mm. luottotappiovarauksesta), sijoitusten arvostamisesta käypään arvoon sekä vahinkovakuutuksen tasoitusmäärän eliminoinnista.

Laskennalliset verovelat ja -saamiset netotetaan yhtiöittäin. Yhdistelytoimenpiteistä aiheutuneita laskennallisia verovelkoja ja -saamisia ei netoteta. Laskennalliset verovelat ja -saamiset lasketaan sen säädetyn verokannan mukaan, jonka ennakoidaan olevan voimassa väliaikaisen eron purkautuessa.

1.15 Tuloutusperiaatteet

Korollisten omaisuus- ja velkaerien korkotuotot ja -kulut kirjataan suoriteperusteisesti. Myös sellaisten saamisten korot tuloutetaan, joiden erääntyneitä maksuja on hoitamatta. Tällainen korkosaaminen sisällytetään

Yhteenveto tuloslaskelmaerien esittämisestä tilinpäätöksessä:

arvonalentumistestaukseen. Saamisen hankintamenon ja sen nimellisarvon välinen ero jaksotetaan korkotuottoihin ja velasta saadun määrän ja sen nimellisarvon erotus korkokuluihin. Kiinteäkorkoisten joukkovelkakirjalainojen nimellisarvon ja hankintahinnan välinen erotus jaksotetaan lainan juoksuajalle korkotuottoihin ja -kuluihin.

Palkkiotuotot ja -kulut palveluista kirjataan palvelun suorittamisen yhteydessä. Sellaisista kertamaksuisista palkkioista, jotka koskevat useita vuosia ja joita mahdollisesti joudutaan palauttamaan myöhemmin, tuloutetaan vain tilikaudelle kuuluva osuus.

Osingot tuloutetaan pääsääntöisesti silloin, kun osinkoa jakavan yhtiön yhtiökokous on tehnyt osingonjakopäätöksen.

Tuloslaskelmassa esitetään tuotto- ja kuluerät erikseen niitä toisistaan vähentämättä, jollei tuoton ja kulun yhdistäminen yhdeksi eräksi ole perusteltua oikean ja riittävän kuvan antamiseksi.

Korkokate	Korkoinstrumenttien saadut ja maksetut korot, jaksotettu nimellisarvon ja hankinta-arvon välinen erotus, korkojohdannaisten korot sekä arvonmuutos käyvän arvon suojauksessa
Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot	Vakuutusmaksutulo, vakuutusvelan muutos, sijoitustoiminnan tuotot ja kulut (korot, osingot, realisoituneet myyntivoitot ja -tappiot, arvonalentumiset) sekä maksetut korvaukset
Henkivakuutustoiminnan nettotuotot	Vakuutusmaksutulo, vakuutusvelan muutos, sijoitustoiminnan tuotot ja kulut (korot, osingot, realisoituneet myyntivoitot ja -tappiot, arvonalentumiset) sekä maksetut korvaukset
Palkkiotuotot ja -kulut, netto	Palkkiotuotot ja -kulut sekä epälikvideihin johdannaisiin liittyvän ns. Day 1 -profitin jaksotus
Kaupankäynnin nettotuotot	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien rahoitusinstrumenttien käyvän arvon muutokset ilman kertyneitä korkoja, myyntivoitot ja -tappiot sekä osingot
Sijoitustoiminnan nettotuotot	Myytavissä olevien rahoitusvarojen realisoituneet myyntivoitot ja -tappiot, arvonalentumiset, osingot sekä sijoituskiinteistöjen käyvän arvon muutokset, myyntivoitot ja -tappiot, vuokrat ja muut kiinteistöihin liittyvät kulut
Liiketoiminnan muut tuotot	Muut liiketoiminnan tuotot
Henkilöstökulut	Palkat, palkkiot, johdon pitkäaikainen palkitseminen, eläkekulut, henkilösivukulut
Muut hallintokulut	Toimistokulut, atk-kulut, muut hallintokulut
Liiketoiminnan muut kulut	Pankkivero, poistot, vuokrat ja muut kulut

1.16 Palautukset omistajajäsenille

Tuloslaskelmassa palautukset omistajajäsenille esitetään omana eränään, joka muodostuu OP bonuksista ja lisäosuuspääoman koroista. OP bonuksia kertyy pankki- ja vakuutuspalveluiden keskittämisestä. OP bonukset kirjataan ansaintakaudella kuluksi tuloslaskelmaan ja siirtovelkoihin taseeseen. Kertyneet bonukset käytetään automaattisesti pankki- varallisuudenhoitopalveluiden palvelumaksuihin sekä vahinkovakuutusmaksuihin vanhimmista alkaen, jolloin siirtovelka puretaan.

1.17 Segmenttiraportointi

Toimintasegmenttien määrittelyn lähtökohtana on taloudellinen informaatio, jota toiminnasta vastaava päättäjä säännöllisesti seuraa.

OP Ryhmä raportoi tuloslaskelmat ja taseet seuraavista segmenteistä: Pankkitoiminta, Vahinkovakuutus ja Varallisuudenhoito. Segmentteihin kuulumaton toiminta esitetään ryhmässä Muu toiminta. Segmentit raportoidaan tavalla, joka on yhdenmukainen johdolle toimitettavan sisäisen raportoinnin kanssa. Pohjola-konsernin keskuspankkitoiminta raportoidaan segmenttiraportoinnissa osana liiketoimintasegmentteihin kuulumatonta Muuta toimintaa, kuten myös varsinaiseen liiketoimintaan kuulumattomat tuotot, kulut, sijoitukset ja pääomat.

Kuvaus toimintasegmenteistä ja segmenttiraportoinnin laatimisperiaatteet on kerrottu segmenttikohtaisten tietojen yhteydessä.

1.18 Johdon harkintaa edellyttävät laatimisperiaatteet ja arvioihin liittyvät keskeiset epävarmuustekijät

Tilinpäätöstä laadittaessa tehdään tulevaisuutta koskevia arvioita ja oletuksia, joiden lopputulemat voivat poiketa toteumasta. Lisäksi joudutaan käyttämään harkintaa tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden soveltamisessa.

Vakuutus sopimuksista aiheutuvan velan määrään sisältyy useita harkinnanvaraisia tekijöitä ja epävarmuustekijöitä. Vahinkovakuutuksen osalta ulkoista toimintaympäristöä koskevien oletusten lisäksi arviointi pohjautuu pääosin omien vahinkotilastojen vakuutusmatemaattiseen analysointiin. Johdon harkintaa edellytetään erityisesti velan diskonttokoron määrittämisessä sekä arvioitaessa jo sattuneiden vahinkojen korvausmenoa (Liite: 96 Vahinkovakuustustoiminnan riskiherkkyys).

Henkivakuutus sopimuksista aiheutuvan velan määrään sisältyy useita harkinnanvaraisia tekijöitä ja epävarmuustekijöitä. Henkivakuutuksen velkaa laskettaessa käytetään pääasiassa sopimuksen myöntöhetken oletuksia vakuutusriskien toteutumisesta,

liikekuluista ja sijoitustoiminnan tuotoista. Tehtyjä oletuksia seurataan jatkuvasti ja, jos ilmenee, että näillä oletuksilla laskettava velka on liian pieni, velkaa täydennetään vastamaan uusia havaintoja. Johdon harkintaa edellytetään erityisesti velan diskonttokoron, ihmisten kuolevuusoletuksen sekä vakuutusten hoidosta tulevaisuudessa aiheutuvien liikekulujen määrittämiseen (Liite: 108 Henkivakuustustoiminnan luonnetta kuvaavia tietoja ja vakuutusvelan herkkyyshanalyysi).

Strukturoituihin yhteisöihin tehtyjen sijoitusten tuottaman määräysvallan tarkastelussa arvioidaan sijoittajan valtaa ohjata sijoituskohteen merkityksellisiä toimintoja sekä sijoittajan altistumista muuttuville tuotoille. Merkityksellisiä toimintoja koskevan vallan ja muuttuville tuotoille altistumisen tarkastelu sisältää harkintaa. Määräysvallan syntymistä arvioidaan tarkemmin, kun sijoituksen tuottama osuus sijoituskohteen nettovarallisuudesta ja tuotosta ylittää 10–20 %. Sijoituskohte konsolidoidaan tytäryrityksenä viimeistään silloin kun OP Ryhmän osuus yhtiön muuttuvasta tuotosta ylittää 37 % ja muuttuvan tuoton ja vallan välillä todetaan yhteys.

Liiketoimintojen yhdistymisissä hankittujen vakuutus sopimusten, asiakassuhteiden ja tuotemerkkien arvot perustuvat arvioihin muun muassa tulevista rahavirroista sekä käytettävästä diskonttokorosta.

Liikearvo, taloudelliselta vaikutusajaltaan rajoittamattomat hyödykkeet sekä keskeneräiset aineettomat hyödykkeet testataan vuosittain arvonalentumisen varalta. Arvonalentumistestauksessa määriteltävä kerrytettävissä oleva rahamäärä pohjautuu usein käyttöarvoon, jonka laskemisessa on tehtävä arvioita tulevista rahavirroista ja käytettävän diskonttokoron suhteen (Liite: 28 Aineettomat hyödykkeet).

Saamisten arvonalentumistestaus laaditaan joko saamiskohtaisesti tai saamisryhmäkohtaisesti. Saamiskohtainen arvonalentumistestaus perustuu johdon arvioon tulevaisuuden rahavirroista lainakohtaisesti. Kriittisimpänä tekijänä lainakohtaisessa arvonalentumistestauksessa on määrittää rahavirta, jonka toteutuminen on todennäköisintä.

Saamisryhmäkohtainen arvonalentuminen perustuu taloudellisen pääomavaateen laskennassa käytettävään tilastolliseen malliin, jossa tulevia todennäköisiä tappioita oikaistaan historiatietoihin perustuvilla toteutuneilla tappioilla. Tällöin johdon harkintaa tarvitaan siihen, kuinka hyvin historiatiedoilla oikaistut arvot tulevaisuuden tappioista vastaavat toteutuneita tappioita ja tarvitaanko niihin mahdollisia oikaisuja.

Myytavissä olevien rahoitusvarojen, lainoihin ja saamiin sisältyvien saamistodistusten sekä eräpäivään asti pidettävien sijoitusten arvonalentumisen

testaus on tehtävä jokaisena tilinpäätöspäivänä. Mikäli arvonalentumisesta on objektiivista näyttöä, arvon alentuminen kirjataan tuloslaskelmaan. Objektiivisen näytön todentamiseen sisältyy johdon harkintaa. Oman pääoman ehtoisten instrumenttien osalta arvonalentuminen on lisäksi kirjattava, mikäli arvonalentuminen on merkittävä tai pitkäaikainen. Merkittävän ja pitkäaikaisen arvonalennuksen määrittäminen on osa normaalia johdon harkintaa. Objektiivisen näytön määrittäminen tehdään kaksivaiheisesti listaamalla ensin säännöllisesti tiettyjen hälytysrajojen ylittävät instrumentit erityistarkasteluun. Erityistarkastelussa olevia instrumentteja arvioidaan jatkuvasti arvonalentumisen varalta. Arvonalennus kirjataan viimeistään silloin kun instrumentti kohtaisesti määritellyt enimmäisrajat pitkäaikaisuuskriteereille (keskimäärin 18 kk) tai 40 %:n merkittävyysskriteeri ylittyvät.

Johdon on arvioitava, milloin rahoitusinstrumenttien markkinat eivät ole toimivat. Johdon on lisäksi arvioitava, onko yksittäinen rahoitusinstrumentti aktiivisen kaupankäynnin kohteena ja markkinoilta saatava hintatieto luotettava indikaatio instrumentin käyvistä arvosta. Kun rahoitusinstrumenttien käypä arvo määritellään arvostusmenetelmän avulla,

johdon harkintaa tarvitaan tällöin sovellettavan arvostusmenetelmän valintaan. Siltä osin, kun mallien tuottamiin tuloksiin ei ole käytettävissä markkinoilta saatavia syöttötietoja, johdon on arvioitava kuinka paljon käytetään muita tietoja.

Eläkevelvoitteiden nykyarvo riippuu useista eri tekijöistä, jotka määritetään vakuutusmatemaattisesti useita oletuksia käyttäen. Diskonttaus korko, tulevat palkkojen ja eläkkeiden korotukset ja inflaatio ovat oletuksia, joita käytetään eläkkeistä aiheutuvia nettomenoja (tai -tuloja) määrittäessä. Vakuutusmatemaattisten oletusten muutokset vaikuttavat eläkevelvoitteiden kirjanpitoarvoon (Liite: 39 Varaukset ja muut velat).

Sijoituskiinteistöjen arvostaminen käypään arvoon pohjautuu tietyiltä osin johdon tekemiin arvioihin kohteiden markkina-arvoista. Sijoituskiinteistöjen arvostuksessa on käytössä myös tuottoarvomenetelmään pohjautuva laskentamalli, jossa hyödynnetään arvioita kohteiden tulevasta nettotuotoista (Liite 49: Toistuvasti käypään arvoon arvostettavien erien ryhmittely arvostusmenetelmän mukaan).

1.19 Uudet standardit ja tulkinnat

OP Ryhmä ottaa käyttöön vuonna 2015 seuraavat standardit ja tulkinnat:

- IAS 19:n Työsuhde-etuudet -muutos Defined Benefit Plans: Employee Contributions (sovellettava 1.7.2014 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Muutoksilla on selvennetty kirjanpitoikäisyyttä, kun etuuspohjaisessa järjestelyssä edellytetään työntekijöiden tai kolmansien osapuolien maksuja järjestelyyn. Standardimuutoksilla ei ole vaikutusta OP Ryhmän tilinpäätökseen.

IASB (International Accounting Standards Board) on julkaissut myös muita tulevia merkittäviä standardimuutoksia.

- IFRS 9 Rahoitusinstrumentit ja siihen tehdyt muutokset (sovellettava 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Uusi standardi korvaa nykyisen standardin IAS 39 Rahoitusinstrumentit: kirjaaminen ja arvostaminen. IFRS 9 muuttaa rahoitusvarojen luokittelua ja arvostamista sekä sisältää rahoitusvarojen arvonalentumisen arviointiin uuden, odotettuihin luottotappioihin perustuvan mallin. Rahoitusvelkojen luokittelu ja arvostaminen vastaavat suurelta osin nykyisiä IAS 39:n vaatimuksia. Suojauslaskennan osalta säilyvät entiset suojauslaskentatyytit. Aiempaa useampia riskipositioita voidaan ottaa suojauslaskennan piiriin ja suojauslaskennan periaatteita on yhtenäistetty riskienhallinnan kanssa. OP Ryhmässä arvioidaan parhaillaan standardin vaikutuksia
- IFRS 15 Myyntituotot asiakassopimuksista (sovellettava 1.1.2017 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Uusi standardi ei vaikuta rahoitusinstrumenttien tai vakuutusten tuloutukseen ja koskee lähinnä erilaisia palkkiotuottoja. Standardi sisältää viisivaiheisen ohjeistuksen asiakassopimusten perusteella saatavien myyntituottojen kirjaamiseen ja korvaa nykyisen IAS 18 -standardin. Myynnin kirjaaminen voi tapahtua ajan kuluessa tai tiettyä ajankohtana, ja keskeisenä kriteerinä on määräysvallan siirtyminen. Standardi lisää myös esitettävien liitetietojen määrää. OP Ryhmässä arvioidaan parhaillaan standardin mahdollisia vaikutuksia.

Näitä standardimuutoksia ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

Liite 2. OP Ryhmän riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan periaatteet

1. Riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan yleiset periaatteet

1.1 Riskienhallinta OP Ryhmän strategiassa

OP Ryhmän arvot sekä strategiset ja taloudelliset tavoitteet muodostavat riskienhallinnan ja vakavaraisuuden hallinnan perustan. Strategia linjaa ryhmän riskinottohalukkuuden ja riskienhallinnan painopisteet, joilla osaltaan varmistetaan strategian toteutuminen. Strategian mittaristoon sisältyvät vakavaraisuuden ja kannattavuuden tavoitetasot ryhmä-, liiketoimintasegmentti- ja yhteisötasolla sekä ryhmätasoiset riskilimiitit. Riskienhallinta tukee strategiassa asetettujen tavoitteiden saavuttamista valvomalla, että otetut riskit ovat oikeassa suhteessa riskinkantokykyyn. OP Ryhmän suhtautuminen riskinottoon on maltillinen.

1.2 Sisäinen valvonta

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan organisaation sisäisiä menettely- ja toimintatapoja, joilla varmistetaan, että strategiassa asetetut tavoitteet saavutetaan, resursseja käytetään taloudellisesti ja johtamisen tukena käytettävä informaatio on luotettavaa. Lisäksi sisäinen valvonta varmistaa, että riskienhallinta, asiakasvarojen säilyttäminen ja omaisuuden suoja on riittävästi järjestetty. Myös sääntelyn ja vahvistettujen eettisten periaatteiden noudattamista varmistetaan sisäisellä valvonnalla.

Tehokas ja luotettava sisäinen valvonta muodostaa perustan terveiden ja varovaisten liikeperiaatteiden noudattamiselle.

Sisäisen valvonnan toimenpiteet kohdistuvat kaikkeen toimintaan ja ne kattavat kaikki ryhmän yhteisöt ja toimipaikat. Toimenpiteiden määrittelyssä huomioidaan toiminnan luonne ja laajuus sekä tarvittaessa myös kansainväliseen toimintaan liittyvät erityispiirteet. Sisäistä valvontaa toteutetaan kaikilla organisaatiotasolla. Ensisijainen ja laajamittainen sisäinen valvonta toteutetaan operatiivisessa liiketoiminnassa, jossa sisäinen valvonta on jatkuvaa toimintaa ja osa päivittäisiä rutiineja.

Sisäistä valvontaa täydentää OP Ryhmän palveluksessa olevien mahdollisuus ilmoittaa riippumattoman kanavan kautta säännösten ja määräysten epäilyistä rikkomisesta.

1.3 Riskien- ja vakavaraisuudenhallinta

Riskien- ja vakavaraisuudenhallinta on osa sisäistä valvontaa. Sen tavoitteena on turvata OP Ryhmän ja sen yhteisöjen riskinkantokyky ja maksuvalmius ja varmistaa siten toiminnan jatkuvuus. Riskinkantokyky muodostuu toiminnan laajuuteen ja vaativuuteen suhteutetusta laadukkaasta riskienhallinnasta sekä kannattavaan liiketoimintaan perustuvasta riittävästä vakavaraisuudesta.

OP Ryhmän riskien- ja vakavaraisuuden hallinta on integroitu kiinteäksi osaksi ryhmän liiketoimintaa ja sen johtamista. Jokainen ryhmän yhteisö keskittyy toteuttamaan palvelu- ja riskinkantokykynsä mukaista rooliaan yhteisten liiketoimintamallien mukaisesti.

Riskien- ja vakavaraisuudenhallinta sisältää

- riskien tunnistamisen, mittaamisen, arvioinnin ja rajaamisen
- eri riskilajien ja liiketoimintojen edellyttämän pääomatarpeen määrittämisen luotettavasti ja riippumattomasti
- pääoman kohdentamisen suunnitelmallisesti liiketoimintasegmenteittäin nykyisen ja suunnitellun riskinoton mukaan sekä
- ryhmän maksuvalmiuden hallinnan.

Maksuvalmiuden hallintaa käsitellään likviditeettiriskien yhteydessä.

OP Ryhmän riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan periaatteissa linjataan, miten ryhmätasoinen riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan prosessi järjestetään.

Ryhmätasolla riskienhallinta toteutetaan liiketoiminnasta riippumattomasti. Ryhmän yhteisöjen sisäisissä ohjeissa riippumattomuusperiaatteen soveltaminen määritellään erikseen ottaen huomioon liiketoiminnan laajuus ja luonne. Riskien- ja vakavaraisuuden hallinta järjestetään niin, että se on riittävää suhteessa ryhmän sekä kunkin liiketoimintasegmentin ja yhteisön toiminnan luonteeseen, laajuuteen ja monimuotoisuuteen.

OP Ryhmän riskipolitiikassa vahvistetaan vuosittain ryhmän liiketoimintasegmenttien ja yhteisöjen noudatettavaksi ne riskienhallinnalliset linjaukset, toimenpiteet, tavoitteet ja rajaukset, joilla liiketoimintaa ohjataan ryhmän strategiassa vahvistettujen linjausten toteuttamiseksi.

Ryhmän palkitsemisjärjestelmä ei kannusta liialliseen riskinottoon. Palkitsemisjärjestelmässä otetaan huomioon ryhmän vakavaraisuus ja kannattavuus.

Talletuspankkien yhteenliittymästä annetun lain mukaan OP Osuuskunta (keskusyhteisö) ohjaa ja valvoo jäsenluottolaitoksiaan. Osuuspankkien yhteenliittymään kuuluvien yhteisöjen vakavaraisuutta ja maksuvalmiutta valvotaan konsolidoidusti yhteenliittymän tasolla. Keskusyhteisö toteuttaa ohjeidenanto- ja valvontavelvollisuuttaan yleisellä ryhmäohjauksella ja pankkikohtaisen ohjauksen järjestelmällä.

OP Ryhmän yhteisökohtaisen ohjauksen päätavoite on estää yksittäisen yhteisön joutuminen ryhmän vakavaraisuuden varaan tai ryhmätuen tarpeeseen. Tavoitteena on lisäksi tukea yhteisöjen toipumista niiden toimintaedellytyksiä uhkaavista tai vaarantaneista ongelmatilanteista. Keskusyhteisön riskienhallinta ylläpitää ja kehittää riskiluokitusjärjestelmää, jonka perusteella ryhmän jäsenosuospankeille muodostetaan riskiluokat. Riskiluokka heijastaa riippumattoman riskienhallinnan käsitystä kunkin pankin riskinkantokyvystä ja pankin riskistä joutua turvautumaan ryhmän taloudelliseen tukeen tai pankin aiheuttamasta vaarasta ryhmän maineelle.

1.3.1 Riskien tunnistaminen, arviointi, mittaaminen ja rajaaminen

Riskien- ja vakavaraisuuden hallintaprosessiin sisältyy liiketoiminnan ja toimintaympäristön riskien jatkuva tunnistaminen ja arviointi. Ryhmän uusien liiketoimintamallien ja uusien tuotteiden riskit arvioidaan keskusyhteisön riskienhallinnan hyväksymien menettelytapojen mukaisesti ennen niiden käyttöönottoa.

Mitattavissa olevat riskit rajoitetaan limiiteillä ja osuuspankkien valvontarajoilla. Ne ohjaavat toimintaa niin ryhmätasolla kuin osuuspankeissa ja keskusyhteisökonsernin yhteisöissä. Riskilimiittijärjestelmällä turvataan se, ettei ryhmä toiminnassaan ota niin suurta riskiä, että se vaarantaisi ryhmän vakavaraisuuden, kannattavuuden, maksuvalmiuden tai toiminnan jatkuvuuden. Limiitit ja valvontarajat määrittävät myös rajat strategian maltillisen riskinottohalun toteutukselle.

Keskusyhteisön riippumaton riskienhallinta seuraa ryhmän ja sen yhteisöjen riskiaseman ja riskinkantokyvyn kehitystä. Se raportoi säännöllisesti havainnoistaan ja arvioistaan johtokunnalle sekä hallintoneuvoston riskienhallintavaliokunnalle.

OP Ryhmän ja sen yhteisöjen omia varoja arvioidaan suhteessa taloudelliseen pääomavaateeseen sekä nykyisiin ja ennakoitavissa oleviin sääntelypohjaisiin vähimmäispääomavaatimuksiin. Arvioinnissa hyödynnetään myös stressitestien tuloksia.

1.3.2 Taloudellinen pääomavaade

Taloudellinen pääomavaade on OP Ryhmän oma arvio siitä pääoman määrästä, joka riittää kattamaan liiketoiminnan ja toimintaympäristön riskeistä syntyvät mahdolliset vuotuiset tappiot 99,97 prosentin varmuudella. Taloudellinen pääomavaade lasketaan riskilajikohtaisilla malleilla, joiden tulokset yhdistetään ottaen huomioon riskilajien väliset korrelaatiot ja näistä johtuvat hajautushyödyt.

Taloudellinen pääomavaade jakautuu määrällisiin riskeihin sekä laadullisiin, ns. arvioitaviin riskeihin. Määrällisiä riskejä ovat luottoriski, pankkitoiminnan korko-, osake-, kiinteistö- ja sijoitusten spreadriski sekä vakuutustoiminnan markkinariskit ja vakuutusriskit. Arvioitavat riskit sisältävät operatiivisen riskin ja muut arvioitavat riskit. Muihin arvioitaviin riskeihin sisällytetään ne merkittäviksi arvioidut riskit, joita

ei ole otettu huomioon ryhmän taloudellisen pääomavaateen muissa riskilajikohtaisissa malleissa. Nämä riskit syntyvät tyypillisesti ulkoisista tekijöistä, kuten muutoksista kilpailu- ja markkinatilanteesta tai viranomaisten sääntelytoimenpiteistä. OP Ryhmän taloudellisesta pääomavaateesta noin kolmannes muodostuu luottoriskeistä ja noin neljännes vakuutustoiminnan markkinariskeistä.

Taloudellisen pääomavaateen mallissa riskejä tarkastellaan monien riskilajien osalta laajemmin kuin viranomaisvaatimusten mukaisessa vakavaraisuuslaskennassa. Tällaisia riskilajeja ovat erityisesti pankkitoiminnan korkoriski, vakuutustoiminnan markkinariskit ja muut arvioitavat riskit. Luottoriskin pääomavaateen laskennassa keskeisin ero liittyy keskittymäriskin huomioimiseen. Lisäksi pankkitoiminnan kiinteistö- ja osakeriskit huomioidaan taloudellisen pääomavaateen laskennassa erillisinä, kun vakavaraisuuslaskennassa ne sisältyvät luottoriskin pääomavaateeseen.

Taloudelliseen pääomavaateeseen perustuvia mittareita hyödynnetään OP Ryhmän tavoite- sekä limiitti- ja valvontarajamittaristossa, luottojen ja vakuutusten hinnoittelun pohjana sekä pääomasuunnittelussa pääomapuskurin määrittelyssä.

1.3.3 Stressitestit

Stressitestejä käytetään sen arvioimiseen, miten erilaiset poikkeuksellisen vakavat, mutta mahdolliset tilanteet voivat vaikuttaa ryhmän ja tai sen yhteisön maksuvalmiuteen, kannattavuuteen ja vakavaraisuuteen. Stressitesteillä arvioidaan sekä yksittäisten riskitekijöiden vaikutusta että useiden muuttujien samanaikaisten muutosten vaikutuksia. Stressitestit kattavat kaikki merkittävimmät ryhmän taloudelliseen asemaan vaikuttavat riskit.

Herkkyysanalyysija käytetään osana riskilajikohtaista riskianalyysia. Herkkyysanalyysit auttavat ymmärtämään käytettyjen oletusten vaikutusta riskimittareiden arvoihin. Eri shokkitasoilla tehdyt herkkyysanalyysit antavat konkreettisen käsityksen eri riskien vaikutuksesta ja erisuuruisten tappioiden todennäköisyyksistä.

Skenaarioanalyysija käytetään erityisesti toimintaympäristön riskien vaikutusten analyysiin. Skenaarioanalyysien pohjana on kulloinkin voimassa olevan strategian mukainen taloudellinen ennuste, joka perustuu eri markkinamuuttujien vallitseviin tasoihin ja ryhmän parhaisiin arvioihin tulevasta kehityksestä. Skenaarioanalyysissa tätä perusennustetta rasietaan eri riskien vaikutuksilla.

Stressitestausten menetelmiä hyödynnetään taloudellisen pääomavaateen laskennan lisäksi myös pääomavaateen laskentaa täydentävinä menetelminä esim. ryhmän pääomasuunnittelussa, likviditeetin hallinnassa sekä jatkuvuus- ja toipumissuunnittelun pohjana.

1.3.4 Pääomasuunnittelu

Pääomasuunnittelun tavoitteena on varmistaa ennakoivasti ryhmän ja sen yhteisöjen vakavaraisuuden riittävyys poikkeuksellissakin olosuhteissa sekä toiminnan jatkuvuus. Pääomasuunnitelma sisältää mm. vakavaraisuutta koskevat määrälliset ja laadulliset tavoitteet, varautumissuunnitelman sekä vakavaraisuuden seuranta- ja ohjausmenettelyt valmiustasoin.

Keskusyhteisö päivittää ryhmätasoisien pääomasuunnitelman vähintään vuosittain keskusyhteisön johtokunnan vahvistettavaksi. Pääomasuunnitelman keskeiset johtopäätökset annetaan tiedoksi keskusyhteisön hallintoneuvostolle. Samoin se ohjeistaa ryhmän yhteisöjen pääomasuunnittelun.

Jokainen OP Ryhmään kuuluva yhteisö vastaa ensisijaisesti itse vakavaraisuudestaan ja asettaa vakavaraisuudelleen tavoitetasot ja limiitit keskusyhteisön ohjeistuksen mukaan.

1.4 Valvonta ja raportointi

Keskusyhteisön riskienhallinta valvoo ryhmän ja sen yhteisöjen riskien- ja vakavaraisuuden hallintaa sekä analysoi niiden riskiasemaa. Riskienhallinta raportoi säännöllisesti keskusyhteisön johtokunnalle ja hallintoneuvostolle sekä sen riskienhallintavaliokunnalle. Riskiraportoinnin riippumattomuus toteutuu myös sillä, että keskusyhteisö teettää mitattavia riskejä koskevat raportit ryhmän yhteisöille keskitetysti liiketoiminnasta erillään.

2 Riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan organisointi

Keskusyhteisö vastaa OP Ryhmän ryhmätason riskien- ja vakavaraisuudenhallinnasta sekä riskienhallintajärjestelmän riittävydestä ja ajanmukaisuudesta.

OP Ryhmään kuuluvat yhteisöt vastaavat omasta riskien- ja vakavaraisuudenhallinnastaan toimintansa laajuuden ja luonteen mukaisesti.

Keskusyhteisö antaa ryhmään kuuluville yhteisöille niiden maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden turvaamiseksi ohjeita vakavaraisuuden ja riskien hallinnasta, luotettavasta hallinnosta ja sisäisestä valvonnasta. Keskusyhteisö valvoo, että yritykset toimivat niiden taloudellista asemaa koskevien lakien ja asetusten, viranomaisten antamien määräysten, sääntöjensä ja yhtiöjärjestystensä, keskusyhteisön antamien ohjeiden ja OP Ryhmän sisäisten sekä asiakassuhteissa asianmukaisten ja eettisesti hyväksyttävien menettelytapojen mukaisesti.

2.1 Riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan kolme puolustuslinjaa

OP Ryhmän riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan organisointi ja vastuut perustuvat kolmeen puolustuslinjaan.

RISKIENHALLINNAN KOLME PUOLUSTUSLINJAA

Ensimmäisen puolustuslinjan muodostaa liiketoiminnan ja muun operatiivisen toiminnan yhteydessä toimiva riskienhallinta. Se valvoo riskipäätöksiä ja huolehtii riskiaseman ja riskinkantokyvyn riittävästä yhteisötasoisesta seurannasta. Riskienhallinta sisältyy liiketoimintamalleihin ja prosesseihin.

Toisena puolustuslinjana toimii keskusyhteisöön keskitetty, operatiivisesta liiketoimintaorganisaatiosta riippumaton riskienhallinta. Se omistaa ryhmän riskienhallintakehikon, ohjaa riskipäätösprosessia ja vastaa ryhmän konsolidoidun riskiaseman hallinnasta ja riskinkantokyvyn seurannasta.

Kolmas puolustuslinja on keskitetty sisäinen tarkastus. Se tarkastaa ja arvioi sekä ryhmän riskienhallintakehikkoa että sen soveltamista keskusyhteisössä ja ryhmän muissa yhteisöissä.

säilyminen ja varmistaa, ettei liiketoiminnan riskinotto vaaranna kannattavuutta, vakavaraisuutta, maksuvalmiutta, toiminnan jatkuvuutta tai strategisten tavoitteiden saavuttamista.

Riskienhallinta johtaa ryhmän sisäistä riskienhallintaprosessia ja riskinsiirtoa sekä tukee ryhmän yhteisöjä riskienhallinnan toteuttamisessa. Riskienhallinta vastaa myös ryhmätason ja yhteisöille tarjottavien riskienhallintajärjestelmien ja riskienhallinnan menetelmien ylläpidosta ja kehittämisestä. Lisäksi se ylläpitää, kehittää ja valmistelee riskienhallinnan periaatteita johtokunnan ja hallintoneuvoston vahvistettavaksi.

Riskienhallinta raportoi säännöllisesti keskusyhteisön johtokunnalle, hallintoneuvostolle ja sen riskienhallintavaliokunnalle.

2.2 OP Ryhmän riskienhallinta

OP Ryhmän riskienhallinta on liiketoiminnasta riippumaton vastuualue, joka linjaa, ohjaa ja valvoo ryhmän ja sen yhteisöjen kokonaisvaltaista riskienhallintaa sekä analysoi niiden riskiasemaa. Riskienhallinta painottuu ennaltaehkäisevään työhön, varautumiseen ja ennakoivaan riskiaseman analysoimiseen. Tavoitteena on turvata ryhmän ja sen yhteisöjen riittävän riskinkantokyvyn

Riskienhallinnan organisaatorakenne tukee sekä riskilajikohtaista tarkastelua että konsolidoitua riskiaseman seurantaan ryhmä- ja yhteisötasolla. Riskienhallinta jakautuu viiteen vastuualueeseen:

- Vakavaraisuuden hallinta
- Luotonannon tuki ja valvonta
- Luottoriskiprosessin ohjaus ja valvonta
- Operatiivisten riskien hallinta ja Compliance
- Markkina- ja vakuutusriskien hallinta

Riskienhallinnan yhteydessä toimivat johtokunnan asettamat riskienhallintatoimikunta ja luottoriskitoimikunta.

Riskienhallintatoimikunta huolehtii OP Ryhmän pitkän aikavälin toimintaedellytyksistä varmistamalla, että ryhmän riskien- ja vakavaraisuudenhallintajärjestelmien periaatteet, menetelmät, mallit ja mittarit vastaavat riippumattoman riskienhallinnan edustamia parhaita arvioita ja noudattavat johtokunnan

antaman riskimallinnuksen ja stressitestauksen ohjeistuksen linjauksia.

Luottoriskitoimikunta ohjaa ryhmän vastapuoliriskin limitointijärjestelmää ja tekee sen puitteissa limiitti- ja vastuurajapäätökset, valvoo käyttöasteita sekä seuraa luottosalkun kehitystä sekä määrän, laadun että rakenteen suhteen. Luottoriskitoimikunnan havainnot ja arviot sisällytetään ryhmän säännöllisiin riskikatsauksiin ja analyyseihin.

KESKUSYHTEISÖN PÄÄTÖKSENTEKOJÄRJESTELMÄ

2.3 Hallintoneuvosto

OP Osuuskunnan hallintoneuvosto vahvistaa muun muassa OP Ryhmän strategian, joka sisältää keskeiset riskienhallintaa koskevat linjaukset sekä muut yhteiset tavoitteet ja toimintaperiaatteet. Se vahvistaa ryhmän sisäisen valvonnan sekä riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan periaatteet, keskinäisen vastuun edellyttämän ohjausjärjestelmän periaatteet, pääomasuunnitelman periaatteet, ryhmän vuosisuunnitelman sekä vakavaraisuutta ja

riskilajeja koskevat ryhmätason riskilimiitit. Lisäksi se vahvistaa koko OP Ryhmää koskevat palkitsemisen kehittämisen periaatteet ja toimintalinjaukset sekä päättää koko ryhmää koskevat pitkän aikavälin palkitsemisjärjestelmät. Hallintoneuvosto seuraa säännöllisesti ryhmän ja keskusyhteisökonsernin liiketoiminnan, riskinkantokyvyn ja riskiaseman kehitystä.

2.3.1 Hallintoneuvoston valiokunnat

OP Osuuskunnan hallintoneuvosto

on perustanut tehtäviensä hoitamisen tueksi työvaliokunnan, tarkastusvaliokunnan, palkitsemisvaliokunnan ja riskienhallintavaliokunnan. Riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan kannalta merkittävimmät valiokunnat ovat ja riskienhallintavaliokunta ja tarkastusvaliokunta. Valiokunnilla ei ole pääsääntöisesti itsenäistä päätöksentekovaltaa

Keväällä 2014 perustettu uusi riskienhallintavaliokunta avustaa hallintoneuvostoa keskusyhteisökonsernin ja ryhmän riskinottoa ja riskienhallintaa koskevilla asioilla sekä sen riskiperusteisessa valvomisessa, että toimiva johto noudattaa ryhmästrategian mukaista riskinottoa ja hallintoneuvoston päättämiä riskilimiittejä. Riskienhallintavaliokunta auttaa hallintoneuvostoa varmistamaan, että käytössä on riittävä riskienhallintajärjestelmä ja että toiminnassa ei oteta niin suuria riskejä, että siitä aiheutuu vaaraa toiminnan jatkuvuudelle, vakavaraisuudelle, maksuvalmiudelle tai strategian toteutumiselle

Tarkastusvaliokunta avustaa hallintoneuvostoa varmistamaan, että keskusyhteisökonsernissa ja OP Ryhmässä on koko toiminnan kattava riittävä ja toimiva sisäinen valvontajärjestelmä sekä huolehtimaan siitä, että keskusyhteisökonsernin ja OP Ryhmän kirjanpidon ja varainhoidon valvonta on järjestetty asianmukaisesti. Valiokunnan tehtävänä on myös seurata, että keskusyhteisökonsernin ja OP Ryhmän toiminta ja sisäinen valvonta on järjestetty lakien, määräysten sekä hyvän johtamis- ja hallintojärjestelmän edellyttämällä tavalla sekä valvoa sisäisen tarkastuksen toimintaa.

2.4 Johtokunta

OP Osuuskunnan johtokunnan tehtävänä on muun muassa ohjata yhteenliittymän toimintaa ja antaa siihen kuuluville jäsenluotolaitoksille ohjeita niiden maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden turvaamiseksi niiden riskien hallinnasta, luotettavasta hallinnosta ja sisäisestä valvonnasta. Se myös valvoo, että yhteenliittymään kuuluvat yritykset toimivat niiden taloudellista asemaa koskevien lakien ja asetusten, viranomaisten antamien määräysten, sääntöjensä ja yhtiöjärjestyksensä sekä keskusyhteisön antamien ohjeiden mukaisesti.

Johtokunta arvioi vähintään vuosittain OP Ryhmän strategian ja riskilimiittien sekä pääomasuunnitelman ja omien varojen ennakoivan varautumissuunnitelman ajantasaisuuden. Johtokunta vahvistaa vuosittain OP Ryhmän riskipolitiikan sekä keskusyhteisökonsernin yhteisöjen riskilimiittit ja osuuspankkien valvontarajat. Lisäksi se vahvistaa taloudelliseen pääomavaateeseen sisällytettävät riskit ja niiden pääomavaateen laskennan yleiset säännöt sekä stressitestauskehikon. Se vastaa myös riskien- ja vakavaraisuudenhallintaan liittyvien järjestelmien ja menettelytapojen riittävydestä ja ajanmukaisuudesta.

Johtokunta vahvistaa keskinäisen vastuun edellyttämän ohjausjärjestelmän pankkikohtaiset ohjauskeinot. Se myös päättää pankkien kuulumisesta heikoimpiin riskiluokkiin ja niiden ohjauskeinoista.

Johtokunta raportoi hallintoneuvostolle ja sen riskienhallintavaliokunnalle ryhmän, keskusyhteisön ja siihen kuuluvien yhteisöjen liiketoiminnan, riskinkantokyvyn ja riskitilanteen kehityksestä.

2.4.1 Johtokunnan valiokunnat

OP Osuuskunnan johtokunta on perustanut tehtäviensä hoitamisen tueksi HR-valiokunnan, kehittämisvaliokunnan, osuuspankkiohjausvaliokunnan sekä tase- ja riskienhallintavaliokunnan. Riskienhallinnan kannalta merkittävimmät ovat tase- ja riskienhallintavaliokunta sekä osuuspankkiohjausvaliokunta. Valiokunnilla ei ole itsenäistä päätösvaltaa, vaan johtokunta tekee päätökset valiokunnan valmistelun pohjalta.

Tase- ja riskienhallintavaliokunta tukee johtokuntaa ryhmän riskinkantokyvyn ja riskinottohalun ohjaamisessa ja johtamisessa hallintoneuvostossa vahvistettujen toimintaperiaatteiden ja päätösten mukaisesti. Valiokunta myös avustaa johtokuntaa varmistamaan siitä, että keskusyhteisöllä ja sen konsernilla on sen toiminnan kattavat riittävät vakavaraisuuden- ja riskienhallintajärjestelmät.

Osuuspankkiohjausvaliokunnan keskeisenä tehtävänä on tukea johtokuntaa keskusyhteisön suorittaman osuuspankkien ohjauksen toimeenpanossa keskusyhteisön hallintoneuvoston tekemien linjausten mukaisesti. Valiokunta käsittelee sekä yleistä osuuspankkeja koskevaa ohjausta että pankkikohtaista ohjausta.

2.5 Tarkastus

Sisäinen tarkastus vastaa ryhmätasoisesta sisäisen tarkastuksen suorittamisesta OP Ryhmässä. Sisäisen tarkastuksen tavoitteena on avustaa ylintä ja operatiivista johtoa suorittamalla tarkastuksia, joissa arvioidaan strategisten ja operatiivisten tavoitteiden toteutumista, riskienhallinnan laatua, raportoinnin luotettavuutta, lakien ja ohjeiden noudattamista, sekä toiminnan tehokkuutta ja tarkoituksenmukaisuutta.

Sisäinen tarkastus tarkastaa ja arvioi sekä ryhmän riskienhallintakehikkoa että sen soveltamista keskusyhteisöissä ja ryhmän muissa yhteisöissä. Tarkastusjohtaja raportoi tarkastuksistaan ja niissä tehdyistä havainnoista säännöllisesti hallintoneuvoston tarkastusvaliokunnalle ja keskusyhteisön johtokunnalle.

2.6 Keskusyhteisökonsernin yhteisöt

Keskusyhteisökonsernin yhteisöt soveltavat toiminnassaan keskusyhteisön hallintoneuvoston

vahvistamia riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan periaatteita liiketoiminnan laajuuden ja luonteen edellyttämällä tavalla.

Toimiva johto vastaa riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan toteutuksesta päätettyjen periaatteiden ja ohjeistuksen mukaisesti sekä raportoi säännöllisesti yhteisön liiketoiminnasta, riskinkantokyvystä ja riskiasemasta hallitukselle.

OP Ryhmän ja keskusyhteisökonsernin tytäryhteisöjen (toisen puolustuslinjan) riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan tehtävät on keskitetty emoyhteisöön.

2.7 Osuuspankit

Osuuspankit soveltavat toiminnassaan keskusyhteisön riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan periaatteita liiketoiminnan laajuuden ja luonteen edellyttämällä tavalla.

Osuuspankin hallintoneuvosto vahvistaa sisäistä valvontaa sekä riskien- ja vakavaraisuudenhallintaa koskevat periaatteet sekä valvoo niiden toteuttamista. Hallintoneuvoston tarkastusvaliokunnan tehtävänä on avustaa hallintoneuvostoa sen valvontavelvollisuuden toteuttamisessa. Tarkastusvaliokunnan on kiinnitettävä huomiota erityisesti siihen, että osuuspankkia ja sen konsernia hoidetaan ammattitaitoisesti terveitä ja varovaisia liikeperiaatteita noudattaen lain, sääntöjen, viranomaismääräysten ja annettujen ohjeiden sekä hallintoneuvoston vahvistamien riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan periaatteiden mukaisesti.

Hallitus vahvistaa muun muassa sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevat sisäiset menettelytavat

ja toimintaohjeet, liiketoiminnan tavoitteet, eri riskilajeja koskevat riskilimiitit ja pääomasuunnitelman. Lisäksi se vastaa riskienhallinnan riittävydestä ja valvoo pankin liiketoimintaa, riskiasemaa ja riskinkantokykyä. Ohjatessaan pankin toimintaa hallitus noudattaa ryhmäkohtaisen ohjauksen linjauksia.

Toimiva johto vastaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteutuksesta sovittujen periaatteiden ja toimintaohjeiden mukaisesti ja raportoi hallitukselle säännöllisesti pankin liiketoiminnasta, riskinkantokyvystä ja riskitilanteesta.

OP Ryhmän suurimmissa osuuspankeissa on erillinen liiketoiminnallisesta päätöksenteosta riippumaton riskienhallintatoiminto. Pienissä ja keskisuurissa osuuspankeissa toimitusjohtaja vastaa riskienhallinnasta. Näille pankeille keskusyhteisö tarjoaa myös asiantuntijatukea riippumattoman luottoriskien sekä operatiivisten ja compliance-riskien hallinnan järjestämiseen.

Osuuspankeissa riskienhallinnan arvioinnin riippumattomuus liiketoiminnasta perustuu keskusyhteisön riskienhallinnan tuottamiin raportteihin, keskusyhteisön suorittamaan pankin riskiluokitukseen sekä OP Ryhmän tarkastuksen arvioon pankin vakavaraisuudenhallinnan tilasta.

OP Ryhmän Sisäinen tarkastus tukee osuuspankkia sen tavoitteiden saavuttamisessa tarjoamalla järjestelmällisen lähestymistavan organisaation riskienhallinta-, valvonta- sekä johtamis- ja hallintoprosessien tehokkuuden arviointiin ja kehittämiseen. Sisäinen tarkastus on riippumatonta ja objektiivista arviointi- ja varmistus- sekä konsultointitoimintaa.

3 OP Ryhmän riskit

Alla olevassa taulukossa on kuvattu OP Ryhmän merkittävimmät riskit. Taulukon jälkeisissä kappaleissa on kuvattu riskien luonnetta ja niiden hallintakeinoja.

STRATEGISET RISKIT	<ul style="list-style-type: none"> Riski, joka syntyy kilpailuympäristön muutoksista, hitaasta reagoinnista muutoksiin, väärän strategian valinnasta tai strategian toteuttamisen epäonnistumisesta.
OPERATIIVISET RISKIT	<ul style="list-style-type: none"> Riski taloudellisesta tappiosta tai muista haitallisista seuraamuksista, joka syntyy riittämättömistä tai epäonnistuneista prosesseista, puutteellisista tai virheellisistä menettelytavoista, järjestelmistä tai ulkoisista tekijöistä.
COMPLIANCE-RISKI	<ul style="list-style-type: none"> Riski, joka aiheutuu ulkoisen sääntelyn, sisäisten menettelytapojen tai asiakassuhteissa asianmukaisten menettelytapojen ja eettisten periaatteiden noudattamatta jättämisestä.
MAINERISKI	<ul style="list-style-type: none"> Riski maineen tai luottamuksen heikkenemisestä, joka johtuu negatiivisesta julkisuudesta tai on seurausta jonkin riskin toteutumisesta.
LUOTTORISKI	<ul style="list-style-type: none"> Luottoriski tarkoittaa riskiä siitä että vastapuoli ei suoriudu velvoitteistaan.
MARKKINARISKI	<ul style="list-style-type: none"> Markkinariski muodostuu korkoriskistä, sijoitusriskistä ja kiinteistöriskistä
LIKVIDITEETTIRISKI	<ul style="list-style-type: none"> Maksuvalmiusriski ja rakenteellinen rahoitusriski
VAHINKOVAKUUTUS-RISKIT	<ul style="list-style-type: none"> Vahinko- ja varausriski
HENKIVAKUUTUS-RISKIT	<ul style="list-style-type: none"> Biometriset riskit, asiakaskäyttötymis- ja kustannusriski

4 Strategiset riskit

Strategisia riskejä hallitaan analysoimalla riskejä strategian laatimisen yhteydessä sekä seuraamalla ja analysoimalla jatkuvasti toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia ja strategian toteutumista. Strategista riskiä vähennetään jatkuvalla suunnittelulla, joka perustuu analyysiin ja ennusteisiin asiakkaiden tulevista tarpeista, eri toimialojen ja markkina-alueiden kehityksestä sekä kilpailutilanteesta. Ryhmän strategisista riskeistä raportoidaan säännöllisesti. Strategiset linjaukset käsitellään laajasti ryhmän sisällä ennen niiden vahvistamista.

5 Operatiiviset riskit

Operatiivisten riskien hallinnalla varmistetaan, että operatiivinen toiminta on järjestetty asianmukaisesti eikä riskeistä aiheudu ennalta arvaamattomia taloudellisia menetyksiä tai muita haitallisia seuraamuksia, kuten maineen menetystä. Operatiivisten riskien hallintaan ja sisäiseen valvontaan myönteisesti suhtautuvaa yrityskulttuuria ylläpidetään ja vahvistetaan jatkuvasti.

Operatiiviselle riskille ei ole asetettu riskinottoa

rajoitettavaa riskilimiittiä, mutta riskien hallinnan tavoitetaso on maltillinen. Operatiivisten riskien hallinnassa keskeisintä on riskien tunnistaminen ja arviointi sekä kontrolli- ja hallintakeinojen toimivuuden ja riittävyyden arviointi. Uusien liiketoimintamallien (ml. ulkoistukset), tuotteiden ja palveluiden riskit arvioidaan keskusyhteisön riskienhallinnan hyväksymien menettelytapojen mukaisesti ennen niiden käyttöönottoa. OP Ryhmässä tarjotaan asiakkaille vain tuotteita ja käytetään liiketoimintamalleja, jotka on hyväksytty ryhmätasolla. Liiketoiminnan jatkuvuutta uhkaaviin riskeihin varaudutaan keskeisten liiketoiminta-alueiden jatkuvuussuunnittelulla. Jatkuvuussuunnittelu muodostaa pohjan myös valmiuslaissa tarkoitettuihin poikkeusoloihin varautumiselle. Jatkuvuussuunnitelmia testataan laadittujen testausuunnitelmien mukaisesti.

Toteutuneen operatiivisen riskin mahdollinen vaikutus voidaan siirtää ryhmän yhteisön ulkopuolelle vakuuttamalla. Vakuuttamisen tarpeellisuuden arviointiin vaikuttavat kunkin yhteisön liiketoiminnan luonne ja riskienhallinnan taso.

OP Ryhmässä noudatetaan operatiivisten riskien hallinnassa yhtenäistä järjestelmätuettua toimintamallia. Ryhmän yhteisöt toteuttavat toimintamallin mukaisesti operatiivisten riskien kartoitukset, jotka sisältävät liiketoimintaan liittyvien riskien tunnistamisen ja arvioinnin sekä riskiä pienentävien kehitystoimenpiteiden määrittelyn ja seurannan. Lisäksi seurataan toteutuneita riskitapahtumia, niin sanottuja läheltä piti -tilanteita ja muille finanssialan toimijoille sattuneita vahinkoja, analysoidaan niitä ja varmistetaan riittävät menettelytavat vastaavien vahinkojen estämiseksi.

Ryhmän yhteisöt vastaavat omaan liiketoimintaansa (ml. ulkoistetut toiminnot) liittyvien operatiivisten riskien hallinnasta toimintansa laajuuden ja luonteen edellyttämällä tavalla.

5.1 Seuranta ja raportointi

OP Ryhmän yhteisöissä operatiivisia riskejä tunnistetaan merkittävistä tuotteista, palveluista, toiminnoista, prosesseista ja järjestelmistä sekä ulkoistuksista. Tunnistamisessa huomioidaan myös rahoitusjärjestelmien lainvastaiseen hyväksikäyttöön, kuten rahanpesuun ja terrorismin rahoittamiseen liittyvät riskit. Tunnistettujen riskien merkittävyyttä arvioidaan niiden taloudellisen vaikutuksen ja toteutumisen todennäköisyyden perusteella. Kerättyä tietoa käytetään suunnittelun, päätöksenteon ja johtamisen tukena.

Operatiivisista riskeistä raportoidaan sekä keskusyhteisön että yhteisöjen johdolle säännöllisesti.

6 Compliance-riskit

Compliance-riski on osa operatiivista riskiä.

Compliance-toiminnan tavoitteena on varmistaa, että OP Ryhmän kaikissa yhteisöissä noudatetaan lakeja, viranomaisten ohjeita ja määräyksiä, markkinoiden itsesääntelyä sekä OP Ryhmän ja yhteisöjen omia sisäisiä toimintaperiaatteita ja ohjeita. Compliance-toiminta varmistaa myös, että asiakassuhteissa noudatetaan asianmukaisia ja eettisesti hyväksyttäviä periaatteita ja toimintatapoja.

Compliance-riskin toteutuminen voi taloudellisen menetyksen lisäksi aiheuttaa myös muita sanktioita. Tällaisia sanktioita ovat esimerkiksi yhteisösakko, erilliset velvoitteiden rikkomisesta seuraavat rikemaksut sekä viranomaisen antamat varoitukset ja huomautukset. Myös compliance-riskin seurauksena voi olla maineen tai luottamuksen heikkeneminen tai menettäminen.

Vastuu sääntelyn noudattamisesta ja noudattamisen valvonnasta OP Ryhmän yhteisöissä on ylimmällä ja toimivalla johdolla sekä kaikilla esimiehillä. Jokainen OP Ryhmän yhteisöjen palveluksessa oleva henkilö vastaa omalta osaltaan sääntelyn noudattamisesta.

Compliance-toiminnan ohjeistuksesta, neuvonnasta ja tuesta OP Ryhmässä vastaa keskusyhteisön riippumaton riskienhallinta. Keskusyhteisökonsernin yhteisöt ovat keskittäneet riskienhallintaan compliance-toiminnot. Kukin osuuspankki on nimennyt säännösten noudattamisen varmistamisesta vastaavan henkilön.

6.1 Hallintakeinot

Compliance-riskin hallinta on osa sisäistä valvontaa ja luotettavaa hallintoa ja sellaisena kiinteä osa liiketoiminnan johtamista sekä yrityskulttuuria. Compliance-riskiä hallitaan seuraamalla lainsäädännön muutoksia sekä ohjeistamalla, kouluttamalla ja konsulttoimalla organisaatiota. Lisäksi compliance-toiminta valvoo organisaation menettelytapojen säännöstenmukaisuutta.

6.2 Seuranta ja raportointi

Compliance-riiskejä tunnistetaan, arvioidaan ja raportoidaan säännöllisesti operatiivisten riskienhallinnan toimintamallin mukaisesti. Compliance-toiminnassa tehdyistä havainnoista raportoidaan säännöllisesti liiketoiminnolle, OPn keskusyhteisön johtokunnalle sekä hallintoneuvoston riskienhallinta- ja tarkastusvaliokunnille.

7 Maineriski

Maineriskiä hallitaan ennakoivasti ja pitkäjänteisesti noudattamalla sääntelyä, finanssitoimialan hyviä käytäntöjä ja ryhmän hyvän liiketavan periaatteita sekä korostamalla toiminnan ja siitä viestimisen avoimuutta. Ryhmässä noudatetaan kansainvälisiä taloudellisen, sosiaalisen ja ympäristövastuun periaatteita sekä kansainvälisiä sitoumuksia.

Maineriskistä raportoidaan sekä keskusyhteisön että yhteisöjen johdolle säännöllisesti. Merkittävästä maineriskin toteutumisen uhasta raportoidaan välittömästi.

8 Luottoriskit

OP Ryhmässä luottoriskiä sisältyy ensisijaisesti pankkitoimintaan. Vastapuoliriskiä sisältyy myös vakuutustoiminnan sijoitustoimintaan ja jälleenvakuutukseen sekä vakuutusmaksuihin. Vakuutustoiminnassa luottoriskin hallinta perustuu asiakasvalinnan lisäksi luotonvalvontaan ja sijoitussuunnitelmiin. Jälleenvakuutuksen luottoriskiä hallitaan käyttämällä yhtiöitä, joiden luottokelpoisuus on riittävä.

Luottoriskin ottamista ohjataan ryhmän riskipolitiikalla. Luottoriskipolitiikassa määritellään tavoiteriskitaso, riskinoton linjauksia, asiakasvalintaa sekä vakuuksien ja kovenanttien käyttöä koskevat periaatteet. Tällä varmistetaan luottosalkun riittävä hajauttaminen, jotta ei synny liiallisia riskikeskittymiä asiakasryhmittäin tai toimialoittain. Ryhmälle ja sen pankeille on asetettu tavoitearvot luottoluokittain uusluotonannolle ja luottokannalle, jotta luottosalkun laatu saadaan säilymään hyvänä. Luottoluokittelulla ohjataan asiakasvalintaa, suhtautumista vakuusvajeeseen ja vastuiden hinnoittelua. Luottopäätösten on poikkeuksetta tukeuduttava voimassa olevaan ja ajantasaiseen luottokelpoisuusluokitukseen.

Luotonanto tapahtuu ensisijaisesti asiakkaan riittävän ja todennetun velanhoidokyvyn perusteella. Keskeisessä asemassa luottoriskien hallinnassa on valvottu ja yhtenäinen rahoitusprosessi, jota ohjaavat luottoriskipolitiikat, rahoituksen päätösvaltuudet ja toimintaohjeet. Lähtökohta ja erityinen vahvuus on paikallinen ja syvälinen asiakastuntemus.

Henkilöasiakkaiden maksukyky testataan koron nousun varalta ja asiakkaille tarjotaan takaisinmaksun turvaavia vakuutuksia sairauden ja työttömyyden varalle. Korkeita rahoitusasteita vältetään.

Yritysassiakkaiden velanhoidokyvyn ja luottoriskin arvioinnissa hyödynnetään luottoluokittelujen lisäksi maksukäyttäytymistietoja, tilinpäätösanalyyssejä ja -ennusteita, yritystutkimuksia, lausuntoja ja toimialakatsauksia sekä pankkien asiakasvastaavien tekemiä tarvekartoituksia, luottokelpoisuusarvioita ja muita dokumentteja. Yritysrahoitusliiketoiminta pohjautuu palvelumalleihin, joihin riskienhallinta on kiinteästi integroitu kuitenkin siten, että riskienhallinnan riippumattomuus on samalla varmistettu.

Vastapuolilimiitit ja vastuurajat allokoidaan ryhmäkohtaisella limitointijärjestelmällä ryhmän yhteisöille vastapuolikohtaisesti, toimialakohtaisesti, ja

maakohtaisesti. Limitointijärjestelmä kattaa sekä rahoitusliiketoiminnan, sijoitustoiminnan että tradingtoiminnan.

Vastapuoliriskiä vähennetään käyttämällä keskusvastapuoliselvitystä, vakuuksia ja nettoutussopimuksia sekä pörssituotteita. Maariskiä hallitaan rajoittamalla kohdevaltioiden ja niihin kohdistuvien sopimusosapuolten vastuumääriä. Selvitysrisikin hallinnassa korostuu vastapuolten luotettavuuden varmistaminen. Riskiä vähennetään vakimuotoisin sopimuksin sekä keskittämällä selvitykset luotettaviin clearing-keskuksiin.

Ennakoitavissa oleviin ongelmiin reagoidaan mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Heikkojen ja ongelmallisten asiakkaiden toimintamallit on kuvattu erikseen henkilö-, yritys- ja maatalousasiakkaille yhdenmukaisten toimintatapojen varmistamiseksi. Asiakkaat, joiden taloudellisen tilan kehitystä, luottoriskin määrää ja maksukäyttäytymistä halutaan tarkastella tavallista tiiviimmin, otetaan erityisseurantaan. Samassa yhteydessä arvioidaan myös asiakkaan luottoluokituksen muutostarve, luottotappion todennäköisyys sekä arvonlennuksen tarpeellisuus. Tämä merkitsee usein myös muutoksia luottopäätöstasossa.

Pääosa luottolaitoksiin liittyvästä luottoriskistä ja maariskistä syntyy pankkitoiminnan maksuvalmiuden hoidosta ja vakuutusyhteisöjen sijoitustoiminnasta. Luottolaitoksiin kohdistuvaa vastapuoliriskiä ja maariskiä syntyy myös korkotrading-toiminnasta ja saamistodistussalkun hoidosta sekä ryhmän ulkomaankaupan rahoituksesta.

Maalimiiteillä määritellään yksittäiseen valtioon kohdistuville vastuille enimmäismäärä ja -maturiteetti. Maalimiitit perustuvat ensisijaisesti maan ulkoiseen luottoluokitukseen, mutta arvioinnissa hyödynnetään myös muuta kyseistä maata koskevaa tietoa. Maalimiittien lisäksi yhtiöt asettavat maan ulkoisesta luokituksesta riippuvia tuotekohtaisia rajoituksia.

8.1 Seuranta ja raportointi

Luottoriskien kehitystä seurataan vähintään kuukausittain suhteessa asetettuihin limiitteihin ja valvontarajoihin. Muita seurannan kohteita ovat muun muassa luottoluokitteluraportit. Lisäksi seurataan suuria asiakasriskejä, luottosalkun laatua ja rakennetta kuvaavia raportteja, vakuuksien kattavuutta, rästejä ja järjestämättömiä saamia.

Ryhmätasolla luottoriskejä rajoitetaan limiiteillä. Yksittäistä asiakasriskiä rajoittava limiitti mittaa asiakaskokonaisuuden vastuiden määrää suhteessa OP Ryhmän rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetun lain mukaisiin omiin varoihin. Suurten asiakasriskien yhteismäärää rajoittavassa

limiitissä lasketaan yhteen kaikki ne asiakasriskit, joiden määrä on vähintään viisi prosenttia OP Ryhmän omista varoista. Toimialariskin limiitti rajoittaa yksittäisen toimialan osuutta kaikista ryhmän pankkitoiminnan yrityssektorin saamisista ja sitoumuksista sekä vahinko- ja henkivakuutustoiminnan suorista joukkovelkakirjasijoituksista. Keskittymäriskien lisäksi luottoriskille on asetettu limiitit, joissa rajoitetaan järjestämättömien saamisten suhdetta luotto- ja takauskantaan sekä odotettujen tappioiden suhdetta vastuisiin. Edellä mainittuja keskittymä- sekä luottokannan laatua kuvaavia limiittejä asetetaan myös yhteisötasolla.

8.2 Luottoriskin vähentäminen

Sitoumusten takaisinmaksun varmistamiseksi vastuilla tulee olla vakuutta ja vähittäispankkitoiminnassa vastuilla tulee pääsääntöisesti olla turvaavat vakuudet. Asiakkaan kassavirta on kuitenkin kaiken luoton myönnön perusta. Vakuuksien arvioinnissa käytetään riippumattoman arvioijan ja varovaisen käyvän arvon periaatetta. Suhdanneherkkinä pidettäviä vakuuksia arvioitaessa noudatetaan erityistä varovaisuutta. Vakuusarvojen kehitystä seurataan säännöllisesti.

Jokaisen rahoituspäätöksen yhteydessä tarkistetaan, onko vakuuden uudelleen arvioinnille tarvetta. Samanlainen tarkistus tehdään myös silloin, kun vakuuden arvo on merkittävästi muuttunut tai asiakkaan taloudellinen tilanne on heikentynyt olennaisesti. Asuntovakuuksien käyviä arvoja päivitetään kerran vuodessa virallisista kauppahintatilastoista johdettujen indeksien perusteella.

Etenkin suurimpien yritysasiakkaiden osalta käytetään vakuuksien ohella myös luottosopimusten erityisehtoja (kovenantteja). Niiden seurannan avulla varmistetaan tietojen saaminen yrityksen tilanteesta sekä mahdollisuus luottoehtojen, vakuusvaatimusten tai hinnoittelun uudelleen arviointiin riskitilanteen muuttuessa.

8.3 Luottoluokittelu

Luottoriskin ottamista ohjataan ja riskin määrää arvioidaan OP Ryhmässä luottoriskimalleja hyödyntäen. Luottoluokittelu käsittää luottoriskiparametreihin liittyvät mallit maksukyvyttömyyden todennäköisyydelle (PD, Probability of Default), tappio-osuudelle (LGD, Loss Given Default) ja vastuun määrälle maksukyvyttömyyhetkellä (EAD, Exposure at Default).

LUOTTORISKIMITTARIT SISÄISSÄ LUOKITUKSISSA

Todennäköisyys sille, että luotolle tulee maksuhäiriöitä vuoden kuluessa	=	MAKSUKYVYTTÖMYYDEN TODENNÄKÖISYYS PD (%)
Arvio tappiosta, joka luotosta toteutuisi, jos sille tulisi maksuhäiriöitä	=	TAPPIO-OSUUS LGD (%)
Arvio summasta, jonka asiakas olisi velkaa pankille maksukyvyttömyyden toteutuessa	=	VASTUU EAD (€)

Käytännössä luottoriskimalleja hyödynnetään muun muassa

- luotonmyöntämisessä ja hinnoittelussa,
- rahoituksen päätösvaltuuksien määrittämisessä,
- luottosalkun laadullisten tavoitteiden asettamisessa ja seurannassa,
- luottoriskiraportoinnissa,
- vakavaraisuuslaskennassa sisäisten luokitusten menetelmässä (IRBA) ja
- taloudellisen pääomavaateen ja odotetun tappion laskennassa
- saamisryhmäkohtaisten arvonalennusten laskennassa.

8.3.1 Luottoluokittelu ja maksukyvyttömyyden todennäköisyys

Luottoluokittelun tarkoituksena on ryhmitellä asiakkaat riskin mukaisesti. Asiakkaan luottoluokka arvioi riskiä siitä, että asiakkaan jostakin vastuusta tulee OP Ryhmälle vuoden sisällä järjestämätön saatava tai sitä vakavampi maksuhäiriö. Tämän riskin suuruudesta kertoo OP Ryhmässä kullekin luottoluokalle arvioitu maksukyvyttömyyden todennäköisyys (PD), joka on keskimääräinen todennäköisyys vuoden aikana yli suhdannekierron. Hyvässä taloussuhdanteessa tietyn luottoluokan toteutuneet maksukyvyttömiä asiakkaiden osuudet siis tyypillisesti alittavat kunkin luokan arvioidun maksukyvyttömyyden todennäköisyyden ja huonossa suhdanteessa ylittävät.

OP Ryhmässä on käytössä useita luokittelumalleja asiakkaiden maksukyvyttömyyden todennäköisyyden arviointiin. Vakavaraisuuslaskennan mukaisiin vähittäisvastuisiin kuuluvien henkilöasiakkaiden luotot luokitellaan omilla luokittelumalleillaan hakemusvaiheessa sekä osana pankin luottokantaa. Vähittäisvastuisiin vakavaraisuuslaskennassa kuuluvien pienyritysten vastuiden luokitteluun käytetään A-luokittelua tai pienten vastuiden luokittelumallia. Yritysvastuisiin kuuluvien keski suurten ja suurten yritysten luokitteluun käytetään R-luokittelua. Yritysvastuisiin kuuluvien pienten yritysten vastuiden luokitteluun käytetään A-luokittelua. Luottolaitosvastapuolille on oma sisäinen luottoluokittelumalli.

8.3.2 Henkilöasiakkaiden maksukyvyttömyyden todennäköisyyden arviointi

Henkilöasiakkaiden maksukyvyttömyyden arvioinnissa vastuut luokitellaan 16 luokkaan, luokasta (A-F) maksukyvyttömyyden todennäköisyyden perusteella. Maksukyvyttömät asiakkaat

vastuut luokitellaan luokkaan F. Maksukyvyttömyyden arvioinnissa käytetään luottokannan luokittelumallia sekä hakemusvaiheen luokitteluja. Henkilöasiakkaiden luokittelu perustuu luottihakemuksesta kerättäviin tietoihin, asiakkaan maksukäyttäytymiseen ja muihin asiointihistoriatietoihin. Näistä tiedoista laskettu pisteytys määrittää vastuun luottoluokan. Kullekin luottoluokalle on johdettu keskimääräiset maksukyvyttömyyden todennäköisyydet yhden vuoden aikaperiodille.

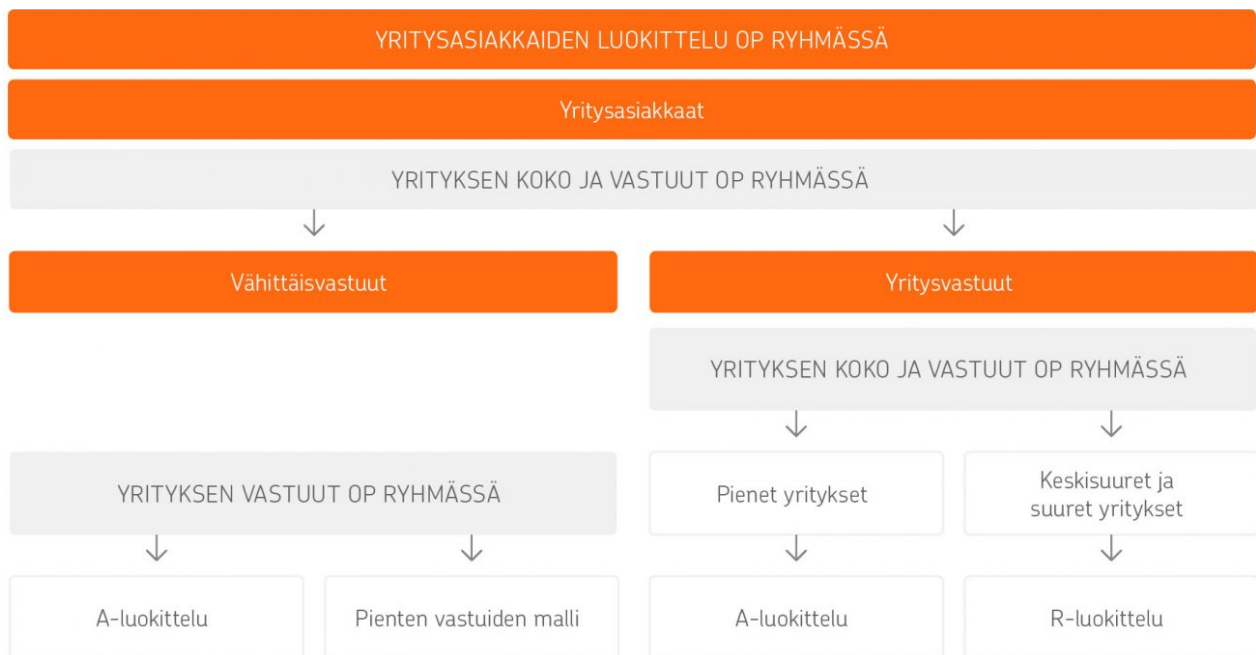
Luoton myöntämisen yhteydessä osuuspankeissa käytetään asuntoluottojen ja vakuudellisten kulutusluottojen hakemusvaiheen luokittelumallia. Ryhmän rahoitusyhtiötuotteille ja vakuudettomille kulutusluotoille on käytössä omat hakemusvaiheen mallit. Hakemusvaiheen malleista otettiin käyttöön päivitetty versio keväällä 2014.

Hakemusvaiheen luokittelu tukee luottopäätöksentekoa, luottoriskin arviointia ja uusluotonannon hinnoittelua. Luokittelu tapahtuu OP Ryhmässä osana luottoprosessia.

Henkilöasiakkaiden luottokannan luokittelumallilla luokitellaan henkilöasiakkaiden vastuut. Luottokannan luokat päivittyvät kerran kuukaudessa. Malli on otettu käyttöön vuonna 2006 ja sen nykyinen versio on vuodelta 2013. Luottokannan luokittelumallia käytetään luottoriskin arvioinnissa ja pääomavaateen laskennassa.

8.3.3 Yritysassiakkaiden maksukyvyttömyyden todennäköisyyden arviointi

Yritysassiakkaiden maksukyvyttömyyden todennäköisyyttä arvioidaan OP Ryhmän sisäisellä 20-portaisella luottoluokituksella. Yritysvastapuolet luokitellaan luokkiin 1,0–12,0, joista luokkiin 11–12 luokitellaan maksukyvyttömät asiakkaat.

Keskisuurten ja suurten yritysasiakkaiden maksukyvyttömyyden todennäköisyyden arviointi (R-luokittelu) perustuu yrityksen taloudellisiin tunnuslukuihin ja laadullisiin taustatietoihin, jotka viedään tilastolliseen pisteytysmalliin. Asiakkaaseen perehtynyt asiantuntija tekee rating-esityksen mallin tuottaman luokitusehdotuksen ja muun käytettävissä olevan tiedon pohjalta. Mahdolliset tulevaisuuden näkymiin liittyvät muutokset ja epävarmuudet otetaan huomioon varoitusmerkkeinä ja mallin antamaan luokitteluun tehtävinä poikkeuksina. Päätös asiakkaan luottoluokasta tehdään asiantuntijan esityksen pohjalta vuosittain. R-luokittelussa käytettävä malli on otettu käyttöön vuoden 2008 alussa ja se on validoitu vuosittain IRB-vaatimusten mukaisesti.

Pienten yritysasiakkaiden A-luokittelun perustana on Suomen Asiakastieto Oy:n käyttämä luokittelumalli Rating Alfa. Kyseessä on tilastollinen regressiomalli, jossa muuttujina on kattavasti yrityksen maksutapaan, tilinpäätöstunnuslukuihin ja muihin taustatietoihin liittyviä tekijöitä. Luokittelumallia on täydennetty erilaisilla ehto- ja varmistuslausekkeilla, jotka rajaavat yrityksen luottoluokkaa, jos esimerkiksi tilinpäätöstietoja ei ole käytettävissä. Rating Alfa:n antamat pisteet on kalibroitu OP Ryhmän sisäisiin luottoluokkiin.

Tilastomallin yritysvastuisiin kuuluville asiakkaille antamaa luokitusta arvioidaan vuosittain ja korjataan tarvittaessa vastaamaan asiakkaan arvioitua todellista maksukykyä. Nykyinen malli on ollut käytössä vuoden 2008 alusta lähtien ja se on päivitetty viimeksi osittain vuonna 2012. Vähäisiä vastuuta omaavia yritysasiakkaita luokitellaan pienten vastuiden luokittelumallilla. Luokittelu muodostetaan tietojärjestelmistä saatavien asiakashistoriaa ja maksukäyttäytymistä koskevien tietojen perusteella. Luokka päivittyy kerran kuukaudessa. Pienten vastuiden luokittelussa käytettävä malli on otettu käyttöön vuonna 2009 ja se on päivitetty vuonna 2012.

Luokittelumallista riippumatta kullakin luottoluokalla on sama maksukyvyttömyyden todennäköisyys, jolloin eri mallien antamat luottoluokat ovat vertailukelpoisia. Maksukyvyttömyyden todennäköisyyden johtamisessa on hyödynnetty viime vuosina toteutuneita maksukyvyttömyystietoja, pitkän aikavälin luottotappiotietoja ja konkurssitilastoja sekä mallin syklisyyttä. Luokakohtaisten maksukyvyttömyyden todennäköisyyksien päivityksen tarve arvioidaan vuosittain.

OP Ryhmän yritysasiakkaiden luottoluokkien vastaavuus kansainvälisten luokituslaitosten luottoluokkiin on kuvattu alla olevassa taulukossa.

OP Ryhmän ja Standard & Poor'sin (S&P) yritysasiakkaiden luottoluokkien välinen vastaavuus

S&P Rating	AAA...AA+	AA...BBB+	BBB...BBB-	BB+...BB-	B+...B	B-...CCC
OP Ryhmä	1,0–2,0	2,5–4,0	4,5–5,0	5,5–7,0	7,5–8,5	9,0–10,0

8.3.4 Luottolaitosten maksukyvyttömyyden todennäköisyyden arviointi

Luottolaitosvastapuolten maksukyvyttömyyden todennäköisyyden arvioinnissa on käytössä oma L-luokittelumalli, joka perustuu laadullisten ja määrällisten tekijöiden perusteella johdettuun maksukyvyttömyyden todennäköisyyteen. Luottolaitosvastapuolet luokitellaan 20 luokkaan 1,0–12,0, joista luokkiin 11–12 luokitellaan maksukyvyttömät asiakkaat.

Luottoluokittelun pohjana oleva tilastollinen malli perustuu empiiriseen aineistoon OP Ryhmän kansainvälisistä luottolaitosvastapuolista. Mallissa sovelletaan sovereign ceiling -periaatetta, jonka mukaan vastapuoli ei voi olla luottokelpoisuudeltaan toimintavaltiotaan parempi. Luottolaitosten luokitukset päätetään vähintään vuosittain tai tarvittaessa useammin, mikäli luottolaitoksen maksukyvyssä tapahtuu muutoksia. L-luokittelumalli otettiin käyttöön vuonna 2009 ja se on päivitetty viimeksi vuonna 2012.

OP Ryhmän luottolaitosvastapuolten luottoluokkien vastaavuus kansainvälisten luokituslaitosten luottoluokkiin on kuvattu alla olevassa taulukossa.

OP Ryhmän ja Standard & Poor'sin (S&P) luottolaitosten luottoluokkien välinen vastaavuus

S&P Rating	AAA...AA+	AA...BBB+	BBB...BBB-	BB+...BB-	B+...B	B-...CCC
OP Ryhmä	1,0–2,0	2,5–4,5	5,0	5,5–7,0	7,5–8,0	8,5–10,0

8.3.5 Tappio-osuus ja vastuun määrä

Maksukyvyttömyyden todennäköisyyden arviointimallien lisäksi luottoriskin mittaamisessa käytetään tappio-osuuden ja vastuun määrän ennustemalleja. OP Ryhmän luottoriskimalleissa tappio-osuus (LGD) on arvio taloudellisesta tappiosta (osuutena asiakkaan vastuiden määrästä maksukyvyttömyyshetkellä), joka pankille aiheutuisi, jos asiakkaasta tulisi vuoden sisällä maksukyvytön. Vastuun määrä maksukyvyttömyyshetkellä (EAD) tarkoittaa arviota pankin saatavasta asiakkaalta maksukyvyttömyyden alkaessa. Taseen ulkopuolisten vastuiden määrän arviointiin liittyy luottovastavastavokerroin (CF), joka kuvaa, kuinka paljon ennustehetken taseen ulkopuolisesta vastuusta arvioidaan olevan nostettu maksukyvyttömyyshetkellä.

käytetään tappio-osuudesta (LGD) ja vastuun määrästä maksukyvyttömyyshetkellä (EAD). Vähittäisvastuiden vakavaraisuusvaateen laskennassa käytettävässä sisäisten luottoluokitusmenetelmässä riskipainon laskennassa käytetään OP Ryhmän sisäisiin malleihin perustuvia PD-, LGD- ja EAD-arvoja. Valtio- ja keskuspankkivastuille sekä pieneen osaan muita vastuuryhmiä (kuten Baltian vastuut) käytetään standardimenetelmää. Oman pääoman ehtoisille sijoituksille käytetään pääsääntöisesti yksinkertaista menetelmää. OP Ryhmän strategisille sijoituksille käytetään PD/LGD-menetelmää, jossa PD-arvot perustuvat sisäisiin malleihin ja LGD-arvot standardiestimaatteihin.

8.3.6 Luottoriskimallien käyttö vakavaraisuuslaskennassa

Luottoriskin vakavaraisuusvaateen laskennassa käytetään yritys- ja luottolaitosvastuissa sisäisten luottoluokitusmenetelmää. Tässä menetelmässä kunkin asiakkaan luottoriskin vakavaraisuusvaateeseen vaikuttaa OP Ryhmän omilla luottoriskimalleilla tuotettu arvio maksukyvyttömyyden todennäköisyydestä (PD). Viranomaisten antamia ns. standardiestimaatteja

8.3.7 Luottoriskimalleihin liittyvä päätöksenteko ja arviointi

Luottoriskimallien käyttöönotosta ja merkittävistä muutoksista päättää OP Ryhmän riskienhallintatoimikunta. Päätökset perustuvat keskusyhteisön johtokunnan hyväksyntään luottoluokittelun ja luottoriskimallien validoinnin yleisiin periaatteisiin. Mallien kehittämisestä ja ylläpidosta vastaa keskusyhteisön riskienhallinta, joka on riippumaton liiketoiminnasta.

Luottoluokittelun ja luottoriskimallien toimivuutta seurataan ja valvotaan säännöllisesti. Keskusyhteisön riskienhallinta kerää jatkuvaa palautetta liiketoiminnalta luottoluokittelun toimivuudesta ja luottoriskimalleista. Automaattisesti luottoluokan muodostavia malleja monitoroidaan kuukausittain. Monitoroinnin tarkoituksena on seurata luottokannassa ja luotonmyönnössä tapahtuvia muutoksia, jotka voisivat olla merkkejä esimerkiksi tietoteknisen toteutuksen virheistä.

Lisäksi mallien laatua varmistetaan vähintään kerran vuodessa OP Ryhmän riskienhallintatoimikunnan hyväksymien validointiohjeiden mukaisesti. Validointiohjeistus sisältää vaatimuksia myös kunkin mallin käyttöönoton yhteydessä tehtävälle laadunvarmistukselle. Validoinnissa testataan tilastollisilla testeillä mm. mallin erottelukykä ja riskiestimaattien (PD, LGD ja EAD) oikeellisuutta. Lisäksi validointiin sisältyy laadullista arviointia, kuten käyttäjäpalautteen analysointia ja vertaisryhmäanalyysiä. Validoinnin tulokset ja mahdolliset toimenpidesuositukset raportoidaan riskienhallintatoimikunnalle, joka päättää validoinnin perusteella tehtävistä kehitystoimenpiteistä.

Keskusyhteisön sisäinen tarkastus varmistaa tarkastuksillaan validoinnin riippumattomuutta. Lisäksi se tarkastaa luottoriskimalleja ja niiden käyttöä keskusyhteisön yhtiöissä ja osuuspankeissa osana normaalia tarkastustoimintaansa.

8.4 Arvopaperistetut erät

OP Ryhmä ei ole ollut alullepanijana tai järjestäjänä arvopaperistamisjärjestelyissä, mutta se on sijoittanut arvopaperistettuihin eriin. Arvopaperistamispositioiden riskipainotettujen erien yhteismäärän laskennassa on käytetty luottoriskin sisäisten luottoluokitusten menetelmää (IRBA) silloin, kun arvopaperistamispositio kuuluu vastuuryhmään, johon sovelletaan luottoluokituksen perustuvaa arviointimallia.

Arvopaperistamispositioille sovelletaan Moody'sin, Fitchin ja Standard & Poor'sin luottoluokituksia. Jos arvopaperistamispositiosta on kahden valitun luottoluokituslaitoksen antamat luottoluokitukset, sovelletaan niistä alhaisempaa. Jos arvopaperistamispositiosta on annettu enemmän kuin kahden valitun luottoluokituslaitoksen luokitus, käytetään niistä kahta korkeinta. Jos kaksi korkeinta luottoluokitusta poikkeavat toisistaan, käytetään niistä alhaisempaa.

9 Likviditeettiriski

Likviditeettiriski muodostuu maksuvalmiusriskistä ja rakenteellisesta rahoitusriskistä. Maksuvalmiusriski tarkoittaa tilannetta, jossa ryhmän yhteisö ei suoriudu maksuvelvoitteistaan ilman vaikeuksia. Rakenteellinen rahoitusriski tarkoittaa jälleenrahoitusriskiä, joka muodostuu pitkä antolainauksen ja lyhyen ottolainauksen maturiteettierosta.

Likviditeettiriskin hallinta perustuu ryhmän riskipoliittikan linjauksiin sekä hyväksytyihin riskilimiitteihin. Keskusyhteisön johtokunta hyväksyy likviditeettireservin laadulliset tavoitteet, varainhankintasuunnitelman ja maksuvalmiuden hoidon jatkuvuus- ja varautumissuunnitelman uhkaskenaarioiden varalle. Jatkuvuus- ja varautumissuunnitelma sisältää valmiustasopohjaisen maksuvalmiustilanteen ohjausmallin, rahoituslähteet sekä likviditeetin hallinnan operatiivisen jatkuvuussuunnitelman.

OP Ryhmän maksuvalmiutta hallitaan ennakoivalla rahoitusrakenteen suunnittelulla, ryhmän riskilimiiteillä ja niistä ryhmän yhteisöille johdetuilla limiiteillä ja valvontarajoilla sekä tavoitetasoilla. Maksuvalmiutta hallitaan myös maksuvalmiustilanteen seurannalla ja oikein mitoitettulla likviditeettireservillä, päivittäisen maksuvalmiuden suunnittelulla ja hoidolla sekä tehokkaalla ryhmän likviditeettitilanteen ohjauksella. Maksuvalmiuden hallintaa säätelevät Euroopan keskuspankin vähimmäisvaranto- ja maksuvalmiusluottojärjestelmiä koskevat määräykset.

OP Ryhmä turvaa maksuvalmiuttaan varainhankinnan pitkäjänteisellä suunnittelulla, likviditeettireservillä ja varautumissuunnitelman mukaisilla rahoituslähteillä vuodeksi tilanteessa, jossa raha- ja pääomamarkkinat sulkeutuisivat ja talletushankinnan määrä vähenisi maltillisesti. Likviditeettireservi on mitoitettu siten, että se riittää maksuvalmiuskriisitilanteessa varautumissuunnitelman käyttöönoton vaatimaksi ajaksi. Reservin saamistodistuksia myymällä tai käyttämällä niitä vakuutena voidaan hankkia likviditeettiä ryhmän käyttöön. Likviditeettireservi muodostuu pääasiassa talletuksista keskuspankkiin sekä keskuspankkirahoituksen vakuudeksi kelpaavista saamisista.

Finanssiryhmän keskuspankkina Pohjola Pankki Oyj turvaa niin koko ryhmän kuin kunkin osuuspankin tai ryhmään kuuluvan yhteisön maksuvalmiuden. Ryhmän päivittäinen maksuvalmiuden hallinta on pankkitoimintaa harjoittavien yhtiöiden maksuvalmiuden hallintaa. OP Ryhmän vakuutus- ja eläkeyhteisöjen maksuvalmius siirtyy pankkitilien kautta ryhmän kokonaislikviditeettiin. Kaikki muutokset ryhmään kuuluvien yhteisöjen maksuvalmiusasemassa toteutuvat muutoksena Pohjolan maksuvalmiusasemassa. Koko OP Ryhmän pankkitoiminnan likviditeettireservi hallitaan keskitetysti ryhmän keskuspankissa.

Ryhmän varainhankinnan suunnittelu perustuu ennakoivaan rahoitusrakenteen suunnitteluun ja taseen rahoitusrakenteelle asetettuun riskilimiittiin. Ryhmän varainhankinnan tärkeimmät lähteet ovat yleisötalletukset ja tukkuvarainhankinta. Tukkuvarainhankinta suunnitellaan talletusvarainhankinnan ja antolainauskasvun pohjalta. Varainhankinnan saatavuuden varmistamiseksi hyödynnetään monipuolisesti eri rahoitusinstrumentteja ja hajautetaan varainhankinnan

lähteet sekä maturiteettien, maantieteellisen sijainnin, markkinoiden että sijoittajien mukaan. Jäsenpankit sijoittavat pankkikohtaiset talletuslyijäamät pääosin keskusyhteisökonsernin tileille tai sen liikkeeseen laskemiin instrumentteihin, jotta ryhmän tukkuvarainhankinnan määrää ei tarpeettomasti kasvateta. Pohjola hoitaa keskitetysti ryhmän senior-ehdoisen ja oman pääoman ehdoisen tukkuvarainhankinnan, ja OP-Asuntoluottopankki Oyj hoitaa asuntovakuudellisen tukkuvarainhankinnan.

OP Osuuskunnan johtokunta vastaa OP Ryhmän likviditeettiriskin hallinnasta ja ohjaa maksuvalmiuden hallintaa valmiustasopohjaisen ohjausmallin mukaisesti. Markkinahäiriötilanteissa toimitaan likviditeetin hallinnan jatkuvuus- ja varautumissuunnitelman mukaisesti. Kukin OP Ryhmään kuuluva yhteisö ohjaa likviditeetin hallintaansa keskusyhteisön asettamien limiittien, valvontarajojen ja ohjeiden sekä tili-, talletus- ja luottoehtojen määrittämässä puitteissa.

Vakuutustoimintaa harjoittavat yhteisöt huolehtivat omasta maksuvalmiudestaan ensisijaisesti itse. Yhteisöjen likviditeettivaatimukset otetaan huomioon sijoitussalkun allokaatiojakaumassa.

9.1 Seuranta ja raportointi

Ryhmän yhteisöjen likviditeettiriskien seuranta ja raportointi vaihtelee niiden liiketoiminnan luonteen ja laajuuden mukaisesti reaaliaikaisesta neljännesvuosittaiseen. Seuranta ja raportointi perustuvat ryhmän riskilimiitteihin ja tavoitearvoihin. Raportointimenettelyissä on yhteisöstä ja raportointitasosta riippuen valmiudet päivittäisten kassavirtojen seurannasta (maksuvalmius) pitkän aikavälin rahoitusrakenteen seurantaan ja ennakointiin (jälleenrahoitusriski).

Kullekin maksuvalmiuden valmiustasolle on määritelty ohjaus- ja seurantamenettelyt, jotka tiukentuvat valmiustason noustessa. Keskusyhteisön johtokunnalle likviditeettiriskeistä raportoidaan säännöllisesti, ja maksuvalmiustilanteen valmiustason noston myötä siirrytään tarvittaessa viikoittaiseen tai päivittäiseen tilanneraportointiin. Ryhmän yhteisöt raportoivat likviditeettiriskeistä hallituksille säännöllisesti vähintään asetettujen valvontarajojen ja limiittien tasolla.

Rakenteelliseen rahoitusriskiin ja maksuvalmiusriskiin liittyvien uhkien ja tulevaisuuden skenaarioiden vaikutusta ryhmän maksuvalmiuteen, tulokseen ja vakavaraisuuteen stressitestataan säännöllisesti osana ryhmän riskien- ja vakavaraisuuden hallintaprosessia.

OP Ryhmän likviditeettiriskin riskilimiitit on asetettu rakenteellista rahoitusriskiä ohjaaville aikaluokittaisille nettokassavirroille ja maksuvalmiusriskin mittarille. Rakenteellisen rahoitusriskin mittari kertoo, kuinka

paljon ryhmän taseen nettokassavirroista saa enintään erääntyä eri aikaperiodeilla. Sopimukset, joilla on eräpäivä, sisällytetään rakenteellisen rahoitusriskin tarkasteluun eräpäivän tai sitä aikaisemman lyhennyspäivän mukaisesti. Eräpäivättömien tilien aikaluokat ja luottojen ennakaiset takaisinmaksut on mallinnettu.

Maksuvalmiusriskin mittarit kertovat, kuinka pitkäksi aikaa ensisijainen likviditeettireservi riittää kattamaan ryhmästä päivittäin ulos maksettavat tiedossa olevat ja ennakoitavat nettokassavirrat sekä odottamattoman likviditeettistressiskenaariot.

Ryhmätasolla raportoidaan ja limitoidaan myös uuteen luottolaitosdirektiiviin ja -asetukseen (CRD IV/CRR) perustuvaa lokakuusta 2015 alkaen voimaan astuvaa ja vaiheittain kiristyvää maksuvalmiusvaatimusta (LCR).

Vakuutustoiminnan sijoitussalkkujen allokaatiojakaumista raportoidaan säännöllisesti. Herkkyyttä maksuvalmiusriskille arvioidaan myös stressitesteillä.

10 Markkinariskit

Markkinariskit muodostuvat hintojen, volatiliteetin ja markkinalikviditeetin muutoksista rahoitusmarkkinoilla. Markkinariski jakautuu korkoriskiin, sijoitustoiminnan hintariskeihin sekä kiinteistöriskiin.

Pankkitoiminnan merkittävin markkinariski on korkotason muutoksen vaikutus korkokatteeseen eli rahoitustaseen korkotuloriski. Markkinariskiä muodostuu myös pankkitoiminnan sijoitustoiminnasta ja kaupankäyntivarastosta. Vahinko- ja henkivakuutustoiminnan markkinariskeistä keskeisimpiä ovat sijoituksiin liittyvät markkinariskit sekä vakuutusvelkaan sisältyvät markkinariskit, joista tärkein on korkoriski.

Markkinariskiä muodostuu lisäksi kiinteistöriskistä sekä markkinalikviditeetistä. Kiinteistöriskillä tarkoitetaan kiinteistöjen ja muiden vastaavien instrumenttien markkinamuutosten ja kiinteistöjen vuokrausasteen aiheuttamaa riskiä sijoituksen markkinaehtoiseen tuottoon. Kiinteistöriskiä sisältyy vakuutusyhteisöjen sijoitussalkkuihin. Osuuspankkien kiinteistösijoitukset liittyvät pääasiassa pankin toimitilarpeisiin. Markkinalikviditeettiin liittyvä riski realisoituu, kun markkinariskipositiota ei kyetä realisoimaan tai kattamaan vallitsevaan markkinahintaan, koska markkinoilla ei ole riittävästi syvyyttä tai markkinat eivät toimi jonkin häiriön takia.

Markkinariskien hallinnan tehtävänä on tunnistaa ja arvioida liiketoimintaan sisältyvät markkinariskit, rajoittaa ne hyväksyttävälle tasolle sekä raportoida niistä säännöllisesti ja tehokkaasti. Näin varmistetaan, että markkinahintojen tai muiden ulkoisten markkinatekijöiden

muutokset eivät johda pitkän aikavälin kannattavuuden tai vakavaraisuuden liialliseen heikkenemiseen OP Ryhmässä kokonaisuutena tai ryhmään kuuluvassa yksittäisessä yhteisössä.

Markkinariskien ottamista ohjaavia ja rajoittavia ohjeita ovat OP Ryhmän riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan periaatteet ja niitä täydentävä ryhmän riskipolitiikka, keskusyhteisön riskienhallintaohjeistus sekä limiitit ja valvontarajat.

10.1 Korkoriski

OP Ryhmän korkoriskin merkittävimpiä lähteitä ovat vähittäispankkitoiminnan rahoitustase ja vakuutustoiminta. Vahinko- ja henkivakuutustoiminnassa korkoriskiä muodostuu, kun korkotason muutokset vaikuttavat sijoitusomaisuuden ja vakuutusvelan kassavirtojen arvoon ja tuottoon. Pankkitoiminnan korkoriski koostuu rahoitustaseen korkoriskistä ja Pohjola Pankki Oyj:n kaupankäyntisalkun korkoriskistä. Kaupankäyntivarastoon kuulumattomien erien korkoriski on luonteeltaan rakenteellista rahoitustoiminnan korkotuottoon kohdistuvaa korkoriskiä.

Osuuspankkien rahoitustaseen korkoriskiä hallitaan ensisijaisesti otto- ja antolainauksen tuotevalikoiman ja -ehtojen valinnalla. Osuuspankit voivat suojata rahoitustaseensa korkoriskiä myös korkojohdannaisin ryhmässä hyväksytyjen toimintamallien mukaisesti. Pohjolassa korkoriskiä ohjataan yhteismitallisen korkoriskiseurannan lisäksi vastuualuekohtaisin korkoriskilimiitein. Kaupankäynnin ja rahoitustaseen korkoriskiä ohjataan Pohjolassa samoin periaattein ja mittarein.

Henkivakuutustoiminnassa korkoriskiä on merkittävästi vakuutusvelan sisältämissä velvoitteissa vakuutusnottajille. Nämä velvoitteet koostuvat vakuutussopimusten sitovasta tuottolupauksesta ja mahdollisista asiakashyvityksistä. Henkivakuutustoiminnan tasehallinnan tehtävä on mitata ja hallita yhtiön koko nettokorkoriskiasema. Vakuutusvelan korkoriski suojataan kokonaan tai osittain korkojohdannaisin riskiaseman saattamiseksi tavoitetasolle.

10.2 Sijoitusriski

OP Ryhmässä sijoitustoimintaa harjoitetaan sekä pankki-, vakuutus- että muussa toiminnassa. Muun toiminnan sijoitustoiminnan tarkoituksena on OP Ryhmän likviditeettireservin ylläpito. Pankkitoiminnan sijoitustoiminnan tarkoituksena on lyhyen aikavälin kaupankäyntitoiminta. Likviditeettireserviin luettavat erät ovat keskuspankkivakuuskelpoisia likvidejä saamistodistuksia. Kaupankäyntitoiminnan eli tradingin tarkoituksena on sekä aktiivinen kauppa eri instrumenteilla ja johdannaissoimuksilla että sijoitukset kotimaisiin ja ulkomaisiin saamistodistuksiin

asiakasliiketoiminnan tukemiseksi. Vakuutusyhtiöissä sijoitustoiminnan tarkoitus on asiakastuoton varmistaminen (henkivakuutustoiminta), vakuutusvelan katteena toimiminen ja vakuutusmaksuvarojen tuottava sijoittaminen.

Osuuspankkien ja Helsingin OP Pankki Oyj:n kaupankäyntiä raha- ja pääomamarkkinoilla on rajoitettu siten, että pankkikohtainen kaupankäyntisalkkujen määrä ei ylitä markkinariskin vakavaraisuussäännösten pienelle kaupankäyntisalkulle sallittua määrää. Vakavaraisuussääntelyn mukaisesti pienen kaupankäyntivaraston arvo ei saa ylittää pysyvästi 5 % eikä koskaan 6 % taseen loppusummasta ja taseen ulkopuolisten sijoitusten yhteismäärästä. Pienen kaupankäyntivaraston arvo ei myöskään saa pysyvästi ylittää 15 miljoonaa euroa eikä koskaan 20 miljoonaa euroa.

Sijoitustoiminnan riskien hallinta perustuu tehokkaan allokaatiovalinnan avulla toteutettuun hajautukseen. Sijoitustoiminnan riskinottoa ohjataan ja rajoitetaan OP Ryhmän riskipolitiikassa. Ryhmälle ja sen yhteisöille asetetaan riskipolitiikassa tuotekohtaisia, alueellisia ja luottokelpoisuuteen liittyviä määrällisiä tai laadullisia rajoitteita.

Riskipolitiikka sisältää OP Ryhmän riskilimiitit ja valvontarajat, jota täydentää keskusyhteisön riskienhallinnan ohjeistus. Keskeinen merkitys on myös yhteisöjen hallitusten vuosittain vahvistamalla sijoitussuunnitelmilla, joissa otetaan kantaa haluttuun riski- ja tuottotasoon. Vakuutusyhtiöiden hallitukset vahvistavat lisäksi erilliset sijoitusten riskienhallintaa koskevat ohjeet ja menettelytavat. Sijoitussuunnitelmissa määritellään myös sijoitusomaisuuden jakaumat, vaihteluvälit ja vertailuindeksit sekä sijoitustoimintaan kohdistuvat muut rajoitukset.

Vakuutustoiminnan sijoitusomaisuuden allokaatiossa otetaan huomioon vakuutusyhtiöiden vakuutusvelan asettamat vaatimukset sijoitusomaisuuden tuottavuudelle ja likviditeetille sekä yhtiön riskinkantokyvyille. Henkivakuutuksessa kohtuusperiaatteen soveltaminen vaikuttaa lisäksi sijoitustoiminnan tavoitteisiin ja riskinoton määrään. Sijoitukset hajautetaan tehokkaasti eri omaisuusluokkiin ja sijoitusinstrumentteihin sekä maantieteellisesti ja toimialoittain. Korkoriskiä hallitaan rajoittamalla korkosijoitusten duraatiota ja korkosijoitusten osuutta sijoitusallokaatiossa.

Finanssiryhmän johdannaisliiketoiminta keskittyy Pohjola Pankki Oyj:hin, joka käyttää johdannaisia sekä kaupankäynti- että suojaustarkoituksessa. Osuuspankit käyttävät johdannaisia suojatessaan oman taseensa euribor-sidonnaista korkoriskiä koronlaskulta ja korkokatteen vaihtelulta. Vakuutusyhteisöt hallitsevat sijoitustoiminnan ja vakuutusvelan markkinariskejä eri sijoitusinstrumentteja ja johdannaissoimuksia

käyttäen. Johdannaisten käytön laajuus ja periaatteet määritellään vuosittain yhtiöiden sijoitussuunnitelmissa sekä johdannaisten käytön periaatteissa.

10.3 Kiinteistöriskit

Kiinteistöriskien hallinnan tavoitteena on tunnistaa, arvioida, rajoittaa ja valvoa kiinteistöomistuksiin kohdistuvia arvonalentumis-, vuokratuotto- ja vahingoittumisriskejä. Vahinko- ja henkivakuutus toiminnassa kiinteistöriskien hallinnan periaatteet on vahvistettu sijoitussuunnitelmassa, joissa säädetään kiinteistösijoitusten määrästä ja hajautuksesta.

10.4 Seuranta ja raportointi

OP Ryhmän yhteisöjen markkinariskiraportoinnin laajuus ja tiheys vaihtelevat liiketoiminnan luonteen ja laajuuden mukaan reaaliaikaisesta tarkastelusta kuukausittaiseen tilanneseurantaan. Pohjolassa markkinariskien seuranta ja raportointi on päivittäistä ja osin reaaliaikaista. Muissa yhteisöissä säännöllinen raportointi johdolle on kuukausittaista, mutta seuranta on tarvittaessa päivittäistä. Keskusyhteisön riskienhallinta tuottaa markkinariskiraportit osuuspankeille ja raportoi koko OP Ryhmän taserakenteen ja markkinariskien kehityksestä keskusyhteisön johdolle säännöllisesti.

Markkinariskejä arvioidaan herkkyysoanalyysien, tilastollisten volatiliiteetti- ja korrelaatioanalyysien sekä VaR-analyysien (VaR, Value-at-Risk) ja stressitestien avulla. Johdannaisten riskiä seurataan osana positioiden riskejä samoilla mittareilla kuin tasepositioissakin.

Ryhmätasolla markkinariskejä rajoitetaan neljällä limiitillä. Trading-toiminnan korko-, luottospredi-, valuutta-, osake- ja hyödykeriskejä sekä strukturoitujen sijoitusten hintariskejä rajoitetaan VaR-limiitillä. Vakuutus toiminnan markkinariskien limiitti on asetettu ko. riskin taloudellisen pääomavaateen ja ryhmän omien varojen suhteelle. Vakuutus toiminnan korko-, valuutta-, luottospredi-, osake- ja hyödykeriskien taloudellinen pääomavaade lasketaan historialliseen simulaatioon perustuvaa VaR-mallia käyttäen. Ryhmätasoisista markkinariskien limiiteistä kolmas on asetettu rahoitus toiminnan korkotuloriskille ja neljäs rahoitustaseeseen nykyarvoriskille.

10.4.1 Korkoriski

Pankkitoiminnan korkoriskitarkasteluun sisällytetään kaikki korolliset tase-erät ja taseen ulkopuoliset erät. Tarkastelussa ei tehdä oletuksia liiketoiminnan kasvusta. Talletuskannan kehitykseen vaikuttavan asiakaskäyttäytymisen ja luottojen ennenaikaisten takaisinmaksujen vaikutus on otettu huomioon korkoriskitarkastelussa. Rahoitus toiminnan korkoriskien limiitti on asetettu korkotuloriskille, joka mittaa koronmuutoksen vaikutusta kertyvään korkokatteeseen seuraavan 12 kuukauden

aikana. Säännöllisen korkoriskimittauksen ja -raportoinnin osana toteutetaan stressitestausta erilaisten koronmuutosten vaikutuksilla korkoriskiposition nykyarvoon.

Vakuutusyhtiöiden sijoitustoiminnan ja vakuutusvelan korkoriskistä hallitaan ja mitataan taloudellisen pääomavaateen mallin avulla osana vakuutus toiminnan markkinariskistä. Korkoriskistä seurataan myös laskemalla yhden prosenttiyksikön tai yhden korkopisteen suuruisen korkotason muutoksen vaikutusta sijoitusten ja vakuutusvelan arvoon.

10.4.2 Sijoitusriski

Sijoitustoiminnan riskiaseman mittaamiseen käytetään sijoituskohteiden historialliseen arvonkehitykseen perustuvia allokaatioita sekä tuotto-, riski-, VaR- ja korrelaatiomalleja. Sijoitusomaisuudelle tehdään herkkyysoanalyysit, joissa arvioidaan osakekurssien, korkojen ja kiinteistöjen arvojen muutosten vaikutuksia. Lisäksi tehdään sijoituskohtainen luottoriskien herkkyysoanalyysi. Poikkeuksellisten markkinaolosuhteiden vaikutusten arvioimiseksi käytetään stressitestejä.

10.4.3 Kiinteistöriski

Sekä osuuspankkien että vakuutusyhtiöiden kiinteistöriskit sisältyvät markkinariskien taloudelliseen pääomavaateeseen, jota raportoidaan säännöllisesti.

11 Vahinkovakuutuksen vakuutusriskit

Vahinkovakuutuksen vakuutusriskit muodostuvat vahinko- ja varausriskistä.

Vahinkoriski syntyy siitä, että vahinkoja tapahtuu keskimääräistä enemmän tai ne ovat poikkeuksellisen suuria. Tällöin vakuutusten tuleva kate poikkeaa ennakoitusta korvausmenojen kasvun johdosta.

Varausriski johtuu siitä, että jo tapahtuneiden vahinkojen korvausmenot ovat suuremmat kuin tilinpäätöshetkellä ennakoitiin. Vakuutus korvausten maksusuoritusten ajoitukseen liittyvä epävarmuus vaikuttaa myös korvausvastuun määrään.

Oman riskityyppinsä muodostaa luonnonkatastrofien tai ihmisen toiminnasta aiheutuneiden suurkatastrofien synnyttämä vahinkokumulaatio. Tällöin yksi ja sama katastrofitapahtuma aiheuttaa käytännössä samanaikaisesti korvattavia vahinkoja suureen määrään vakuutettuja riskejä, jolloin katastrofista aiheutuva kokonaiskorvausmeno voi nousta erittäin suureksi.

Myös tunnistamattomat taustatekijät voivat vaikuttaa vakuutusriskeihin. Esimerkkejä lähihistoriasta ovat asbestipölyaltistuksista

aiheutuneet ammattitautitapaukset ja väestön oletettua voimakkaamman elinikien pitenemisen vaikutus lakisäateisten vakuutuslajien eläkekantaan.

11.1 Hallintakeinot

Vakuutusriskin hallinnassa tärkeimmät tehtävät ovat riskin arviointi, valinta ja hinnoittelu, jälleenvakuutuslajien hankkiminen ja vakuutusvelan arviointi.

Riskin arvioinnin, valinnan ja hinnoittelun merkitystä korostetaan toimintamalleissa. Asiakasvalinnan tarkoituksena on varmistaa alkavan asiakassuhteen onnistumisen yleiset edellytykset. Vakuutusten hinnoittelussa keskeistä on, että vakuutuksen hinta vastaa vähintään vakuutuksesta aiheutuvia kustannuksia. Riskien suuruutta ja laajuutta rajoitetaan vakuutuslaji- ja riskikeskittymäkohtaisesti. Vahinkovakuutuksen vakuutuskanta on hyvin hajautunut.

Vakuutusehtojen merkitys riskin rajoittamisen keinona on olennainen. Lisäksi riskien rajoittamiseksi tehdään asiakas- tai vakuutuslajikohtaisesti riskianalyyskejä.

Jälleenvakuutus toteutetaan pääosin riski- ja vahinkotapahtumakohtaisilla jälleenvakuutuslajilla. Näiden riskikohtaisten jälleenvakuutuslajien lisäksi vahinkovakuutusyhtiöllä on jälleenvakuutuslajit vahinkokumulaaation varalle. Jälleenvakuutusperiaatteet ja omalla vastuulla pidettävän riskin vahinkokohtainen enimmäismäärä linjataan vuosittain OP Ryhmän riskipolitiikassa ja hyväksytään vahinkovakuutuksen hallituksessa. Jälleenvakuuttajaksi hyväksytään ainoastaan yhtiö, jonka luottokelpoisuus on riittävä. Jälleenvakuuttajittain on lisäksi vahvistettu ylärajat sille, kuinka paljon riskiä yhdelle jälleenvakuuttajalle voidaan antaa. Yläraja riippuu riskin luonteesta ja jälleenvakuutusyhtiön vakavaraisuudesta.

OP Ryhmä toimii alueella, jossa luonnonkatastrofiriskiä pidetään suhteellisen alhaisena, ja siltä voi näin ollen suojautua jälleenvakuutuksella.

Varausriski liittyy erityisesti sellaisiin vakuutuslajeihin, joissa vahingot selviävät hitaasti. Vakuutusvelan arviointiin liittyy aina epävarmuutta, mikä voi johtua muun muassa vahinkokehityksen ennustamisesta, vahinkojen todentamisen viiveestä, kustannusinflaatiosta tai lainsäädännöllisistä muutoksista sekä yleisestä taloudellisesta kehityksestä. Vakuutusvelkariskiä hallitaan seuraamalla vakuutusvelan riittävyttä säännöllisesti.

11.2 Seuranta ja raportointi

Vahinkovakuutus käyttää vakuutusriskien arvioimiseksi todennäköisyyksillä, jonka avulla arvioidaan vakavaraisuuden optimaalinen taso. Vakuutusriskien osalta mallissa otetaan huomioon eri vakuutuslajien luonne sekä jälleenvakuuttamisaste.

Vakuutusvelan riittävyttä seurataan vuosittain. Vakuutuslajikohtaisista aiheutuva vakuutusvelka määritetään arvioitujen tulevien kassavirtojen perusteella. Kassavirrat muodostuvat maksettavista korvauksista ja korvausten käsittelykustannuksista. Vakuutusvelan määrä on arvioitu siten, että se riittää kohtuullisen suurella todennäköisyydellä vakuutuslajikohtaisista aiheutuvien velvoitteiden suorittamiseen. Tämä on toteutettu siten, että vakuutusvelalle on ensin arvioitu odotusarvo ja sen jälkeen on määritetty sen epävarmuudesta johtuva varmuuslisä.

Riskivastaavan hinnoittelun varmistamiseksi korvausmenon kehittymistä suhteessa vakuutusmaksutuloihin seurataan säännöllisesti.

Ryhmätason limiittimittaristossa vakuutusriskejä rajoitetaan mittarilla, joka mittaa vakuutusriskin taloudellisen pääomavaateen suhdetta ryhmän omiin varoihin. Vakuutusriskien taloudellinen pääomavaade lasketaan vakuutusyhtiön omaa riskimallia käyttäen.

Vahinkovakuutuksen riskit on käsitelty tarkemmin Pohjolan tilinpäätöstiedoissa.

12 Henkivakuutuksen vakuutusriskit

Henkivakuutuksen vakuutusriskit muodostuvat biometrisistä riskeistä, asiakaskäyttötymis- ja kustannusriskeistä.

Biometriset riskit johtuvat siitä, että työkyvyttömyyden, kuolemantapausten tai sairastuvuuden perusteella korvauksia maksetaan enemmän kuin on ennakoitu tai eläkkeitä maksetaan ennakoitua pidempään.

Kuolevuus ja jäljellä olevan eliniän odote vaikuttavat henkivakuutusyhtiön riskiasemaan kuolemanvaravakuutuksissa ja eläkevakuutuksissa. Varsinkin etuusperusteisessa ryhmäeläkevakuutuksessa pitkäikäisyysriski on suuri, sillä nämä sopimukset eivät sisällä merkittävästi riskiasemaltaan vastakkaista kuolevuusriskiä.

Työkyvyttömyysriskiä sisältyy vakuutuslajikohtaisiin, joiden perusteella maksetaan korvauksia vakuutetun työkyvyn vähentymisestä tai sen johdosta syntyneistä menetyksistä.

Vakuutuslajikohtaisista asiakaskäyttötymisestä syntyvät raukeamisriski ja takaisinostoriski. Vakuutuslajikohtaisella on oikeus lopettaa vakuutusmaksujen maksaminen, lopettaa sopimus ennenaikaisesti tai muuttaa sopimusta sopimukseen sisältyvän option perusteella siten, että muutetussa sopimuksessa yhtiöllä on aiempaa suurempi riski. Yksi esimerkki edellä mainituista optioista

on asiakkaan oikeus vaihtaa varojensa tuotto sijoitussidonnaisesta takuukorkoiseksi, mikä kasvattaa markkinariskiä. Toinen esimerkki on eläkkeen lykkääminen, mikä kasvattaa pitkäikäisyysriskiä. Asiakaskäyttämiseen liittyvälle keskeytysriskille alttiita ovat erityisesti säästövakuutukset ja kapitalisaatiosopimukset, joissa asiakkaalla on takaisinosto-oikeus. Eläkevakuutuksissa takaisinosto on mahdollinen vain poikkeustapauksissa.

Kustannusriskillä tarkoitetaan tilannetta, jossa toteutuvat vakuutus sopimusten hallinnoinnin kustannukset eroavat hinnoittelussa arvioituista kustannuksista.

12.1 Hallintakeinot

Vakuutusriskejä hallitaan vakuutusten turvaavalla hinnoittelulla, huolellisella vastuuvallinnalla sekä jälleenvakuuttamalla. Myös eri vakuutuslajien väliset hajautushyödyt pienentävät riskiä. Henkivakuutus jälleenvakuuttaa tarvittaessa suurimmat yksittäiset riskit sekä riskikeskittymät.

Kuolevuuteen ja pitkäikäisyyteen liittyvät riskit hinnoitellaan vakuutuksen myöntämishetken olosuhteiden ja tilanteen perusteella turvaavasti. Yhtiöllä on hyvin vähäiset oikeudet muuttaa näiden pitkäaikaisten sopimusten hintoja. Tästä syystä riski hinnoitteluperusteiden mahdollisesta muuttumisesta myöhemmin jää vakuutusyhtiön kannettavaksi siten, että uusmyynnin maksuja korotetaan ja yhtiö kirjaa myydylle kannalle vakuutusvelan täydennyksen. Riskiasemaltaan vastakkaisten vakuutusten tarjoaminen vähentää koko vakuutuskannan nettoriskiä.

Myös työkyvyttömyysriskin ensisijainen hallintakeino on turvaava hinnoittelu.

Asiakaskäyttämiseen liittyvää keskeyttämisriskiä ja riskiä asiakkaan optiosta vaihtaa varojensa tuottoa takuukorkoiseksi hallitaan kilpailukykyisellä tuotevalikoimalla, sopivilla tuoterakenteilla sekä kannusteilla ja sanktioilla sopimusehdoissa. Vakuutusten

keskeyttäminen voi myös vaarantaa vakuutusten hinnoittelussa käytettyjen kustannusoletusten pitävyyden ja siten myötävaikuttaa kustannusriskin toteutumiseen.

Kustannusriskiä hallitaan riittävällä kulukurilla sekä turvaavalla hinnoittelulla. Hinnoittelussa tehtyjen oletusten toteutumista seurataan jatkuvasti ja tarvittaessa uusmyynnin maksuja korotetaan ja myydyt vakuutuskannan osalta kirjataan vakuutusvelan täydennys.

12.2 Seuranta ja raportointi

Vakuutusriskiliikkeen tulosta seurataan kuukausittain vakuutuslajeittain ja tarvittaessa tehdään tarkempia analyysejä. Vuosittain siitä tehdään yksityiskohtaisempi selvitys, jossa tutkitaan riskien toteutumista mm. vakuutuslajeittain ja ikäryhmittäin. Liikekulutulosta seurataan kuukausittain pääryhmittäin. Vuosittain siitä tehdään yksityiskohtaisempi selvitys, jossa analysoidaan tulosta vakuutuslajeittain ja toiminnoittain. Lisäksi kuukausittain seurataan asiakaskäyttämistä, maksuja, keskeytyksiä ja säästöjen siirtoja tuottoerusteiden välillä.

Lainsäädännölliset muutokset saattavat johtaa sellaisiin muutoksiin vakuutusehdoissa, joilla on merkitystä erityisesti vakuutusten uusmyyntiin ja asiakaskäyttämiseen. Tällaisia muutoksia ovat esimerkiksi pitkäaikaissäästämisen tuotteita tai henkivakuutuksien hinnoitteluperusteita koskevat laki- tai direktiivimuutokset. Henkivakuutusyhtiöt seuraavat lainsäädännön muutoksia ja tarvittaessa sopeuttavat vakuutus sopimusten hinnoittelun ja ehdot lainsäädännön vaatimalla sekä yhtiöiden vakavaraisuuden hallinnan edellyttämällä tavalla.

Henkivakuutuksen vakuutusriskille on asetettu ryhmätason limiitti, joka kuvaa vakuutusriskin taloudellisen pääomavaateen suhdetta ryhmän omiin varoihin. Vakuutusriskien taloudellinen pääomavaade lasketaan vakuutusyhtiön omaa riskimallia käyttäen.

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

Liite 3. Tilinpäätöksen laatimisperiaatteen muutos

OP Ryhmä on soveltanut 1.1.2014 seuraavia standardeja: IFRS 10 "Konsernitilinpäätös", IFRS 11 "Yhteisjärjestelyt", IFRS 12 "Tilinpäätöksessä esitettävät tiedot osuuksista muissa yhteisöissä" sekä näiden seurauksena uudistettu IAS 28 "Sijoitukset osakkuus- ja yhteisyhtiöihin". IFRS 10:n mukaan määräysvalta ratkaisee, sisällytetäänkö tietty yhteisö emoyrityksen konsernitilinpäätökseen. Konsernilla on määräysvalta yrityksessä, jos se olemalla osallisena siinä altistuu sen muuttuvalle tuotolle tai on oikeutettu sen muuttuvaan tuottoon ja se pystyy vaikuttamaan tähän tuottoon käyttämällä yritystä koskevaa valtaansa. Standardien käyttöönoton seurauksena OP Ryhmän tilinpäätökseen on yhdistelty uusina tytäryhtiöinä 65 OP-Kiinteistökeskusta ja 7 pääoma- ja kiinteistösijoitusrahastoa sekä 3 kiinteistösijoitusyhtiötä. Lisäksi 4 pääomasijoitusrahastoa on yhdistelty tilinpäätökseen osakkuusyhtiöinä pääomaosuusmenetelmällä. Yhteisinä toimintoina on raportoitu noin 1 200 kiinteistöyhtiötä ja niihin on sovellettu suhteellisen yhdistelyn menetelmää. Uudet tytär- ja osakkuusyhtiöt raportoidaan pankkitoiminnan, varallisuudenhoidon, vahinkovakuutuksen ja muun toiminnan toimintasegmenteissä. OP Ryhmässä määräysvallattomien omistajien osuus on kasvanut.

Vaikutus konsernin tuloslaskelmaan 1.1.-31.12.2013

Milj. e	1.1.- 31.12.2013 (aiemmin esitetty)	Laatimis- periaatteen muutoksen vaikutus	1.1.- 31.12.2013 (oikaistu)
Korkotuotot	2 512	1	2 514
Korkokulut	1 599	0	1 599
Korkokate ennen arvonalentumisia	913	1	915
Saamisten arvonalentumiset	84		84
Korkokate arvonalentumisten jälkeen	830	1	831
Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot	524	0	524
Henkivakuutustoiminnan nettotuotot	175	0	175
Palkkiotuotot ja -kulut, netto	625	69	694
Kaupankäynnin nettotuotot	114	0	114
Sijoitustoiminnan nettotuotot	66	2	68
Liiketoiminnan muut tuotot	95	-9	86
Nettotuotot yhteensä	2 429	64	2 493
Henkilöstökulut	753	38	791
Muut hallintokulut	373	11	384
Liiketoiminnan muut kulut	404	18	422
Kulut yhteensä	1 530	67	1 598
Palautukset omistajajäsenille	193	0	193
Osuus osakkuusyritysten tuloksesta	0	-1	-1
Kauden tulos ennen veroja	705	-4	701
Tuloverot	32	3	36
Kauden tulos	673	-8	665
Jakautuminen, milj. e			
Omistajien osuus tilikauden tuloksesta	672	-11	661
Määräysvallattomien omistajien osuus tilikauden tuloksesta	0	4	4
Yhteensä	673	-8	665

Vaikutus konsernin laajaan tuloslaskelmaan 1.1.-31.12.2013

Milj. e	1.1.- 31.12.2013 (aiemmin esitetty)	Laatimis- periaatteen muutoksen vaikutus	1.1.- 31.12.2013 (oikaistu)
Kauden tulos	673	-8	665
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi			
Etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden uudelleen määrittämisestä johtuvat voitot/(tappiot)	19		19
Erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi			
Käyvän arvon rahaston muutos			
Käypään arvoon arvostamisesta	-13	4	-9
Rahavirran suojauksesta	-30		-30
Muuntoerot	0	0	0
Tuloverot			
Eistä, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi			
Etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden uudelleen määrittämisestä johtuvista voitoista/(tappioista)	26		26
Eistä, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi			
Käypään arvoon arvostamisesta	-20	1	-19
Rahavirran suojauksesta	-9		-9
Kauden laaja tulos	651	-5	647
Jakautuminen, milj. e			
Omistajien osuus tilikauden tuloksesta	651	-8	643
Määräysvallattomien omistajien osuus tilikauden tuloksesta	0	4	4
Yhteensä	651	-5	647

Vaikutus konsernin taseeseen 1.1.2013 ja 31.12.2013

Milj. e	Laatimis-		Laatimis-			
	1.1.2013 (aiemmin esitetty)	peri- aatteen muutoksen vaikutus	1.1.2013 (oikaistu)	31.12.2013 (aiemmin esitetty)	Laatimis- periaatteen muutoksen vaikutus	31.12.2013 (oikaistu)
Käteiset varat	5 784		5 784	2 172		2 172
Saamiset luottolaitoksilta	840	1	841	848	0	849
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	358		358	537		537
Johdannaissopimukset	4 436	0	4 436	3 423		3 423
Saamiset asiakkailta	65 161	-110	65 051	68 255	-112	68 142
Vahinkovakuutustoiminnan varat	3 492	-16	3 476	3 497	-18	3 479
Henkivakuutustoiminnan varat	9 173	1	9 173	9 880	-7	9 872
Sijoitusomaisuus	6 596	123	6 719	8 613	141	8 753
Sijoitukset osakkuusyrityksissä	39	14	53	40	15	54
Aineettomat hyödykkeet	1 320	1	1 321	1 338	1	1 339
Aineelliset hyödykkeet	710	-45	664	760	-34	726
Muut varat	1 745	7	1 752	1 548	7	1 554
Verosaamiset	115	21	137	72	19	91
Varat yhteensä	99 769	-4	99 766	100 981	9	100 991
Velat luottolaitoksille	1 965	1	1 966	1 032	7	1 039
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat	3		3	4		4
Johdannaissopimukset	4 162	0	4 162	3 157		3 157
Velat asiakkaille	49 650	-23	49 627	50 175	-18	50 157
Vahinkovakuutustoiminnan velat	2 592	6	2 598	2 746		2 746
Henkivakuutustoiminnan velat	8 970		8 970	9 771		9 771
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	19 270		19 270	21 428		21 428
Varaukset ja muut velat	3 297	6	3 303	2 680	11	2 691
Verovelat	990	0	990	807	1	808
Osuuspääoma	622		622	606		606
Velat, joilla on huonompi etuoikeus	1 114	1	1 115	860	1	861
Velat yhteensä	92 635	-9	92 627	93 265	2	93 267

Oma pääoma**OP Ryhmän omistajien osuus**

Osake- ja osuuspääoma	336	0	336	339	0	339
Käyvän arvon rahasto	339	0	339	325	3	328
Muut rahastot	2 683	0	2 683	2 739	0	2 739
Kertyneet voittovarot	3 752	-43	3 709	4 277	-59	4 218
Määräysvallattomien omistajien osuus	24	48	73	36	64	100
Oma pääoma yhteensä	7 134	5	7 139	7 717	8	7 724
Velat ja oma pääoma yhteensä	99 769	-4	99 766	100 981	9	100 991

Vaikutus konsernin rahavirtalaskelmaan 1.1.-31.12.2013

Milj. e	2013 (aiemmin esitetty)	Laatimis- periaatteen muutoksen vaikutus	2013 (oikaistu)
Liiketoiminnan rahavirta			
Tilikauden tulos	673	-8	665
Oikaisut tilikauden tulokseen	710	15	724
Liiketoiminnan varojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-5 833	5	-5 828
Saamiset luottolaitoksilta	215		215
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	-326		-326
Johdannaissopimukset	26		26
Saamiset asiakkailta	-3 217	2	-3 215
Vahinkovakuutustoiminnan varat	-65	2	-63
Henkivakuutustoiminnan varat	-412	-9	-421
Sijoitusomaisuus	-2 310	14	-2 297
Muut varat	257	-4	253
Liiketoiminnan velkojen lisäys (+) tai vähennys (-)	-944	10	-934
Velat luottolaitoksille	-913	6	-907
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat	1		1
Johdannaissopimukset	-18		-18
Velat asiakkaille	525	5	530
Vahinkovakuutustoiminnan velat	48	0	48
Henkivakuutustoiminnan velat	189		189
Varaukset ja muut velat	-776	-1	-777
Maksetut tuloverot	-172	-1	-173
Saadut osingot	105	0	106
A. Liiketoiminnan rahavirta yhteensä	-5 461	21	-5 440
Investointien rahavirta			
Eräpäivään asti pidettävien rahavarojen lisäykset	-4		-4
Eräpäivään asti pidettävien rahavarojen vähennykset	135		135
Tytäryritysten hankinnat hankintahetken rahavaroilla vähennettynä	-5	0	-5
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-206	-22	-228
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutukset	17	0	17
B. Investointien rahavirta yhteensä	-63	-22	-85

Rahoituksen rahavirrat

Velat, joilla on huonompi etuoikeus, vähennykset	-234		-234
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, lisäykset	24 466		24 466
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, vähennykset	-22 003		-22 003
Osuus- ja osakepääoma, lisäykset	183		183
Osuus- ja osakepääoman vähennykset	-195		-195
Maksetut osingot ja osuuspääoman korot	-81		-81
Palautukset omistajajäsenille	-7		-7
C. Rahoituksen rahavirta yhteensä	2 129		2 129
Rahavarojen nettomuutos (A+B+C)	-3 396	0	-3 396
Rahavarat tilikauden alussa	5 872	1	5 873
Rahavarat tilikauden lopussa	2 476	0	2 476

Milj. e	2013 (aiemmin esitetty)	Laatimis- periaatteen muutoksen vaikutus	2013 (oikaistu)
Saadut korot	2 533		2 533
Maksetut korot	-1 694		-1 694

Tilikauden tulokseen tehdyt oikaisut**Erät, joihin ei liity maksutapahtumaa ja muut oikaisut**

Saamisten arvonalentumiset	99		99
Vahinkovakuutustoiminnan realisoitumaton nettotulos	108		108
Henkivakuutustoiminnan realisoitumaton nettotulos	316		316
Kaupankäynnin käyvän arvon muutos	-214		-214
Valuuttatoiminnan realisoitumaton nettotulos	2		2
Sijoituskiinteistöjen käyvän arvon muutos	-12		-12
Poistot	135	11	146
Osuus osakkuusyritysten tuloksista	3	0	3
Muut	259	3	262

Erät, jotka esitetään muualla kuin liiketoiminnan rahavirrassa

Myyntivoitot, investointien rahavirtaan kuuluva osuus	-3	0	-3
Osuuspääoman korot	11		11
Muut palautukset omistajajäsenille	7		7
Oikaisut yhteensä	710	15	724

Rahavarat

Käteiset varat	2 179		2 179
Vaadittaessa maksettavat saamiset luottolaitoksilta	297	0	298
Yhteensä	2 476	0	2 476

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

Liite 4. Tilikauden aikana hankitut liiketoiminnot

OP Ryhmän keskusyhteisö OP Osuuskunta hankki syyskuussa omistukseensa suomalaisille verkkokaupoille maksupalveluja tarjoavan Checkout Finland Oy:n koko osakekannan. Checkout Finland Oy:n yhdistelyllä ei ollut olennaista vaikutusta ryhmän tulokseen ja taseeseen.

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 5. Korkotuotot ja -kulut

Milj. e	2014	2013 oikaistu*
Korkotuotot		
Saamisista luottolaitoksilta	4	11
Saamisista asiakkailta		
Lainoista	1 305	1 233
Rahoitusleasingsaamisista	24	22
Arvoltaan alentuneista lainoista ja muista sitoumuksista	0	3
Saamistodistuksista		
Kaupankäynnistä	15	11
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavista	0	1
Myytavissä olevista	171	157
Eräpäivään asti pidettävistä	5	6
Lainoista ja saamisista	8	9
Johdannaissopimuksista		
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävistä	1 237	1 134
Käyvän arvon suojauksesta	-116	-104
Rahavirran suojauksesta	30	25
Rahavirran suojauksen tehoton osuus	2	3
Muista	4	4
Yhteensä	2 688	2 514

Korkokulut		
Veloista luottolaitoksille	3	5
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavista rahoitusveloista	0	0
Veloista asiakkaille	210	268
Yleiseen liikkeeseen lasketuista velkakirjoista	424	339
Veloista, joilla on huonompi etuoikeus		
Pääomalainoista	6	6
Muista	36	39
Johdannaissopimuksista		
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävistä	1 104	1 098
Käyvän arvon suojauksesta	-150	-155
Muista	8	1
Yhteensä	1 643	1 600
Korkokate ilman suojauslaskennan arvostuseriä	1 045	914
Suojaavat johdannaiset	-121	-257
Suojauskohteiden arvonmuutokset	119	257
Korkokate	1 043	915

* IFRS 10 Konsernitilinpäätösstandardin käyttöönoton seurauksena vertailutietoja on oikaistu.

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 6. Saamisten arvonalentumiset

Milj. e	2014	2013
Luotto- ja takaustappioina poistetut saamiset	71	61
Palautukset poistetuista saamisista	-13	-15
Arvonalentumisten lisäys	110	110
Arvonalentumisten peruutukset	-87	-72
Ryhmäkohtaiset arvonalentumiset	7	-1
Saamisten arvonalentumiset yhteensä	88	84

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 7. Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot

Milj. e	2014	2013 oikaistu*
Vakuutusmaksutuotot		
Vakuutusmaksutulo	1 393	1 346
Vakuutusmaksuvastuun muutos	-29	-37
Vakuutusmaksutuotot, brutto	1 364	1 309
Jälleenvakuuttajien osuus	-54	-60
Yhteensä	1 310	1 249
Sijoitustoiminnan nettotuotot	169	126
Korvauskulut		
Maksetut korvaukset (pl. korvaustoiminnon kulut)	828	786
Korvausvastuun muutos**	61	65
Korvauskulut yhteensä, brutto	889	851
Jälleenvakuuttajien osuus	-44	-42
Yhteensä	845	809
Muut vahinkovakuutustoiminnan erät	42	43
Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot	593	524
Vakuutusmaksutuotot ja jälleenvakuuttajien osuus		
Lyhytkestoiset vakuutus sopimukset		
Vakuutusmaksutulo	1 390	1 342
Vakuutusmaksuvastuun muutos	-31	-38
Pitkäkestoiset vakuutus sopimukset		
Vakuutusmaksutulo	3	4
Vakuutusmaksuvastuun muutos	2	1
Vakuutusmaksutuotot, brutto	1 364	1 309

Jälleenvakuuttajien osuus lyhytaikaisten vakuutus sopimusten		
Vakuutusmaksutulosta	-54	-56
Vakuutusmaksuvastuun muutoksesta	1	-3
Jälleenvakuuttajien osuus pitkäaikaisten vakuutus sopimusten		
Vakuutusmaksutulosta	-1	-1
Vakuutusmaksuvastuun muutoksesta	0	0
Jälleenvakuuttajien osuus	-54	-60
Vakuutusmaksutuotot, netto	1 310	1 249

Vahinkovakuutuksen sijoitustoiminnan nettotuotot

Lainat ja muut saamiset

Korkotuotot	5	5
Korkokulut	-1	-1
Myyntivoitot ja -tappiot	0	-
Arvostusvoitoista ja -tappioista	1	-1
Lainat ja muut saamiset yhteensä	5	3

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattujen rahoitusvarojen nettotuotot

Korkotuotot

Saamistodistuksista	0	1
Johdannaisista	0	0
Yhteensä	0	1

Myyntivoitot ja -tappiot

Saamistodistuksista	-	2
Johdannaisista	-22	-1
Yhteensä	-22	1

Arvostusvoitot ja -tappiot

Saamistodistuksista	1	3
Johdannaisista	-2	4
Yhteensä	-1	6

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattujen rahoitusvarojen nettotuotot yhteensä	-24	8
---	-----	---

Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot

Saamistodistuksista

Korkotuotot	51	52
Muut tuotot ja kulut	0	0
Myyntivoitot ja -tappiot	35	-2
Käyvän arvon rahastosta tilikaudelle siirretty	25	21
Arvostusvoitoista ja -tappioista	1	-1
Arvonalentumiset	0	-1
Yhteensä	112	68

Osakkeista ja osuuksista

Osingot	18	25
Muut tuotot ja kulut	1	2
Myyntivoitot ja -tappiot	13	3
Käyvän arvon rahastosta tilikaudelle siirretty	41	19
Arvostusvoitoista ja -tappioista	-1	-2
Arvonalentumiset	-2	-5
Yhteensä	70	41

Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot yhteensä	181	110
---	-----	-----

Sijoituskiinteistöjen nettotuotot

Vuokratuotot	16	15
Myyntivoitot ja -tappiot	0	-1
Arvon muutokset käypään arvoon arvostamisesta	2	4
Vastike- ja hoitokulut	-10	-12
Muut	-1	-1

Sijoituskiinteistöjen nettotuotot yhteensä	7	5
--	---	---

Vahinkovakuutuksen sijoitustoiminnan nettotuotot yhteensä	169	126
---	-----	-----

Diskonttauksen purkautuminen, vahinkovakuutukset

Ajan kulumisesta johtuva vahinkovakuutuksen diskonttatun vakuutusvelan (liite 36) lisäys (diskonttauksen purkautuminen) on 41 miljoonaa euroa (43). Diskonttauksen purkautuminen lasketaan kuukausittain käyttäen edellisen kuukauden lopun diskonttauskorkoa ja kuukauden alun vakuutusvelkaa. Diskonttauskorko n 2,5 % (2,8)

* IFRS 10 Konsernitilinpäätösstandardin käyttöönoton seurauksena vertailutietoja on oikaistu.

** Erään sisältyy vakuutusvelan diskonttokoron muutoksen seurauksena 62 miljoonaa euroa (38).

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 8. Henkivakuutustoiminnan nettotuotot

Milj. e	2014	2013 oikaistu*
Vakuutusmaksutulo	1 230	1 074
Jälleenvakuuttajien osuus	-23	-25
Sijoitustoiminnan nettotuotot	1 111	521
Korvauskulut		
Maksetut korvaukset	738	750
Korvausvastuun muutos	9	16
Jälleenvakuuttajien osuus	-9	-11
Vakuutusvelan muutos		
Vakuutusmaksuvastuun muutos	168	597
Jälleenvakuuttajien osuus	-1	1
Muut	1 215	42
Henkivakuutustoiminnan nettotuotot yhteensä	197	175

Henkivakuutuksen vakuutusmaksutulo

Maksutulo vakuutus sopimuksista

Maksutulo vakuutus sopimuksista, jotka oikeuttavat harkinnanvaraiseen osuuteen ylijäämästä

Säästövakuutus	16	18
Yksilöllinen eläkevakuutus	32	38
Ryhmäeläkevakuutus	64	60
Riskivakuutus		
Yksilöllinen vakuutus	77	77
Vapaamuotoinen ryhmävakuutus	2	2
Työntekijöiden ryhmähenkivakuutus	11	12
Riskivakuutus yhteensä	90	92
Yhteensä	201	207

Maksutulo sijoitussidonnaisista vakuutuksista		
Säästövakuutus	944	775
Yksilöllinen eläkevakuutus	71	79
Ryhmäeläkevakuutus	13	13
Yhteensä	1 028	867
Yhteensä	1 230	1 074

Maksutulo sijoitussopimuksista

Maksutulo sijoitussopimuksista, jotka oikeuttavat harkinnanvaraiseen

osuuteen ylijäämästä

0 1

Maksutulo sijoitussidonnaisista sijoitussopimuksista

124 130

Yhteensä

124 131

Ensivakuutus yhteensä

1 354 1 205

Tuleva jälleenvakuutus

2 0

Maksutulo yhteensä

1 355 1 205

Jatkuvat vakuutusmaksut vakuutusopimuksista

844 728

Jatkuvat vakuutusmaksut sijoitussopimuksista

63 75

Kertamaksut vakuutusopimuksista

386 345

Kertamaksut sijoitussopimuksista

63 56

Yhteensä

1 355 1 205

Henkivakuutuksen sijoitustoiminnan nettotuotot

Lainat ja muut saamiset

Korkotuotot	4	7
Korkokulut	0	-1
Myyntivoitot ja -tappiot	1	6
Arvostusvoitot ja -tappiot	1	-2
Arvon alentumiset	0	0
Lainat ja muut saamiset yhteensä	5	10

Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattujen rahoitusvarojen nettotuotot

Korkotuotot

Saamistodistuksista	0	8
Johdannaisista	12	0
Muista	-	3
Yhteensä	12	11

Myyntivoitot ja -tappiot

Saamistodistuksista	1	-4
Johdannaisista	249	1
Yhteensä	250	-3

Arvostusvoitot ja -tappiot

Saamistodistuksista	0	1
Johdannaisista	40	-81
Yhteensä	40	-81

 Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattujen rahoitusvarojen nettotuotot yhteensä

 302 -73
Myytävikissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot

Saamistodistuksista

Korkotuotot	34	38
Myyntivoitot ja -tappiot	26	-9
Käyvän arvon rahastosta tilikaudelle siirretty	6	16
Arvostusvoitot ja -tappiot	1	0
Arvonalentumiset	-1	-9
Yhteensä	67	36

Osakkeista ja osuuksista

Osingot	42	46
Muut tuotot	1	1
Myyntivoitot ja -tappiot	2	3
Käyvän arvon rahastosta tilikaudelle siirretty	61	55
Arvostusvoitot ja -tappiot	-1	-1
Arvonalentumiset	-12	-21
Yhteensä	93	83

 Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot yhteensä

 160 119

Sijoituskiinteistöjen nettotuotot		
Vuokratuotot	7	9
Myyntivoitot ja -tappiot	0	4
Arvon muutokset käypään arvoon arvostamisesta	1	5
Vastike- ja hoitokulut	-6	-9
Muut	-1	-1
Sijoituskiinteistöjen nettotuotot yhteensä	2	9
Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena oleva omaisuus		
Osakkeet, osuudet ja muut		
Korkotuotot	0	0
Myyntivoitot ja -tappiot	81	86
Arvostusvoitot ja -tappiot	511	328
Muut	51	41
Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena oleva omaisuus yhteensä	643	455
Sijoitustoiminnan nettotuotot yhteensä	1 111	521

Henkivakuutuksen korvaukset

Korvaukset vakuutus sopimuksista

Korvaukset vakuutus sopimuksista, jotka oikeuttavat harkinnanvaraiseen osuuteen ylijäämästä

Säästövakuutus

Erääntymiset	75	120
Kuolemantapauskorvaukset	41	43
Takaisinostot	26	25
Yhteensä	141	187

Yksilöllinen eläkevakuutus

Eläkkeet	69	65
Kuolemantapauskorvaukset	2	2
Takaisinostot	3	3
Yhteensä	73	70

Ryhmäeläkevakuutus

Eläkkeet	67	65
Summamuotoiset korvaukset	1	1
Takaisinostot	3	2
Yhteensä	71	68

Riskivakuutukset		
Yksilöllinen vakuutus	23	24
Vapaamuotoinen ryhmävakuutus	0	1
Työntekijöiden ryhmähenkivakuutus	7	8
Yhteensä	30	32
Korvaukset sijoitussidonnaisista vakuutuksista		
Säästövakuutus		
Erääntymiset	60	38
Kuolemantapauskorvaukset	74	52
Takaisinostot	271	288
Yhteensä	405	378
Yksilöllinen eläkevakuutus		
Eläkkeet	10	7
Kuolemantapauskorvaukset	2	2
Takaisinostot	6	7
Yhteensä	17	15
Ryhmäeläkevakuutus		
Eläkkeet	0	0
Kuolemantapauskorvaukset	0	0
Takaisinostot	0	0
Yhteensä	0	0
Korvaukset vakuutusopimuksista yhteensä	738	750
Korvaukset sijoitusopimuksista		
Korvaukset sijoitussidonnaisista sijoitusopimuksista		
Erääntymiset	3	5
Takaisinostot	41	39
Yhteensä	44	45
Korvaukset sijoitusopimuksista yhteensä	44	45
Ensivakuutus yhteensä	782	795
Korvaukset yhteensä	782	795

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 9. Palkkiotuotot ja -kulut, netto

Milj. e	2014	2013 oikaistu*
Palkkiotuotot		
Luotonannosta	207	199
Talletuksista	5	6
Maksuliikkeestä	238	212
Arvopapereiden välityksestä	23	22
Arvopapereiden liikkeeseen laskusta	11	11
Rahastoista	109	90
Omaisuudenhoidosta ja lainopillisista tehtävistä	82	74
Vakuutusten välityksestä	55	61
Takauksista	22	23
Asunnonvälityksestä	70	71
Muista	25	25
Yhteensä	847	794
Palkkiokulut		
Maksuliikkeestä	60	44
Arvopapereista	8	7
Muista	52	49
Yhteensä	120	100
Palkkiotuotot ja -kulut, netto	727	694

Muut palkkiokulut -erä sisältää maksettuja palkkioita omaisuudenhoidosta ja lainopillisista tehtävistä 15 milj. e (12) ja muita maksettuja palkkioita 36 milj. e (37).

* IFRS 10 Konsernitilinpäätösstandardin käyttöönoton seurauksena vertailutietoja on oikaistu.

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 10. Kaupankäynnin nettotuotot

Milj. e	2014	2013 oikaistu*
Kaupankäyntivaroista ja -veloista		
Myyntivoitot ja -tappiot		
Saamistodistuksista	7	4
Osakkeista ja osuuksista	4	5
Johdannaisista	25	69
Yhteensä	35	77
Arvostusvoitot ja -tappiot		
Saamistodistuksista	3	-2
Osakkeista ja osuuksista	1	3
Johdannaisista	21	12
Yhteensä	25	13
Osinkotuotot kaupankäyntivaroista	1	1
Kaupankäyntivaroista ja -veloista nettotuotot yhteensä	61	90
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavista varoista ja -veloista		
Myyntivoitot ja -tappiot		
Saamistodistuksista	1	0
Johdannaisista	0	1
Yhteensä	1	1
Arvostusvoitot ja -tappiot		
Saamistodistuksista	-1	1
Yhteensä	-1	1
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavista varoista ja -veloista nettotuotot yhteensä	0	2
Valuuttatoiminnan nettotuotot		
Valuuttavaihdosta	-78	-1
Muut	105	23
Valuuttatoiminnan nettotuotot yhteensä	28	22
Kaupankäynnin nettotuotot yhteensä	88	114

* IFRS 10 Konsernitilinpäätösstandardin käyttöönoton seurauksena vertailutietoja on oikaistu.

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 11. Sijoitustoiminnan nettotuotot

Milj. e	2014	2013 oikaistu*
Myytävässä olevien rahoitusvarojen nettotuotot		
Saamistodistuksista		
Myyntivoitot ja -tappiot	10	14
Käyvän arvon rahastosta tilikaudella siirretty	4	2
Arvonalentumiset ja niiden peruutukset	0	0
Yhteensä	15	16
Osakkeista ja osuuksista		
Myyntivoitot ja -tappiot	8	1
Käyvän arvon rahastosta tilikaudella siirretty	15	2
Arvonalentumiset	-3	-2
Yhteensä	19	1
Jaksotettuun hankintamenoön arvostettavista		
Myyntivoitot ja -tappiot**	0	1
Käyvän arvon rahastosta tilikaudella siirretty	0	0
Yhteensä	0	0
Osinkotuotot	39	32
Myytävässä olevien rahoitusvarojen nettotuotot yhteensä	73	49
Sijoituskiinteistöjen nettotuotot		
Vuokratuotot	43	42
Myyntivoitot ja -tappiot	-5	8
Voitot käypään arvoon arvostamisesta	-1	5
Vastike- ja hoitokulut	-36	-36
Muut	1	1
Sijoituskiinteistöjen nettotuotot yhteensä	1	19
Muut	0	0
Sijoitustoiminnan nettotuotot yhteensä	74	68

* IFRS 10 Konsernitilinpäätösstandardin käyttöönoton seurauksena vertailutietoja on oikaistu.

** Jaksotettuun hankintamenoön arvostettavista rahoitusvaroista kirjatuihin myyntitappioihin on kerrottu liitteessä 26.

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 12. Liiketoiminnan muut tuotot

Milj. e	2014	2013 oikaistu*
Vuokratuotot oman käytön kiinteistöistä	14	13
Myyntivoitot oman käytön kiinteistöistä	1	4
Tuotot yritysjärjestelyistä	0	1
Vakuutuskorvaukset	0	0
Vahinko- ja henkivakuutustoiminnan muut tuotot	2	2
Leasingsopimukset	5	5
Atk-tuotot	3	12
Perintätoiminnasta saadut tuotot	2	2
Muut	37	47
Liiketoiminnan muut tuotot yhteensä	64	86

* IFRS 10 Konsernitilinpäätösstandardin käyttöönoton seurauksena vertailutietoja on oikaistu.

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 13. Henkilöstökulut

Milj. e	2014	2013 oikaistu*
Palkat ja palkkiot	544	570
Muuttuvasta palkitsemisesta	53	71
Eläkekulut		
Maksupohjaiset järjestelyt	75	84
Etuuspohjaiset järjestelyt	31	30
Muut henkilösivukulut	37	37
Henkilöstökulut yhteensä	741	791

* IFRS 10 Konsernitilinpäätösstandardin käyttöönoton seurauksena vertailutietoja on oikaistu.

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 14. Muut hallintokulut

Milj. e	2014	2013 oikaistu*
Toimistokulut	74	72
ICT-kulut	193	160
Yhteyskulut	35	37
Markkinointikulut	35	35
Yhteiskuntavastuun kulut	7	6
Muut hallinnon kulut	71	73
Muut hallintokulut yhteensä	414	384

* IFRS 10 Konsernitilinpäätösstandardin käyttöönoton seurauksena vertailutietoja on oikaistu.

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 15. Liiketoiminnan muut kulut

Milj. e	2014	2013 oikaistu*
Vuokratulut	5	4
Oman käytön kiinteistöistä	86	84
Myyntitappiot oman käytön kiinteistöistä	1	1
Poistot		
Rakennuksista	23	22
Koneista ja kalustosta	14	21
Aineettomista hyödykkeistä	50	46
Yrityskaupan yhteydessä muodostuneista aineettomista hyödykkeistä	41	42
Muista	12	14
Yhteensä	140	145
Arvonalehtumiset		
Oman käytön kiinteistöistä	10	2
Liikearvosta	0	0
Yhteensä	10	2
Pankkivero	43	46
Talletussuojarahaston kannatusmaksu	29	29
Muut	124	111
Liiketoiminnan muut kulut yhteensä	437	422

Erä muut liiketoiminnan muissa kuluissa sisältää valvonta-, tarkastus- ja jäsenmaksuja 14 milj. e (13 milj. e), vakuutus- ja varmuuskuluja 11 milj. e (10 milj. e), vahinkovakuustoiminnan muita kuluja 9 milj. e (11 milj. e) ja muita liiketoiminnan kuluja 89 milj. e (77 milj. e).

Tilintarkastajille maksetut palkkiot tilintarkastuksesta olivat 2,2 milj. e (1,8 milj. e), tilintarkastuslain 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetuista toimeksiantoista 0,2 milj. e (0,3 milj. e), veroneuvonnasta 0,1 milj. e (0,2 milj. e) ja muista palveluista 1,1 milj. e (1,2 milj. e).

* IFRS 10 Konsernitilinpäätösstandardin käyttöönoton seurauksena vertailutietoja on oikaistu.

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 16. Palautukset omistajajäsenille

Milj. e	2014	2013
Bonukset	189	182
Osuuspääoman korot	6	11
Palautukset omistajajäsenille yhteensä	195	193

Palautukset omistajajäsenille sisältää osuuspankkien jäsenille tilikaudelta maksettaviksi tulevat osuus- ja lisäosuuspääoman korot sekä pankkipalvelujen käytön keskittämisestä omistajajäsenille tilikaudelta kertyneet bonukset.

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 17. Tuloverot

Milj. e	2014	2013 oikaistu*
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuva vero	337	133
Aikaisempien tilikausien verot	25	-11
Laskennalliset verot	-54	-87
Tuloslaskelman verot	308	36
Yhteisön tuloveroprosentti	20	24,5

Voimassaolevan verokannan mukaan laskettujen verojen täsmäytys tuloslaskelmassa esitettyihin veroihin

Tulos ennen veroja	915	701
Verokannan mukainen osuus tuloksesta	183	172
Edellisten tilikausien verot	25	-11
Verovapaiden tuottojen vaikutus	-33	-16
Vähennyskelvottomien kulujen vaikutus	28	25
Käyttämättömien tappioiden uudelleenarviointi	4	8
Veron oikaisut	-10	6
Pohjola-kaupan konsernin sisäisen myyntivoiton vaikutus	109	-
Verokannan muutos 1.1.2014	-	-153
Muut erät	3	5
Tuloslaskelman verot	308	36

* IFRS 10 Konsernitilinpäätösstandardin käyttöönoton seurauksena vertailutietoja on oikaistu.

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VAROJA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 18. Käteiset varat

Milj. e	31.12.2014	31.12.2013
Kassa	116	126
Vaadittaessa maksettavat talletukset keskuspankeissa		
Pohjola Pankki Oyj:n vähimmäisvarantotalletus	537	527
Shekkitilit	3 236	1 518
Käteiset varat yhteensä	3 888	2 172

Eurojärjestelmän vähimmäisvarantojärjestelmän mukaisesti luottolaitokset joutuvat pitämään vähimmäisvarantoja (varantotalletus) kansallisissa keskuspankeissa. Varantotalletus on Euroopan keskuspankin ilmoittaman velvoiteprosentin mukainen osuus varantopohjasta. Varantopohjaan luetaan talletukset (laaja) sekä enintään kahden vuoden velkapaperit. Talletuksia toisilta varantovelvollisilta ei lueta varantopohjaan. Varantotalletus on tällä hetkellä 1 % varantopohjasta. OP Ryhmässä luottolaitokset tekevät varantotalletuksen Pohjola Pankki Oyj:hin. Pohjola Pankki Oyj huolehtii ryhmän luottolaitosten valtuuttamana välittäjänä koko ryhmän talletusvelvollisuudesta Suomen Pankkiin.

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VAROJA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 19. Saamiset luottolaitoksilta

Milj. e	31.12.2014	31.12.2013 oikaistu*
Saamiset luottolaitoksilta		
Talletukset		
Vaadittaessa maksettavat	234	298
Muut	3	14
Yhteensä	237	311
Luotot ja muut saamiset		
Muut	261	316
Saamistodistukset	188	222
Yhteensä	449	538
Yhteensä	686	849
Saamiset luottolaitoksilta yhteensä	686	849

* IFRS 10 Konsernitilinpäätösstandardin käyttöönoton seurauksena vertailutietoja on oikaistu.

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VAROJA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 20. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat

Milj. e	31.12.2014	31.12.2013
Kaupankäynnin rahoitusvarat		
Valtion saamistodistukset	6	14
Sijoitus- ja yritystodistukset	29	4
Debentuurit	20	8
Perpetuaalit (ikuiset lainat)	1	6
Joukkovelkakirjalainat	293	401
Muut saamistodistukset	4	6
Osakkeet ja osuudet	73	87
Yhteensä	426	525
Alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi luokitellut rahoitusvarat		
Joukkovelkakirjalainat	1	7
Muut saamistodistukset	-	5
Yhteensä	1	11
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat yhteensä	427	537

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien saamistodistusten sekä osakkeiden ja osuuksien erittely noteerauksen ja liikkeeselaskijan perusteella

Kaupankäynnin rahoitusvarat	31.12.2014		31.12.2013	
	Saamis- todistukset	Osakkeet ja osuudet	Saamis- todistukset	Osakkeet ja osuudet
Milj. e				
Noteeratut				
Julkisyhteisöiltä	4	-	9	-
Muilta	316	72	422	86
Muut				
Julkisyhteisöiltä	29	-	4	-
Muilta	4	0	4	1
Yhteensä	353	73	438	87
Alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi luokitellut rahoitusvarat	31.12.2014		31.12.2013	
	Saamis- todistukset	Osakkeet ja osuudet	Saamis- todistukset	Osakkeet ja osuudet
Milj. e				
Noteeratut				
Muilta	0	-	7	-
Muut				
Muilta	0	-	5	-
Yhteensä	1	-	11	-
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat yhteensä	354	73	450	87

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VAROJA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 21. Johdannaissopimukset

Milj. e	31.12.2014	31.12.2013
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät		
Korkojohdannaiset	4 533	2 592
Valuuttajohdannaiset	647	169
Osake- ja indeksijohdannaiset	62	108
Luottojohdannaiset	2	3
Hyödykejohdannaiset	54	55
Yhteensä	5 299	2 927
Suojaavat johdannaissopimukset		
Käyvän arvon suojaus		
Korkojohdannaiset	479	424
Valuuttajohdannaiset	83	38
Rahavirran suojaus		
Korkojohdannaiset	10	18
Yhteensä	572	479
Muutoin suojaavat johdannaiset		
Korkojohdannaiset	49	17
Muut	0	0
Yhteensä	49	17
Johdannaissopimukset yhteensä	5 920	3 423

Tase-erä sisältää johdannaissopimusten positiiviset arvonmuutokset ja maksetut premiot.

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VAROJA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 22. Saamiset asiakkailta

Milj. e	31.12.2014	31.12.2013 oikaistu*
Luotot yleisölle ja julkisyhteisöille	65 441	63 439
Saamistodistukset	20	52
Rahoitusleasingsaamiset	1 162	1 148
Takaussaamiset	23	13
Muut saamiset	4 519	3 940
Yhteensä	71 166	68 591
Arvon alentumistappiot	-483	-449
Saamiset asiakkailta yhteensä	70 683	68 142

* IFRS 10 Konsernitilinpäätösstandardin käyttöönoton seurauksena vertailutietoja on oikaistu.

Luottojen ja takaussaamisten arvonalentumisten muutokset saamisista asiakkailta ja luottolaitoksilta

Milj. e	Luotot	Saamis- todistukset	Pankki- takaus- saamiset	Korko- saamiset	Yhteensä
Arvonalentumiset 1.1.2014	446	-	9	-6	449
Saamiskohtaisten arvonalentumisten lisäykset	101	-	11	-15	97
Saamisryhmäkohtaisten arvonalentumisten muutokset	7	-	-	-	7
Saamiskohtaisten arvonalentumisten peruutukset	-47	-	0	19	-28
Taseesta poistetut luotot ja takaussaamiset, joista tehty saamiskohtainen arvonalentuminen	-43	-	-	-	-43
Valuuttakurssiero-oikaisut	-	-	-	-	-
Arvonalentumiset 31.12.2014	464	-	19	-2	483

Milj. e

Arvonalentumiset 1.1.2013	404	7	7	-5	413
Saamiskohtaisten arvonalentumisten lisäykset	107	-	2	-13	96
Saamisryhmäkohtaisten arvonalentumisten muutokset	-1	-	-	-	-1
Saamiskohtaisten arvonalentumisten peruutukset	-37	-	0	13	-24
Taseesta poistetut luotot ja takaussaamiset, joista tehty saamiskohtainen arvonalentuminen	-28	-7	-	-	-35
Valuuttakurssiero-oikaisut	-	0	-	-	0
Arvonalentumiset 31.12.2013	446	-	9	-6	449

Rahoitusleasingsaamiset

OP Ryhmässä Pohjola Pankki Oyj vuokraa rahoitusleasingsopimuksin kuljetuskalustoa sekä teollisuuden koneita ja laitteita.

Milj. e	31.12.2014	31.12.2013
Rahoitusleasingsopimusten erääntymisajat		
Yhden vuoden kuluessa	307	322
Yli vuoden kuluessa ja enintään viiden vuoden kuluttua	550	528
Yli viiden vuoden kuluttua	393	390
Bruttosijoitus rahoitusleasingsopimukseen	1 250	1 240
Kertymätön rahoitustuotto (-)	-88	-93
Vähimmäisvuokrien nykyarvo	1 162	1 148
Vähimmäisvuokrasaamisten nykyarvo		
Yhden vuoden kuluessa	288	302
Yli vuoden kuluessa ja enintään viiden vuoden kuluttua	509	487
Yli viiden vuoden kuluttua	365	358
Yhteensä	1 162	1 148
Bruttokasvu tilikauden aikana	359	487

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VAROJA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 23. Vahinkovakuutustoiminnan varat

Milj. e	31.12.2014	31.12.2013 oikaistu*
Sijoitukset		
Lainat ja muut saamiset	14	15
Osakkeet ja osuudet	463	471
Kiinteistöt	161	152
Saamistodistukset	2 297	2 014
Johdannaissopimukset	12	4
Muut	207	300
Yhteensä	3 154	2 956
Muut varat		
Siirtosaamiset ja maksetut ennakot	33	40
Muut		
Ensivakuutustoiminnasta	404	324
Jälleenvakuutustoiminnasta	100	90
Rahat ja pankkisaamiset	41	4
Muut saamiset	66	64
Yhteensä	643	523
Vahinkovakuutustoiminnan varat yhteensä	3 797	3 479
Vahinkovakuutuksen sijoitukset	31.12.2014	31.12.2013 oikaistu*
Lainat ja muut saamiset		
Lainat	14	14
Jälleenvakuutustalletesaamiset	1	1
Yhteensä	14	15
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjatut rahoitusvarat		
Saamistodistukset	7	6
Johdannaissopimukset	12	4
Yhteensä	19	10

Myytavissä olevat rahoitusvarat		
Saamistodistukset	2 290	2 007
Osakkeet ja osuudet	463	471
Muut osuudet	207	300
Yhteensä	2 960	2 779
Sijoituskiinteistöt		
Maa- ja vesialueet	23	22
Rakennukset	138	131
Yhteensä	161	152
Sijoitukset yhteensä	3 154	2 956

Vahinkovakuutuksen käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattujen saamistodistusten, osakkeiden ja osuuksien sekä johdannaisten erittely noteerauksen ja liikkeeseenlaskijan perusteella

Milj. e	31.12.2014			31.12.2013		
	Saamis- todistukset	Osakkeet ja osuudet	Johdannaiss- sopimukset	Saamis- todistukset	Osakkeet ja osuudet	Johdannaiss- sopimukset
Noteeratut						
Muilta	7	-	-	6	-	-
Muut						
Muilta	-	-	12	-	-	4
Yhteensä	7	-	12	6	-	4

Vahinkovakuutuksen myytävissä olevat rahoitusvarat 31.12.2014

Milj. e	Myytävissä olevat saamistodistukset			Myytävissä olevat osakkeet ja osuudet		
	Käypään arvoon	Jaksotettuun hankintameno	Yhteensä	Käypään arvoon	Hankintameno	Yhteensä*
Noteeratut						
Julkisyhteisöiltä	503	-	503	-	-	-
Muilta	1 787	-	1 787	412	-	412
Muut						
Muilta	-	-	0	258	-	258
Yhteensä	2 290	-	2 290	670	-	670
Tilikauden arvonalentumistappiot	0	-	0	-2	-	-2

* Myytävissä olevat osakkeet ja osuudet sisältävät osakkeita ja osakeriskillisiä rahastoja 463 miljoonaa euroa (471) sekä muita osuuksia 207 miljoonaa euroa (300). Muut osuudet sisältävät pääasiassa korko-, rahamarkkina-, vaihtovelkakirjalaina-, raaka-aine-, hedge fund- ja kiinteistörahastoja.

Vahinkovakuutuksen myytävissä oleviin rahoitusvaroihin sisältyy pantattuja eriä 2 miljoonaa euroa (4). Erät koostuvat pääosin johdannaiskaupankäynnin vakuuksista.

Vahinkovakuutuksen myytävissä olevat rahoitusvarat 31.12.2013 oikaistu*

Milj. e	Myytävissä olevat saamistodistukset			Myytävissä olevat osakkeet ja osuudet		
	Käypään arvoon	Jaksotettuun hankintameno	Yhteensä	Käypään arvoon	Hankintameno	Yhteensä
Noteeratut						
Julkisyhteisöiltä	465	-	465	-	-	-
Muilta	1 527	-	1 527	581	-	581
Muut						
Muilta	14	-	14	191	-	191
Yhteensä	2 007	-	2 007	771	-	771
Tilikauden arvonalentumistappiot	-1	-	-1	-5	-	-5

Vahinkovakuutuksen sijoituskiinteistöjen muutokset	2014	2013 oikaistu*
Hankintameno 1.1.	133	143
Lisäykset	11	18
Vähennykset	-5	-8
Siirrot erien välillä	0	-20
Hankintameno 31.12.	138	133
Kertyneet käyvän arvon muutokset 1.1.	19	17
Tilikauden käyvän arvon muutokset	2	4
Vähennykset	1	-2
Kertyneet käyvän arvon muutokset 31.12.	22	19
Kirjanpitoarvo 31.12.	161	152

* IFRS 10 Konsernitilinpäätösstandardin käyttöönoton seurauksena vertailutietoja on oikaistu.

Tilikaudella sijoituskiinteistöihin kohdistuvat rakentamis- ja korjausveloitteet olivat 2 miljoonaa euroa (2). Sijoituskiinteistöjen käypä arvo sisältää velkaosuuden vain konsernitilinpäätökseen yhdisteltyjen yhteisyritysten osalta.

Vahinkovakuutuksen sijoituskiinteistöistä 86 % eli 90 miljoonaa euroa on arvioitu ulkopuolisen kiinteistöarvioitsijan avulla. Kaikki kiinteistöarvioitsijat ovat auktorisoituja (AKA). Arviot ovat laatineet Olli Kantanen ja Antti Hänninen Realia Group Oy:stä.

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VAROJA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 24. Henkivakuutustoiminnan varat

Milj. e	31.12.2014	31.12.2013 oikaistu*
Sijoitukset		
Lainat ja muut saamiset	59	77
Osakkeet ja osuudet	1 160	1 369
Kiinteistöt	101	108
Saamistodistukset	2 209	1 815
Johdannaissopimukset	66	71
Yhteensä	3 594	3 440
Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet ja muut sijoitukset	7 492	6 300
Muut varat		
Siirtosaamiset ja maksetut ennakot	49	47
Muut		
Ensivakuutustoiminnasta	11	5
Jälleenvakuutustoiminnasta	79	77
Rahat ja pankkisaamiset	13	3
Yhteensä	153	132
Henkivakuutustoiminnan varat yhteensä	11 238	9 872

	31.12.2014	31.12.2013 oikaistu*
Henkivakuutuksen sijoitukset		
Lainat ja muut saamiset		
Lainat	42	63
Muut saamiset	17	14
Yhteensä	59	77
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjatut rahoitusvarat		
Saamistodistukset	7	16
Osakkeet ja osuudet		
Johdannaissopimukset	66	71
Yhteensä	73	87
Myytavissä olevat rahoitusvarat		
Saamistodistukset	2 202	1 799
Osakkeet ja osuudet	1 160	1 369
Yhteensä	3 362	3 168
Sijoituskiinteistöt		
Maa- ja vesialueet	16	17
Rakennukset	85	91
Yhteensä	101	108
Sijoitukset yhteensä	3 594	3 440

Henkivakuutuksen käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattujen saamistodistusten, osakkeiden ja osuuksien sekä johdannaisten erittely noteerauksen ja liikkeeseenlaskijan perusteella

Milj. e	31.12.2014			31.12.2013		
	Saamis- todistukset	Osakkeet ja osuudet	Johdannaiss- opimukset	Saamis- todistukset	Osakkeet ja osuudet	Johdannaiss- opimukset
Noteeratut						
Muilta	7	-	66	16	-	71
Yhteensä	7	-	66	16	-	71

Henkivakuutuksen myytävissä olevat rahoitusvarat 31.12.2014

Milj. e	Myytävissä olevat saamistodistukset			Myytävissä olevat osakkeet ja osuudet		
	Jaksotettuun			Käypään arvoon	Hankintameno	Yhteensä
	Käypään arvoon	hankintameno	Yhteensä			
Noteeratut						
Julkisyhteisöiltä	605	-	605	-	-	-
Muilta	1 597	-	1 597	1 160	-	1 160
Yhteensä	2 202	-	2 202	1 160	-	1 160
Tilikauden arvonalentumistappiot	-1	-	-1	-12	-	-12

Henkivakuutuksen myytävissä olevat rahoitusvarat 31.12.2013

Milj. e	Myytävissä olevat saamistodistukset			Myytävissä olevat osakkeet ja osuudet		
	Jaksotettuun			Käypään arvoon	Hankintameno	Yhteensä
	Käypään arvoon	hankintameno	Yhteensä			
Noteeratut						
Julkisyhteisöiltä	522	-	522	-	-	-
Muilta	1 276	-	1 276	1 369	-	1 369
Yhteensä	1 799	-	1 799	1 369	-	1 369
Tilikauden arvonalentumistappiot	0	-	0	-21	-	-21

	2014	31.12.2013 oikaistu*
Henkivakuutuksen sijoituskiinteistöjen muutokset		
Hankintameno 1.1.	90	133
Lisäykset	4	16
Vähennykset	-12	-59
Siirrot erien välillä	0	-
Hankintameno 31.12.	82	90
Kertyneet käyvän arvon muutokset 1.1.	18	23
Tilikauden käyvän arvon muutokset	1	-5
Kertyneet käyvän arvon muutokset 31.12.	19	18
Kirjanpitoarvo 31.12.	101	108

* IFRS 10 Konsernitilinpäätösstandardin käyttöönoton seurauksena vertailutietoja on oikaistu.

Sijoituskiinteistöjen käypä arvo ei sisällä velkaosuutta. Sijoituskiinteistöihin kohdistuvat rakentamis- ja korjausvelvoitteet olivat 0 milj. e (0).

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VAROJA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 25. Sijoitusomaisuus

Milj. e	31.12.2014	31.12.2013 oikaistu*
Myytavissä olevat rahoitusvarat		
Saamistodistukset	8 282	7 602
Osakkeet ja osuudet	525	359
Yhteensä	8 807	7 961
Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset	191	271
Sijoituskiinteistöt		
Maa- ja vesialueet	66	66
Rakennukset	435	454
Yhteensä	502	521
Sijoitusomaisuus yhteensä	9 500	8 753

Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset sisältävät joukkovelkakirjoja 113 milj.e (164 milj. e) ja muita saamistodistuksia 78 milj. e (107 milj. e). Sijoituskiinteistöt sisältävät vakuutena olleita kiinteistöjä 6 milj. e (8 milj. e).

* IFRS 10 Konsernitilinpäätösstandardin käyttöönoton seurauksena vertailutietoja on oikaistu.

Myytävikissä olevat rahoitusvarat ja eräpäivään asti pidettävät sijoitukset 31.12.2014

Milj. e	Myytävikissä olevat saamistodistukset			Myytävikissä olevat osakkeet ja osuudet			Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset
	Käypään arvoon	Jaksotettuun hankintameno	Yhteensä	Käypään arvoon	Hankintameno	Yhteensä	
Noteeratut							
Julkisyhteisöiltä	8 244	-	8 244	-	-	-	-
Muilta	-	-	-	398	-	398	51
Muut							
Muilta	37	-	37	44	83	127	140
Yhteensä	8 282	-	8 282	442	83	525	191
Tilikauden arvonalentumistappiot	0	-	0	-3	-	-3	-

Myytävikissä oleviin rahoitusvaroihin sisältyy huonommalla etuoikeudella olevia julkisesti noteerattuja saamistodistuksia muilta 17 milj. e (15 milj. e).

Myytävikissä olevat rahoitusvarat ja eräpäivään asti pidettävät sijoitukset 31.12.2013 oikaistu*

Milj. e	Myytävikissä olevat saamistodistukset			Myytävikissä olevat osakkeet ja osuudet			Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset
	Käypään arvoon	Jaksotettuun hankintameno	Yhteensä	Käypään arvoon	Hankintameno	Yhteensä	
Noteeratut							
Julkisyhteisöiltä	7 511	-	7 511	-	-	-	-
Muilta	-	-	-	187	-	187	64
Muut							
Muilta	91	-	91	124	48	172	207
Yhteensä	7 602	-	7 602	311	48	359	271
Tilikauden arvonalentumistappiot	0	-	0	-2	-	-2	-

Sijoituskiinteistöjen muutokset	2014	31.12.2013 oikaistu*
Hankintameno 1.1.	502	466
Lisäykset	17	43
Vähennykset	-31	-10
Siirrot erien välillä	4	4
Hankintameno 31.12.	491	502
Kertyneet käyvän arvon muutokset 1.1.	19	22
Tilikauden käyvän arvon muutokset	-1	5
Vähennykset	-5	-5
Muut muutokset	-3	-3
Kertyneet käyvän arvon muutokset 31.12.	11	19
Kirjanpitoarvo 31.12.	502	521

* IFRS 10 Konsernitilinpäätösstandardin käyttöönoton seurauksena vertailutietoja on oikaistu.

Sijoituskiinteistöjen lisäykset sisältää hankinnan jälkeen toteutuneita aktivoituja menoja 9 milj. e (3 milj. e). Poistot, arvonalentumistappiot ja niiden peruutukset aineellisista hyödykkeistä on kirjattu liiketoiminnan muihin kuluihin. Sijoituskiinteistöjen käyvän arvon muutokset on kirjattu sijoitustoiminnan nettotuottoihin. Sijoituskiinteistöjen käypä arvo ei sisällä velkaosuutta.

OP Ryhmän yritykset omistavat sijoituskiinteistöjä, joihin kohdistuu aravalainsäädännön mukaisia luovutus- ja myyntihintaa koskevia rajoituksia. Tällaisten kohteiden käypä arvo oli 2 milj. e (2 milj. e). Sijoituskiinteistöihin kohdistuvia, esisopimukseen perustuvia rakentamis- ja korjausveloitteita OP Ryhmän yrityksillä oli 16 milj. e (23 milj. e).

OP Ryhmässä Pohjola Pankki Oyj tarjoaa vuokralle pääasiassa henkilöautoja muulla vuokrasopimuksella. Muulla vuokrasopimuksella vuokralle annettujen aineellisten hyödykkeiden ja sijoituskiinteistöjen erittely on liitteessä 50.

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VAROJA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 26. Uudelleenluokitellut saamistodistukset

Seuraavassa taulukossa uudelleenluokitellut saamistodistukset on esitetty kirjanpitoarvoina ja käypinä arvoina.

31.12.2014, milj. e	Kirjanpito- arvo	Käypä arvo	Efek- tiivinen korko- taso, %	Luottoriskistä johtuvat arvonalentumiset
Lainat ja saamiset	270	291	5,6	-
Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset	59	56	4,3	-
Myytavissä olevat rahoitusvarat	45	45	4,2	-
Yhteensä	375	393		-

31.12.2013, milj. e	Kirjanpito- arvo	Käypä arvo	Efek- tiivinen korko- taso, %	Luottoriskistä johtuvat arvonalentumiset
Lainat ja saamiset	354	369	5,3	-
Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset	99	89	4,2	-
Myytavissä olevat rahoitusvarat	42	42	4,2	-
Yhteensä	494	500		-

Mikäli uudelleenluokittelua ei olisi tehty ja saamistodistukset olisi arvostettu markkinan käypiä arvoja käyttäen:

Milj. e	31.12.2014		31.12.2013	
	Tulos- laskelma	Käyvän arvon rahasto	Tulos- laskelma	Käyvän arvon rahasto
Pankkitoiminta	2	0	-1	-
Vahinkovakuutustoiminta	0	0	0	-1
Henkivakuutustoiminta	3	-1	5	-2
Konsernitoiminnot	12	-1	29	-3
Yhteensä	16	-1	32	-5

Lainat ja saamiset sekä eräpäivään asti pidettävät sijoitukset on uudelleenluokiteltu vuonna 2008. Myytävissä olevat rahoitusvarat on uudelleenluokiteltu vuonna 2012.

Uudelleenluokitelluista saamistodistuksista kertyneet korot olivat tammi-joulukuussa yhteensä 10 miljoonaa euroa (15). Nimellisarvon ja hankinta-arvon välisenä hintaerona tulokseen jaksotettiin yhteensä 2 miljoonaa euroa (5). Saamistodistuksista kirjattiin myyntitappioita 1 (2) miljoonaa euroa. Arvonalentumisia saamistodistuksista kirjattiin 0 miljoonaa euroa (0). Korkoriski oli suojattu johdannaisilla, joihin sovellettiin suojauslaskentaa 1.10.2008 alkaen. Suojaavista johdannaisista kirjattiin positiivista markkina-arvon muutosta 3 miljoonaa euroa (6).

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VAROJA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 27. Pääomaosuusmenetelmällä käsiteltävät sijoitukset

Taseeseen merkityt määrät:

Milj. e	31.12.2014	31.12.2013 oikaistu*
Osakkuusyritykset	56	53
Yhteisyritykset	0	1
Yhteensä	56	54

Tuloslaskelmaan merkityt määrät:

Milj. e	31.12.2014	31.12.2013 oikaistu*
Osakkuusyritykset	3	-1
Yhteensä	3	-1

* IFRS 10 Konsernitilinpäätösstandardin käyttöönoton seurauksena vertailutietoja on oikaistu

Sijoitukset osakkuus- ja yhteisyrityksiin

OP Ryhmällä on 4 (3) merkittävää osakkuusyritystä 31.12.2014. Automatia pankkiautomaatit Oy ylläpitää ja kehittää Otto-käteisautomaattiverkkoa ja hoitaa pankkien käteisrahahuoltoa. Yhtiön muut omistajat ovat Nordea ja Danske Bank. Access Capital Partners on Euroopan johtavia pääomarahastojen rahastojen hallinnointiyhtiötä, ja sen hallinnoimat pääomat ovat noin 2,9 miljardia euroa. Access on keskittynyt etenkin eurooppalaisiin pieniin ja keskisuuriin yrityksiin sijoittaviin buyout-rahastoihin. Accessin toimipisteet sijaitsevat Pariisissa, Brysselissä, Helsingissä, Münchenissä ja Lontoossa. Turun Teknologiakiinteistöt Oy on Turku Science Parkin alueella toimiva kiinteistösijoitusyhtiö, joka kehittää alueen kiinteistöjä ja palveluita sekä vuokraa toimitiloja yrityksille ja yhteisöille. Yhtiön tavoitteena on olla kannattava ja kasvullinen yritys, joka tarjoaa asiakkailleen Suomen parhaan ympäristön toimia ja kehittyä. Turun Teknologiakiinteistöjen omistamien kiinteistöjen pinta-ala on noin 105 000 m² ja tilojen keskimääräinen käyttöaste 95 prosenttia. Uudenmaan Pääomarahasto Oy harjoittaa pääomasijoitustoimintaa Uudellamaalla ja Itä-Uudellamaalla. Rahaston tarkoituksena on tehdä oman ja vieraan pääoman ehtoisia sijoituksia pk-yritysten yritysjärjestelyihin. Sijoitustoiminnallaan rahasto hakee hyvää tuottoa. Rahaston toiminnasta ja sijoituksista vastaa pääomarahastojen hallinnointiyhtiö Canelco Capital Oy. OP Ryhmällä ei ole merkittäviä sijoituksia yhteisyrityksiin.

Nimi	Kotipaikka	Omistus- osuus, % 2014	Omistus- osuus, % 2013	Arvostusmenetelmä
Osakkuusyritykset				
Automatia Pankkiautomaatit Oy*	Helsinki	33,3	33,3	Pääomaosuusmenetelmä
Access Capital Partners Group S.A.*	Belgia	45,0	45,0	Pääomaosuusmenetelmä
Turun Teknologiakiinteistöt Oy*	Turku	28,2	19,2	Pääomaosuusmenetelmä
Uudenmaan Pääomarahasto Oy*	Helsinki	31,9	31,9	Käypä arvo

* Yhtiö kuuluu vakavaraisuuden konsolidointiryhmään

OP Ryhmän sijoituksille osakkuus- ja yhteisyrityksiin ei ole noteerattua markkinahintaa.

Osakkuus- tai yhteisyritysosuuksiin ei liity ehdollisia velkoja. Yhteisyrityksiin ei liity myöskään sellaisia tilinpäätökseen merkitsemättömiä sitoumuksia, jotka koskevat rahoituksen tai voimavarojen järjestämistä tai velvoitetta toisen sijoittajan omistusosuuden hankintaan tiettyjen vastaisten tapahtumien toteutuessa.

Yhteenveto osakkuusyriytysten taloudellisesta informaatiosta

Alla olevassa taulukossa on mainittu OP Ryhmän olennaisten osakkuusyriytysten taloudellinen informaatio, joka on myös täsmäytetty osakkuus- ja yhteisyriytysosuuksien kirjanpitoarvoon. Taloudellinen informaatio vastaa osakkuus- ja yhteisyriytysten tilinpäätöksissä esitettyjä lukuja (eivät siis OP Ryhmän osuutta), joihin on tehty mm. käyvän arvon oikaisuja vastaamaan OP Ryhmän laatimisperiaatteita.

Yhteenveto taseesta	Automatia		Access Capital		Turun Teknologia-		Uudenmaan	
	Pankkiautomaatit Oy		Partners S.A		kiinteistöt Oy		Pääomarahasto Oy	
Milj. e	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013
Rahavarat	293	312	6	3	6	-	2	2
Muut lyhytaikaiset varat	5	5	2	3	2	-	0	1
Lyhytaikaiset varat yhteensä	298	317	8	6	8	-	2	2
Pitkäaikaiset varat	17	16	11	11	220	-	10	13
Varat yhteensä	315	333	19	17	229	-	13	15
Rahoitusvelat (ostovelkoja lukuun ottamatta)	151	153	2	2	7	-	-	-
Muut lyhytaikaiset velat (sis. ostovelat)	4	4	11	10	3	-	-	0
Lyhytaikaiset velat yhteensä	155	156	13	12	11	-	-	0
Pitkäaikaiset rahoitusvelat	135	150	-	-	183	-	-	-
Muut pitkäaikaiset velat	-	-	-	-	19	-	-	-
Velat yhteensä	290	306	13	12	212	-	-	0
Nettovarallisuus (100%)	26	26	6	5	16	-	13	15
Osuus osakkuusyriytysten nettovarallisuudesta	9	9	3	2	5	-	4	5
Liikearvo	-	-	24	24	-	-	-	-
Kirjanpitoarvo	8	8	27	27	3	-	5	5
Yhteenveto laajasta tuloslaskelmasta								
Liikevaihto	53	54	29	25	17	-	-	-
Jatkuvien toimintojen voitto tai tappio verojen jälkeen	3	3	3	0	5	-	-2	0
Laaja tulos (100%)	3	3	3	0	5	-	-2	0
Saadut osingot	1	1	1	1	-	-	-	-
Konsernin osuus osakkuusyhtiön laajasta tuloksesta	1	1	1	0	1	-	-1	0

Milj. e	Automatia		Access Capital		Turun Teknologia-		Uudenmaan	
	Pankkiautomaatit		Partners S.A		kiinteistöt Oy		Pääomarahasto Oy	
	Oy	Oy	Oy	Oy	Oy	Oy	Oy	Oy
	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013
Sijoitukset 1.1.	8	8	27	24	0	-	5	5
Liiketoimen hankinnat	-	-	-	4	2	-	-	-
Osuus kauden tuloksesta	1	1	1	0	1	-	-	-
Osingot	-1	-1	-1	-1	-	-	-	-
Arvonmuutos	-	-	-	-	-	-	-1	0
Sijoitukset 31.12.	8	8	27	27	3	-	5	5

Taloudellisen informaation yhteenvedo konsernitilinpäätökseen yhdistellyistä muista kuin olennaisista osakkuus- ja yhteisyrityksistä

OP Ryhmällä on 4 (3) osakkuusyritystä ja 3 (4) yhteisyritystä, jotka yksittäin tarkasteltuna eivät ole merkittäviä. Seuraavassa taulukossa on esitetty OP Ryhmän osuus näiden osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta. 3 (3) osakkuusyrityksenä käsiteltyä pääomasijoitusrahastoa on arvostettu käypään arvoon IAS 28:n mukaisesti.

Milj. e	Pääomaosuus-		Käypään arvoon		Yhteisyritykset	
	menetelmällä yhdistellyt		arvostetut			
	osakkuusyritykset		osakkuusyritykset			
	31.12.2014	31.12.2013	31.12.2014	31.12.2013	31.12.2014	31.12.2013
		oikaistu*		oikaistu*		oikaistu*
Jatkuvien toimintojen voitosta	-	-	0	-1	0	0
Laajasta tuloksesta	-	-	0	-1	0	0

* IFRS 10 Konsernitilinpäätösstandardin käyttöönoton seurauksena vertailutietoja on oikaistu

Yllä esitetty yhteenvedo käypään arvoon arvostetuista osakkuusyrityksistä perustuu yritysten tilinpäätöksiin.

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VAROJA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 28. Aineettomat hyödykkeet

Aineettomien hyödykkeiden muutokset	Liikearvo	Tuote- merkit	2014		Yhteensä
			Vakuutus- sopimuksiin liittyvät asiakassuhteet ja vakuutusten hankintamenot	Muut aineettomat hyödykkeet	
Hankintameno 1.1.	633	179	493	565	1 869
Hankitut liiketoiminnot	2	-	-	0	2
Lisäykset*	-	-	-	87	87
Vähennykset	-	-	-	-9	-9
Siirrot erien välillä	-	-	-	0	0
Hankintameno 31.12.	635	179	493	644	1 950
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	-	-7	-258	-265	-623
Tilikauden poistot	-	-	-41	-48	-85
Vähennykset	-	-	-	1	178
Muut muutokset	-	-	-	0	0
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	-	-7	-299	-312	-618
Kirjanpitoarvo 31.12.	635	172	194	332	1 332

* Sisäisen kehittämistyön osuus 5 milj. e (9 milj. e). Muihin aineettomiin hyödykkeisiin sisältyy tietokoneohjelmia kirjanpitoarvoltaan 186 milj. e (187 milj. e) ja kehitettävänä olevia tietokoneohjelmia 134 milj. e (100 milj. e). Poistot, arvonalentumistappiot ja niiden peruutukset on kirjattu tuloslaskelman erään Liiketoiminnan muut kulut.

Aineettomien hyödykkeiden muutokset	Liikearvo	Tuote- merkit	2013 oikaistu*		Yhteensä
			Vakuutus- sopimuksiin liittyvät asiakassuhteet ja vakuutusten hankintamenot	Muut aineettomat hyödykkeet	
Hankintameno 1.1.	633	179	493	639	1 943
Hankitut liiketoiminnot	-	-	-	-	-
Lisäykset*	0	-	-	103	104
Vähennykset	0	-	-	-178	-178
Siirrot erien välillä	-	-	-	-	-
Hankintameno 31.12.	633	179	493	565	1 869
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	-	-7	-217	-399	-623
Tilikauden poistot	-	-	-42	-43	-85
Vähennykset	-	-	-	178	178
Muut muutokset	-	-	-	0	0
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	-	-7	-258	-265	-530
Kirjanpitoarvo 31.12.	633	172	234	300	1 339

Aineettomat hyödykkeet, joiden taloudellinen vaikutusaika on rajoittamaton

Milj. e	31.12.2014	31.12.2013
Liikearvo	635	633
Tuotemerkit	172	172
Yhteensä	807	805

Liiketoimintojen yhdistämisissä hankittujen liikearvojen ja tuotemerkkien vaikutusaika on arvioitu rajoittamattomaksi, sillä ne vaikuttavat rahavirtojen kerryttämiseen määrittelemättömän ajan.

Muut olennaisimmat aineettomat hyödykkeet

Milj. e	31.12.2014	31.12.2013
	Kirjanpito-arvo	Kirjanpito-arvo
Asiakassuhteet	92	114
Vakuutus sopimukset	101	120
Tietokoneohjelmat	186	187
Kehitettävänä olevat tietokoneohjelmat	134	100

Liikearvot on hankittu vuonna 2005 osana Pohjola-Yhtymä Oyj:n liiketoimintojen hankintaa ja vuonna 2008 osana Pohjola Finance Oy:n (ent. K-Rahoitus Oy) hankintaa. Vuonna 2011 liikearvo on lisääntynyt työhyvinvoinnin palveluyhtiö Excenta Oy:n hankinnan seurauksena ja vuonna 2013 Helsingin OP-Kiinteistökeskus Oy:n hankittua Espoon 1-Housing Oy:n asumiseen liittyvän kiinteistövälitysluottoiminnan Suomessa. Tuotemerkit, asiakassuhteet ja merkittävä osa tietokoneohjelmista on hankittu osana Pohjola-Yhtymän liiketoimintojen hankintaa.

Liikearvon arvonalentumistesti

Milj. e	Liikearvo	
	2014	2013
Vahinkovakuutusliiketoiminta	390	390
Varainhoitoliiketoiminta	97	97
Rahastoliiketoiminta	71	71
Henkivakuutusliiketoiminta	49	49
Systeemipalveluliiketoiminta	10	10
Rahoitusyhtiöpalvelut	13	13
Työhyvinvoinnin palvelut	3	3
Muu toiminta	2	0
Yhteensä	635	633

Liikearvon arvonalentumistestaus

OP Ryhmän liikearvot ovat syntyneet kokonaisuudessaan Pohjola-Yhtymä Oyj:n ja Pohjola Finance Oy:n, Excenta Oy:n ja Checkout Finland Oy:n liiketoimintojen hankinnoista. Liikearvot määräytyivät kauppahinnan kohdistamisprosessissa eli ns. PPA (Purchase Price Allocation)-selvityksissä. Syntyneet liikearvot kohdistettiin kassavirtaa tuottaville yksiköille (CGU:t), jotka olivat joko liiketoimintasegmenttejä tai niihin sisältyviä yrityksiä. Liikearvojen arvonalentumistestaukset suoritettiin IAS 36:n mukaisesti vastaaville kassavirtaa tuottaville liiketoiminnoille kuin mille PPA-selvityksen hankintamenolaskelmat laadittiin: vahinkovakuutus-, henkivakuutus-, varainhoito-, rahasto- ja systeemipalveluliiketoiminnalle sekä rahoitusyhtiöpalveluille. Tilikauden aikana Pohjola Terveys Oy sulautui Pohjola Vakuutus Oy:öön. Työhyvinvointipalvelujen liikearvon testausta varten ei voitu enää määrittellä erillistä kassavirtaa tuottavaa yksikköä, joten työhyvinvointipalvelujen liikearvo on testattu osana vahinkovakuutusliiketoiminnan liikearvoa.

OP Ryhmän kassavirtayksikköjen arvo on liikearvojen testausta varten määritelty käyttämällä yli-/alijäämän nykyarvomenetelmää ("Excess Returns" -menetelmä). Menetelmässä kuluvan tilikauden ja tulevien tilikausien voitosta vähennetään oman pääoman tuottovaatimus. Mahdollinen ylijäävä tuotto diskontataan oman pääoman tuottovaatimusta vastaavalla diskonttokorolla rahavirtojen nykyarvon määrittämiseksi.

Testausperiodin pituudeksi määriteltiin IAS 36 -standardin mukainen 5 vuoden testausjakso jäännösarvoineen.

Kassavirtalaskelmissa käytetyt ennusteet perustuvat OP Osuuskunnan hallintoneuvoston vuonna 2012 vahvistamaan OP Ryhmän kehittämisen pitkän aikavälin suuntaviivat määrittävään liiketoimintastrategiaan ja niistä johdettuihin odotuksiin liiketoimintojen kehittymisestä vuosina 2015-2017. Vuoden 2017 jälkeisten kausien kassavirtojen kasvu vaihtelee 2-9 prosentin välillä. Henkivakuutusliiketoiminnassa korkotuottoisen maksutulon odotetaan voimassa olevan strategian mukaisesti edelleen laskevan koko testausperiodilla.

Diskonttokorkona laskelmissa on käytetty markkinaehtoista oman pääoman kustannusta, joka on linjassa sovellettujen arvonmäärittämis menetelmien kanssa (ts. kassavirtojen kautta on määritetty vain oman pääoman sijoittajille kuuluvaa arvoa, joka on diskontattu oman pääoman tuottovaatimuksella). Laskelmissa käytetty diskonttokorko ennen veroja (ts. IFRS WACC) vaihteli 6,7-11,3 prosentin välillä. Vuonna 2013 diskonttokorko vaihteli 9,9-15,3 prosentin välillä. Diskonttokorkoa varainhoito- ja rahastoliiketoiminnalle nostettiin 0,4 prosenttiyksiköllä vastaamaan markkinatiedon kautta saatua diskonttokorkotasoa. Markkinatietoihin perustuen vahinko- ja henkivakuutusliiketoiminnan diskonttokorkoa laskettiin 0,9 prosenttiyksiköllä sekä systeemipalveluliiketoiminnan diskonttokorkoa 2,5 ja rahoitusyhtiöpalvelujen diskonttokorkoa 1,1 prosenttiyksiköllä.

Liikearvojen arvonalentumistestaukset eivät ole johtaneet arvonalentumiskirjauksiin.

Herkkyysanalyysi suoritettiin kullekin kassavirtayksikölle erikseen perustuen kunkin kassavirtayksikön keskeisiin muuttujiin.

Vahinkovakuutusliiketoiminnassa keskeisinä muuttujina herkkyysanalyysissä käytettiin diskonttokorkoa, yhdistettyä kulusuhdetta ja sijoitustoiminnan nettotuotto prosenttia. Käytetyt muuttujat olivat samat kuin edellisessä vuotena. Herkkyysanalyysin tulokset eivät ole muuttuneet merkittävästi edellisestä vuodesta. Diskonttokoron 8,9 prosenttiyksikön kasvu, yhdistetyn kulusuhteen 6,7 prosenttiyksikön kasvu ja sijoitustoiminnan nettotuotto prosenttien 2,4 prosenttiyksikön lasku suhteessa ennusteisiin koko testauskaudella, yhden testatun muuttujan muuttuessa ja muiden muuttujien pysyessä muuttumattomana, aiheuttaisi arvonalentumisriskin. Viime vuonna tulokset olivat vastaavasti: 6,1 prosenttiyksikön kasvu diskonttokorossa, 4,1 prosenttiyksikön kasvu yhdistetyssä kulusuhteessa ja 1,6 prosenttiyksikön lasku sijoitustoiminnan nettotuotto prosentissa suhteessa ennusteisiin koko testauskaudella olisi aiheuttanut arvonalentumisriskin.

Henkivakuutusliiketoiminnassa keskeisinä muuttujina herkkyysanalyysissä käytettiin diskonttokorkoa, liikekulujen kasvuprosenttia ja sijoitustoiminnan marginaaliprosenttia. Käytetyt muuttujat olivat samat kuin edellisessä vuotena. Herkkyysanalyysin tulokset eivät ole muuttuneet merkittävästi edellisestä vuodesta. Diskonttokoron 5,3 prosenttiyksikön kasvu, liikekulujen 9,1 prosenttiyksikön kasvu ja sijoitustoiminnan marginaalin 1,0 prosenttiyksikön lasku suhteessa ennusteisiin koko testauskaudella, muiden muuttujien pysyessä muuttumattomana, aiheuttaisi arvonalentumisriskin. Viime vuonna tulokset olivat vastaavasti: 6,1 prosenttiyksikön kasvu diskonttokorossa, 11 prosenttiyksikön kasvu liikekuluissa ja sijoitustoiminnan marginaalin 1,1 prosenttiyksikön lasku suhteessa ennusteisiin koko testauskaudella olisi aiheuttanut arvonalentumisriskin.

Varainhoitoliiketoiminnassa keskeisinä muuttujina herkkyyssanalyysissä käytettiin diskonttokorkoa, hallinnoitavien varojen kasvuprosenttia ja kulujen kasvuprosenttia. Käytetyt muuttujat olivat samat kuin edellisenä vuotena. Herkkyyssanalyysin tulokset ovat muuttuneet merkittävästi edellisestä vuodesta. Diskonttokoron 31 prosenttiyksikön kasvu, hallinnoitavien varojen 16 prosenttiyksikön lasku ja kulujen 17 prosenttiyksikön kasvu suhteessa ennusteisiin koko testauskaudella, muiden muuttujien pysyessä muuttumattomana, aiheuttaisi arvonalentumisriskin. Viime vuonna tulokset olivat vastaavasti: 25 prosenttiyksikön kasvu diskonttokorossa, hallinnoitavien varojen 12 prosenttiyksikön lasku ja kulujen 14 prosenttiyksikön kasvu suhteessa ennusteisiin koko testauskaudella olisi aiheuttanut arvonalentumisriskin.

Rahastoliiketoiminnassa keskeisinä muuttujina herkkyyssanalyysissä käytettiin diskonttokorkoa, rahastopääomien kasvuprosenttia ja kiinteäluontoisten kulujen kasvuprosenttia. Käytetyt muuttujat olivat samat kuin edellisenä vuotena. Herkkyyssanalyysin tulokset ovat muuttuneet merkittävästi edellisestä vuodesta. Diskonttokoron 24,0 prosenttiyksikön kasvu, rahastopääomien 19 prosenttiyksikön lasku ja kiinteäluontoisten kulujen 21 prosenttiyksikön kasvu suhteessa ennusteisiin koko testauskaudella, muiden muuttujien pysyessä muuttumattomana, aiheuttaisi arvonalentumisriskin. Viime vuonna tulokset olivat vastaavasti: 8,1 prosenttiyksikön kasvu diskonttokorossa, 6,5 prosenttiyksikön lasku rahastopääomien kasvussa ja kiinteäluontoisten kulujen 11 prosenttiyksikön kasvu suhteessa ennusteisiin koko testauskaudella olisi aiheuttanut arvonalentumisriskin.

Systeemipalveluliiketoiminnan osalta keskeisinä muuttujina herkkyyssanalyysissä käytettiin diskonttokorkoa, palvelutuottojen kasvuprosenttia ja kateprosenttia. Käytetyt muuttujat olivat samat kuin edellisenä vuotena. Herkkyyssanalyysin tulokset ovat muuttuneet merkittävästi edellisestä vuodesta. Diskonttokoron 56 prosenttiyksikön kasvu, palvelutuottojen 71 prosenttiyksikön lasku ja katteen 2,7 prosenttiyksikön lasku suhteessa ennusteisiin koko testauskaudella, muiden muuttujien pysyessä muuttumattomana, aiheuttaisi arvonalentumisriskin. Viime vuonna tulokset olivat vastaavasti: 31 prosenttiyksikön kasvu diskonttokorossa, 30 prosenttiyksikön lasku palvelutuottojen ja katteen 2,3 prosenttiyksikön lasku suhteessa ennusteisiin koko testauskaudella olisi aiheuttanut arvonalentumisriskin.

Rahoitusyhtiöpalveluissa keskeisinä muuttujina herkkyyssanalyysissä käytettiin diskonttokorkoa, luottokannan kasvuprosenttia ja kulujen kasvuprosenttia. Käytetyt muuttujat olivat samat kuin edellisenä vuotena. Herkkyyssanalyysin tulokset ovat muuttuneet merkittävästi edellisestä vuodesta. Diskonttokoron 11 prosenttiyksikön kasvu, luottokannan 16 prosenttiyksikön lasku ja kulujen 23 prosenttiyksikön kasvu suhteessa ennusteisiin koko testauskaudella, muiden muuttujien pysyessä muuttumattomana, aiheuttaisi arvonalentumisriskin. Viime vuonna tulokset olivat vastaavasti: 7,5 prosenttiyksikön kasvu diskonttokorossa, 9,7 prosenttiyksikön lasku luottokannassa ja 10 prosenttiyksikön kulujen kasvu suhteessa ennusteisiin koko testauskaudella olisi aiheuttanut arvonalentumisriskin.

Tuotemerkkien arvonalentumistestaus

OP Ryhmän tuotemerkit ovat syntyneet kokonaisuudessaan Pohjola-Yhtymä Oyj:n liiketoimintojen hankinnasta. Arvonalentumistestaus on suoritettu erikseen IAS 36:n mukaisesti Pohjola-, Eurooppalainen-, A-vakuutus- sekä Seesam-tuotemerkille.

Tuotemerkkien arvo on määritetty soveltaen "relief from royalty" -menetelmää, jossa tuotemerkkien arvoksi määriteltiin tuotemerkin omistamisesta tulevaisuudessa kertyvät nykyhetken diskonttatut rojaltaisäästöt. Diskonttokorkona laskelmissa on käytetty vahinkovakuutusliiketoiminnalle määritettyä markkinaehtoista oman pääoman kustannusta lisätynä hyödykekohtaisella riskipreemiolla. Vahinkovakuutuksen diskonttokorkoa laskettiin 0,9 prosenttiyksiköllä vastaamaan markkinatiedon kautta saatua diskonttokorkotasoa. Vuoden 2014 testauksessa on käytetty lisäksi samaa riskipreemiota ja vastaavia rojaltiprosentteja kuin PPA-selvityksessä ja aikaisempien vuosien testauksissa.

Tuotemerkkien testausperiodin pituudeksi määritettiin pääsääntöisesti IAS 36 -standardin mukainen 5 vuotta. Pohjola-tuotemerkin testauksessa testausperiodiksi määritettiin poikkeuksellisesti 15 vuotta, koska tuotemerkin käyttöä laajennetaan kokonaan uudelle, lähivuosina voimakkaasti kasvavalle liiketoiminnalle. Kassavirtalaskelmissa käytetyt ennusteet perustuvat vahinkovakuutusliiketoiminnan päivitettyihin strategialukuihin vuosille 2015-2017 ja niistä johdettuihin odotuksiin liiketoiminnan kehittymisestä jatkossa. Ennustekauden jälkeisten kausien kassavirtojen kasvuna käytettiin 2 prosentin inflaatio-odotusta.

OP Osuuskunnan hallintoneuvosto päätti syksyllä 2014 keskittää vahinkovakuutusliiketoiminnan yhdessä pankki- ja varallisuudenhoitoliiketoiminnan kanssa OP-tuotemerkin alle. Pohjola-tuotemerkkiä käytetään jatkossa pääosin terveydenhoito- ja hyvinvointiliiketoiminnassa sekä näihin läheisesti liittyvissä vahinkovakuutus tuotteissa. Pohjola-tuotemerkin arvonalentumistestauksen yhteydessä arvioitiin em. muutoksen vaikutus tuotemerkin taloudelliseen vaikutusaikaan sekä testausperiodin pituuteen, testauksessa käytettyyn diskonttokorkoon, riskipreemioon sekä rojaltprosenttiin. Tuotemerkin todettiin olevan edelleen IAS 36 mukaisesti taloudelliselta vaikutusajaltaan rajoittamaton aineeton hyödyke. Koska tuotemerkkiä käytetään uudessa liiketoiminnassa, jonka odotetaan kasvavan alkuvaiheessa voimakkaasti, pidennettiin testausperiodia 15 vuoteen. Muihin parametreihin ei tehty olennaisia muutoksia, koska uusi terveydenhoito- ja hyvinvointiliiketoiminta liittyy tiiviisti vahinkovakuutusliiketoimintaan. Tuotemerkin testauksessa huomioitiin tuotemerkin alla jatkossa toimivien liiketoimintojen liikevaihtoon rinnastettavissa olevat kassavirrat.

Tuotemerkkien arvonalentumistestauksen johdosta tuotemerkeille ei ole tehty arvonalentumiskirjauksia vuoden 2014 tilinpäätöksessä. Seesam-tuotemerkillä on aikaisemmin tehty 1 miljoonan euron arvonalentumiskirjaus vuoden 2011 tilinpäätöksessä ja 3 miljoonan euron arvonalentumiskirjaukset sekä vuoden 2009 että vuoden 2008 tilinpäätöksissä.

Muiden olennaisten aineettomien hyödykkeiden arvonalentumistestaus

OP Ryhmän asiakassuhteet, vakuutus sopimukset ja merkittävä osa tietokoneohjelmista on hankittu osana Pohjola-Yhtymä Oyj:n liiketoimintojen hankintaa. Lisäksi osana Aurum Sijoitusvakuutus Oy:n hankintaa vuonna 2012 OP Ryhmän taseeseen kohdistettiin asiakassuhteisiin ja vakuutus sopimuksiin kohdistettavaa aineetonta hyödykettä.

Asiakassuhteista ja vakuutus sopimuksista muodostuneet aineettomat hyödykkeet kirjataan liiketoiminnasta riippuen joko etupainotteisin poistoin tai tasapoistoin kuluksi arvioitun taloudellisen vaikutusajan kuluessa eikä niissä ole havaittu viitteitä arvonalentumiskirjaustarpeesta. Vahinkovakuutus-, henkivakuutus-, varainhoito- ja rahastoliiketoimintaan kohdistetuista tietokoneohjelmista muodostuneet aineettomat hyödykkeet on kirjattu kokonaan kuluksi jo aikaisempina tilikausina.

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VAROJA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 29. Aineelliset hyödykkeet

Milj. e	31.12.2014	31.12.2013 oikaistu*
Omassa käytössä olevat kiinteistöt		
Maa- ja vesialueet	90	91
Rakennukset	614	542
Koneet ja kalusto	43	48
Muut aineelliset hyödykkeet	17	17
Vuokralle annettu omaisuus	17	27
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	781	726
josta keskeneräiset hankinnat	139	57

* IFRS 10 Konsernitilinpäätösstandardin käyttöönoton seurauksena vertailutietoja on oikaistu.

Aineellisten hyödykkeiden muutokset	2014				
	Oman käytön kiinteistöt	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Vuokralle annettu omaisuus	Aineelliset hyödykkeet yhteensä
Hankintameno 1.1.	955	238	33	51	1 278
Lisäykset	115	10	2	2	129
Vähennykset	-8	-38	-1	-17	-64
Siirrot erien välillä	-4	0	-1	-	-4
Hankintameno 31.12.	1 057	211	33	36	1 338
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	-322	-190	-16	-24	-552
Tilikauden poistot	-22	-14	-1	-8	-45
Tilikauden arvonalentumiset	-15	-	-	-	-15
Tilikauden arvonalentumisten peruutukset	0	0	-	-	0
Vähennykset	9	36	0	12	58
Muut muutokset	-3	0	-	-	-3
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	-353	-168	-16	-20	-557
Kirjanpitoarvo 31.12.	705	43	17	17	781

Aineellisten hyödykkeiden muutokset	2013				
	Oman käytön kiinteistöt	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Vuokralle annettu omaisuus	Aineelliset hyödykkeet yhteensä
Hankintameno 1.1.	849	259	32	68	1 209
Lisäykset	107	14	1	8	130
Vähennykset	-17	-35	0	-25	-78
Siirrot erien välillä	17	0	0	-	17
Hankintameno 31.12.	955	238	32	51	1 278
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	-299	-202	-15	-28	-544
Tilikauden poistot	-29	-21	-1	-11	-62
Tilikauden arvonalentumiset	-7	-	-	-	-7
Tilikauden arvonalentumisten peruutukset	1	0	-	-	1
Vähennykset	14	33	0	15	63
Muut muutokset	-1	-	-	-	-1
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	-322	-190	-16	-24	-552
Kirjanpitoarvo 31.12.	633	48	17	27	726

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VAROJA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 30. Muut varat

Milj. e	31.12.2014	31.12.2013 oikaistu*
Maksujenvälityssaamiset	10	35
Eläkevarat	-	46
Siirtosaamiset		
Korot	710	790
Muut siirtosaamiset	33	29
Johdannaissaamiset	105	55
Arvopaperisaamiset	29	71
Muut	1 064	528
Yhteensä	1 951	1 554

* IFRS 10 Konsernitilinpäätösstandardin käyttöönoton seurauksena vertailutietoja on oikaistu.

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VAROJA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 31. Verosaamiset

Milj. e	31.12.2014	31.12.2013 oikaistu*
Tuloverosaamiset	12	17
Laskennalliset verosaamiset	155	74
Verosaamiset yhteensä	168	91
Laskennalliset verosaamiset	31.12.2014	31.12.2013 oikaistu*
Myytävässä olevista rahoitusvaroista	1	1
Poistoista ja arvonalennuksista	2	1
Varauksista ja luottojen arvonalentumisista	19	27
Verotuksellisista tappioista	12	15
Vakuutusvelan korkoriskin suojauksesta	11	17
Yleiseen liikkeeseen laskettujen arvopapereiden jaksotuserosta	13	18
Johdannaisten jaksotuserosta	6	5
Etuuspohjaisista eläkejärjestelyistä	79	11
Konserniyhdistelyistä	21	24
Muista eristä	36	15
Netotettu laskennallisista verovelosta	-44	-60
Yhteensä	155	74

Laskennalliset verovelat	31.12.2014	31.12.2013 oikaistu*
Verotuksellisista varauksista	525	512
Myytävissä olevista rahoitusvaroista	114	72
Rahavirran suojauksesta	23	8
Tasoisuuden eliminoinnista	53	108
Sijoitusten käypään arvoon arvostamisesta	13	43
Yritysostojen kauppahinnan kohdistuksesta	71	77
Etuuspohjaisista eläkejärjestelyistä	0	14
Konserniyhdistelyistä	-1	4
Muista eristä	29	5
Netotettu laskennallisista verosaamisista	-44	-60
Yhteensä	783	784
Laskennallinen verosaaminen (+)/-velka (-), netto	-628	-710

	31.12.2014	31.12.2013 oikaistu*
Laskennallisten verojen muutokset		
Laskennalliset verosaamiset/-velat 1.1.	-710	-822
Laskentaperiaatteiden muutosten vaikutus yhteensä	-	21
Laskennalliset verosaamiset / -velat 1.1.	-710	-801
Kirjattu tuloslaskelmaan		
Tappioiden vaikutuksista	-3	-26
Varauksista ja saamisten arvonalentumisista	-13	-4
Verotuksellisista varauksista	-18	-25
Poistoista ja arvonalentumisista	8	-8
Tasoituskäytön eliminoinnista	55	7
Etuuspohjaisista eläkejärjestelyistä	3	4
Vakuutusvelan korkoriskin suojauksesta	-6	-19
Yleiseen liikkeeseen laskettujen arvopapereiden jaksotuserosta	-5	-4
Johdannaisten jaksotuserosta	1	-3
Sijoitusten arvostuksesta	7	26
Verokannan muutos 1.1.2014	-	153
Muut	25	-13
Kirjattu laajaan tuloslaskelmaan		
Käyvän arvon rahasto		
Käyvän arvon arvostuksesta	-66	-21
Rahavirran suojauksesta	-15	7
Siirrot tuloslaskelmaan	31	24
Verokannan muutos 1.1.2014	-	18
Etuuspohjaisista järjestelyistä johtuvat vakuutusmatemaattiset voitot/(tappiot)	79	-5
Verokannan muutos 1.1.2014	-	-21
Muut	-	1
Laskennalliset verosaamiset yhteensä 31.12., (+)/-velka (-), netto	-628	-710
Tuloverosaamiset, (+)/-velka (-), netto	-168	-7
Verosaamiset yhteensä, (+)/-velka (-), netto	-796	-718

Sellaiset verotukselliset tappiot, joista ei ole kirjattu laskennallista verosaamista olivat vuoden 2014 lopussa 54 milj. e (41 milj. e). Tappiot vanhenevat ennen vuotta 2024.

Baltian tytäryritysten jakamattomista voittovaroista 38 miljoonasta eurosta (31) ei ole kirjattu laskennallista verovelkaa, koska varat on sijoitettu kyseisiin maihin pysyvästi.

* IFRS 10 Konsernitilinpäätösstandardin käyttöönoton seurauksena vertailutietoja on oikaistu.

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VELKOJA JA OMAA PÄÄOMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 32. Velat luottolaitoksille

Milj. e	31.12.2014	31.12.2013 oikaistu*
Velat keskuspankeille	250	73
Velat luottolaitoksille		
Vaadittaessa maksettavat		
Talletukset	163	184
Muut velat	0	0
Yhteensä	163	184
Muut kuin vaadittaessa maksettavat		
Talletukset	1 273	727
Muut velat	90	55
Yhteensä	1 363	782
Velat luottolaitoksille ja keskuspankeille yhteensä	1 776	1 039

* IFRS 10 Konsernitilinpäätösstandardin käyttöönoton seurauksena vertailutietoja on oikaistu.

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VELKOJA JA OMAA PÄÄOMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 33. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat

Milj. e	31.12.2014	31.12.2013
Kaupankäynnin rahoitusvelat		
Arvopapereiden lyhyeksimyynneistä	4	4
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat yhteensä	4	4

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VELKOJA JA OMAA PÄÄOMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 34. Johdannaissopimukset

Milj. e	31.12.2014	31.12.2013 oikaistu*
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät		
Korkojohdannaiset	4 333	2 634
Valuuttajohdannaiset	686	192
Osake- ja indeksijohdannaiset	25	32
Muut	52	52
Yhteensä	5 097	2 910
Suojaavat johdannaissopimukset		
Käyvän arvon suojaus		
Korkojohdannaiset	392	230
Valuuttajohdannaiset	-	13
Muut	0	0
Rahavirran suojaus		
Korkojohdannaiset	0	4
Yhteensä	392	248
Johdannaissopimukset yhteensä	5 489	3 157

Tase-erä sisältää johdannaissopimusten negatiiviset arvonmuutokset ja saadut preemiot.

* IFRS 10 Konsernitilinpäätösstandardin käyttöönoton seurauksena vertailutietoja on oikaistu.

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VELKOJA JA OMAA PÄÄOMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 35. Velat asiakkaille

Milj. e	31.12.2014	31.12.2013
Talletukset		
Vaadittaessa maksettavat		
Yksityiset	26 202	24 652
Yritykset ja julkisyhteisöt	16 011	13 749
Yhteensä	42 213	38 401
Muut		
Yksityiset	4 100	5 969
Yritykset ja julkisyhteisöt	2 462	2 980
Yhteensä	6 562	8 949
Talletukset yhteensä	48 775	47 350
Muut rahoitusvelat		
Vaadittaessa maksettavat		
Yksityiset	12	11
Yritykset ja julkisyhteisöt	9	3
Yhteensä	21	14
Muut		
Yritykset ja julkisyhteisöt	2 367	2 811
Yhteensä	2 367	2 811
Muut rahoitusvelat yhteensä	2 388	2 825
Velat asiakkaille yhteensä	51 163	50 175

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VELKOJA JA OMAA PÄÄOMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 36. Vahinkovakuutustoiminnan velat

Milj. e	31.12.2014	31.12.2013
Vakuutusvelka	2 737	2 593
Velat ensivakuutustoiminnasta	203	134
Velat jälleenvakuutustoiminnasta	9	9
Johdannaissopimukset	2	0
Muut	21	10
Vahinkovakuutustoiminnan velat yhteensä	2 972	2 746

Velat vahinkovakuutus sopimuksista ja jälleenvakuuttajien osuus

Milj. e	31.12.2014			31.12.2013		
	Brutto	Jälleenvakuutus	Netto	Brutto	Jälleenvakuutus	Netto
Eläemuotoinen korvausvastuu	1 316	-7	1 308	1 253	-4	1 249
Muut tapauskohtaiset varaukset	188	-65	124	160	-55	105
Ammattitautien erillisvaraus	22	0	22	25	0	25
Kollektiivinen korvausvastuu	612	-7	605	603	-6	597
Varatut korvaustenhoitokulut	63	0	63	60	0	60
Vakuutusmaksuvastuu	523	-13	511	493	-12	481
Vastuuvelan korkosuojat	12	0	12	0	0	0
Vahinkovakuutuksen vakuutusvelka yhteensä	2 737	-92	2 645	2 593	-77	2 517

Vakuutus sopimuksista aiheutuvan vakuutusvelan ja jälleenvakuutus sopimuksista aiheutuvien saamisten muutokset

Milj. e	2014			2013		
	Brutto	Jälleenvakuutus	Netto	Brutto	Jälleenvakuutus	Netto
Korvausvastuu						
Korvausvastuu 1.1.	2 100	-65	2 035	1 993	-62	1 932
Maksetut korvaukset tilikaudella	-913	29	-884	-866	39	-827
Velan/saamisen muutos	974	-44	930	931	-42	889
Tilikaudella sattuneet vahingot	931	-34	897	908	-46	862
Lisäys (vähennys) edellisiin tilikausiin	-16	-10	-27	-14	4	-10
Diskonttokoron muutos	60	0	60	38	0	38
Muu laskuperustemuutos	0	0	0			
Diskonttauksen purkautuminen	40	0	40	42	0	42
Korkosuojien arvonmuutos	12	0	12			
Kurssivoitot (tappiot)	0	0	0	-1	0	-1
Korvausvastuu 31.12.	2 213	-79	2 134	2 100	-65	2 035
Vakuutusmaksuvastuu						
Vakuutusmaksuvastuu 1.1.	493	-12	481	455	-15	440
Lisäys	483	-13	470	451	-9	442
Vähennys	-456	12	-444	-415	12	-404
Kurssivoitot (-tappiot)	0	0	0	0	0	0
Diskonttokoron muutos	2	0	2	1	0	1
Diskonttauksen purkautuminen	1	0	1	1	0	1
Vakuutusmaksuvastuu 31.12.	523	-13	511	493	-12	481
Vahinkovakuutuksen vakuutusvelka yhteensä	2 737	-92	2 645	2 593	-77	2 516

Vakuutusmaksuvastuu edustaa velvoitteita, jotka liittyvät vuoden lopussa vielä luovuttamatta olevaan vakuutusturvaan.

Vahinkovakuutusopimuksista aiheutuvan vakuutusvelan määrittäminen

a) Käytetyt menetelmät ja oletukset

Vakuutusvelan määrä on arvioitu siten, että se riittää kohtuullisen suurella todennäköisyydellä vakuutusopimuksista aiheutuvien velvoitteiden suorittamiseen. Tämä on toteutettu siten, että vakuutusvelalle on ensin arvioitu odotusarvo ja sen jälkeen on määritetty sen epävarmuudesta johtuva varmuuslisä.

Vakuutusopimuksista aiheutuva vakuutusmaksuvastuu on määritetty pääosin sopimuskohtaisesti pro rata parte temporis -säännöllä.

Eläkemuotoinen korvausvastuu on jatkuvana eläkkeenä maksettavien ansionmenetykskorvausten kassavirran diskontattu nykyarvo. Kuolevuusmallina on käytetty Suomen väestötilastoon pohjautuvaa ikäkohorttikuolevuusmallia, joka olettaa havaitun elinikien pitenemisen trendin jatkuvan. Käytetty diskonttauskorko päätetään ottaen huomioon vallitseva korkotaso, lain edellyttämä turvaavuus, viranomaisen asettama diskonttauskoron yläraja sekä vakuutusvelkaa kattavalle omaisuudelle saatava kohtuullinen tuotto-odotus. Käytetty diskonttauskorko vuoden 2014 lopussa on 2,5 % (31.12.2013: 2,8 %). Osa vastuuvelan korkoriskistä suojataan korkojohdannaisilla.

Korvausvastuuseen sisältyy asbestivastuita, jotka ovat lakisääteisen tapaturmavakuutuksen ammattitautitapauksia. Näiden korvausten kassavirtaennuste perustuu selvitykseen, jossa on otettu huomioon se, kuinka paljon asbestia on vuosittain käytetty raaka-aineena Suomessa, sekä se, miten eri asbestisairauksien latenssiajat ovat jakautuneet. Asbestikorvausten kehittymistä seurataan vuosittain, ja toteutuma on noudattanut ennustetta hyvin.

Kollektiivisen korvausvastuun määrittämiseen on käytetty useita tilastollisia menetelmiä: Bornhuetter-Ferguson, Cape Cod ja Chain Ladder. Näitä sovellettaessa joudutaan menetelmän valinnan lisäksi tekemään myös muita valintoja kuten esimerkiksi päättämään, kuinka monen sattumisvuoden tilastoaineistoon niitä sovelletaan.

Bornhuetter-Ferguson

Bornhuetter-Ferguson (BF) -menetelmä perustuu oletukselle, että kunakin kehitysvuonna maksetaan korvauksia tietty osuus sattumisvuoden riskimitasta. Tämä riskimitta voi olla esimerkiksi vakuutusvuosien lukumäärä tai vahinkosuhteolettamalla korjattu vakuutusmaksutuotto. BF reagoi hitaasti korvausten kehityskolmiossa tapahtuviin muutoksiin ja lisäksi BF on herkkä riskimitan valinnalle.

Cape Cod

Cape Cod -menetelmä vastaa BF-menetelmää, kun kehitysvuonna maksettavien korvausten osuutta suhteessa riskimitaan tasoitetaan eri sattumisvuosien välillä. Yksinkertaisessa Cape Cod -menetelmässä korvausten osuus riskimitasta on sama tasoitettu vakio kaikille sattumisvuosille. Yleistetyssä Cape Cod -menetelmässä korvausten osuus sattumisvuoden riskimitasta tasoitetaan sattumisvuoden ja sattumisvuoden lähellä olevien havaintojen perusteella.

Chain Ladder

Chain Ladder (CL) -menetelmässä vuosittaisten kehityskertoimien avulla määritetään jokaisen sattumisvuoden kokonaiskorvausmeno. Kehityskerroin kuvaa kumulatiivisten korvausten kehityskolmion peräkkäisten kehitysvuosien välistä suhdetta. CL on herkkä ensimmäisten kehitysvuosien havainnoille.

Kollektiivisen korvausvastuun määrittämisessä suurimmat riskit liittyvät

- Tulevan inflaation arvioimiseen (pl. lakisääteisten vakuutusten perusteella maksettavat ansionmenetys-korvaukset)
- Korvauskäytäntöjen ja lakimuutosten aiheuttamien muutosten oikaisemiseen korvausten kehityskolmioissa (eli antaako historia oikean kuvan tulevaisuudesta)
- Historiatietojen oikeellisuuteen kymmenien vuosien ajalta.

Kollektiivisesta korvausvastuusta ainoastaan eläkemuooinen vastuu on diskontattu.

Kollektiivista korvausvastuuta arvioitaessa konsernin vahinkovakuutus sopimuskanta on jaettu useaan eri luokkaan riskin ja muun muassa maksettujen korvausten kassavirran maturiteetin perusteella. Jokaisessa luokassa kollektiivinen korvausvastuu lasketaan ensin kullakin yllä mainitulla tilastollisella menetelmällä. Näistä on valittu se, mikä sopii parhaiten tarkasteltavaan luokkaan. Valinnan kriteereinä on käytetty sitä, kuinka hyvin malli olisi ennustanut aikaisempien sattumisvuosien kehittymisen, sekä menetelmän antaman arvion herkkyyttä käytettävien tilastovuosien lukumäärälle. Valitun menetelmän antamaan odotusarvoon on lisätty varmuuslisä 2–10 %. Varmuuslisän määrään vaikuttaa tulevien kassavirtojen epävarmuus ja duraatio sekä historiatietojen laatu.

Lakisääteisen tapaturma- ja liikennevakuutuksen sairaanhoitokulu- ja kuntoutuskorvausten kollektiivista korvausvastuuta arvioitaessa on otettu huomioon se, että yli 10 vuotta vahingon sattumisen jälkeen maksettavat korvaukset rahoitetaan jakojärjestelmän avulla.

b) Oletusten ja menetelmien muutokset

Diskonttauskoron laskun seurauksena eläkemuooinen korvausvastuu kasvoi 62 miljoonaa euroa (38).

Menetelmien ja oletusten muutosten vaikutus velan määrään	2014	2013
Diskonttokoron muutos	62	38
Yhteensä	62	38

c) Korvausten kehitys

Korvauskolmioissa on verrattu toteutuneita korvauskuluja aikaisempiin arvioihin. Korvauskehitystä kuvaavat kolmiot on laadittu vahinkojen sattumisvuosittain.

Korvauskehitys on esitetty kahdeksalta vuodelta pitkäaikaisia vastuita lukuun ottamatta. Korvauskolmiossa ei seurata poolien osuuksia eikä lakisääteisen tapaturmavakuutuksen regressien kehitystä. Lopullisiksi vahvistettujen eläkkeiden pääoma-arvot on käsitelty, kuten ne olisi maksettu lopulliseksi vahvistamisen yhteydessä pääoma-arvon suuruusina. Pitkäaikaisten vastuiden eli lopullisiksi vahvistettujen eläkkeiden ja asbestivahinkojen osalta on esitetty vakuutusvelan riittävyttä koskevat tiedot.

Korvauskolmiot, bruttoliike, milj. e

Sattumisvuosi	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Yhteensä
Arvio kokonaiskorvausmenosta											
0*	540	603	638	707	666	738	784	815	903	931	7 325
n+1	540	611	633	693	633	746	751	802	879		
n+2	535	591	627	691	640	744	752	805			
n+3	529	594	622	689	641	743	757				
n+4	532	594	622	704	651	750					
n+5	532	587	647	726	653						
n+6	529	587	657	734							
n+7	536	591	661								
n+8	536	594									
n+9	540										
Nykyinen arvio kokonaiskorvausmenosta											
	540	594	661	734	653	750	757	805	879	931	7 304
Kertyneet maksetut korvaukset											
	-516	-561	-615	-669	-576	-684	-662	-696	-704	-484	-6 167
Korvausvastuu vuosilta 2005–2014											
	24	33	46	66	76	66	95	109	175	447	1 136
Korvausvastuu aiemmilta vuosilta											155

* = Sattumisvuoden lopussa

Latenttien ammattitautien korvauskehitys, milj. e

Tilivuosi	Kollektiivinen korvausvastuu	Tunnetut eläkevastuut	Maksetut korvaukset	Korvauskulut	Perustemuutokset*	Riittävyys
2005	45	39	-4	-2	1	-1
2006	43	40	-4	-3		-3
2007	41	40	-4	-2	-1	-2
2008	40	41	-4	-4	3	-2
2009	42	43	-4	-8	4	-4
2010	38	44	-3	0		0
2011	35	50	-3	-6	5	-2
2012	32	53	-4	-4	2	-1
2013	28	53	-4	-1	1	0
2014	22	53	-4	-2	2	0

Lopullisesti vahvistettujen eläkkeiden kehitys, milj. e

Tilivuosi	Vuoden alussa	Vuoden lopussa	Uudet eläkepääomat	Maksetut eläkkeet	Perustemuutokset*	Riittävyys
2006	681	731	77	26		1
2007	731	745	60	28	-15	3
2008	745	766	55	30		4
2009	763**	771	42	32		2
2010	771	794	60	34		3
2011	794	895	66	35	77	7
2012	895	940	66	34	31	18
2013	940	965	51	37	23	12
2014	965	1 010	54	40	36	5

* Diskonttauskoron ja kuolevuusmallin muutosten vaikutus lopullisiin eläkepääomiin.

** Aikaisempiin vuosiin sisältynyt pieni erä sairaanhoito- ja palvelutalovarauksia on eliminoitu vuoden 2009 luvuista.

Korvauskolmiot, nettoliike, milj. e

Sattumisvuosi	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Yhteensä
Arvio kokonaiskorvausmenosta											
0*	511	580	621	656	649	693	721	796	861	897	6 987
n+1	519	593	623	656	620	707	697	782	829		
n+2	509	575	619	658	629	705	710	786			
n+3	509	577	615	656	629	705	714				
n+4	513	577	615	670	633	712					
n+5	513	569	624	684	633						
n+6	513	569	634	691							
n+7	518	573	637								
n+8	519	576									
n+9	522										
Nykyinen arvio kokonaiskorvausmenosta											
	522	576	637	691	633	712	714	786	829	897	6 996
Kertyneet maksetut korvaukset											
	-499	-543	-592	-628	-569	-647	-624	-681	-677	-479	-5 939
Korvausvastuu vuosilta 2005–2014											
	23	33	45	63	64	65	90	104	152	418	1 057
Korvausvastuu aiemmilta vuosilta											155

* = Sattumisvuoden lopussa

Aikaisemmilla tilikausilla sattuneiden vahinkojen korvauskulujen muutos

Aikaisemmilla tilikausilla sattuneiden vahinkojen korvauskulut kasvoivat 36 miljoonaa euroa (27). Korvauskulua kasvatti laskuperustekorona muutos 62 miljoonaa euroa (38). Aikaisemmilla tilikausilla sattuneiden vahinkojen korvauskulun muutos kuvaa vakuutusvelan riittävyttä, joka on vakuutusvelan turvaavuudesta johtuen keskimäärin positiivinen.

Korvaustenhoidosopimukset

Korvaustenhoidosopimukseen liittyvät velat 31.12.2014 olivat 80 miljoonaa euroa (81).

Korvaustenhoidosopimukset ovat sellaisia sopimuksia, jotka eivät ole vakuutusopimuksia, mutta joiden perusteella suoritetaan toisen osapuolen puolesta korvauksia. Näistä merkittävimpiä ovat sellaiset captive-järjestelyt, joissa vakuutettu riski on jälleenvakuutettu kokonaan asiakkaan kanssa samaan konserniin kuuluvassa captive-yhtiössä, sekä lakisääteisten tapaturma-, liikenne- ja potilasvakuutusten eläkemuoisten korvausten indeksikorotukset ja eräät muut korvausten korotukset sekä yli kymmenen vuotta vahingon sattumisen jälkeen maksettavat sairaanhoitokorvaukset ja julkisen sektorin potilasvakuutus.

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VELKOJA JA OMAA PÄÄOMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 37. Henkivakuutustoiminnan velat

Milj. e	31.12.2014	31.12.2013
Sijoitussidonnaisten sopimusten velka	7 502	6 288
Sijoitussidonnaisten vakuutusten velka	6 164	5 039
Sijoitussidonnaisten sijoitussopimusten velka	1 339	1 249
Muu kuin sijoitussidonnaisten sopimusten velka	3 660	3 400
Muu kuin sijoitussidonnainen taattujen osien vakuutusvelka	3 649	3 389
Muu kuin sijoitussidonnainen sijoitussopimusten taattujen osien velka	10	11
Johdannaissopimukset	8	9
Muut velat		
Siirtovelat ja saadut ennakot	2	2
Muut		
Ensivakuutustoiminnasta	1	1
Jälleenvakuutustoiminnasta	1	2
Muista	56	69
Yhteensä	61	74
Henkivakuutustoiminnan velat yhteensä	11 230	9 771

Vakuutusvelan muutokset 2014

Velka, milj. e	1.1.2014	Vakuutus-	Vapautuneet	Hyvitetyt	Muut	Muut	31.12.2014
		maksuista aiheutunut vastuun kasvu		korot ja arvон- muutokset	veloitukset ja hyvitykset		
Sijoitussidonnaisten sopimusten velka	6 288	1 152	-465	590	-59	-5	7 502
Sijoitussidonnaisten vakuutusten velka	5 041	1 016	-401	459	-36	-8	6 071
Sijoitussidonnaisten sijoitussopimusten velka	1 246	136	-64	132	-22	3	1 432
Muu kuin sijoitussidonnaisten sopimusten velka	3 400	111	-288	99	-16	354	3 660
Muu kuin sijoitussidonnainen vakuutusvelka korkotakuulla diskontattuna	3 210	111	-287	98	-16	-4	3 113
Muu kuin sijoitussidonnaisten sijoitussopimusten velka korkotakuulla diskontattuna	11	0	-1	0	0	0	10
Vastaisten lisäetujen vastuu	-	-	-	-	-	-	-
Korkotäydennys	44	-	-	-	-	384	428
Markkinakorolla diskonttauksen vaikutus	84	-	-	-	-	-36	47
Muut erät	51	-	-	-	-	10	60
Yhteensä	9 688	1 264	-753	689	-75	349	11 162

Sijoitussidonnaisten sopimusten riippuvuus varoista on vakuutuksenottajan valinta. Yhtiötasolla arvonneuotosta ei voi verrata mihinkään benchmark-indeksiin. Myöskään takuukorkoisten sijoitussopimusten maksamaa tuottoa ei voi luotettevasti verrata mihinkään benchmark-indeksiin. Tuotto perustuu katteena olevan omaisuuden tuottoon ja johdon harkintaan sen jakaessa asiakashyvityksiä. Yhtiön omaisuudella ei ole benchmarkia.

Vakuutusvelan muutokset 2013

Velka, milj. e	1.1.2013	Vakuutus- maksuista aiheutunut vastuun kasvu	Vapautuneet vastuut	Hyvitetyt korot ja arvon- muutokset	Muut veloitukset ja hyvitykset	Muut erät	31.12.2013
Sijoitussidonnaisten sopimusten velka	5 363	997	-440	414	-47	0	6 288
Sijoitussidonnaisten vakuutusten velka	4 293	867	-392	305	-31	0	5 041
Sijoitussidonnaisten sijoitussopimusten velka	1 070	130	-48	109	-16	1	1 246
Muu kuin sijoitussidonnaisten sopimusten velka	3 592	208	-343	103	-90	-70	3 400
Muu kuin sijoitussidonnainen vakuutusvelka korkotakuulla diskontattuna	3 353	1	-339	103	-90	-23	3 005
Muu kuin sijoitussidonnaisten sijoitussopimusten velka korkotakuulla diskontattuna	14	1	-3	0	0	0	11
Vastaisten lisäetujen vastuu	1	-	-	-	-	-1	-
Korkotäydennys	28	-	-	-	-	16	44
Markkinakorolla diskonttauksen vaikutus	163	-	-	-	-	-80	84
Muut erät	32	-	-	-	-	19	51
Yhteensä	8 955	1 204	-783	517	-137	-69	9 688

Muun kuin sijoitussidonnaisen liikkeen vakuutus- ja sijoitussopimusten sekä sijoitussidonnaisten vakuutusten velkaa muodostettaessa on noudatettu kansallisen tilinpäätöksen laskentaperiaatteita lukuun ottamatta kahta seikkaa. Tasoitusmäärä ei ole osa IFRS:n mukaista vakuutussopimusten velkaa, vaan se on osa omaa pääomaa sekä vakuutusvelan diskonttauskorossa on siirrytty lähemmäksi ajantasaista korkotasoa. Taseeseen on kirjattu henkivakuutusyhtiön omalla sijoitusriskillä olevia vakuutus- ja kapitalisaatiosopimusten säästöjä, joiden korkotakuu vaihtelee 1,5%-4,5% välillä ja jotka on diskontattu kansallisen tilinpäätöksen vakuutusvelassa korkotakuun määrällä. Osa markkina- ja diskonttauskoron välisestä korkoriskistä on suojattu korkojohdannaisilla, joiden arvo on kirjattu osaksi vakuutus- ja kapitalisaatiosopimuksista kirjattavaa velkaa.

Sijoitussidonnaiset sijoitussopimukset on arvostettu käypään arvoon.

Sijoitussidonnaisten sopimusten velka arvostetaan tilinpäätöshetken sopimukseen liitettyjen varojen markkina-arvoilla.

Riskihenkivakuutusten velkana käytetään maksunsiirtovastuuta.

Menevään jälleenvakuutukseen liittyvät saamiset ja velat arvostetaan yhdenmukaisesti jälleenvakuutettujen sopimusten velkojen ja saamisten kanssa ja merkitään taseeseen erikseen.

Ryhmäläkevakuutuksen velkaa täydennettiin jäljellä olevan elinajan odotteen kasvun takia vuosittain 2011 lähtien.

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VELKOJA JA OMAA PÄÄOMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 38. Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat

Milj. e	Keski- korko %	31.12.2014	Keski- korko %	31.12.2013
Joukkovelkakirjalainat	1,75	10 165	2,19	8 730
Asuntovakuudelliset joukkovelkakirjalainat (covered bonds)		7 811		5 892
Muut				
Sijoitustodistukset	0,49	833	0,22	1 807
Yritystodistukset	0,37	6 198	0,28	4 994
Muut	1,71	14	0,57	101
Kaupankäynnissä omaan salkkuun sisältyvät (-)*		-66		-95
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat yhteensä		24 956		21 428

* OP Ryhmän hallussa olevat omat joukkovelkakirjalainat on netotettu velkaa vastaan.

Merkittävimmät liikkeeseenlaskut vuoden 2014 aikana	Nimellis- määrä, milj. e	Korko-%
Pohjola Pankki Oyj		
Pohjola Bank plc Issue of EUR 750,000,000 Floating Rate Instruments due 3 March 2017 under the EUR 15,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	750,0	EUB3M + 0,35%
Pohjola Bank Plc Japanese Yen Bonds JPY 17,600,000,000 - Third Series (2014)	121,2	Kiinteä 0,303%
Pohjola Bank plc Issue of EUR 750,000,000 1.125 per cent. Instruments due 17 June 2019 under the EUR 15,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	750,0	Kiinteä 1,125%
Pohjola Bank Plc Japanese Yen Bonds JPY 42,400,000,000 - Fourth Series (2014)	292,0	Kiinteä 0,434%
Pohjola Bank plc Issue of SEK 750,000,000 Floating Rate Note due September 2019 under the EUR 15,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	79,8	SES3M+0,52%
Pohjola Bank plc Issue of EUR 750,000,000 2 per cent. Instruments due 3 March 2021 under the EUR 15,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	750,0	Kiinteä 2,000%
Pohjola Bank plc Issue of CHF 300,000,000 1.000 per cent. Instruments due 14 July 2021 under the EUR 15,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	249,5	Kiinteä 2,000 %

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VELKOJA JA OMAA PÄÄOMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 39. Varaukset ja muut velat

Milj. e	31.12.2014	31.12.2013 oikaistu*
Varaukset	2	2
Muut velat		
Maksujenvälitysvelat	835	934
Siirtovelat		
Korkovelat	771	825
Muut siirtovelat	374	375
Johdannaisvelat	728	360
Eläkevelat	420	50
Arvopapereiden ostovelat	30	15
Ostolaskuvelat	30	36
Muut	257	94
Yhteensä	3 445	2 688
Varaukset ja muut velat yhteensä	3 447	2 691

* IFRS 10 Konsernitilinpäätösstandardin käyttöönoton seurauksena vertailutietoja on oikaistu.

Varausten muutokset

Milj. e	Uudelleen- järjestely	Muut	Yhteensä
1.1.2014	2	-	2
Varausten lisäykset	-	1	1
Käytetyt varaukset	-1	-	-1
31.12.2014	1	1	2

Milj. e	Uudelleen- järjestely	Muut	Yhteensä
1.1.2013	14	1	15
Varausten lisäykset	-	-	-
Käytetyt varaukset	-12	-1	-13
31.12.2013	2	-	2

Uudelleenjärjestely

Uudelleenjärjestelyvaraus on aiheutunut vuonna 2012 henkilöstövähennyksistä syntyneistä kuluista. Pääosin varaus on realisoitunut vuoden 2013 aikana.

Etuuspohjaiset eläkejärjestelyt

OP Ryhmän eläkejärjestelyt on hoidettu OP-Eläkekassassa, OP-Eläkesäätiössä ja vakuutusyhtiöissä. Lisäeläkkeisiin liittyvät järjestelyt eläkesäätiössä ja vakuutusyhtiössä samoin kuin eläkekassassa hoidettu TyEL:n rahastoitu vanhuuseläke ja työkyvyttömyyseläke on käsitelty etuuspohjaisina järjestelyinä. TyEL:n jakojärjestelmään suoritettavat maksut on käsitelty maksupohjaisina. Yhtiön vastuulla olevien eläkevastuiden määrä ei ole olennainen.

OP-Eläkekassa

OP-Eläkekassa hoitaa sen osakkaina olevien OP Ryhmän työnantajien henkilöstön lakisääteisen eläketurvan vakuuttamisen.

Lakisääteinen TyEL:n mukainen eläkejärjestelmä tarjoaa palvelusaikaan ja työansioihin perustuvan eläketurvan laissa säädetyllä tavalla. Työeläkejärjestelmän etuudet ovat vanhuuseläke, osa-aikaeläke, työkyvyttömyyseläke, perhe-eläke ja kuntoutusetuudet. TyEL:n mukaisen vanhuuseläkkeen eläkeikä on 63–68 vuotta.

TyEL:n mukainen eläkejärjestelmä on osittain rahastoiva ja osittain jakojärjestelmään perustuva järjestely. Rahastointi tapahtuu henkilötasolla kunkin työsuhteen vakuuttaneessa eläkelaitoksessa. Eläkekassan vuosittain maksamista eläkkeistä rahastoitua osaa on keskimäärin neljännes.

Eläkekassan toiminnan tavoitteena on hoitaa lakisääteisen eläketurvan vakuuttaminen siten, että vuodesta toiseen vakuutusmaksutaso säilyy tasaisena ja alittaa työeläkejärjestelmän keskimääräisen maksutason. Toiminnan merkittävien riski liittyy siihen, että toteutunut sijoitusomaisuuden tuotto jäisi alle eläkejärjestelmän keskimääräisen toteutuneen sijoitustoiminnan tuoton. Riskin toteutuessa useampana vuotena peräkkäin johtaisi vakuutusmaksutason korottamiseen.

OP-Eläkekassan keskeisimmät vakuutusmatemaattiset riskit liittyvät korko- ja markkinariskisiin, eläkkeiden tuleviin korotuksiin sekä eliniän systemaattiseen pitenemiseen. Eläkevelvoitteen diskonttauksessa käytettävän korkotason muutoksella on olennainen vaikutus eläkevelvoitteen määrään.

Eläkekassan on vakuutusassalain mukaan sijoitettava varansa turvaavasti ja tuloa tuottavasti sekä kassan maksuvalmiutta silmällä pitäen. Eläkekassan on katettava eläkesitoumuksista aiheutuva vakuutusvelka. Vakuutusvelkaa katettaessa on otettava huomioon, millaista vakuutustoimintaa vakuutuskassa harjoittaa, ja tämän mukaisesti huolehdittava katteeseen kuuluvien varojen varmuudesta, tuotosta ja rahaksi muutettavuudesta sekä niiden asianmukaisesta monipuolisuudesta ja hajauttamisesta. Vakuutusassalain on tarkemmin määritetty varat ja sitoumukset, joilla vakuutusvelka tulee kattaa. Eläkekassalle säädetään laissa erikseen vakavaraisuusraja, joka eläkekassan tulee kattaa vakavaraisuuspääomalla.

Sijoitustoiminnasta vastaa eläkekassan hallitus, joka hyväksyy eläkelaitokselle sen varojen sijoittamista koskevan sijoitussuunnitelman. Eläkelaitoksen vastuullinen aktuaari laatii vuosittain ennusteen vastuuvelan ja eläkemenojen kehityksestä. Tämän pohjalta sijoitusomaisuuden allokatiossa otetaan huomioon vastuuvelan luonteen asettamat vaatimukset sijoitustoiminnalle turvaavuuden, tuottavuuden ja likviditeetin osalta sekä eläkekassan riskinkantokyky.

OP-Eläkesäätiö

OP-Eläkesäätiö hoitaa OP Ryhmään kuuluvien työnantajien henkilöstölleen järjestämää lisäeläketurvaa. Eläkesäätiön tarkoituksena on myöntää eläkesäätiön toimintapiiriin kuuluville työntekijöille vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkettä ja sairausavustusta sekä perhe-eläkettä heidän edunsaajilleen ja hautausavustusta. Lisäksi eläkesäätiö voi myöntää toimintapiiriin kuuluville kuntoutukseen liittyviä etuuksia. Lisäeläketurvan järjestäminen on vapaaehtoista, joten kaikki eläkekassaan kuuluvat työnantajat eivät automaattisesti kuulu eläkesäätiöön. Eläkesäätiön tarjoama lisäeläketurva on kokonaan rahastoitu.

Eläkesäätiön toimintapiiriin kuuluu jokainen 20 vuotta täyttänyt henkilö, joka on yhtäjaksoisesti ollut kaksi vuotta TyEL:n mukaisessa työsuhteessa eläkesäätiöön kuuluvaan työnantajaan ja jonka työsuhde on alkanut ennen 1.7.1991. Eläkkeeseen oikeuttava palvelusaika alkaa siitä ajankohdasta, jona hän työnantajan palveluksessa ollessaan täytti 23 vuotta. Eläkkeen perusteena olevalla palkalla tarkoitetaan samaan työsuhteeseen perustuvaa 31.12.2006 saakka voimassa olleen TEL:n mukaista eläkepalkkaa. Eläkesäätiön toimintapiiriin kuuluvien henkilöiden eläkeikä vaihtelee 60-65 vuoden välillä riippuen siitä, mihin henkilöryhmään työntekijä eläkesäätiön sääntöjen mukaan kuuluu.

Toiminnan merkittävien riski liittyy siihen, että toteutunut sijoitusomaisuuden tuotto jäisi alle vähimmäistuottotavoitteen. Riskin toteutuessa useampana vuotena peräkkäin johtaisi kannatusmaksujen perintään.

OP-Eläkesäätiön keskeisimmät vakuutusmatemaattiset riskit liittyvät korko- ja markkinariskisiin, eliniän systemaattiseen pitenemiseen sekä inflaatoriskisiin. Eläkevelvoitteen diskonttauksessa käytettävän korkotason muutoksella on olennainen vaikutus eläkevelvoitteen määrään.

Sijoitustoiminnasta vastaa eläkesäätiön hallitus, joka hyväksyy eläkelaitokselle sen varojen sijoittamista koskevan sijoitussuunnitelman. Eläkelaitoksen vastuullinen aktuaari laatii vuosittain ennusteen vastuuvelan ja eläkemenojen kehityksestä. Tämän pohjalta sijoitusomaisuuden allokatiossa otetaan huomioon vastuuvelan luonteen asettamat vaatimukset sijoitustoiminnalle turvaavuuden, tuottavuuden ja likviditeetin osalta sekä eläkekassan riskinkantokyky.

Etuuspohjaisten eläkejärjestelyjen tasearvot, milj. e	Etuuspohjaiset eläkeveloitteet		Eläkevarojen käyvät arvot		Nettovelat (-varat)	
	2014	2013	2014	2013	2014	2013
Avaava tase 1.1.	1 441	1 400	-1 438	-1 394	4	6
Tuloslaskelmaan kirjatut etuuspohjaiset eläkekulut						
Tilikauden työsuoritukseen perustuvat menot	31	32	-	-	31	32
Korkokulu (-tuotto)	49	48	-49	-48	0	0
Järjestelyn supistamisen tai veloitteen täyttämisen vaikutus	-1	-8	-	6	-1	-3
Hallintokulut	-	-	1	1	1	1
Yhteensä	80	72	-48	-42	31	30
Muihin laajan tuloksen eriin kirjatut uudelleen määrittämisestä aiheutuvat tappiot (-voitot)						
Taloudellisten odotusten muutoksista johtuvat vakuutusmatemaattiset tappiot (voitot)	487	7	-	-	487	7
TyEL:n korkoeron tuotto ja vanhuus- eläkkeiden vastuun kasvu (netto)	4	6	-4	-6	-	-
Kokemuseräiset tarkistukset	93	5	-	-	93	5
Järjestelyyn kuuluvien varojen tuotto lukuun ottamatta etuuspohjaisen nettovelan (-varan) nettokorkoon sisältyvää määrää (-)	-	-	-180	-31	-180	-31
Yhteensä	585	18	-184	-37	401	-19
Muut						
Työnantajan suorittamat maksut	-	-	-16	-13	-16	-13
Maksetut etuudet	-55	-48	55	48	-	-
Yhteensä	-55	-48	39	35	-16	-13
Päättävä tase 31.12.	2 051	1 441	-1 631	-1 438	420	4

Taseeseen kirjatut velat ja varat, milj. e	31.12.2014	31.12.2013
Nettovelat/-varat (Eläkesäätiö)	33	-46
Nettovelat/-varat (Eläkekassa)	362	33
Nettovelat/-varat (Muut eläkejärjestelyt)	25	18
Nettovelat (-varat) yhteensä	420	4

Eläkekassan ja -säätiön varojen ryhmittely arvostusmenetelmän mukaisesti 31.12.2014, milj. e

	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Osakkeet ja osuudet	39	20	36	95
Joukkovelkakirjalainat	156	257	8	421
Kiinteistöt	-	-	131	131
Sijoitusrahastot	542	-	292	833
Strukturoidut sijoitukset	-	-	9	9
Johdannaiset	0	-	-	0
Muut varat	103	7	-	109
Yhteensä	838	283	476	1 597

Eläkekassan ja -säätiön varojen ryhmittely arvostusmenetelmän mukaisesti 31.12.2013, milj. e

	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Osakkeet ja osuudet	82	1	51	134
Joukkovelkakirjalainat	155	225	8	388
Kiinteistöt	-	-	140	140
Sijoitusrahastot	416	28	249	693
Strukturoidut sijoitukset	-	-	11	11
Johdannaiset	1	0	-	1
Muut varat	57	6	-	62
Yhteensä	710	260	460	1 430

Hierarkiatasoon 1 ryhmiteltyjen erien käypä arvo määräytyy markkinoilta saatavien noteerausten perusteella.

Hierarkiatasoon 2 luokiteltujen erien käyvällä arvolla tarkoitetaan arvoa, joka on johdettavissa rahoitusvälineiden osien tai vastaavien rahoitusvälineiden markkina-arvosta; tai arvoa, joka on laskettavissa rahoitusmarkkinoilla yleisesti hyväksyttävillä arvostusmalleilla ja -menetelmillä, jos markkina-arvo on niiden avulla luotettavasti määritettävissä.

Hierarkiatasoon 3 luokitellut erät arvostetaan hinnoittelumallilla, joiden laskentaparametreihin sisältyy epävarmuutta.

Merkittävimpien varallisuuserien osuus järjestelyyn kuuluvien varojen koko käyvistä arvosta, %	31.12.2014	31.12.2013
Osakkeet ja osuudet	6	10
Finanssiala	-	5
Metsä	3	3
Kiinteistö	-	1
Muut	3	1
Joukkovelkakirjalainat	26	27
Valtionlainat	1	6
Muut	25	21
Kiinteistöt	8	10
Sijoitusrahastot	52	48
Osakerahastot	33	27
Korkorahastot	8	11
Kiinteistörahastot	5	6
Hedgerahastot	7	5
Strukturoidut sijoitukset	1	1
Muut	7	4
Yhteensä	100	100
Eläkejärjestelyn varoihin sisältyy, milj. e	31.12.2014	31.12.2013
Pohjola Pankki Oyj:n osakkeita	-	76
OP Ryhmään kuuluvien yritysten liikkeeseen laskemia arvopapereita	28	15
Muita saamia OP Ryhmään kuuluvilta yrityksiltä	142	51
OP Ryhmän käytössä olevat kiinteistöt	5	16
Yhteensä	175	158

Vuonna 2015 suoritettavien maksujen määrä etuus pohjaiseen eläkejärjestelyyn arvioidaan olevan 17 milj. e.

Etuus pohjaisen eläkevelvoitteen duraatio 31.12.2014 oli eläkekassassa 23,1 vuotta ja eläkesäätiössä 16,0 vuotta.

Käytetyt keskeiset vakuutusmatemaattiset oletukset 31.12.2014	Eläkekassa	Eläkesäätiö	Muut
Diskonttauskorko, %	2,0	1,8	1,9
Tuleva palkankorotusolettama, %	2,5	2,5	2,5
Tulevat eläkkeiden korotukset, %	2,1	2,0	2,0-2,1
Vaihtuvuus, %	3,0	0,5	0,0
Inflaatio, %	2,0	2,0	2,0
Eliniän odote 65-vuotiaille henkilöille			
Miehet	19,0	19,0	19,0
Naiset	24,7	24,7	24,7
Eliniän odote 45-vuotiaille henkilöille 20 vuoden kuluttua			
Miehet	20,6	20,6	20,6
Naiset	26,4	26,4	26,4
Käytetyt keskeiset vakuutusmatemaattiset oletukset 31.12.2013	Eläkekassa	Eläkesäätiö	Muut
Diskonttauskorko, %	3,5	3,4	3,3
Tuleva palkankorotusolettama, %	3,0	3,0	3,0
Tulevat eläkkeiden korotukset, %	2,1	2,0	2,0
Vaihtuvuus, %	3,0	0,5	0,0
Inflaatio, %	2,0	2,0	2,0
Eliniän odote 65-vuotiaille henkilöille			
Miehet	19,0	19,0	19,0
Naiset	24,7	24,7	24,7
Eliniän odote 45-vuotiaille henkilöille 20 vuoden kuluttua			
Miehet	20,6	20,6	20,6
Naiset	26,4	26,4	26,4

Herkkyyshanalyysi keskeisistä vakuutusmatemaattisista oletuksista 31.12.2014	Etuuspohjaisen eläkevastuun muutos			
	Eläkekassa		Eläkesäätiö	
	Milj.e	%	Milj. e	%
Diskonttauskorko				
0,5 prosenttiyksikön kasvu	-145	-9,9	-37	-7,1
0,5 prosenttiyksikön lasku	170	11,6	42	8,0
Eläkkeiden korotukset				
0,5 prosenttiyksikön kasvu	160	10,9	36	6,9
0,5 prosenttiyksikön lasku	-144	-9,8	-34	-6,5
Kuolevuus				
Eliniän odotuksen 1 vuoden kasvu	55	3,7	16	3,1
Eliniän odotuksen 1 vuoden lasku	-53	-3,6	-16	-3,0

Herkkyyshanalyysi keskeisistä vakuutusmatemaattisista oletuksista 31.12.2013	Etuuspohjaisen eläkevastuun muutos			
	Eläkekassa		Eläkesäätiö	
	Milj.e	%	Milj. e	%
Diskonttauskorko				
0,5 prosenttiyksikön kasvu	-87	-8,8	-26	-6,2
0,5 prosenttiyksikön lasku	101	10,2	29	6,9
Eläkkeiden korotukset				
0,5 prosenttiyksikön kasvu	96	9,7	25	6,0
0,5 prosenttiyksikön lasku	-88	-8,8	-24	-5,7
Kuolevuus				
Eliniän odotuksen 1 vuoden kasvu	31	3,1	11	2,6
Eliniän odotuksen 1 vuoden lasku	-30	-3,1	-11	-2,5

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VELKOJA JA OMAA PÄÄOMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 40. Verovelat

Milj. e	31.12.2014	31.12.2013
Tuloverovelat	180	24
Laskennalliset verovelat	783	784
Verovelat yhteensä	964	808

Laskennallisten verovelkojen erittely liitetiedossa 31.

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VELKOJA JA OMAA PÄÄOMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 41. Lisäosuuspääoma

Milj. e	31.12.2014	31.12.2013
Avaava tase 1.1.2014	606	622
Konvertoitu tuotto-osuuksiksi	-359	-
Lisäosuuspääoman palautukset	-45	-4
Irtisanottu lisäosuuspääoma	-9	-12
Päättävä tase 31.12.2014	192	606

Osuuspankkien kansallisessa tilinpäätöksessä omiin pääomiin kuuluva lisäosuuspääoma, jota osuuspankeilla ei ole ehdotonta oikeutta kieltäytyä palauttamasta jäsenille, luokitellaan IFRS-tilinpäätöksessä velaksi.

Lisäosuuspääoma palautetaan kuuden kuukauden kuluttua sen tilikauden päättymisestä, jonka perusteella palautus ensimmäisen kerran voidaan suorittaa. Jos irtisanottua lisäosuusmaksua ei ole voitu palauttaa kokonaisuudessaan, voi palautus tapahtua jälkipalautuksena, jos se on kolmen seuraavan tilinpäätöksen perusteella mahdollista. Lisäosuudelle maksetaan korkoa siihen asti, kun se on osuuskuntalain mukaan nostettavissa.

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VELKOJA JA OMAA PÄÄOMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 42. Velat, joilla on huonompi etuoikeus

Milj. e	Keski- korko, %	31.12.2014	Keski- korko, %	31.12.2013
Pääomalainat	2,31	204	2,68	192
Muut				
Ikkuiset lainat	-	-	-	0
Debentuurit	5,23	816	5,38	668
Velat, joilla on huonompi etuoikeus yhteensä		1 020		861

Pääomalojen pääasialliset lainaehdot ovat seuraavat:

Ensijaisesti omiin varoihin rinnastettavat pääomalainat

1) Pääomalaina 10 mrd. Japanin jeniä (eurovasta-arvo 68,9 milj. e)

Laina on perpetuaalilaina eli eräpäivätön laina. Lainan korko on kiinteä 4,23 % 18.6.2034 saakka, ja sen jälkeen vaihtuva 6 kuukauden Yen-Libor + 1,58 % (Step up). Lainan korko maksetaan vuosittain 18.6. ja 18.12. Mikäli joltain korkojaksolta ei korkoa voida maksaa, korkojakson koron maksamisvelvollisuus raukeaa. Laina voidaan eräännyttää ensimmäisen kerran vuonna 2014. Laina voidaan maksaa vuoden 2014 jälkeen takaisin koron eräpäivänä vuosittain 18.6. tai 18.12. Lainan koko pääoma on maksettava kerralla.

2) Pääomalaina 50 milj. e

Laina on perpetuaalilaina ilman korkoporrastuksia, mutta jossa on 8 prosentin korkokatto. Laina laskettiin liikkeeseen 31.3.2005 ja sen korko oli ensimmäisenä vuonna 6,5 % ja ensimmäisen vuoden jälkeen CMS 10 vuotta + 0,1 %. Lainan korko maksetaan vuosittain 11.4. Mikäli joltain korkojaksolta ei korkoa voida maksaa, korkojakson koron maksamisvelvollisuus raukeaa. Laina voidaan eräännyttää Finanssivalvonnan luvalla vuosittain alkaen 11.4.2010. Lainan koko pääoma on maksettava kerralla.

3) Pääomalaina 60 milj. e

Perpetuaalilainan korko on vaihtuva 3 kuukauden euribor + 0,65 %. Lainan korko maksetaan neljännesvuosittain 28.2, 30.5, 30.8. ja 30.11. Mikäli joltain korkojaksolta ei korkoa voida maksaa, korkojakson koron maksamisvelvollisuus raukeaa. Laina voidaan eräännyttää Finanssivalvonnan luvalla ensimmäisen kerran 30.11.2015 ja sen jälkeen koron eräpäivinä. Vuoden 2015 jälkeen lainan korko on vaihtuva 3 kuukauden euribor +1,65 % (Step up). Lainan koko pääoma on maksettava kerralla.

4) Pääomalaina 40 milj. e

Perpetuaalilainan korko on vaihtuva 3 kuukauden euribor + 1,25 %. Lainan korko maksetaan neljännesvuosittain 28.2., 30.5., 30.8. ja 30.11. Mikäli joltain korkojaksolta ei korkoa voida maksaa, korkojakson koron maksamisvelvollisuus raukeaa. Laina voidaan eräännyttää Finanssivalvonnan luvalla koron eräpäivinä 30.11.2010 alkaen. Lainan koko pääoma on maksettava kerralla.

Näistä lainoista hybridejä ovat lainat 1 ja 3.

Lainojen nimellisarvon ja kirjanpitoarvon ero johtuu käyvän arvon suojauksen korkoriskiarvostuksesta.

Debentuurit

- 1) Debentuurilaina 100 miljoonaa CHF (eurovasta-arvo 83 miljoonaa), joka on 10 vuoden bullet-laina, erääntyy 14.7.2021. Lainan korko on kiinteä 3.375% p.a.
- 2) Debentuurilaina 100 miljoonaa euroa, joka on 10 vuoden bullet-laina, erääntyy 14.9.2021. Lainan korko on kiinteä 5.25% p.a.
- 3) Debentuurilaina 500 miljoonaa euroa, joka on 10 vuoden bullet-laina, erääntyy 22.8.2022. Lainaehdoissa on liikkeeseenlaskijalla mahdollisuus ennaikaiseen takaisinlunastukseen tilanteessa, jossa lainan pääomaa ei voida enää lukea pankin toissijaisiin omiin varoihin. Lainan korko on kiinteä 5,75% p.a.
- 4) Debentuurilaina 11 miljoonaa euroa, joka on 10 vuoden bullet-laina, erääntyy 14.5.2024. Lainan korko on kiinteä 3.25% p.a.
- 5) Debentuurilaina 11 miljoonaa euroa, joka on 10 vuoden bullet-laina, erääntyy 18.6.2024. Lainan korko on kiinteä 3.25% p.a. 18.6.2019 asti, sen jälkeen 6-kk EURIBOR + 2.54% p.a.
- 6) Debentuurilaina 6 miljoonaa euroa, joka on 10 vuoden bullet-laina, erääntyy 22.8.2024. Lainan korko on kiinteä 3.25% p.a. 22.8.2019 asti, sen jälkeen 6-kk EURIBOR + 2.67% p.a.
- 7) Debentuurilaina 11 miljoonaa euroa, joka on 10 vuoden bullet-laina, erääntyy 10.10.2024. Lainan korko on kiinteä 3.25% p.a. 10.10.2019 asti, sen jälkeen 6-kk EURIBOR + 2.78% p.a.
- 8) Debentuurilaina 11 miljoonaa euroa, joka on 10 vuoden bullet-laina, erääntyy 14.11.2024. Lainan korko on kiinteä 3.25% p.a. 14.11.2019 asti, sen jälkeen 6-kk EURIBOR + 2.81% p.a.
- 9) Debentuurilaina 8 miljoonaa euroa, joka on 10 vuoden bullet-laina, erääntyy 29.12.2024. Lainan korko on kiinteä 3.25% p.a. 29.12.2019 asti, sen jälkeen 6-kk EURIBOR + 2.86% p.a.

Lainat 1-3 on laskettu liikkeeseen kansainvälisillä pääomamarkkinoilla.

Pohjola Pankki Oyj:llä ei ole lainasopimusten ehtoja koskevia rikkomuksia pääoman, koron eikä muiden ehtojen osalta. Tilinpäätöksessä lainojen hintaerona on kirjattu 0 miljoonaa euroa (0).

Muut pääomalainat

OP-Henkivakuutus on laskenut liikkeeseen 27.10.1999 pääomalainan 25 830 000 e, lainalla on kiinteä kuponkikorko 7,0 % 70 vuoden ajan.

OP-Henkivakuutus on laskenut liikkeeseen 20.9.2001 pääomalainan 10 000 000 e, lainalla on kiinteä kuponkikorko 6,15 % 10 vuoden ajan.

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VELKOJA JA OMAA PÄÄOMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 43. Oma pääoma

Milj. e	31.12.2014	31.12.2013
OP Ryhmän omistajien osuus		
Osakepääoma	0	199
Osuuspääoma, jäsenosuudet	143	140
josta irtisanotut jäsenosuudet	5	-
Osuuspääoma, tuotto-osuudet	1 424	-
josta irtisanotut tuotto-osuudet	136	-
Rahastot		
Sidotut rahastot		
Ylikurssirahasto	0	498
Vararahasto	713	805
Yhtiöjärjestyksen/sääntöjen mukaiset rahastot		
Käyvän arvon rahasto*		
Rahavirran suojauksesta	80	27
Käypään arvoon arvostamisesta		
Saamistodistuksista	139	63
Osakkeista ja osuuksista	206	238
Muut sidotut rahastot	1	1
Vapaat rahastot		
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	-	143
Muut vapaat rahastot	1 282	1 292
Kertyneet voittovarot		
Edellisten kausien voitto (tappio)	2 415	3 557
Kauden voitto (tappio)	599	661
OP Ryhmän omistajien osuus omasta pääomasta	7 144	7 625
Määräysvallattomien osuus	69	100
Oma pääoma yhteensä	7 213	7 724

Käyvän arvon rahasto ennen veroja oli 531 miljoonaa euroa (409) ja siihen liittyvä laskennallinen verovelka oli 106 miljoonaa euroa (82). Katsauskauden lopussa käyvän arvon rahastossa oli oman pääoman ehtoisten instrumenttien positiivisia arvonmuutoksia yhteensä 315 miljoonaa euroa (293) ja negatiivisia arvonmuutoksia yhteensä 15 miljoonaa euroa (20). Vuonna 2014 käyvän arvon rahastosta kirjattiin tulosvaikutteisesti arvonalentumisia yhteensä 4 miljoonaa euroa (21), josta oman pääoman ehtoisten instrumenttien osuus 4 miljoonaa euroa (16).

Osakepääoma ja osakkeet

OP Ryhmän osakepääoma koostui ryhmän ulkopuolisten osakkaiden sijoituksista Pohjola Pankki Oyj:n A-sarjan osakkeisiin. OP Osuuskunta on toteuttanut helmikuussa 2014 julkistamansa ostotarjouksen kaikista Pohjola Pankki Oyj:n osakkeista ja OP Osuuskunta merkittiin 7.10.2014 ainoana omistajana Pohjolan osakelueluettelon. Pohjolan A-sarjan osakkeet poistettiin Helsingin Pörssistä 30.9.2014. Osakkeilla ei ole nimellisarvoa, niiden kirjanpidollinen vasta-arvo on 1,34 euroa (ei tarkka arvo).

Ryhmän ulkopuolisten osakkaiden osakeomistusten muutokset

	Osakkeiden lukumäärä (1 000)
1.1.2013	149 104
Osakekaupat ulkopuolisten kanssa	-597
31.12.2013	148 507
Osakekaupat ulkopuolisten kanssa	-148 507
31.12.2014	0

Osuuspääoma, jäsenosuudet

OP Ryhmän omaan pääomaan sisältyy osuuspankkien jäsenten jäsenosuusmaksut, joiden koron maksusta ja pääoman palauttamisesta pankilla on ehdoton oikeus kieltäytyä. Jäsenosuusmaksu ja siitä seuraava asiakasomistajuus antaa mahdollisuuden osallistua pankin hallintoon ja päätöksentekoon.

Osuuspääoma, tuotto-osuudet

OP Ryhmän omaan pääomaan sisältyy myös osuuspankkien jäsenten tekemät sijoitukset tuotto-osuuksiin, joiden koron maksusta ja pääoman palauttamisesta pankilla on ehdoton oikeus kieltäytyä. Vuosille 2014-2015 tavoitellaan 3,25 %:n korkoa ja maksettava korko vahvistetaan vuosittain jälkikäteen. Tuottotavoite voi muuttua vuosittain. Tuotto-osuuksiin ei liity asiakasomistajien oikeuksia eivätkä ne anna äänivaltaa.

Tilikauden aikana lisäosuuksia on konvertoitu tuotto-osuuksiksi 359 miljoonaa euroa.

Mikäli osuuspankki ei ole kieltäytynyt palauttamisesta, jäsenosuusmaksu ja tuotto-osuusmaksu voidaan palauttaa 12 kuukauden kuluttua sen tilikauden päättymisestä, jonka aikana jäsenyys on päättynyt tai tuotto-osuuden omistaja on irtisanonut osuuden. Ellei palautusta voida jonakin vuonna maksaa täysimääräisesti, maksamatta jäänyt osa maksetaan seuraavien tilinpäätösten perusteella käytettävissä olevista omista pääomista. Edellä määrätty oikeus maksamatta jääneen osan jälkipalautukseen päättyy kuitenkin viidennen seuraavan tilinpäätöksen jälkeen. Maksamatta jääneelle osalle ei makseta korkoa.

Rahastot

Vararahasto

Vararahasto on muodostunut sinne aikaisempina kausina siirretyistä voittovaroista ja osuuspankkien arvonkorotusrahastosta ja luottotappiovarauksista siirretyistä osuudesta. Vararahastoa voidaan käyttää sellaisten tappioiden kattamiseen, joihin vapaa oma pääoma ei riitä. Vararahastoa voidaan käyttää myös osakepääoman korottamiseen ja sitä voidaan alentaa samalla tavoin kuin osakepääomaa. Osuuskuntamuotoisessa luottolaitoksessa vararahastoa saadaan käyttää vain tappioiden kattamiseen. Osakeyhtiössä 1.9.2006 alkaen vararahastoa ei ole voinut enää kartuttaa.

Käyvän arvon rahasto

Rahasto sisältää myytävissä olevien rahoitusvarojen käyvän arvon muutoksen. Rahastoon merkityt erät realisoituvat tuloslaskelmaan, kun myytävissä olevasta arvopaperista luovutaan tai kirjataan arvonalennus. Rahastoon on kirjattu myös rahavirran suojaussuhteessa olevien korkojohdannaisten tehokkaaksi todennettu laskennallisilla veroilla oikaistu arvonmuutosnetto. Arvonmuutokset realisoituvat tuloslaskelmaan sille tilikaudelle, jona suojauksen kohteena olevat rahavirrat toteutuvat.

Käyvän arvon rahasto verojen jälkeen

Myytävissä olevat rahoitusvarat

Milj. e	Saamistodistukset	Osakkeet ja osuudet ja rahastot	Rahavirran suojaus	Yhteensä
Avaava tase 1.1.2013* oikaistu	85	206	48	339
Käyvän arvon muutokset	2	84	-3	83
Tuloslaskelmaan siirretyt myyntivoitot	-40	-76	-	-116
Tuloslaskelmaan siirretyt arvonalennukset	5	16	-	21
Siirrot korkokatteeseen	-	-	-27	-27
Laskennalliset verot	12	8	9	28
Päättävä tase 31.12.2013	63	238	27	328

Myytävissä olevat rahoitusvarat

Milj. e	Saamistodistukset	Osakkeet ja osuudet ja rahastot	Rahavirran suojaus	Yhteensä
Avaava tase 1.1.2014	63	238	27	328
Käyvän arvon muutokset	156	122	105	383
Tuloslaskelmaan siirretyt myyntivoitot	-35	-98	-	-133
Tuloslaskelmaan siirretyt arvonalennukset	0	1	-	1
Siirrot korkokatteeseen	-	-	-32	-32
Määräysvallattomilta omistajilta hankittu omistusosuus				
Pohjola Pankki Oyj:stä	-25	-65	-7	-97
Laskennalliset verot	-19	8	-13	-24
Päättävä tase 31.12.2014	139	206	80	425

* IFRS 10 Konsernitilinpäätösstandardin käyttöönoton seurauksena vertailutietoja on oikaistu.

Käyvän arvon rahasto ennen veroja oli 531 miljoonaa euroa (409) ja siihen liittyvä laskennallinen verovelka oli 106 miljoonaa euroa (82). Katsauskauden lopussa käyvän arvon rahastossa oli oman pääoman ehtoisten instrumenttien positiivisia arvonmuutoksia yhteensä 315 miljoonaa euroa (293) ja negatiivisia arvonmuutoksia yhteensä 15 miljoonaa euroa (20).

Negatiivinen käyvän arvon rahasto purkautuu omaisuuden arvonnousujen ja tulosvaikutteisten arvonalentumiskirjausten kautta.

Muut sidotut rahastot

Rahastot on muodostettu aikaisempien tilikausien voittovaroista perustuen yhtiöjärjestykseen tai sääntöihin, joissa on määritelty myös niiden käyttötarkoitus.

Muut vapaat rahastot

Rahastot on muodostettu aikaisempien tilikausien voittovaroista perustuen yhtiöjärjestykseen tai sääntöihin taikka yhtiökokouksen, edustajiston tai osuuskuntakokouksen päätökseen.

Kertyneet voittovarot

Kertyneet voittovarot sisältävät myös konserniyritysten erillistilinpäätöksiin sisältyvät vapaaehtoiset varaukset ja poistoeron sekä vakuutusyhtiöiden tasoitusmäärän, jotka IFRS-tilinpäätöksessä on merkitty kertyneisiin voittovaroihin laskennallisella verolla vähennettynä.

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

MUUT TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 44. Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset

Milj. e	31.12.2014	31.12.2013
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	189	212
Myytavissä olevat, josta		
käypään arvoon arvostettavat	7 317	6 697
Eräpäivään asti pidettävät	120	187
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset yhteensä	7 626	7 096

OP Ryhmässä oikeus keskuspankkirahoitukseen on vain Pohjola Pankki Oyj:lla.

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

MUUT TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 45. Huonommalla etuoikeudella olevat saamistodistukset

Milj. e	31.12.2014	31.12.2013
Julkisesti noteeratut		
Muilta	19	5
Yhteensä	19	5
Muut		
Muilta	2	9
Yhteensä	2	9
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin sisältyvät yhteensä	21	14
Sijoitusomaisuus		
Julkisesti noteeratut		
Muilta	17	15
Yhteensä	17	15
Muut		
Muilta	1	1
Yhteensä	1	1
Sijoitusomaisuuteen sisältyvät yhteensä	17	15

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

MUUT TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 46. Annetut vakuudet

Milj. e	31.12.2014	31.12.2013
	Tasearvo	Tasearvo
Omien velkojen ja sitoumusten puolesta annetut		
Kiinnitykset	1	1
Pantit	6	12
Luotot (covered bondien vakuutena)	8 937	7 542
Muut	999	485
Muut annetut vakuudet		
Pantit*	6 273	5 705
Annetut vakuudet yhteensä	16 216	13 744
Vakuudelliset muut velat	474	490
Asuntovakuudelliset joukkovelkakirjalainat (covered bonds)	7 811	5 892
Vakuudelliset velat yhteensä	8 285	6 382

* josta 2 000 miljoonaa euroa päivän sisäisen limiitin vakuuksia

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

MUUT TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 47. Saadut rahoitusvakuudet

OP Ryhmässä Pohjola Pankki Oyj on vastaanottanut rahoitusvakuuslain mukaisia vakuuksia, jotka se voi myydä tai pantata edelleen.

Saatujen vakuuksien käyvät arvot	31.12.2014	31.12.2013
Muut	722	359
Yhteensä	722	359

Johdannaisista aiheutuvaa luottoriskiä vähennetään vakuuksien avulla, jolloin käytössä on ISDA- yleissopimukseen liitettävä ISDA Credit Support Annex -sopimus (CSA). Vakuusjärjestelmässä vastapuoli toimittaa saatavan vakuudeksi arvopapereita tai käteistä. CSA-sopimukseen liittyvien, käteisenä saatujen vakuuksien määrä oli tilinpäätöshetkellä 722 miljoonaa euroa (359). Vakuudeksi saatuja arvopapereita ei tilinpäätöshetkellä ollut.

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

MUUT TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 48. Rahoitusvarojen ja -velkojen luokittelu

Varat, milj. e	Lainat ja saamiset	Eräpäivään asti pidettävät	Käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavat*	Myytäväissä olevat	Suojaavat johdannaiset	Kirjanpitoarvo yhteensä
Käteiset varat ja keskuspankkitalletukset	3 888	-	-	-	-	3 888
Saamiset luottolaitoksilta ja keskuspankeilta	686	-	-	-	-	686
Johdannaissopimukset	-	-	5 348	-	572	5 920
Saamiset asiakkailta	70 683	-	-	-	-	70 683
Vahinkovakuutustoiminnan varat**	657	-	180	2 960	-	3 797
Henkivakuutustoiminnan varat***	212	-	7 665	3 362	-	11 238
Saamistodistukset	-	191	354	8 282	-	8 827
Osakkeet ja osuudet	-	-	73	525	-	598
Muut rahoitusvarat	1 951	-	-	-	-	1 951
Rahoitusvarat						107 589
Muut kuin rahoitusinstrumentit						2 838
Yhteensä 31.12.2014	78 077	191	13 620	15 129	572	110 427

Varat, milj. e	Lainat ja saamiset	Eräpäivään asti pidettävät	Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat*	Myytavissä olevat	Suojaavat johdannaiset	Kirjanpitoarvo yhteensä
Käteiset varat ja keskuspankkitalletukset	2 172	-	-	-	-	2 172
Saamiset luottolaitoksilta ja keskuspankeilta	849	-	-	-	-	849
Johdannaissopimukset	-	-	2 943	-	479	3 423
Saamiset asiakkailta	68 142	-	-	-	-	68 142
Vahinkovakuutustoiminnan varat**	538	-	162	2 779	-	3 479
Henkivakuutustoiminnan varat***	210	-	6 495	3 168	-	9 872
Saamistodistukset	-	271	450	7 602	-	8 323
Osakkeet ja osuudet	-	-	87	359	-	446
Muut rahoitusvarat	1 554	-	-	-	-	1 554
Rahoitusvarat						98 260
Muut kuin rahoitusinstrumentit						2 731
Yhteensä 31.12.2013* oikaistu	73 465	271	10 137	13 908	479	100 991

Velat, milj. e	Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat****	Muut velat	Suojaavat johdannaiset	Kirjanpitoarvo yhteensä
Velat luottolaitoksille	-	1 776	-	1 776
Kaupankäynnin rahoitusvelat (pl. johdannaiset)	4	-	-	4
Johdannaissopimukset	5 103	-	386	5 489
Velat asiakkaille	-	51 163	-	51 163
Vahinkovakuutustoiminnan velat	2	2 970	-	2 972
Henkivakuutustoiminnan velat	7 520	3 710	-	11 230
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	-	24 956	-	24 956
Velat, joilla huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	-	1 020	-	1 020
Muut rahoitusvelat	-	2 587	-	2 587
Rahoitusvelat				101 199
Muut kuin rahoitusvelat				2 015
Yhteensä 31.12.2014	12 630	88 183	386	103 214

Velat, milj. e	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat****	Muut velat	Suojaavat johdan- naiset	Kirjanpitoarvo yhteensä
Velat luottolaitoksille	-	1 039	-	1 039
Kaupankäynnin rahoitusvelat (pl. johdannaiset)	4	-	-	4
Johdannaissopimukset	2 908	-	250	3 157
Velat asiakkaille	-	50 157	-	50 157
Vahinkovakuutustoiminnan velat	-	2 746	-	2 746
Henkivakuutustoiminnan velat	6 308	3 463	-	9 771
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	-	21 428	-	21 428
Velat, joilla huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	-	861	-	861
Muut rahoitusvelat	-	2 777	-	2 777
Rahoitusvelat				91 940
Muut kuin rahoitusvelat				1 327
Yhteensä 31.12.2013* oikaistu	9 219	82 471	250	93 267

* Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat erät sisältävät kaupankäynnin rahoitusvarat, alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi luokitellut rahoitusvarat ja sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset sekä sijoituskiinteistöt.

** Vahinkovakuutustoiminnan varat on eritelty liitetiedossa 23.

*** Henkivakuutustoiminnan varat on eritelty liitetiedossa 24.

**** Sisältää sijoitussidonnaisten sopimusten vakuutusvelan tasearvon

Yleiseen liikkeeseen laskettuihin velkakirjoihin sisältyvät joukkovelkakirjalainat on arvostettu kirjanpidossa jaksotettuun hankintamenuon. Näille velkakirjoille markkinoilta saatavilla olevan informaation ja vakiintuneiden arvostusmenetelmien avulla arvioitu käypä arvo joulukuun lopussa oli n. 559 miljoonaa euroa kirjanpitoarvoa suurempi. Huonommalla etuoikeudella olevat velat on arvostettu jaksotettuun hankintamenuon. Näiden käyvät arvot ovat jaksotettua hankintamenuoa suuremmat, mutta luotettavien käypien arvojen määrittämiseen liittyy epävarmuutta.

Huonommalla etuoikeudella olevat velat on arvostettu jaksotettuun hankintamenuon. Näiden käyvät arvot ovat kirjanpitoarvoja alhaisemmat, mutta luotettavien käypien arvojen määrittäminen nykyisessä markkinatilanteessa on vaikeaa.

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

MUUT TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 49. Toistuvasti käypään arvoon arvostettujen erien ryhmittely arvostusmenetelmän mukaisesti

Varojen käyvät arvot, milj. e	31.12.2014			Yhteensä
	Käypä arvo			
	Taso 1	Taso 2	Taso 3	
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat				
Pankkitoiminta	183	244	0	427
Vahinkovakuutustoiminta	-	7	-	7
Henkivakuutustoiminta*	7 202	289	7	7 499
Johdannaispöytäkirjat				
Pankkitoiminta	7	5 711	202	5 920
Vahinkovakuutustoiminta	1	11	-	12
Henkivakuutustoiminta	-	66	-	66
Myytavissä olevat rahoitusvarat				
Pankkitoiminta	6 631	2 150	27	8 807
Vahinkovakuutustoiminta	1 546	1 156	258	2 960
Henkivakuutustoiminta	1 944	1 076	341	3 362
Rahoitusinstrumentit yhteensä	17 514	10 710	835	29 060
Sijoituskiinteistöt				
Pankkitoiminta	-	-	502	502
Vahinkovakuutustoiminta	-	-	161	161
Henkivakuutustoiminta	-	-	101	101
Sijoituskiinteistöt yhteensä	-	-	763	763
Yhteensä	17 514	10 710	1 599	29 823

* Sisältää 7 492 mij. e sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevien sijoitusten käyvät arvot, jotka jakaantuvat 7 202 mij. e tasolle 1 ja 289 mij. e tasolle 2

Varojen käyvät arvot, milj. e	31.12.2013*			Yhteensä
	Käypä arvo			
	Taso 1	Taso 2	Taso 3	
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat				
Pankkitoiminta	152	384	-	537
Vahinkovakuutustoiminta	-	6	-	6
Henkivakuutustoiminta**	6 061	239	16	6 316
Johdannaissopimukset				
Pankkitoiminta	10	3 201	212	3 423
Vahinkovakuutustoiminta	4	0	-	4
Henkivakuutustoiminta	1	70	-	71
Myytavissä olevat rahoitusvarat				
Pankkitoiminta	6 184	1 756	21	7 961
Vahinkovakuutustoiminta	1 648	940	214	2 802
Henkivakuutustoiminta	1 800	999	427	3 226
Rahoitusinstrumentit yhteensä	15 860	7 596	889	24 345
Sijoituskiinteistöt				
Pankkitoiminta	-	-	521	521
Vahinkovakuutustoiminta	-	-	152	152
Henkivakuutustoiminta	-	-	108	108
Sijoituskiinteistöt yhteensä	-	-	781	781
Yhteensä	15 860	7 596	1 669	25 126

* IFRS 10 Konsernitilinpäätösstandardin käyttöönoton seurauksena vertailutietoja on oikaistu.

** Sisältää 6 300 mij. e sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevien sijoitusten käyvät arvot, jotka jakaantuvat 6 061 milj. e tasolle 1 ja 239 milj. e tasolle 2

31.12.2014				
Käypä arvo				
Velkojen käyvät arvot, milj. e	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvelat				
Pankkitoiminta	-	4	-	4
Henkivakuutustoiminta*	7 223	290	-	7 513
Johdannaissopimukset				
Pankkitoiminta	57	5 303	130	5 489
Vahinkovakuutustoiminta	2	0	-	2
Henkivakuutustoiminta	-	8	-	8
Yhteensä	7 282	5 604	130	13 016

* Sisältää sijoitussidonnaisten vakuutusten ja sijoitussidonnaisten sijoitussopimusten velkojen käyvät arvot

31.12.2013*				
Käypä arvo				
Velkojen käyvät arvot, milj. e	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvelat				
Pankkitoiminta	-	4	-	4
Henkivakuutustoiminta**	6 060	239	-	6 299
Johdannaissopimukset				
Pankkitoiminta	35	2 992	131	3 157
Vahinkovakuutustoiminta	-	-	-	-
Henkivakuutustoiminta	-	9	-	9
Yhteensä	6 095	3 243	131	9 469

* IFRS 10 Konsernitilinpäätösstandardin käyttöönoton seurauksena vertailutietoja on oikaistu.

** Sisältää sijoitussidonnaisten vakuutusten ja sijoitussidonnaisten sijoitussopimusten velkojen käyvät arvot

Käypään arvoon arvostus

Pankkitoiminnan johdannaiset

Listattujen johdannaisten hinta saadaan suoraan markkinoilta. OTC-johdannaisten arvostuksessa käytetään markkinoilla yleisesti käytössä olevia malleja ja menetelmiä. Näitä tarvitaan mm. korko ja -valuuttakäyrien ja volatiliteettipintojen muodostamiseen sekä optioiden arvostukseen. Yleisesti näiden mallien syöttötiedot voidaan johtaa markkinoilta. Kuitenkin joidenkin sopimusten arvostuksessa joudutaan käyttämään malleja, joiden syöttötietoja ei voida havaita markkinoilta vaan ne joudutaan arvioimaan. Nämä sopimukset on luokiteltu tasolle 3.

Pohjola Pankin Middle Office vastaa pankkitoiminnan johdannaisten käyvän arvon arvostuksista ja niissä käytetyn markkinadatan, arvostuskäyrien ja volatiliteettipintojen laadusta ja luotettavuudesta osana päivittäistä arvostusprosessia ml. tason 3 arvostukset. Middle Office vertaa sopimustasolla arvostushintoja säännöllisesti CSA-vastapuolten ja keskusvastapuolen toimittamiin arvostuksiin ja selvittää tarvittaessa mahdolliset merkittävät arvostuserot.

OP Ryhmän Riskienhallinnan ohjaus on vastuussa uusien arvostusmallien ja menetelmien hyväksymisestä sekä arvostusprosessin valvonnasta. Arvostusten varmennus perustuu mm. arvostamiseen käyttäen vaihtoehtoisia lähteitä sekä markkinahinnoille, että muille syöttötiedoille. Varmennusprosessissa arvostushintoja voidaan verrata CSA-vastapuolten ja keskusvastapuolen toimittamiin hintoihin. Lisäksi on mahdollista käyttää myös kolmansien osapuolten tarjoamia arvostuspalveluja.

OTC -johdannaisten arvostuksessa huomioidaan kaupan osapuolten luottoriski. Luottoriskiä oikaistaan vastapuoliriskikorjauksella (ns. Credit Valuation Adjustment "CVA") sekä omalla luottoriskikorjauksella (ns. Debt Valuation Adjustment, "DVA"). CVA- ja DVA -arvostusoikaisut lasketaan vastapuolikohtaisesti.

Vahinkovakuutustoiminnan myytävissä olevat sijoitukset

Arvopapereiden hinnat haetaan ensisijaisesti markkinainformaatiolähteistä ja arvostetaan päivittäin. Osalle arvopapereista hinnoittelu tapahtuu harvemmin kuten kerran kuukaudessa. Tällöin hinnoittelu pohjautuu välittäjien, liikkeeseenlaskijoiden tai muiden markkinaosapuolten julkaisemiin virallisiin arvostuksiin tai näiden estimaatteihin. Nämä sopimukset on luokiteltu tasolle 3.

Taso 1: Noteeratut markkinahinnat

Hierarkiatasoon 1 ryhmitellyt erät koostuvat pörsseissä listatuista osakkeista, noteeratuista yritysten velkapapereista, vähintään luottoluokituksen A- omaavien valtioiden ja rahoituslaitosten velkapapereista sekä pörssijohdannaisista. Kyseisten instrumenttien käypä arvo määräytyy toimivilta markkinoilta saatavien noteerausten perusteella.

Taso 2: Arvostusmenetelmät havainnoitavissa olevia syöttötietoja käyttäen

Arvostusmenetelmät, jotka perustuvat luotettaviin laskentaparametreihin. Hierarkiatasoon 2 luokiteltujen instrumenttien käyvällä arvolla tarkoitetaan arvoa, joka on johdettavissa rahoitusvälineen osien tai vastaavien rahoitusvälineiden markkina-arvosta; tai arvoa, joka on laskettavissa rahoitusmarkkinoilla yleisesti hyväksytyillä arvostusmalleilla ja -menetelmillä, jos markkina-arvo on niiden avulla luotettavasti arvioitavissa. Tähän hierarkiatasoon on luokiteltu suurin osa Pohjola-konsernin OTC-johdannaisista, valtion velkasitoumukset, yritysten ja rahoituslaitosten velkapaperit, osto- ja takaisinmyyntisopimukset (repo) sekä lainaksi annetut tai saadut arvopaperit.

Taso 3: Arvostusmenetelmät ei havainnoitavissa olevia syöttötietoja käyttäen

Arvostusmenetelmät, joiden laskentaparametreihin sisältyy erityistä epävarmuutta. Hierarkiatasoon 3 luokitellut instrumentit arvostetaan hinnoittelumalleilla, joiden laskentaparametreihin sisältyy epävarmuutta. Kyseiseen taseryhmään sisällytetään kompleksisemmat OTC-johdannaiset, tietyt private equity -sijoitukset, epälikvidit lainat, strukturoidut lainat ml. arvopaperistetut lainat ja strukturoidut velkakirjat sekä hedge-rahastot. Usein tason 3 käypä arvo perustuu kolmannelta osapuolelta saatavaan hintatietoon.

Siirrot käyvän arvon arvostuksen tasojen välillä

Siirrot eri hierarkiatasojen välillä katsotaan tapahtuneen siirron aiheuttaman tapahtuman tai olosuhteiden muutoksen toteutumispäivänä.

Vuoden 2014 aikana on siirretty joukkolainoja 56,3 miljoonaa euroa tasosta 1 tasoon 2 ja 55,0 miljoonaa euroa tasosta 2 tasoon 1 luottoluokitusten muutosten vuoksi.

Arvostusmenetelmät, joiden laskentaparametreihin sisältyy epävarmuutta**Erittely rahoitusvaroista ja rahoitusveloista**

Rahoitusvarat, milj. e	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat		Myytavissä olevat rahoitusvarat		Johdannaissopimukset		Varat yhteensä
	Pankki- toiminta	Vakuutus- toiminta	Pankki- toiminta	Vakuutus- toiminta	Pankki- toiminta	Vakuutus- toiminta	
Avaava tase 1.1.2014	1	16	36	560	212	-	825
Tuloslaskelman nettotuotot	0	-	-10	-2	-1	-	-13
Laajan tuloslaskelman nettotuotot	-	-	-	75	-2	-	73
Hankinnat	-	-	-	83	0	-	83
Myynnit	0	-9	-	-116	-7	-	-133
Lyhennykset	-	-	-	-	0	-	-
Siirrot tasosta 3	-	-	-	-	-	-	-
Päättävä tase 31.12.2014	0	7	27	599	202	-	835

Rahoitusvarat, milj. e	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat		Myytävissä olevat rahoitusvarat		Johdannaissopimukset		Varat yhteensä
	Pankki- toiminta	Vakuutus- toiminta	Pankki- toiminta	Vakuutus- toiminta	Pankki- toiminta	Vakuutus- toiminta	
	Avaava tase 1.1.2013	16	86	16	936	190	
Tuloslaskelman nettotuotot	-16	1	-1	-22	22	-	-17
Laajan tuloslaskelman nettotuotot	-	-	6	30	-	-	37
Hankinnat	-	1	-	51	-	-	52
Myyntit	-	-50	-	-290	-	-	-340
Lyhennykset	-	-22	-	-	-	-	-22
Siirrot tasosta 3	-	-	-	-65	-	-	-65
Päätävä tase 31.12.2013	-	16	21	640	212	-	889

Rahoitusvelat, milj. e	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat		Myytävissä olevat rahoitusvarat		Johdannaissopimukset		Velat yhteensä
	Pankki- toiminta	Vakuutus- toiminta	Pankki- toiminta	Vakuutus- toiminta	Pankki- toiminta	Vakuutus- toiminta	
	Avaava tase 1.1.2014	-	-	-	-	131	
Tuloslaskelman nettotuotot	-	-	-	-	-1	-	-1
Päätävä tase 31.12.2014	-	-	-	-	130	-	130

Rahoitusvelat, milj. e	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat		Myytävissä olevat rahoitusvarat		Johdannaissopimukset		Velat yhteensä
	Pankki- toiminta	Vakuutus- toiminta	Pankki- toiminta	Vakuutus- toiminta	Pankki- toiminta	Vakuutus- toiminta	
	Avaava tase 1.1.2013	-	-	-	-	159	
Tuloslaskelman nettotuotot	-	-	-	-	-28	-	-28
Päätävä tase 31.12.2013	-	-	-	-	131	-	131

Erittely nettotuotoista tuloslaskelmaerittäin 31.12.2014

Milj. e	Korkokate tai Kaupan- käynnin netto- tuotot	Sijoitus- toiminnan netto- tuotot	Vahinko- vakuutus- toiminnan netto- tuotot	Henki- vakuutus- toiminnan netto- tuotot	Laaja tulos- laskelma/ Käyvän arvon rahaston muutos	Nettotuotot tilikauden lopussa hallussa olevista varoista ja veloista
Realisoituneet nettotuotot	0	1	6	-8	-	-1
Realisoitumattomat nettotuotot	-8	-2	37	39	73	138
Nettotuotot yhteensä	-8	-1	43	30	73	137

Erittely nettotuotoista tuloslaskelmaerittäin 31.12.2013

Milj. e	Korkokate tai Kaupan- käynnin netto- tuotot	Sijoitus- toiminnan netto- tuotot	Vahinko- vakuutus- toiminnan netto- tuotot	Henki- vakuutus- toiminnan netto- tuotot	Laaja tulos- laskelma/ Käyvän arvon rahaston muutos	Nettotuotot tilikauden lopussa hallussa olevista varoista ja veloista
Realisoituneet nettotuotot	-16	-1	-5	-17	-	-39
Realisoitumattomat nettotuotot	50	-	-	-	37	87
Nettotuotot yhteensä	34	-1	-5	-17	37	48

Hierarkiatason 3 johdannaiset ovat asiakkaiden tarpeisiin strukturoituja johdannaisia, joiden markkinariski on katettu vastaavalla johdannaissopimuksella. Tulosvaikutusta avoimesta markkinariskistä ei synny. Tason 3 johdannaiset liittyvät Pohjolan liikkeeseen laskemiin strukturoituihin jvk-lainoihin, joiden tuotto määräytyy kytketyn johdannaisten arvonkehityksen perusteella. Näiden kytkettyjen johdannaisten arvonmuutosta ei ole esitetty yllä olevassa taulukossa.

Arvostustekijöiden muutokset

Arvostusmenetelmissä ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia 2014 aikana.

Herkkyyshanalyysi epävarmuutta sisältävistä laskentaparametreista 31.12.2014

Instrumenttityyppi, milj.e	Saamiset	Velat	Nettosaldo	Herkkyyshanalyysi	Jokseenkin mahdollinen käyvän arvon muutos
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat					
Strukturoidut sijoitukset	7	-	7	0,7	10 %
Johdannaiset					
Indeksilainojen suojat ja strukturoidut johdannaiset*	202	-130	72	7,92	11 %
Myytävissä olevat					
Epälikvidit sijoitukset	119	-	119	17,85	15 %
Pääomarahastot**	354	-	354	35,4	10 %
Kiinteistöpääomarahastot***	153	-	153	30,6	20 %
Sijoituskiinteistöt					
Sijoituskiinteistöt***	763	-	763	152,6	20 %

Herkkyyshanalyysi epävarmuutta sisältävistä laskentaparametreista 31.12.2013

Instrumenttityyppi, milj.e	Saamiset	Velat	Nettosaldo	Herkkyyshanalyysi	Jokseenkin mahdollinen käyvän arvon muutos
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat					
Strukturoidut sijoitukset	17	-	17	1,7	10 %
Johdannaiset:					
Indeksilainojen suojat ja strukturoidut johdannaiset*	212	-131	81	9,1	11 %
Myytävissä olevat					
Epälikvidit sijoitukset	168	-	168	25,2	15 %
Pääomarahastot**	319	-	319	31,9	10 %
Kiinteistöpääomarahastot***	213	-	213	42,6	20 %
Sijoituskiinteistöt					
Sijoituskiinteistöt***	663	-	663	132,6	20 %

* Seuraavien stressiskenaarioiden: osakkeiden volatiliteetin (30%), osakkeiden osinkojen (30%), luottoriskipremioiden (30%) ja merkittävien korrelaatiomuutosten yhteenlaskettu arvonmuutos

** Pääomarahastojen arvo riippuu pääasiassa kohdeyritysten tuloskehityksestä ja vastaavien listattujen yhtiöiden PE-kertoimista. Pääomarahastojen käyvän arvon kehitystä seurataan Total Value per Pid-in (TVPI) -kertoimella, joka on muuttunut keskimäärin 10 %.

*** Kiinteistöomarahastojen ja sijoituskiinteistöjen arvostuksessa käytetään pääsääntöisesti tuottoarvomenetelmää, jonka pääkomponentit ovat tuottovaade ja nettovuokrataso. Tuottovaateen muutos +/- 1 %-yksiköllä johtaa keskimäärin noin 20 %:n muutokseen käyvässä arvossa.

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VASTUUSITOUMUKSIA JA JOHDANNAISIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 50. Taseen ulkopuoliset sitoumukset

Milj. e	31.12.2014	31.12.2013
Takaukset	878	931
Takuuvastuut	2 007	1 967
Pantit	3	3
Luottolupaukset	8 839	9 772
Lyhytaikaisiin kauppatahtumiin liittyvät sitoumukset	319	265
Muut	522	490
Taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä	12 567	13 428

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VASTUUSITOUMUKSIA JA JOHDANNAISIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 51. Ehdolliset velat ja varat

OP Ryhmään kuuluvat vakuutusyhtiöt merkitsevät vakuutussopimuksia poolien kautta. Poolin jäsenet ovat ensisijaisesti vastuussa omasta suhteellisesta osuudestaan. Osuudet perustuvat sopimuksiin, jotka vahvistetaan vuosittain. Eräissä pooleissa poolin jäsenet vastaavat maksukyvyttömän poolijäsenen velvoitteista omien osuuksiensa suhteessa. Vakuutusyhtiöt kirjaavat yhteisvastuun kautta tulevat vastuut ja saamiset, mikäli yhteisvastuun realisointumien on todennäköistä.

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VASTUUSITOUMUKSIA JA JOHDANNAISIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 52. Muut vuokrasopimukset

OP Ryhmä vuokralle ottajana

Eräät OP Ryhmän yritykset ovat vuokranneet käyttämänsä toimitilat. Vuokrasopimusten pituudet vaihtelevat vuodesta kymmeneen vuoteen ja normaalisti niihin sisältyy mahdollisuus jatkaa sopimusta alkuperäisen päättymispäivän jälkeen. OP Ryhmän yritykset ovat edelleen vuokranneet osan vuokraamistaan tiloista. Lisäksi eräät yritykset ovat vuokranneet leasingsopimuksin moottoriajoneuvoja ja konntorikoneita. Liiketoiminnan muihin kuluihin sisältyy vuokratuluja 30 milj. e (29 milj. e).

Ei-purettavissa olevien vuokrasopimusten perusteella maksettavat vähimmäisvuokrat

Milj. e	31.12.2014	31.12.2013
Yhden vuoden kuluessa	11	14
Yli vuoden kuluessa ja enintään viiden vuoden kuluttua	12	14
Yli viiden vuoden kuluttua	4	1
Yhteensä	27	30
Ei-purettavissa olevista edelleenvuokraussopimuksista odotettavissa olevat vastaiset vähimmäisvuokrat	1	5

OP Ryhmä vuokralle antajana

OP Ryhmän yritykset ovat antaneet vuokralle omistamiaan sijoituskiinteistöjä, joista kertyi 2014 vuokratuottoja 65 milj. e (65 milj. e).

Ei-purettavissa olevien muiden vuokrasopimusten perusteella saatavat vähimmäisvuokrat

Milj. e	31.12.2014	31.12.2013
Yhden vuoden kuluessa	46	44
Yli vuoden kuluessa ja enintään viiden vuoden kuluttua	89	97
Yli viiden vuoden kuluttua	90	85
Yhteensä	225	227

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VASTUUSITOUMUKSIA JA JOHDANNAISIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 53. Johdannaissopimukset

Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannaiset 31.12.2014

Milj. e	Nimellisarvot/jäljellä oleva juoksuaika				Käyvät arvot*		Luotto- vasta-arvo
	< 1 v	1-5 v	> 5 v	Yhteensä	Varat	Velat	
Korkojohdannaiset							
Koronvaihtosopimukset, josta	14 009	54 805	30 854	99 668	3 659	3 694	4 374
Keskusvastapuoliselvittävät	4 207	21 163	11 936	37 305	697	665	980
OTC-korko-optiot							
Call ja capit							
Ostetut	3 730	4 535	2 441	10 707	398	2	464
Asetetut	2 358	3 505	3 141	9 004	-	341	6
Put ja floorit							
Ostetut	5 337	3 985	1 895	11 218	138	8	205
Asetetut	5 903	5 767	1 632	13 303	7	92	51
OTC-korkojohdannaiset yhteensä	31 337	72 598	39 963	143 899	4 202	4 137	5 100
Korkofutuurit	12 461	4 602	-	17 063	3	14	-
Korko-optiot							
Call							
Asetetut	500	-	-	500	-	0	-
Put							
Ostetut	2 000	-	-	2 000	-	0	-
Asetetut	-	-	-	-	-	-	-
Pörssijohdannaiset yhteensä	14 961	4 602	-	19 563	3	15	-
Korkojohdannaiset yhteensä	46 298	77 200	39 963	163 462	4 205	4 151	5 100

Valuuttajohdannaiset

Valuuttatermiinit	13 428	307	65	13 800	274	168	429
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset	360	7 728	5 164	13 252	669	697	1 447
Valuuttaoptiot							
Call							
Ostetut	188	17	-	205	4	-	7
Asetetut	226	17	-	243	-	5	-
Put							
Ostetut	496	8	-	504	11	-	17
Asetetut	426	9	-	436	-	8	-
OTC-valuuttajohdannaiset yhteensä	15 125	8 086	5 229	28 440	959	878	1 900
Valuuttajohdannaiset yhteensä	15 125	8 086	5 229	28 440	959	878	1 900

Osake- ja indeksijohdannaiset

Osake-optiot

Call							
Ostetut	266	271	-	537	35	0	73

Osake-indeksiopiot

Call							
Ostetut	0	9	-	9	2	-	3
Asetetut	-	2	-	2	-	0	-
Put							
Ostetut	-	2	-	2	0	-	0
Asetetut	-	2	-	2	-	0	-

OTC-osake- ja indeksijohdannaiset

yhteensä	266	285	-	551	37	1	76
----------	-----	-----	---	-----	----	---	----

Osake- ja indeksijohdannaiset yhteensä	266	285	-	551	37	1	76
--	-----	-----	---	-----	----	---	----

Luottojohdannaiset

Luottoriskinvaihtosopimukset	9	73	102	184	12	5	12
Luottojohdannaiset yhteensä	9	73	102	184	12	5	12

Muut							
Muut termiinit	1	2	-	3	0	1	0
Muut swap-sopimukset	70	760	56	886	67	29	150
Muut optiot							
Call							
Ostetut	17	11	-	28	0	-	3
Asetetut	17	-	-	17	-	0	-
Put							
Ostetut	10	-	-	10	2	-	3
Asetetut	10	-	-	10	-	2	-
Muut OTC-johdannaiset yhteensä	124	772	56	953	69	31	157
Muut futuurit	108	68	0	176	4	35	-
Muut johdannaiset yhteensä	232	840	56	1 129	73	67	157
Kaupankäynnin johdannaiset yhteensä	61 931	86 484	45 350	193 766	5 286	5 101	7 244

Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannaiset 31.12.2013

Milj. e	Nimellisarvot/jäljellä oleva juoksu-aika				Käyvät arvot*		Luotto- vasta-arvo
	< 1 v	1-5 v	> 5 v	Yhteensä	Varat	Velat	
Korkojohdannaiset							
Koronvaihtosopimukset	12 513	55 139	29 999	97 651	2 239	1 968	2 953
Keskusvastapuoliselvitetävät	2 350	9 295	4 419	16 065	70	51	183
OTC-korko-optiot							
Call ja capit							
Ostetut	3 113	5 330	2 179	10 623	179	4	244
Asetetut	2 270	5 109	2 634	10 014	0	136	5
Put ja floorit							
Ostetut	2 806	5 958	1 202	9 966	201	0	263
Asetetut	3 276	7 285	979	11 539	0	138	27
OTC-korkojohdannaiset yhteensä	23 978	78 821	36 993	139 793	2 619	2 246	3 492
Korkofutuurit	4 109	6 624	-	10 733	8	3	-
Korko-optiot							
Call							
Asetetut	-	-	-	-	-	-	-
Put							
Ostetut	2 000	-	-	2 000	-	0	-
Asetetut	4 000	-	-	4 000	1	-	-
Pörssijohdannaiset yhteensä	10 109	6 624	-	16 733	9	3	-
Korkojohdannaiset yhteensä	34 087	85 445	36 993	156 526	2 628	2 249	3 492

Valuuttajohdannaiset

Valuuttatermiinit	13 553	338	84	13 976	132	143	290
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset	344	1 353	1 303	3 001	160	177	329
Valuuttaoptiot							
Call							
Ostetut	178	11	-	189	3	-	5
Asetetut	208	8	-	217	0	8	0
Put							
Ostetut	167	8	-	175	1	-	3
Asetetut	101	0	-	101	-	1	-
OTC-valuuttajohdannaiset yhteensä	14 552	1 719	1 387	17 659	296	328	628
Valuuttajohdannaiset yhteensä	14 552	1 719	1 387	17 659	296	328	628

Osake- ja indeksijohdannaiset

Osake-optiot

Call							
Ostetut	-	-	-	-	-	-	-
Osakeindeksioptiot							
Call							
Ostetut	194	582	-	776	77	-	135
Asetetut	-	-	-	-	-	-	-
Put							
Ostetut	-	0	-	0	-	-	0
Asetetut	-	-	-	-	-	-	-
OTC-osake- ja indeksijohdannaiset yhteensä	194	582	-	776	77	-	135
Osake- ja indeksijohdannaiset yhteensä	194	582	-	776	77	-	135

Luottojohdannaiset

Luottoriskinvaihtosopimukset	4	99	15	118	13	0	13
Luottojohdannaiset yhteensä	4	99	15	118	13	0	13

Muut

Muut termiinit	3	0	-	4	1	0	1
Muut swap-sopimukset	204	499	166	869	55	30	141
Muut optiot							
Call							
Ostetut	18	11	-	29	0	-	3
Asetetut	18	-	-	18	-	0	-
Put							
Ostetut	9	-	-	9	0	-	1
Asetetut	9	-	-	9	-	0	-
Muut OTC-johdannaiset yhteensä	261	510	166	937	56	30	146
Muut futuurit	105	118	6	229	8	34	-
Muut johdannaiset yhteensä	367	627	172	1 167	64	64	146
Kaupankäynnin johdannaiset yhteensä	49 204	88 473	38 568	176 245	3 077	2 641	4 414

Suojaustarkoituksessa pidettävät johdannaisopimukset - käyvän arvon suojaus 31.12.2014

Milj. e	Nimellisarvot/jäljellä oleva juoksuaika				Käyvät arvot*		Luotto- vasta-arvo
	< 1 v	1-5 v	> 5 v	Yhteensä	Varat	Velat	
Korkojohdannaiset							
Koronvaihtosopimukset, josta	5 688	14 951	7 888	28 527	812	568	1 005
Keskusvastapuoliselvitetävät	163	2 964	3 072	6 199	165	202	226
OTC-korko-optiot							
Call ja capit							
Ostetut	-	-	-	-	-	-	-
Asetetut	-	-	-	-	-	-	-
Put ja floorit							
Asetetut	-	-	-	-	-	-	-
OTC-korkojohdannaiset yhteensä	5 688	14 951	7 888	28 527	812	568	1 005
Korkojohdannaiset yhteensä	5 688	14 951	7 888	28 527	812	568	1 005
Valuuttajohdannaiset							
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset	1 044	942	410	2 396	75	97	163
OTC-valuuttajohdannaiset yhteensä	1 044	942	410	2 396	75	97	163
Valuuttajohdannaiset yhteensä	1 044	942	410	2 396	75	97	163
Käyvän arvon suojauksen johdannaiset yhteensä	6 733	15 893	8 298	30 924	888	665	1 168

Suojaustarkoituksessa pidettävät johdannaisopimukset - rahavirran suojaus 31.12.2014

Milj. e	Nimellisarvot/jäljellä oleva juoksu-aika				Käyvät arvot*		Luotto- vasta-arvo
	< 1 v	1-5 v	> 5 v	Yhteensä	Varat	Velat	
Korkojohdannaiset							
Koronvaihtosopimukset, josta	331	2 133	748	3 212	127	0	149
Keskusvastapuoliselvitetävät	-	400	-	400	14	-	16
OTC korkojohdannaiset yhteensä	331	2 133	748	3 212	127	0	149
Korkojohdannaiset yhteensä	331	2 133	748	3 212	127	0	149
Rahavirran suojauksen johdannaiset							
yhteensä	331	2 133	748	3 212	127	0	149
Suojauksen johdannaiset yhteensä	7 064	18 026	9 046	34 135	1 015	665	1 317

Suojaustarkoituksessa pidettävät johdannaisopimukset - käyvän arvon suojaus 31.12.2013

Milj. e	Nimellisarvot/jäljellä oleva juoksu-aika				Käyvät arvot*		Luotto- vasta- arvo
	< 1 v	1-5 v	> 5 v	Yhteensä	Varat	Velat	
Korkojohdannaiset							
Koronvaihtosopimukset	4 197	11 448	5 084	20 728	348	244	467
Keskusvastapuoliselvitetävät	40	1 139	601	1 779	5	17	20
OTC korko-optiot							
Call ja capit							
Ostetut	-	11	10	21	-	0	0
Asetetut	0	0	0	0	-	-	-
Put ja floorit							
Asetetut	-	11	10	21	-	-	-
OTC korkojohdannaiset yhteensä	4 197	11 469	5 104	20 769	348	245	468
Korkojohdannaiset yhteensä	4 197	11 469	5 104	20 769	348	245	468
Valuuttajohdannaiset							
Koron- ja valuuttavaihtosopimukset	1 628	803	137	2 567	46	83	113
OTC valuuttajohdannaiset yhteensä	1 628	803	137	2 567	46	83	113
Valuuttajohdannaiset yhteensä	1 628	803	137	2 567	46	83	113
Käyvän arvon suojauksen johdannaiset yhteensä	5 824	12 272	5 240	23 337	394	328	580

Suojaustarkoituksessa pidettävät johdannaispimukset - rahavirran suojaus 31.12.2013

Milj. e	Nimellisarvot/jäljellä oleva juoksuaika				Käyvät arvot*		Luotto- vasta-arvo
	< 1 v	1-5 v	> 5 v	Yhteensä	Varat	Velat	
Korkojohdannaiset							
Koronvaihtosopimukset, josta	250	1 933	611	2 794	49	5	67
Keskusvastapuoliselvitetävät	-	200	-	200	0	1	1
OTC korkojohdannaiset yhteensä	250	1 933	611	2 794	49	5	67
Korkojohdannaiset yhteensä	250	1 933	611	2 794	49	5	67
Rahavirran suojauksen johdannaiset yhteensä							
	250	1 933	611	2 794	49	5	67
Suojausten johdannaiset yhteensä	6 074	14 205	5 851	26 131	443	332	647

Johdannaiset yhteensä 31.12.2014

Milj. e	Nimellisarvot/jäljellä oleva juoksuaika				Käyvät arvot*		Luotto- vasta- arvo
	< 1 v	1-5 v	> 5 v	Yhteensä	Varat	Velat	
Korkojohdannaiset, josta	52 318	94 284	48 599	195 201	5 144	4 719	6 254
Keskusvastapuoliselvitetävät	4 370	24 526	15 008	43 904	876	867	1 222
Valuuttajohdannaiset	16 170	9 028	5 639	30 837	1 034	975	2 063
Osake- ja indeksisidonnaiset johdannaiset	266	285	-	551	37	1	76
Luottojohdannaiset	9	73	102	184	12	5	12
Muut johdannaiset	232	840	56	1 129	73	67	157
Johdannaiset yhteensä	68 995	104 510	54 396	227 901	6 301	5 766	8 561

Johdannaiset yhteensä 31.12.2013

Milj. e	Nimellisarvot/jäljellä oleva juoksu-aika				Käyvät arvot*		Luottovasta- arvo
	< 1 v	1-5 v	> 5 v	Yhteensä	Varat	Velat	
Korkojohdannaiset, josta	38 534	98 847	42 708	180 089	3 025	2 498	4 026
Keskusvastapuoliselvittävät	2 390	10 634	5 020	18 044	76	69	204
Valuuttajohdannaiset	16 180	2 522	1 524	20 226	342	411	741
Osake- ja indeksisidonnaiset johdannaiset	194	582	-	776	77	-	135
Luottojohdannaiset	4	99	15	118	13	0	13
Muut johdannaiset	367	627	172	1 167	64	64	146
Johdannaiset yhteensä	55 278	102 678	44 419	202 375	3 520	2 974	5 061

* Käyvät arvot sisältävät kertyneet korot, jotka taseessa esitetään muissa varoissa tai varauksissa ja muissa veloissa. Lisäksi keskusvastapuoliselvityksessä olevien johdannaisten käyvät arvot on nettoutettu taseessa.

Keskusvastapuoliselvityksessä olevat korkojohdannaiset nettoutetaan taseessa. Nettoutuksen vaikutukset on esitetty liitteessä 54. Muut johdannaissopimukset esitetään taseessa bruttomääräisenä. Pohjola-konsernin vakavaraisuuslaskennassa käytetään myös johdannaisten nettoutusta. Nettoutuksen vaikutukset vastapuoliriskiä on esitetty liitetiedossa 98. Nettoutus pienentäisi Pohjola Pankki Oyj:n johdannaisten luottovasta-arvoa 6 233 miljoonaa euroa (3 381).

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VASTUUSITOUMUKSIA JA JOHDANNAISIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 54. Rahoitusvarat ja -velat, jotka on vähennetty toisistaan tai joita koskee toimeenpantavissa oleva yleinen nettoutusjärjestely

Rahoitusvarat, jotka on netotettu taseessa tai joita koskee toimeenpantavissa oleva yleinen nettoutusjärjestely

31.12.2014. milj. e	Rahoitusvarojen määrät, joita ei ole netotettu taseessa					
	Rahoitusvarojen bruttomäärä	Rahoitusvelkojen bruttomäärä, joka on vähennetty rahtoutusvaroista*	Taseessa esitettävä nettomäärä**	Rahoitusvarat***	Saadut vakuudet	Nettomäärä
Pankkitoiminnan johdannaiset	6 791	-871	5 920	-3 956	-722	1 242
Henkivakuutustoiminnan johdannaiset	66	-	66	-8	-	58
Vahinkovakuutuksen johdannaiset	12	-	12	-1	-	11
Johdannaiset yhteensä	6 869	-871	5 998	-3 965	-722	1 311

31.12.2013. milj. e	Rahoitusvarojen määrät, joita ei ole netotettu taseessa					
	Rahoitusvarojen bruttomäärä	Rahoitusvelkojen bruttomäärä, joka on vähennetty rahtoutusvaroista*	Taseessa esitettävä nettomäärä**	Rahoitusvarat***	Saadut vakuudet	Nettomäärä
Pankkitoiminnan johdannaiset	3 498	-71	3 423	-2 362	-359	702
Henkivakuutustoiminnan johdannaiset	71	-	71	-9	-	62
Vahinkovakuutuksen johdannaiset	4	-	4	-	-	4
Johdannaiset yhteensä	3 573	-71	3 498	-2 371	-359	768

Rahoitusvelat, jotka on netotettu taseessa tai joita koskee toimeenpantavissa oleva yleinen nettoutusjärjestely

31.12.2014. milj. e	Rahoitusvelkojen määrät, joita ei ole netotettu taseessa					
	Rahoitusvelkojen bruttomäärä	Rahoitusvarojen bruttomäärä, joka on vähennetty raahoitusveloista*	Taseessa esitettävä nettomäärä**	Rahoitusvelat***	Annetut vakuudet	Nettomäärä
Pankkitoiminnan johdannaiset	6 351	-862	5 489	-3 956	-862	671
Henkivakuutustoiminnan johdannaiset	8	-	8	-8	-	0
Vahinkovakuutuksen johdannaiset	2	-	2	-1	-	2
Johdannaiset yhteensä	6 361	-862	5 499	-3 965	-862	672

31.12.2013. milj. e	Rahoitusvelkojen määrät, joita ei ole netotettu taseessa					
	Rahoitusvelkojen bruttomäärä	Rahoitusvarojen bruttomäärä, joka on vähennetty raahoitusveloista*	Taseessa esitettävä nettomäärä**	Rahoitusvelat***	Annetut vakuudet	Nettomäärä
Pankkitoiminnan johdannaiset	3 221	-64	3 157	-2 362	-377	418
Henkivakuutustoiminnan johdannaiset	9	-	9	-9	-	-
Vahinkovakuutuksen johdannaiset	-	-	-	-	-	-
Johdannaiset yhteensä	3 230	-64	3 166	-2 371	-377	418

* ml. käteisvaroihin sisältyvä päivittäin selvitettyjen johdannaisten nettomäärä yht.9 (8) miljoonaa euroa.

** Käyvät arvot ilman kertyneitä korkoja

*** OP Ryhmän käytäntönä on solmia johdannaissopimukset kaikkien johdannaistapuolien kanssa.

OTC-johdannaisten keskusvastapuoliselvitys

Ennakoiden EMIR-asetuksen (Regulation (EU) No 648/2012) edellyttämää keskusvastapuoliselvityksen voimaantuloa, OP Ryhmä on siirtynyt helmikuussa 2013 finanssivastapuolten kanssa solmittujen standardiehtoisten OTC – johdannaiskauppojen keskusvastapuoliselvitykseen London Clearing House:ssa uusien korkojohdannaisten osalta. Toimintamallissa johdannaisten vastapuoleksi muuttuu päivittäisen selvitysprosessin päätteeksi keskusvastapuoli, jonka kanssa netotetaan johdannaisten päiväkohtaiset maksut. Lisäksi päivittäin joko maksetaan tai saadaan vakuus, joka vastaa avointen sopimusten käypien arvojen muutosta (variation margin). Keskusvastapuoliselvityksessä olevat korkojohdannaiset esitetään nettona taseessa.

Muut kahdenvälisesti selvitettävät OTC- johdannaiset

OP Ryhmän ja muiden asiakkaiden välisiin johdannaiskauppoihin sekä sellaisiin johdannaiskauppoihin, joita asetuksen mukainen keskusvastapuoliselvitys ei koske, sovelletaan joko ISDA:n, Finanssialan Keskusliiton tai OP Ryhmän omaa johdannaisyleissopimusta. Näiden sopimusten perusteella johdannaisten maksuja voidaan netottaa transaktiokohtaisesti maksupäivittäin ja vastapuolen maksukyvyttömyys- ja konkurssitilanteissa. Sopimusehdoissa voidaan lisäksi vastapuolikohtaisesti sopia vakuuksista. Nämä johdannaiset esitetään taseessa bruttoperusteisesti.

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

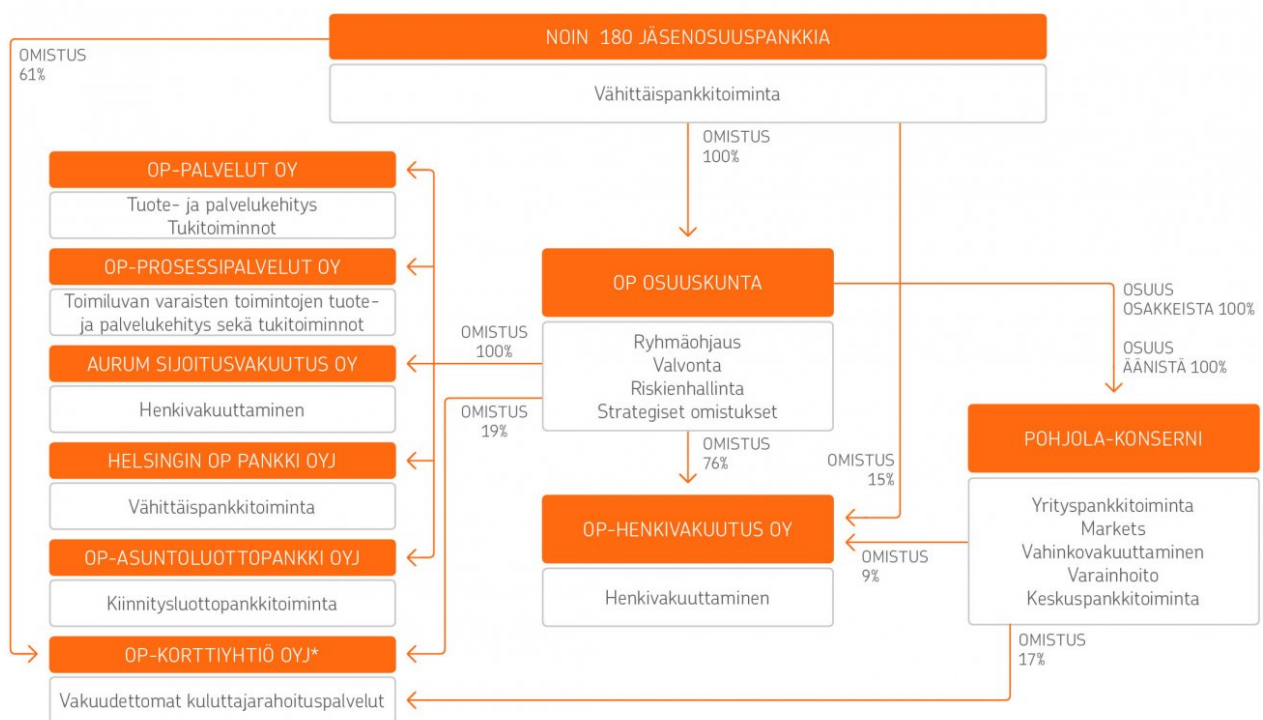
MUUT LIITETIEDOT

Liite 55. Omistukset tytäryrityksissä, strukturoiduissa yhteisöissä sekä yhteisissä toiminnoissa

OP Ryhmän rakenne

Seuraavassa kuviossa on kuvattu OP Ryhmän rakenne. Jäsenosuuspankit muodostavat ryhmän laskentateknisen emoyhtiön. OP Ryhmään yhdistellään jäsenosuuspankkien lisäksi jäsenosuuspankkien keskeisimmät tytäryhtiöt sekä keskusyhteisö OP Osuuskunta ja sen tytäryritykset, osakkuusyrietykset sekä erilaiset yhteisjärjestelyt.

RAKENNE, OMISTUSSUHTEET JA TYÖNJAKO OP RYHMÄ

OP Ryhmän luottolaitokset vastaavat toistensa veloista ja sitoumuksista. Fiva valvoo OP Ryhmää konsolidoidusti.
* OP Ryhmän omistusosuus 100 %, josta OP Osuuskuntakonsernin omistusosuus yhteensä 39 %

Tilikauden aikana tapahtuneet muutokset tytäryrityksissä ja strukturoiduissa yhteisöissä

OP Osuuskunta on hankkinut omistukseensa koko Pohjola Pankki Oyj:n osakekannan. Tilikauden alussa OP Osuuskunta omisti Pohjola Pankki Oyj:n osakkeista 37,24 prosenttia ja osakkeiden tuottamasta äänivallasta 61,31 prosenttia.

OP Osuuskunta on hankkinut omistukseensa suomalaisille verkkokaupoille maksupalveluja tarjoavan Checkout Finland Oy:n koko osakekannan. Lisätietoja esitetään liitteessä 4 Tilikauden aikana hankitut liiketoimet.

Lisäksi OP Ryhmällä on standardissa tarkoitettu määräysvalta irlantilaisessa R2 Alpha Strategies Plc saatevarjorahastossa, joka on strukturoitu yhteisö.

Pohjola Terveys Oy fuusioitui Pohjola Vakuutus Oy:ön 31.10.2014.

Tilikauden aikana ei ole tapahtunut vähennyksiä tytäryritysten omistusosuuksissa.

OP Ryhmän tilinpäätökseen yhdistellyt merkittävät tytäryritykset 2014

OP Ryhmän merkittäviä tytäryrityksiä ovat sellaiset yhtiöt, joiden toiminta vaatii toimiluvan sekä muut liiketoiminnan kannalta keskeiset yritykset. Kaikki konserniin yhdistellyt merkittävät tytäryritykset ovat kokonaan omistettuja, eikä niissä ole näin ollen merkittäviä määräysvallattomien omistajien osuuksia.

Yhtiö	Kotipaikka	Omistus- osuus, %	Osuus äänivallasta, %	Yhtiö kuuluu vakavaraisuuden konsolidointiryhmään
OP Osuuskunta	Helsinki	100,0	100,0	x
Aurum Sijoitusvakuutus Oy	Helsinki	100,0	100,0	
Helsingin OP Pankki Oyj	Helsinki	100,0	100,0	x
OP-Asuntoluottopankki Oyj	Helsinki	100,0	100,0	x
OP-Henkivakuutus Oy	Helsinki	100,0	100,0	
OP-Korttiyhtiö Oyj	Helsinki	100,0	100,0	x
OP-Palvelut Oy	Helsinki	100,0	100,0	x
OP-Prosessipalvelut Oy	Helsinki	100,0	100,0	x
OP-Rahastoyhtiö Oy	Helsinki	100,0	100,0	x
Osuuspankkien Keskinäinen Vakuutusyhtiö	Helsinki	100,0	100,0	x
Pivo Wallet Oy	Helsinki	100,0	100,0	
Pohjola Pankki Oyj	Helsinki	100,0	100,0	x
Checkout Finland Oy	Tampere	100,0	100,0	x

Pohjola-konsernin tilinpäätökseen yhdistellyt tytäryritykset

A-Vakuutus Oy	Helsinki	100,0	100,0	
Omasairaala Oy	Helsinki	100,0	100,0	
Pohjola Finance Estonia AS	Viro	100,0	100,0	x
Pohjola Finance SIA	Latvia	100,0	100,0	x
Pohjola Kiinteistösijoitus Oy	Helsinki	100,0	100,0	
Pohjola Vakuutus Oy	Helsinki	100,0	100,0	
Pohjola Varainhoito Oy	Helsinki	100,0	100,0	x
Seesam Insurance AS	Viro	100,0	100,0	
UAB Pohjola Finance	Liettua	100,0	100,0	x
Vakuutusosakeyhtiö Eurooppalainen	Helsinki	100,0	100,0	

OP Ryhmän tilinpäätökseen yhdistellään tytäryhtiöinä lisäksi 60 (65) OP-Kiinteistökeskusta. Kiinteistökeskukset (OPKK) tarjoavat kiinteistöjen ja asuntojen välityspalveluita sekä isännöintipalveluita ja ne ovat 100%:sti omistettuja tytäryhtiöitä. Kiinteistökeskusten lisäksi on yhdistelty 16 kpl muita tytäryrityksiä.

OP Ryhmän teknisen emoyhtiön muodostavat jäsenosuuspankit 2014

Pankin nimi	Tase 31.12.2014, milj. e	Vakava- raisuus % 31.12.2014	Toimitusjohtaja 31.12.2014
Akaan Seudun Op	143	71,2	Tuomo Smätt
Alajärven Op	251	52,8	Jari Leivo
Alastaron Op	57	45,6	Sanna Metsänranta
Alavieskan Op	63	54,5	Antero Alahautala
Alavuden seudun Op	196	43,9	Jussi Ruuhela
Andelsbanken för Åland	325	23,5	Johnny Nordqvist
Andelsbanken Raseborg	376	26,4	Lars Björklöf
Artjärven Op	46	53,2	Reijo Hurskainen
Askolan Op	113	46,6	Tuulikki Kyyhkynen
Auran Op	86	39,2	Sauli Nuolemo
Enon Op	115	49,9	Raili Hyvönen
Etelä-Hämeen Op	1 200	48,9	Seppo Runsamo
Etelä-Karjalan Op	1 270	44,7	Petri Krohns
Etelä-Pohjanmaan Op	1 014	26,3	Olli Tarkkanen
Etelä-Päijänteen Op	161	49,1	Jari Laaksonen
Euran Op	170	56,0	Timo Viitanen
Haapamäen Seudun Op	57	49,4	Hannu Petjoi
Hailuodon Op	37	68,7	Eija Sipola
Halsuan Op	36	61,2	Heidi Pöyhönen
Hartolan Op	71	58,4	Kari Leskinen
Haukivuoren Op	62	60,5	Seppo Laurila
Heinäveden Op	77	62,0	Jukka Tuomisto
Himangan Op	79	32,3	Kalevi Humalajoki
Hirvensalmen Op	43	66,3	Kirsi Hännikäinen
Honkilahden Op	33	71,0	Jukka-Pekka Koivisto
Humppilan Op	60	55,4	Jari Salokangas
Ilomantsin Op	135	30,5	Raija Tahvanainen
Itä-Uudenmaan Op	375	22,3	Arto Nurmi-Aro
Janakkalan Op	334	69,2	Vesa Lehikoinen
Jokioisten Op	101	52,0	Vesa Rantanen
Jämsän Seudun Op	243	62,6	Kyösti Myller
Kainuun Op	486	39,4	Seppo Rytivaara
Kalajoen Op	214	33,3	Leena Kälviä

Kalkkisten Op	19	61,6	Heikki Leppähaara
Kangasalan Seudun Op	404	32,7	Timo Silvan, vt tj
Kangasniemen Op	178	69,6	Leo Pakkanen
Kannuksen Op	94	34,9	Juha Lundström
Karjalan Op	30	52,3	Mari Karsio
Karkun Op	22	69,2	Tiina Kankkio
Kaustisen Op	92	39,5	Asko Ahonen
Kemin Seudun Op	280	50,3	Jari Anttila
Kerimäen Op	70	64,6	Jarmo Kaivonurmi
Keski-Suomen Op	1 838	31,9	Keijo Manner
Keski-Uudenmaan Op	1 377	54,3	Juhani Rinta-Kartano
Kesälahden Op	76	56,2	Toni Ruokanen
Kihniön Op	35	58,7	Pirjo Haapa-aho Vehniä
Kiihtelysvaaran Op	94	44,4	Pasi Leppänen
Kiikoisten Op	29	62,6	Pirjo Koponen
Kiteen Seudun Op	268	49,1	Olli Koivula
Koitin-Pertunmaan Op	72	63,8	Jouko Iso-Kuortti
Kokkolan Op	715	26,9	Kimmo Peuranto
Korpilahden Op	85	61,9	Tuomas Kupsala
Korsnäs Andelsbank	130	39,5	Jan-Erik Westerdahl
Kronoby Andelsbank	125	46,1	Sten-Ole Nybäck
Kuhmoisten Op	52	49,9	Teemu Sarhema
Kuhmon Op	161	35,2	Hannu Kurkinen
Kuortaneen Op	65	42,7	Markku Jaatinen
Kurun Op	50	51,2	Marja-Leena Siuro
Kuusamon Op	184	37,8	Kari Kivelä
Kymenlaakson Op	1 395	46,3	Marjo Partio
Kärkölan Op	77	54,3	Arto Haavikko
Käylän Op	27	62,3	Katja Koskinen
Köyliön Op	65	43,7	Jari Valonen
Lapin Op	83	58,3	Juha Teerialho
Lehtimäen Op	53	33,6	Veli-Jussi Haapala
Lemin Op	78	45,2	Eero Innanen
Leppävirran Op	147	49,8	Jukka Kilpeläinen
Limingan Op	85	44,0	Petteri Juusola
Liperin Op	176	55,3	Jalo Lehtovaara
Loimaan Seudun Op	226	55,5	Juha Pullinen

Lokalahden Op	35	60,6	Ville Aarnio
Lounaismaan OP	1 322	38,4	Jukka Hulkkonen
Lounaisrannikon Op	482	33,1	Juha-Pekka Nieminen
Lounais-Suomen Op	273	60,6	Vesa Viitaniemi
Luhangan Op	51	45,1	Tuomas Puttonen
Luopioisten Op	36	57,0	Esa Jokinen
Luumäen Op	91	67,3	Mikko Antikainen
Länsi-Kymen Op	270	36,9	Pertti Olander
Länsi-Suomen Op	2 307	43,8	Simo Kauppi
Länsi-Uudenmaan Op	783	31,2	Jarmo Viitanen
Maaningan Op	89	55,6	Ari Väänänen
Marttilan Op	79	57,5	Matti Vahalahti
Mellilän Seudun Op	36	64,4	Aarre Anttila
Merimaskun Op	35	71,8	Marjo Linnakoski
Metsämaan Op	30	86,6	Jussi Nieminen
Miehikkälän Op	62	53,9	Kalevi Salonen
Mouhijärven Op	70	35,0	Rainer Sillanpää
Mynämäen Op	148	57,7	Kimmo Ranta
Myrskylän Op	21	75,1	Mikko Purmonen
Mäntsälän Op	191	47,4	Heikki Kananen
Mäntän Seudun Op	217	41,1	Janne Nuutinen
Nagu Andelsbank	46	43,4	Johan Broos
Nakkila-Luvian Op	194	61,8	Jussi Kuvaja
Niinijoen Op	36	61,1	Jouni Tammelin
Nivalan Op	192	32,6	Markku Niskala
Nousiaisten Op	180	48,3	Ville Aakula
Op Kantrisalo	92	59,4	Bo Hellen
Orimattilan Op	191	70,5	Jukka Sipilä
Oripään Op	62	24,4	Jouko Rekolainen
Oriveden seudun Op	176	44,7	Pertti Pyykkö
Oulaisten Op	209	43,5	Mika Korkia-aho
Oulun Op	2 615	27,3	Timo Levo
Outokummun Op	119	41,1	Eero Eskelinen
Paattisten Op	83	63,6	Soile Noren
Paltamon Op	59	64,8	Jorma Niemi
Parikkalan Op	118	57,1	Tuomo Liukka
Pedersörenejdens Andelsbank	428	29,0	Thomas Hulten

Perhon Op	76	49,7	Pekka Pajula
Peräseinäjoen Op	105	58,5	Juha Mäki
Pielaveden Op	94	47,6	Jouni Karhinen
Pielisen Op	456	31,7	Jaana Reimasto-Heiskanen
Pihtiputaan Op	78	47,4	Vesa Isosalo
Pohjois-Karjalan Op	759	30,1	Esko Mononen
Pohjois-Savon Op	2 061	40,5	Jaakko Ojanperä
Pohjolan Op	963	30,6	Markku Salomaa
Polvijärven Op	118	38,3	Ari Noponen
Porvoon Op	610	32,5	Mauri Molander
Posion Op	101	76,4	Vesa Jurmu
Pudasjärven Op	168	77,2	Teuvo Perätalo
Pukkilan Op	64	62,9	Ari Talkara
Pulkkilan Op	40	90,0	Eero Keskitalo
Punkalaitumen Op	94	38,8	Petri Antila
Puolangan Op	77	49,5	Jouni Ahokumpu
Purmo andelsbank	36	36,1	Stig-Göran Jansson
Pyhålaakson Op	199	37,0	Timo Suhonen
Päijät-Hämeen Op	1 236	25,0	Timo Laine
Pöytyän Op	85	42,6	Tuomo Jokinen
Raahen seudun Op	316	46,5	Ari Pohjola
Rantasalmen Op	134	54,9	Martti Pulkkinen
Rautalammin Op	72	39,5	Esko-Pekka Markkanen
Riistaveden Op	108	36,7	Pauli Kröger
Ruoveden Op	134	35,4	Leena Selkee
Ruukin Op	125	46,5	Kalle Arvio
Rymättylän Op	62	48,0	Antero Nikki
Rääkkylän Op	84	44,2	Olli Koivula
Sallan Op	72	43,1	Anne Harju
Satakunnan Op	439	51,7	Olli Näsi
Satapirkkan Op	276	33,5	Ari Heinonen
Savitaipaleen Op	103	57,1	Leo-Petteri Nevalainen
Siiikajoen Op	38	57,8	Anna Hanhineva
Siiikalatvan Op	81	39,6	Ismo Välijärvi
Simpeleen Op	74	66,0	Asko Impola
Sonkajärven Op	96	60,9	Esko Nissinen
Sotkamon Op	122	67,6	Juhajouni Karttunen

Sulkavan Op	68	44,3	Kari Haverinen
Suomenselän Op	338	35,2	Kari Ahola
Suomussalmen Op	123	54,7	Timo Polo
Suonenjoen Op	118	49,4	Antti Hult
Suur-Savon Op	1 711	37,7	Kari Manninen
Sysmän Op	106	62,1	Sakari Kangas
Säkylän Op	75	40,3	Jari Katila
Taivalkosken Op	67	63,3	Riitta-Liisa Ahokumpu
Taivassalon Op	59	36,0	Sari Kaivola-Murto
Tampereen Seudun Op	2 846	24,4	Mikko Rosenlund
Tarvasjoen Op	47	56,0	Esa Hentula
Tervolan Op	70	46,4	Hannu Neuvonen
Tervon Op	55	45,6	Jani Kääriäinen
Toholammin Op	104	40,2	Juha Pajumaa
Tornion Op	269	32,4	Pentti Alaperä
Turun Seudun Op	2 630	16,4	Olli-Pekka Saario
Tuupovaaran Op	57	64,8	Simo Penttinen
Tyrmävän Op	79	43,3	Antto Joutsiniemi
Ullavan Op	39	29,3	Jorma Somero
Urjalan Op	113	61,4	Sami Pietilä
Utajärven Op	212	32,3	Raimo Tuovinen
Vaasan Op	844	30,6	Ulf Nylund
Valkeakosken Op	201	42,3	Juha Luomala
Vammalan Seudun Op	229	27,4	Jyrki Rantala
Vampulan Op	79	49,3	Kari Hänti
Vehmersalmen Op	62	59,2	Petri Tyllinen
Vesannon Op	62	31,0	Markku Niskanen
Vetelin Op	33	43,6	Jarmo Lehojärvi
Vetelin Ylipään Op	30	44,5	Mikael Hanhilahti
Vihannin Op	111	37,5	Jari Kantomaa
Vimpelin Op	63	56,6	Kari Jukantupa
Virtain Op	166	45,8	Ari Kakkori
Ylitornion Op	106	36,0	Terttu Hagelin
Ylivieskan Op	257	27,5	Jarmo Somero
Yläneen Op	82	45,5	Heikki Eskola
Ypäjän Op	64	64,5	Kirsi-Marja Hiidensalo
Östra Korsholms Andelsbank	8	84,6	Jussi Lahti

Konsernitilinpäätökseen yhdistellyt strukturoidut yhteisöt

OP-Ryhmä toimii sijoittajana ja sijoitusrahastojen hallinnoijana erilaisissa sijoitusrahastoissa saadakseen sijoitustuottoja sekä erilaisia palkkiotuottoja. OP Ryhmän tilinpäätökseen yhdistellään 1 (0) sijoitusrahasto ja 2 (2) kiinteistörahastoa. Vertailukaudella yhdistettiin myös 6 pääomasijoitusrahastoa, jotka purettiin 2014. Rahastot on luokiteltu strukturoiduiksi yhteisöiksi, sillä OP Ryhmän määräysvalta ei perustu äänioikeuksiin vaan merkityksellisten toimintojen ohjaamiseen, altistumiseen rahaston muuttuviin tuottoihin sekä rahaston hallinnon järjestämiseen. Näihin rahastoihin liittyy myös ryhmän kannalta olennaisimmat määräysvallattomien omistajien osuudet.

Alla olevassa taulukossa on esitetty ne strukturoidut yhteisöt, joissa on merkittävä määräysvallattomien osuus.

Nimi	Toimi- paikka	Pääasiallinen toimiala	Omistus- osuus, % 2014	Omistus- osuus, % 2013	Määräys- vallattomien osuus, %
Real Estate Funds of Funds II Ky	Helsinki	Kiinteistörahasto	27,8	27,8	72,3

Taloudellista informaatiota koskeva yhteenveto tytäryrityksistä, joissa on olennainen määräysvallattomien omistajien osuus

Alla olevassa taulukossa on esitetty taloudellista informaatiota koskeva yhteenveto niistä tytäryrityksistä, jossa on OP Ryhmän kannalta olennainen määräysvallattomien omistajien osuus. Taloudellinen informaatio vastaa tytäryrityksen tilinpäätöksissä esitettyjä lukuja, joihin on tehty mm. käyvän arvon oikaisuja vastaamaan OP Ryhmän laatimisperiaatteita. Esitetyt luvut ovat ennen sisäisten liiketapahumien eliminointia.

Yhteenveto taseesta	Real Estate Fund of Funds II Ky	
	2014	2013
Milj. e		
Rahavarat	6	0
Sijoitukset	65	80
Varat yhteensä	72	81
Nettovarallisuus (100%)	72	81
Kertyneet määräysvallattomien omistajien osuudet	55	62

Yhteenveto laajasta tuloslaskelmasta		
Liikevaihto	11	4
Jatkuvien toimintojen voitto tai tappio verojen jälkeen	10	3
Muut laajan tuloksen erät	1	2
Laaja tulos (100%)	11	5
Määräysvallattomien omistajien osuus laajasta tuloksesta	8	4
Määräsvallattomille omistajille maksetut voitto-osuudet	5	2
Yhteenveto rahavirroista		
Liiketoiminnasta kertynyt nettorahavirta	-1	-1
Investointeihin käytetty nettorahavirta	27	-4
Rahoitukseen käytetty nettorahavirta	-20	5
Rahavarojen nettomuutos	6	0
Rahavarat tilikauden alussa	0	1
Rahavarat tilikauden lopussa	6	0

Yhteiset toiminnot

OP Ryhmän tilinpäätökseen yhdistellään yhteisinä toimintoina noin 1300 (1290) kiinteistöyhtiötä yhdistelemällä OP Ryhmän omistusosuutta vastaava osuus kiinteistöyhtiön omaisuuseristä. Luokittelu yhteisiin toimintoihin on tehty liiketoiminnan luonteen mukaisesti vaikka OP Ryhmällä on määräysvalta osaan kiinteistöyhtiöistä. Kiinteistöyhtiöiden osakkeet oikeuttavat tiettyjen huoneistojen hallintaan, joista osa on OP Ryhmän omassa käytössä. Kukin keskinäisen kiinteistöyhtiön osakas on vastuussa osuudestaan yhtiön lainoista. Näistä yhteisistä toiminnoista osa muodostaa OP Ryhmän kornttoriverkoston Suomessa ja ne sisältyvät taseessa aineellisiin hyödykkeisiin liitetietietoon 29. Loput kiinteistöyhtiöt ovat sijoituskiinteistöjä ja ne sisältyvät liitetietoihin 23, 24 ja 25.

Yhteenveto yhteisten toimintojen yhdistelyn tasevaikutuksesta

Milj. e	31.12.2014	31.12.2013
Maa-alueet	136	134
Rakennukset	1 060	991
Varat yhteensä	1 196	1 124
Velat yhteensä	5	6

Merkittävimmät OP Ryhmän tilinpäätökseen yhdistellyt yhteiset toiminnot 2014

Nimi	Kotipaikka	Toimiala	Omistus- osuus	Yhtiö kuuluu vakavaraisuuden konsolidointi- ryhmään
Asunto Oy Oulun Kalevankulma	Oulu	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0	
Kiinteistö Oy Ansatie 5	Helsinki	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0	x
Kiinteistö Oy Arkadiankatu 23	Helsinki	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0	x
Kiinteistö Oy Grand Cargo Terminal 1	Helsinki	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0	x
Kiinteistö Oy Grand Cargo Terminal 2	Vantaa	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0	x
Kiinteistö Oy Hämeenkivi	Tampere	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0	
Kiinteistö Oy Jyväskylän Kassatalo	Jyväskylä	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0	
Kiinteistö Oy Kaisaniemenkatu 1	Helsinki	Kiinteistön omistus ja hallinta	22,4	
Kiinteistö Oy Kanta-Sarvis II	Tampere	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0	
Kiinteistö Oy Koskikatu 9	Joensuu	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0	
Kiinteistö Oy OPK-Vallila	Helsinki	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0	
Kiinteistö Oy Piispankalliontie 13-15	Espoo	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0	x
Kiinteistö Oy Quartetto Intermezzo	Helsinki	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0	x
Kiinteistö Oy Säästöraha	Oulu	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0	x
Kiinteistö Oy Tampereen Hämeenkatu 12	Tampere	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0	
Kiinteistö Oy Tampereen Ratinankaari	Tampere	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0	x
Kiinteistö Oy Turun Asemanseutu	Turku	Kiinteistön omistus ja hallinta	49,5	
Kiinteistö Oy Uusi Paino	Helsinki	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0	
Kiinteistö Oy Vammalan Torikeskus	Vammala	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0	
Kiinteistö Oy Vääksyntie 2	Helsinki	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0	
Kiinteistö Oy Vääksyntie 4	Helsinki	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0	
Mikkelin Forum Oy	Mikkeli	Kiinteistön omistus ja hallinta	87,1	
Pohjola-konsernin omistamat yritykset:				
Kiinteistö Oy Helsingin Puutarhurinkuja 2	Helsinki	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0	
Kiinteistö Oy STC Viinikkala	Vantaa	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0	
Kiinteistö Oy Vantaan Kisällintie 13	Vantaa	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0	
Tikkurilan Kauppatalo Oy	Vantaa	Kiinteistön omistus ja hallinta	53,7	
Kiinteistö Oy Vuosaaren Pohjoinen Ostoskeskus	Helsinki	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0	

Konsernitilinpäätökseen on merkitty osuus yhteisessä määräysvallassa olevista omaisuuseristä ja niihin kohdistuvista veloista.

Merkittävimmät OP Ryhmän tilinpäätökseen yhdistellyt yhteiset toiminnot 2013

Nimi	Kotipaikka	Toimiala	Omistusosuus
Kiinteistö Oy Arkadiankatu 23	Helsinki	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Kaisaniemenkatu 1	Helsinki	Kiinteistön omistus ja hallinta	22,4
Kiinteistö Oy Kanta-Sarvis II	Tampere	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Piispankalliontie 13-15	Espoo	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Jyväskylän Torikulma	Jyväskylä	Kiinteistön omistus ja hallinta	41,7
Kiinteistö Oy Jyväskylän Kassatalo	Jyväskylä	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Vammalan Torikeskus	Vammala	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Turun Asemanseutu	Turku	Kiinteistön omistus ja hallinta	49,5
Kiinteistö Oy Säästöraha	Oulu	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Ansatie 5	Helsinki	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Uusi Paino	Helsinki	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Quartetto Intermezzo	Helsinki	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Grand Cargo Terminal 1	Helsinki	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Grand Cargo Terminal 2	Vantaa	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Tampereen Ratinankaari	Tampere	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Tampereen Hämeenkatu 12	Tampere	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Mikkelin Forum Oy	Mikkeli	Kiinteistön omistus ja hallinta	87,1
Kiinteistö Oy Hämeenkivi	Tampere	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Pohjola-konsernin omistamat yritykset:			
Tikkurilan Kauppatalo Oy	Vantaa	Kiinteistön omistus ja hallinta	53,7
Kiinteistö Oy Helsingin Puutarhurinkuja 2	Helsinki	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Vantaan Kisällintie 13	Vantaa	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy STC Viinikkala	Vantaa	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0

Konsernitilinpäätökseen on merkitty osuus yhteisessä määräysvallassa olevista omaisuuseristä ja niihin kohdistuvista veloista.

Osuudet konsolidoimattomissa strukturoiduissa yhteisöissä

OP Ryhmään kuuluva OP-Rahastoyhtiö Oy hallinnoi OP-rahastoja. OP-Rahastoyhtiö Oy käyttää useissa hallinnoimissaan rahastoissa salkunhoitajana Pohjola Varainhoito Oy:tä. Lisäksi ryhmään kuuluva Pohjola Kiinteistösijoitus Oy hallinnoi useita kiinteistörahastoja. Useissa rahastoissa hallinnointiyhtiö ohjaa merkityksellisiä toimintoja tekemällä sijoituspäätökset rahaston sääntöjen mukaisesti. OP Ryhmän yrityksillä ei ole muissa em. yritysten hallinnoimissa rahastoissa sellaisia omistuksia, jotka altistaisivat ryhmän merkittävästi kohteen muuttuvalle tuotolle ja aiheuttaisivat siten konsolidointivelvoitteen.

OP Ryhmä saa konsolidoimattomista rahastoista hallinnointipalkkiotuottoja, jotka sisältyvät tuloslaskelmassa palkkiotuottoihin. Lisäksi OP Ryhmä saa konsolidoimattomista rahastoista sijoittajana tuottoja, jotka on merkitty vahinkovakuutustoiminnan nettotuottoihin, henkivakuutustoiminnan nettotuottoihin tai sijoitustoiminnan nettotuottoihin sen mukaan, mihin tase-erään sijoitukset on merkitty taseessa.

OP Ryhmän sijoitukset OP -rahastoihin sekä Pohjola Kiinteistösijoitus Oy:n rahastoihin on merkitty taseessa vahinkovakuutustoiminnan varoihin, henkivakuutustoiminnan varoihin sekä sijoitusomaisuuteen. OP Ryhmän tappioriski rajoittuu sijoituksen tasearvoon.

Milj. e	2014	2013
Vahinkovakuutustoiminnan varat	294	329
Henkivakuutustoiminnan varat	671	818
Sijoitusomaisuus	116	157
Sijoitukset OP Ryhmän hallinnoimiin rahastoihin yhteensä	1 081	1 304

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

MUUT LIITETIEDOT

Liite 56. Lähipiiritapahtumat

OP Ryhmän lähipiiri:

OP Ryhmän lähipiiri muodostuu OP Ryhmän tilinpäätökseen yhdistellyistä yhtiöistä, osakkuusyhtiöistä, hallintohenkilöistä ja muista lähipiiriin kuuluvista yhtiöistä. OP Ryhmän hallintohenkilöihin luetaan OP Ryhmän pääjohtaja (OP Osuuskunnan johtokunnan puheenjohtaja), OP Osuuskunnan toimitusjohtaja, johtokunnan jäsenet ja varajäsenet sekä hallintoneuvoston jäsenet ja varajäsenet sekä näiden läheiset perheenjäsenet. Hallintohenkilöiden lähipiiriin luetaan myös yhtiöt, joissa hallintohenkilöllä tai hallintohenkilön läheisellä perheenjäsenellä on huomattava vaikutusvalta. Muihin lähipiiriin kuuluviin yhteisöihin luetaan OP-Eläkekassa ja OP-Eläkesäätiö.

Lähipiirille myönnettyissä lainoissa noudatetaan normaaleja luottoehtoja. Lainat on sidottu yleisesti käytössä oleviin viitekorkoihin.

OP Ryhmän pääjohtajan, muiden OP Osuuskunnan johtokunnan jäsenten ja varajäsenen osalta työnantajan noudattama irtisanomisaika on 6 kuukautta. Työsuhteen päättyessä johtajasopimuksessa erikseen määritellyissä tilanteissa pääjohtajalle maksetaan irtisanomisajan palkan lisäksi enintään 12 kuukauden rahapalkkaa vastaava summa ja muille johtokunnan jäsenille ja varajäsenelle enintään 6 kuukauden rahapalkkaa vastaava summa.

OP Osuuskunta on 6.2.2014 julkistamansa ostotarjouksen perusteella ostanut 46,1 miljoonaa Pohjola Pankki Oyj:n A-osaketta ja 6,9 miljoonaa K-osaketta lähipiiriin kuuluvilta yhtiöiltä. Hankitut osakkeet vastaavat 16,6 prosenttia Pohjola Pankin osakekannasta ja 13,7 prosenttia äänimäärästä.

Tarjouksen mukainen osakkeista maksettu hinta oli 16,80 euroa kustakin osakkeesta, joka oli noin 18,1 prosenttia korkeampi kuin A-osakkeen päätöskurssi 14,23 euroa NASDAQ OMX Helsinki Oy:ssä 5.2.2014 eli viimeisenä kaupankäyntipäivänä ennen tarjouksen julkistamista. OP Osuuskunnan osakkeista maksama hinta perustuu ulkopuolisen taloudellisen neuvonantajan laatimaan arvioon. Ostotarjoukseen liittyen Pohjola Pankki Oyj on saanut taloudelliselta neuvonantajaltaan, Deutsche Bank AG:lta (Lontoon sivuliike), fairness opinion -lausunnon koskien osakkeista tarjotun hinnan kohtuullisuutta taloudellisesta näkökulmasta niiden osakkeenomistajien suhteen, jotka eivät ole OP Osuuskunnan osakkuusyhtiöitä tai vastaavia tahoja.

Liiketahtumat lähipiirin kanssa 2014

Milj. e	Osakkuusyhtiöt	Hallinto- henkilöt	Muut
Luotot	112	3	-
Muut saamiset	0	-	0
Talletukset	2	2	135
Korkotuotot	-	0	-
Korkokulut	0	0	0
Vakuutusmaksutuotot	-	-	5
Palkkiotuotot	0	0	0
Palkkiokulut	0	0	0
Taseen ulkopuoliset sitoumukset			
Takaukset	-	-	-
Palkat ja palkkiot sekä tulospalkat			
Palkat ja palkkiot	-	5	-
Lähipiirin omistamien			
Osakkeiden lukumäärä	-	-	-
Osuuksien lukumäärä	-	847	-

Liiketahtumat lähipiirin kanssa 2013

Milj. e	Osakkuusyhtiöt	Hallinto- henkilöt	Muut
Luotot	92	47	-
Muut saamiset	0	10	2
Talletukset	2	97	57
Korkotuotot	0	0	-
Korkokulut	0	0	0
Vakuutusmaksutuotot	0	0	4
Palkkiotuotot	0	0	0
Palkkiokulut	0	0	0
Taseen ulkopuoliset sitoumukset			
Takaukset	-	1	-
Palkat ja palkkiot sekä tulospalkat			
Palkat ja palkkiot	-	6	-
Lähipiirin omistamien			
Osakkeiden lukumäärä	-	277 733	5 784 097
Osuuksien lukumäärä	-	849	-

Johtokunnan jäsenten eläkesitoumukset

OP Osuuskunnalla on hallituksena toimiva johtokunta. Johtokuntaan kuuluvat toimitusjohtajana toimiva puheenjohtaja, jota nimitetään pääjohtajaksi, pääjohtajan varamies, sekä vähintään neljä ja enintään kahdeksan muuta jäsentä ja enintään neljä varajäsentä.

Pääjohtajan eläkeikä on 63 vuotta. Muiden johtokunnan jäsenten ja varajäsenten eläkeikä on 63 vuotta. Eläke-etuudet määräytyvät eläkelakien ja OP Ryhmän omien eläkejärjestelmien mukaisesti. OP Ryhmän eläkejärjestelmiä on kuvattu tarkemmin tilinpäätöksen liitetiedossa 39.

Tuhatta euroa	TyEL järjestelyn eläkekulut*		Vapaaehtoisten lisäeläkkeiden IFRS-kulu	
	2014	2013	2014	2013
Pääjohtaja Reijo Karhinen, johtokunnan puheenjohtaja	122	121	97	94
Tony Vepsäläinen, johtokunnan varapuheenjohtaja	154	154	181	120
Carina Geber-Teir, johtokunnan jäsen	56	60	38	27
Jari Himanen, johtokunnan jäsen	54	53	16	15
Olli Lehtilä, johtokunnan jäsen	69	70	-	-
Harri Luhtala, johtokunnan jäsen	55	61	42	33
Harri Nummela, johtokunnan jäsen	68	65	15	12
Erik Palmén, johtokunnan jäsen	61	60	58	36
Jouko Pölönen, johtokunnan jäsen	60	49	-	-
Teija Sarajärvi, johtokunnan jäsen	55	51	38	28
Tom Dahlström, johtokunnan entinen jäsen	48	50	43	25

* TyEL etuusperusteiden osan osalta on käytetty IFRS-kulua ja maksuperusteisen osana ko. henkilön maksun tasaosaa vähennettynä työntekijän maksuosuudella.

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

MUUT LIITETIEDOT

Liite 57. Muuttuva palkitseminen

Henkilöstörahasto

OP Ryhmän henkilöstörahastoon kuuluu noin 94 prosenttia koko henkilöstöstä.

OP-Henkilöstörahastolle maksettava voittopalkkioerä vuonna 2014 perustui seuraavien tavoitteiden saavuttamiselle: OP Ryhmän tulos ennen veroja ja OP Ryhmän ydinvakavaraisuus (CET 1), molemmat painolla 30 % sekä keskittäjäasiakkaiden määrän muutos painolla 40 %. Henkilöstörahastoon tehtävän palkkiosirron määrä vuodelta 2014 on noin 4,2 % (4,6 %) rahaston jäsenten palkkasummasta. Vuonna 2014 kirjattiin palkkioita yhteensä 10 milj. e (27 milj. e).

Päätyneet johdon pitkän aikavälin palkitsemisjärjestelmät vuonna 2010 ja aikaisemmin

Johdon pitkän aikavälin aikaisempaan palkitsemisjärjestelmään kuuluivat OP Ryhmän työnantajien nimeämät henkilöt. Vuosittain asetettujen tavoitteiden toteutusasteesta riippuen järjestelmään kuuluvalla henkilöllä oli ennalta määritetyllä tavalla oikeus kuukausiansion perusteella laskettuun palkkioon. Johdon järjestelmän palkkio maksettiin henkilöille kahden vuoden kuluttua ansaintajakson päättymisestä Pohjola Pankki Oyj:n osakkeiden ja rahan yhdistelmänä. Maksettavan palkkion arvo jaksetettiin ansainta- ja sitouttamisjaksoille henkilöstökulukuksi vuoteen 2013 asti.

Voimassa olevat pitkäaikaiset palkitsemisjärjestelmät

OP Ryhmän palkitsemisjärjestelmät noudattavat finanssi- ja rahoitusalan sääntelyä ja perustuvat OP Ryhmän strategiaan tavoitteisiin.

OP Ryhmän muuttuvan palkitsemisen periaatteissa on huomioitu ryhmän riskiasema ja riskienhallintamenetelmät. Ansaintamittarien tavoitteet on mitoitettu niin, etteivät ne kannusta liialliseen riskinottoon. Pitkän aikavälin muuttuva palkitseminen perustuu OP Ryhmän strategisten tavoitteiden saavuttamiseen kun taas lyhyen aikavälin muuttuva palkitseminen perustuu ryhmään kuuluvan yhtiön tai liiketoimintayksikön tavoitteiden saavuttamiseen. Palkkioiden enimmäismäärät ovat kaikissa järjestelmissä rajattu.

Pitkän aikavälin ohjelma

Johdon pitkän aikavälin palkkiojärjestelmän piiriin kuuluvat OP Osuuskunta –konsernissa ja jäsenpankeissa sekä niiden tytäryhtiöissä toimivat johtajat ja erikseen määritellyt avaintehtävissä toimivat henkilöt, jotka kyseisen yhtiön hallitus tai keskusyhteisön hallintoneuvosto on nimennyt. Vuoden 2011–2013 järjestelmään kuuluu yhteensä 363 (367) henkilöä ja vuoden 2014–2016 järjestelmään 328 henkilöä.

Palkkio on porrastettu tehtävän mukaan. Johto- ja avainhenkilöillä on oikeus asetettujen tavoitteiden toteutuessa 100 prosenttisesti vuosittain 2–12 kuukauden säännöllistä ennakonpidätyksen alaista palkkaa vastaavaan palkkioon.

Järjestelmä koostuu peräkkäisistä kolmen vuoden pituisista ansaintajaksoista, joista ensimmäinen on 1.1.2011–31.12.2013. Ansaintajakson 2011–2013 palkkio maksetaan lykkäysajan jälkeen kolmessa yhtä suuressa erässä kesäkuun loppuun mennessä vuosina 2015–2017. Toinen ansaintajakso on 1.1.2014–31.12.2016 ja palkkiot maksetaan lykkäysajan jälkeen kolmessa yhtäsuuressa erässä kesäkuun loppuun mennessä vuosina 2018–2020.

2011–2013 järjestelmän alussa määriteltiin tavoitepalkkio eli palkkion maksimimäärä Pohjola Pankki Oyj:n A osakkeiden lukumääränä. Tavoitepalkkio v. 2011–2013 ansaintajaksolle oli 5,1 milj. osaketta (5,1), joka maksettaisiin osittain rahana (ennakonpidätyksen osuus) ja osakkeina. OP Osuuskunta toteutti vapaaehtoisen julkisen ostotarjouksen kaikista Pohjola Pankki Oyj:n liikkeeseen laskemista A- ja K-sarjan osakkeista, jotka eivät olleet OP Osuuskunnan omistuksessa. Tämän johdosta ansaintajakson 2011–2013 palkkioiden maksatuksessa sovelletaan järjestelmän ehtoa, jonka mukaan palkkio maksetaan kokonaan rahana, mikäli jollekin Pohjolan osakkeenomistajista syntyy osakeyhtiölain 18 luvun 1 §:n tarkoittama lunastusoikeus ja lunastusvelvollisuus sen perusteella, että osakkeenomistajalla on yli 90 % yhtiön osakkeista ja osakkeiden tuottamista äänistä. Palkkiot, jotka oli tarkoitus maksaa Pohjolan A-sarjan osakkeiden ja rahan yhdistelmänä, maksetaan rahana ja alkuperäisen maksuaikataulun mukaisesti vuosina 2015, 2016 ja 2017. Palkkio muutettiin rahamääräiseksi kertomalla osakkeiden lukumäärä lunastushinnalla.

Vuoden 2014–2016 järjestelmän tavoitteiden toteutuessa niille asetetuilla maksimitasoilla on järjestelmässä mukana olevilla mahdollisuus vuosittain 2–8 kuukauden säännöllistä ennakonpidätyksen alaista palkkaa vastaavaan palkkioon. Palkkion määrä riippuu tavoitteiden saavuttamisesta ansaintajakson päätyttyä, ja se maksetaan kolmessa yhtä suuressa erässä vuosina 2018–2020. Järjestelmän perusteella mahdollisesti maksettava palkkio maksetaan OP:n liikkeeseen laskemina debentureina. Ansaittu euromääräinen palkkio muunnetaan debentuurien kappalemääräksi järjestelmän toteuman selvittyä. Palkkiosta vähennetään rahana maksettava osuus, jolla katetaan palkkiosta aiheutuvia veroja ja veroluonteisia maksuja.

OP Osuuskunnan hallintoneuvosto päättää järjestelmän ansainstamittarit ja niille asetettavat tavoitteet kullekin ansaintajaksolle erikseen. Vuoden 2011–2013 järjestelmän tavoitteet perustuivat seuraaviin kriteereihin:

- Keskittäjäasiakasmäärän kasvu
- Yritysasiakasliiketoiminnan markkinaosuuden muutos
- Taloudellisen pääoman tuotto

Vuoden 2014–2016 järjestelmän tavoitteiden asettamisessa on huomioitu Euroopan parlamentin ja neuvoston luottolaitosdirektiivi CRD4, joka rajaa muuttuvan palkitsemisen enimmäismäärän enimmillään henkilön kiinteän palkitsemisen suuruiseksi vuositasolla. Vuoden 2014–2016 järjestelmän tavoitteet perustuvat seuraaviin kriteereihin:

- OP Ryhmän tulos ennen veroja
- OP Ryhmän ydinvakavaraisuus (CET 1)
- Keskittäjäasiakkaiden määrän kasvu

Palkkioiden maksun edellytyksenä on, että OP Ryhmän RAVA vakavaraisuus on maksuhetkellä 1,3 tai sen yli. Lisäksi edellytetään, että henkilö on OP Ryhmän palveluksessa maksuhetken saakka.

Vuoden 2011–2013 järjestelmää käsiteltiin aikaisemmin kirjanpidossa OP Ryhmän muissa yhtiöissä kuin Pohjola-konsernissa käteisvaroina maksettavana. Osakkeiden osuutta käsiteltiin Pohjola-konsernissa osakkeina maksettavana. Järjestelmän maksutavan muutoksen johdosta järjestelmän kirjanpidollinen käsittely on muutettu vastaamaan IAS 19 mukaista työsuhde etuuksien käsittelyä. Molempien järjestelmien kulut jaksotetaan ansaintajakson alusta maksuhetken asti (oikeuden syntymisjaksolle) henkilöstökuluihin ja vastaava velka kirjataan siirtovelkoihin. Järjestelmistä kirjattu velka oli 31.12.2014 30 milj. e (15 milj. e).

OP Osuuskunnan hallintoneuvosto hallinnoi pitkän aikavälin järjestelmää ja valvoo sen noudattamista. Hallintoneuvosto voi harkintansa mukaan muuttaa järjestelmän ehtoja ja lykätä palkkion maksua erityisen painavista syistä.

Lyhyen aikavälin palkitsemisjärjestelmät

Lyhyen aikavälin ohjelmissa ansaintajakso on kalenterivuosi ja palkkio maksetaan rahana. Lyhyen aikavälin palkitsemisjärjestelmät perustuvat yritys- ja yhteisökohtaisiin tavoitteisiin ja kattavat koko OP Ryhmän henkilöstön.

Järjestelmän kulut jaksotetaan ansaintajakson alusta maksuhetken asti (oikeuden syntymisjaksolle) henkilöstökuluihin ja vastaava velka kirjataan siirtovelkoihin.

Muuttuvan palkkion maksamisen viivästyminen

Muuttuvien palkkioiden maksamisesta on säädetty laissa Luottolaitostoiminnasta (610/2014). Jos henkilö on luokiteltu työtehtäviensä perusteella ryhmään, joiden ammatillisesta toiminnasta voi aiheutua yritykselle merkittävää riskiä ("riskiprofiiliin vaikuttava henkilö"), lykätään muuttuvan palkkion maksua tietyissä olosuhteissa kolmelle vuodelle.

Riskiprofiiliin vaikuttavaan henkilöryhmään kuuluu OP Ryhmässä mm. toimitusjohtajat ja muut toiminnan johtamiseen osallistuvat henkilöt, muut henkilöt, joiden toiminnalla on olennainen vaikutus yrityksen riskiasemaan, sisäinen valvontatoimi sekä muut nimetyt henkilöt tai erityisryhmät.

Riskiprofiiliin vaikuttavaan henkilöryhmään sovelletaan muuttuvan palkkion maksamisen lykkäämistä mikäli henkilön muuttuva palkkio yhden vuoden ansaintajaksolta ylittää Finanssivalvonnan kannanoton mukaisen rajan 50.000 euroa tai tätä korkeamman kahden kuukauden kiinteän bruttopalkan. Riskiprofiiliin vaikuttavan henkilön palkkioita tarkastellaan 50.000 euron lykkäysrajan suhteen kokonaisuutena huomioiden sekä pitkän- että lyhyen aikavälin palkkiot.

Jos maksun viivästyksen euron raja ylittyy, osa palkkiosta maksetaan heti ja loput palkkion maksusta lykätään. Lykkäystilanteessa viivästettävä palkkio maksetaan kolmen seuraavan vuoden aikana. Sanotussa lykkäystilanteessa lyhyen aikavälin ohjelmassa maksetaan aina puolet palkkiosta rahana ja puolet OP:n liikkeeseen laskemana debentuurilainana.

Muuttuvasta palkitsemisesta kirjatut kulut*

Milj. e	2014	2013
Henkilöstörahasto	10	27
Lyhyen aikavälin ohjelmat	36	31
Aikaisemmat pitkän aikavälin ohjelmat		
vuosien 2008 - 2010 ohjelmat	-	5
Uudistetut pitkän aikavälin ohjelmat:		
vuoden 2011-2013 ohjelma	3	8
vuoden 2014-2016 ohjelma	3	-
Yhteensä	53	71

* Ilman sosiaalikulua

Lisätietoja palkitsemisjärjestelmistä on saatavilla www.op.fi > OP Ryhmä > Hallinnointi > Palkitseminen

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

MUUT LIITETIEDOT

Liite 58. Tilinpäätöspäivän jälkeiset tapahtumat

Ei merkittäviä tilinpäätöspäivän jälkeisiä tapahtumia.

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

MUUT LIITETIEDOT

Liite 59. Segmenttiraportointi

Liiketoimintasegmentit

OP Ryhmän liiketoimintasegmentit ovat Pankkitoiminta, Vahinkovakuutus ja Varallisuudenhoito. Segmentteihin kuulumaton toiminta esitetään ryhmässä "Muu toiminta". Segmenttiraportointi laaditaan noudattaen OP Ryhmän tilinpäätöksen laatimisperiaatteita.

Yhtiöinä pankkitoiminta-segmenttiin sisältyvät osuuspankit, Helsingin OP Pankki Oyj, OP-Korttityhtiö Oyj, OP-Asuntoluottopankki Oyj sekä eräät pienemmät pankkitoimintaa tukevat yhtiöt kokonaisuudessaan kuten Pivo Wallet Oy ja Checkout Finland Oy. Pohjola-konsernin pankkitoiminta-segmentti luetaan myös pankkitoiminta-segmenttiin. Osuuspankkien Keskinäisen Vakuutusyhtiön toiminta sisältyy myös pankkitoiminta-segmenttiin, koska valtaosa yhtiön liiketoiminnasta muodostuu OP Ryhmän vähittäispankeille myönnettyistä luottovakuutuksista.

Korkokate on merkittävin pankkitoiminnan tuottoerä. Tuottoja kertyy myös palkkiotuottoina ja sijoitustoiminnasta. Kulut muodostuvat pääosin henkilöstö- ja muista hallintokuluista sekä toimipaikkaverkoston aiheuttamista kuluista sekä palautuksista omistajajäsenille. Liiketoiminnan merkittävin riskilaji on luottoriski, mutta liiketoimintaan sisältyy myös markkinariskejä ja operatiivisia riskejä.

Varallisuudenhoitosegmentti muodostuu ryhmän henki- ja eläkevakuutusliiketoimintaa harjoittavista OP-Henkivakuutus Oy:stä, Aurum Sijoitusvakuutus Oy:stä, rahastoliiketoimintaa harjoittavasta OP-Rahastoyhtiö Oy:stä sekä Pohjola-konsernin varainhoitoliiketoimintasegmentistä. Varallisuudenhoitosegmentin merkittävimmät tuottoerät ovat henkivakuutuksen korko- ja riskiliikkeen nettotuotot sekä henkivakuutus-, varainhoito- ja rahastoliiketoiminnan palkkiotuotot. Varallisuudenhoitosegmentin palkkiotuotot muodostuvat varainhoito- ja rahastoliiketoiminnan sekä henkivakuutusten palkkioista.

Vahinkovakuutus-segmenttiin sisältyy OP Ryhmän vahinkovakuutusyhtiöiden eli Pohjola Vakuutus Oyj:n, Vahinkovakuutusosakeyhtiö Eurooppalaisen, A-Vakuutus Oy:n, Baltiassa toimivien Seesam-yhtiöiden liiketoiminta sekä vahinkovakuutusta tukevien palveluyhtiöiden toiminta.

Vahinkovakuutuksen tuotteisiin kuuluvat yritys- ja yksityisasiakkaille myytävät vahinkovakuutukset. Liiketoiminnan nettotuotot muodostuvat pääosin vakuutusmaksuista ja sijoitustoiminnan tuotoista. Vahinkovakuutusliiketoiminnan merkittävimmät riskit ovat vakuutusriskit sekä sijoitusriskit.

Muu toiminta sisältää segmenttejä tukevat toiminnot, erityisesti OP Osuuskunnan, OP-Palvelut Oy:n ja OP-Prosessipalvelut Oy:n toiminnot sekä Pohjola-konsernin keskuspankki- ja konsernihallintotoiminnot. Liiketoimintasegmenttejä tukevien palveluiden kustannukset kohdistuvat segmenteille palveluveloituksina. Muun oman pääoman kohdistus liiketoimintasegmenteille suoritetaan muuhun toimintaan sisältyvän sisäisen pankin avulla, jolloin tavoitetason ylittävien omien pääomien myönteinen tulosvaikutus näkyy muun toiminnan tuloksessa.

Segmenttiraportoinnin laatimisperiaatteet

Segmenttiraportointi noudattaa OP Ryhmän tilinpäätöksen laatimisperiaatteita. Segmentteille on kohdistettu ne tuotot, kulut, varat ja velat, joiden on katsottu välittömästi kuuluvan ja olevan järkevällä perusteella kohdistettavissa segmenteille. Ne tuotot, kulut, sijoitukset ja pääomat, joita ei ole kohdistettu segmenteille sekä segmenttien väliset konsernieliminoinnit raportoidaan sarakkeessa "Konsernieliminoinnit". Segmenttien tulosta ja kannattavuutta seurataan tulos ennen veroja tasolla.

Vähittäispankkitoiminnalle on kohdistettu omaa pääomaa 9 % luottolaitoslain mukaisista riskipainotetuista sitoumuksista ja Pohjola-konsernin pankkitoiminnalle 11 % riskipainotetuista sitoumuksista. Allokoinnaton oma pääoma kohdistuu liiketoiminta-alueiden ulkopuoliselle alueelle "muu toiminta".

Segmenttien tulos ja tase 2014

Tuloslaskelma, milj. e	Pankki- toiminta	Vahinko- vakuutus	Varalli- suudenhoito	Muu toiminta	Konserni- eliminoinnit	OP Ryhmä
Korkotuotot	2 868	0	2	574	-758	2 685
Korkokulut	1 775	26	0	608	-766	1 642
Korkokate ennen arvonalentumisia	1 093	-26	2	-34	8	1 043
Saamisten arvonalentumiset	88	-	-	0	0	88
Korkokate arvonalentumisten jälkeen	1 005	-26	2	-34	8	955
Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot	-	595	-	-4	1	593
Henkivakuutustoiminnan nettotuotot	-	-	-	-	197	197
Henkivakuutuksen korko- ja riskiliikkeen nettotuotot	-	-	66	-	-66	-
Palkkiotuotot ja -kulut, netto	677	15	-	17	17	727
Palkkiotuotot rahastoista ja omaisuudenhoidosta	-	-	140	-	-140	-
Palkkiotuotot henkivakuutuksesta	-	-	156	-	-156	-
Palkkiokulut	-	-	-121	-	121	-
Kaupankäynnin nettotuotot	93	0	0	-8	3	88
Sijoitustoiminnan nettotuotot	31	-	0	49	-6	74
Liiketoiminnan muut tuotot	38	11	11	452	-448	64
Henkilöstökulut	456	102	24	158	0	741
Muut hallintokulut	354	124	36	257	-357	414
Liiketoiminnan muut kulut	272	146	36	101	-118	437
Palautukset omistajajäsenille	176	-	0	-	19	195
Osuus osakkuusyritysten tuloksesta	1	0	1	0	0	3
Tulos ennen veroja	587	223	161	-43	-13	915
Tuloverot						308
Kauden voitto						607

Tase 31.12.2014, milj. e	Pankki- toiminta	Vahinko- vakuutus	Varalli- suudenhoito	Muu toiminta	Konserni- eliminoinnit	OP Ryhmä
Käteiset varat	157	0	-	3 732	-	3 888
Saamiset luottolaitoksilta	4 270	5	35	10 101	-13 725	686
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	466	-	7 499	-12	-7 527	427
Johdannaissopimukset	6 085	-30	103	314	-552	5 920
Saamiset asiakkailta	71 299	-	37	537	-1 191	70 683
Vahinkovakuutustoiminnan varat	-	4 150	-	0	-353	3 797
Henkivakuutustoiminnan varat	-	-	0	-	11 238	11 238
Sijoitusomaisuus	5 420	16	3 610	12 281	-11 827	9 500
Sijoitukset osakkuusyrityksissä	26	2	27	0	0	56
Aineettomat hyödykkeet	73	704	370	189	-3	1 332
Aineelliset hyödykkeet	491	51	9	243	-13	781
Muut varat	871	7	785	1 408	-1 120	1 951
Verosaamiset	88	4	8	46	22	168
Varat yhteensä	89 247	4 909	12 484	28 838	-25 051	110 427

Tase 31.12.2014, milj. e	Pankki- toiminta	Vahinko- vakuutus	Varalli- suudenhoito	Muu toiminta	Konserni- eliminoinnit	OP Ryhmä
Velat luottolaitoksille	10 277	-	-	5 052	-13 553	1 776
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat	4	-	-	-	-	4
Johdannaissopimukset	5 640	-30	15	357	-493	5 489
Velat asiakkaille	48 912	-	-	3 284	-1 032	51 163
Vahinkovakuutustoiminnan velat	-	3 116	-	-	-144	2 972
Henkivakuutustoiminnan velat	-	-	11 162	-	68	11 230
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	9 016	-	-	16 996	-1 057	24 956
Varaukset ja muut velat	2 321	109	124	1 233	-340	3 447
Verovelat	492	105	78	287	2	964
Osuuspääoma	385	-	-	4 311	-4 504	192
Velat, joilla on huonompi etuoikeus	48	50	91	1 054	-222	1 020
Velat yhteensä	77 096	3 349	11 469	32 574	-21 274	103 214
Oma pääoma						7 213

Baltian maista nettotuotot olivat yhteensä 6 milj. e ja nettovarot 54 milj. e.

Segmenttien tulos ja tase 2013

Tuloslaskelma, milj. e	Pankki- toiminta	Vahinko- vakuutus	Varalli- suudenhoito	Muu toiminta	Konserni- eliminoinnit	OP Ryhmä
Korkotuotot	2 652	0	3	523	-664	2 514
Korkokulut	1 737	24	0	512	-674	1 599
Korkokate ennen arvonalentumisia	915	-24	2	11	10	915
Saamisten arvonalentumiset	81	-	-	2	-	84
Korkokate arvonalentumisten jälkeen	834	-24	2	9	10	831
Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot	-	529	-	-	-5	524
Henkivakuutustoiminnan nettotuotot	-	-	-	-	175	175
Henkivakuutuksen korko- ja riskiliikkeen nettotuotot	-	-	50	-	-50	-
Palkkiotuotot ja -kulut, netto	665	17	-	11	1	694
Palkkiotuotot rahastoista ja omaisuudenhoidosta	-	-	116	-	-116	-
Palkkiotuotot henkivakuutuksesta	-	-	139	-	-139	-
Palkkiokulut	-	-	-108	-	108	-
Kaupankäynnin nettotuotot	115	0	0	-11	10	114
Sijoitustoiminnan nettotuotot	30	-	0	45	-7	68
Liiketoiminnan muut tuotot	44	10	11	433	-412	86
Henkilöstökulut	483	107	24	178	0	791
Muut hallintokulut	339	124	38	209	-325	384
Liiketoiminnan muut kulut	269	136	36	86	-106	422
Palautukset omistajajäsenille	193	-	-	-	-	193
Osuus osakkuusyritysten tuloksesta	1	0	0	-2	-1	-1
Tulos ennen veroja	404	166	113	13	4	701
Tuloverot						36
Kauden voitto						665

Tase 31.12.2013, milj. e	Pankki- toiminta	Vahinko- vakuutus	Varalli- suudenhoito	Muu toiminta	Konserni- eliminoinnit	OP Ryhmä
Käteiset varat	193	0	-	1 979	-	2 172
Saamiset luottolaitoksilta	4 693	4	28	9 451	-13 327	849
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	608	-	6 316	-41	-6 346	537
Johdannaissopimukset	3 444	-	99	272	-391	3 423
Saamiset asiakkailta	68 787	-	54	291	-990	68 142
Vahinkovakuutustoiminnan varat	-	3 750	-	0	-270	3 479
Henkivakuutustoiminnan varat	-	-	0	-	9 872	9 872
Sijoitusomaisuus	3 424	16	3 524	8 547	-6 758	8 753
Sijoitukset osakkuusyrityksissä	8	2	27	1	16	54
Aineettomat hyödykkeet	68	728	388	161	-5	1 339
Aineelliset hyödykkeet	517	50	9	163	-13	726
Muut varat	847	2	565	984	-844	1 554
Verosaamiset	50	3	10	18	10	91
Varat yhteensä	82 639	4 555	11 019	21 826	-19 048	100 991

Tase 31.12.2013, milj. e	Pankki- toiminta	Vahinko- vakuutus	Varalli- suudenhoito	Muu toiminta	Konserni- eliminoinnit	OP Ryhmä
Velat luottolaitoksille	9 709	-	-	4 487	-13 157	1 039
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat	4	-	-	-	-	4
Johdannaissopimukset	3 005	-	12	471	-331	3 157
Velat asiakkaille	47 518	-	-	3 351	-712	50 157
Vahinkovakuutustoiminnan velat	-	2 844	-	-	-98	2 746
Henkivakuutustoiminnan velat	-	-	9 688	-	82	9 771
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	5 773	-	-	16 700	-1 045	21 428
Varaukset ja muut velat	2 080	56	140	804	-389	2 691
Verovelat	380	100	62	283	-17	808
Osuuspääoma	797	-	-	1 443	-1 634	606
Velat, joilla on huonompi etuoikeus	198	50	91	934	-413	861
Velat yhteensä	69 466	3 050	9 992	28 473	-17 713	93 267
Oma pääoma						7 724

Baltian maista nettotuotot olivat yhteensä 6 milj. e ja nettovarat 47 milj. e.

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

RISKIENHALLINNAN LIITETIEDOT

OP Ryhmän riskien ja vakavaraisuuden hallinnan periaatteet on kuvattu liitetiedossa 2.

OP Ryhmän riskiasema on esitetty liitetiedoissa 60–63, pankkitoiminnan riskiasema, sisältäen myös Pilari III mukaiset vakavaraisuustiedot, on esitetty liitetiedoissa 64–94, vahinkovakuutustoiminnan riskiasema liitetiedoissa 95–106 ja varallisuudenhoidon riskiasema liitetiedoissa 107–115.

OP Ryhmän riskiasema

Liite 60. OP Ryhmän riskilimiitit

Limiittijärjestelmällä turvataan se, ettei ryhmä tai sen yhteisö toiminnassaan ota niin suurta riskiä, että se vaarantaisi ryhmän tai yhteisön vakavaraisuuden, kannattavuuden, maksuvalmiuden tai toiminnan jatkuvuuden. Limiitit määrittävät rajan strategian riskinottohalun toteutukselle. OP Osuuskunnan hallintoneuvosto vahvistaa vuosittain OP Ryhmälle vakavaraisuutta sekä luotto-, likviditeetti-, markkina- ja vakuutusriskejä koskevat riskilimiitit, jotka rajoittavat OP Ryhmän riskinottoa. Ryhmän riskit ovat olleet asetettujen limiittien puitteissa.

Mittari	Riskilimiitti	31.12.2014	31.12.2013
Vakavaraisuus			
Vakavaraisuussuhde, (RAVA)	1,30	1,89	2,19 *)
Ydinvakavaraisuus (CET1), %	10,0	15,11	17,11 *)
Omat varat/taloudellinen pääomavaade	1,20	1,42	1,65
Luottoriskit			
Suurin yksittäinen asiakasriski / omat varat, %	10,0	6,6	5,8
Merkittävien asiakasriskien yhteismäärä / RAVA- omat varat, %	75,0	23,8	5,8
Toimialariski / yrityssektorin saamiset ja sitoumukset, %	15,0	11,8	11,1
Yli 90 pv erääntyneet ja nollakorkoiset saamiset / luotto- ja takauskanta, %	1,00	0,38	0,42
Odotetut tappiot / vastuun määrä maksukyvyttömyyshetkellä, %	0,6	0,22	0,37
Likviditeettiriskit			
Maksuvalmiusriski, pv			
Ensisijaisen likviditeettireservin riittävyys, pv	30 pv	82	46
Likviditeettireservin riittävyys, pv	30 pv	117	56
Pankkitoiminnan rakenteellinen rahoitusriski, milj. e			
≤ 12 kk nettorahoituspositio	-2 000	2 197	-890
1-2 v nettorahoituspositio	0	6 256	5 768
2-3 v nettorahoituspositio	0	2 411	4 919
3-5 v nettorahoituspositio	0	2 657	2 589

Markkinariskit			
Rahoitustoiminnan korkotuloriski, milj. e	150	54,0	99,0
Rahoitustaseen nykyarvoriski 2 %-yks. koronmuutokselle, %	-20	-9,2	-12,7
Trading-toiminnan VaR, 99 %, 1 pv, milj. e	5	2,3	2,2
Vakuutustoiminnan markkinariskit / omat varat %	30	20,9	16,1
Vakuutusriskit			
Vahinkovakuutuksen vakuutusriski / omat varat, %	8	5,5	5,0
Henkivakuutuksen vakuutusriski / omat varat, %	8	2,9	5,4

*) 1.1.2014 voimaan tulleen sääntelyn mukaan

Luottoriskit

OP Ryhmän luottoriskilimiiteillä hajautetaan riskiä toimialoittain ja vastapuolittain sekä rajoitetaan ongelmasaamisten muodostumista. Ryhmän toimiala- ja asiakasriskit ovat hajautuneita. Vuoden lopussa sekä yksittäisestä vastapuolesta muodostuva asiakasriski että merkittävien asiakasriskien yhteismäärä oli selvästi limiittien sisällä. Merkittävien asiakasriskien laskennassa huomioidaan kaikki ne asiakasriskit, joiden määrä on vähintään viisi prosenttia ryhmän asiakasriskiä kattavista RaVa-omista varoista. Toimialariskin laskennassa käytetään ryhmän sisäistä päätoimialajakoa ja pankkitoiminnan saamisten ja sitoumusten lisäksi otetaan huomioon vakuutusyhteisöjen suorat sijoitukset, keskeneräiset asuntoyhteisöt sekä julkisyhteisöjen takaukset. Vuoden lopussa suurin toimialariski muodostui kaupan toimialasta.

Myös odotettujen tappioiden suhde vastuun määrään maksukyvyttömyyshetkellä (EAD) oli selvästi riskilimiitin puitteissa. Odotetut tappiot on ryhmän omilla luottoriskimalleilla laskettu arvio keskimääräisistä vuosittaisista luottoriskistä aiheutuvista tappioista. Luotoista ja muista saamisista kirjattiin arvonalentumisia vuonna 2014 nettomääräisesti 88 miljoonaa euroa (84), mikä oli 0,12 prosenttia luotto- ja takaukskannasta (0,12).

	31.12.2014		31.12.2013	
Yli 90 päivää erääntyneet saamiset ja arvonalentumiset luotto ja takaukskannasta	Milj. e	%	Milj. e	%
Yli 90 päivää erääntyneet saamiset, netto	279	0,38	295	0,42
Saamisten arvonalentumiset vuoden alusta, netto	88	0,12	84	0,12

Likviditeettiriski

OP Ryhmän likviditeettiriskin riskilimiitti on asetettu rakenteellista rahoitusriskiä ohjaavalle aikaluokittaisille nettokassavirroille ja maksuvalmiusriskin mittarille.

Rakenteellisen rahoitusriskin mittari kertoo, kuinka paljon ryhmän taseen nettokassavirroista saa enintään erääntyä eri aikaluokissa. Vuoden lopussa ryhmän taseen erääntyvät nettokassavirrat olivat kaikissa rajoitettavissa aikaluokissa selvästi riskilimiittien puitteissa.

Maksuvalmiusriskin mittari kertoo, kuinka pitkäksi aikaa ensisijainen likviditeettireservi riittää kattamaan OP Ryhmästä päivittäin ulos maksettavat, tiedossa olevat ja ennakoitujen nettokassavirrat sekä odottamattoman likviditeettistressiskenaarion. Vuoden lopussa sekä ensisijainen likviditeettireservi että koko reservi riittävät kattamaan riskilimiitiksi asetettua 30 päivää selvästi pidemmän selviytymisjakson.

Ryhmätasolla raportoidaan ja limitoidaan myös uuteen luottolaitosdirektiiviin ja -asetukseen (CRD IV/CRR) perustuvaa lokakuusta 2015 alkaen voimaan astuvaa ja vaiheittain kiristyvää maksuvalmiusvaatimusta (LCR). OP Ryhmä täytti vuoden lopussa sääntelyn asettaman 60 % rajan.

Markkinariskit

Trading-toiminnan markkinariskiä rajoitetaan ryhmän riskilimiittijärjestelmässä VaR-limiitillä (99 %:n luottamustaso, 1 päivän aikahorisontti). Vuoden lopussa trading-toiminnan VaR oli selvästi sille asetetun limiitin sisällä.

Vakuutustoiminnan markkinariskin limiitti on asetettu ko. riskin taloudellisen pääomavaateen ja ryhmän omien varojen suhteelle. Vuoden lopussa vakuutustoiminnan markkinariski oli selvästi sille asetetun limiitin sisällä.

Vakuutusriskit

Riskilimiittijärjestelmässä vakuutusriskiä rajoitetaan suhteuttamalla vahinkovakuutuksen ja henkivakuutuksen vakuutusriskin taloudellista pääomavaadetta omiin varoihin. Vuoden lopussa vakuutusriskit olivat asetettujen limittien puitteissa.

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

OP RYHMÄN RISKIASEMA

Liite 61. OP Ryhmän vakavaraisuus

Liitetiedossa 2, OP Ryhmän riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan periaatteet, linjataan miten ryhmätasoinen riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan prosessi järjestetään. OP Ryhmä sekä kaikki siihen kuuluvat yhteisöt täyttävät viranomaisten asettamat vakavaraisuusvaatimukset.

Omat varat ja vakavaraisuus rahoitus- ja vakuutusryhmittymän valvonnasta annetun lain mukaan

Milj. e	31.12.2014	1.1.2014	31.12.2013
OP Ryhmän omat pääomat	7 213	7 724	7 724
Osuuspääoma, pääomalainat, ikuiset lainat ja debentuurilainat	1 072	1 335	1 488
Muut omiin varoihin sisältyvät toimialakohtaiset erät	-72	-82	-5
Liikearvo ja aineettomat hyödykkeet	-1 286	-1 308	-1 308
Tasoisuusmäärä	-179	-205	-205
Suunniteltu voitonjako	-22	-99	-99
Omista varoista vähennettävät IFRS-erät*	-79	-90	-135
Arvonlaskennat - odotetut tappiot alijäämä	-313	-358	-358
Ryhmittymän omat varat yhteensä	6 334	6 918	7 104
Luottolaitostoiminnan omien varojen vaade**	2 864	2 717	3 307
Vakuutusliiketoiminnan omien varojen vaade***	485	437	437
Ryhmittymän omien varojen vähimmäismäärä yhteensä	3 350	3 154	3 744
Ryhmittymän vakavaraisuus	2 984	3 764	3 359
Ryhmittymän vakavaraisuussuhde (omat varat / omien varojen vähimmäismäärä)	1,89	2,19	1,90

* Eläkevastuun ylikate, Sijoituskiinteistöjen käypiin arvoihin arvostus, Käyvän arvon rahastosta rahavirran suojauksen osuus

** Riskipainotetut sitoumukset x 8 %

*** Toimintapääoman minimi

Vakavaraisuus

OP Ryhmän vakavaraisuudelle on asetettu kaksi riskilimiittimittaria. Ensimmäinen mittareista on rahoitus- ja vakuutusryhmittymän valvonnasta annetun lain mukainen vakavaraisuus. Ryhmän riskilimiitti tälle vakavaraisuussuhteelle on 1,3. Lain edellyttämä vähimmäistaso on 1. Vuoden lopussa omien varojen suhde vähimmäismäärään oli 1,89 (1,90). Vuoden lopussa ryhmän omat varat olivat 1 979 miljoonaa euroa (2 236) suuremmat kuin ryhmän sisäinen riskiraja olisi edellyttänyt ja 2 984 miljoonaa euroa (3 359) suuremmat kuin lakisääteinen raja.

Toinen vakavaraisuuden riskilimiittimittari on omien varojen ja taloudellisen pääomavaateen suhde, jolle riskilimiitti on 1,2. Vuoden lopussa omien varojen suhde taloudelliseen pääomavaateeseen oli 1,42 (1,65). Ryhmän sisäisen riskilimitin ylittävä omien varojen puskuri oli 1 058 miljoonaa euroa (1 892). Vahva vakavaraisuus toimii puskurina ennakoimattomia tappioita vastaan ja luo edellytyksiä liiketoiminnan kasvulle.

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

OP RYHMÄN RISKIASEMA

Liite 62. OP Ryhmän vastuiden maajakauma

Pääosa OP Ryhmän maavastuista on EU-maissa. Vastuut sisältävät kaikki tase-erät sekä taseen ulkopuoliset erät ja ne perustuvat vakavaraisuudessa käytettyihin arvoihin.

OP Ryhmän vastuiden maajakauma 31.12.2014

Milj.e	Valtio- ja keskus- pankki- vastuut	Luotto- laitos- vastuut	Yritys- vastuut	Vähittäis- vastuut	Oman pääoman ehtoiset sijoitukset*	Vakuu- delliset saamis- todistukset**	Muut	Kokonais- vastuut
Suomi	6 531	202	36 621	50 241	627	400	989	95 612
Baltia	189	2	791	15	0	-	0	997
Muut Pohjoismaat	117	659	593	115	13	1 191	10	2 698
Saksa	1 633	214	33	275	4	424	-	2 583
Ranska	313	583	129	184	32	910	-	2 151
GIIPS-maat***	16	23	126	17	17	362	0	561
Muut EU-maat	1 351	1 410	303	539	957****	668	2	5 231
Muu Eurooppa	-	165	95	42	7	87	-	395
USA	-	295	107	178	107	-	-	686
Venäjä	-	79	37	17	2	-	-	134
Aasia	-	381	74	38	55	-	-	549
Muut maat	9	64	12	62	556****	515	-	1 218
Yhteensä	10 159	4 077	38 922	51 723	2 376	4 557	1 002	112 816

* Sisältää myös korkorahastoja 694 miljoonaa euroa.

** Muodostuu RMBS, ABS ja Covered Bond sijoituksista.

*** Espanjan vastuut olivat yhteensä 161 miljoonaa euroa ja Italian 143 miljoonaa euroa.

**** Sisältää pääosin sijoituksia Muissa EU-maissa Eurooppa rahastoihin ja Muissa maissa Emerging Markets ja Global rahastoihin.

OP Ryhmän vastuiden maajakauma 31.12.2013

Milj.e	Valtio- ja keskus- pankki- vastuut	Luotto- laitos- vastuut	Yritys- vastuut	Vähittäis- vastuut	Oman pääoman ehtoiset sijoitukset*	Vakuu- delliset saamis- todistukset**	Muut	Kokonais- vastuut
Suomi	4 216	282	34 693	49 293	778	489	979	90 732
Baltia	214	5	642	17	0	-	-	878
Muut Pohjoismaat	148	632	595	65	52	1 182	13	2 686
Saksa	1 730	216	269	19	4	341	5	2 583
Ranska	101	433	274	4	34	795	-	1 641
GIIPS-maat***	27	27	151	15	18	361	-	598
Muut EU-maat	901	1 413	602	33	1 244****	544	-	4 738
Muu Eurooppa	-	305	136	45	89	37	-	611
USA	-	232	129	20	224	7	23	636
Aasia	-	259	62	14	106	-	-	441
Muut maat	10	59	94	7	330****	247	-	748
Yhteensä	7 348	3 862	37 648	49 532	2 879	4 003	1 020	106 292

* Sisältää myös korkorahastoja 857 miljoonaa euroa.

** Muodostuu RMBS, ABS ja Covered Bond sijoituksista.

*** Espanjan vastuut olivat yhteensä 175 miljoonaa euroa ja Italian 162 miljoonaa euroa.

**** Sisältää pääosin sijoituksia Muissa EU-maissa Eurooppa rahastoihin ja Muissa maissa Emerging Markets ja Global rahastoihin.

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

OP RYHMÄN RISKIASEMA

Liite 63. OP Ryhmän rahoitusvarat ja niistä kumulatiivisesti kirjatut arvonalentumistappiot

Milj. e	31.12.2014		31.12.2013 oikaistu*	
	Tase- arvo	Arvonalen- tumis- tappiot	Tase- arvo	Arvonalen- tumis- tappiot
Käteiset varat	3 888	-	2 172	-
Saamiset luottolaitoksilta	686	-	849	-
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat				
Saamistodistukset	354	-	450	-
Osakkeet ja osuudet	73	-	87	-
Johdannaispöytäkirjat				
Kaupankäyntitarkoituksessa	5 299	-	2 927	-
Suojaavat	572	-	479	-
Muutoin suojaavat johdannaiset	49	-	17	-
Lainat ja muut saamiset				
Myönnettyt lainat	69 518	462	66 991	440
Rahoitusleasingsaamiset	1 162	-	1 148	-
Pankkitakaussaamiset	3	21	4	9
Muut saamiset	8 537	-	7 705	-
Myytavissä olevat rahoitusvarat				
Saamistodistukset	8 282	-	7 602	-
Osakkeet ja osuudet	525	-	359	-
Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset				
Saamistodistukset	191	-	271	-
Taseen ulkopuoliset sitoumukset				
Pankkitakaukset	2 885	-	2 898	-
Rahoitusvarat yhteensä	102 025	483	93 958	449

* IFRS 10 Konsernitilinpäätösstandardin käyttöönoton seurauksena vertailutietoja on oikaistu

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

PANKKITOIMINNAN RISKIASEMA

Liite 64. Saamiset luottolaitoksilta ja asiakkailta sekä ongelmasaamiset

31.12.2014	Saamiskanta			Arvon- alentumiset	Tasearvo
	Ei arvon- alennettu (brutto)	Arvon- alennettu (brutto)	Yhteensä		
Saamiset					
Saamiset luottolaitoksilta	686	-	686	-	686
Saamiset asiakkailta	69 445	558	70 003	483	69 521
josta pankkitakaussaamiset	3	20	23	21	3
Rahoitusleasing	1 162	-	1 162	-	1 162
Tilien ja limiittien ylitykset	-	-	-	-	-
Yhteensä	71 293	558	71 851	483	71 369
Saamiset sektoreittain					
Yritykset	23 199	450	23 649	385	23 264
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	1 420	-	1 420	-	1 420
Kotitaloudet	45 381	103	45 483	98	45 385
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	617	5	622	0	622
Julkisyhteisöt	677	-	677	-	677
Yhteensä	71 293	558	71 851	483	71 369

31.12.2013	Saamiskanta			Arvon- alentumiset	Tasearvo
	Ei arvon- alennettu (brutto)	Arvon- alennettu (brutto)	Yhteensä		
Saamiset					
Saamiset luottolaitoksilta	848	-	848	-	848
Saamiset asiakkailta	67 018	538	67 556	449	67 107
josta pankkitakaussaamiset	4	9	13	9	4
Rahoitusleasing	1 148	-	1 148	-	1 148
Tilien ja limiittien ylitykset	0	-	0	-	0
Yhteensä	69 014	538	69 552	449	69 103
Saamiset sektoreittain					
Yritykset	22 342	453	22 795	375	22 420
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	985	-	985	-	985
Kotitaloudet	44 382	79	44 462	72	44 389
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	683	5	688	2	686
Julkisyhteisöt	622	-	622	-	622
Yhteensä	69 014	538	69 552	449	69 103

31.12.2014	Ei arvon- alennettu (brutto)	Arvon- alennettu (brutto)	Yhteensä	Arvonalentumiset		
				Rästit	Saamis- kohtaiset	Saamisryhmä- kohtaiset
Ongelmasaamiset						
Saamiset asiakkailta	1 652	558	2 210	283	417	65
josta pankkitakaussaamiset	3	20	23	11	20	1
Rahoitusleasing	-	-	-	0	-	-
Yhteensä	1 652	558	2 210	283	417	65
Ongelmasaamiset sektoreittain						
Yritykset	488	450	937	153	354	31
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	0	-	0	0	-	-
Kotitaloudet	1 156	103	1 259	128	63	35
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	6	6	11	3	0	-
Julkisyhteisöt	3	-	3	0	-	-
Yhteensä	1 652	558	2 210	283	417	65

31.12.2013	Arvon alentumiset					
	Ei arvonalennettu (brutto)	Arvon-alennettu (brutto)	Yhteensä	Rästit	Saamis-kohtaiset	Saamisryhmä-kohtaiset
Ongelmasaamiset						
Saamiset asiakkailta	1 767	538	2 305	284	391	58
josta pankkitakaussaamiset	4	9	13	10	9	0
Rahoitusleasing	-	-	0	0	-	-
Tilien ja limiittien ylitykset	0	-	0	0	-	-
Yhteensä	1 767	538	2 305	284	391	58
Ongelmasaamiset sektoreittain						
Yritykset	477	453	930	145	348	27
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	0	-	0	0	-	-
Kotitaloudet	1 286	79	1 365	137	41	31
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	1	5	6	2	2	-
Julkisyhteisöt	4	-	4	0	-	-
Yhteensä	1 767	538	2 305	284	391	58

Ongelmasaamiset

31.12.2014	Terveet ("performing") saamiset luottolaitoksilta ja asiakkailta (brutto)	Järjestämättömät ("non-performing") saamiset luottolaitoksilta ja asiakkailta (brutto)	Saamiset luottolaitoksilta ja asiakkailta (brutto)	Saamis-kohtaiset arvonalentumiset	Saamiset luottolaitoksilta ja asiakkailta (netto)
	Yli 90 pv erääntyneet		511	511	241
Maksukyvyttömäksi luokitellut		505	505	148	357
Lainanhoitojoustot					
Nollakorkoiset	7	1	8	1	8
Alihintaiset	146	2	148	1	148
Uudelleen neuvoteltu	832	205	1 037	27	1 010
Yhteensä	985	1 225	2 210	417	1 793

31.12.2013	Saamiset luotto- laitoksilta ja asiakkailta (brutto)	Saamis- kohtaiset arvon- alentumiset	Saamiset luotto- laitoksilta ja asiakkailta (netto)
Yli 90 pv erääntyneet	456	164	292
Maksukyvyttömäksi luokitellut	1 130	201	930
Lainanhoitajoukot			
Nollakorkoiset	10	7	3
Alihintaiset	175	1	174
Uudelleen neuvoteltu	534	19	516
Yhteensä	2 305	391	1 915

Yli 90 pv erääntyneenä saamisena raportoidaan sellaisen saamisen jäljellä oleva pääoma, jonka korko tai pääoma on ollut erääntyneenä ja maksamatta yli kolme kuukautta. Maksukyvyttöminä sopimuksina raportoidaan kahden heikoimman luottoluokan (11-12) omaavat sopimukset. Lainanhoitajoukoina raportoidaan nollakorkoiset, alihintaiset ja muut saamiset, joiden ehtoja on neuvoteltu uudelleen asiakkaan heikentyneestä maksukyvyistä johtuen. Nollakorkoinen saaminen on sovittu asiakkaan maksukyvyyn turvaamiseksi nollakorkoiseksi. Alihintainen saaminen on hinnoiteltu markkinahinnoista poiketen asiakkaan maksukyvyyn turvaamiseksi. Uudelleen neuvoteltujen saamisten lainaehtoja on helpotettu asiakkaan taloudellisista vaikeuksista johtuen esimerkiksi myöntämällä lyhennysvapaa, jonka kesto on 6-12 kk. Tilinpäätöksessä 2014 järjestämättömien ja uudelleen neuvoteltujen määritelmiä on muutettu vastamaan vuonna 2015 voimaan tulevaa Euroopan pankkiviranomaisen ohjetta lainanhoitajoukkoista ja järjestämättömistä saamisista. Uuden määrittelyn mukaisesti mm. lainanhoitajoukkojen voimassaoloaika on kasvatettu merkittävästi, mikä nosti ongelmasaamisten tasoa aiemmin käytettyyn määrittelyyn verrattuna. Vertailukauden tiedot on oikaistu vastaavasti.

Tunnusluku, %	2014	2013
Saamiskohtaiset arvonalentumiset, % ongelmasaamisista	18,9 %	16,9 %

Erääntyneiden rahoitusvarojen maturiteettijakauma

	alle 30 pv.	30-90 pv.	90-180 pv.	yli 180 pv.	Yhteensä
31.12.2014					
Erääntyneet saamiset, ei arvonalennettu	590	300	99	117	1 106
31.12.2013					
Erääntyneet saamiset, ei arvonalennettu	671	376	82	139	1 268

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

PANKKITOIMINNAN RISKIASEMA

Liite 65. Luottotappioiden ja arvonalentumisten kehitys

Milj. e	2010	2011	2012	2013	2014
Saamisten arvonalentumiset	231	200	175	171	181
Saamisten arvonalentumisten peruutukset	-79	-97	-60	-72	-87
Suoritukset poistetuista saamisista	-10	-11	-14	-15	-13
Ryhmäkohtaisten arvonalentumisten nettomuutos	7	10	-2	-1	7
Yhteensä	149	101	99	84	88

Vuonna 2014 luotto- ja takaustappioiden ja arvonalentumisten osuus luotto- ja takauskannasta oli 0,12 % (0,12)

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

PANKKITOIMINNAN RISKIASEMA

Liite 66. Henkilövastuut rating-luokittain

Luottoluokka	31.12.2014		31.12.2013	
	Netto- vastuut	%	Netto- vastuut	%
A	28 679	58,5	25 305	52,9
B	11 100	22,6	11 340	23,7
C	4 306	8,8	5 371	11,2
D	3 184	6,5	4 029	8,4
E	1 565	3,2	1 176	2,5
F	224	0,5	651	1,4
Yhteensä	49 058	100,0	47 873	100,0

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

PANKKITOIMINNAN RISKIASEMA

Liite 67. Yritysvastuut toimialoittain

31.12.2014	Nettovastuut		Yhteensä	% -jakauma
	Tase	Taseen ulko-puoliset		
Asuntojen vuokraus ja hallinta	6 154	808	6 962	21,0
Muiden kiinteistöjen hallinta	2 924	409	3 333	10,0
Kauppa	2 660	505	3 165	9,5
Energia	1 201	1 147	2 348	7,1
Palvelut	1 735	453	2 188	6,6
Rakentaminen	1 112	904	2 016	6,1
Kone- ja laitteollisuus (ml. huolto)	1 008	884	1 892	5,7
Kuljetus ja varastointi	1 390	398	1 789	5,4
Maa-, metsä- ja kalatalous	1 061	133	1 193	3,6
Metsäteollisuus	799	331	1 131	3,4
Rahoitus- ja vakuutustoiminta	1 022	115	1 138	3,4
Omien kiinteistöjen kauppa	702	315	1 017	3,1
Informaatio ja viestintä	609	374	982	3,0
Elintarviketeollisuus	631	342	973	2,9
Metalliteollisuus	498	381	879	2,7
Kemian teollisuus	371	408	778	2,3
Muu teollisuus	360	140	499	1,5
Vesi- ja jätehuolto	245	122	368	1,1
Kaivostoiminta ja louhinta	145	62	207	0,6
Muut toimialat	136	170	306	0,9
Yhteensä	24 763	8 400	33 164	100

31.12.2013	Nettovastuut		Yhteensä	% -jakauma
	Tase	Taseen ulko- puoliset		
Asuntojen vuokraus ja hallinta	5 529	781	6 310	19,4
Muiden kiinteistöjen hallinta	3 025	449	3 474	10,7
Kauppa	2 568	720	3 287	10,1
Rakentaminen	1 179	1 046	2 225	6,8
Palvelut	1 577	539	2 116	6,5
Kone- ja laitteollisuus (ml. huolto)	946	1 032	1 978	6,1
Energia	1 010	815	1 825	5,6
Kuljetus ja varastointi	1 370	333	1 704	5,2
Informaatio ja viestintä	695	453	1 148	3,5
Metsäteollisuus	691	450	1 140	3,5
Omien kiinteistöjen kauppa	820	304	1 124	3,5
Rahoitus- ja vakuutustoiminta	881	150	1 031	3,2
Metalliteollisuus	575	438	1 012	3,1
Maa-, metsä- ja kalatalous	862	106	969	3,0
Elintarviketeollisuus	612	336	948	2,9
Kemian teollisuus	352	514	866	2,7
Muu teollisuus	389	238	626	1,9
Vesi- ja jätehuolto	263	110	373	1,1
Kaivostoiminta ja louhinta	146	103	250	0,8
Muut toimialat	84	90	174	0,5
Yhteensä	23 574	9 006	32 580	100

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

PANKKITOIMINNAN RISKIASEMA

Liite 68. Yritysvastuut rating-luokittain

Luokka	31.12.2014		31.12.2013	
	Netto- vastuut	%	Netto- vastuut	%
1,0-2,0	1 322	4,0	1 299	4,0
2,5-5,0	14 818	44,7	13 735	42,2
5,5-7,0	10 955	33,0	11 314	34,7
7,5-8,5	4 585	13,8	4 513	13,9
9,0-10,0	981	3,0	1 085	3,3
11,0-12,0	502	1,5	634	1,9
Yhteensä	33 164	100,0	32 580	100,0

Luottoluokkiin liittyvistä maksukyvyttömyyden todennäköisyyksistä on kerrottu liitetiedossa 86.

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

PANKKITOIMINNAN RISKIASEMA

Liite 69. Yritysvastuiden jakauma asiakkaan vastuun määrän mukaan

31.12.2014

Nettovastuun määrä, milj. e	Kotimaa	Ulkomaa	Yhteensä	%
0-1	6 677	258	6 934	20,9
1-10	7 595	550	8 145	24,6
10-50	5 461	821	6 282	18,9
50-100	4 368	431	4 799	14,5
100-	7 003	-	7 003	21,1
Yhteensä	31 104	2 060	33 164	100,0

31.12.2013

Nettovastuun määrä, milj. e	Kotimaa	Ulkomaa	Yhteensä	%
0-1	6 697	213	6 911	21,2
1-10	7 744	565	8 309	25,5
10-50	5 295	794	6 089	18,7
50-100	4 464	109	4 573	14,0
100-	6 698	-	6 698	20,6
Yhteensä	30 898	1 682	32 580	100,0

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

PANKKITOIMINNAN RISKIASEMA

Liite 70. OP Ryhmän varainhankinnan rakenne

Milj. e	31.12.2014	Osuus, %	31.12.2013	Osuus, %
Velat luottolaitoksille	1 776	2,1	1 039	1,3
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvelat	4	0,0	4	0,0
Velat asiakkaille				
Talletukset	48 775	57,9	47 333	61,4
Muut	2 388	2,8	2 825	3,7
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat				
Sijoitus- ja yritystodistukset sekä ECP:t	6 980	8,3	6 807	8,8
Joukkovelkakirjat	17 976	21,3	14 622	19,0
Muut velat	3 447	4,1	2 691	3,5
Velat, joilla huonompi etuoikeus	1 020	1,2	861	1,1
Osakepääoma	-	-	199	0,3
Lisäosuuspääoma	192	0,2	606	0,8
Jäsenosuudet	148	0,2	140	0,2
Tuotto-osuudet	1 561	1,9	-	-
Yhteensä	84 267	100,0	77 124	100,0

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

PANKKITOIMINNAN RISKIASEMA

Liite 71. Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteettijakauma jäljellä olevan juoksuajan mukaan

31.12.2014	alle 3 kk	3-12 kk	1-5 v	5-10 v	yli 10 v	Yhteensä
Rahoitusvarat						
Käteiset varat	3 888	-	-	-	-	3 888
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat						
Saamistodistukset	30	58	209	54	3	354
Saamiset luottolaitoksilta	280	165	228	12	0	686
Saamiset asiakkailta	4 624	6 788	26 562	16 055	16 653	70 683
Sijoitusomaisuus						
Myytavissä olevat saamistodistukset	255	642	3 289	4 068	27	8 282
Eräpäivään asti pidettävät saamistodistukset	50	48	70	22	0	191
Rahoitusvarat yhteensä	9 128	7 702	30 359	20 211	16 683	84 084
Käypään arvoon kirjattavien rahoitusvarojen siirto alle 3 kk-ryhmään	-30	-58	-209	-54	-3	-354
	354	-	-	-	-	354
Rahoitusvarat yhteensä sisäisessä raportoinnissa	9 452	7 644	30 150	20 157	16 681	84 084

Rahoitusvelat	alle 3 kk	3-12 kk	1-5 v	5-10 v	yli 10 v	Yhteensä
Velat luottolaitoksille	1 475	251	50	-	-	1 776
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat	4	-	-	-	-	4
Velat asiakkaille	46 494	3 288	889	273	218	51 163
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	5 168	5 362	10 762	3 492	172	24 956
Velat, joilla on huonompi etuoikeus	-	129	211	680	1	1 020
Rahoitusvelat yhteensä	53 141	9 030	11 912	4 446	391	78 920
Vaadittaessa maksettavien yksityisasiakkaiden talletusten siirto alle 3 kk-ryhmästä 3-12 kk-ryhmään	-26 214	26 214	-	-	-	-
Rahoitusvelat yhteensä sisäisessä raportoinnissa	26 927	35 244	11 912	4 446	391	78 920
Takaukset	24	226	539	8	81	878
Takuuvastuut	282	440	514	70	701	2 007
Luottolupaukset	8 839	-	-	-	-	8 839
Lyhytaikaisiin kauppatahtumiin liittyvät sitoumukset	76	183	59	0	1	319
Muut	259	2	7	244	12	524
Taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä	9 480	851	1 120	322	795	12 567
31.12.2013	alle 3 kk	3-12 kk	1-5 v	5-10 v	yli 10 v	Yhteensä
Rahoitusvarat						
Käteiset varat	2 172	-	-	-	-	2 172
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat						
Saamistodistukset	38	36	288	80	8	450
Saamiset luottolaitoksilta	384	186	262	14	2	848
Saamiset asiakkailta	4 010	6 599	26 028	15 630	15 875	68 142
Sijoitusomaisuus						
Myytävissä olevat saamistodistukset	134	414	3 844	3 185	26	7 602
Eräpäivään asti pidettävät saamistodistukset	67	25	175	4	0	271
Rahoitusvarat yhteensä	6 804	7 261	30 597	18 913	15 910	79 486
Käypään arvoon kirjattavien rahoitusvarojen siirto alle 3 kk-ryhmään	-38	-36	-288	-80	-8	-450
	450	-	-	-	-	450
Rahoitusvarat yhteensä sisäisessä raportoinnissa	7 217	7 225	30 309	18 834	15 902	79 486

Rahoitusvelat	alle 3 kk	3-12 kk	1-5 v	5-10 v	yli 10 v	Yhteensä
Velat luottolaitoksille	992	32	15	-	-	1 039
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat	4	-	-	-	-	4
Velat asiakkaille	43 734	4 667	1 057	291	407	50 157
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	5 651	5 074	10 308	231	165	21 428
Velat, joilla on huonompi etuoikeus	41	119	90	611	-	861
Rahoitusvelat yhteensä	50 421	9 892	11 471	1 133	572	73 489
Vaadittaessa maksettavien yksityisasiakkaiden talletusten siirto alle 3 kk-ryhmästä 3-12 kk-ryhmään	-24 663	24 663	-	-	-	-
Rahoitusvelat yhteensä sisäisessä raportoinnissa	25 758	34 555	11 471	1 133	572	73 489
Takaukset	80	76	486	38	251	931
Takuuvastuut	315	496	603	55	498	1 967
Luottolupaukset	9 772	-	-	-	-	9 772
Lyhytaikaisiin kauppatahtumiin liittyvät sitoumukset	85	86	77	15	3	265
Muut	251	2	17	222	1	492
Taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä	10 503	660	1 182	330	752	13 428

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

PANKKITOIMINNAN RISKIASEMA

Liite 72. Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteetit erääntymisen tai uudelleenhinnoittelun mukaan

31.12.2014	1 kk tai alle	>1-3 kk	>3-12 kk	>1-2 v	>2-5 v	> 5 v	Yhteensä
Rahoitusvarat							
Käteiset varat	3 888	-	-	-	-	-	3 888
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat							
Saamistodistukset	7	105	53	17	119	53	354
Saamiset luottolaitoksilta	269	105	135	82	95	0	686
Saamiset asiakkailta	20 553	19 574	27 125	342	1 827	1 262	70 683
Myytävissä olevat rahoitusvarat							
Saamistodistukset	302	323	475	616	2 515	4 051	8 282
Eräpäivään asti pidettävät rahoitusvarat							
Saamistodistukset	95	39	13	12	32	0	191
Rahoitusvarat yhteensä	25 114	20 145	27 801	1 068	4 588	5 367	84 084
Rahoitusvelat							
Velat luottolaitoksille	863	662	251	-	-	-	1 776
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat							
Velat asiakkaille	4	-	-	-	-	-	4
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	44 445	2 557	3 272	594	69	227	51 163
Velat, joilla on huonompi etuoikeus	1 607	5 694	4 778	1 940	7 719	3 217	24 956
Velat, joilla on huonompi etuoikeus	-	136	4	65	0	816	1 020
Rahoitusvelat yhteensä	46 920	9 049	8 304	2 599	7 788	4 260	78 920

31.12.2013	1 kk tai alle	>1-3 kk	>3-12 kk	>1-2 v	>2-5 v	> 5 v	Yhteensä
Rahoitusvarat							
Käteiset varat	2 172	-	-	-	-	-	2 172
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat							
Saamistodistukset	19	91	55	27	176	82	450
Saamiset luottolaitoksilta	383	224	69	5	165	2	848
Saamiset asiakkailta	20 668	18 952	24 764	679	1 886	1 194	68 142
Myytävissä olevat rahoitusvarat							
Saamistodistukset	433	379	330	717	2 566	3 177	7 602
Eräpäivään asti pidettävät rahoitusvarat							
Saamistodistukset	139	66	2	19	41	4	271
Rahoitusvarat yhteensä	23 813	19 712	25 220	1 447	4 834	4 459	79 486
Rahoitusvelat							
Velat luottolaitoksille	732	275	32	-	-	-	1 039
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat							
Velat asiakkaille	4	-	-	-	-	-	4
Velat asiakkaille	42 075	2 418	4 652	742	88	182	50 157
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat							
Velat, joilla on huonompi etuoikeus	1 574	5 917	4 430	1 957	7 155	395	21 428
Velat, joilla on huonompi etuoikeus	0	71	121	0	0	668	861
Rahoitusvelat yhteensä	44 385	8 681	9 235	2 700	7 243	1 245	73 489

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

PANKKITOIMINNAN RISKIASEMA

Liite 73. Markkinariskin herkkyyshanalyysi

Milj. e	Riskiparametri	Muutos	31.12.2014		31.12.2013	
			Vaikutus tulokseen	Vaikutus omaan pääomaan	Vaikutus tulokseen	Vaikutus omaan pääomaan
Korkoriski	Korko	1 %-yksikkö	75	7	88	13
Valuuttariski	Markkina-arvo	10 %	7	-	5	-
Volatiliteettiriski						
Korkovolatiliteetti	Volatiliteetti	10 korkopistettä	1	-	2	-
Valuuttavolatiliteetti	Volatiliteetti	10 %-yksikköä	1	-	1	-
Luottoriskipremio	Luottoriskimarginaali	0,1 %-yksikköä	1	36	1	31
Hintariski						
Osakesalkku	Markkina-arvo	10 %	-	8	-	12
Pääomasijoitusrahastot	Markkina-arvo	10 %	1	5	1	6
Kiinteistöriski	Markkina-arvo	10 %	44	-	46	-

Korkoriski on laskettu osuuspankkien 12 kk:n korkokatteen muutosherkkyytenä ja ryhmän muun taseen kassavirtojen nykyarvon muutosherkkyytenä.

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

PILARI III MUKAISET VAKAVARAISUUSTIEDOT

Liitteissä 74–94 on esitetty Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 575/2013 (CRR) mukaiset tiedot osuuspankkien yhteenliittymän konsolidointiryhmän vakavaraisuudesta (ns. Pilari III tiedot). Vertailuvuoden luvut on laskettu 31.12.2013 voimassa olleiden säännöksiin mukaisesti. Omat varat, riskipainotetut erät sekä vakavaraisuuden suhdeluvut on esitetty myös 1.1.2014 voimaan tulleen sääntelyn mukaisina arvioina. Tiedot perustuvat osuuspankkien yhteenliittymän konsolidoituun luottolaitosvakavaraisuuteen, joten vakavaraisuustiedot eivät ole suoraan vertailukelpoisia muihin julkaistuihin OP Ryhmää koskeviin tietoihin.

Osuuspankkien yhteenliittymä muodostuu yhteenliittymän keskusyhteisöstä (OP Osuuskunta), keskusyhteisön jäsenluottolaitoksista ja niiden konsolidointiryhmiin kuuluvista yrityksistä. Vaikka OP Ryhmän vakuutusyhtiöt eivät kuulu osuuspankkien yhteenliittymään, on niihin tehdyillä sijoituksilla merkittävä vaikutus luottolaitosten vakavaraisuussäännösten mukaisesti laskettuun vakavaraisuuteen. Tarkemmat tiedot konsolidointiryhmään kuuluvista yhtiöistä on ilmoitettu liitteissä 27 ja 55.

OP Ryhmän hallinto- ja ohjausjärjestelmiä koskevat tiedot on esitetty OP Ryhmän hallinnointia käsittelevillä nettisivuilla ([op.fi](#) > OP Ryhmä > Hallinnointi).

Sisäisten luottoluokitusten menetelmää (IRBA) on käytetty vähittäis-, luottolaitos- ja yritysvastuisiin sekä oman pääoman ehtoihin sijoituksiin. Standardimenetelmää (SA) käytetään muihin vastuuryhmiin.

Liite 74. Omat varat

Omat varat 31.12.2014 on esitetty 1.1.2014 voimaan tulleen EU:n vakavaraisuusasetuksen (EU 575/2013) (CRR) mukaan. Vertailuvuoden luvut on esitetty 31.12.2013 voimassa olleen sääntelyn (CRD3) mukaan. Lisäksi on esitetty arvio vertailuvuoden luvuista CRR:n mukaan sarakkeessa CRR 1.1.2014.

Milj.e	CRR	CRR	CRD3
	31.12.2014	1.1.2014	31.12.2013
OP Ryhmän oma pääoma	7 213	7 724	7 724
Poistetaan vakuutusyhtiöiden vaikutus omasta pääomasta	-40	-212	-212
Käyvän arvon rahasto, rahavirran suojaus	-80	-27	-27
Lisäosuuspääomat, joihin sovelletaan siirtymäsäännöstä	192	494	603
Ydinpääoma (CET1) ennen vähennyksiä	7 285	7 979	8 088
Aineettomat hyödykkeet	-450	-424	-424
Eläkevastuun ylikate, arvostusoikaisu, epäsuorat omistukset ja laskennalliset verosaamiset tappiosta	-1	-66	-96
Ennakoitu voitonjako	-22	-99	-99
Realisoitumattomien voittojen siirtymäsäännös	-90	-110	-57
Sijoitukset vakuutus- ja rahoituslaitoksiin	-	-	-1 154
Arvonalentumiset - odotetut tappiot alijäämä	-339	-384	-179
Ensisijaisen lisäpääoman (AT1) alijäämä	-	-	-177
Ydinpääoma (CET1)*	6 384	6 896	5 902
Muihin ensisijaisiin omiin varoihin luettavat instrumentit			
Pääomalainat, joihin sovelletaan siirtymäsäännöstä	161	161	202
Toissijaisen pääoman alijäämä	-	-	-378
Siirto ydinpääomaan	-	-	177
Ensisijainen lisäpääoma (AT1)	161	161	-
Ensisijainen pääoma (T1)	6 544	7 057	5 902
Debentuurilainat	708	670	670
OVYn tasoitusmäärä	35	228	228
Realisoitumattomien voittojen siirtymäsäännös	-90	-110	-57
Sijoitukset vakuutus- ja rahoituslaitoksiin	-	-	-1 154
Arvonalentumiset - odotetut tappiot alijäämä	-	-	-179
Siirto ensisijaiseen lisäpääomaan (AT1)	-	-	378
Toissijainen pääoma (T2)	772	955	-
Omat varat yhteensä	7 316	8 012	5 902

Lisäosuuspääomaan ja pääomalainoihin on sovellettu vanhoja pääomainstrumentteja koskevia siirtymäsäännöksiä. Niistä on luettu omiin varoihin korkeintaan 80 % 31.12.2012 liikkeessä olleesta määrästä.

Negatiiviset realisoitumattomat arvostukset on luettu ydinpääomaan. Positiiviset realisoitumattomat arvostukset on luettu toissijaiseen pääomaan Finanssivalvonnan kannanoton mukaisesti.

* CRD3 mukaisissa luvuissa rivillä ydinpääoma (CET1) on esitetty EBAn määritelmän mukainen Core Tier 1

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

PILARI III MUKAISET VAKAVARAISUUSTIEDOT

Liite 75. Omien varojen vähimmäisvaatimus

Yritys- ja luottolaitosvastuiden pääomavaateen laskentaan on käytetty sisäisten luottoluokitusten perusmenetelmää (FIRB). FIRB-menetelmässä käytetään sisäisiä luottoluokituksia asiakkaan maksukyvyttömyyden (PD) määrittämiseen, kun taas tappio-osuus (LGD) ja luottovasta-arvokerroin (CF) ovat viranomaiskaavan määrittelemiä standardiestimaatteja. Vähittäisvastuiden pääomavaateen laskentaan on käytetty sisäisten luottoluokitusten menetelmää (IRBA), jossa käytetään sisäisiä luottoluokituksia asiakkaan maksukyvyttömyyden (PD) määrittämiseen, tappio-osuus (LGD) ja luottovasta-arvokerroin (CF) ovat sisäisesti estimoituja.

Oman pääoman ehtoisten sijoitusten vakavaraisuusvaatimuksen laskennassa voidaan käyttää eri menetelmiä. PD/LGD-menetelmässä sijoitusten riskipainotettu määrä lasketaan käyttämällä sisäiseen luottoluokitukseen perustuvaa maksukyvyttömyyden todennäköisyyttä (PD) ja viranomaiskaavan määrittelemää tappio-osuutta (LGD). Yksinkertaisessa menetelmässä sijoitusten riskipainotettu määrä saadaan kertomalla kukin sijoitus riskipainolla, joka määräytyy sijoituksen tyypin perusteella.

Operatiivisten riskien vakavaraisuusvaatimuksen laskentaan on käytetty standardimenetelmää.

Milj. e	31.12.2014		31.12.2013	
	Pääoma- vaade*	Riski- painotetut saamiset	Pääoma- vaade*	Riski- painotetut saamiset
Luotto- ja vastapuoliriski	2 983	37 288	2 414	30 175
Standardimenetelmä	209	2 609	151	1 885
Saamiset valtiolta ja keskuspankeilta	1	15	7	86
Saamiset aluehallinnolta tai paikallisviranomaisilta	1	15	-	-
Saamiset laitoksilta	2	27	1	17
Saamiset yrityksiltä	113	1 418	76	951
Vähittäissaamiset	66	821	64	806
Kiinteistövakuudelliset vastuut	0	1	-	-
Maksukyvyttömyystilassa olevat vastuut	1	16	-	-
Muut erät	24	297	2	25
Sisäisten luottoluokitusten menetelmä (IRB)	2 774	34 679	2 263	28 290
Saamiset laitoksilta	100	1 249	88	1 101
Saamiset yrityksiltä	1 580	19 755	1 560	19 499
Vähittäissaamiset	353	4 413	368	4 598
Kiinteistövakuudelliset vähittäissaamiset	212	2 653	219	2 740
Muut vähittäissaamiset	141	1 760	149	1 857
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	613	7 663	121	1 511
PD/LGD-menetelmä	516	6 455	1	7
Yksinkertainen menetelmä	97	1 208	120	1 504
Pääomasijoitukset	19	231	15	192
Pörssilistatut sijoitukset	21	257	19	243
Muut	58	720	86	1 069
Arvopaperistettut erät	35	436	51	636
Muut luottovelvoitteisiin kuulumattomat omaisuuserät	93	1 164	76	946
Markkinariski (standardimenetelmä)	110	1 377	73	909
Saamistodistukset	106	1 327	71	889
Osakkeet	0	5	-	-
Hyödykkeet	4	45	2	20
Operatiivinen riski	255	3 182	241	3 007
Vastuun arvonoikeyisuun liittyvä riski	32	405	-	-
Siirtymäkauden vaatimus (Basel I lattia)	-	-	580	7 247
Kokonaisriski	3 380	42 252	3 307	41 339

* Pääomavaade = Riskipainotetut saamiset * 0,08

Riskipainotetut erät 31.12.2013 olisivat olleet 1.1.2014 voimaan tulleen sääntelyn mukaisesti yhteensä 40 405 miljoonaa euroa. Riskipainotettuja eriä kasvattivat vakuutusyhtiösijoituksien käsittely oman pääoman ehtoisissa sijoituksissa ydinpääomasta vähentämisen sijaan. Riskipainotetut erät ja pääomavaade on esitetty taulukossa uuden sääntelyn mukaisina vastuuryhminä, mistä johtuen vertailutiedot eivät kaikilta osin vastaa uusia vastuuryhmiä.

Oman pääoman ehtoisten sijoitusten riskipaino sisältää 6,4 mrd euroa ryhmän sisäisistä vakuutusyhtiösijoituksista. OP Ryhmä sai 27.11.2013 Finanssivalvonnalta luvan käsitellä rahoitus- ja vakuutusryhmittymän sisäiset vakuutusyhtiösijoitukset riskipainotettuina erinä PD/LGD-menetelmän mukaisesti. Lupa on voimassa vuoden 2014 loppuun asti.

Muiden vastuiden riskipainosta 273 miljoonaa euroa on laskennallisia verosaamisia, jotka käsitellään 250 % riskipainolla ydinpääomasta vähentämisen sijaan.

Vastapuoliriskin omien varojen vaade on 59 milj. e (42 milj. e).

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

PILARI III MUKAISET VAKAVARAISSUUSTIEDOT

Liite 76. Vakavaraisuuden tunnusluvut

Suhdeluvut, %	31.12.2014	1.1.2014	31.12.2013
Ydinpääoman (CET1) vakavaraisuussuhde	15,1	17,1	14,3
Tier 1 vakavaraisuussuhde	15,5	17,5	14,3
Vakavaraisuussuhde	17,3	19,8	14,3

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

PILARI III MUKAISET VAKAVARAISUUSTIEDOT

Liite 77. Vastuiden kokonaismäärä vastuuryhmittäin

31.12.2014, milj.e	Tase- erät	Taseen ulkopuoli- set erät	Johdan- naiset	Vastuun määrä yhteensä	Vastuu keski- määrin kaudella	CF keskim.
Standardimenetelmä	10 239	2 655	842	13 736	13 510	
Saamiset valtiolta ja keskuspankeilta	4 516	128	352	4 996	5 664	
Saamiset aluehallinnolta tai paikallisviranomaisilta	1 723	521	232	2 477	2 220	
Saamiset julkisyhteisöiltä ja julkisoikeudellisilta laitoksilta	175	-	-	175	171	
Saamiset kansainvälisiltä kehityspankeilta	406	-	169	575	413	
Saamiset kansainvälisiltä organisaatioilta	687	-	-	687	585	
Saamiset laitoksilta	126	21	68	215	162	
Saamiset yrityksiltä	1 362	138	20	1 520	1 299	
Vähittäissaamiset	1 096	1 848	0	2 944	2 903	
Kiinteistövakuudelliset vastuut	1	-	-	1	1	
Maksukyvyttömyystilassa olevat vastuut	11	-	-	11	12	
Muut erät	134	-	-	134	81	
Sisäisten luottoluokitusten menetelmä	78 892	14 285	1 646	94 823	91 967	
Saamiset valtiolta ja keskuspankeilta	-	-	-	-	-	
Saamiset laitoksilta	5 108	593	975	6 676	6 400	
Saamiset yrityksiltä	24 227	11 658	671	36 555	35 610	
Vähittäissaamiset	45 500	2 034	0	47 534	47 102	81 %
Kiinteistövakuudelliset vähittäissaamiset	41 337	981	-	42 317	41 584	78 %
Muut vähittäissaamiset	4 163	1 053	0	5 217	5 519	83 %
Uudistettavat vähittäissaamiset	-	-	-	-	-	
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	2 717	-	-	2 717	1 597	
Arvopaperistetut erät	177	-	-	177	204	
Muut luottovelvoitteisiin kuulumattomat omaisuuserät	1 164	-	-	1 164	1 055	
Yhteensä	89 131	16 940	2 488	108 559	105 478	

31.12.2013, milj.e	Tase- erät	Taseen ulkopuoli- set erät	Johdan- naiset	Vastuun määrä yhteensä	Vastuu keski- määrin kaudella	CF keskim.
Standardimenetelmä	7 487	2 450	471	10 408	11 259	
Saamiset valtiolta ja keskuspankeilta	5 351	512	468	6 332	7 300	
Saamiset aluehallinnolta tai paikallisviranomaisilta	-	-	-	-	-	
Saamiset julkisyhteisöiltä ja julkisoikeudellisilta laitoksilta	-	-	-	-	-	
Saamiset kansainvälisiltä kehityspankeilta	-	-	-	-	-	
Saamiset kansainvälisiltä organisaatioilta	-	-	-	-	-	
Saamiset laitoksilta	79	29	1	110	140	
Saamiset yrityksiltä	968	109	1	1 078	988	
Vähittäissaamiset	1 061	1 800	-	2 861	2 814	
Kiinteistövakuudelliset vastuut	-	-	-	-	-	
Maksukyvyttömyystilassa olevat vastuut	-	-	-	-	-	
Muut erät	27	-	-	27	17	
Sisäisten luottoluokitusten menetelmä	74 291	13 722	1 099	89 112	87 947	
Saamiset valtiolta ja keskuspankeilta	-	-	-	-	-	
Saamiset laitoksilta	5 059	501	565	6 124	5 977	
Saamiset yrityksiltä	22 972	11 158	533	34 664	34 317	
Vähittäissaamiset	44 635	2 035	1	46 671	45 911	81 %
Kiinteistövakuudelliset vähittäissaamiset	39 769	1 082	-	40 850	40 370	80 %
Muut vähittäissaamiset	4 866	954	1	5 821	5 541	81 %
Uudistettavat vähittäissaamiset	-	-	-	-	-	
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	448	28	-	476	488	
Arvopaperistetut erät	231	-	-	231	276	
Muut luottovelvoitteisiin kuulumattomat omaisuuserät	946	-	-	946	978	
Yhteensä	81 778	16 172	1 570	99 520	99 206	

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

PILARI III MUKAISET VAKAVARAISUUSTIEDOT

Liite 78. Vastuiden maantieteellinen jakautuminen vastuuryhmittäin

31.12.2014, milj.e	Valtio- ja keskus- pankki- vastuut	Luottolaitos- vastuut	Yritys- vastuut	Vähittäis- vastuut	Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	Arvo- paperistetut erät	Muut
Suomi	5 886	551	36 311	50 230	2 694	-	1 310
Muut Pohjoismaat	189	2	760	15	-	-	0
Baltia	0	1 402	445	73	2	-	0
Muut EU-maat	2 827	3 602	415	81	17	177	0
Muu Eurooppa	-	221	11	18	4	-	-
USA	-	73	10	20	-	-	-
Aasia	-	381	74	16	-	-	-
Muut maat	9	658	49	25	0	-	-
Yhteensä	8 911	6 891	38 075	50 478	2 717	177	1 310

Sisäisten luottoluokitusten menetelmällä (IRBA) lasketuista vastuista 96 prosenttia on Suomesta.

31.12.2013, milj.e	Valtio- ja keskus- pankki- vastuut	Luottolaitos- vastuut	Yritys- vastuut	Vähittäis- vastuut	Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	Arvo- paperistetut erät	Muut
Suomi	3 943	566	34 141	49 293	449	9	973
Muut Pohjoismaat	52	1 490	400	65	4	-	-
Baltia	214	5	615	17	-	-	-
Muut EU-maat	2 113	3 192	458	71	19	222	-
Muu Eurooppa	-	324	57	45	5	-	-
USA	-	98	8	20	-	-	-
Aasia	-	259	46	14	0	-	-
Muut maat	9	299	16	7	-	-	-
Yhteensä	6 332	6 234	35 742	49 532	476	231	973

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

PILARI III MUKAISET VAKAVARAISUUSTIEDOT

Liite 79. Vastuiden jäljellä oleva juoksuaika vastuuryhmittäin

31.12.2014, milj.e	Alle 3 kk	3 – 12 kk	1 – 5 v	5 – 10 v	Yli 10 v	Yhteensä
Saamiset valtioilta ja keskuspankeilta	4 630	169	1 052	2 530	530	8 911
Saamiset laitoksilta	1 978	2 080	1 991	788	53	6 891
Saamiset yrityksiltä	8 523	3 773	13 253	4 981	7 546	38 075
Vähittäissaamiset	3 509	1 060	6 196	8 026	31 687	50 478
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	-	-	-	-	-	2 717
Arvopaperistetut erät	-	67	21	88	1	177
Muut erät	693	3	31	583	1	1 310
Yhteensä	19 669	7 152	22 562	19 356	39 820	108 559

31.12.2013, milj.e	Alle 3 kk	3 – 12 kk	1 – 5 v	5 – 10 v	Yli 10 v	Yhteensä
Saamiset valtioilta ja keskuspankeilta	2 965	35	935	2 024	373	6 332
Saamiset laitoksilta	908	569	3 111	1 549	98	6 234
Saamiset yrityksiltä	7 559	3 320	13 288	4 656	6 919	35 742
Vähittäissaamiset	3 597	941	6 048	7 618	31 327	49 532
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	-	-	-	-	-	476
Arvopaperistetut erät	33	27	104	66	1	231
Muut erät	129	4	10	831	-	973
Yhteensä	15 190	4 895	23 495	16 745	38 718	99 520

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

PILARI III MUKAISET VAKAVARAISUUSTIEDOT

Liite 80. Erääntyneet ja arvonalentuneet vastuut vastuuryhmittäin

31.12.2014, milj.e	Erääntyneet	Arvon- alentuneet	Arvon- alentumiset
Saamiset valtioilta ja keskuspankeilta	-	-	-
Saamiset laitoksilta	0	-	-
Saamiset yrityksiltä	860	444	412
Vähittäissaamiset	366	113	75
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	0	51	12
Muut erät	11	0	0
Yhteensä	1 237	608	500

31.12.2013, milj.e	Erääntyneet	Arvon- alentuneet	Arvon- alentumiset
Saamiset valtioilta ja keskuspankeilta	0	-	-
Saamiset laitoksilta	0	-	-
Saamiset yrityksiltä	897	449	401
Vähittäissaamiset	319	93	54
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	-	48	11
Muut erät	0	0	0
Yhteensä	1 217	590	466

Erääntyneistä vastuista 95 (95) prosenttia, arvonalentuneista 96 (95) prosenttia ja arvonalentumisista 97 (96) prosenttia on Suomesta.

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

PILARI III MUKAISET VAKAVARAISUUSTIEDOT

Liite 81. Yritysvastuut toimialoittain

31.12.2014, milj.e	Vastuun määrä	Riski-painotetut erät	Erään-tyneet vastuut	Arvon-alentuneet vastuut	Arvon-alentumiset
Asuntojen vuokraus ja hallinta	6 731	3 277	7	2	1
Kauppa	3 859	2 372	66	25	19
Muiden kiinteistöjen hallinta	3 809	2 451	56	30	13
Palvelut	3 181	1 893	68	28	20
Energia	2 839	760	4	2	2
Rakentaminen	2 750	1 734	52	15	11
Rahoitus- ja vakuutustoiminta	2 128	987	11	7	7
Muu teollisuus	1 972	898	81	28	24
Kone- ja laitteollisuus (ml. huolto)	1 878	681	100	59	53
Kuljetus ja varastointi	1 740	1 219	35	13	10
Maa-, metsä- ja kalatalous	1 388	967	35	8	6
Metsäteollisuus	1 324	880	200	122	107
Elintarviketeollisuus	1 129	485	62	43	34
Omien kiinteistöjen kauppa	1 050	642	3	1	1
Metalliteollisuus	1 016	761	95	44	31
Informaatio ja viestintä	1 004	524	13	5	5
Muut toimialat	957	793	1	-	62
Vesi- ja jätehuolto	389	128	4	1	1
Kemianteollisuus	271	109	2	0	0
Kaivostoiminta ja louhinta	224	133	35	24	16
Yhteensä	39 639	21 691	929	457	423

31.12.2013, milj.e	Vastuun määrä	Riski- painotetut erät	Erään- tyneet vastuut	Arvon- alentuneet vastuut	Arvon- alentumiset
Asuntojen vuokraus ja hallinta	6 457	3 254	6	2	1
Kauppa	3 661	2 193	136	75	50
Muiden kiinteistöjen hallinta	3 602	2 334	56	21	10
Kone- ja laitteollisuus (ml. huolto)	2 805	1 037	98	60	55
Palvelut	2 779	1 676	68	37	25
Rakentaminen	2 472	1 592	56	13	10
Energia	2 150	567	6	0	0
Rahoitus- ja vakuutus toiminta	1 880	812	14	7	6
Kuljetus ja varastointi	1 674	1 292	41	13	10
Metsäteollisuus	1 286	880	204	123	109
Maa-, metsä- ja kalatalous	1 142	935	23	7	5
Omien kiinteistöjen kauppa	1 140	743	6	0	0
Metalliteollisuus	1 131	895	92	43	32
Informaatio ja viestintä	1 073	511	3	1	1
Elintarviketeollisuus	994	615	16	12	9
Muut toimialat	834	656	2	0	59
Kemianteollisuus	814	269	4	0	0
Muu teollisuus	797	539	87	22	12
Vesi- ja jätehuolto	392	122	20	4	2
Kaivostoiminta ja louhinta	264	183	33	20	14
Yhteensä	37 348	21 103	969	460	411

Toimialajaottelussa yritysvastuisiin on luettu mukaan myös vähittäisvastuisiin luettavat yritysasiakkaat. Toimialajako on tilastokeskuksen uusimman toimialajaottelun (TOL 2008) mukainen.

Erääntyneet vastuut ovat standardimenetelmässä vastuuta, joiden korot tai pääomat ovat olleet maksamatta yli 90 päivää. FIRB-menetelmässä erääntyneet vastuut ovat maksukyvyttömiä asiakkaiden vastuuta. Maksukyvyttömiä ovat rating-luokkiin 11-12 tai F kuuluvat asiakkaat.

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

PILARI III MUKAISET VAKAVARAISSUUSTIEDOT

Liite 82. Luottoriskin standardimenetelmän vastuut riskipainoittain ennen ja jälkeen luottoriskin vähentämistekniikoita

Riski- paino-%, milj. e	31.12.2014			31.12.2013		
	Vastuuarvo ennen luottoriskin vähentämistä- tekniikoita	Vastuuarvo luottoriskin vähentämistä- tekniikoiden jälkeen	Riski- painotetut erät	Vastuuarvo ennen luottoriskin vähentämistä- tekniikoita	Vastuuarvo luottoriskin vähentämistä- tekniikoiden jälkeen	Riski- painotetut erät
0	8 797	11 300	-	6 129	8 489	-
20	322	322	52	209	210	41
50	11	11	6	140	140	70
75	2 944	2 944	821	2 848	2 848	786
100	1 542	1 542	1 442	1 066	1 061	967
150	11	11	16	13	13	20
250	109	109	273	-	-	-
Muut riski- painot	0	0	0	1	1	0
Yhteensä	13 736	16 239	2 609	10 408	12 763	1 885

OP Ryhmän vakavaraisuuslaskennassa sovelletaan vastuun riskipainon määrittämiseksi luottoriskin standardimenetelmässä Moody's Investors Service tai Fitch Ratings –luottoluokituslaitosten luokituksia saamisiin valtioilta ja keskuspankeilta sekä yrityksiltä. Ulkoinen luottoluokitus määrää saamisen luottoluokan. Saamisen vakavaraisuusvaatimuksen laskennassa riskipaino määräytyy luottoluokan mukaan. Myös valtiovastuisiin on käytetty luottoluokan mukaisia riskipainoja.

Kansainvälisten kehitys pankkien saamisen riskipaino voi määräytyä myös muutoin kuin ulkoisen luottoluokituksen perusteella. Mikäli riskipainoon vaikuttaa ulkoinen luottoluokitus, käytetään vakavaraisuuslaskennassa tällöin yllä mainittujen luottoluokituslaitosten luokituksia myös kansainvälisten kehitys pankkien saamisen riskipainottamisessa.

Saamisille käytetään vakavaraisuuslaskennassa sen liikkeeselaskuohjelman tai –järjestelyn arvopaperikohtaista luottoluokitusta, johon kyseinen saaminen kuuluu. Jos tätä luokitusta ei ole käytettävissä, käytetään liikkeeselaskijan yleistä luottoluokitusta, mikäli se on käytettävissä.

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

PILARI III MUKAISET VAKAVARAISUUSTIEDOT

Liite 83. Vähittäisvastuut rating-luokittain (AIRB)

Kaikki vähittäissaamiset

Rating-luokka	31.12.2014			31.12.2013		
	Vastuu- arvo, (EAD) milj. e	PD, keski- määrin*, %	Riskipaino, keski- määrin, %	Vastuu- arvo, (EAD) milj. e	PD, keski- määrin*, %	Riskipaino, keskimäärin, %
Henkiöasiakkaat yhteensä	45 654	0,9	8,5	44 754	1,0	8,8
A	27 075	0,0	1,4	25 562	0,0	1,5
B	10 492	0,1	4,6	10 607	0,1	4,8
C	3 922	0,5	14,4	4 255	0,5	14,4
D	2 352	2,2	38,6	2 467	2,3	36,0
E	1 514	21,4	82,5	1 629	21,3	81,9
F	298	100,0	99,3	234	100,0	91,9
Yrityisasiakkaat yhteensä	1 486	5,2	34,7	1 536	5,2	42,5
1,0–2,0	0	0,0	1,0	-	-	-
2,5–5,0	361	0,3	7,1	357	0,4	9,7
5,5–7,0	673	1,4	25,8	717	1,4	32,9
7,5–8,5	252	5,4	42,8	256	5,4	55,4
9,0–10,0	137	36,4	68,1	139	36,4	88,0
11,0–12,0	64	100,0	180,8	67	100,0	176,3
Yhteensä	47 140	1,1	9,4	46 291	1,1	9,9

Kiinteistövakuudelliset vähittäissaamiset

Rating-luokka	31.12.2014			31.12.2013		
	Vastuu- arvo, (EAD) milj. e	PD, keski- määrin*, %	Riskipaino, keski- määrin, %	Vastuu- arvo, (EAD) milj. e	PD, keski- määrin*, %	Riskipaino, keskimäärin, %
Henkiöasiakkaat yhteensä	41 285	0,8	6,1	39 833	0,9	6,5
A	25 865	0,0	1,2	23 900	0,0	1,2
B	9 274	0,1	3,7	9 331	0,1	3,6
C	3 125	0,5	10,1	3 369	0,5	10,1
D	1 662	2,3	28,4	1 854	2,3	28,4
E	1 127	21,8	75,0	1 204	21,9	77,4
F	232	100,0	94,4	176	100,0	85,3
Yritysassiakkaat yhteensä	821	4,9	17,7	800	4,9	20,4
1,0–2,0	0	0,0	0,2	-	-	-
2,5–5,0	262	0,3	2,6	247	0,4	3,1
5,5–7,0	341	1,4	11,2	344	1,4	13,2
7,5–8,5	116	-	30,6	110	5,4	37,7
9,0–10,0	72	36,8	49,0	69	37,7	60,5
11,0–12,0	30	100,0	97,6	30	100,0	87,8
Yhteensä	42 107	0,9	6,3	40 633	0,9	6,7

* Keskimääräisessä PD:ssä ei ole huomioitu maksukyvyttömiä eli rating-luokkia F, 11,0 ja 12,0.

Vähittäisvastuiden henkilöasiakkaiden maksukykyä arvioitavien luokittelumallien antamien PD-arvojen asettamisessa on käytetty omaa henkilöasiakkaiden maksukyvyttömyysaineistoa ja ulkoista aineistoa. Ulkoisena aineistona on hyödynnetty työttömyysasteita vuodesta 1989 alkaen. Aineistoon liittyvä epävarmuus on huomioitu tilastollisen varovaisuuslisän avulla.

Vähittäisvastuiden yritysasiakkaiden luokittelumallien antamien PD-arvojen asettamisessa on käytetty omaa yritysasiakkaiden maksukyvyttömyysaineistoa sekä ulkoista aineistoa. Ulkoisena aineistona on käytetty konkurssiosuuksia vuodesta 1986 alkaen. Aineistoon liittyvä epävarmuus on huomioitu tilastollisen varovaisuuslisän avulla.

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

PILARI III MUKAISET VAKAVARAISUUSTIEDOT

Liite 84. Yritysvastuut rating-luokittain (FIRB)

Rating-luokka	31.12.2014			31.12.2013		
	Vastuu- arvo, (EAD) milj. e	PD, keski- määrin*, %	Riskipaino, keski- määrin, %	Vastuu- arvo, (EAD) milj. e	PD, keski- määrin*, %	Riskipaino, keski- määrin, %
1,0–2,0	955	0,0	14,7	1 185	0,0	14,8
2,5–5,0	12 842	0,2	40,8	11 183	0,2	42,0
5,5–7,0	8 769	1,5	93,8	8 638	1,3	93,7
7,5–8,5	3 834	4,7	124,5	3 726	5,0	132,4
9,0–10,0	771	28,8	177,6	799	30,5	200,2
11,0–12,0	778	100,0	-	810	100,0	-
Yhteensä	27 949	2,1	70,7	26 341	2,2	74,0

* Keskimääräisessä PD:ssä ei ole huomioitu maksukyvyttömiä eli rating-luokkia 11,0 ja 12,0.

Yritysvastuiden luokittelumallien antamien PD-arvojen asettamisessa on käytetty omaa yritysasiakkaiden maksukyvyttömyysaineistoa sekä ulkoista aineistoa. Ulkoisena aineistona on käytetty konkurssiosuuksia vuodesta 1986 alkaen. Aineistoon liittyvä epävarmuus on huomioitu tilastollisen varovaisuuslisän avulla.

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

PILARI III MUKAISET VAKAVARAISUUSTIEDOT

Liite 85. Luottolaitosvastuut rating-luokittain (FIRB)

Rating-luokka	31.12.2014			31.12.2013		
	Vastuu- arvo, (EAD) milj. e	PD, keski- määrin*, %	Riskipaino, keski- määrin, %	Vastuu- arvo, (EAD) milj. e	PD, keski- määrin*, %	Riskipaino, keskimäärin, %
1,0–2,0	2 210	0,0	5,1	2 037	0,0	5,4
2,5–5,0	3 740	0,1	20,9	3 598	0,1	23,2
5,5–7,0	330	1,2	86,5	150	1,4	66,0
7,5–8,5	110	6,3	60,9	101	4,5	50,5
9,0–10,0	1	20,5	262,6	2	27,8	263,4
11,0–12,0	0	100,0	-	0	100,0	-
Yhteensä	6 390	0,3	19,5	5 889	0,2	18,7

* Keskimääräisessä PD:ssä ei ole huomioitu maksukyvyttömiä eli rating-luokkia 11,0 ja 12,0.

Luottolaitosvastuiden luokittelumallin antamien PD-arvojen asettamisessa on käytetty luottolaitosvastuiden pisteytyksiä sekä ulkoisia luottoluokituksia ja niitä vastaavia maksukyvyttömyystietoja. Aineiston epävarmuus on huomioitu korjaamalla PD-arvoja varovaisuusmarginaalilla.

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

PILARI III MUKAISET VAKAVARAISUUSTIEDOT

Liite 86. Oman pääoman ehtoiset sijoitukset

PD/LGD-menetelmä

Rating-luokka	31.12.2014			31.12.2013		
	Vastuu- arvo, (EAD) milj. e	PD, keski- määrin, %	Riskipaino, keski- määrin, %	Vastuu- arvo, (EAD) milj. e	PD, keski- määrin, %	Riskipaino, keskimäärin, %
2,5–5,0	2 309	1,3	279,2	-	-	-
5,5–7,0	3	1,3	279,7	3	1,3	248,2
Yhteensä	2 312	1,3	279,2	3	1,3	248,2

Oman pääoman ehtoisten sijoitusten PD/LGD-menetelmää käytetään OP Ryhmän strategiaan sijoituksiin. Ryhmän vakuutusyhtiösijoitukset käsitellään valvojan luvan mukaisesti oman pääoman ehtoissa sijoituksissa. PD/LGD-menetelmän mukainen minimi pd näille sijoituksille on 1.25.

Yksinkertainen menetelmä

Milj. e	31.12.2014			31.12.2013		
	Vastuun määrä	Riskipai- notetut erät	Omien varojen vaade	Vastuun määrä	Riskipai- notetut erät	Omien varojen vaade
Private equity sijoitukset, riskipaino 190 %	122	231	19	101	192	15
Pörssilistatut sijoitukset, 290 %	89	257	21	84	243	19
Muut, riskipaino 370 %	195	720	58	289	1 069	86
Yhteensä	405	1 208	97	474	1 504	120

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

PILARI III MUKAISET VAKAVARAISSUUSTIEDOT

Liite 87. Odotetut tappiot ja toteutuneet arvonalentumiset

Tappiot, milj.e	Vähittäisvastuut					Yhteensä
	Luottolaitos- vastuut	Yritys- vastuut	Kiinteistö- vakuudelliset	Muut	Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	
31.12.2014						
Odotetut (EL)	4	282	31	71	32	419
Arvonalentumiset	-	411	31	40	12	494
31.12.2013						
Odotetut (EL)	3	303	51	87	8	453
Arvonalentumiset	-	396	19	34	11	460
31.12.2012						
Odotetut (EL)	4	307	53	95	8	467
Arvonalentumiset	1	348	16	35	12	412
31.12.2011						
Odotetut (EL)	17	293	58	102	6	476
Arvonalentumiset	9	284	13	29	3	339
31.12.2010						
Odotetut (EL)	-	219	-	-	11	229
Arvonalentumiset	-	182	-	-	2	184

Taulukossa esitetty odotettu tappio perustuu OP Ryhmän sisäisten luottoriskimallien tuottamiin parametreihin. Parametrit sisältävät huomattavan määrän erilaisia riskin aliarviointia estäviä varovaisuustekijöitä, mutta eivät täysin vastaa vakavaraisuuslaskennassa käytettäviä parametreja. Yritys- ja luottolaitosvastuiden osalta ainoastaan PD-parametria käytetään vakavaraisuuslaskennassa.

Vakavaraisuuslaskennan parametrit sisältävät enemmän varovaisuustekijöitä sisäisiin luottoriskimalleihin verrattuna. Parametreihin liittyvistä varovaisuustekijöistä johtuen vakavaraisuuslaskennan odotettu tappio oli huomattavan suuri 810 miljoonaa euroa (808). Omista varoista on vähennetty IRBA-vastuuryhmiin kohdistuvien arvonalentumisten ja vakavaraisuuslaskennan odotetun tappion erotuksen alijäämä. Oman pääoman ehtoisiin sijoituksiin kohdistuvia arvonalennuksia ei huomioida vähennyserää laskettaessa.

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

PILARI III MUKAISET VAKAVARAISUUSTIEDOT

Liite 88. Vakavaraisuuslaskennassa hyödynnetyt vakuudet

31.12.2014, milj.e	Vastuun määrä	Takaukset	Rahoitusvakuus	Muu vakuus	LGD, keskimäärin, %
Standardimenetelmä	13 736	581	-	-	
Saamiset valtiolta ja keskuspankeilta	4 996	52	-	-	
Saamiset aluehallinnolta tai paikallisviranomaisilta	2 477	92	-	-	
Saamiset julkisyhteisöiltä ja julkisoikeudellisilta laitoksilta	175	175	-	-	
Saamiset kansainvälisiltä kehityspankeilta	575	-	-	-	
Saamiset kansainvälisiltä organisaatioilta	687	261	-	-	
Saamiset laitoksilta	215	0	-	-	
Saamiset yrityksiltä	1 520	-	-	-	
Vähittäissaamiset	2 944	-	-	-	
Kiinteistövakuudelliset vastuut	1	-	-	-	
Maksukyvyttömyystilassa olevat vastuut	11	-	-	-	
Muut erät	134	-	-	-	
Sisäisten luottoluokitusten menetelmä	94 823	3 228	395	59 789	
Saamiset valtiolta ja keskuspankeilta	-	-	-	-	
Saamiset laitoksilta	6 676	-	-	-	23,2
Saamiset yrityksiltä	36 555	-	190	1 243	44,4
Vähittäissaamiset	47 534	3 228	206	58 546	15,1
Kiinteistövakuudelliset vähittäissaamiset	42 317	1 427	94	57 678	11,6
Muut vähittäissaamiset	5 217	1 801	111	868	44,8
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	2 717	-	-	-	
PD/LGD-menetelmä	2 312	-	-	-	
Yksinkertainen menetelmä	405	-	-	-	
Arvopaperistetut erät	177	-	-	-	
Muut luottovelvoitteisiin kuulumattomat omaisuuserät	1 164	-	-	-	
Yhteensä	108 559	3 809	395	59 789	

31.12.2013, milj.e	Vastuun määrä	Takauk- set	Rahoitus- vakuus	Muu vakuus	LGD, keski- määrin, %
Standardimenetelmä	10 408	18	-	-	
Saamiset valtiolta ja keskuspankeilta	6 332	17	-	-	
Saamiset aluehallinnolta tai paikallisviranomaisilta	-	-	-	-	
Saamiset julkisyhteisöiltä ja julkisoikeudellisilta laitoksilta	-	-	-	-	
Saamiset kansainvälisiltä kehityspankeilta	-	-	-	-	
Saamiset kansainvälisiltä organisaatioilta	-	-	-	-	
Saamiset laitoksilta	110	1	-	-	
Saamiset yrityksiltä	1 078	-	-	-	
Vähittäissaamiset	2 861	-	-	-	
Kiinteistövakuudelliset vastuut	-	-	-	-	
Maksukyvyttömyystilassa olevat vastuut	-	-	-	-	
Muut erät	27	-	-	-	
Sisäisten luottoluokitusten menetelmä	89 112	5 593	339	57 957	
Saamiset valtiolta ja keskuspankeilta	-	-	-	-	
Saamiset laitoksilta	6 124	41	-	0	25,9
Saamiset yrityksiltä	34 664	2 369	122	1 149	44,5
Vähittäissaamiset	46 671	3 184	217	56 808	15,7
Kiinteistövakuudelliset vähittäissaamiset	40 850	1 380	100	55 949	11,6
Muut vähittäissaamiset	5 821	1 803	117	859	44,8
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	476	-	-	-	
PD/LGD-menetelmä	474	-	-	-	
Yksinkertainen menetelmä	3	-	-	-	
Arvopaperistetut erät	231	-	-	-	
Muut luottovelvoitteisiin kuulumattomat omaisuuserät	946	-	-	-	
Yhteensä	99 520	5 611	339	57 957	

Keskimääräinen LGD on laskettu vastuuarvolla (EAD) painotettuna keskiarvona.

Vähittäisvastuiden takaukset ja vakuudet käsitellään osana LGD:tä.

Standardimenetelmässä ja sisäisten luokitusten menetelmässä luottolaitos- ja yritysvastuiden osalta hyödynnetään seuraavia vakavaraisuussäännösten määrittelemiä reaalivakuuksia: asuinkiinteistöjä ja asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavia osakkeita, talletuksia ja arvopapereita (osakkeita). Talletukset ja arvopaperit ovat säännösten tarkoittamia rahoitusvakuuksia ja näiden käsittelyyn laskennassa on valittavissa vaihtoehtoisia menetelmiä. OP Ryhmässä rahoitusvakuudet em. menetelmissä on käsitelty ns. kattavaa menetelmää ja valvojan määräämiä volatilitteettikorjauksia käyttäen.

Standardimenetelmässä ja sisäisten luokitusten menetelmässä luottolaitos- ja yritysvastuiden osalta voidaan hyödyntää vain vakavaraisuussäännösten määrittelemiä hyväksytyjä takaajia, kuten Suomen valtion ja muiden valtioiden antamia takauksia sekä kuntien ja pankkien antamia takauksia. Yritysten antamia takauksia tai luottojohdannaisia ei laskennassa ole hyödynnetty. Vakavaraisuuslaskennassa ei ole sovellettu tase-erien tai taseen ulkopuolisten erien nettoutusta.

Vähittäisvastuissa sisäisten luokitusten menetelmässä voidaan hyödyntää laajemmin vakuuksia kuin standardimenetelmän vastuille sekä luottolaitos- ja yritysvastuille. Vähittäisvastuiden LGD-estimaattien määrittelyssä on käytetty sopimus-, asiakas-, maksukyvyttömyys-, vakuus- ja perintätietoja vuosilta 2003-2011. Maksukyvyttömyyden määrittelyä sovelletaan samoin kuin PD-malleissa.

Vakuutena olevat asuinkiinteistöt ja asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavat osakkeet muodostavat suurimman vakavaraisuudessa hyödynnetyn vakuuslajin. Muiden reaalivakuuksien vaikutus luottoriskin vakavaraisuuteen on selvästi vähäisempi. Hyödynnettyjä takauksia ovat antaneet useat eri takaajat. Merkittävin yksittäinen takaaja on Suomen valtio. Lisäksi mallissa hyödynnetään tuotetasoisia vakuudettomien palautusten kassavirtatietoja ja toipumistodennäköisyyksiä.

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

PILARI III MUKAISET VAKAVARAISUUSTIEDOT

Liite 89. Johdannaissopimukset ja vastapuoliriski

Johdannaissopimuksista aiheutuva luottoriski määritellään luottovasta-arvona, joka perustuu johdannaissopimusten päivittäiseen markkina-arvostukseen.

Asiakaslimiittien koot määritellään johdannaissopimusten pääomien ja arvioitujen voimassaoloaikojen perusteella.

Johdannaissopimuksista muodostuva vastapuoliriski muodostuu saamisista, joita Pohjola Pankki Oyj:llä voi olla kaupankäyntivastapuoliaan kohtaan vastapuolten maksukyvyttömyshetkellä. Vastapuoliriskiä mitataan OP Ryhmässä käyvän arvon menetelmällä, jossa vastuun määrä muodostuu sopimuksen markkina-arvosta sekä arvioidusta potentiaalisesta tulevaisuuden luottoriskistä.

Pohjola Pankki Oyj hallitsee johdannaissopimuksista muodostuvaa vastapuoliriskiä konkurssinnettoutuksen mahdollistavilla johdannaissopimuksilla, vakuuksilla sekä optionaalisilla eräännyttämisehdoilla. Johdannaissopimuksista on kirjalliset ulkopuolisen oikeudellisen asiantuntijan lausunnot nettoutuksen sitovuudesta kunkin johdannaissopimuksen kotivaltion lainsäädännössä. OP Ryhmä nettouttaa johdannaissopimuksista muodostuvan vastapuoliriskin sekä vakavaraisuuslaskennassa että luottoriskilimiittien seurannassa. Lisäksi luottolaitosvastapuolten osalta käytetään aina johdannaissopimusten vakuusliitettä, jolloin saadut vakuudet vähentävät vastapuoliriskiä.

Yritysvastapuolten vastuurajat vahvistetaan kerran vuodessa, jolloin myös tarkistetaan johdannaissopimusten vakuustilanne.

Pankkivastapuolten johdannaissopimuksista aiheutuvaa luottoriskiä vähennetään vakuuksien avulla, jolloin käytössä on ISDA-yleissopimukseen liitettävä ISDA Credit Support Annex -sopimus (CSA). Vakuusjärjestelmässä vastapuoli toimittaa saatavan vakuudeksi käteistä tai arvopapereita. Täsmätykset vastapuolten välillä tehdään päivittäin.

OP Ryhmän S&P-ratingin putoaminen AA-:sta A:han 31.12.2014 olisi aiheuttanut 4 miljoonan euron lisävakuusvaateen. Vertailuvuonna ratingin putoaminen ei olisi aiheuttanut lisävakuusvaadetta.

Vastapuoliriskistä johtuvaa vakavaraisuusvaatimusta voi syntyä sekä rahoitustoiminnan että kaupankäyntivaraston eristä. Vastapuoliriskistä johtuvaa vakavaraisuusvaatimusta lasketaan muun muassa OTC-johdannaisille sekä takaisinosto- ja myyntisopimuksille.

Vastapuoliriskin sopimustyytit, 31.12.2014, milj.e	Brutto vastuuarvo	Nettoutuksesta saatavat hyödyt	Nykyhetken nettoutettu luottoriski	Hallussa olevat vakuudet	Nettoluotto- riski
Johdannaissopimukset	8 625	5 415	3 210	722	2 488
Korkojohdannaiset	6 317	4 146	2 171	445	1 726
Valuuttajohdannaiset	2 064	1 189	874	261	613
Osake- ja indeksijohdannaiset	144	80	65	16	49
Muut	100	-	100	-	100
Yhteensä	8 625	5 415	3 210	722	2 488

Vastapuoliriskin sopimustyytit, 31.12.2013, milj.e	Brutto vastuuarvo	Nettoutuksesta saatavat hyödyt	Nykyhetken nettoutettu luottoriski	Hallussa olevat vakuudet	Nettoluotto- riski
Johdannaissopimukset	4 821	2 844	1 977	408	1 570
Korkojohdannaiset	3 784	2 408	1 376	314	1 062
Valuuttajohdannaiset	742	363	379	36	343
Osake- ja indeksijohdannaiset	194	72	122	58	64
Muut	101	-	101	-	101
Yhteensä	4 821	2 844	1 977	408	1 570

Sopimusten käypä positiivinen bruttoarvo esitetään liitteessä 54.

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

PILARI III MUKAISET VAKAVARAISUUSTIEDOT

Liite 90. Arvopaperistettut erät

Arvopaperistettut erät rating-luokittain, Moody's vastaavuus, milj.e	2014		2013	
	Vastuun määrä	Riskipai-notetut erät	Vastuun määrä	Riskipai-notetut erät
Kaupankäyntivaraston ulkopuoliset				
Arvopaperistettut erät	177	436	231	636
Aaa	10	1	48	4
Aa1–Aa3	42	4	25	2
A1–A3	57	9	19	4
Baa1–Baa3	29	20	64	54
Ba1–Ba3	12	56	44	176
B1 tai alempi	26	347	30	397
Yhteensä	177	436	231	636

Arvopaperistetuista eristä 26 miljoonaa euroa on käsitelty riskipainolla 1 250 %.

Erääntyneet ja arvonalentuneet arvopaperistettut erät vastuutyypeittäin, 31.12.2014, milj.e	Vastuun määrä	Erääntyneet	Arvonalentuneet	Arvonalentumis-tappiot
Kaupankäyntivaraston ulkopuoliset				
Arvopaperistettut erät	177	-	-	-
CDO	-	-	-	-
ABS	-	-	-	-
RMBS	177	-	-	-
Yhteensä	177	-	-	-

Erääntyneet ja arvonalentuneet arvopaperistettut erät vastuutyypeittäin, 31.12.2013, milj.e	Vastuun määrä	Erääntyneet	Arvon- alentuneet	Arvon- alentumis- tappiot
Kaupankäyntivaraston ulkopuoliset				
Arvopaperistettut erät	231	-	-	-
CDO	2	-	-	-
ABS	0	-	-	-
RMBS	228	-	-	-
Yhteensä	231	-	-	-

Arvopaperistettut erät on käsitelty sisäisten luokitusten menetelmän (IRBA) mukaan. Sijoitettaessa arvopaperistettuihin eriin ja niiden juoksuaikana, kiinnitetään erityistä huomiota lainojen rakenteellisiin ja vakuuksien ominaispiirteisiin.

OP Ryhmässä arvopaperistettujen lainojen luotto- ja markkinariskien liittyviä muutoksia seurataan säännöllisesti.

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

PILARI III MUKAISET VAKAVARAISUUSTIEDOT

Liite 91. Konsernitaseen ja konsolidointiryhmän taseen täsmäytys

31.12.2014, milj. e	Konserni- tase	Konsolidointi- ryhmän tase	Erot
Käteiset varat	3 888	3 888	-
Saamiset luottolaitoksilta	686	683	3
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	427	427	-
Johdannaissopimukset	5 920	5 977	-57
Saamiset asiakkailta	70 683	70 885	-202
Vahinkovakuutustoiminnan varat	3 797	-	3 797
Henkivakuutustoiminnan varat	11 238	-	11 238
Sijoitusomaisuus	9 500	11 416	-1 916
Pääomaosuusmenetelmällä käsiteltävät sijoitukset	56	47	9
Aineettomat hyödykkeet	1 332	426	906
Aineelliset hyödykkeet	781	759	22
Muut varat	1 951	2 128	-176
Verosaamiset	168	121	46
Varat yhteensä	110 427	96 757	13 670

31.12.2014, milj. e	Konserni- tase	Konsolidointi- ryhmän tase	Erot
Velat luottolaitoksille	1 776	1 770	6
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvelat	4	4	-
Johdannaisopimukset	5 489	5 576	-87
Velat asiakkaille	51 163	51 906	-743
Vahinkovakuutustoiminnan velat	2 972	-	2 972
Henkivakuutustoiminnan velat	11 230	-	11 230
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	24 956	25 109	-154
Varaukset ja muut velat	3 447	3 260	187
Verovelat	964	722	241
Lisäosuuspääoma	192	192	-
Velat, joilla on huonompi etuoikeus	1 020	1 009	11
Velat yhteensä	103 214	89 549	13 665
Oma pääoma			
OP Ryhmän omistajien osuus			
Osuuspääoma, jäsenosuudet	148	148	-
Osuuspääoma, tuotto-osuudet	1 561	1 561	-
Muuntoerot	0	0	0
Rahastot	2 421	2 041	343
Kertyneet voittovarot	3 014	3 458	-254
Määräysvallattomien omistajien osuus	69	-	69
Oma pääoma yhteensä	7 213	7 208	5
Velat ja oma pääoma yhteensä	110 427	96 757	13 670

OP Ryhmän ja konsolidointiryhmän taseiden väliset erot johtuvat eroista konsolidoinnin sisällössä ja laajuudessa. Konsolidointiryhmässä vakuutusyhtiöitä ei ole konsolidoitu, vaan ne näkyvät konsolidointiryhmän sijoituksina eikä vakuutusyhtiöiden oma pääoma sisälly konsolidointiryhmän omiin pääomiin. Konsolidointiryhmässä on sovellettu CRR:n artiklan 19 olennaisuusrajoja yhtiöiden konsolidoinnissa. Omista varoista vähennetyt erät esitetään liitteessä 74.

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

PILARI III MUKAISET VAKAVARAISUUSTIEDOT

Liite 92. Omat varat siirtymäsäännösten mukaan

Komission täytäntöönpanoasetuksen mukaan luottolaitoksen tulee esittää omat varat käyttäen Euroopan Pankkiviranomaisen määrittelemää siirtymävaiheen mallia omien varojen julkaisulle.

31.12.2014	(A) Määrä julkistamispäivänä	(B) Asetuksen (EU) N:o 575/2013 artikla, johon viitataan	(C) Määrät, joihin sovelletaan asetusta (EU) N:o 575/2013 edeltänyttä kohtelua, tai asetuksessa säädetty jäljellä oleva määrä
Ydinpääoma (CET1): Instrumentit ja rahastot			
Pääomainstrumentit ja niihin liittyvät ylikurssirahastot	1 709	26 artiklan 1 kohta, 27, 28 ja 29 artikla, EPV:n luettelo 26 artiklan 3 kohta	-
josta: jäsenosuus	148	EPV:n luettelo 26 artiklan 3 kohta	-
josta: tuotto-osuus	1 561	EPV:n luettelo 26 artiklan 3 kohta	-
Kertyneet voittovarot	3 416	26 artiklan 1 kohta 3a	-
Kertyneet muun laajan tuloksen erät (ja muut rahastot, kattaa myös realisoitumattomat voitot ja tappiot sovellettavien tilinpäätösstandardien nojalla)	1 379	26 artiklan 1 kohta	-

Asetuksen 484 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu ehdot täyttävien erien määrä ja siihen liittyvät ylikurssirahastot, jotka poistetaan astettain CET1:sestä	192	486 artiklan 2 kohta	192
Riippumattoman tahon tarkastamat kesken tilikauden kertyneet voitot, joista on vähennetty kaikki ennakoitavissa olevat kulut ja osingot	648	26 artiklan 2 kohta	-
Ydinpääoma (CET1) ennen lakisääteisiä oikaisuja:	7 343		192
Ydinpääoma (CET1): Lakisääteiset oikaisut			
Aineettomat hyödykkeet	-450	36 artiklan 1 kohdan b alakohta, 37 artikla, 472 artiklan 4 kohta	-
Käyvän arvon rahastoon sisältyvät erät, jotka liittyvät rahavirtojen suojauksista saatuihin voittoihin tai tappioihin	-80	33 artiklan a kohta	-
Odotettujen tappioiden yhteismäärän laskennasta saatavat negatiiviset määrät	-339	36 artiklan 1 kohdan d alakohta, 40 artikla, 159 artikla, 472 artiklan 6 kohta	-
Käypään arvoon arvostettuihin velkoihin liittyvät voitot tai tappiot, jotka aiheutuvat laitoksen oman luottokelpoisuuden muutoksesta	-1	33 artiklan b kohta	-
Realisoitumattomiin voittoihin ja tappioihin liittyvät lakisääteiset oikaisut 467 ja 468 artiklan mukaisesti	-90		-
josta: realisoitumattoman tappion suodatin 1	-	467 artikla	-
josta: positiivinen käyvän arvon rahasto saamistodistuksista	-28	468 artikla	-
josta: positiivinen käyvän arvon rahasto osakkeista	-	468 artikla	-
josta: uudelleenarvostusrahasto	-1	468 artikla	-
josta: kiinteistöjen positiivinen arvostus	-61	468 artikla	-
Ydinpääomaan (CET1) tehtävät lakisääteiset oikaisut yht.	-960		-
Ydinpääoma (CET1)	6 384		192
Ensisijainen lisäpääoma (AT1): Instrumentit			
Asetuksen 484 artiklan 4 kohdassa tarkoitettu ehdot täyttävien erien määrä ja siihen liittyvät ylikurssirahastot, jotka poistetaan astettain AT1:sestä	161	486 artiklan 3 kohta	202
Ensisijainen lisäpääoma (AT1) ennen lakisääteisiä oikaisuja:	161		202
Ensisijainen lisäpääoma (AT1): lakisääteiset oikaisut			
Ensisijainen lisäpääoma (AT1)	161		202
Ensisijainen pääoma (T1 = CET1 + AT1)	6 544		394

Toissijainen pääoma (T2): Instrumentit ja varaukset

Pääomainstrumentit ja niihin liittyvät ylikurssirahastot	743	62 ja 63 artikla	-
Toissijainen pääoma (T2) ennen lakisäätteisiä oikaisuja	743		-

Toissijainen pääoma (T2): lakisäätteiset oikaisut

Määrä, joka vähennetään toissijaisesta pääomasta (T2) tai lisätään siihen niiden ylimääräisten suodattimien ja vähennysten johdosta, joita edellytettiin ennen vakavaraisuusasetusta	29	467, 468 ja 481 artikla	-
josta: positiivinen käyvän arvon rahasto saamistodistuksista	28	468 artikla	-
josta: uudelleenarvostusrahasto	1	468 artikla	-

Toissijaiseen pääomaan (T2) tehtävät lakisäätteiset oikaisut yhteensä	29		-
--	-----------	--	----------

Toissijainen pääoma (T2)	772		-
---------------------------------	------------	--	----------

Pääoma yhteensä (T1 + T2 = TC)	7 316		394
---------------------------------------	--------------	--	------------

Riskipainotetut varat yhteensä	42 252		-
---------------------------------------	---------------	--	----------

Vakavaraisuussuhteet ja puskurit

Ydinpääoma (CET1) prosenttiosuutena kokonaisriskin määrästä	15,1	92 artiklan 2 kohdan a alakohta, 465 artikla	-
---	------	--	---

Ensisijainen pääoma (T1) prosenttiosuutena kokonaisriskin määrästä	15,5	92 artiklan 2 kohdan b alakohta, 465 artikla	-
--	------	--	---

Kokonaispääoma prosenttiosuutena kokonaisriskin määrästä	17,3	92 artiklan 2 kohdan c alakohta	-
--	------	---------------------------------	---

Puskureita koskevien vaatimusten täyttämiseen käytettävissä oleva ydinpääoma (CET1) (%-osuutena kokonaisriskin määrästä)	15,1	Vakavaraisuusdirektiivin 128 artikla	-
--	------	--------------------------------------	---

Ylärajat, joita sovelletaan varausten sisällyttämiseen toissijaiseen pääomaan (T2)

Yläraja luottoriskioikaisujen sisällyttämiselle toissijaiseen pääomaan, kun noudatetaan sisäisten luottoluokitusten menetelmää	34 706	62 artikla	-
--	--------	------------	---

Pääomainstrumentit, joihin sovelletaan asteittaisen poistamisen järjestelyjä (1.1.2013 - 1.1.2022)

Nykyinen yläraja ydinpääoman instrumenteille, joihin sovelletaan asteittaisen poistamisen järjestelyjä	494	484 artiklan 3 kohta, 486 artiklan 2 ja 5 kohta	-
--	-----	---	---

Nykyinen yläraja ensisijaisen lisäpääoman (AT1) instrumenteille, joihin sovelletaan asteittaisen poistamisen järjestelyjä	161	484 artiklan 3 kohta, 486 artiklan 2 ja 5 kohta	-
---	-----	---	---

Ensisijaisesta lisäpääomasta (AT1) ylärajan takia vähennetty määrä (ylärajan ylittävä määrä lunastusten ja erääntymisten jälkeen)	41	484 artiklan 3 kohta, 486 artiklan 2 ja 5 kohta	-
---	----	---	---

Liite 93. Päämainstrumenttien keskeiset ominaisuudet

Päämainstrumenttien keskeisten ominaisuuksien malli	Jäsenosuus
1 Liikkeeseenlaskija	Jäsenosuuspankit
2 Yksilöllinen tunniste (esim. CUSIP, ISIN tai suunnatuissa aneissa Bloomberg-tunniste)	Ei sovellu
3 Instrumenttiin sovellettava lainsäädäntö	Suomen laki
Sääntely	
4 Vakavaraisuusasetuksen säännöt siirtymäkaudella	Ydinpääoma (CET1)
5 Vakavaraisuusasetuksen säännöt siirtymäkauden jälkeen	Ydinpääoma (CET1)
6 Käytettävissä yksittäisen yrityksen tasolla tai konsolidoinnin perusteella / alakonsolidointiryhmän tasolla / yksittäisen yrityksen tasolla ja konsolidoinnin perusteella / alakonsolidointiryhmän tasolla	yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella
7 Instrumentin laji (kukin oikeudenkäyttöalue määrittelee lajit)	CET1 sellaisena kuin se on julkaistu EPV:n luettelossa
8 Lakisääteiseen pääomaan kirjattu määrä (valuutta miljoonina viimeisimpänä raportointipäivänä) Milj. Eur	148
9 Instrumentin nimellinen määrä (valuutta miljoonina)	EUR 148
9a Liikkeeseenlaskuhinta	100 %
9b Lunastushinta	100 %
10 Kirjanpidollinen luokittelu	Osuuskunnan osuus
11 Alkuperäinen liikkeeseenlaskupäivä	Ei sovellu
12 Eräpäiväton tai päivätty	eräpäiväton
13 Alkuperäinen maturiteetti	ei maturiteettia
14 Liikkeeseenlaskijan toteuttama takaisinlunastus edellyttää valvontaviranomaisen ennakkohyväksyntää	kyllä
15 Mahdollinen takaisinlunastuspäivä, ehdolliset takaisinlunastuspäivät ja lunastusmäärä	Osuuspankki maksaa osuudenomistajalle jäsenosuuden merkintähinnan palautuksen jäsenyyden päättyessä. Osuuspankilla on kuitenkin oikeus kieltäytyä jäsenosuusmaksujen palauttamisesta osuuspankin toiminnan aikana. Mikäli osuuspankki ei ole kieltäytynyt palauttamisesta, jäsenosuusmaksu voidaan palauttaa 12 kuukauden kuluttua sen tilikauden päättymisestä, jonka aikana jäsenyys on päättynyt. Ellei palautusta voida jonakin vuonna maksaa täysimääräisesti, maksamatta jäänyt osa maksetaan seuraavien tilinpäätösten perusteella käytettävissä olevista omista pääomista. Edellä määrätty oikeus maksamatta jääneen osan jälkipalautukseen päättyy kuitenkin viidennen seuraavan tilinpäätöksen jälkeen.
16 Mahdolliset myöhemmät takaisinlunastuspäivät	kts kohta 15
Kupongit/osingot	
17 Kiinteä tai vaihtuva osinko/kuponki	vaihtuva
18 Kupongin korko ja siihen liittyvät indeksit	Ei sovellu
19 Dividend stopper -lausekkeen olemassaolo	ei
20a Täysin harkinnanvarainen, osittain harkinnanvarainen tai pakollinen (ajoituksen osalta)	Täysin harkinnanvarainen
20b Täysin harkinnanvarainen, osittain harkinnanvarainen tai pakollinen (määrän osalta)	Täysin harkinnanvarainen
21 Step-up-ehdon tai muun lunastuskannustimen olemassaolo	Ei sovellu
22 Ei-kumulatiivinen tai kumulatiivinen	Ei-kumulatiivinen
23 Vaihdettava tai sidottu	sidottu
24 Jos instrumentti on vaihdettava, mitkä tekijät vaikuttavat vaihtoon?	Ei sovellu
25 Jos instrumentti on vaihdettava, onko se vaihdettava kokonaisuudessaan vai osittain?	Ei sovellu
26 Jos instrumentti on vaihdettava, mikä on vaihtokurssi?	Ei sovellu
27 Jos instrumentti on vaihdettava, onko vaihto pakollinen vai valinnainen?	Ei sovellu
28 Jos instrumentti on vaihdettava, tarkenna, minkälaiseen instrumenttiin se voidaan vaihtaa?	Ei sovellu
29 Jos instrumentti on vaihdettava, tarkenna, minkä liikkeeseenlaskijan instrumenttiin se voidaan vaihtaa?	Ei sovellu
30 Kirjanpitoarvon alentamisen ominaisuudet	kyllä
31 Jos kirjanpitoarvon alentaminen on mahdollista, mitkä tekijät laukaisevat sen?	tappioiden kertyminen
32 Jos kirjanpitoarvon alentaminen on mahdollista, tehdäänkö se kokonaan vai osittain?	kokonaan tai osittain
33 Jos kirjanpitoarvon alentaminen on mahdollista, onko se pysyvää vai väliaikaista?	väliaikainen
34 Jos kirjanpitoarvon alentaminen on väliaikaista, kuvaile kirjanpitoarvon korotuksen mekanismi	Osuuspääoman korotuksen kautta
35 Hierarkkinen asema selvitystilassa (tarkenna instrumenttilaji, joka on välittömästi etuoikeudeltaan parempi)	Osuuspankin purkautuessa selvitystilassa tai konkurssin kautta kertyneet lisäosuusmaksut palautetaan ennen muita osuusmaksuja tai, jos varat eivät siihen riitä, se osa lisäosuusmaksuista, mikä kullekin suoritettujen lisäosuusmaksujen suhteen mukaisesti laskien tulee.
36 Vaatimustenvastaiset ominaisuudet	ei
37 Tarkenna mahdolliset vaatimustenvastaiset ominaisuudet	Ei sovellu

Tuotto-osuus	Lisäosuuspääoma	EUR 60,000,000 Perpetual Step-Up Hybrid Tier 1
Jäsenosuuspankit	Jäsenosuuspankit	Pohjola Pankki Oyj
Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu
Suomen laki	Suomen laki	Englannin laki, paitsi maksunsaantijärjestystä ja jakokelpoisia varoja, Divident Stopperia sekä en-nenaikaisen takaisinlunastukseen liittyviä lupaa ja vakavaraisuusvaatimusta koskevat ehdot, joihin sovelletaan Suomen lakia
Ydinpääoma (CET1)	Ydinpääoma (CET1)	Ensisijainen lisäpääoma (AT1)
Ydinpääoma (CET1)	Ei sovellu	Ei sovellu
yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella	yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella	yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella
CET1 sellaisena kuin se on julkaistu EPV:n luettelossa 1 561	CET1 sellaisena kuin se on julkaistu EPV:n luettelossa 192	Ei sovellu 35
EUR 1 561	EUR 192	EUR 60
100 %	100 %	100 %
100 %	100 %	100 %
Osuuskunnan osuus	Osuuskunnan osuus	Vastuu- jaksettu hankintameno
Ei sovellu	Ei sovellu	30.11.05
eräpäivätön	eräpäivätön	eräpäivätön
ei maturiteettia	ei maturiteettia	ei maturiteettia
kyllä	kyllä	kyllä
Osuuspankki maksaa osuudenomistajalle tuotto-osuuden merkintähinnan palautuksen jäsenyyden päättyessä. Tuotto-osuuden merkintähinnan palautus maksetaan osuudenomistajalle myös, kun osuudenomistaja on irtisanonut osuuden. Osuuspankilla on kuitenkin oikeus kieltäytyä tuotto-osuusmaksujen palauttamisesta osuuspankin toiminnan aikana. Mikäli osuuspankki ei ole kieltäytynyt palauttamisesta, tuotto-osuusmaksu voidaan palauttaa 12 kuukauden kuluttua sen tilikauden päättymisestä, jonka aikana jäsenyys on päättynyt tai tuotto-osuuden omistaja on irtisanonut osuuden. Ellei palautusta voida jonakin vuonna maksaa täysimääräisesti, maksamatta jäänyt osa maksetaan seuraavien tilinpäätösten perusteella käytettävissä olevista omista pääomista. Edellä määrätty oikeus maksamatta jääneen osan jälkipalautukseen päättyy kuitenkin viidennen seuraavan tilinpäätöksen jälkeen.	Osuuspankki maksaa osuudenomistajalle lisäosuuden merkintähinnan palautuksen jäsenyyden päättyessä tai osuudenomistajan irtisanottua osuuden. Lisä-osuusmaksu palautetaan 6 kuukauden kuluttua sen tilikauden päättymisestä, jonka aikana jäsenyys on päättynyt tai lisäosuuden omistaja on irtisanonut osuuden. Jos irtisanottua lisäosuusmaksua ei ole voitu palauttaa kokonaisuudessaan, voi palautus tapahtua jälkipalautuksena, jos se on kolmen seuraavan tilinpäätöksen perusteella mahdollista.	1) Oikeus takaisinlunastaa 30.11.2010 tai sitä seuraavina koronmaksupäivinä 28. helmikuuta, 30. toukokuuta, 30. elokuuta tai 30 marraskuuta; 2) Oikeus takaisinlunastaa mikäli (i) lainmuutoksen, (ii) virallisen tulkinnan tai (iii) Finanssivalvonnan päätöksen johdosta liikkeeseenlaskija ei voisi lukea instrumenttia Tier 1 pääomiinsa; 3) Oikeus ennenaikaiseen lunastukseen sellaisten verolakien tai -tulkintojen muutoksen perusteella, joiden johdosta liikkeeseenlaskija joutuisi maksamaan ylimääräisiä eriä tai ei saisi vähennettyä korkoja. Lunastushinta 100%.
kts kohta 15	kts kohta 15	kts kohta 15
vaihtuva	vaihtuva	vaihtuva
Ei sovellu	Ei sovellu	30.11.2015 saakka 3-kk EURIBOR + 0,65 % per annum, sen jälkeen 3kk EURIBOR + 1,65 % per annum.
ei	ei	kyllä
Täysin harkinnanvarainen	Täysin harkinnanvarainen	osittain harkinnan varainen
Täysin harkinnanvarainen	Täysin harkinnanvarainen	osittain harkinnanvarainen:[mikäli liikkeeseenlaskijan jakokelpoiset varat eivät riittäisi (i) instrumentin korkojen, (ii) muiden pääomalainojen ja (iii) tai liikkeeseenlaskijan takaamien tytäryhtiöiden pääomalainojen korkojen maksuun.]
Ei sovellu	Ei sovellu	kyllä
Ei-kumulatiivinen	Ei-kumulatiivinen	ei-kumulatiivinen
sidottu	sidottu	sidottu
Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu
Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu
Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu
Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu
Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu
Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu
kyllä	kyllä	Ei sovellu
tappioiden kertyminen	tappioiden kertyminen	Ei sovellu
kokonaan tai osittain	kokonaan tai osittain	Ei sovellu
väliaikainen	väliaikainen	Ei sovellu
Osuuspääoman korotuksen kautta	Osuuspääoman korotuksen kautta	Ei sovellu
Osuuspankin purkautuessa selvitystilän tai konkurssin kautta kertyneet lisäosuusmaksut palautetaan ennen muita osuusmaksuja tai, jos varat eivät siihen riitä, se osa lisäosuusmaksuista, mikä kullekin suoritettujen lisäosuusmaksujen suhteen mukaisesti laskien tulee.	Ei sovellu	Liikkeeseenlaskijan Tier 2 instrumentit ja muut takasijaiset velat, jotka ovat instrumenttia paremmalla etuoikeusasemalla
ei	ei	kyllä
Ei sovellu	Ei sovellu	ei tappionkattamismekanismia

Päämainstrumenttien keskeisten ominaisuuksien malli

EUR 40,000,000 Perpetual Non-Step-Up Hybrid Tier 1

1	Liikkeeseenlaskija	Pohjola Pankki Oyj
2	Yksilöllinen tunniste (esim. CUSIP, ISIN tai suunnatuissa aneissa Bloomberg-tunniste)	Ei sovellu
3	Instrumenttiin sovellettava lainsäädäntö	Englannin laki, paitsi maksunsaantijärjestystä ja jakokelpoisia varoja, Divident Stopper:ia sekä ennaikaisen takaisinlunastukseen liittyviä lupaa ja vakavaraisuusvaatimusta koskevat ehdot, joihin sovelletaan Suomen lakia
Sääntely		
4	Vakavaraisuusasetuksen säännöt siirtymäkaudella	Ensisijainen lisäpääoma (AT1)
5	Vakavaraisuusasetuksen säännöt siirtymäkauden jälkeen	Ei sovellu
6	Käytettävissä yksittäisen yrityksen tasolla tai konsolidoinnin perusteella / alakonsolidointiryhmän tasolla / yksittäisen yrityksen tasolla ja konsolidoinnin perusteella / alakonsolidointiryhmän tasolla	yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella
7	Instrumentin laji (kukin oikeudenkäyttöalue määrittelee lajit)	Ei sovellu
8	Lakisääteiseen pääomaan kirjattu määrä (valuutta miljoonina viimeisimpänä raportointipäivänä) Milj. Eur	32
9	Instrumentin nimellinen määrä (valuutta miljoonina)	EUR 40
9a	Liikkeeseenlaskuhinta	100 %
9b	Lunastushinta	100 %
10	Kirjanpidollinen luokittelu	Vastuu- jaksotettu hankintameno
11	Alkuperäinen liikkeeseenlaskupäivä	30.11.05
12	Eräpäivätön tai päivätty	eräpäivätön
13	Alkuperäinen maturiteetti	ei maturiteettia
14	Liikkeeseenlaskijan toteuttama takaisinlunastus edellyttää valvontaviranomaisen ennakkohyväksyntää	kyllä
15	Mahdollinen takaisinlunastuspäivä, ehdolliset takaisinlunastuspäivät ja lunastusmäärä	1) Oikeus takaisinlunastaa 30.11.2010 tai sitä seuraavina koronmaksupäivinä 28. helmikuuta, 30. toukokuuta, 30. elokuuta tai 30. marraskuuta; 2) Oikeus takaisinlunastaa mikäli (i) lainmuutoksen, (ii) virallisen tulkinnan tai (iii) Finanssivalvonnan päätöksen johdosta liikkeeseenlaskija ei voisi lukea instrumenttia Tier 1 pääomiinsa; 3) Oikeus ennaikaiseen lunastukseen sellaisten verolakien tai -tulkintojen muutoksen perusteella, joiden johdosta liikkeeseenlaskijajoutuisi maksamaan ylimääräisiä eriä tai ei saisi vähennettyä korkoja. Lunastushinta 100%.
16	Mahdolliset myöhemmät takaisinlunastuspäivät	kts kohta 15
Kupongit/osingot		
17	Kiinteä tai vaihtuva osinko/kuponki	vaihtuva
18	Kupongin korko ja siihen liittyvät indeksit	3-kk EURIBOR + 1,25 % per annum
19	Dividend stopper -lausekkeen olemassaolo	kyllä
20a	Täysin harkinnanvarainen, osittain harkinnanvarainen tai pakollinen (ajoituksen osalta)	osittain harkinnan varainen
20b	Täysin harkinnanvarainen, osittain harkinnanvarainen tai pakollinen (määrän osalta)	osittain harkinnanvarainen:[mikäli liikkeeseenlaskijan jakokelpoiset varat eivät riittäisi (i) instrumentin korkojen, (ii) muiden pääomalojen ja (iii) tai liikkeeseenlaskijan takaamien tytäryhtiöiden pääomalojen korkojen maksuun.]
21	Step-up-ehdon tai muun lunastuskannustimen olemassaolo	ei
22	Ei-kumulatiivinen tai kumulatiivinen	ei-kumulatiivinen
23	Vaihdeettava tai sidottu	sidottu
24	Jos instrumentti on vaihdettava, mitkä tekijät vaikuttavat vaihtoon?	Ei sovellu
25	Jos instrumentti on vaihdettava, onko se vaihdettava kokonaisuudessaan vai osittain?	Ei sovellu
26	Jos instrumentti on vaihdettava, mikä on vaihtokurssi?	Ei sovellu
27	Jos instrumentti on vaihdettava, onko vaihto pakollinen vai valinnainen?	Ei sovellu
28	Jos instrumentti on vaihdettava, tarkenna, minkälaiseen instrumenttiin se voidaan vaihtaa?	Ei sovellu
29	Jos instrumentti on vaihdettava, tarkenna, minkä liikkeeseenlaskijan instrumenttiin se voidaan vaihtaa?	Ei sovellu
30	Kirjanpitoarvon alentamisen ominaisuudet	Ei sovellu
31	Jos kirjanpitoarvon alentaminen on mahdollista, mitkä tekijät laukaisevat sen?	Ei sovellu
32	Jos kirjanpitoarvon alentaminen on mahdollista, tehdäänkö se kokonaan vai osittain?	Ei sovellu
33	Jos kirjanpitoarvon alentaminen on mahdollista, onko se pysyvää vai väliaikaista?	Ei sovellu
34	Jos kirjanpitoarvon alentaminen on väliaikaista, kuvaile kirjanpitoarvon korotuksen mekanismi	Ei sovellu
35	Hierarkkinen asema selvitystilassa (tarkenna instrumenttilaji, joka on välittömästi etuoikeudeltaan parempi)	Liikkeeseenlaskijan Tier 2 instrumentit ja muut takasijaiset velat, jotka ovat instrumenttia paremmalla etuoikeusasemalla
36	Vaativustenvastaiset ominaisuudet	kyllä
37	Tarkenna mahdolliset vaativustenvastaiset ominaisuudet	ei tappionkattamismekanismeja

YEN 10,000,000,000 Loan Agreement American Family Life Assurance Company of Columbus, Japan Branch	EUR 50,000,000 Non-cumulative Perpetual Capital Securities	EUR 500,000,000 Subordinated Instruments due 2022
Pohjola Pankki Oyj	Pohjola Pankki Oyj	Pohjola Pankki Oyj
Ei sovellu	ISIN: XS0213603177	ISIN: XS0750702507 [(EMTN Series 130)]
Englannin laki, paitsi maksunsaantijärjestystä ja jakokelpoisia varoja, Divident Stopper:ia sekä ennenaikaisen takaisinlunastukseen liittyviä lupaa ja vakavaraisuusvaatimusta koskevat ehdot, joihin sovelletaan Suomen lakia	Englannin laki, paitsi maksunsaantijärjestystä ja jakokelpoisia varoja, Divident Stopper:ia sekä ennenaikaisen takaisinlunastukseen liittyviä lupaa ja vakavaraisuusvaatimusta koskevat ehdot, joihin sovelletaan Suomen lakia	Englannin laki, paitsi maksunsaantijärjestystä koskevat ehdot, joihin sovelletaan Suomen lakia
Ensisijainen lisäpääoma (AT1)	Ensisijainen lisäpääoma (AT1)	Toissijainen pääoma (T2)
Ei sovellu	Ei sovellu	Toissijainen pääoma (T2)
yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella	yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella	yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella
Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu
59	35	466
YEN 10 000	EUR 50	EUR 500
100 %	100 %	99,977 %
100 %	100 %	100 %
Vastuu- jaksotettu hankintameno	Vastuu- jaksotettu hankintameno	Vastuu- jaksotettu hankintameno
18.6.14	31.3.05	28.2.12
eräpäivätön	eräpäivätön	päivätty
ei maturiteettia	ei maturiteettia	28.2.22
kyllä	kyllä	kyllä
1) Liikkeeseenlaskijalla on oikeus pääoman takaisinmaksuun ensimmäisen kerran koronmaksupäivänä kesäkuussa 2014 ja sen jälkeen kunakin koronmaksupäivänä. 2) Ennen ensimmäistä takaisinmaksupäivää liikkeeseenlaskijalla on oikeus takaisinlunastaa instrumentti mikäli (i) lainmuutoksen, (ii) virallisen tulkinnan tai (iii) Finanssivalvonnan päätöksen johdosta liikkeeseenlaskija ei voisi lukea instrumenttia Tier 1 pääomiinsa. 3) Lisäksi liikkeeseenlaskijalla on oikeus ennenaikaiseen lunastukseen sellaisten verolakien tai -tulkintojen muutoksen perusteella, joiden johdosta liikkeeseenlaskija joutuisi maksamaan ylimääräisiä eriä tai ei saisi vähennettyä korkoja. Lunastushinta 100%.	Liikkeeseenlaskijalla on oikeus pääoman maksuun. Oikeus takaisinlunastaa mikäli (i) lainmuutoksen, (ii) virallisen tulkinnan tai (iii) Finanssivalvonnan päätöksen johdosta liikkeeseenlaskija ei voisi lukea instrumenttia Tier 1 pääomiinsa. Lisäksi liikkeeseenlaskijalla on oikeus ennenaikaiseen lunastukseen sellaisten verolakien tai -tulkintojen muutoksen perusteella, joiden johdosta liikkeeseenlaskija joutuisi maksamaan ylimääräisiä eriä tai ei saisi vähennettyä korkoja. Lunastushinta 100%.	Liikkeeseenlaskijalla on takaisinlunastusmahdollisuus, joka alkaa liikkeeseenlaskupäivästä ja päättyy 90 kalenteripäivän kuluttua siitä, kun CRD IV asetus on tullut voimaan ja direktiivi on täytäntäänpanttu Suomessa, mikäli Finanssivalvonta ilmoittaa, että liikkeeseenlaskija ei voi enää lukea varoja omiin toissijaisiin pääomiinsa kokonaan tai osittain. Lunastushinta 101%. Lisäksi oikeus ennenaikaiseen lunastukseen sellaisen verolakien tai tulkintojen muutoksen perusteella, joiden johdosta liikkeeseenlaskija joutuisi maksamaan ylimääräisiä eriä. Lunastushinta 100%.
kts kohta 15	kts kohta 15	kts kohta 15
vaihtuva	kiinteästä vaihtuvaksi	kiinteä
6-kk YEN Reuters Screen Libor01 + 1,58 % per annum	6,5 % per annum 11.4.2006 saakka, sen jälkeen 10v Swap-korko + 0,1 % per annum, maksimi korko 8 % per annum	5,75 % per annum
kyllä	kyllä	ei
osittain harkinnan varainen	osittain harkinnanvarainen	pakollinen
osittain harkinnanvarainen:[mikäli liikkeeseenlaskijan jakokelpoiset varat eivät riittäisi (i) instrumentin korkojen, (ii) muiden pääomalojen ja (iii) tai liikkeeseenlaskijan takaamien tytäryhtiöiden pääomalojen korkojen maksuun.]	osittain harkinnanvarainen:[mikäli liikkeeseenlaskijan jakokelpoiset varat eivät riittäisi (i) instrumentin korkojen, (ii) muiden pääomalojen ja (iii) tai liikkeeseenlaskijan takaamien tytäryhtiöiden pääomalojen korkojen maksuun.]	pakollinen
ei	ei	ei
ei-kumulatiivinen	ei-kumulatiivinen	ei-kumulatiivinen
sidottu	sidottu	sidottu
Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu
Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu
Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu
Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu
Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu
Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu
Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu
Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu
Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu
Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu
Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu
Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu
Liikkeeseenlaskijan Tier 2 instrumentit ja muut takasijaiset velat, jotka ovat instrumenttia paremmalla etuoikeusasemalla	Liikkeeseenlaskijan Tier 2 instrumentit ja muut takasijaiset velat, jotka ovat instrumenttia paremmalla etuoikeusasemalla	Liikkeeseenlaskijan senior-tasoiset instrumentit
kyllä	kyllä	ei
ei tappionkattamismekanismia	ei tappionkattamismekanismia	Ei sovellu

Pääomainstrumenttien keskeisten ominaisuuksien malli		EUR 100,000,000 5.25 per cent. Subordinated Instruments due 14 September 2021
1	Liikkeeseenlaskija	Pohjola Pankki Oyj
2	Yksilöllinen tunnistus (esim. CUSIP, ISIN tai suunnatuissa aneissa Bloomberg-tunniste)	ISIN: XS0677081993 [(EMTN Series 127)]
3	Instrumenttiin sovellettava lainsäädäntö	Englannin laki, paitsi maksunsaantijärjestystä koskevat ehdot, joihin sovelletaan Suomen lakia
Sääntely		
4	Vakavaraisuusasetuksen säännöt siirtymäkaudella	Toissijainen pääoma (T2)
5	Vakavaraisuusasetuksen säännöt siirtymäkauden jälkeen	Toissijainen pääoma (T2)
6	Käytettävissä yksittäisen yrityksen tasolla tai konsolidoinnin perusteella / alakonsolidointiryhmän tasolla / yksittäisen yrityksen tasolla ja konsolidoinnin perusteella / alakonsolidointiryhmän tasolla	yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella
7	Instrumentin laji (kukin oikeudenkäyttöalue määrittelee lajit)	Ei sovellu
8	Lakisääteiseen pääomaan kirjattu määrä (valuutta miljoonina viimeisimpänä raportointipäivänä) Milj. Eur	100
9	Instrumentin nimellinen määrä (valuutta miljoonina)	EUR 100
9a	Liikkeeseenlaskuhinta	99,612 %
9b	Lunastushinta	100 %
10	Kirjanpidollinen luokittelu	Vastuu- jaksotettu hankintameno
11	Alkuperäinen liikkeeseenlaskupäivä	14.9.11
12	Eräpäivä tai päivätty	päivätty
13	Alkuperäinen maturiteetti	14.9.21
14	Liikkeeseenlaskijan toteuttama takaisinlunastus edellyttää valvontaviranomaisen ennakkohyväksyntää	kyllä
15	Mahdollinen takaisinlunastuspäivä, ehdolliset takaisinlunastuspäivät ja lunastusmäärä	Oikeus ennakkoilmoituksen jättämisen jälkeen verolakiin tai -tulkintojen muutoksen perusteella, joiden johdosta liikkeeseenlaskijajoutuisi maksamaan ylimääräisiä eräiä. Lunastushinta 100%.
16	Mahdolliset myöhemmät takaisinlunastuspäivät	kts kohta 15
Kupongit/osingot		
17	Kiinteä tai vaihtuva osinko/kuponki	kiinteä
18	Kupongin korko ja siihen liittyvät indeksit	5,25 % per annum
19	Dividend stopper -lausekkeen olemassaolo	ei
20a	Täysin harkinnanvarainen, osittain harkinnanvarainen tai pakollinen (ajoituksen osalta)	pakollinen
20b	Täysin harkinnanvarainen, osittain harkinnanvarainen tai pakollinen (määrän osalta)	pakollinen
21	Step-up-ehdon tai muun lunastuskannustimen olemassaolo	ei
22	Ei-kumulatiivinen tai kumulatiivinen	ei-kumulatiivinen
23	Vaihdettava tai sidottu	sidottu
24	Jos instrumentti on vaihdettava, mitkä tekijät vaikuttavat vaihtoon?	Ei sovellu
25	Jos instrumentti on vaihdettava, onko se vaihdettava kokonaisuudessaan vai osittain?	Ei sovellu
26	Jos instrumentti on vaihdettava, mikä on vaihtokurssi?	Ei sovellu
27	Jos instrumentti on vaihdettava, onko vaihto pakollinen vai valinnainen?	Ei sovellu
28	Jos instrumentti on vaihdettava, tarkenna, minkälaiseen instrumenttiin se voidaan vaihtaa?	Ei sovellu
29	Jos instrumentti on vaihdettava, tarkenna, minkä liikkeeseenlaskijan instrumenttiin se voidaan vaihtaa?	Ei sovellu
30	Kirjanpitoarvon alentamisen ominaisuudet	Ei sovellu
31	Jos kirjanpitoarvon alentaminen on mahdollista, mitkä tekijät laukaisevat sen?	Ei sovellu
32	Jos kirjanpitoarvon alentaminen on mahdollista, tehdäänkö se kokonaan vai osittain?	Ei sovellu
33	Jos kirjanpitoarvon alentaminen on mahdollista, onko se pysyvää vai väliaikaista?	Ei sovellu
34	Jos kirjanpitoarvon alentaminen on väliaikaista, kuvaile kirjanpitoarvon korotuksen mekanismi	Ei sovellu
35	Hierarkkinen asema selvitystilassa (tarkenna instrumenttilaji, joka on välittömästi etuoikeudeltaan parempi)	Liikkeeseenlaskijan senior-tasoiset instrumentit
36	Vaatimustenvastaiset ominaisuudet	ei
37	Tarkenna mahdolliset vaatimustenvastaiset ominaisuudet	Ei sovellu

CHF 100,000,000 3.375 Subordinated Instruments Helsingin OP Tuottodebentuuri 1/2014

Helsingin OP Tuottodebentuuri 2/2014

Pohjola Pankki Oyj ISIN: CH0132112993	Helsingin OP Pankki Oyj ISIN: FI4000090360	Helsingin OP Pankki Oyj ISIN: FI4000096938
Englannin laki, paitsi maksunsaantijärjestystä koskevat ehdot, joihin sovelletaan Suomen lakia	Suomen laki	Suomen laki
Toissijainen pääoma (T2)	Toissijainen pääoma (T2)	Toissijainen pääoma (T2)
Toissijainen pääoma (T2)	Toissijainen pääoma (T2)	Toissijainen pääoma (T2)
yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella	yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella	yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella
Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu
83	11	11
CHF 100	EUR 11	EUR 11
100,208 %	100 %	100 %
100 %	100 %	100 %
Vastuu- jaksotettu hankintameno	Vastuu- jaksotettu hankintameno	Vastuu- jaksotettu hankintameno
14.7.11	14.5.14	18.6.14
päiväty	päiväty	päiväty
14.7.21	14.5.24	18.6.24
kyllä	kyllä	kyllä
Oikeus ennakaiseseen lunastukseen sellaisten verolakien tai -tulkintojen muutoksen perusteella, joiden johdosta liikkeeseenlaskijajoutuisi maksamaan ylimääräisiä erä. Lunastushinta 100%.	Debentuuri maksetaan takaisin kokonaisuudessaan yhdessä erässä takaisinmaksupäivänä 14.5.2024, ennakaisena takaisinmaksupäivänä 14.5.2019 tai liikkeeseenlaskijan yleisten lainaehtojen mukaisesti ilmoittamana päivänä. Takaisinmaksettava määrä: Nimellisarvo	Debentuuri maksetaan takaisin kokonaisuudessaan yhdessä erässä takaisinmaksupäivänä 18.6.2024, ennakaisena takaisinmaksupäivänä 18.6.2019 tai liikkeeseenlaskijan yleisten lainaehtojen mukaisesti ilmoittamana päivänä. Takaisinmaksettava määrä: Nimellisarvo
kts kohta 15	kts kohta 15	kts kohta 15
kiinteä	kiinteä	kiinteästä vaihtuvaksi
3,375 % per annum	3,25 % per annum	3,25 % per annum 18.6.2019 asti, sen jälkeen 6-kk EURIBOR + 2,54 % per annum
ei	ei	ei
pakollinen	pakollinen	pakollinen
pakollinen	pakollinen	pakollinen
ei	ei	ei
ei-kumulatiivinen	ei-kumulatiivinen	ei-kumulatiivinen
sidottu	sidottu	sidottu
Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu
Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu
Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu
Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu
Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu
Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu
Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu
Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu
Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu
Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu
Liikkeeseenlaskijan senior-tasoiset instrumentit	Debentuurit ovat etuoikeusasemaltaan huonommassa asemassa olevia velkainstrumentteja, jotka kuuluvat Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 575/2013 63 artiklassa tarkoitettuun toissijaiseen pääomaan (T2), jos kyseisessä artiklassa asetetut ja muut asetuksen edellytykset täyttyvät. Debentuurilla on huonompi etuoikeus kuin Liikkeellelaskijan muilla sitoumuksilla. Debentuuria ei voida käyttää vastasääntävien kuittauksien.	Debentuurit ovat etuoikeusasemaltaan huonommassa asemassa olevia velkainstrumentteja, jotka kuuluvat Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 575/2013 63 artiklassa tarkoitettuun toissijaiseen pääomaan (T2), jos kyseisessä artiklassa asetetut ja muut asetuksen edellytykset täyttyvät. Debentuurilla on huonompi etuoikeus kuin Liikkeellelaskijan muilla sitoumuksilla. Debentuuria ei voida käyttää vastasääntävien kuittauksien.
ei	ei	ei
Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu

Pääomainstrumenttien keskeisten ominaisuuksien malli	Helsingin OP Tuottodebentuuri 3/2014
1 Liikkeeseenlaskija	Helsingin OP Pankki Oyj
2 Yksilöllinen tunniste (esim. CUSIP, ISIN tai suunnatuissa aneissa Bloomberg-tunniste)	FI4000100409
3 Instrumenttiin sovellettava lainsäädäntö	Suomen laki
Säätely	
4 Vakavaraisuusasetuksen säännöt siirtymäkaudella	Toissijainen pääoma (T2)
5 Vakavaraisuusasetuksen säännöt siirtymäkauden jälkeen	Toissijainen pääoma (T2)
6 Käytettävissä yksittäisen yrityksen tasolla tai konsolidoinnin perusteella / alakonsolidointiryhmän tasolla / yksittäisen yrityksen tasolla ja konsolidoinnin perusteella / alakonsolidointiryhmän tasolla	yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella
7 Instrumentin laji (kukin oikeudenkäyttöalue määrittelee lajit)	Ei sovellu
8 Lakisääteiseen pääomaan kirjattu määrä (valuutta miljoonina viimeisimpänä raportointipäivänä) Milj. Eur	6
9 Instrumentin nimellinen määrä (valuutta miljoonina)	EUR 6
9a Liikkeeseenlaskuhinta	100 %
9b Lunastushinta	100 %
10 Kirjanpidollinen luokittelu	Vastuu- jaksotettu hankintameno
11 Alkuperäinen liikkeeseenlaskupäivä	22.8.14
12 Eräpäivätön tai päivätty	päivätty
13 Alkuperäinen maturiteetti	22.8.24
14 Liikkeeseenlaskijan toteuttama takaisinlunastus edellyttää valvontaviranomaisen ennakkohyväksyntää	kyllä
15 Mahdollinen takaisinlunastuspäivä, ehdolliset takaisinlunastuspäivät ja lunastusmäärä	Debentuuri maksetaan takaisin kokonaisuudessaan yhdessä erässä takaisinmaksupäivänä 22.8.2024, ennenaikaisena takaisinmaksupäivänä 22.8.2019 tai liikkeeseenlaskijan yleisten lainaehojen mukaisesti ilmoittamana päivänä. Takaisinmaksettava määrä: Nimellisarvo
16 Mahdolliset myöhemmät takaisinlunastuspäivät	kts kohta 15
Kupongit/osingot	
17 Kiinteä tai vaihtuva osinko/kuponki	kiinteästä vaihtuvaksi
18 Kupongin korko ja siihen liittyvät indeksit	3,25 % per annum 22.8.2019 asti, sen jälkeen 6-kk EURIBOR + 2,67 % per annum
19 Dividend stopper -lausekkeen olemassaolo	ei
20a Täysin harkinnanvarainen, osittain harkinnanvarainen tai pakollinen (ajoituksen osalta)	pakollinen
20b Täysin harkinnanvarainen, osittain harkinnanvarainen tai pakollinen (määrän osalta)	pakollinen
21 Step-up-ehdon tai muun lunastuskannustimen olemassaolo	ei
22 Ei-kumulatiivinen tai kumulatiivinen	ei-kumulatiivinen
23 Vaihdeettava tai sidottu	sidottu
24 Jos instrumentti on vaihdettava, mitkä tekijät vaikuttavat vaihtoon?	Ei sovellu
25 Jos instrumentti on vaihdettava, onko se vaihdettava kokonaisuudessaan vai osittain?	Ei sovellu
26 Jos instrumentti on vaihdettava, mikä on vaihtokurssi?	Ei sovellu
27 Jos instrumentti on vaihdettava, onko vaihto pakollinen vai valinnainen?	Ei sovellu
28 Jos instrumentti on vaihdettava, tarkenna, minkälaiseen instrumenttiin se voidaan vaihtaa?	Ei sovellu
29 Jos instrumentti on vaihdettava, tarkenna, minkä liikkeeseenlaskijan instrumenttiin se voidaan vaihtaa?	Ei sovellu
30 Kirjanpitoarvon alentamisen ominaisuudet	Ei sovellu
31 Jos kirjanpitoarvon alentaminen on mahdollista, mitkä tekijät laukaisevat sen?	Ei sovellu
32 Jos kirjanpitoarvon alentaminen on mahdollista, tehdäänkö se kokonaan vai osittain?	Ei sovellu
33 Jos kirjanpitoarvon alentaminen on mahdollista, onko se pysyvää vai väliaikaista?	Ei sovellu
34 Jos kirjanpitoarvon alentaminen on väliaikaista, kuvaile kirjanpitoarvon korotuksen mekanismi	Ei sovellu
35 Hierarkkinen asema selvitystilassa (tarkenna instrumenttilaji, joka on välittömästi etuoikeudeltaan parempi)	Debentuurit ovat etuoikeusasemaltaan huonommassa asemassa olevia velkainstrumentteja, jotka kuuluvat Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 575/2013 63 artiklassa tarkoitettuun toissijaiseen pääomaan (T2), jos kyseisessä artiklassa asetetut ja muut asetuksen edellytykset täyttyvät. Debentuurilla on huonompi etuoikeus kuin Liikkeellelaskijan muilla sitoumuksilla. Debentuuria ei voida käyttää vastasääntävien kuitaukseen.
36 Vaatimustenvastaiset ominaisuudet	ei
37 Tarkenna mahdolliset vaatimustenvastaiset ominaisuudet	Ei sovellu

Helsingin OP Tuottodebenturi 4/2014	Helsingin OP Tuottodebenturi 5/2014	Helsingin OP Tuottodebenturi 6/2014
Helsingin OP Pankki Oyj	Helsingin OP Pankki Oyj	Helsingin OP Pankki Oyj
FI4000106398	FI4000113063	FI4000115530
Suomen laki	Suomen laki	Suomen laki
Toissijainen pääoma (T2)	Toissijainen pääoma (T2)	Toissijainen pääoma (T2)
Toissijainen pääoma (T2)	Toissijainen pääoma (T2)	Toissijainen pääoma (T2)
yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella	yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella	yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella
Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu
11	11	8
EUR 11	EUR 12	EUR 8
100 %	100 %	100 %
100 %	100 %	100 %
Vastuu- jaksotettu hankintameno	Vastuu- jaksotettu hankintameno	Vastuu- jaksotettu hankintameno
10.10.14	14.11.14	29.12.14
päivätty	päivätty	päivätty
10.10.24	14.11.24	29.12.24
kyllä	kyllä	kyllä
Debenturi maksetaan takaisin kokonaisuudessaan yhdessä erässä takaisinmaksupäivänä 10.10.2024, ennenaikaisena takaisinmaksupäivänä 10.10.2019 tai liikkeeseenlaskijan yleisten lainaehtojen mukaisesti ilmoittamana päivänä. Takaisinmaksettava määrä: Nimellisarvo	Debenturi maksetaan takaisin kokonaisuudessaan yhdessä erässä takaisinmaksupäivänä 14.11.2024, ennenaikaisena takaisinmaksupäivänä 14.11.2019 tai liikkeeseenlaskijan yleisten lainaehtojen mukaisesti ilmoittamana päivänä. Takaisinmaksettava määrä: Nimellisarvo	Debenturi maksetaan takaisin kokonaisuudessaan yhdessä erässä takaisinmaksupäivänä 29.12.2024, ennenaikaisena takaisinmaksupäivänä 29.12.2019 tai liikkeeseenlaskijan yleisten lainaehtojen mukaisesti ilmoittamana päivänä. Takaisinmaksettava määrä: Nimellisarvo
kts kohta 15	kts kohta 15	kts kohta 15
kiinteästä vaihtuvaksi	kiinteästä vaihtuvaksi	kiinteästä vaihtuvaksi
3,25 % per annum 10.10.2019 asti, sen jälkeen 6-kk EURIBOR + 2,78 % per annum	3,25 % per annum 14.11.2019 asti, sen jälkeen 6-kk EURIBOR + 2,81 % per annum	3,25 % per annum 29.12.2019 asti, sen jälkeen 6-kk EURIBOR + 2,86 % per annum
ei	ei	ei
pakollinen	pakollinen	pakollinen
pakollinen	pakollinen	pakollinen
ei	ei	ei
ei-kumulatiivinen	ei-kumulatiivinen	ei-kumulatiivinen
sidottu	sidottu	sidottu
Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu
Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu
Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu
Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu
Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu
Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu
Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu
Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu
Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu
Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu
Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu
Debentuurit ovat etuoikeusasemaltaan huonommassa asemassa olevia velkainstrumentteja, jotka kuuluvat Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 575/2013 63 artiklassa tarkoitettuun toissijaiseen pääomaan (T2), jos kyseisessä artiklassa asetetut ja muut asetuksen edellytykset täyttyvät. Debentuurilla on huonompi etuoikeus kuin Liikkeellelaskijan muilla sitoumuksilla. Debentuuria ei voida käyttää vastasääntävien kuitaukseen.	Debentuurit ovat etuoikeusasemaltaan huonommassa asemassa olevia velkainstrumentteja, jotka kuuluvat Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 575/2013 63 artiklassa tarkoitettuun toissijaiseen pääomaan (T2), jos kyseisessä artiklassa asetetut ja muut asetuksen edellytykset täyttyvät. Debentuurilla on huonompi etuoikeus kuin Liikkeellelaskijan muilla sitoumuksilla. Debentuuria ei voida käyttää vastasääntävien kuitaukseen.	Debentuurit ovat etuoikeusasemaltaan huonommassa asemassa olevia velkainstrumentteja, jotka kuuluvat Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 575/2013 63 artiklassa tarkoitettuun toissijaiseen pääomaan (T2), jos kyseisessä artiklassa asetetut ja muut asetuksen edellytykset täyttyvät. Debentuurilla on huonompi etuoikeus kuin Liikkeellelaskijan muilla sitoumuksilla. Debentuuria ei voida käyttää vastasääntävien kuitaukseen.
ei	ei	ei
Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

PILARI III MUKAISET VAKAVARAISUUSTIEDOT

Liite 94. Varojen sitoutuneisuus

Seuraavissa taulukoissa esitetään tiedot varojen sitoutuneisuudesta ja sidottuihin varoihin liittyvistä veloista. Luvut koskevat osuuspankkien yhteenliittymän varoja per 31.12.2014. Varoja pidetään sidottuina, jos ne on annettu pantiksi tai vakuudeksi tai ne takaavat taseeseen merkittyä transaktiota (esimerkiksi on velan vakuutena). Myös muut varat, jotka eivät ole vapaasti ryhmän käytössä luokitellaan sidottuiksi. Sidottut varat liittyvät pääasiassa Pohjola Pankin johdannaisiin liittyviin vakuuksiin sekä OP-Asuntoluottopankin liikkeeseenlaskemien kiinteistövakuudellisten velkojen (covered bond) vakuuksiin. Covered bondeihin liittyvistä vakuuksista 1 106 milj. euroa on ylivakuutta. Sitomattomista muista varoista 75 % ei sovellu vakuuskäyttöön (esim. aineettomat ja aineelliset hyödykkeet, siirto- ja verosaamiset). Sidottuja tai vakuuskäyttöön soveltuvia taseen ulkopuolisia saatuja vakuuksia ei ole.

Varat

Milj. e	Sidottujen varojen kirjanpitoarvo	Sidottujen varojen käypä arvo	Sitomattomien	
			varojen kirjanpitoarvo	varojen käypä arvo
Oman pääoman ehtoiset rahoitusvälineet	-	-	409	379
Vieraan pääoman ehtoiset arvopaperit	-	-	9 169	9 210
Luotot	9 013	-	62 114	-
Muut varat	1 022	-	15 029	-
Varat yhteensä	10 035	-	86 722	9 589

Seuraavassa taulukossa esitetään saadut vakuudet omaisuuslajeittain

Saadut vakuudet

Milj. e	Saatujen sidottujen vakuuksien käypä arvo	Vakuuskäyttöön soveltuvien saatujen vakuuksien käypä arvo
Muut varat	-	723
Saadut vakuudet yhteensä	-	723

Sidottujen varojen ja saatujen vakuuksien osuus osuuspankkien yhteenliittymän varoista oli 10,3 %.

Sidotut varat ja niihin liittyvät velat

Milj. e	Sidottuihin varoihin liittyvät velat	Sidotut varat
Kiinteistövakuudelliset joukkovelkakirjalainat (covered bonds)	7 758	8 865
Muut vakuudelliset velat	5 815	995

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VAHINKOVAKUUTUSTOIMINNAN RISKIASEMA

Vahinkovakuutustoiminnan riskiasema

Liite 95. Vahinkovakuutustoiminnan riskinkantokyky

Vahinkovakuutuksen vakavaraisuuspääoma vuoden 2014 lopussa oli 988 miljoonaa euroa (913) eli suhteessa maksutuottoihin 75 % (73). Pohjola Vakuutuksen Standard & Poor'silta saama vakavaraisuusluokitus on AA-. Yhtiön hallitus on vahvistanut tavoitteeksi A luottoluokituksen.

Vahinkovakuutuksen tulee täyttää viranomaisten asettamat vakavaraisuusvaatimukset. Viranomaiset asettavat vakavaraisuusvaatimuksensa pääasiassa yhtiötasolla. Kaikilla vahinkovakuutusyhtiöillä on minimivaatimuksena sama EU direktiiveistä tuleva toimintapääomavaatimus. Lisäksi suomalaisilla vakuutusyhtiöillä on myös Suomen lainsäädännössä säädetty vakavaraisuusvaatimus.

Riskinkantokyvyllä kuvataan sitä, kuinka paljon yhtiöllä on vakavaraisuuspääomaa suhteutettuna erilaisiin tulos- ja tase-eriin. Korvauskuluihin ja vakuutusmaksutuottoihin suhteutettu vakavaraisuuspääoma kuvaa yhtiön kykyä selviytyä vakuutusriskistä. Vakuutusvelkaan suhteutettu vakavaraisuuspääoma kuvaa yhtiön kykyä selviytyä vakuutusvelan arviointiriskistä ja vastaavasti sijoituskantaan suhteutettu vakavaraisuuspääoma kuvaa yhtiön kykyä selviytyä sijoitustoiminnasta aiheutuvasta riskistä.

	31.12.2014		31.12.2013	
	Milj. e	Riskinkanto- kyky, %	Milj. e	Riskinkanto- kyky, %
Vakavaraisuuspääoma	988		913	
Korvauskulut *	930	106	882	104
Vakuutusmaksutuotot*	1 310	75	1 249	73**
Vakuutusvelka*	2 645	37	2 517	36
Sijoituskanta	3 534	28	3 219	28

* Vähennettynä jälleenvakuuttajien osuudella (nettoliike)

** Vastuunkantokyky

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VAHINKOVAKUUTUSTOIMINNAN RISKIASEMA

Liite 96. Vahinkovakuutustoiminnan riskiherkkyys

Oheisessa taulukossa on kuvattu eri riskimuuttujien vaikutusta tulokseen ja vakavaraisuuspääomaan.

Riskimuuttuja	Kokonais- määrä 2014, milj. e	Muutos riskimuut- tujassa	Vaikutus tulokseen/ omaan pääomaan, milj. e	Vaikutus yhdistettyyn kulusuhteeseen
Vakuutusmaksutuotto*	1 310	kasvaa 1 %	13	paranee 0,9 % -yksikköä
Korvauskulut*	930	kasvaa 1 %	-9	heikkenee 0,7 % -yksikköä
Suurvahinko yli 5 milj. e		1 kappale	-5	heikkenee 0,4 % -yksikköä
Henkilöstökulut*	102	kasvaa 8 %	-8	heikkenee 0,6 % -yksikköä
Toimintokohtaiset kulut */**	320	kasvaa 4 %	-13	heikkenee 1,0 % -yksikköä
		kasvaa 0,25		
Inflaatio kollektiivisessa korvausvastuussa	603	%-yksikköä	-4	heikkenee 0,3 %-yksikköä
		kasvaa		
Elinikä diskontatussa vakuutusvelassa	1 658	1 vuotta	-40	heikkenee 3,0 %-yksikköä
Diskonttokorko diskontatussa vakuutusvelassa	1 658	laskee 0,1 %-yksikköä	-21	heikkenee 1,6 %-yksikköä

* Liukuva 12 kuukautta

** Vahinkovakuutuksen toimintokohtaiset kulut ilman sijoitusten hoitokuluja ja muiden palveluiden tuottamiseen liittyviä kuluja.

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VAHINKOVAKUUTUSTOIMINNAN RISKIASEMA

Liite 97. Vakuutusmaksutulon ja vakuutusmäärien luokkajakaumia

Vakuutusmaksutulon jakautuminen EML-luokittain* yritysten omaisuusvakuutuksessa

Omaisuusvakuutuksen riskillisyyttä voidaan tarkastella luokittelemalla riskit luokkiin niiden EML* määrien mukaan. Oheisessa taulukossa on luokittelun perusteella laskettu kuhunkin luokkaan tulevien riskien maksutulo.

Milj. e	5-20	20-50	50-100	100-300
2014	14	14	11	11
2013	13	14	14	9

* EML = Estimated Maximum Loss, kohdekohtainen maksimivahingon määrä

Vakuutusmaksutulon jakautuminen TSI-luokittain* yritysten vastuuvakuutuksessa

Vastuuvakuutuksen riskillisyyttä voidaan tarkastella luokittelemalla riskit luokkiin niiden TSI-määrien* mukaan. Oheisessa taulukossa on luokittelun perusteella laskettu kuhunkin luokkaan tulevien riskien maksutulo.

Milj. e	2-4	4-10	10-30	30-90
2014	3	6	7	3
2013	3	6	8	3

* TSI= Total Sum Insured, kokonaisvakuutusmäärä

Rakennusvirhevakuutuksen vakuutusmäärät

Rakennusvirhevakuutuksen volyymia kuvaa vakuutusoppimusten vakuutusmäärä. Vakuutusmäärän brutto- ja nettoluvut on eritelty oheisessa taulukossa. Rakennusvirhevakuutuksen vakuutuskausi on 10 vuotta.

Milj. e	Brutto		Netto*	
	2014	2013	2014	2013
Rakennusvirhevakuutus	2 249	2 287	2 249	2 282

* Vakuutusyhtiön vastuulla jälleenvakuuttajien osuuden jälkeen, ennen vastavakuuksia

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VAHINKOVAKUUTUSTOIMINNAN RISKIASEMA

Liite 98. Suurvahinkojen kehitys

Havaittujen suurvahinkojen lukumäärät havaitsemisvuosittain vuosilta 2009-2014

Vahinkovakuutuksessa seurataan tiiviisti suurvahingoista aiheutuvaa korvausmenoa. Tämä korvausmeno selittää merkittävän osuuden vakuutusliikkeen vuosittaisesta tuloksen vaihtelusta. Lisäksi suurvahingoista aiheutuvan korvausmenon seurannalla voidaan havaita riskeissä tai niiden valinnassa tapahtuneita muutoksia. Tässä tarkastelussa suurvahingoiksi on luokiteltu vahingot, joiden brutto- tai nettomäärä on yli 2 milj. e. Suurvahinkoja tapahtuu eniten omaisuus- ja keskeytysvakuutuksessa. Lakisääteisissä vakuutuksissa suurvahinkoriski on pieni suhteessa vakuutuslajin suureen volyymiin.

Bruttomäärä

Yli 2 milj. e vahinkojen lukumäärä	Laki- sääteiset	Muu tapaturma ja sairaus	Kasko ja kuljetus	Omaisuus ja keskeytys	Vastuu ja oikeus- turva	Pitkä- kestoiset
2010	1	-	-	12	-	-
2011	-	-	-	5	-	1
2012	3	-	-	7	1	-
2013	4	-	-	6	1	-
2014	6	-	-	8	1	-
				Korvaukset yhteensä	256 milj. e	

Bruttomäärä korvaukset yhteensä, milj. e

2010-2014	32			189	27	8
-----------	----	--	--	-----	----	---

Nettomäärä

Yli 2 milj. e vahinkojen lukumäärä	Laki- sääteiset	Muu tapaturma ja sairaus	Kasko ja kuljetus	Omaisuus ja keskeytys	Vastuu ja oikeus- turva	Pitkä- kestoiset
2010	-	-	-	10	-	-
2011	-	-	-	4	-	1
2012	3	-	-	6	1	-
2013	4	-	-	6	1	-
2014	6	-	-	7	-	-
				Korvaukset yhteensä	175 milj. e	

Nettomäärä korvaukset yhteensä, milj. e

2010–2014	30			123	19	3
-----------	----	--	--	-----	----	---

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VAHINKOVAKUUTUSTOIMINNAN RISKIASEMA

Liite 99. Vakuutusliikkeen kannattavuus

Vakuutusmaksutuottojen (brutto ja netto) sekä yhdistetyn kulusuhteen (netto) kehitys

Vakuutusmaksutuotoilla kuvataan vakuutusluokan volyyymiä. Sen avulla voidaan arvioida vakuutusluokan merkittävyyttä kokonaisuuden kannalta. Vastaavasti yhdistetyn kulusuhteen (CR) avulla voidaan arvioida vakuutusluokan tuloksen vaihtelua sekä vakuutusluokan kannattavuutta. Yhdistetty kulusuhde on esitetty erikseen oikaistuna kertaluonteisilla erillä, jotka kohdistuvat aikaisempiin vakuutuskausiin.

2014, milj. e	Brutto VM- tuotto	Netto VM- tuotto	Netto CR*	Netto** CR*
Lakisääteiset	457	455	96 %	82 %
Muu tapaturma ja sairaus	180	180	86 %	86 %
Kasko ja kuljetus	287	285	81 %	81 %
Omaisuus ja keskeytys	353	312	89 %	89 %
Vastuu ja oikeusturva	83	76	97 %	97 %
Pitkäkestoiset	5	4	1 %	1 %
Yhteensä	1 364	1 310	89 %	85 %

2013, milj. e	Brutto VM- tuotto	Netto VM- tuotto	Netto CR*	Netto** CR*
Lakisääteiset	459	458	93 %	85 %
Muu tapaturma ja sairaus	158	158	88 %	88 %
Kasko ja kuljetus	264	261	90 %	90 %
Omaisuus ja keskeytys	343	296	89 %	88 %
Vastuu ja oikeusturva	80	73	82 %	82 %
Pitkäkestoiset	5	4	15 %	15 %
Yhteensä	1 309	1 249	90 %	87 %

* Yhdistetty kulusuhde (Combined ratio) lasketaan jakamalla korvauskulujen (netto) ja vakuutusliikkeen liikekulujen summa vakuutusmaksutuotoilla (netto). Aineettomien oikeuksien poistoja ei ole otettu huomioon.

** Kertaluonteiset vakuutustekniseen laskelmaan vaikuttavat muutokset eliminoitu.

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VAHINKOVAKUUTUSTOIMINNAN RISKIASEMA

Liite 100. Vakuutusvelan luonnetta kuvaavia tietoja

Velan luonnetta kuvaavia tietoja	2014	2013
Velat vakuutus sopimuksista (netto, milj. e)		
Latentit ammattitaudit	22	26
Muu	2 622	2 491
Yhteensä (ennen siirtoja)	2 645	2 517
Velan duraatio (vuosina)		
Diskontattu vakuutusvelka	12,7	12,6
Diskonttaamaton vakuutusvelka	2,1	2,1
Yhteensä	8,7	8,7
Diskontatun velan määrä (netto, milj. e)		
Tunnettu eläkemuotoinen korvausvastuu	1 308	1 252
Kollektiivinen korvausvastuu	313	275
Vakuutusmaksuvastuu	38	37
Yhteensä	1 658	1 564

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VAHINKOVAKUUTUSTOIMINNAN RISKIASEMA

Liite 101. Vakuutusvelan arvioitu maturiteettijakauma

31.12.2014, milj. e	0–1 v	1–5 v	5–10 v	10–15 v	yli 15 v	Yhteensä
Vakuutusmaksuvastuu*	371	107	19	5	9	511
Korvausvastuu						
Diskonttaamaton	261	180	48	9	3	501
Diskontattu	95	431	325	246	523	1 621
Vakuutusvelka yhteensä**	727	717	392	261	536	2 633

* Sisältää diskontattua vastuuta 38 milj. e.

**Ilman vakuutusvelan korkoriskiä suojaavien johdannaisten arvoa

31.12.2013, milj. e	0–1 v	1–5 v	5–10 v	10–15 v	yli 15 v	Yhteensä
Vakuutusmaksuvastuu*	349	100	18	5	9	481
Korvausvastuu						
Diskonttaamaton	264	183	49	9	4	508
Diskontattu	93	418	311	232	474	1 527
Vakuutusvelka yhteensä	707	701	377	246	486	2 517

* Sisältää diskontattua vastuuta 37 milj. e.

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VAHINKOVAKUUTUSTOIMINNAN RISKIASEMA

Liite 102. Sijoitustoiminnan riskiasema

Sijoituskannan allokaatiojakauma	31.12.2014		31.12.2013	
	Käypä arvo*, milj.e	%	Käypä arvo*, milj.e	%
Rahamarkkinat yhteensä	173	5	113	4
Rahamarkkinasijoitukset ja talletukset**	173	5	113	3
Johdannaiset***	-1	0	1	0
Joukkolainat ja korkorahastot yhteensä	2 557	73	2 309	72
Valtiot	507	14	471	15
Inflaatiolinkatut joukkovelkakirjalainat	46	1	90	3
Investment Grade	1 779	51	1 485	46
Kehittyvät markkinat ja High Yield	200	6	236	7
Strukturoidut sijoitukset	24	1	27	1
Osakkeet yhteensä	373	11	426	13
Suomi	67	2	88	3
Kehittyneet markkinat	143	4	191	6
Kehittyvät markkinat	43	1	47	1
Käyttöomaisuus ja ei-noteeratut osakkeet	3	0	4	0
Pääomasijoitukset	117	3	95	3
Osakejohdannaiset***	0	0	-	-
Vaihtoehtoiset sijoitukset yhteensä	35	1	41	1
Hedge-fund-rahastot	23	1	23	1
Raaka-aineet	4	0	5	0
Vaihtovelkakirjat	7	0	13	0
Kiinteistösijoitukset yhteensä	386	11	329	10
Suorat kiinteistöt	230	7	219	7
Epäsuorat kiinteistösijoitukset	156	4	110	3
Yhteensä	3 522	100	3 219	100

* Sisältää siirtyvät korot

** Sisältää kauppahintasaamiset ja -velat sekä johdannaisten markkina-arvon

*** Johdannaisten vaikutus omaisuuslajin allokaatioon (deltavasta-arvo)

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VAHINKOVAKUUTUSTOIMINNAN RISKIASEMA

Liite 103. Sijoitusriskien herkkyyshanalyysi

Alla olevassa taulukossa on selvitys sijoitusriskien herkkyyksistä sijoitusluokittain. Vakuutusvelan laskentaan liittyvän diskonttauskoron herkkyystarkastelu on esitetty vakuutusvelan liitetiedoissa 101. Sijoitusten ja vakuutusvelan muutosten vaikutukset kumoavat toisiaan.

Vahinkovakuutus	Kanta käyvin arvo 31.12.2014, milj. e	Riskiparametri	Muutos	Vaikutus omaan pääomaan, milj. e	
				31.12.2014	31.12.2013
Joukkolainat ja korkorahastot *	2 564	Korko	1 %-yksikkö	101	72
Osakkeet **	276	Markkina-arvo	10 %	28	35
Pääomasijoitukset ja noteeramattomat osakkeet	120	Markkina-arvo	10 %	12	10
Raaka-aineet	4	Markkina-arvo	10 %	0	1
Kiinteistöt	386	Markkina-arvo	10 %	39	33
Valuutta	157	Valuutan arvo	10 %	16	14
Luottoriskipremio***	2 729	Luottoriskimarginaali	0,1%-yksikköä	11	8
Johdannaiset	-	Volatiliteetti	10 %-yksikköä	0	2

* Sisältää rahamarkkinasijoitukset, vaihtovelkakirjalainat ja korkojohdannaiset

** Sisältää hedge fund -rahastot ja osakejohdannaiset

*** Sisältää jvk- ja vvk-lainat sekä rahamarkkinasijoitukset mukaanlukien kehittyneiden valtioiden liikkeellelaskemat jvk-lainat ja korkojohdannaiset

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VAHINKOVAKUUTUSTOIMINNAN RISKIASEMA

Liite 104. Korkoriski

Koron muutoksista aiheutuvaa markkinariskiä seurataan luokittelemalla sijoitukset instrumenteittain duraation mukaan. Vakuutusvelan korkoriskiä tasaavaa vaikutusta ei ole esitetty taulukossa, koska vakuutusvelasta vain osa on diskontattu hallinnollisella korolla (liite 36).

Käypä arvo juoksuaian tai uudelleenhinnoittelupäivän mukaan, milj. e*	31.12.2014	31.12.2013
0-1 vuotta	332	331
>1-3 vuotta	618	568
>3-5 vuotta	699	761
>5-7 vuotta	700	358
>7-10 vuotta	281	225
>10 vuotta	70	141
Yhteensä	2 700	2 384
Modifioitu duraatio	4,3	3,7
Efektiivinen korko, %	1,1	2,0

* Sisältää rahamarkkinasijoitukset ja talletukset, joukkovelkakirjalainat, vaihtovelkakirjalainat ja korkorahastot

Korkosalkun maturiteetti- ja luottokelpoisuusjakauma 31.12.2014*, milj. e

Vuotta	0-1	1-3	3-5	5-7	7-10	10-	Yhteensä	Osuus, %
Aaa	62	181	87	266	57	47	698	25,9 %
Aa1-Aa3	179	66	70	82	34	15	445	16,5 %
A1-A3	27	215	269	165	111	0	786	29,1 %
Baa1-Baa3	26	88	246	159	75	4	600	22,2 %
Ba1 tai alempi	38	68	28	28	4	4	170	6,3 %
Sisäisesti luokiteltu	1	0	-	0	-	-	1	0,0 %
Yhteensä	332	618	699	700	281	70	2 700	100,0 %

* Ei sisällä luottojohdannaisia

Maturiteetti on ilmoitettu juoksuajan loppuun. Jos paperilla on Call-mahdollisuus, maturiteetti on ilmoitettu ensimmäiseen mahdolliseen Call-päivään saakka.

Vahinkovakuutuksen korkosalkun keskimääräinen luottoluokitus Moody's:n luokituksen mukaan on A3.

Vahinkovakuutuksen korkosalkun keskimääräinen jäljellä oleva juoksu aika on 4,5 vuotta (laskettu Call-päivän ja eräpäivän perusteella)

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VAHINKOVAKUUTUSTOIMINNAN RISKIASEMA

Liite 105. Valuuttariski

Valuuttapositio, milj. e	31.12.2014	31.12.2013
USD	40	54
SEK	5	-3
JPY	1	2
GBP	21	14
Muut	89	62
Yhteensä*	157	136

* Valuuttapositio on 4,4 % (4,2 %) sijoituskannasta. Valuuttapositio lasketaan yksittäisten valuuttojen itseisarvojen summana.

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VAHINKOVAKUUTUSTOIMINNAN RISKIASEMA

Liite 106. Vastapuoliriski

Luottoluokitusjakauma, milj. e	31.12.2014		31.12.2013	
	Sijoitus*	Vakuutus**	Sijoitus*	Vakuutus**
Moody's vastaavuus				
Aaa	698	-	872	-
Aa1-Aa3	445	14	308	8
A1-A3	786	38	585	23
Baa1-Baa3	600	0	402	0
Ba1 tai alempi	170	-	189	-
Sisäisesti luokiteltu	1	41	27	49
Yhteensä	2 700	93	2 384	80

* Sisältää rahamarkkinasijoitukset ja talletukset, joukkolainat ja korkorahastot

** Sisältää jälleenvakuuttajien osuuden vakuutusvelasta ja saamiset jälleenvakuuttajilta.

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VARALLISUUDENHOIDON RISKIASEMA

Varallisuudenhoito segmentti sisältää tuotteet ja palvelut vakuutussäästämässä, henkilöriskien vakuuttamisessa, rahastoissa ja sopimuspohjaisessa varallisuudenhoidossa. Varallisuudenhoitoon sisältyy liiketoiminta ryhmän henkivakuutus-, varainhoito- sekä rahastoyhtiöissä.

Varallisuudenhoidon keskeisimmät riskit ovat henkivakuutuksen sijoitusomaisuuden markkinariskit, vakuutusvelan diskonttauksessa käytetty korkotaso, ihmisten elinajanodotteen ennakoitua nopeampi kasvu sekä varallisuudehoidon tuotteisiin ja prosesseihin liittyvät operatiiviset ja compliance riskit.

Liite 107. Varallisuudenhoidon hallinnoitavat varat

Varallisuudenhoidon hallinnoitavien varojen kokonaismäärä 31.12.2014 olivat 61,3 miljardia euroa. Hallinnoitavista varoista on sijoitusrahastoista 17,5 miljardia, sijoitussidonnaisista henkivakuutuksista 7,6 miljardia euroa, instituutioasiakkaista 23,5 miljardia euroa ja private bankin asiakkaista 12,8 miljardia euroa.

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VARALLISUUDENHOIDON RISKIASEMA

Liite 108. Henkivakuutustoiminnan luonnetta kuvaavia tietoja ja vakuutusvelan herkkyyshanalyysi

Henkivakuutustoiminnan riskinkantokyky lakisääteisillä mittareilla

Henkivakuutusyhtiöiden tulee täyttää lainsäädännön mukaiset vakavaraisuusvaatimukset. Keskeisimmät seurattavat vaatimukset ovat, että toimintapääoma on suurempi kuin sen vähimmäisvaatimus sekä henkivakuutusyhtiöiden ennakoivan valvonnan vaatimukset. Ennakoivan valvonnan pääperiaatteet noudattelevat EU:ssa valmisteilla olevan Solvenssi II -hankkeen periaatteita ja sen tarkoitus on valmistaa henkivakuutusyhtiöitä 1.1.2016 voimaan tulevaan lainsäädäntöön, joka korvaa mm. toimintapääomavaatimuksen.

Henkivakuutusyhtiöiden toimintapääoma vuoden 2014 lopussa oli 666 milj. e. Vuotta aikaisemmin se oli 664 milj. e. Toimintapääoman vähimmäismäärä on 238 milj. e (215 milj. e).

Henkivakuutuksen riskinkantokykyä mitataan vakavaraisuusasteella, jolla tarkoitetaan toimintapääoman ja tasoitusmäärän summan, vakavaraisuuspääoman, suhdetta kansallisen tilinpäätöksen vastuovelkaeristä muodostettuun summaan. Ryhmän strategisissa mittareissa on asetettu tavoitteeksi henkivakuutuksen 14 prosentin vakavaraisuusaste. Lisäksi seurataan toimintapääoman vähimmäismäärän ylittävän vakavaraisuuspääoman ja sijoitustoimintaan sisältyvän riskin suhdetta.

Henkivakuutusliiketoiminnan vakuutus- ja sijoitussopimuskanta 31.12.2014

	Vastuu 31.12.2014, milj. e	Vakuutettuja tai sopimuksia, kpl	Duraatio korkokäyrällä 31.12.2014
Sijoitussidonnaiset sopimukset	7 478	364 530	9,9
Sijoitussidonnaiset vakuutus sopimukset	6 047	293 922	9,9
Henkivakuutus/Säästäminen	4 874	159 271	9,6
Yksilöllinen eläkevakuutus	1 099	128 067	10,3
Ryhmäeläkevakuutus	73	6 584	19,6
Sijoitussidonnaiset sijoitussopimukset	1 432	70 608	9,7
Eläkesopimukset	1 255	69 635	10,0
Kapitalisaatiosopimukset	177	973	7,9
Muut kuin sijoitussidonnaiset sopimukset	3 684	468 001	10,7
Vakuutus sopimukset diskontattuna perustekorolla	3 566	467 977	10,7
Henkivakuutus/Säästäminen	921	32 994	9,2
Takuukorko 4,5 %	66	1 619	7,3
Takuukorko 3,5 %	580	15 614	11,3
Takuukorko 2,5 %	271	15 564	5,4
Takuukorko 1,5 %	3	197	7,5
Yksilöllinen eläkevakuutus	1 094	56 853	9,6
Takuukorko 4,5 %	303	9 319	6,8
Takuukorko 3,5 %	498	23 063	9,0
Takuukorko 2,5 %	292	24 361	14,2
Takuukorko 1,5 %	1	110	9,0
Ryhmäeläkevakuutus	1 367	35 832	13,1
Etuusperusteinen 3,5 %	1 229	29 768	12,9
Etuusperusteinen 2,5 %	85	2 364	11,5
Etuusperusteinen 1,5 %	10	268	14,2
Maksuperusteinen 3,5 %	5	70	14,9
Maksuperusteinen 2,5 %	34	3 164	18,4
Maksuperusteinen 1,5 %	5	198	18,2
Yksilölliset vakuutukset	171	336 023	4,3
Ryhmähenkivakuutukset	13	6 275	0,9
Muut kuin sijoitussidonnaiset sijoitussopimukset diskontattuna perustekorolla	10	24	1,9
Kapitalisaatiosopimukset	10	24	1,9
Takuukorko 2,5 %	10	21	1,8
Takuukorko 1,5 %	0	3	4,1
Markkinakorolla diskonttauksen vaikutus	47	-	-
Muut vakuutusvelan erät	60	-	0,5
Yhteensä	11 162	832 531	10,1

Henkivakuutusliiketoiminnan vakuutus- ja sijoitussopimuskanta 31.12.2013

	Vastuu 31.12.2013, milj. e	Vakuutettuja tai sopimuksia, kpl	Duraatio korkokäyrällä 31.12.2013
Sijoitussidonnaiset sopimukset	6 265	365 572	9,4
Sijoitussidonnaiset vakuutusopimukset	5 018	293 292	9,2
Henkivakuutus/Säästäminen	3 977	158 729	8,8
Yksilöllinen eläkevakuutus	984	129 019	10,5
Ryhmäeläkevakuutus	57	5 544	14,4
Sijoitussidonnaiset sijoitussopimukset	1 246	72 280	10,2
Eläkesopimukset	1 138	71 663	10,6
Kapitalisaatiosopimukset	108	617	6,4
Muut kuin sijoitussidonnaiset sopimukset	3 419	468 783	9,3
Vakuutusopimukset diskontattuna perustekorolla	3 269	468 755	9,4
Henkivakuutus/Säästäminen	967	39 809	7,7
Takuukorko 4,5 %	64	1 894	7,1
Takuukorko 3,5 %	567	17 747	10,2
Takuukorko 2,5 %	331	19 847	4,0
Takuukorko 1,5 %	4	321	5,6
Yksilöllinen eläkevakuutus	928	59 854	8,9
Takuukorko 4,5 %	283	9 978	6,5
Takuukorko 3,5 %	432	24 259	8,6
Takuukorko 2,5 %	212	25 509	12,9
Takuukorko 1,5 %	1	108	8,3
Ryhmäeläkevakuutus	1 193	35 468	11,7
Etuusperusteinen 3,5 %	1 115	30 847	11,6
Etuusperusteinen 2,5 %	35	1 005	10,0
Etuusperusteinen 1,5 %	5	148	10,0
Maksuperusteinen 3,5 %	5	68	14,4
Maksuperusteinen 2,5 %	29	3 110	14,8
Maksuperusteinen 1,5 %	4	290	13,7
Yksilölliset vakuutukset	167	326 444	4,0
Ryhmähenkivakuutukset	14	7 180	0,9
Muut kuin sijoitussidonnaiset sijoitussopimukset diskontattuna perustekorolla	11	28	2,7
Kapitalisaatiosopimukset	11	28	2,7
Takuukorko 2,5 %	11	26	2,7
Takuukorko 1,5 %	0	2	4,4
Markkinakorolla diskonttauksen vaikutus	84	-	-
Muut vakuutusvelan erät	55	-	0,5
Yhteensä	9 684	834 355	9,4

Muissa vakuutusvelan erissä on liitteen 37 muiden erien lisäksi myytyjen vakuutusvelkaa suojanneiden korkojohdannaisten tuloutunut tuotto varattuna korkotäydennykseksi jäljellä olevalle johdannaisen juoksuajalle. Tilinpäätösvuoden osalta ko. korkotäydennys on jaettu vakuutuslajeille ja poistettu muista vakuutusvelan eristä.

Henkivakuutusvelkojen herkkyys laskentaolettamuksien muutoksille

Koska säästö- ja sijoitusmuotoisia vakuutuksia on myyty runsaasti hyvin pitkäaikaisina sopimuksina, vakuutuksenottajat päättävät sopimuksiaan elämäntarpeidensa mukaan takaisinostoon ennen sopimuksen mukaista päättymispäivää. Tämän takia takaisinostojen määrä on suuri. Yhtiö huomioi tästä aiheutuvan tulevien yli- tai alijäämien poisjäännin henkivakuutusyhtiöiden ennakoivan valvonnan vaatimuksia laskiessaan.

Sen sijaan yksilöllinen eläkevakuutusten takaisinostoriski on hyvin vähäinen, sillä lainsäädäntö rajaa takaisinostomahdollisuudet vain laissa mainittuihin tilanteisiin kuten avioero ja pitkäaikainen työttömyys. Takaisinostona maksetaan vakuutuksen kertynyt takaisinostoarvo.

Yksilöllisten eläkevakuutusten eläkkeitä lykätään. Vakuutusta ottaessaan vakuutuksenottajalla ei ole ollut usein realistista käsitystä todellisesta eläkkeelle jäämisestään. Toisaalta yksilöllisten eläkevakuutusten verokohtelua on muutettu vuosikymmenien aikana useampaan kertaan siten, että eläkkeelle jäämisen mahdollisuutta vakuutuksen avulla on lykätty myöhempiin ikävuosiin.

Eläkevakuutusten kuolevuushavainnot osoittavat, että laskuperusteiden elinajanodotteet ovat liian pieniä. Yksilöllisten eläkevakuutuksien kuoleman- ja elämänvaraturvien riskit kompensoivat toisiaan niin suurella määrällä, että elinajanodotteen kasvamisesta huolimatta tarvetta kuolevuustäydennykseen ei ole. Sen sijaan ryhmäeläkevakuutuksissa elämänvaraosan riski on suurempi kuin kuolemanvaran ja siten vakuutusvelkaa on ollut syytä täydentää. Mikäli kuolevuusoletusta muutetaan siten että vakuutettujen elinajanodote kasvaa keskimäärin 1 vuotta kasvaa vakuutusvelka 24 miljoonaa euroa (24).

Säästö- ja sijoitusvakuutuksissa kuoleman- ja elämänvaraturvien riskit lähes kompensoivat toisensa, joten niihin ei ole ollut syytä tehdä kuolevuustäydennystä.

Muodostaessaan vakuutus sopimusten velkaa yhtiö on noudattanut kansallisen tilinpäätöksen periaatteita lukuun ottamatta kahta kohtaa. Tasoitusmäärä ei ole vakuutusvelassa. Toiseksi yhtiö on siirtynyt diskonttauskorossa lähemmäksi ajantasaista korkoa. Yhtiön riskillä on vakuutus sopimusten säästöjä, joissa on takuukorko 1,5%–4,5%. Niiden sopimusten, joiden takuukorko on 4,5%, vastuovelkaa on pysyvästi täydennetty niin, että vastuuelan diskonttokorkona on perustekorko 3,5%. Lisäksi niiden sopimusten, joiden diskonttokorko on vähintään 2,5 %, vastuuelkaa on täydennetty lyhytaikaisella korkotäydennyksellä 31.12.2015 asti ja myytyjen vastuuelkaa suojanneiden korkojohdannaisten myynnistä tuloutunut tuotto on varattu vastuuelkaan korkotäydennykseksi jäljellä olevalle johdannaisen juoksuajalle. Korkotäydennysten jälkeen yhtiön laskuperustekorkoisen kannan diskonttokorko on 0,3 % 31.12.2015 asti, sitä seuraavalle 10 vuodelle 2,0 % ja tästä eteenpäin 3,0 %. Osan markkina- ja diskonttauskoron välisestä korkoriskistä yhtiö on suojannut korkojohdannaisilla. Koska johdannaisista saatava etu käytetään vakuutus- ja kapitalisaatiosopimusten taattuihin etuihin, lisätään niiden velkaa kansallisen tilinpäätöksen arvosta johdannaisten arvolla 47 miljoonaa euroa (84).

Kansallisessa tilinpäätöksessä 0,1%-yksikön diskonttauskoron alentaminen kasvattaisi vakuutusvelkaa 25 miljoonaa euroa (26).

Sijoitussidonnaisten vakuutus sopimusten velka arvostetaan tilinpäätöshetken sopimukseen liitettyjen varojen markkina-arvoilla.

Sijoitussopimuksia on kahdenlaisia: OP- Henkivakuutuksen sijoitussopimukset ovat kapitalisaatiosopimuksia ja Aurum Sijoitusvakuutuksen eläkesopimuksia. Osassa kapitalisaatiosopimuksia on oikeus harkinnanvaraiseen lisäetuun ja ne on arvostettu vakuutus sopimusstandardin mukaan samalla tavalla kuin vakuutus sopimukset. Osassa taas ei ole tätä oikeutta ja ne on arvostettu ja luokiteltu standardin IAS 39 mukaan käypään arvoon tulovaikeudesta kirjattaviksi. Kaikki Aurum Sijoitusvakuutuksen myöntämät eläkesopimukset arvostetaan standardin IAS 39 mukaan.

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VARALLISUUDENHOIDON RISKIASEMA

Liite 109. Henkivakuutuksen vakuutusvelan purkautuminen kassavirroiksi

31.12.2014 milj. e	Duraatio						
	2015–2016	2017–2018	2019–2023	2024–2028	2029–2033	2034–2038	2039–
Sijoitussidonnaiset sopimukset	-1 048	-851	-1 596	-1 154	-824	-516	-766
Vakuutus sopimukset	-891	-709	-1 281	-889	-596	-411	-697
Henkivakuutus/Säästäminen	-816	-621	-1 042	-685	-459	-326	-574
Yksilöllinen eläkevakuutus	-70	-82	-221	-183	-118	-68	-59
Ryhmäeläkevakuutus	-5	-6	-18	-21	-19	-17	-64
Sijoitussopimukset	-157	-142	-315	-265	-228	-105	-69
Eläkesopimukset	-136	-124	-267	-248	-182	-105	-69
Kapitalisaatiosopimukset	-21	-18	-48	-17	-46	-	-
Muut kuin sijoitussidonnaiset sopimukset	-740	-606	-1 299	-815	-535	-364	-685
Vakuutus sopimukset	-594	-525	-1 160	-761	-515	-361	-684
Henkivakuutus/Säästäminen	-258	-182	-304	-185	-123	-81	-161
Takuukorko 4,5 %	-13	-21	-20	-12	-10	-3	-4
Takuukorko 3,5 %	-101	-99	-203	-130	-94	-69	-144
Takuukorko 2,5 %	-143	-61	-80	-42	-19	-9	-13
Takuukorko 1,5 %	-1	-1	-1	-1	-	-	-
Yksilöllinen eläkevakuutus	-126	-161	-447	-238	-133	-81	-125
Takuukorko 4,5 %	-42	-68	-151	-69	-26	-8	-1
Takuukorko 3,5 %	-62	-77	-213	-116	-69	-39	-35
Takuukorko 2,5 %	-22	-16	-82	-53	-38	-34	-89
Takuukorko 1,5 %	-	-	-1	-	-	-	-
Ryhmäeläkevakuutus	-162	-159	-380	-328	-256	-198	-398
Etuusperusteinen 3,5 %	-150	-147	-356	-304	-233	-180	-345
Etuusperusteinen 2,5 %	-7	-6	-9	-6	-5	-4	-10
Etuusperusteinen 1,5 %	-2	-1	-2	-2	-2	-1	-4
Maksuperusteinen 3,5 %	-1	-1	-2	-1	-1	-1	-3
Maksuperusteinen 2,5 %	-2	-3	-9	-14	-14	-11	-31
Maksuperusteinen 1,5 %	-	-1	-2	-1	-1	-1	-5
Yksilölliset riskihenkivakuutukset	-36	-22	-29	-10	-3	-1	-
Ryhmähenkivakuutukset	-12	-1	-	-	-	-	-

Sijoitus sopimukset	-11	-4	-1	-	-	-	-
Kapitalisaatiosopimukset	-11	-4	-1	-	-	-	-
Takuukorko 3,5 %	0	0	0	-	-	-	-
Takuukorko 2,5 %	-11	-4	-1	-	-	-	-
Takuukorko 1,5 %	-	-	-	-	-	-	-
Korkotäydennys	-135	-77	-138	-54	-20	-3	-1
Muut vakuutusvelan erät	60	-	-	-	-	-	-
Yhteensä	-1 728	-1 457	-2 895	-1 969	-1 359	-880	-1 451

31.12.2013, milj. e	Duraatio						
	2014–2015	2016–2017	2018–2022	2023–2027	2028–2032	2033–2037	2038–
Sijoitussidonnaiset sopimukset	-899	-842	-1 546	-1 194	-872	-581	-831
Vakuutus sopimukset	-775	-709	-1 199	-875	-599	-423	-713
Henkivakuutus/Säästäminen	-710	-619	-970	-671	-455	-323	-590
Yksilöllinen eläkevakuutus	-61	-85	-212	-192	-133	-92	-95
Ryhmäeläkevakuutus	-4	-5	-17	-13	-11	-7	-28
Sijoitussopimukset	-123	-133	-347	-319	-273	-158	-119
Eläkesopimukset	-103	-119	-310	-309	-253	-158	-119
Kapitalisaatiosopimukset	-20	-14	-37	-11	-21	0	0
Muut kuin sijoitussidonnaiset sopimukset	-694	-569	-1 174	-782	-529	-365	-687
Vakuutus sopimukset	-677	-554	-1 159	-776	-526	-364	-687
Henkivakuutus/Säästäminen	-348	-205	-335	-204	-134	-86	-176
Takuukorko 4,5 %	-12	-18	-26	-12	-11	-3	-4
Takuukorko 3,5 %	-109	-96	-220	-143	-103	-75	-162
Takuukorko 2,5 %	-226	-90	-87	-47	-20	-9	-10
Takuukorko 1,5 %	-2	-1	-2	-1	0	0	0
Yksilöllinen eläkevakuutus	-114	-175	-425	-240	-137	-85	-132
Takuukorko 4,5 %	-41	-74	-147	-69	-29	-9	-1
Takuukorko 3,5 %	-53	-77	-205	-123	-69	-46	-37
Takuukorko 2,5 %	-19	-24	-73	-48	-39	-29	-94
Takuukorko 1,5 %	0	0	0	0	0	0	0
Ryhmäeläkevakuutus	-165	-152	-370	-322	-251	-193	-378
Etuusperusteinen 3,5 %	-154	-143	-348	-302	-235	-180	-347
Etuusperusteinen 2,5 %	-7	-6	-9	-6	-5	-4	-10
Etuusperusteinen 1,5 %	-1	-1	-1	-1	-1	0	-1
Maksuperusteinen 3,5 %	0	-1	-2	-1	-1	-1	-4
Maksuperusteinen 2,5 %	-2	-2	-8	-11	-10	-7	-14
Maksuperusteinen 1,5 %	0	0	-1	-1	-1	-1	-2
Yksilölliset riskihenkivakuutukset	-38	-21	-28	-10	-3	-1	0
Ryhmähenkivakuutukset	-12	-1	0	-	-	-	-
Sijoitussopimukset	-4	-8	-2	-	-	-	-
Kapitalisaatiosopimukset	-4	-8	-2	-	-	-	-
Takuukorko 3,5 %	0	0	0	-	-	-	-
Takuukorko 2,5 %	-4	-8	-2	-	-	-	-
Takuukorko 1,5 %	0	0	0	-	-	-	-
Korkotäydennys	-13	-6	-13	-6	-3	-1	0
Muut vakuutusvelan erät	-	-	-	-	-	-	-
Yhteensä	-1 593	-1 410	-2 720	-1 976	-1 401	-947	-1 518

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VARALLISUUDENHOIDON RISKIASEMA

Liite 110. Henkivakuutuksen kannattavuus

Milj. e	2014			2013		
	Riskitulo	Korvaus- menot	Korvaus- suhde	Riskitulo	Korvaus- menot	Korvaus- suhde
Henkivakuutus	340	319	94 %	307	291	95 %
Riskivakuutus	33	14	41 %	31	15	50 %
Vakuutussäästäminen	307	306	100 %	276	275	100 %
Eläkevakuutus	34	34	101 %	32	33	102 %
Etuusperusteinen	22	23	101 %	22	22	102 %
Maksuperusteinen	11	11	101 %	11	11	103 %
OP-Henkivakuutus	373	353	95 %	339	324	95 %

Etuusperusteinen ryhmäeläke sisältää vuonna 2013 kuolevuustäydennyksen 4,3 milj. e ja 2014 4,4 milj. e.

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VARALLISUUDENHOIDON RISKIASEMA

Liite 111. Henkivakuutuksen sijoitusten jakauma

Sijoitusomaisuuden jakauma	31.12.2014		31.12.2013	
	Käypä arvo	Osuus (%)	Käypä arvo	Osuus (%)
Korkosijoitukset*)				
Joukkovelkakirjalainat	2 362	48	1 811	48
Muut rahamarkkinavälineet****	363	9	329	9
Sijoitusrahastot	519	17	644	17
Osakkeet ja osuudet				
Osakkeet ja sijoitusrahastot****	296	8	313	8
Vaihtoehtoiset sijoitukset**	262	8	307	8
Kiinteistöt***	255	9	345	9
Yhteensä	4 056	100	3 749	100

* Sis. kertyneet korot sekä rahoitusvarojen lainat ja saamiset -luokkaan uudelleenluokitellut saamistodistukset. Ei sis. vakuutusvelan korkoriskin suojaamiseen käytettyjä korkojohdannaisia.

** Sis. hedge-rahastosijoitukset ja pääomasijoitukset

*** Ainoastaan suoria sijoituksia kiinteistöihin

**** ML. osakefutuurin vaikutus

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VARALLISUUDENHOIDON RISKIASEMA

Liite 112. Henkivakuutuksen sijoitusten herkkyysanalyysi

31.12.2014	Kanta käyvin arvoin, milj. e	Riskipara- metri	Muutos	Vaikutus omaan pääomaan, milj. e	
				31.12.2014	31.12.2013
Joukkovelkakirjalainat ja korkorahastot	2 725	Korko	1 %-yksikköä	98	70
Osakkeet ja vaihtoehtoiset	558	Markkina- arvo	10 prosenttia	56	62
Kiinteistöt	255	Markkina- arvo	10 prosenttia	26	34

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VARALLISUUDENHOIDON RISKIASEMA

Liite 113. Henkivakuutuksen korkosijoitusten riskiasema

Käypä arvo juoksuajan tai uudelleenhinnoittelupäivän mukaan, milj. e	31.12.2014	31.12.2013
0-1 vuotta	736	584
>1-5 vuotta	1 725	1 314
>5-10 vuotta	717	836
>10-20 vuotta	61	39
>20 vuotta	13	9
Yhteensä	3 252	2 783
Modifioitu duraatio	3,1	2,4
Keskikorko, %	1,0	1,7

Korkosalkun maturiteetti- ja luottokelpoisuusjakauma 31.12.2014, milj. e

Vuotta	0-1	1-3	3-5	5-7	7-10	10-	Yhteensä	Osuus, %
Aaa	71	20	434	17	42	18	602	18,5 %
Aa1-Aa3	412	84	184	50	30	11	772	23,7 %
A1-A3	73	221	244	187	165	31	921	28,3 %
Baa1-Baa3	87	199	253	138	66	12	755	23,2 %
Ba1 tai alempi	29	62	22	16	6	3	137	4,2 %
Sisäisesti luokiteltu	63	3	0	0	0	0	65	2,0 %
Yhteensä	736	588	1 137	407	310	74	3 252	100,0 %

Maturiteetti on ilmoitettu juoksuajan loppuun. Jos paperilla on Call-mahdollisuus, maturiteetti on ilmoitettu ensimmäiseen mahdolliseen Call-päivään saakka.

Henkivakuutuksen korkosalkun keskimääräinen luottoluokitus Moody's:n luokituksen mukaan on A1.

Henkivakuutuksen korkosalkun keskimääräinen jäljellä oleva juoksu-aika on 3,6 vuotta (laskettu Call-päivän ja eräpäivän perusteella)

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VARALLISUUDENHOIDON RISKIASEMA

Liite 114. Henkivakuutuksen sijoitusten valuuttariski

Valuuttapositio, milj. e	31.12.2014	31.12.2013
USD	110	84
SEK	2	2
JPY	1	1
GBP	17	13
Muut	104	70
Yhteensä*	234	170

* Kokonaisnettovaluuttapositio

Valuuttapositio oli 5,8 % sijoituskannasta (4,5 %).

OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VARALLISUUDENHOIDON RISKIASEMA

Liite 115. Henkivakuutuksen sijoitusten vastapuoliriski

Luottoluokitusjakauma, milj. e

Moody's vastaavuus	31.12.2014	31.12.2013
AAA	602	595
AA	772	430
A	921	739
BBB	755	760
BB+ tai alempi	137	188
Not Rated	65	72
Yhteensä *	3 252	2 783

* Sisältää rahamarkkinasijoitukset ja talletukset, joukkolainat ja korkorahastot.

Tilinpäätöslausuma

Olemme hyväksyneet osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista annetun lain sekä lain talletuspankkien yhteenliittymistä tarkoittaman osuuspankkien yhteenliittymän (OP Ryhmän) toimintakertomuksen ja yhdistellyn tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2014. Toimintakertomus ja tilinpäätös esitellään ja annetaan tiedoksi OP Osuuskunnan varsinaiselle osuuskunnan kokoukselle.

Helsingissä 10. helmikuuta 2015

OP Osuuskunnan johtokunta

Reijo Karhinen Tony Vepsäläinen

Carina Geber-Teir Jari Himanen

Olli Lehtilä Harri Luhtala

Harri Nummela Erik Palmén

Jouko Pölönen Teija Sarajarvi

Tilintarkastuskertomus

OP Osuuskunnan jäsenille

Olemme tilintarkastaneet lain talletuspankkien yhteenliittymästä sekä osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista annetun lain tarkoittaman osuuspankkien yhteenliittymän (OP Ryhmä) yhdistellyn tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen tilikaudelta 1.1. – 31.12.2014. Tilinpäätös sisältää yhdistellyn taseen, tuloslaskelman, laajan tuloslaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista, rahavirtalaskelman ja liitetiedot.

Johtokunnan ja toimitusjohtajan vastuu

Johtokunta ja toimitusjohtaja vastaavat yhdistellyn tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta ja siitä, että yhdistelty tilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti tilinpäätöksen liitetiedoissa tarkemmin kuvatulla tavalla ja että toimintakertomus antaa oikeat ja riittävät tiedot Suomessa voimassa olevien toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti.

Tilintarkastajan velvollisuudet

Velvollisuutenamme on antaa suorittamamme tilintarkastuksen perusteella lausunto yhdistellystä tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. Tilintarkastuslaki edellyttää, että noudatamme ammattieettisiä periaatteita. Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvä tilintarkastustapa edellyttää, että suunnittelemme ja suoritamme tilintarkastuksen hankkiaksemme kohtuullisen varmuuden siitä, onko tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa olennaista virheellisyyttä.

Tilintarkastukseen kuuluu toimenpiteitä tilintarkastusevidenssin hankkimiseksi tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen sisältyvistä luvuista ja niissä esitettävistä muista tiedoista. Toimenpiteiden valinta perustuu tilintarkastajan harkintaan, johon kuuluu väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvan olennaisen virheellisyyden riskien arvioiminen. Näitä riskejä arvioidessaan tilintarkastaja ottaa huomioon sisäisen valvonnan, joka on yhtiössä merkityksellistä oikeat ja riittävät tiedot antavan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisen kannalta. Tilintarkastaja arvioi sisäistä valvontaa pystyäkseen suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta ei siinä tarkoituksessa, että hän antaisi lausunnon yhteisön sisäisen valvonnan tehokkuudesta. Tilintarkastukseen kuuluu myös sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuuden, toimivan

johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden kohtuullisuuden sekä yhdistellyn tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yleisen esittämistavan arvioiminen. Tarkastuksen yhteydessä olemme perehtyneet OP Ryhmän jäsenyhteisöjen noudattamiin tilinpäätösperiaatteisiin sekä jäsenyhteisöjen tilintarkastuskertomuksiin, jotka on annettu OP Ryhmän yhdistellyn tilinpäätöksen tarkastusta varten.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntonemme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaan tilintarkastusevidenssiä.

Lausunto yhdistellystä tilinpäätöksestä

Lausuntonamme esitämme, että yhdistelty tilinpäätös antaa EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot OP Ryhmän taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista.

Lausunto toimintakertomuksesta

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomus antaa Suomessa voimassa olevien toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot OP Ryhmän toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja yhdistellyn tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.

Helsinki 11. helmikuuta 2015
KPMG OY AB

Raija-Leena Hankonen
KHT

<http://op-year2014.fi/>